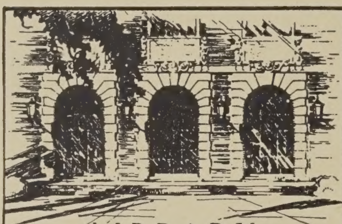

Atlanten

MEDLEMSBLAD

FOR

FORENINGEN

„DE DANSKE ATLANTERHAVSØER“

SÆRSKILTE ARTIKLER OG FORENINGSANLIGGENDER

BIND I

1904—1906

KØBENHAVN

DET HOFFENSBERGSKE ETABL.

1906.

Til

Foreningens Medlemmer!

Vi forelægge herved det første Hefte af Medlemsbladet med Haabet om, at *Atlanten* igennem mange Aar maa bringe Bud mellem de fjerneste Dele af det danske Rige og bidrage sit til i Overensstemmelse med Foreningens Formaal at fremme den økonomiske Udvikling og at styrke Fællesskabsfølelsen mellem Rigets Beboere.

Da det formentlig vil være af Interesse for Medlemmerne at erfare lidt nærmere om Planen for Bladets Udgivelse og Indhold, skulle vi her meddele, hvorledes man har tænkt at ville gaa frem.

Saa vidt Foreningens Midler strække til, vil Bladet udgaa med et Ark à 16 Sider hver Maaned, og det er Hensigten at illustrere Teksten med saa omfattende og oplysende Billedstof som muligt.

Det normale Indhold vil jo blive aktuelle Artikler særlig om Forhold af økonomisk Betydning, men som Grundlag for disse Artikler har man planlagt en sammenhængende og ret udførlig Beskrivelse af hver af de 4 Øgrupper, og da der hertil behøves ca. 18 Ark foruden Billeder, kommer disse grundlæggende Artikler til at strække sig over et Tidsrum af $1^1/_2$—2 Aar. Da de enkelte Medlemmers Interesse imidlertid maa ventes at være særlig knyttet til en enkelt af de fjærne Landsdele, som Beskrivelserne omfatte, agter man, for at vedligeholde Alles Interesse, at veksle med Stoffet, saaledes at f. Eks. Februar-Heftet vil beskæftige sig med Island, Marts-Heftet med Forholdene paa Færøerne o. s. fr., idet man dog giver Plads for Artikler af aktuel Betydning, hvis saadanne kunne skaffes.

For den grundlæggende Beskrivelse af hver af de paagældende Landsdele, saa vel som for Artiklerne af direkte aktuel Natur, benyttes særskilt Paginering, saaledes at de enkelte Beskrivelser senere kunne samles og indbindes hver for sig.

Med alt Forbehold lige over for eventuelle Ændringer er Planen for de nævnte Beskrivelser foreløbig fastsat saaledes:

Indledning. Historisk Oversigt. Litteratur.

A. Klima. 1. Temperatur (Kort 1), Nedbør (Kort 2) og andre klimatiske Faktorer. 2. Klimaets Indflydelse paa Sundhedsforhold og Arbejdsevnen, spec. for Danske. 3. Litteratur.

B. Jorden, dens Art og Benyttelse. 1. De dybere Lag (Kort 3). 2. De øvre Lag (Kort 4). 3. Højdeforholdene (Kort 5). 4. Vandløb og Indsøer. 5. Areal (Kort 6). 6. Benyttelse (Kort 6). 7. Topografisk Oversigt. 8. Litteratur.

C. Plante- og Dyreliv. 1. Vegetationen. 2. Landets Dyreliv. 3. Dyreliv i Indsøer og Vandløb. 4. Dyreliv i de omgivende Have. 5. Litteratur.

D. Befolkningen. 1. Folkemængde og Befolkningsforhold. 2. Befolkningens Art og Nationalitet. 3. Befolkningens Fordeling (Kort 7). 4. Befolkningens Levevis, Boligforhold, offentlige og private Sundhedspleje. 5. Statsretslige Forhold (Administration, Retspleje, Kirke- og Skolevæsen, Oplysningsforhold). 6. Litteratur.

E. Samfærdselsmidler. 1. Forbindelse med Omverdenen. 2. Forbindelse mellem Landets enkelte Dele (Kort 8). 3. Litteratur.

F. Næringsveje. 1. Jagt. 2. Fiskeri. 3. Skovbrug. 4. Landbrug og Havebrug. 5. Bjergværksdrift. 6. Industrid og Husflid. 7. Handel. 8. Skibsfart. 9. Litteratur.

G. Institutioner og Foranstaltninger til Næringslivets Fremme.

Til næsten alle disse Emner er det allerede lykkedes at skaffe kyndige Forfattere, og man haaber derfor at kunne bringe mange nyttige og instruktive Oplysninger, som ogsaa for de Læsere, der tidligere have skænket Sagen Opmærksomhed, ville indeholde meget af Interesse.

Sluttelig have vi et Bud at bringe Medlemmerne fra Bestyrelsen. Skal den store Sag, man her har taget op, vinde tilbørlig Fremgang, maa Bestyrelsen kunne paaregne kraftig Støtte hos Befolkningen og derfor i saa vid Udstrækning som muligt søge at faa dennes brede Lag i Tale. I den Hensigt har man

besluttet, i Lighed med hvad der finder Sted fra Hedeselskabets Side, at søge Foreningen repræsenteret i Rigets forskellige Egne saavel i det egentlige Danmark uden for København, som paa selve Atlanterhavsøerne. Disse Repræsentanters Hverv skulde væsentligst bestaa i indenfor deres Kredse at meddele Oplysninger om Foreningens Maal og Midler samt at modtage Indmeldelser af ny Medlemmer.

Man tillader sig da herved paa Bestyrelsens Vegne at opfordre D'Hrr. Medlemmer, som ere bosiddende uden for København, og som maatte være villige til at paatage sig ovennævnte Hverv, om at sende Meddelelse derom til Foreningens Sekretariat under Adresse: Det kgl. danske Landhusholdningsselskab, Vestre Boulevard 34, København B.

Redaktionen.

Hvilke Udviklingsmuligheder besidde de danske Atlanterhavsøer?

Enten Navnet tages som Betegnelse for selve de paagældende Øgrupper eller for vor Forening, vil Besvarelsen af ovenstaaende Spørgsmaal blive omtrent den samme, dog naturligvis med den Forskel, som betinges af, at der kan være Udviklingsmuligheder for Øerne, uden at Foreningen er i Stand til at drage Nytte deraf. Det turde ikke være overflødigt her udtrykkeligt at fremhæve, at det ligger ganske udenfor Foreningens Opgave direkte at engagere Kapital i Forretninger eller andre økonomiske Foretagender; den tilsigter kun efter Evne at bane Vejen for saadanne, bl. a. ved at skaffe Oplysninger, der kunne benyttes som Grundlag for og til Fremme af slige Foretagender, at vække Initiativ, samt yde moralsk Støtte, alt under Forudsætning af, at de paagældende Foretagender skønnes at tjene til Fremme af Befolkningens Lykke og Velfærd. Vore Atlanterhavsøers Udviklingsmuligheder antyde Foreningens Maal; hvorvidt dens Midler ville forslaa til at udrette noget væsentligt i de antydede Retninger beror paa den Indflydelse, den kan skaffe sig, og denne

Indflydelse er atter i første Linie betinget af den Tilslutning, Foreningen finder blandt Rigets Indbyggere.

Blandt disse har Tilliden til vore fjærne Landsdeles Fremtid og Betydning for Riget gennemgaaende været ringe; men heldigvis kan det uden Overdrivelse siges om alle de 4 Øgrupper, at Tilliden til deres Fremtid og Troen paa deres Værdi stiger med Kendskabet til dem, saaledes at Foreningen hidtil stedse har kunnet glæde sig ved Tillid og varm Tilslutning hos næsten alle de Personer, den har henvendt sig til, og som ifølge deres Livsgerning maa forudsættes at have særlige Betingelser for at kunne dømme i Sagen.

Vi kunne jo imidlertid ikke vente, at en almindelig Forsikring herom skal vise sig tilstrækkelig til at vække Interesse hos Befolkningens brede Lag, hvis Støtte er nødvendig for Sagens Fremme, og de 4 Sektioner i Foreningens Bestyrelse have derfor hver især foranlediget udarbejdet en kort Oversigt over Udviklingsmulighederne for den Øgruppe, Sektionen repræsenterer. Idet disse Bidrag anføres nedenstaaende, pege vi altsaa paa Maalet; vi bede dernæst danske Mænd og Kvinder om at give os Midlerne ved en talrig Indmeldelse i Foreningen.

Island.

Ved Professor, Dr. phil. *Finnur Jónsson.*

En dansk Mand, som for et Par Aar siden opholdt sig i Sommerbesøg paa Island, ytrede til en Bekendt, der var Islænder, sin Forundring over og Beklagelse af hvor alt paa Island stod tilbage, og hvilken Vantrivsel der var allevegne. Islænderen, der netop havde haft Lejlighed til at iagttage de senere Aars Fremskridt paa forskellige Omraader, indrømmede ikke ganske, at Danskeren havde Ret i sin Udtalelse, men han forstod særdeles godt, hvorledes hans Opfattelse var opstaaet. I Virkeligheden er det fuldt naturligt, at en fremmed, især en, der kommer fra et Land som Danmark, hvor saa at sige hver Plet Jord dyrkes efter alle Kunstens Regler og kan give mangedobbelt Udbytte, og hvor endogsaa de jyske Heder nu omdannes til Kornmarker eller Skovplantager — at en fremmed, der kommer til Island, faar det Indtryk, at Landet staar meget langt tilbage; derimod kan det ikke forlanges, at han straks skulde kunne se,

at der er meget at gøre og endnu mindre, hvorledes dette meget kunde gøres.

Island ligger, som bekendt, temmelig højt oppe mod Nord; mellem $63^1/_2$ og $66^1/_2{}^0$ n. Br.; Polarkresen skærer dets nordligste Spids; Landet er ikke mindre end godt og vel 1900 □ Mil. Hvis Landet var et Sletteland, vilde mange Millioner Mennesker kunne leve derpaa; men hele dets indre er enten store uopdyrkelige Højdeplateauer eller Lavastrækninger eller endelig Sne- og Isbjærge. Den beboelige Del af Landet er forholdsvis ringe og udgøres af Kystegnene og de mange Dale, der gaa temmelig langt ind i Landet. Paa nogle Steder, især paa Sydlandet og Nordlandet, findes der tildels meget store og frugtbare, græsbevoksede Sletter, der gøre et særdeles venligt og tiltalende Indtryk. Men ogsaa Dalene ere som oftest brede; Dalbunden er ofte en bred, frodig, græsbevokset Slette mellem de skraanende til en vis Grad ogsaa græsbevoksede Fjældsider; Dalene er saaledes noget ganske andet — undtagen i enkelte Egne — end Fjældkløfter, trange og mørke og lidet græsrige. I Dalene og de angivne Sletter er Landets Hovedbebyggelse; der er Gaardene mere eller mindre tætte. Befolkningens Antal er ikke stort og er tiltaget meget langsomt; nu skal den være omtr. 80,000 i det Hele. At Antallet ikke er større, har tildels sin Grund i en forholdsvis stærk Udvandring til Amerika, hvor der nu skal være henved 30,000 Mennesker af islandsk Herkomst.

Befolkningens Hovednæringsveje er af Naturen hovedsagelig bestemt til at være Fiskeri og Landbrug, hvortil endnu kommer paa sine Steder Fuglefangst, Ægge- og Edderdunindsamling.

Som bekendt indeholder Havet omkring Island en uudtømmelig Rigdomskilde ved den Fiskefangst, som der saa at sige Aaret rundt foregaar. Fiskeriet, især Torskefiskeriet, har været den ene Hovednæringsvej, og nu siges omtr. 14.000 Mennesker at leve deraf; Udførselen er omtr. 25 Millioner Pund. Tidligere fiskede man for Størstedelen fra aabne Baade, hvilket ikke alene var farligt og kostede mange Menneskeliv aarlig, men det gav ogsaa altfor lidt Udbytte. Nu er der, især for det sydvestlige Land, indtraadt den store Forbedring i Forholdene, at en Mængde Dæksfartøjer er erhvervede, saa at Faren er bleven mindre, Udbyttet langt rigere, ligesom ogsaa flere have deres Underhold derved. Alligevel er der sikkert endnu meget at gøre. Landets egen Befolkning bør i endnu højere Grad sættes i Stand til og

lære at udnytte Havets Rigdom Landet rundt. Nu er det Udlændinge, Englændere og andre, der i en meget høj Grad udnytter al denne Rigdom til den største Skade, baade direkte og indirekte, for Landets egne Børn. Torskefiskeriet, Sildefiskeriet (der især paa Nord- og Østlandet er af en saa kolossal Betydning), Laksefiskeriet, Trankogeri og meget andet bør ogsaa og kan sikkert endnu udvides og udnyttes til bedste for Islænderen selv, hvis den nødvendige Indsigt og Kapital vare til Stede. Her er der ganske sikkert en Udviklingsmulighed af en uberegnelig Betydning, og dog staar Fiskeriet i det hele paa et langt højere Standpunkt end de andre Næringsveje.

Hvalfangsten har hidtil saa at sige udelukkende været i fremmedes Hænder og har givet et fortrinligt Udbytte. Men paa dette Omraade gør en Bevægelse for Tiden sig gældende af samme Art som i Norge, nemlig Hvalfredningsspørgsmaalet. I det hele har Hvalfangsten hidindtil kun indirekte haft nogen Betydning for Befolkningen og det er vanskeligt at sige, hvorledes Forholdet her vil kunne forme sig.

Den anden Hovednæringsvej er Landbruget. Dette bestaar hovedsagelig i, at Bonden om Sommeren maa sørge for at høste saa meget Hø som muligt for om Vinteren at kunne føde det størst mulige Antal Køer og Faar og tildels Heste, for saa vidt disse ikke sørge for sig selv, hvad de oftest og for største Delen gør. Af Faar findes der op imod en Million, af Hornkvæg c. 25,000, af Heste c. 50,000; af Geder findes saa godt som ingen, og Svin fattes ganske.

Af Landet er kun c. 3½ □ Mil opdyrket, hvilket jo er forbavsende lidt; dette opdyrkede Land bestaar for største Delen af de saakaldte Tun, d. v. s. de gødede, omhegnede Hjemmemarker, mere eller mindre frodige, mere eller mindre ujævne Græsflader omkring selve Gaarden. Det Hø, der faas heraf, er for det meste fint og godt, og anvendes saa godt som udelukkende til Køerne, medens det Hø, der gives Faar og Heste, er det fra Udmarkerne kommende grovere Græs. Disse Udmarker faa Lov til at skøtte sig selv; det er ofte mere eller mindre vandrige Moser, hvor Græsset kan staa friskt, højt og frodigt. Dette Foder er gennemgaaende godt og kraftigt, men det er desværre kun lidet af alt det Græs, der vokser paa de udstrakte Sletter og Dale, Fjældskraaninger og Smaadale, der i Virkeligheden benyttes. Paa dette Omraade er Landet uden Tvivl stær-

kest forsømt og Udviklingsmulighederne allerstørst. $3^{1}/_{2}$ □ Mil dyrket af 1903! Tallet er veltalende nok. Det er fuldkommen uberegneligt, hvor Udbyttet her kunde mange Gange fordobles. Der er sikkert ikke mange Gaarde, hvor ikke Antallet af Køer og Faar kunde være dobbelt saa stort som det nu er. Men dertil kræves, at Tunet bliver bedre behandlet, bedre gødet og pløjet, Tuerne fjærnes, at Bonden kan gøre sig Arbejdet lettere og Udbyttet rigere ved Hjælp af Maskiner; dette kræves saa meget mere som Arbejdskraften er bleven meget dyrere end før og, hvad der næsten er værre, i mange Egne meget vanskelig overhovedet at faa. Det forstaar sig af sig selv, at en enkelt Mand, Bonden, med maaske nogle halvvoksne Børn og en Tjenestepige ikke kan udrette meget, i hvert Fald ikke saa meget, som der burde og kunde gøres. Men saaledes som Forholdene nu ere, mangler Bonden ikke alene den nødvendige Indsigt, men ogsaa og ikke mindre de nødvendige Midler. Hans Gaard repræsenterer i de fleste Tilfælde kun en Værdi af 2000—5000 Kr., som Forholdene nu ere. Der er blevet gjort en Del for at hidføre Ændringer og Forbedringer i disse Forhold; baade det islandske Alting og det isl. Landbrugsselskab, som dog først for faa Aar siden kom til at omfatte *hele* Landet, samt enkelte Landbrugsskoler have søgt at virke for Forbedringer, men Midlerne ere smaa, og hvad der er blevet udrettet, er forholdsvis lidt og begrænset.

Det er let nok at se og sige, hvad der kunde og burde gøres. Der er ingen Tvivl om, at Andelsmejerier for det første kunde oprettes paa mange Steder; *Smørtilvirkningen* kunde blive saa almindelig og efter en saadan Maalestok, at Smørret kunde blive en Udførselsvare; der er allerede gjort Forsøg herpaa, og man har opnaaet en respektabel Pris; men det er kun en ringe Begyndelse, der er gjort. Dernæst er der forskellige *Uldprodukter*, der kunde vindes i Landet selv. Den tidligere, mere eller mindre almindelige Husflid, hvor Ulden spillede den største Rolle, er ved at forsvinde. Dette er meget sørgeligt. Den islandske udmærkede Uld kunde meget godt forarbejdes i Landet, ikke alene til Klæder for Befolkningen, men der maatte ogsaa kunne udføres forskellige Uldprodukter (Vadmel, Strømper, Handsker osv.) med Fordel, forudsat, at de vare godt og omhyggelig udførte. Vi staa hermed overfor et andet Spørgsmaal, *Oprettelsen af Fabrikker* i Landet selv; først i de allersidste Aar har man

set Spiren til Fabrikker, men ikke mere; i Reykjavik er en Klædefabrik lige bleven færdig. Der er Vandkraft nok til at drive dem, men Indsigt og Midler er det atter, der mangle. Foruden Uldvarer, der kunde blive en udmærket Udførselsvare, er der endvidere Kød at nævne. Der udføres aarlig ikke saa lidt isl. Kød, men Udbyttet er ikke som det burde være. Kødet anses ikke for at være nogen god Handelsvare, hvilket dog ikke kommer af, at Kødet i og for sig ikke er godt nok; tværtimod, Skylden ligger alene i den meget uheldige Nedsaltningsmaade og det anvendte Salt; hvis Kødet blev saltet og behandlet paa en anden og rigtigere Maade, kan der næppe være nogen som helst Tvivl om, at det kunde blive en udmærket Udførsels- og Handelsvare. Ogsaa henkogt Kød kunde blive det. Heste og Faar have tidligere været en meget betydelig Udførselsvare og kunde blive ved at være det, hvis de fornødne Bestræbelser derfor bleve gjorte.

Mange flere Ting kunde der nævnes, naar der er Tale om det isl. Landbrug og dets Produkter. Men dette vil formentlig være tilstrækkeligt til at vise, hvor store og hvor mange Fremtidsmuligheder der her utvivlsomt er til Stede, hvis der blev taget fat med den fornødne Indsigt og dertil svarende Midler.

Handels- og Omsætningsforhold have været meget uheldige; efterhaanden ere de blevne noget bedre, men de ere langt fra saa gode og formaalstjenlige som de burde være. Der mangler Kapital i Landet. Den isl. Landsbank har vist sig utilstrækkelig, og andet kunde man heller ikke vente. Dog har den utvivlsomt gjort stor Nytte. Den nyoprettede Islands Bank vil i Forbindelse med den forhaabenlig gøre sit til at fremme Udviklingen.

Island fattes Indsigt og det fattes Midler, der tildels ere Produktet af den første. Det maa blive Fremtidens Opgave at skaffe begge Dele tilveje; saa er der ingen Tvivl om, at Landets Opkomst og Velstand er sikret, thi dets Rigdomskilder ere i Virkeligheden lige saa mange som de ere gode.

Færøerne.

Ved Overlærer *Louis Bergh.*

Naar man læser Beretninger om, hvorledes Sørøvere og Fribyttere af forskellige Nationer, navnlig Engelskmænd, Skotter, Irer og Franskmænd, ja endogsaa Tyrker i gamle Dage til helt

ind i det attende Aarhundrede hjemsøgte Færøerne for at røve og plyndre, saa at Beboerne idelig maatte henvende sig til Kongen om Hjælp, skulde man tro, at disse Klippeøer midt i Atlanterhavet maatte indeholde store Rigdomme; men det var langt fra Tilfældet. Indbyggerne vare fattige, ja i ugunstige Tider, og naar der formedelst Uvejr eller Skibenes Opbringelse af Sørøvere eller af andre Grunde ikke kom Tilførsel til Øerne, lede de ofte Sult og Mangel. Færingerne vare alene henviste til at skaffe sig deres første Fornødenheder af Havet og af, hvad Jorden kunde yde. Og saaledes ere jo Forholdene endnu den Dag i Dag; de to vigtigste Næringsveje ere Fiskeriet og Landbruget, og hvad dermed staar i Forbindelse.

Som i gamle Dage ere Færingerne i deres rette Element, naar de ere paa Havet i deres lette, smukt byggede Baade, hvori de ro ofte fire til fem Mil til Havs for at naa Fiskemedene, hvad der navnlig om Vinteren kan være meget farefuldt, naar pludselig Storm eller Uvejr indtræffe. I de sidste tredive Aar drives nu ogsaa Fiskeriet med Skibe, bemandede med tolv til femten Mand, for det meste ældre Fiskerslupper, der ere indkøbte paa Shetlandsøerne eller i England, hvor man saa godt som helt har opgivet Fiskeri med Sejlskibe, men nu benytter meget hurtige, smaa Dampskibe.

Den færøske Fiskerflaade tæller nu henved hundrede Skibe, som udrustes i Marts og fiske i de færøske Farvande til hen i Juli Maaned, da de søge op til Islands Kyster, navnlig Østkysten og komme hjem i September. Det er væsentlig Torsk, der fanges, og disses Tilvirkning til Klipfisk giver Kvinder og Børn en god Fortjeneste i Hjemmet. Dog sælges ogsaa en Del Saltfisk i engelske og undertiden i hollandske Havne. Det er forbavsende Fremskridt, der er gjort i de senere Aar, naar man tager i Betragtning de smaa Midler, hvormed der er virket; Skibene ere næsten alle paa Aktier, der ere saa smaa, at Smaafolk ogsaa kunne overkomme at være med, og saaledes er der næppe nogen Bygd, hvor der ikke er Folk, som ere interesserede i Skibsfiskeriet. Den gode Fremgang skyldes væsentlig enkelte Mænd, som i sin Tid have gjort Tjeneste om Bord i engelske Fiskerskibe, og der lært Engelskmændene Kunsten af.

Der er imidlertid ikke Tvivl om, at der er store Muligheder for at gøre langt mere ud af Havets Rigdomme; thi mens Færingerne nu kun have aabne Baade og Sejlskibe, som næsten

alle ere udrangerede engelske Fiskerfartøjer, saa omsværmes til sine Tider deres Øer af fremmede Dampere navnlig britiske, dels Trawlere, som fange Helleflyndere, Rødspætter, Tunger og Torsk m. m., der opbevares i Kasser med Is, dels Linefiskere, som væsentlig fange Torsk, der enten i Is eller levende i »Damme« føres til Grimsby, hvorfra Fisken gaar til det store Marked i Billingsgate i London, hvor der ofte opnaas overmaade høje Priser, navnlig for levende Fisk.

Hvorfor lade vi de fremmede alene udnytte de store Rigdomme i vore egne Farvande uden selv at gøre noget; dansk Kapital maatte kunne frugtbargøres der ved Udrustning af smaa, hurtige Dampskibe, indrettede til at drive Fiskeri.

Sildefiskeriet, der i Skotland og paa Shetlandsøerne drives med stort Udbytte med store Baade og Skibe ude paa Havet, er paa Færøerne ukendt; kun naar Sildestimerne ere saa venlige at søge ind i Fjordene, fanges de der med Garn. Der er sikkert noget at gøre i den Retning; en Skotte har for nylig forhørt sig om Plads til Anlæg af en Sildestation paa Færøerne; det vilde være meget uheldigt, om ogsaa Sildefangsten skulde gøres til en Forretning for Udlændinge.

Medens der nu fra Færøerne væsentlig kun udføres Fisk i Form af Klipfisk, burde der udføres Fisk dels i levende Tilstand dels i Is og desuden Fisk og Fiskeriprodukter, tilberedte paa forskellig Maade og hermetisk pakkede. Der er ganske vist en enkelt Fabrik i Thorshavn, som især tilbereder fortrinlige Fiskeboller, men saafremt de nødvendige Pengemidler vare til Stede, maatte der sikkert med Fordel kunne gøres meget mere i den Retning.

Hvad Ferskvandsfiskeriet angaar, er det for Tiden næsten betydningsløst; men ved kyndig Drift, vilde sikkert Ørredfiskeriet kunne blive indbringende.

Som med Fiskeriet gaar det ogsaa med Hvalfangsten. Her menes ikke Fangsten af Grindehvalerne, der til aldeles uberegnelige Tider af og til indfinde sig i Flokke ved Øerne og af Færingerne drives ind i Bugter, de saakaldte Hvalvaage, og dræbes; men Fangsten af Storhvaler, som regelmæssig indfinde sig hver Sommer ved Øerne. Fra en lille Kanon paa et meget hurtig sejlende Dampskib udskydes en Harpun, medførende et Sprængstof, der eksploderer inde i Hvalen, hvorved denne dræbes. Denne indbringende Fangst drives udelukkende af fremmede

nemlig af Normænd; i omtrent en halv Snes Aar har den været drevet og har givet i Udbytte indtil 20 Procent eller derover til Aktionærerne, hvoraf kun en forholdsvis ringe Del er Danske.

Fremad er det imidlertid gaaet i den sidste Menneskealder med Fiskeriet i det hele taget; men desværre kan det samme ikke siges om Jordbruget, og hvad dertil hører. Ganske vist er der enkelte Mænd, som have anvendt en forbedret Dyrkning af deres Jord og en bedre Behandling af Køerne og Mælken, men det er rene Undtagelser; i det hele taget staar Landbruget alt for langt tilbage, og der bør gøres meget for at faa dette Forhold forbedret.

Korndyrkning har aldrig betalt sig og vil aldrig kunne betale sig paa Færøerne; thi man kan jo ikke forandre Klimaet, som staar hindrende i Vejen. Sommervarmen er for ringe, Regnmængden for stor, der er for megen Taage, for lidt Solskin og for meget Graavejr, alt dette bevirker, at Kornet ikke modnes, medens derimod Græsvæksten er fortrinlig, og Rodfrugter trives ogsaa særdeles godt. Det ligger derfor nær at lægge hele Vægten paa Dyrkning af Græs og forskellige Rodfrugter, saa at der kan holdes en langt større Mængde Hornkvæg end nu. Kvægracerne maa forbedres, og Befolkningen maa lære at røgte og opdrætte Kreaturer paa en ganske anden Maade end nu. Køerne staa i Stalde, som for det meste ere alt for smaa og lave, uden tilstrækkelig Luft og Lys, blive ofte sultfødede navnlig i den Tid, de ikke malke, og selv om de i Sommertiden, naar de gaa ude paa Fjældene, komme til Kræfter og faa godt Huld igen ved det kraftige Fjældgræs, malke de forholdsvis lidt, og det er besværligt for Kvinderne at opsøge Køerne, især naar det er Taage, som hyppig indtræffer. Mejerivæsenet staar ogsaa meget lavt; der er ganske vist enkelte Mænd, der i de senere Aar behandle Mælken bedre, have anskaffet Centrifuger og lave godt Smør; men i Regelen er Smørret ellers daarligt, og der produceres langt fra Smør nok til Forbrug paa Øerne, ja til Tider er der endogsaa for lidt Mælk til at tilfredsstille det daglige Behov, medens Forholdet burde og kunde være saaledes, at der ikke alene altid kunde være Mælk og Smør nok til Befolkningen selv, men der burde ogsaa kunne udføres Smør og Ost. Der laves meget lidt Ost; enkelte Steder laves dog saa fortrinlig Sødmælksost, at den sikkert kunde blive Udførsels-

vare, medens det nu paa Færøerne er meget vanskeligt at faa fat paa saadan Ost.

Der er imidlertid store Vanskeligheder at overvinde, inden det vil lykkes at indføre en mere rationel og intensiv Dyrkning af Jorden. Skønt der er mange store Strækninger, som egne sig til Dyrkning, ligge de ubenyttede hen, fordi Bønderne af Mangel paa Arbejdskraft ikke kunne opdyrke dem, og det er ikke altid, at de ere villige til at overlade andre Jord til Opdyrkning. Ejendomsforholdene i Indmarken, den saakaldte »Bö«, ere ogsaa højst uheldige for en bedre Dyrkning, idet en Ejer sjælden har sin Jord samlet, men spredt rundt omkring paa mange forskellige Steder, Forhold, som kun kunne afhjælpes ved en ny Udskiftning af Jorden. Det vil dog tage lang Tid og vække megen Modstand, inden det kan ske, men det bør ske. Siden Fiskeriet har lagt saa stærkt Beslag paa mange Mennesker, især de unge, hele Sommeren igennem, er Interessen for Jorddyrkning mindre, og man holder mere af at tage det med Ro hjemme om Vinteren end at give sig af med Jorddyrkning.

En stor Hindring for Indmarkens forbedrede Dyrkning er Faarene, da disse i Følge Lov have Tilladelse til at græsse i Indmarken fra 25de Oktober til 14de Maj. For Bønderne ere imidlertid Faarene den vigtigste Indtægtskilde nu, ligesom i gamle Dage. Faarekød er den mest yndede Spise; det spises saavel fersk som vindtørret, det saakaldte »Skærpekød«, Faaretælle benyttes i alle Husholdninger, og Ulden anvendes dels til alle Slags Klæder, dels forarbejdes den bekendte Udførselsvare, de saakaldte islandske Trøjer, der udelukkende komme fra Færøerne, samt til Hoser og Vanter. Disse Genstande ere Husflidsprodukter og give den fattige Del af Befolkningen Beskæftigelse om Vinteren, da det fra gammel Tid har været Skik, at Bønderne udlevere Uld mod at faa de to Tredjedele tilbage igen i forarbejdet Tilstand. Af hvor stor Betydning Ulden maa have været, ses af det gamle Ordsprog: »Faareuld er Færøernes Guld«; men det passer ikke i Nutiden; thi nu udføres der af Havets Frembringelser for omkring en Million Kroner, medens der af alle Landprodukter tilsammen kun udføres for henimod 100.000 Kroner; men denne sidste Sum burde være mange Gange større. De førøske Uldvarer ere sunkne i Pris og blive efterhaanden mindre afsættelige; de passe ikke i Nutiden, og der er derfor ogsaa gjort forskellige Forsøg paa at anvende Ulden paa anden Maade

f. Eks. til forskellige Slags Tæpper, men disse Forsøg ere hidindtil ikke faldne heldigt ud.

Faareavlen drives nu paa samme primitive Maade som i gamle Dage, idet Faarene gaa ude hele Aaret rundt, og naar der indtræffer strænge Vintre med Frost og Sne, fryse de og sulte, ja mange omkomme. Der burde være Huse rundt omkring, hvor Faarene kunde søge Ly mod Uvejr, og hvor der var henlagt Hø eller andet Foder, naar Frosten forhindrer dem i at finde tilstrækkelig Føde. Ganske vist have enkelte Bønder gjort Forsøg i denne Retning og befundet sig vel derved, men kun faa have fulgt deres Eksempel. Paa Statens Fæstegods kunde det jo ligefrem paabydes Fæsterne at opføre Faarehuse mod, at de fik Lempelse i deres Afgifter eller Understøttelse.

Ligesom Faarene ere en stor Hindring for Indmarkens Dyrkning, ville de ogsaa være en Hindring for Træplantning i Udmarken eller »Havgen«, som den kaldes; thi de afgnave alt under deres Omstrejfen paa de for dem tilgængelige Steder og skaane intet, hvilket tydelig viste sig ved en større Beplantning, som for en Snes Aar siden foretoges i Nærheden af Thorshavn. Da det indhegnede Stykke ikke var tilstrækkelig beskyttet mod Faarenes Indtrængen, idet Hegnet var alt for lavt, blev hvert eneste Træ og hver eneste Busk afgnavet lige ned til Roden. Under de nuværende Forhold vil det derfor være aldeles urimeligt at tænke paa at plante Skov, selv om Betingelserne for dens Trivsel kunde tænkes at være til Stede, og der kan derfor foreløbig kun være Tale om at beplante enkelte mindre Stykker, som man let kan indhegne og tilse, samt beskytte mod Faarenes Angreb.

Hvad Havevæsen angaar, da ere Færøerne langt tilbage. Der er i og ved Thorshavn en Del Haver, hvoraf flere ere særdeles vel holdte; men ellers findes rundt om paa Øerne i Regelen kun Haver ved Præste- og Lægeboliger; paa Vaagø findes dog en temmelig stor og særlig vel dyrket og plejet Have ved en Bondegaard. I disse Haver trives Ribs og Stikkelsbær og enkelte Træer, især forskellige Arter af Røn og Ahorn, ligesom ogsaa forskellige Blomsterplanter og Køkkenurter lykkes meget godt. Men Befolkningen savner fuldstændig Sans for Havedyrkning og Træplantning og i det hele taget Sans for at hygge omkring deres Boliger, tæt op til hvilke der ofte ligger Møddinger.

Som sagt, Jordbrug af enhver Art, Husdyrbrug og Mejerivæsen ere meget tilbage, men alle have de Muligheder for Udvikling. De naturlige Betingelser ere til Stede; Jordbunden er frugtbar, naar den bliver drænet, hvad der ikke frembyder Vanskeligheder, da der altid er godt Fald for Vandet, og fortrinlig Gødning er der let Adgang til; thi foruden Staldgødningen er der rigeligt Fiskeaffald, som nu ofte kastes bort eller henligger ubenyttet og forpester Luften, samt Tang, som, naar Havet er i Oprør af Brændingen kastes i Land i store Masser, men Tangen kan ogsaa let fra Baad skæres langs Kysterne. Ogsaa Hvalstationerne yde rigelig Gødning.

For de store Gaarde ere Fremtidsudsigterne maaske mindre gode; men de mindre Brug, som ere uafhængige af fremmed Arbejdskraft, ville kunne blive af stor økonomisk Betydning. Husmændene ville selv kunne faa rigelig Tid til Jordens Behandling og Kreaturernes Røgt; thi Fiskeriet med Baad lægger kun Beslag paa en forholdsvis ringe Del af Husmandens Tid. Derfor bør Husmandsbrug i høj Grad opmuntres, ligesom det sker hernede, ved Præmier, Vejledning til Dyrkning, ved Planteavlsstationer, der hernede have udrettet saa meget, ved let Adgang til at erholde Jord, navnlig fra Staten, og Adgang til mindre Pengelaan paa billige Vilkaar o. s. v.

De færøske Fjælde indeholde ikke Metaller af nogen Betydning. Der findes ganske vist paa enkelte Steder lidt Kobber, men i saa ringe Mængde, at det næppe nogen Sinde vil kunne betale sig at udvinde det. Som bekendt findes der Kul paa Suderø, der i en enkelt Bygd brydes til Husbrug. Om det kan betale sig at drive Kulminer i det store, er stadig Tvivl underkastet. Et fransk Selskab har siden 1878 haft Koncession paa Kuldriften paa Suderø, men nogen egentlig Drift er aldrig kommen i Stand. I det sidste Aarstid har et engelsk Selskab, som skulde overtage Koncessionen fra Franskmændene, haft nogle og tyve svenske Kularbejdere til at bryde Kul, men for Øjeblikket er der en Standsning i Arbejdet. De færøske Kul have ikke saa høj en Varmeevne som engelske Kul, idet omtrent tre Tønder færøske Kul svare til to Tdr. engelske Kul, saa det er næppe sandsynligt, at de kunne faa nogen Betydning som Udførselsartikel, medens de sikkert kunne blive af stor Vigtighed for Færøerne selv, efterhaanden som Tørven slipper op, dels til Husbrug, dels til en fremtidig Industri f. Eks. til Fabrikker til

Behandling af Fiskeriprodukter, til Uldvarefabrikker og muligvis ogsaa til Forsyning af Fiskedampere.

Paa mange Steder, navnlig paa Vestsiden af Øerne, falde Fjældene brat af mod Havet, og der findes de saakaldte Fuglebjærge, der fra øverst til nederst danne Opholdssteder for utallige Svømmefugle. Fangsten af disse er lønnende, men vanskelig og ofte meget farlig; ikke desto mindre betragtes den af de rigtige Fuglemænd som en fornøjelig Sport. En vis Tid af Sommeren maa der ikke skydes i Nærheden af Fuglebjærge, som ere fredede, men ellers er al Jagt paa Søen fri for alle; kun Ederfuglen er altid fredet ved Lov, men kun meget faa Steder er der Ederfuglevarp; skønt disse forholdsvis tamme, prægtige Fugle, der svømme om i store Skarer, sikkert vilde kunne give en betydelig Indtægt. — Jagt paa Landjorden er ikke af stor Vigtighed; der skydes ganske vist en Del Harer, men de findes ikke i saa stor Mængde, at de kunne faa nogen væsentlig Betydning som Udførselsvare.

Handel og Skibsfart ere i stadig Tiltagende med den stedse stigende Udførsel og det stedse stigende Forbrug af indførte Varer, efterhaanden som Velstanden forøges. Baade med Hensyn til Ud- og Indførsel er der siden Monopolhandelens Ophør den 1ste Januar 1856 en uhyre Fremgang. Før den Tid besørgede et Par Sejlskonnerter alle Øernes Forsyning i Tiden fra Maj til September; hele den øvrige Tid af Aaret vare Øerne uden Forbindelse med Omverdenen. I Slutningen af Halvtredserne begyndte en nogenlunde regelmæssig Dampskibsfart, som stadig lidt efter lidt er bleven udvidet, og som navnlig fra dette Aars Begyndelse har faaet en betydelig Forøgelse.

Der er ingen Tvivl om, at Færøerne i mange Henseender ere i god Fremgang, og at de sikkert ville kunne faa en langt større Betydning end de nu have, men der maa ofres noget, thi Udviklingen er i mange Retninger, hvor nødig det end høres, flere Menneskealdre tilbage, og hvorledes kan det vel være anderledes, naar man tager i Betragtning, at Færingerne, som af Naturen ere livlige, vel begavede og videlystne, indtil Midten af forrige Aarhundrede levede paa deres isolerede Øer midt i Atlanterhavet uden nogen som helst fremmed Paavirkning, — det var ogsaa en Sjældenhed, at en Færing kom udenfor sine Fædreøer, — og uden nogen Skoleundervisning; thi man kendte kun Hjemmeundervisning, og hvor god end denne maa have

været, saa har den paa ingen Maade kunnet give den Oplysning, som nu til Dags anses for nødvendig. Efter at Latinskolen i Thorshavn i Begyndelsen af forrige Aarhundrede var bleven nedlagt, blev der oprettet en Almueskole der, og man begyndte ogsaa enkelte Steder paa Øerne at faa Skoler, men de tilfredsstillede ikke, og hvor underligt det end lyder, blev man kort efter, at Grundloven var traadt i Kraft, enig om at nedlægge Skolerne paa Landet, og det fik virkelig Ministeriets Sanktion. Det var selvfølgelig en overmaade stor Fejl, og en Snes Aar derefter vaagnede endelig Trangen til Skoler hos Befolkningen rundt om paa Øerne. Følgen deraf var, at der ved Realskolen i Thorshavn blev oprettet Kursus til Uddannelse af Lærere, som nu ere ansatte rundt om i Bygderne, hvor der efterhaanden er opført gode Skolebygninger.

Rigsdagen har hidindtil stillet sig velvillig med Hensyn til Bevillinger til Færøerne, og det vil den forhaabentlig ogsaa gøre i Fremtiden, naar der stilles fornuftige Krav. Der vil sikkert blive stillet Krav, og deres Opfyldelse vil sikkert bære gode Renter i Fremtiden.

Grønland.

Ved Mag. scient. *Morten Porsild.*

Vestkysten af Dansk Grønland strækker sig fra 60—$74^1/_2{}^0$ N. Br. og er noget over 225 Mile lang. Klimaet er i den nordlige Del rent arktisk, i den sydlige noget mildere. Middeltemperaturen er ved Julianehaab (60^0 45′) ÷ $0{,}15^0$, Ivigtut (61^0 15′) + $0{,}4^0$, Godthaab (64^0 10′) ÷ $2{,}1^0$, Jakobshavn (69^0 15′) ÷ $5{,}7^0$ og Upernivik (72^0 45′ ÷ $8{,}9^0$ C. Alle disse Punkter ligger ved Kysten; Klimaet i det indre af det isfri Land er endnu kun lidet kendt, kun vides det, at det frembyder betydelig bedre Betingelser for Vegetationen, idet der her er færre Dage med Taage og tillige en højere Sommertemperatur.

Paa denne Kyst bor en med evropæisk Blod stærkt blandet eskimoisk Befolkning paa 11.000 Individer, af hvilke 2000 Mænd regnes at være Producenter (»Erhververe«). De leve hovedsagelig af Sæljagt, og Jagtudbyttet giver dem det vigtigste Materiale til Føde og Klæder. Hele Landets aarlige Jagtudbytte kan ifølge Rink anslaas til at være ligt med hvad 9 Sælfangerskibe kan producere i Løbet af et Par Maaneder. For sit Over-

skud tilhandler Befolkningen sig evropæisk Proviant, Tøjvarer, Husmateriel og Vaaben.

Handelen paa Grønland oprettedes for at bære Missionen og at værge Befolkningen, den er monopoliseret og drives af den danske Stat. Det har aldrig været dens Formaal at gøre Grønland til et produktivt Led af den danske Statskasse, derfor har heller aldrig hverken Handel eller Besejling været drevet efter merkantile Principper. Handelens Udbytte har været vekslende, gav navnlig i Begyndelsen af forrige Aarhundrede et stort Underskud, fra 1830 til Begyndelsen af Firserne et stort Overskud, saa at 1880 al tidligere Gæld og Driftslaan ikke alene var betalt, men tillige indbetalt til Statskassen 3.498.573 Kr. kontant samt Obligationer til en nominel Værdi af 456.052 Kr. Siden Midten af Firserne har der atter stadig været Underskud.

De sidste ti Aars Gennemsnit af indhandlede Produkter har været: Spæk (svagt stigende) 11.992 Tdr., Hajlever (stærkt stigende) 4.055 Tdr., Blaa Ræveskind (stærkt stigende) 1538 Stkr., Hvide do. (stigende i Forhold til forrige Tiaar) 1016 Stkr., Sælskind 30.235 Stkr., Bjørneskind 41 Stkr., Fuglefjer (stigende) 13.333 Pund. Ederdun (meget stærkt aftagende) 661 Pund. Af Spækket udbrændes Tran i Grønland. Indtægten af de hjemsendte og her bortauktionerede Produkter har i de samme Aar gennemsnitlig været 553.105 Kr.*), Handelens samlede Indtægter 742.594 Kr. dens samlede Udgifter (Udsending af europ. Varer, Besejling, Administration, Lægevæsen, Bidrag til Missionen, Tilskud til videnskabelige Undersøgelser [10.000]) 861.410 Kr., dens Underskud 120.416 Kr., og paa dette Aars Finanslov er desuden ansøgt om en ekstraordinær større Bevilling til Bygning af et nyt Skib.

Den eneste privat drevne Produktion er Kryolitbruddet ved Ivigtut. Indtil 1864 dreves det uden synderligt Udbytte, saa gaves der Koncession til et Aktieselskab, som siden har drevet det med stadigt stigende Udbytte; i de sidste 10 Aar er der produceret gennemsnitlig 663 Kubikfavne ved Hjælp af gennemsnitlig 100 Arbejdere om Sommeren og 40—50 om Vinteren. Afgiften beregnes efter Udbyttet og har i de sidste 10 Aar gennemsnitlig været 122.123 Kr.**)

---

*) Tallet er lidt for højt, da heri er iberegnet Fadeværk etc.

**) Denne Sum er indbefattet i Handelens ovennævnte samlede Indtægt.

Tidligere har Handelen produceret Tørfisk (Kabliau), Renskind, Hundeskind, Narhval- og Hvalrostand, Barder og Grafit, men disse Produkter er dels ikke Genstand for Indhandling længere, dels uden Betydning nu. — Af danske Betjente er derimod i en Aarrække for egen Regning hjemsendt saltede Laks, Hellefisk og Helleflynder samt Ederdunstæpper med godt Udbytte. Dette er nu hørt op, idet Staten har overtaget denne Produktion.

Der er i Dansk Vestgrønland Muligheder for adskillige Virksomheder, saavel knyttede til Havet som til Landjorden.

Hvalfangst. De store Rethvaler ses nu kun sjældent ved den danske Del af Kysten og fanges aldrig; af mindre Bardehvaler fanges aarlig 4—5 Stkr., af hvilke kun Spæk og Barder indhandles*). — Fiskeri. Der kendes foreløbig 4—5 meget produktive Banker (den største er 28 Mile lang), paa hvilke kan fiskes Hellefisk, Helleflynder og Kabliau. Iøvrigt findes disse Fiskearter almindeligt langs hele Sydgrønland og den sydligste Del af Nordgrønlands Kyst. Ved Mundingen af alle klare Elve i hele Landet, især hvor disse er Afløb fra Søer, kan der fanges et meget betydeligt Antal Laksørreder. Lodden, en lille Laks af Sildestørrelse, kommer aarlig i millionrige Stimer til Grønlands Kyster op til 70°. Den gaar da Kysten saa nær og saa tæt, at den fra Landjorden i ubegrænset Mængde kan øses op med Ketsere.

Mineralier. Det sydlige Grønland er berømt for sin Rigdom paa sjældne Mineralier (om Kryoliten se ovenfor). Der blev i 1888—99 af Kryolitselskabet forsøgsvis samlet ialt ca. 50 Tons Eudialyt, hvis Indhold af Zirkonjord, ca. 14 %, formentlig gør det skikket til Belysningsøjemed. Der findes i Sydgrønland Kobber-, Tin- og Blymalme; i bægge Landsdele, men navnlig i Nordgrønland Grafitlejer. De har i tidligere Tider været benyttede, men er igen opgivne; i nyeste Tid knyttes atter Forhaabninger navnlig til Grafiten. I Nordgrønland findes mellem 69° 15′ og 72° 30′ talrige Kullejer, af hvilke nogle af de rigeste

---

*) Til Sammenligning tjener, at en moderne Hvalfangerstation paa Færøerne, hvor Hvalerne er langt færre og Vejrforholdene langt mindre gunstige, aarlig fanger ca. 100 Hvaler, af hvilke Spæk, Barder, Kød og Knokler udnyttes.

ligger saa nær Kysten, at Havet nedbryder dem. Kullenes Brændselsværdi, der tidligere har været undervurderet, har ved det sidste Forsøg under Dampskibskedel vist sig at være særdeles god. I det forløbne Aar har Grosserer *Bernburg* af København udsendt 3 Expeditioner til Grønland for at finde Muligheder for Udnytning af Mineralier.

Vandkraft. Der haves overalt om Sommeren i Elvene betydelige Kraftkilder og der findes navnlig i Nordgrønland talrige store Vandfald.

Kvæg- og Planteavl. Rensdyr var i tidligere Tid meget talrige langs Grønlands Vestkyst, og endnu i Fyrrerne dræbtes der aarligt ca. 16.000 Stykker. Sandsynligvis paa Grund af Rovdrift aftog deres Tal og Udbredelse stærkt. I de senere Aar synes der atter at være Opgang, og der vilde sikkert være baade Plads og Dyr nok til, at en lige saa stor Befolkning af Rensdyr-Nomader kunde trives ved Siden af det nuværende Jagtfolk uden at dettes Interesser derved kendelig berørtes. — Omtrent op til 70° kan de europæiske Betjente med Fordel holde Faar, i det sydligste holdes af danske og nogle Grønlændere Køer, og dette vil uden Tvivl være muligt inde ved Bunden af Fjordene op til 66° N. Br. — Op til 70° er der Betingelser for nogle Køkkenurters Trivsel, i det sydligste endog efter Omstændighederne særdeles gode. Det vil utvivlsomt ogsaa være muligt i det indre af det isfrie Land i Sydgrønland og de sydligste Distrikter af Nordgrønland at fremkalde en Trævækst, der, om end beskeden, dog bedre end den, der findes der, vil kunne give Brændsel og lettere Nyttetømmer til lokalt Brug. Lyng findes overalt, Tørv overalt op til over 70°, Birkebrænde af Værdi kun i det sydligste.

I de allersidste Aar er der af Hensyn til Underskudet af Administrationen gjort Skridt til om muligt at faa en rigere Udnytning af Grønlands Mineral- og Fiskerigdomme sat i Gang, og Anlægget af en moderne Hvalfangerstation er taget under Overvejelse. Lykkes dette vil det faa Betydning for den danske Statskasse, men derimod ikke for den indfødte Befolkning, da Administrationen ikke anser det for rigtigt, at den tager Del i Arbejdet derved.

Følgelig er der i dansk Grønland enten ingen Muligheder for det private Initiativ, idet Omsorgen for saavel Statskassen

som Befolkningens Interesser, selv om de ofte ere hinanden modsatte, maa overlades til Administrationen, eller der er store Kolonisationsopgaver at løse og store økonomiske Værdier at indvinde. Men skal dette gøres, maa der ske meget væsentlige Forandringer i Administrationens Principer, idet der maa gives den indfødte Befolkning Adgang til Udvikling i kulturel, social og økonomisk Henseende og aabnes Vej for det private Initiativ, det sidste selvfølgelig ikke til hensynsløs Udplyndring af Landet, men til passende kontrolleret og beskattet Opdyrkning af de Virkefelter, der ligger brak.

Dansk Vestindien.

Ved Ingeniørkaptajn *H. U. Ramsing.*

Blandt vore Atlanterhavsøer ere de vestindiske ikke alene de fjærneste, men ogsaa dem, der paa mange Maader staa mest fremmedartede for vor Bevidsthed. Dette har ikke mindst, særlig i de tidligere Aar, givet sig Udtryk derved, at Kendskabet til Befolkningen derude og til dens retmæssige Krav paa de forskellige Samfundsomraader har været forsvindende lille herhjemme. Den under Salgsforhandlingerne rejste Bevægelse, Oprettelsen af de to Selskaber »Det vestindiske Kompagni« og »Plantageselskabet Dansk Vestindien« og den paafølgende Udsendelse af den vestindiske Kommission har atter bragt Interessen for Øerne og dens Befolkning til at vaagne hos mange. Vi tør vel haabe, at denne Interesse nu ogsaa paa mange Maader vil give praktiske Resultater til Glæde saavel for Moderlandet som for Kolonien.

Paa Forfatningsomraadet har den hidtidige Koloniallov skabt en Misère, ikke alene politisk, men ogsaa rent økonomisk, thi det lokale Selvstyre, som Loven medfører, har baade overklippet de kommercielle Baand mellem Moderlandet og Kolonierne, og har tillige stillet større Krav til Øerne, end disse have kunnet opfylde. Resultatet har derfor været en Menneskealders Stilstand derude paa de økonomiske Reformers Omraade.

Paa Grundlag af det foreliggende Kommissionsforslag og de Forhandlinger, som nu finde Sted, vil man utvivlsomt løse den politiske Side af Spørgsmaalet og vil samtidig give baade det

lokale kommunale og det private Initiativ tilstrækkelig Raaderum og Opmuntring.

Den Adskillelse mellem Danmark og Øerne, som er skabt ved den gældende Koloniallov, har paa mange Maader fjærnet Befolkningen fra dansk Tankegang, ja ligefrem fra Kendskab til Moderlandet.

Skoleundervisningen er bleven ledet i et afgjort engelsk Spor med engelske Lærebøger, der stadig omtaler England som »our country«, den engelske Historie om »our history« osv. og samtidig er Undervisningen nedsunket i en tom og indholdsløs Formalisme, som indskrænker Børnenes virkelige Kundskaber til et Minimum.

Her kræves der en gennemgribende Reform, helst ved Hjælp af indfødte Lærere, der i nogen Tid have besøgt en dansk Skole i Moderlandet, og under alle Omstændigheder en dansk Skoleinspektør, som kan paase, at den hele Undervisning ledes i dansk Aand, om end hovedsagelig paa engelsk. Efterhaanden bør man dog søge at naa dertil, at Dansk og Engelsk blive ligestillede Sprog i Skoleundervisningen.

Der trænges i høj Grad til en kommunal Realskole, som efterhaanden kan bibringe de bedre Elementer i Befolkningen indgaaende Kendskab til Danmark og Talefærdighed i Dansk, et Krav, som jævnlig er bleven fremsat af intelligente Indfødte. Samtidig er en Højskole, hvor der ogsaa gives særlig Undervisning for unge Haandværkere, Handelsmænd og Landmænd i høj Grad nødvendig.

I Hospitalsvæsenet og ganske særlig paa Børneplejens og Asylsagens Omraader er der store Mangler at rette og lang Tids Forsømmelse at gøre god. Det maa haabes, at det vil lykkes den Komité, der er dannet under Forsæde af Hds. kgl. Højhed Kronprinsessen, at gøre det første Skridt til en virkelig Forbedring af disse Forhold, og at Hds. kgl. Højheds varmhjertede Appel til den danske Godgørenhed og Offervillighed maa finde megen Tilslutning herhjemme.

Paa det økonomiske Omraade trænger man paa St. Thomas især til en Udvikling af Havnen og den dertil knyttede Handel. Havnen giver en fortrinlig, indtil 30 Fod dyb, velbeskyttet Ankerplads uden Tidevande, men den byder for Tiden kun faa og smaa Bekvemmeligheder for Skibsfarten. Der kræves nogen Opmudring for at skaffe større Svajeplads, Bolværksplads

for Skibene, hensigtsmæssige Losseapparater og en Tørdok, som kan rumme Nutidens Oceandampere. Skabes dette i Tide, inden Panamakanalen bliver fuldført, vil St. Thomas utvivlsomt genvinde meget af sin gamle Betydning for den internationale Handel, og for den danske, hvis vi herhjemme energisk tage Opgaven op, thi ved Siden af Havnens fortrinlige naturlige Beskaffenhed, som gør den til en af Vestindiens bedste, har St. Thomas den store Fordel at være den vestindiske Havn, der ligger Europa nærmest og lige paa Routen til Panama. Med St. Thomas som Centrum bør der i Tidens Løb kunne genvindes et Opland for danske Produkter paa de vestindiske Øer og i de omliggende spansktalende Republikker, et Opland, der særlig vil kunne faa Betydning, hvis mere nærliggende Markeder skulde blive spærrede. Samtidig vil der kunne drives Forretning ved Opkøb af de mange værdifulde tropiske Frembringelser, som produceres i disse Egne, og der vil her, omend kun gradvis og med ihærdigt Arbejde, skabes lønnende Virksomhed for energiske unge, danske Handelsmænd.

For alle Øers Vedkommende, men særlig paa St. Croix, trænges der i høj Grad til en bedre og mere rationel Udvikling af Landbruget. Der trænges til frisk Tilgang af øvede, danske Landmænd, som kan afløse den hidtidige Indvandring af hyppigt mindre vel uddannede Irlændere og Amerikanere. Sukkerdyrkningen har under de senere Aars uheldige Prisforhold arbejdet med ringe Overskud, i den seneste Tid endogsaa med Underskud. Ved rationelle Methoder saavel paa Dyrkningens som paa Fabrikationens Omraade kan det vel nok nu, efter at Brüsseler-Konventionen har skabt sundere Prisforhold tilveje, atter betale sig at fortsætte denne Kultur. Det vil dog altid være uheldigt for Landbruget at sætte alt paa dette ene Kort, og det vil være i høj Grad ønskeligt, at der udbredes Kendskab til andre Kulturer, særlig saadanne, der kunne drives i større Stil, f. Ex. af Bomuld og Tobak, men ogsaa andre, der egne sig for de mindre Brug, f. Ex. Kakao- og Frugtkultur, Dyrkning af Grøntsager til det lokale Marked og til Export.

Plantageselskabet »Dansk Vestindien« har taget disse Opgaver op, og desuden er der særlig for Sukkerdyrkningens Vedkommende sat betydelig dansk Kapital ind af enkelte Mænd, saa det tør haabes, at Agerbruget derude vil kunne se lysere Tider i Møde.

Der vil være Plads for unge, energiske, danske Landmænd og Gartnere, som have nogen Kapital, og Plantageselskabet har gennem sine Engagementer allerede ansat flere unge Landmænd; selvfølgelig ere dog Tilbudene om Plads eller om Jord forholdsvis begrænsede paa et saa lille Areal, som Øerne indtage, og det vil vistnok foreløbig være forbunden med en Del Risiko at rejse ud paa det uvisse, uden Plantageselskabets eller nærværende Forenings Mellemkomst.

Men samtidig med, at der ved danske Landmænd gives Agerbruget derude de fornødne Impulser, bør det ikke tabes af Syne, at ogsaa den lokale Befolkning har et naturligt Krav paa at komme i Betragtning, og at der navnlig bør gøres det fornødne for at skabe en dygtig indfødt Husmandsstand, der, om end ikke nu, saa dog i Længden, vil blive den sikreste Garanti, ikke alene for Ro og Orden paa Øerne, men ogsaa for Landbrugets økonomiske Trivsel.

Foreningens Stiftelse og første Virksomhed.

Uddrag af Foreningens Forhandlingsprotokol

ved cand. phil. *Frederik Møller.*

Efter Indbydelse af D'Hrr. Bibliotekar, mag. scient. *F. Børgesen*, Forstander *L. Schrøder*, Grosserer *Holger Petersen* og Professor *T. Westermann* afholdtes der d. 18. Oktober 1901 et Møde i Wivels Lokale. Hensigten med dette Møde var at drøfte Betimeligheden af at oprette en Forening til Fremme af Udviklingen af de til Danmark knyttede fjernere Landsdele. En udvalgt Kreds af fremragende Mænd i Landbrug og Industri, Handel, Skibsfart og Videnskab havde givet Møde. For denne repræsentative Forsamling holdt Professor *Westermann* et Foredrag om det ønskelige i at oprette en saadan Forening, som skulde omfatte Grønland, Island, Færøerne og Dansk Vestindien.

Skønt der var saa store Uligheder mellem disse Landes Klima, Jordbund, Befolkning o. s. v., var der dog den Lighed, at de alle vare knyttede til Danmark, og alle laa saa fjernt derfra, at Forbindelsen med Moderlandet var sjælden, og Kendskabet til disse Lande og de Vilkaar, hvorunder deres Befolkninger levede, var saare mangelfuldt. At disse Lande stode langt tilbage for Moderlandet i økonomisk Henseende, men dog kunde ophjælpes, derom kunde der ingen Tvivl være. Fra privates Side var der gjort noget, og Staten og offentlige Institutioner — f. Eks. Det kgl. danske Landhusholdningsselskab — havde ydet gode Bidrag til Fremme af de økonomiske Interesser. »Der mangler ikke paa Forslag om Veje og Midler til Forbedringer, og de omfatte baade Skoleundervisning og Undervisning af voksne, baade Handel, Skibsfart, Fiskeri, Industri og Jordbrug, under Jordbruget baade Havebrug, Skovbrug og Landbrug, under Landbruget endvidere Husdyrbrug og Mejerivæsen. Ingen enkelt Mand kan være kyndig paa alle disse Omraader, allermindst naar de paagældende Virksomheder skulle tillæmpes til meget forskelligartede lokale Forhold, og det er jo af største Vigtighed, at der netop tages nøje Hensyn hertil. Men om forskellige af disse Forslag kan det dog siges, at deres Berettigelse er umiddelbart indlysende, og navnlig gælder det om saadanne, der gaa ud paa ved overkommelige Midler gennem Forsøg og Undersøgelser at skaffe Oplysning om forskellige økonomiske Foranstaltningers Mulighed og Rentabilitet, ligesom der ogsaa med Rette kan ankes over, at Resultater, der ere naaede paa nævnte Maade eller gennem sikre Erfaringer, ikke udnyttes, og i begge disse Retninger er uden Tvivl meget forsømt, saaledes at man bl. a. med Rette har paapeget Misforholdet mellem selve Moderlandets berømte Landbrug og Bilandenes.«

Derfor burde en Forening oprettes, der kunde være ligesom et Midtpunkt, hvortil vigtige Oplysninger indsamles for at bearbejdes og spredes igen til alle Sider ved gratis og velvillig Vejledning, paa lignende Maade som dette finder Sted ved Det danske Hedeselskab. Saaledes vilde Foreningen erhverve sig en moralsk Autoritet, og den kunde da, ledet af sagkyndige og dygtige Mænd, lægge et tungt Lod i Vægtskaalen for Fremskridt. Foreningen skulde ikke være en Konkurrent til bestaaende Institutioner eller blande sig i Sager, som det tilkom Regering og Rigsdag at undersøge og tage Bestemmelse om; tvertimod

vilde Foreningen kunne yde disse Institutioner en god Støtte, idet den jo havde sat sig til Maal at tilvejebringe og sprede Kendskab til de lokale økonomiske Forhold. Og man kunde vel ogsaa vente, at Regeringen vilde hilse en saadan Forenings Dannelse med Glæde som en loyal og patriotisk Gerning og yde denne Forening sin Støtte, naar den først havde vist, at den kunde udrette noget, paa samme Maade som man støttede Det kgl. danske Landhusholdningsselskab og Hedeselskabet.

Efter Foredraget fulgte en Diskussion, hvori deltog bl. a. Havnekaptajn *Drechsel*, Inspektør *P. Feilberg*, Direktør *Rubin*, Redaktørerne *Ove Rode* og *Franz v. Jessen*, Dr. phil. *Thoroddsen*, Departementschef *Dybdal*, Folketingsmand *Patursson*, Grosserer *Lefolii*, Lensbaron *Rosenkrantz*, Kaptajn *Ramsing*, Fabrikant *Poul Hansen* og Kammerherre *Sehested*, som næsten alle sluttede sig varmt til Planen, og der blev da nedsat et Udvalg paa 27 Mænd, som skulde arbejde videre paa Sagen.

Med disse Mænd, som nu alle findes i Foreningens Bestyrelse, holdt Indbyderne fra forrige Møde et nyt Møde d. 16de Decbr. 1902 i Købmandsskolens Lokale. Efter at Professor *Westermann* havde gjort nærmere Rede for den eventuelle Forenings Maal, henstillede han til Udvalget at danne Foreningen og konstituere sig som Bestyrelse.

Dette skete ogsaa, idet Foreningen blev dannet under Navnet: »De danske Atlanterhavsøer«, og et forelagt Forslag til Love blev drøftet og foreløbig vedtaget. Ogsaa Sekretariatet ordnedes paa dette Møde, idet Præsidiet for Det kgl. danske Landhusholdningsselskab velvilligst havde givet Tilladelse til, at Selskabets Sekretær, Hr. cand. polit. *H. Hertel* efter Indbydernes Anmodning foreløbigt fungerede som Foreningens Sekretær.

D. 30te Maj 1903 afholdt Formændene og Næstformændene i Bestyrelsens fire Sektioner et Møde, hvor man drøftede en Henvendelse til Offentligheden om Indtrædelse i Foreningen samt Hovedlinierne vedrørende Udgivelsen af et Medlemsblad.

Paa et Bestyrelsesmøde, der afholdtes d. 26de Septbr. 1903 i Landhusholdningsselskabets Lokaler, vedtoges de endelige Love i den Form, hvori de nedenfor ere gengivne.

Man skred dernæst til Valg af Præsident og Vicepræsident, som ifg. Lovenes § 4 skulle vælges blandt de 4 Sektionsformænd. Til Foreningens Præsident valgtes Kammerherre *K. Sehested*, til Vicepræsident Professor *Westermann*. Bestyrelsens Sammen-

sætning er nu, efter at de enkelte Sektioner til Dels have suppleret sig, saaledes:

Sektionen for **Grønland**:

Kommandør G. F. Holm, R., Dbmd., p. p., Livjægergade 30, Ø.
fhv. Kolonibestyrer R. Müller, Dronning Olgas Vej 17, F.
Direktør, Folketingsmand N. T. Neergaard, Gammeltoftsg. 8, K.
Skibslæge, Folketingsmand Rørdam, Olfert Fischers Gade 47, K. (Næstformand).
Dr. phil. K. J. V. Steenstrup, R., Forchhammers Vej 15, V. (Formand).
Kontreadmiral C. F. Wandel, K., Dbmd., p. p., Stockholmsg. 25, Ø.

Sektionen for **Island**:

Redaktør Anton Bing, Ny Vestergade 1, K.
Cand. jur. P. Vidalin Bjarnason, Østerbrog. 3, Ø.
Kaptajn Daniel Bruun, R. p. p., Hellerup.
Havnekaptajn C. F. Drechsel, R., Dbmd., p. p., Nyhavn 43, K.
Docent, Dr. phil. Valtyr Gudmundsson, Amagerbrogade 151, S.
Kommandør A. P. Hovgaard, R., F. M., p. p., Kastelsvej 21, Ø.
Professor, Dr. phil. Finnur Jonsson, Nyvej 4, V. (Næstformand).
Grosserer J. A. Lefolii, Stormg. 6, K.
Statskonsulent Chr. Levinsen, Helenevej 7, V.
Højesteretssagfører C. J. O. Liebe, R., Bredg. 30, K.
Inspektør Johan Ottosen, Amagerbrogade 133, S.
Professor C. V. Prytz, R., Hellerup.
Kaptajn i Marinen C. Ryder, R., p. p., Hareg. 1, K.
Kammerherre K. Sehested, R., p. p., Addithus, Brædstrup. (Formand, Foreningens Præsident).
Professor, Dr. phil. T. Thoroddsen, R., Frederiksberg Stationsvej 11, F.
Grosserer Thor E. Tulinius, Havnegade 43, K.

Sektionen for **Færøerne**:

Amtmand, Landstingsmand Chr. Bærentsen, R., Frederiksberg Allé 50, V. og Thorshavn. (Formand).
Professor A. F. Feddersen, R., Malmøg. 3, Ø.
Kommandør R. Hammer, R., p. p., Cort Adelersg. 1, K.
Stadslæge, Etatsraad E. M. Hoff, R., Sølvg. 84, K. (Næstformand).

Dr. phil. J. Jakobsen, Grundtvigsvej 5, V.
Forstander L. Schrøder, R., Askov, Vejen.

Sektionen for **Dansk Vestindien**:

Etatsraad H. N. Andersen, R., Dbmd., p. p., Stockholmsg. 57, Ø.
Bibliotekar, mag. scient. F. Børgesen, Rosenvængets Hovedvej 19, Ø.
Grosserer Moses Melchior, Højbroplads 21, K.
Grosserer, Landstingsmand Holger Petersen, R., Dbmd., Gothersg. 160, K. (Næstformand).
Kaptajn i Ingeniørkorpset H. U. Ramsing, Nøjsomhedsvej 2, Ø.
Dr. phil. Rothe, Østerbrog. 90, Ø.
Professor T. Westermann, R., p. p., Amalievej 4, V. (Formand, Foreningens Vicepræsident).

Man vedtog at udgive Medlemsbladet »Atlanten«, som herved fremtræder med sit første Numer.

Efter at ca. 300 Mænd og Kvinder fra Landets forskellige Egne havde sluttet sig til Foreningen, afholdtes et Bestyrelsesmøde d. 21. November 1903, hvor flere for Foreningens Liv vigtige Sager foretoges; og da man ikke paa dette Tidspunkt kunde træffe Valg af Redaktør for Medlemsbladet, paatog Professor Westermann sig at redigere de første Hefter med Bistand fra Sekretariatet. Man vedtog efter Forslag fra flere Medlemmer at udsætte Udsendelsen af Henvendelsen til Offenligheden indtil det nye Aars Begyndelse. Med denne Henvendelse, der forhaabentlig vil vinde Tilslutning hos mange Mænd og Kvinder baade i selve Kongeriget og paa Atlanterhavsøerne, ville vi slutte denne korte Redegørelse for Foreningens Tilblivelseshistorie:

»Utvivlsomt eje de til den danske Krone knyttede fjernere Rigsdele: Færøerne, Island, Grønland og Dansk Vestindien, Muligheder for en rigere økonomisk Udvikling. For at fremme denne og disse Rigsdeles Kultur i det Hele og for at styrke Fællesskabsfølelsen mellem Rigets Beboere har man stiftet Foreningen *»De danske Atlanterhavsøer«*, der vil arbejde for de nævnte Formaal — blandt andet ved at tilvejebringe Oplysninger af økonomisk Betydning for de paagældende Rigsdele og gøre Rigets Befolkning kendt med og interesseret i deres økonomiske og kulturelle Forhold, ved gratis og velvillig at

vejlede alle, der henvende sig til Foreningen om Oplysninger vedrørende disse Rigsdele, og ved at søge Forbedringer i de bestaaende Forhold gennemførte. Foreningen vil paa sit mere alsidige Omraade virke paa lignende Maade som Det kgl. danske Landhusholdningsselskab og Hedeselskabet og vil stille sig til Raadighed for Myndighederne.

Tilslutning og Støtte af Offentligheden er en nødvendig Betingelse for, at Foreningen med fuld Kraft kan virke for de nævnte Formaal og for et stadigt voksende Fællesskab mellem alle Dele af Danmarks Rige. Derfor retter undertegnede Bestyrelse herved Opfordring til vore Medborgere om Indmeldelse i Foreningen. Enhver Kvinde og Mand kan optages som Medlem, Medlemsbidraget er mindst 5 Kr. aarlig eller 200 Kr. een Gang for alle, hvori er indbefattet Betaling for Medlemsbladet. Indmeldelse sker ved Henvendelse til Foreningens Sekretær, Hr. cand. polit. H. Hertel, Adresse: Det kgl. danske Landhusholdningsselskab, Vestre Boulevard 34, København, B.«

Love for

Foreningen „De danske Atlanterhavsøer“.

§ 1. Foreningens *Navn* er »De danske Atlanterhavsøer«. Dens Sæde er København.

§ 2. Foreningens *Formaal* er med forventet Støtte af Regeringen at fremme Udviklingen af de til Danmark knyttede fjernere Rigsdele, navnlig i økonomisk Henseende, samt at styrke Solidaritetsfølelsen mellem Rigets Beboere.

Disse Formaal søges naaede bl. a. ved følgende Midler:

1) At tilvejebringe Oplysninger af økonomisk Betydning for de paagældende Rigsdele.
2) At sprede Kundskab om disse Rigsdeles økonomiske o. a. Forhold blandt Rigets Befolkning og derved søge at vække dennes Interesse for Sagen.
3) At yde gratis og velvillig Vejledning til alle, der henvende sig til Foreningen om Oplysninger vedrørende de nævnte Rigsdele eller til Bedste for disses Beboere.

4) At virke for Gennemførelse af Forbedringer i de bestaaende Forhold ved Paavirkning af den offentlige Mening, eventuelt ved Henvendelse til Regering og Rigsdag.

§ 3. Som *Medlem* kan optages enhver uberygtet Mand eller Kvinde. Foreninger eller Institutioner med beslægtet Formaal kunne optages som Medlemmer og repræsenteres da i Foreningen hver ved een Delegeret.

§ 4. *Bestyrelsen* bestaar af 30—45 Medlemmer, fordelte paa 4 Sektioner (eller staaende Udvalg) henholdsvis for *Færøerne, Island, Grønland* og *Dansk Vestindien*, og saaledes, at der bliver 12—18 Medlemmer i den islandske Sektion og 6—9 i hver af de andre. Af hver Sektion afgaar hvert Aar en Tredjedel af Medlemmerne, og nye Valg, gældende for 3 Aar, foretages af Foreningens Medlemmer ved skriftlig Afstemning, idet udfyldte Stemmesedler med Navns Underskrift indsendes til Foreningens Sekretær mindst 3 Dage forud for den aarlige Generalforsamling. Paa samme Maade vælges blandt Foreningens Medlemmer 2 Revisorer, af hvilke een afgaar hvert Aar. Bestyrelsens Medlemmer saavel som Revisorerne kunne genvælges. Hver Sektion vælger blandt sine Medlemmer en Formand og en Næstformand for 3 Aar ad Gangen. Blandt de saaledes valgte 4 Formænd, der danne Foreningens Forretningsudvalg, vælger den samlede Bestyrelse Præsident og Vicepræsident for hele Foreningen og for samme Tidsrum; den vælger ligeledes Sekretæren og bestemmer hans Løn. Hver enkelt Sektion, saavel som den samlede Bestyrelse er hver for sit Omraade beslutningsdygtig uden Hensyn til Antal af mødte Medlemmer eller afgivne Stemmer. I Tilfælde af Stemmelighed gør den fungerende Formands Stemme Udslaget. Formanden for hver Sektion fastsætter Tid, Sted og Dagsorden for dennes, Foreningens Præsident for den samlede Bestyrelses Møder.

§ 5. *Indmeldelse* af Medlemmer sker ved Henvendelse til Sekretæren. Optagelsen godkendes af Bestyrelsen og gælder fra en 1ste Oktober. Medlemsbidraget er mindst 5 Kroner aarlig eller 200 Kr. een Gang for alle, hvori er indbefattet Betaling for Medlemsbladet. Bidragene hæves ved hvert

Regnskabsaars Begyndelse, hvilket kan ske ved Postopkrævning.

Udmeldelse af Foreningen maa ske med 3 Maaneders Varsel til en 1ste Oktober ved skriftlig Henvendelse til Sekretæren.

Betales Kontingentet ikke senest et Aar efter Opkrævningen, er Bestyrelsen berettiget til efter givet Varsel at slette Vedkommende af Medlemslisten.

Ekskludering af et Medlem kan kun bestemmes af Generalforsamlingen efter Forslag af Bestyrelsen.

§ 6. Foreningens *Regnskabsaar* er fra 30te September til 1ste Oktober næste Aar.

§ 7. *Den aarlige Generalforsamling*, hvortil indvarsles mindst 14 Dage forud ved offentlig Bekendtgørelse, afholdes i December Maaned. For Generalforsamlingen aflægges Beretning om Valgenes Udfald og om Foreningens Virksomhed i det forløbne Aar; det reviderede Regnskab og Budgettet for næste Aar forelægges til Godkendelse. Medlemmer, der ønske Forslag angaaende Foreningens Virksomhed bragt paa Dagsordenen for Generalforsamlingen, maa indsende disse Forslag til Bestyrelsen mindst 10 Dage forud.

§ 8. *Ekstraordinær Generalforsamling* afholdes med mindst 14 Dages Varsel, naar Bestyrelsen finder det fornødent eller modtager Opfordring dertil fra mindst $^1/_5$ af Foreningens Medlemmer. I sidst nævnte Tilfælde skal Generalforsamlingen afholdes senest en Maaned efter at Opfordringen er modtaget. Stemmeretten kan ikke udøves ved Fuldmagt.

§ 9. Generalforsamlinger ere beslutningsdygtige uden Hensyn til Antallet af repræsenterede Stemmer. Ved Afstemning gælder simpel Stemmeflerhed; dog kræves for Foreningens Opløsning og for Lovændringer, at mindst $^2/_3$ af de mødte Medlemmer ved 2 paa hinanden følgende Generalforsamlinger stemmer derfor.

§ 10. Æresmedlemmer kunne optages ved Generalforsamlinger efter eenstemmig Indstilling af Bestyrelsen.

Medlemsfortegnelse.

I.

Paa Bestyrelsesmødet den 21. November 1903 optoges følgende som Medlemmer af Foreningen:

A. Bestandige Medlemmer.

	Bidrag
Andersen, H. N., Etatsraad, København	200 Kr.
Giersing, N. W., Kancellist, do.	200 —
Hviid, C., Borgmester, Stege	200 —
Levinsen, Chr., Statskonsulent, København	200 —
Moltke-Bregentved, Lensgreve, Landstingsmand, Bregentved, Haslev	200 —
Petersen, Holger, Grosserer, Landstingsmand, København	200 —
Schütte, Gudmund, mag. art., do.	200 —
Sehested, K., Kammerherre, Addithus, Brædstrup . .	200 —
Sehestedt-Juul, Stamhusbesidder, Hofjægermester, Ravnholt, Ellested	200 —
Thøgersen, Carl B., Grosserer, København	200 —

B. Ordinære Medlemmer.

	Aarligt Bidrag
Adler, V., Direktør, København	5 Kr.
Adolph, Frantz, Etatsraad, Grosserer, do.	5 —
» , O. E., Jægermester, Godsejer, do.	5 —
van Aller, Th., Sekretær, do.	5 —
Andersen, P. O. A., Statsgælddirektør, do.	5 —
Andreassen, J., Seminarieforstander, Nørre Nissum . .	5 —
Ankjær, Th., Apotekbestyrer, Terndrup	10 —
Aschenfeldt-Hansen, Sognepræst, Slemminge, Sakskøbing	5 —
Bache, Stiftamtmand, Kammerherre, København	5 —
Bang, T. E., Herredsfoged, Skerpinggaard, Fjerritslev .	5 —
Bay, Harald, Proprietær, Rolykkegaard, Nakskov . . .	5 —
Bech, C. A. R., Hofjægermester, Godsejer, Engelsholm, Vejle	5 —
Berthelsen, Carl, Sognepræst. Gjerlev-Draaby, Frederikssund	5 —
Bie, Herredsfoged, Horsens	5 —
Bing, Anton, Redaktør, København	5 —

	Aarligt Bidrag
Bing, J. M., Etatsraad, do.	5 Kr.
Bjarnason, P. Vidalin, cand. jur., do.	5 —
Bjerre, K., Sognepræst, Folketingsmand, Petersborg, Sorø	5 —
Blichfeldt, M., Sognepræst, Skibby	5 —
Bonde, C. A., Havnemester, København	5 —
Borchsenius, G., Sognepræst, Munkebo, Kerteminde . .	5 —
Borgen, Sofus, Sognepræst, Lejrskov, Lunderskov . . .	5 —
Born, Immanuel, Apoteker, København	5 —
Bramsen, L. H., Proprietær, Lauritzminde, Kolding . .	5 —
Brinck, Th., Læge, Esbjerg	5 —
Brummerstedt, Konrad, fhv. Kolonibestyrer, Gentofte .	5 —
Bruun, Daniel, Kaptajn, Hellerup	5 —
Buhl, H. V., Skibsbygger, Frederikshavn	25 —
Bærentsen, Chr., Amtmand, Landstingsmand, København og Thorshavn	5 —
Bøggild, B., Professor, København	5 —
Børgesen, F., mag. scient., Bibliotekar, København . . .	5 —
Carstensen, W., Admiral, Landstingsmand, do.	5 —
Christensen, Hans, Fabrikant, do.	5 —
» , Harald, Mægler, Frederikshavn	5 —
» , N. C., Gaardejer, Sejlflod, Storvorde	5 —
» , Odin, Professor, Dr. phil., København . .	5 —
Clausen, Johannes, Sognepræst, Vonsild, Kolding	5 —
Clemmensen, Chr., Mægler, Odense	5 —
Cold, J. B., Fuldmægtig, København	5 —
la Cour, Poul, Professor, Askov, Vejen	5 —
Dahl, F. P. J., Sognepræst, Langebæk	5 —
Dahlberg, S., Bogholder, København	5 —
Dalgas, Chr., Skovrider, Birkebæk, Herning	5 —
Danielsen, Chr. Th., Sognepræst, Øster Velling, Langaa	5 —
Davidsen, P. C., Højskoleforstander, Haslev	5 —
Deichmann, K. S., Sognepræst, Hvidbjerg	5 —
Drechsel, C. F.. Havnekaptajn, København	5 —
Dybdal, Viktor, Adjunkt, Horsens	5 —
Eckert, E., Overretsassessor, København	5 —
v. Eggers, Sofus, Apoteker, Odense	5 —
Ellermann, B., Kontorchef, København	5 —
Ernst, H. J., Apoteker, Konsul, Bøvlingbjerg, Faare . .	5 —
Feddersen, A. F., Professor, København	5 —

(Fortsættes).

Island og Danmark.

Af *Hermann Jónasson*, Bonde og Altingsmand.

Saaledes var Overskriften paa en Artikel i »Politiken« for omtrent to Aar siden, som blev læst af Islændere med stor Opmærksomhed, thi den var holdt i en varmere Tone, end man hidtil var vant til. Denne Artikel glædede mig meget, da jeg i den saa et Varsel om et bedre og større Samarbejde mellem Island og Danmark. Endnu betydningsfuldere forekom det mig dog at være, da jeg hørte, at Foreningen »De danske Atlanterhavsøer« var i Færd med at blive stiftet, og saa, hvor dygtige Mænd der stod i Spidsen for den islandske Sektion; deraf sluttede jeg, at her maatte der være Tale om noget, der vilde blive betydningsfuldt. Paa den anden Side har jeg ment at have lagt Mærke til, at der i Danmark er langt mindre Interesse for Island og islandske Forhold, end man kunde ønske. Men jeg skal nu gaa over til, hvad der skulde være Hovedgenstanden for mine Betragtninger.

For ca. 30 Aar siden vare Islænderne omtrent 70,000; siden ere de blevne forøgede med henved 40,000, men af disse ere omtr. $^3/_4$ nu i Amerika, hvilket er et foruroligende højt Antal. Der er kun ringe Udsigt til, at denne Udvandring i de følgende Aar bliver mindre. Der sendes til Island aarlig Agenter fra Kanada; de medbringe Bunker af gratis Udvandringsbilletter, der sendes forskellige Islændere fra deres Venner og Frænder i Amerika, og nogle paastaa, at Kanadas Regering selv yder Penge hertil; men hvorvidt dette er sandt, ved jeg ikke med Bestemthed. Samtidig hermed udspredes der Agitationsskrifter om Kanada og dets Herlighed. Den naturlige Følge heraf er den, at Folk strømme til Amerika, især de, der i Forvejen dér have nære eller mindre nære Slægtninge.

Denne Udvandring bliver nu saa meget mere betænkelig, som der er Fare for, at det nu bliver Folkets Kerne, der saaledes forsvinder. I de sidste Aar er der en Mængde, der er flyttet fra Landet til Købstæderne og Fiskepladserne. Landboforholdene ere af den Grund stadig blevne vanskeligere. Følgen er atter den, at saa mange, paa Grund af manglende Arbejds-

kraft, blive kede af at bo paa Landet og tabe overhovedet deres Tillid til Landets Fremtid. Men de, der ikke ville opgive at være Landmænd og heller ikke ville flytte til Købstæderne, de udvandre til Amerika. Den sidste Sommer udvandrede ca. 1200, hovedsagelig Bønderfolk fra Landet; og nu siges der, at et Selskab er dannet i Kanada for at bringe en Udvandring i Massevis i Stand.

Det er en almindelig Mening, at det for Islænderne er nødvendigt — foruden Modersmaalet og Dansk — at kunne i det mindste eet Sprog, og efter Forholdene maatte dette snarest være Engelsk. Dette er naturligt, eftersom Udvandringen til Amerika er saa stor, og fordi Handelen med England i de sidste Aar er stærkt forøget. Ingen rejser saa meget til og paa Island som Englænderne, og mangen en Islænder modtager aarlig flere eller færre Englændere som Gæster, medens han i Aarevis aldrig ser en Dansker.

Englændere have købt eller lejet nogle af Landets Lakselve, hvor de om Sommeren opholde sig; de, der kunne tale Engelsk, kunne saaledes faa Lejlighed til at faa et indbringende og stadigt Arbejde hos disse Englændere. Fremdeles have Islænderne i de senere Aar haft megen Berøring med engelske Trawlere, uagtet de ikke altid have haft nogen videre Ære deraf. Hensynet til, at Engelsk i og for sig er saa udbredt og til den engelske Litteraturs Kvalitet og Prisbillighed, er ogsaa af stor Betydning. Islænderne have ogsaa meget let ved at lære Engelsk og den engelske Udtale.

Alt det, jeg her har fremhævet, er af Betydning for Danmark. Dersom Islænderne især begynde at lægge sig efter Engelsk, og Handelsforbindelsen med England tiltager, vil den Tid maaske ikke være fjern, hvor Island ikke har ret større Betydning for Danmark end en engelsk Koloni.

Der har været og er vistnok endnu dem, der mene, at det var bedre, om Island stod i statsretligt Forbund med England end med Danmark. Alle indrømme, at Landets finansielle Status er daarlig, og at Islænderne staa langt tilbage for andre Folk, hvad praktiske og økonomiske Forhold angaar. Meget mindre gælder dette paa det aandelig-boglige Omraade. De ere vel bekendte med de Goder, andre Landes mildere Vejrlig og bedre Naturforhold føre med sig; men deraf opstaar netop Utaalmodigheden og Længselen efter noget bedre, samt Misfornøjelse med

og Mistillid til deres eget. Islænderne i Amerika og enkelte andre paastaa, at Island er et saa daarligt Land, at dets Beboere ikke dér kunne opnaa den aandelige Modenhed og Velstillethed, ethvert Folk er forpligtet til at sætte som sit Maal; foruden at de dér ikke ville kunne bevare deres Nationalitet og Sprog, men maa efterhaanden absorberes af udenlandsk Fiskerpak. De hævde, at Islænderne derfor bør sørge for snarest at flytte over til Amerika, hvor de have bedre af at blandes med den driftige angelsaksiske Race.

De fleste ere imidlertid af en modsat Mening og ønske hellere at anvende deres Kræfter i deres Fædreneøs Tjeneste i Tillid til, at Landet har en blomstrende Fremtid i Vente, og at det vil blive muligt at bevare baade Nationalitet og Sprog. Men de have meget at kæmpe med. Det er ikke blot den førnævnte Utaalmodighed og Mistillid, men ogsaa den Omstændighed, at saa mange af de haabefuldeste unge Mænd gaa den studerende Vej og saaledes føres bort fra den praktiske Uddannelse; og mange af disse gaa tabt for Landet af forskellige Aarsager.

Fremmede Paavirkninger vise sig langtfra altid heldige.

En af de største Ulykker er den, at saa meget af Handelen er paa fremmedes Hænder, saa at Udbyttet af den gaar ud af Landet. Heller ikke de Købmænd, der ere bosatte i Landet, hvad enten de ere indenlandske eller ej, befordre Fremskridtene, som de burde og kunde. De flestes Maal er at tjene saa meget, at de kunne — helst i Udlandet — leve en glad Alderdom.

Mange flere Vanskeligheder kunde nævnes, men dette faar være nok. Det er indlysende, hvilke uheldige Følger det maa have for et fattigt, uopdyrket Land med knap 80,000 Indbyggere

at maatte aarlig miste nogle Hundreder, ja, enkelte Aar Tusinder af sine Børn til Amerika,

at en stor Del af de yngre, haabefulde Mænd betragte det som deres Livsmaal at leve af, hvad andre producere,

at staa magtesløst overfor fremmedes Retskrænkelser og daarlige Indflydelse, — samt

at Handelsfordelene for største Delen gaa ud af Landet uden at gøre nogen Nytte i Landet selv.

Nogle ville forsøge at staa af alle Kræfter imod fremmed Paavirkning og mod, at fremmed Kapital kommer ind i Landet. De stole i den Grad paa Folkets egen Levedygtighed og

Patriotisme, at de tro det muligt ved Udholdenhed og Taalmod ved egne Kræfter og Midler at hæve Landet til Rigdom og Lykke og Folket til et højere Dannelsestrin. Herimod gøres der gældende: Dette er et sundt Ideal, men det kan aldrig blive til noget; alt er i en Strømning, Folk flokkes fra Landet, dels til Amerika, dels til Kysten, og de fremmede Fiskere tage stadig til. Vi føres saaledes længere og længere bort fra Maalet. Det eneste Middel er det at lede god, fremmed Paavirkning ind i Landet, især ved at faa fremmed, praktisk Kundskab og Indsigt, Arbejdskræfter og Kapital, hvorved Landet opdyrkes, og Næringsvejene ophjælpes. Derved vil Folket lære at tro paa sit Land og elske det, og da ville endogsaa vore Brødre og Søstre i Amerika vende tilbage for at støtte Landets Opkomst. Og lykkes det ikke paa denne Maade at vedligeholde Nationalitet og Sprog, vil det ikke lykkes ved andre Midler. Man har tænkt sig i saa Henseende snarest at henvende sig til et af Nabofolkene. Dette Folks egne Interesser og den Fællesfølelse, der maatte opstaa ved Samarbejdet, maatte netop støtte og styrke alle Bestræbelser for, at Sproget og Nationaliteten blev Landets bærende Kraft.

Der spørges om Muligheden for at faa fremmed Kapital ind i Landet. Men derom kan der ingen Tvivl være. Selv om den islandske Handelsomsætning nu ikke er mere end ca. 16 Mill. Kr., er det indlysende for enhver, der kender noget til Verdens Fremskridt, Folkeformerelsen m. m., samt til de Goder og Muligheder, Island sidder inde med, at heri vil der komme store Forandringer. Der er næppe nogen Tvivl om, at ved næste Aarhundredskifte vil Omsætningen blive mindst 100 Mill. Kr.

Meningerne ere delte om, hvorfra Kapitalen skal komme, om fra Danmark, Norge eller England. Højst lyde de Stemmer, der nævne England, og det vil maaske blive vanskeligt at forhindre, at Kapital indføres fra dette Land. Dette er klart, naar man f. Eks. ser hen til, med hvilken Iver nogle Altingsmænd have arbejdet for, at det skulde tillades engelske Trawlere at fiske indenfor det islandske Søterritorium ved Sydøstkysten, mod at engelsk Kapital kom ind i Landet. Jeg mindes herved ogsaa, at der 1899 og 1901 forelaa for Altinget Lovforslag om at forbyde ethvert Salg af Jordejendomme til fremmede; Forslagets første Anstødssten var, at det ikke tog Hensyn til Medundersaatternes Ligeberettigelse, hvorfor det ogsaa blev ændret noget.

Men jeg erindrer godt, med hvilken ejendommelig Tavshed og Foragt Forslaget blev forkastet 1901, fordi Majoriteten klart saa, at man ikke maatte lukke for den Udvej at faa engelsk Kapital, hvis saadan ikke kunde faas i Danmark. Og dog var dette Forslag af stor Betydning for Helstaten. Nævnes kan det, at Englænderne have købt et Stykke Land med en Lakselv i Nærheden af Reykjavik for ca. 90,000 Kr., og flere andre Steder have de allerede faaet vigtige Ejendomme til fuld eller delvis Besiddelse. Landets bedste Jord, Laksemyr paa Nordlandet, er i engelske Blade bleven averteret til Salgs for 120,000 Kr., men den er ikke bleven solgt, fordi kun 90,000 Kr. er bleven budt. Der gives ogsaa Eksempler paa, at enkelte Folk ere begyndte at »spekulere« i Jord, som Englændere have ønsket at købe, for at tjene Penge derpaa. Mest betegnende er dog maaske følgende: I nogle Aar har et hovedrigt engelsk Firma paa Island ladet opkøbe saltet Smaatorsk i halvt tørret Tilstand for kontante Penge. Denne Handel har man syntes særdeles fordelagtig, og den, der har staaet i Spidsen for den, har vundet almindelig Anseelse og Tillid. I sidst afvigte Sommer dreves denne Handel efter en udvidet Maalestok og for første Gang i det nordøstlige Island og blev til stor Nytte i denne over al Maade fugtige Sommer, hvor det vilde have været meget vanskeligt at faa Fisken tørret til det sædvanlige Salg. I disse nordøstligste Egne er Udvandringsbevægelsen for Øjeblikket størst, og der drive Agenterne stærkest deres Uvæsen. Dér er det derfor en let Sag at købe Jorder for billige Penge. Det nævnte Firma købte nu i Sommer et temmelig stort Stykke Land for 500 Kr., beliggende lidt Syd for Landets nordøstligste Næs, Langanæs, hvor der efter Sigende skal være udmærkede Fiskepladser, gode Landingssteder, gunstige Forhold for Fiskens Behandling osv. Der tilbydes saa baade Islændere og Færinger — og vistnok hvem som helst — afgiftsfrie Jordlodder for at bo paa og opdyrke dem; endvidere tilbyder Firmaet at afkøbe dem al deres saltede, halvtørrede Fisk for Kontanter, hvis de hellere maatte ønske det end afsætte den paa anden Maade.

Naar nu dette tages i Betragtning fra Handelens Synspunkt, kan jeg kun beundre denne Klogskab; thi uagtet der her kun er Tale om Smaating, forstaa Englænderne særdeles vel Betydningen deraf.

Fra Island til Leith rejste jeg sammen med den Mand, der

har drevet denne Handel paa Island. Han havde i Sommer opholdt sig paa Nordlandet og talte ret godt Islandsk, som han i en utrolig kort Tid havde lært sig. Han talte særdeles uforbeholdent til mig om den Betydning, som det vilde have, om Island sluttede sig nøje til England, og han var saa overbevist om, at det var det bedste for Island, at han gjorde sig endnu større Umage med at forklare mig det, fordi han vidste, at jeg var Altingsmand og det islandske Landbrugsselskabs Udsending. Uagtet vi ikke bleve enige, fik jeg et godt Indtryk af Manden, der syntes mig at være en Englænder ud til Fingerspidserne. Jeg bemærkede ogsaa, at han efter omtr. 6 Maaneders Ophold havde sat sig ind i nogles Tænkemaade. Han sympatiserede med Islænderne og tænkte paa Englands Handelsfordele. Jeg har omtalt denne Mand, fordi han i skarpeste Træk har fremført for mig den Tanke, som lever hos nogle paa Island og visse Folk i England. Hovedtankerne, som jeg mener mig berettiget til at fremsætte, ere disse:

Island bør fremdeles blive i Forbindelse med Danmark — med mindre en slet Regering eller Englands Toldlovgivning maatte avle et almindeligt Ønske om en Forbindelse med England, — men Island skal have sin væsentligste Handelsforbindelse med England og befordre Benyttelsen af engelsk Kapital og Arbejdskraft i Landet. Islænderne bør lære Engelsk, fordi de bør arbejde sammen med Englændere, men disse bør hjælpe til, at det islandske Sprog lever kraftigt, og at islandsk Nationalitet ikke kommer i Fare. Ingen kan man i saa Henseende stole bedre paa end Englænderne; det viser deres Koloniforvaltning og deres Behandling af Man, Jersey og flere Smaastater.

Englænderne ere jo et af de rigeste og driftigste Folk i Verden; de bidrage med Penge til at opdyrke Island og støtte Næringsvejene; de have ikke sparet Millioner Kroner, ja Blod, for at bane Handel og Kultur Vejen, og her behøves kun nogle Millioner Kroner for at ophjælpe Landet. De islandske Jordejendomme anslaas til 10 Millioner Kr.; hvad vilde det være for Englændere eller et rigt Firma at købe det meste heraf, saa at de vilde være de mest raadende i Landet; Islænderne kunde da faa det godt, medens de Danske hverken have Kræfter eller Tanke for at ophjælpe Landet i nogen særlig Grad eller forsvare dets Fiskebanker og Søterritorium. Men hvis Handel og Fiskeri blive lige saa vigtige for England som for Island, vil engelsk Lovgivning og engelske

Orlogsskibe forsvare Landets Kyster. Med andre Ord: Island bliver en engelsk Koloni, og herimod gives der intet Middel.

Saaledes er Tankegangen, som jeg her har gengivet fyldigst muligt.

Saa er der andre, der tænke paa Norge. De mindes tidligere Tiders Slægtskab og Forbindelse, Venskab og Frændskab. Men dette har dog ingen Stemning for sig, ikke paa Grund af Mangel paa Følelse, men fordi der mangler det reelle Grundlag.

Det Parti er dog sikkert det største blandt de besindige og ældre Mænd i Landet, der først og fremmest vil henvende sig til Danmark. De vide, at der i de sidste Aar er opstaaet en særdeles velvillig Stemning overfor Island, og de ønske ingen Forandring i den politiske Forbindelse med Danmark, nu mindre end nogen Sinde, efter at Selvstyre i de islandske Særanliggender er blevet til Virkelighed. De mene, at Riget som saadant har bedst af Forbindelsen, og at man bør stole paa, at alle Samundersaatter have den Kærlighed til Riget (Statshelheden), at de kunne arbejde sammen i Broderlighed, og at begge Parter, Island og Danmark, have bedst af det. Men de mene, at dette ikke kan ske, medmindre man i Danmark indser nu straks, hvorledes Forholdene nu ere paa Island, og træder virksomt til.

Hvad jeg her har fremsat, er hvad jeg personlig har ment at maatte og kunne sige uden noget Mandat dertil. Der lader sig en Del fremføre til Gunst for de ovenomtalte forskellige Opfattelser, hver for sig. Personlig er jeg kommen til det ufravigelige Resultat, at vi bør forblive Islændere, og at Danmark maa støtte os til at kunne være det.

Jeg har allerede ytret, at Island trænger til fremmede Kundskaber, Arbejdskraft og Kapital, og jeg har lige saa tydeligt udtalt, at jeg ønsker alt dette fra Danmark. Men jeg udtaler rigtignok tillige, at det er langt fra mig at ønske nogen Naadegave, lige saa lidt som jeg vil vide nogen Tale om gammel Gæld eller Uretfærdigheder, der skulle gøres gode igen, selv om noget af Nutidens Misère hidrører fra tidligere Tiders Misregering og Handelsmonopol. Det var fælles Ulykke i og for hine Tider. Men hvad jeg ønsker er, at man i Danmark skal forstaa eller lære at forstaa vore Vilkaar og indse, hvor det bærer hen. Tærningerne maa snart kastes; den nærmeste Fremtid kræver det.

Hvad kunne da de Danske gøre, og hvad bør de gøre? For det første bidrage til, at Landet, det er den islandske Jord,

kan faa en Værdi. Nu er det almindeligt, at Jordens Værdi ikke er større, end hvad Bygningerne derpaa koste tillige med en større eller mindre Del af Tunet (Hjemmemarken, den gødede Græsmark). Selv om Gaarden maaske ejer f. Eks. $^1/_4$—1 □ Mil udmærket Græsland (Enge), regnes dette mange Steder for at være værdiløst. Det er ikke faa Jorder paa Island, som nu ere 2,000—8,000 (resp. 12,000) Kr. værd, hvor der lever 6—20 Personer, og som ved rationel Behandling og Opdyrkning let kunde blive 100,000—400,000 Kr. værd og føde et Antal Folk i Forhold dertil. Lige saa almindeligt er det, at Bøndernes Nettoejendom er 1000—12000 Kr.; det er klart, at for de fleste er denne Kapital kun til at føde sig og sine for. Det er derimod intet eller saare lidt, de kunne gøre for Jordens Opdyrkning. Og hvad der er værre, er, at det Arbejde, der udføres, ofte viser sig unyttigt, fordi det er forkert udført. Med andre Ord: vi mangle Indsigt i Landarbejde og Landvæsenet. Det er en Livsbetingelse at skaffe den til Veje — det er et Samarbejde mellem Danske og Islændere, det her i en særlig Grad kommer an paa.

Det ligger nær at bebrejde os Islændere, at vi ikke have gjort mere for at udbrede og støtte Indsigt i Landboforhold og Landvæsen. Men naar det erindres, at Island er c. 1900 □ Mil og Landskassens Indtægter ikke mere end omtrent $^1/_{10}$ af Københavns Indtægter, er det klart, at der ikke kan blive saa synderlig meget til Fordeling. Vi have i en følelig Grad savnet Mænd til saa godt som alt, hvad der jo i øvrigt er naturligt. Det er først nu i de senere Aar, at vi ere komne ind paa den rigtige Bane og have begyndt at rejse os efter flere Aarhundreders Elendighed.

Noget af det, der haardest tiltrænges, er paa gode Jorder at oprette Andelsmejerier, hvor man tillige kan give sig af med Jordens Forbedring og Kvægets Raceforbedring — for saaledes at udvikle og danne islandske Landbolærere. Uden Tvivl vilde Landskassen støtte saadanne Foretagender, der maatte kunne betale sig lige saa godt eller bedre end den Fremgangsmaade, man nu benytter. Af en overvejende Betydning er Hesteopdrætningen, der hos os staar paa det laveste Standpunkt; Hestene bør fremfor alt benyttes til at pløje Landet og udføre mange andre Arbejder, som det ikke er Skik og Brug at anvende dem til, og som nu ere alt for kostbare.

Jeg skal her ikke komme nærmere ind paa at tale om, hvor højlig nødvendigt det er med forenede Kræfter at støtte Udviklingen af Landbrugsforhold og Produktion, baade m. H. t. Land- og Søprodukter, som uden Tvivl vilde blive meget indbringende, dersom Sagen blev grebet rigtigt og samvittighedsfuldt an.

Men til alt dette behøves der Kapital, som ikke faas anderledes end ved Aktieselskaber. Paa Island er det vanskeligt at tilvejebringe noget af Betydning paa Grund af Pengemangel. Fra Danmark maa Pengene hovedsagelig komme. I Begyndelsen maatte man gaa forsigtig til Værks, thi det vilde medføre uopretteligt Tab, dersom Aktionærerne tabte deres Penge eller trak deres Kapitaler tilbage, og endnu værre vilde det være, hvis man paa Grund af, at Foretagender mislykkedes, mistede Troen paa Landet. Men hvorfra end Kapitalen saa kommer, er det nødvendigt, at Islænderne faa Forkøbsretten til Aktierne.

Erindres maa det, at vi foruden Kapitalen maa tillige faa fremmed, praktisk Indsigt og Arbejdskraft.

Det maa fremdeles bemærkes, at man helst maatte undgaa unødvendige og store Bestyrelsesudgifter og reducere Omkostninger til det mindst mulige overhovedet.

Det vilde være hensigtsmæssigt at faa en 8—12 dygtige og landbrugskyndige Mænd til allerede næste Sommer at berejse Landets frodigste og bedste Egne, for saa at nedsætte sig som Ledere af Andelsmejerier og skrive saa nøjagtigt som muligt om Landets Dyrkning og dets Næringsveje. En saadan Rejse behøvede ikke at være særlig dyr; rimeligvis vilde det Forenede Dampskibsselskab være villigt til at nedsætte Passagertaksten. Desuden kan man sikkert gøre Regning paa, at man hertil vilde være villig til at anvende en Del af de 5000 Kr., som (ifølge det sidste Altings Bestemmelse) staa til Raadighed for at støtte Indvandring til Landet. Det er heller ikke tvivlsomt, at Islænderne vilde sørge for, at Rejsen i Landet ikke blev dyrere end nødvendigt.

Hvis Andelsmejerier opstod paa Island ved Hjælp af dansk Kapital, vilde det ogsaa faa stor Betydning for begge Landes Handel, der ved det voksende indbyrdes Kendskab vilde tage til og udvides. Noget af det for Øjeblikket mest betænkelige er, hvor daarligt og foranderligt Markedet for det islandske Kød er. Hundreder af Jorder ville lægges øde, hvis der ikke kan faas pas-

sende Priser for saltet islandsk Kød. Jeg tillader mig at bemærke, at jeg blev sendt til Danmark i afvigte Efteraar for at undersøge Forholdene hernede, og jeg er ikke i nogen som helst Tvivl om, at med en noget ændret Nedsaltnings- og Behandlingsmetode vilde begge Lande kunne tjene betydeligt, hvis Kødeksporten udelukkende — eller dog for største Delen — gik til Danmark. Saaledes kunde man blive ved, hvad jeg dog ikke mener er nødvendigt.

Jeg behøver ikke at tilføje, at hvis saadanne Aktieselskaber, som ovenfor ere antydede, kom i Stand, maatte man fra islandsk Side fremkalde de ærligste og redeligste Kræfter, som vore danske Brødre kunde stole paa i Samarbejdet, ligesom man vilde bestræbe sig af al Kraft for at bibringe Islænderne — hvis nødvendigt — den Tanke, at eftersom de Danske ere vore Rigsfæller, er det deres Fordel og Hæder, vi næst efter vor egen bør støtte og respektere. Endelig bør vi beflitte os paa af de Danske at lære alt, hvad der kan tjene os til Mønster: Indsigt i Landvæsen, Foreningsaand, Sparsommelighed, Arbejdsomhed o. s. v.

Til syvende og sidst skulle vi elske vort Land, stole paa det og paa dets Fremtid og søge at udrydde de Følelser, der ere mindre heldige i Folkets Tænkemaade.

p. t. København, i December 1903.

Møde med Pressen.

Til Lørdag d. 16. Januar 1904 Kl. 8 havde Foreningen indbudt Repræsentanter for Pressen til en Sammenkomst med Bestyrelsen i Wivels Lokale.

Til dette Møde var der udsendt 32 Indbydelser til Dagblade i København og Provinserne, og nogle og tyve Blade vare repræsenterede. Endvidere deltog i Mødet foruden Bestyrelsen, af hvilken kun nogle faa Medlemmer vare forhindrede, D'Hrr. Overlærer *Louis Bergh* og mag. scient. *M. Porsild* som Foredragsholdere samt Kommunelærer, cand. phil. *Frederik Møller.*

Efter at Præsidenten — Kammerherre *Sehested* — paa Be-

styrelsens Vegne havde budt Pressens Repræsentanter Velkommen, udtalte han, at Hensigten med dette Møde var at gøre Rede for Anledningen til Dannelsen af Foreningen, for dens Formaal og for de Veje, hvorved Foreningen søgte at opnaa disse Formaal, og han haabede, at Pressen vilde yde sin uundværlige Bistand til Fremme af denne Sag. Dernæst fortsatte Taleren:

»Naar jeg derefter skal omtale Anledningen til Foreningens Stiftelse, vil jeg udtrykke mig saaledes, at Anledningen er af historisk Natur, men har tillige en aktuel Side. Den er af gammel Dato, men tillige af ganske ny. Den historiske Anledning er den gennem Fædrelandshistorien fastslaaede Kendsgerning, at det danske Riges Hjerte alle Dage har havt lidt svært ved at drive Blodet, Livskraften, ud i Statslegemets yderste Lemmer, hvorved er opstaaet den anden historiske Kendsgerning, at Rigets fjernere Dele i Aarhundreder have havt Tilbøjelighed til at falde fra for atter at leve op og trives under fremmed Herredømme. Dette er den historiske Forudsætning for Foreningens Tilblivelse. Den umiddelbare Anledning skyldes en Bevægelse, der har rejst sig paa »det vestindiske Spørgsmaals« Ruiner, og som bunder i en almindelig Erkendelse af, at ikke Regeringerne men Folket har det sidste afgørende Ansvar for, hvad der forsyndes overfor Rigets fjerne Dele, en spontant frembrydende Bekymringsfølelse, der kræver Svar paa det paatrængende Spørgsmaal: Hvad kan der gøres? Det er denne Bevægelse, der har affødt Foreningen »De danske Atlanterhavsøer«. Foreningens Stiftere have skønnet, at den deraf fremgaaede Stemning er af det gode og at der vilde være vundet Værdier for Nationen, om Stemningen kunde føres til at fæstne sig som Vilje. Men til at omforme et Folks Stemning til Vilje kræves en Haandsrækning, og det er da Foreningens Formaal at yde denne Haandsrækning.

Vi ville fyldestgøre dette Formaal ved at samle de bekymredes Skare under vor Forenings Banner og søge at give dem Svar paa Spørgsmaalet om, hvad der kan gøres for at knytte Rigets Dele sammen med fastere Baand. Vi ville arbejde paa at øge de bekymredes Antal, holde Ansvarsfølelsen levende og skabe en Opinion i Folket, til hvilken de Styrende kunne støtte sig i deres Bestræbelser for at gøre vel imod Rigets fjerne Beboere, saaledes som de gøre det imod dem, der bo i Danmark. Vi ville tilvejebringe fuld og klar Oplysning om de fjerne Rigsbeboeres aandelige og materielle Livsvilkaar, og vi ville bringe denne Oplysning til Dan-

skes Kundskab i lettest tilgængelig Form for derved at bane Vejen for Forstaaelse og Samfølelse mellem Folkene. Vi ville fremdrage og klarlægge de Udviklingsmuligheder, som hine Rigsdele rumme, opspore de Veje og Midler, der kræves for at fremme Udviklingen, og, alt efter Foreningens Evne, yde vor Støtte, naar den paakaldes, til de tilstedeværende Hjælpekilders Oparbejdelse. Vi ville arbejde hen til, at Fordelene for hine Folk ved at være i Rigsforbindelse med Danmark ikke fordunkles for tilsidst at glemmes, men stilles i klar Belysning til Erkendelse og Udnyttelse.

Dette er Foreningen »De danske Atlanterhavsøer«s Maal. Om vi vil naa kort eller langt frem ad Vejene, som føre til Maalet, vil bero paa, om vi hos det danske Folk møde kun en svag og lunken Interesse eller varm og fuld Forstaaelse og Tilslutning, ligesom vort Arbejde kun kan bære god Frugt, hvis de fjerne Rigsdeles Beboere ville møde vore Bestræbelser med Tro og Tillid. I første Række gælder det derfor for os at vinde Pressens velvillige Sympathi, uden hvilken Foreningens Arbejde vil blive forgæves. Om nogle Dage vil der blive udsendt et Opraab om Tilslutning til vor Forening. Maatte da Resultatet af Mødet iaften blive dette, at Opraabet maa finde en forud vel beredt Jordbund hos det avislæsende Publikum.«

Efter dernæst at have givet nogle Meddelelser om Foreningens Stiftelse, Medlemmer og Bestyrelse samt om Medlemsbladet *Atlanten* gav Præsidenten Ordet til

Hr. Professor, Dr. phil. *Finnur Jonsson*, som i Tilknytning til sin lille Afhandling i Medlemsbladet dvælede ved Islands nuværende Tilstand og de mange Hjælpekilder baade i Hav og paa Land, som paa Grund af Befolkningens Ukyndighed og Mangel paa Penge nu laa unyttede hen. Taleren betonede kraftigt, at Islænderne vilde sætte særlig Pris paa at faa Hjælp og Støtte fra Danmark. Da nu den politiske Kamp paa Island var endt, hvorved Landet ved Regeringens Imødekommenhed havde faaet en praktisk og kyndig Styrelse, vilde Islænderne hilse et godt og frugtbart Samarbejde med Danmark med Sympathi og Glæde.

Dernæst gav Hr. Overlærer *Louis Bergh* et tiltalende Billede af Færøerne, hvori han priste deres Skønhed og deres naturlige Hjælpekilder, som i langt højere Grad burde udnyttes, end Tilfældet er nu; men ogsaa dér savnede man baade Kundskab og Penge.

Endvidere fik Hr. mag. scient. *M. Porsild* Ordet for at tale om Grønland og henledte Opmærksomheden paa en bedre Udnyttelse af Landets Hjælpekilder, men betonede tillige, at før Grønlands hele Styrelse kom ind i en noget anden Gænge, kunde vist næppe nogen større Virksomhed udvikle sig deroppe.

Endelig talte Hr. Ingeniørkaptajn *H. U. Ramsing* om Dansk Vestindien. Disse Øer havde jo nylig været saa meget omtalte, at Taleren næppe kunde tilføje noget nyt; men han paaviste, at det særlig gjaldt om at faa danske Folk, danske Penge og dansk Aand ud til Arbejde paa Øerne, saa var der sikkert et godt Udbytte at vente. Endvidere paapegede Taleren Muligheden af at anstille Havundersøgelser, hvortil de omliggende Vande fortrinligt egnede sig.

Mødet sluttedes af Præsidenten, som udtalte Haabet om, at dette Møde maatte varsle godt for Foreningens Fremtid og Op gaver.

Dernæst samledes Bestyrelsen med Gæsterne ved Bordet til et let Aftensmaaltid, under hvilket Bestyrelsens Medlemmer gav Pressens Repræsentanter nærmere Oplysninger om mange Spørgsmaal vedrørende Foreningens Maal og Midler, og disse Oplysninger faldt i saa god Jord, at flere af Repræsentanterne straks indmeldte sig i Foreningen. *Fr. M.*

Gaver til Foreningen.

Under Mærket *A. H.* er der tilstillet Foreningen en Gave af 200 Kr., og Maskinfirmaet *Brødr. Bendix*, København, har ydet Foreningen en Gave af 100 Kr.

Medlemsfortegnelse.

I.

Paa Bestyrelsesmødet den 21. November 1903 optoges følgende som Medlemmer af Foreningen:

(Fortsat).

B. Aars-Medlemmer.

	Aarligt Bidrag
Feilberg, A., Landinspektør, København	5 Kr.
» , P., Inspektør, Søborg, Esrom	5 —
Fenger, Aug., Gaardejer, Bildring, Ringkøbing	5 —
» , P. B., Skolebestyrer, cand. theol., Aarhus	5 —
» , Sven, Højskolelærer, cand. theol., Askov, Vejen	5 —
Finsen, John, Borgmester, Ringkøbing	5 —
» , Olaf, Kriminalretsassessor, København	5 —
Fischer, H., fhv. Politimester, do.	5 —
» , Nathalie, Frue, do.	5 —
Fonnesbech-Wulff, Forpagter, Vesterbygaard, Jerslev	5 —
de Fontenay, O. E., Professor, København	5 —
Fredericia, Harald, Grosserer, do.	5 —
Frederiksen, Karl N., Grosserer, do.	5 —
Friderichsen, P. C. N., Apoteker, Gudumholm	5 —
Krag-Juel-Vind-Frijs, Greve, Juellinge, Nakskov	5 —
Giersing, N., København	5 —
Goldschmidt, Martin, Etatsraad, do.	20 —
Gredsted, Fr., Pastor, do.	5 —
Grut-Hansen, Proprietær, Kollekolle, Lyngby	5 —
Grüner, Godsejer, Dronninggaard, Holte	5 —
Græbe, Chr., Herredsfoged, Vejle	5 —
Gudmundsson, Valtyr, Docent, Dr. phil., København	5 —
Hammer, R., Kommandør, do.	5 —
Hansen, Andr., Sognepræst, Ry	5 —
» , Chr. A., Sognepræst, Kjellerup, Fjerritslev	5 —
» , C. B. V., Herredsfoged, Vestervig	5 —
» , Fr., Statskonsulent, Askov, Vejen	5 —
» , H. N., Konferensraad, Formand i Landstinget, København	5 —
» , Oscar, Dr. phil., Taarnhøj, Vedbæk	5 —
» , S., Direktør, Næstved	10 —
» , Th., Sognepræst, Lic. theol., Østrup, Otterup	5 —

	Aarligt Bidrag
Hassing, C., Apoteker, Roslev	5 Kr.
Havsteen, Th., Proprietær, Maglegaard, Roskilde	5 —
Heide, A., Konferentsraad, Bankdirektør, København . .	5 —
Heje, J. G., Sognepræst, Sengeløse, Taastrup	5 —
Hejn, Hj., Ingeniør, København	5 —
Hertel, H., Sekretær i Det kgl. d. Landhusholdningsselskab, do.	5 —
Heymann, Philip W., Firma, do.	20 —
Hirschsprung, Holger, Direktør, do.	5 —
Hjort, W., Provst, Nyborg	5 —
Hjort-Lorentzen, Fr., Kontorchef, København	10 —
Hjort-Lorentzen, H. F., Etatsraad, do.	5 —
Hoff, E. M., Stadslæge, Etatsraad, do.	5 —
Holck, H., Byfoged, Nysted	5 —
Holm, G. F., Kommandør, København	5 —
» , V., Sognepræst, Gladsakse, Herløv	5 —
Hoppe, Chr., Kreditforeningsdirektør, Ringkøbing	5 —
Hovgaard, A. P., Kommandør, København	5 —
Hvenegaard, Th., Landinspektør, Svendborg	5 —
Hørlück, Hans, Apoteker, Hjørring	5 —
Høyer, James, Inspektør, København	5 —
Jacobsen, Alex., Sparekassebogholder, Fredericia	5 —
» , J. C., Professor, København	5 —
Jakobsen, J., Dr. phil., do.	5 —
Jensen, A. C. E., Partikulier, do.	5 —
» , A. P., Sekretær i De samvirkende sjæll. Landboforeninger, do.	5 —
» , C., Apoteker, Hvalsø	5 —
» , E., Grosserer, København	5 —
» , Emil, Grosserer, do.	5 —
» , M., Forpagter, Bøstrup, Slagelse	5 —
» , O., Sognepræst, Dr. phil., Faxe Ladeplads . . .	5 —
» , Oluf, Amtsraadssekretær, Nykøbing F.	5 —
v. Jessen, Franz, Redaktør, København	5 —
» , Hans, Købmand, Slagelse	5 —
Johannesson, J., Grosserer, København	5 —
» , L., Grosserer, do.	10 —
Johansen, A. L., Snedker, Kolding	5 —
Jonsson, Finnur, Professor, Dr. phil., København . . .	5 —
Jørgensen, Oscar, Stadsingeniør, Aarhus	5 —

	Aarligt Bidrag
Knipschildt, O. J., Forpagter, Lerchenborg, Kallundborg	5 Kr.
Knudsen, C., Sognepræst, Middelfart	5 —
Koch, C. B., Sognepræst, Vejby, Helsinge	5 —
» , L., Provst, Glostrup	5 —
» , P. F., Justitiarius i Højesteret, København. . . .	5 —
Konow, Kaptajn i Marinen, do.	5 —
Korsgaard, P., Stadsingeniør, Silkeborg	5 —
Krabbe, C., Herredsfoged, Viceformand i Folketinget, København	5 —
Krag, V. R., Herredsfoged, Petersminde, Skjern	10 —
Krarup, N. B., Apoteker, Aarhus	5 —
» , P., Landbrugsingeniør, København	5 —

(Fortsættes)

Mindre Meddelelser.

Folkemængden paa de danske Atlanterhavsøer var ved sidste Folketælling (1. Februar 1901) følgende:

	Mandkøn	Kvindekøn	Ialt
Island	37.583	40,887	78.470
St. Croix	9.257	9.333	18.590
St. Thomas	4.341	6.671	11.012
St. Jan	445	480	925
Tilsammen . . .	14.043	16.484	30.527
Færøerne	7.377	7.853	15.230
Grønland	5.612	6.281	11.893

Den samlede Folkemængde paa de danske Atlanterhavsøer var altsaa 136.120. Ved den næstsidste Folketælling (1. Februar 1890) var det samlede Folketal 127.184.

Kemisk Oplysningskontor for Haandværkere, der har Lokale i Gothersgade Nr. 167, 3. Sal og holdes aabent hver Mandag Aften fra Kl. 7—10, har ved en af dets Ledere, Hr. Cand. *Jules Ferd. Lund,* tilbudt gratis kemisk Assistance til Fremme af Foreningens Formaal.

Den vestindiske Udstilling

i Industriforeningens Lokale i København

fra $^{20}/_{2}$—$^{13}/_{3}$ 1904.

Medens den vestindiske Kommission og »det private Initiativs« Mænd i Fjor opholdt sig paa St. Thomas, blev der i Byen Charlotte Amalie i Begyndelsen af Marts Maaned afholdt en interessant og righoldig Udstilling af de dansk-vestindiske Øers Produkter og Industri.

Hos flere af dem, der saa denne Udstilling, maa der vistnok, ved Tanken om Afholdelsen af en lignende herhjemme, have rejst sig Tvivl om, hvorvidt en saadan vilde kunne blive andet end en svag Afglans af hin.

Men afset fra at man selvfølgelig maa undvære den Kolorit, som Udstillingen paa St. Thomas fik gennem sin overvejende Friluftskarakter, sine tropiske Omgivelser og det ejendommelige Liv, som selve det vestindiske Publikum bragte med sig, skal det siges, at hvor en saadan Tvivl muligvis har gjort sig gældende, maa den være bleven hævet allerede paa selve Aabningsdagen, da man i Industriforeningens store Hal lod Øjet glide hen over de forskellige Afdelingers talrige Opstillinger og Montrer med deres fremmedartede Indhold.

Og ved senere gentagne Besøg er det første, gunstige Indtryk langt fra bleven svækket. Den flittige Besøger af Udstillingen vil tværtimod have opdaget, at jo grundigere han studerede den, desto interessantere og lærerigere maatte han finde den.

Udstillingen er et betydningsfuldt Led i en Række af Bestræbelser fra de Mænds Side, der tog virksom Del i at forhindre vore Øers Salg, — Bestræbelser som i de siden Afgørelsen forløbne 15 Maaneder ere blevne iværksatte for i Moderlandet at vække Interesse for og udvide Kendskabet til Forholdene paa Øerne. Den er foranstaltet af Industriforeningen i Forbindelse med Plantageselskabet »Dansk Vestindien« og »Det vestindiske Kompagni«, og blev den 20. Februar aabnet i Overværelse af Hans Majestæt Kongen og den kongelige Familie samt en indbudt Kres af vestindisk Interesserede.

I den store Udstillingshal bemærker man som mest iøjnefaldende følgende i Flæng tagne Afdelinger:

Plantageselskabet udstiller en større Samling af vestindiske Produkter, blandt hvilke kan nævnes Sukkerrør, Bomuld baade i urenset og renset Tilstand, Majs, Guineakorn, Kokosnødder, Kassava, — sidstnævnte baade uforarbejdet, saaledes som de langagtige Knolde graves op af Jorden, og i Form af færdig Stivelse, Brød o. s. v., — fremdeles Tovværk af Bast, Bayrum fra St. Jan og meget mere.

Endvidere findes nogle Fotografier, blandt hvilke det fra Selskabets Ejendom, Longford, fortjener særlig Opmærksomhed. Paa dette ses bag en frodig Græsmark med velplejet Kvæg en statelig Forvalterbolig, i hvis Nærhed findes store stensatte Kreaturfolde, en Samling Arbejderboliger og en mægtig, muret Vandbeholder. Denne sidste har i Slavetiden og senere, medens Plantagen endnu var i Sukkerkultur, tjent som Fodstykke for den Vindmølle, der drev Værkerne.

For kun et Aar siden, da den, som skriver disse Linier, besøgte Stedet, var der intet andet at se end de forfaldne Ruiner af Møllen og nogle Murrester af Kreaturfoldene, skjulte under unyttigt Krat, i hvilket Kvæget løb rundt i halv- og helvild Tilstand. Græsgangene strække sig nu vidt omkring i Terrænet udenfor Billedets Omraade og udvides stadig.

Dette Billede afgiver en god Illustration til den ihærdige Virksomhed, som Plantageselskabet i sin korte Levetid allerede har udfoldet paa denne saa vel som paa sine øvrige Ejendomme.

Selskabets Besiddelser ere med rød Farve afsat paa de paa Væggen ophængte Kort over Øerne.

Paa et andet Fotografi ses en Del af det første Forsøg paa Tobaksdyrkning med Sumatra-Frø og efter Sumatra-Principer, et Forsøg, der foreløbig ser meget lovende ud, og hvad Vækstens Frodighed angaar, intet lader tilbage at ønske.

Fra Statens Forsøgsstation findes Side om Side med Plantageselskabets ligeledes en Udstilling af forskellige Produkter, blandt hvilke de hørglinsende Fibre af forskellige Agave- og Sansevieraarter fortjene særlig Opmærksomhed som Produkt af en af de Kulturer, der ved rationel Drift har alle Betingelser for at kunne blive af Betydning for Øerne.

Paa Væggen omkring de allerede nævnte Udstillinger er ophængt et større Antal Malerier af Riis Carstensen, gennem hvilke man faar et paalideligt Indtryk af vore Øers landskabelige Skønhed og det omgivende Havs prægtige Farvespil.

Hr. mag. sc. F. Børgesen udstiller en i høj Grad seværdig Samling af Billeder og botaniske Præparater, et interessant Resultat af hans Ophold i Dansk Vestindien for nogle Aar siden.

Ikke mindre iøjnefaldende og et indgaaende Studium værd er den af Zoologen Cand. Levinsen ordnede store Samling af udstoppede Dyr saavel fra Landjorden som fra Havet, af Krybdyr i Spiritus, Koraller, Skaldyr og Bløddyr i en broget Mangfoldighed. Samlingen tilhører Zoologisk Museum.

I flere smagfuldt arrangerede Montrer midt paa Gulvet findes en Mængde saakaldet »Spanish Work,« smukt broderede Haandarbejder af et kniplingsagtigt Udseende.

Husfliden er endvidere repræsenteret ved en stor Mængde Kurvemagerarbejde, Straafletning, navnlig Hatte, Genstande fremstillede af Kalebasser, blandt hvilke endogsaa en Luth m. m.

Det Dansk-Vestindiske Frugtkompagni viser ved en omfattende Opstilling midt for den ene Længdevæg de første Resultater af sin i Fjor paabegyndte Virksomhed med Frugttørring, Fabrikation af Syltetøj, Kiks og Tebrød af Bananmel samt Import af forskellige Industrifrembringelser som Kurve, Hatte, Stokke og Vifter.

Lignende Opstillinger, om end i mindre Stil og særlig omfattende Rom, Likører, Bayrum, Sukker, Conserves og Copra (tørrede Kokoskærner), findes fra andre Udstillere, blandt hvilke Lugo og Apotheker Riise fra St. Thomas samt Plantageejer Svitzer fra St. Croix ere de mest fremtrædende.

Ogsaa om Skolevæsenet paa Øerne giver Udstillingen en lille Idé gennem Elevarbejder og Fotografier. De fremlagte Skriftprøver pege gennem Forskrifternes Indhold henimod det velkendte Faktum, at Undervisningen ledes i decideret engelsk og ikke dansk national Retning.

Gaar man ind i den bagved Udstillingshallen liggende Sal overraskes man af tre virkningsfulde Dioramaer, arrangerede af Theatermaler Carl Lund.

Det midterste og største giver en illuderende Fremstilling af det solbelyste Charlotte Amalie, set fra en Altan i den østlige Ende af Byen, medens man tilvenstre ser ud over et stjernebeskinnet Kystlandskab fra St. Jan med Landfogedboligen paa den Halvø, der tildels omslutter Cruz-bay. Tilhøjre har man endelig et Vue over St. Croix' Sukkermarker, i hvilke Negerarbejdere ses ifærd med at høste Rør.

Endnu kan i den store Sal nævnes en Samling af vestindiske Mahogni- og Palisandermøbler, nogle interessante karaibiske Oldsager af Sten, der i Formen minder ikke saa lidt om vore egne hjemlige Sager fra Stenalderen, og et stort Rids af Det Vestindiske Kompagnis Damper St. Thomas.

Vil man fortsætte sine paa Udstillingen paabegyndte Studier af vore Øer, kan man ikke foretage sig noget fornuftigere end en Rejse dertil med dette Skib eller et af dets Søsterskibe, St. Croix og St. Jan, der alle, som Tegningen viser, ere udstyrede med aldeles ideale Bekvemmeligheder for Passagerer.

Industriforeningens Bestyrelse og Udstillingskomitéens øvrige Medlemmer saavel som hele Foretagendets primus motor Hr. Landstingsmand, Grosserer Holger Petersen, fortjene Anerkendelse og Tak for det store Arbejde, der er anvendt paa denne overordentlig vellykkede Udstilling.

F. Lassen Landorph.

Medlemsfortegnelse.

I.

Paa Bestyrelsesmødet den 21. November 1903 optoges følgende som Medlemmer af Foreningen:

(Fortsat).	Aarligt Bidrag
v. Krogh, C., Kammerherre, do.	5 Kr.
Krømmelbein, C., kgl. Vejer og Maaler, Nakskov	5 —
Krøyer, H. A., Sognepræst, Taarnby, Amager	5 —
Kähler, G., Fabrikant, Friheden, Hørsholm	5 —
Lange, A. A., Bogtrykker, København	5 —
Larsen, Fr., Købmand, Rødby	5 —
» , J., Etatsraad, Bankdirektør, København	5 —
» , Jørgen, Godsejer, Gaardbogaard, Aalbæk	5 —
Lassen-Landorph, F., Administrator, København	5 —
Laub, Fr., Gaardfæster, Sludegaard, Slude	5 —
Lauridsen, Joh., Fabrikant, Grønvang, Vejen	5 —
Lautrop, N., Forpagter, Gisselfeld, Haslev	5 —
Lawaetz jr., C., Forpagter, Kallundborg Ladegaard, Kallundborg	5 —

	Aarligt Bidrag
Lefolii, H. V., cand. phil., København	5 Kr.
» , J. A., Grosserer, do.	5 —
Leth, C. F., Sognepræst, Allerup, Højby	5 —
Levison, Ad., Papirhandler, København	5 —
de Lichtenberg, G., Godsejer, Hessel, Grenaa	5 —
Liebe, Otto, Højesteretssagfører, København	5 —
» , S., Gehejmekonferensraadinde, do.	20 —
Lind, N. G., Skatteinspektør, do.	5 —
Lorenzen, W., Skovrider, Skørping	5 —
Lotze, C., Etatsraadinde, Odense	5 —
Lund, Just, Overretssagfører, København	5 —
» , L. N., Murmester, Nakskov	5 —
Maar, W., Professor, København	5 —
Madsen, H., Proprietær, Landbrugskandidat, Slangerupgaard. Ringsted	5 —
» , H. P., Apoteker, Ass. pharm., København	5 —
» , Jens, Viceinspektør, do.	5 —
Markmann, Amtsforvalter, Holstebro	5 —
Martensen-Larsen, H., Sognepræst, Vejlby, Ris Skov St.	5 —
Mathiasen, Lorents, fhv. Kolonibestyrer, København	5 —
Melchior, Moses, Grosserer, do.	5 —
Meulengracht, Oscar, Sognepræst, Ørslev, Eskildstrup	5 —
Michaelsen, Alb. F., Grosserer, København	5 —
Mikkelsen, Chr., Apoteker, Odense	5 —
Müller, F. V., Herredsfoged, Varde	5 —
» , R., fhv. Kolonibestyrer, København	5 —
» , V., Bankdirektør, Skive	5 —
Münter, A. H., Kommandør, København	5 —
Mygind, Th., Provst, Karrebæk, Karrebæksminde	5 —
Møller, Th., Provst, Ølby, Struer	5 —
Mørkeberg, A. V., Professor, København	5 —
Mørup, E., Kontorchef, do.	5 —
Neergaard, N., Direktør, Folketingsmand, do.	5 —
Neumann, L., Stadslæge, Dr. med., do.	5 —
Niclassen, A., Sognepræst, Helgenæs, Rønde	5 —
Nielsen, Chr. L., Provst, Dr. phil., Bøstrup, Tranekjær	5 —
» , F., Sognepræst, Lemvig	5 —
» , M. C. B., Provst, Vemmelev, Forlev	5 —
Nissen, Nikl., Skoleinspektør, København	5 —
Nissen-Dall, J., Statskonsulent, Fredericia	5 —

Aarligt Bidrag

Nordlien, Fr., Generaldirektør, Guvernør ad interim, Hellerup . . . . 5 Kr.
Nyrop, C., Professor, København . . . . 5 —
Nørregaard, Jens, Dr. phil., Højskoleforstander, Testrup, Maarslet . . . . 5 —
Olesen, C. A., Direktør, København . . . . 5 —
Olsen, Fr., Skoleforstander, Oddense Landbrugsskole, Jebjerg . . . . 5 —
† Ottosen, Johan, Inspektør, Folketingsmand, København 5 —
Paludan-Müller, B., Sognepræst, Frederiksborg . . . . . 5 —
Petersen, Andr., Apoteker, Dr. phil., København . . . . 5 —
» , Andr., Grosserer, do. . . . . 5 —
» , Axel, Grosserer, do. . . . . 5 —
» , Ernst, cand. theol., Skoleinspektør, Nyborg. . 5 —
» , H., Apoteker, Fuglebjerg . . . . 5 —
» , John, Fabrikant, København . . . . 5 —
» , P., Grosserer, do. . . . . 5 —
Philipsen, H. P., Fabrikant, Slagelse . . . . 5 —
Poulsen, Alfred, Højskoleforstander, Ryslinge . . . . . . 5 —
Prip, L., Sognepræst, Bybjerg, Ourø pr. Holbæk . . . . 5 —
Prytz, C. V., Professor, Hellerup . . . . 5 —
Ramsing, H. U., Kaptajn i Ingeniørkorpset, København 5 —
Rasmussen, L., Landsthingsmand, Vanddamsgaard, Vejen 5 —
» , O., Proprietær, Gaabense Færgegaard, Nørre Alslev . . . . 5 —
Rink, Joh., Apoteker, Helsingør . . . . 5 —
Rom, C. Th., Grosserer, København. . . . . 5 —
Rosenkrantz, Lensbaron, Rosenholm, Hornslet . . . . . 5 —
Rosenørn, Bestyrer, København . . . . 5 —
Rostrup, E., Professor, Dr. phil., København . . . . . . 5 —
Rothe, Dr. phil., do. . . . . 5 —
Ryder, C., Kaptajn i Marinen, do. . . . . 5 —
Rørdam, H., Skibslæge, Folketingsmand, do. . . . . . . 5 —
Scavenius, J. F., Kammerherre, do. . . . . 5 —
Scheel, F. C. R., Greve, Stamhusbesidder, Landstingsmand, Ryegaard, Roskilde . . . . 5 —
Schlichtkrull, A. E., Departementschef, København . . . 5 —
Schrøder, John, Fabrikant, do. . . . . 5 —
» , Karl, Forpagter, Landbrugskandidat, Damhus, Askov, Vejen . . . . 5 —

	Aarligt Bidrag
Schrøder, Ludvig, Forstander, Askov, Vejen	5 Kr.
Schulin, Amtmand, Holbæk	5 —
Schultz, Marie Hostrup, Justitsraadinde, Lille Odinshøj, Hellebæk	5 —
Schütte, Th., Godsejer, Bygholm, Horsens	5 —
Secher, J. B., Proprietær, København	5 —
Seidelin, F. E., Sognepræst, Aarhus	5 —
Sigurdsson, Bjørn, isl. Købmand, København	5 —
Skjold-Madsen, Sagfører, Helsingør	5 —
Sonne, Chr., Forpagter, Landstingsmand, Knuthenborg, Maribo	5 —
Sperling, E. A., Sognepræst, Hornbæk, Hellebæk	5 —
Steensen, H., Fabrikant, Vejle	5 —
Steenstrup, K. J. V., Dr. phil., København	5 —
Steffensen, H. P., Etatsraad, fhv. Direktør f. d. kgl. grønl. Handel, København	5 —
Storm, A. V., Pastor, do.	5 —
Strøm, R., Nationalbankdirektør, do.	10 —
Strøyberg, Apoteker, Aalborg	5 —
Styhr, P. C. A., Grosserer, København	10 —
Svane, D., Borgmester, Randers	5 —
Sveinbjørnson, Sveinbjørn, Adjunkt, Aarhus	5 —
Sylow, H., Birkedommer, København	5 —
Sødring, Ekspeditionssekretær, cand. jur., do.	10 —
Sørensen, Philip, Konsul, Nykøbing F.	5 —
Tang, U. C., Forpagter, Ny Lellingegaard, Køge	5 —
Thomsen, J., Overforvalter, Brattingsborg, Koldby	5 —
» , K. L., Kontorist, København	5 —
Thoroddsen, Th., Professor, Dr. phil., do.	5 —
Thrane, A., Birkedommer, Slagelse	5 —
Tillisch, G., Amtmand, Næstved	5 —
Tramp, C. A., Komtesse, København	10 —
Tulinius, Thor E., Grosserer, do.	5 —
Tuxen, E., Direktør, Charlottenlund	5 —
Uhrmholdt, A., Kancelliraad, Mægler, Hobro	5 —
Ulrich, J. L., Justitsraad, Forpagter, Rødehus, Thureby	5 —
» , L., Forpagter, Aalholm, Nysted	10 —
Vallentin, P. G., Grosserer, København	5 —
Vedel, A., Departementssekretær, do.	5 —
Wamberg, H., Sognepræst, Brønshøj	5 —

	Aarligt Bidrag
Wandel, C. F., Kontreadmiral, København	5 Kr.
Warming, Eug., Professor, do.	5 —
Weber, L. Tømrermester, Roskilde	5 —
Wedell, B., Lensgreve, Wedellsborg, Ejby	5 —
Wedel-Heinen, T. S., cand. jur., Fuldmægtig, København	5 —
Weienfeldt, L., Direktør, do.	5 —
Westermann, C., Apoteker, Valby	5 —
» , T., Professor, København	5 —
Westh, Th. Claudi, Ingeniør ved Hedeselskabet, Aarhus	5 —
Wewer, J., Apoteker, Nykøbing F.	5 —
Wiggers, Skoleinspektør, København	5 —
Winther, J., cand. jur., Bankdirektør, do.	5 —
Wulff, Jul., Sekretær, do.	5 —
Øllgaard, M. V., Sognepræst, Fruering, Skanderborg . .	5 —
Østrup, Forpagter, Krabbesholm, Roskilde	5 —

(Fortsættes).

Islands Vaaben.

Det gamle Vaaben.

Det ny Vaaben.

Islands Vaabenmærke har hidtil været en kronet, hvid Stokfisk. Ved kongelig Resolution af 19. December 1903 er det nu bestemt, at Islands Vaabenmærke i alle fremtidige Udfærdigelser af det kongelige danske Rigsvaaben herefter skal være en forsølvet Falk paa blaa Grund.

Medlemsfortegnelse.

II.

Paa et Møde den 16. Februar 1904 optoges som Medlemmer af Foreningen:

A. Bestandige Medlemmer:

	Bidrag
Gamél, Arnold, Dr. med., København	200 Kr.
Goldschmidt, Sigfr., Grosserer, do.	200 —
Jessen, H. J., Direktør, do.	200 —
Meyer, S. N., Grosserer, do.	200 —
Smidt, Claus L., Etatsraad, do.	200 —
Wishmann, J. V., Dr. med., do.	200 —

B. Aars-Medlemmer:

	Aarligt Bidrag
Ahlefeldt-Laurvig, Chr., Greve, Forststuderende, Skovlyst, Pederstrup	5 Kr.
Amdrup, W. M., Overretssagfører, København	5 —
Andersen, A., Konsul, Lemvig	5 —
» , J., Ingeniør, København	5 —
» , K., Lærer, Lindelse, Rudkøbing	5 —
» , Ludvig, Handelsgartner, København	5 —
» , M., Løjtnant, Christianssted, St. Croix	10 —
Arendrup, Generalmajor, København	5 —
Bagger, V., Dr. phil., Kulturtekniker, Landbrugskandidat, Kønigsberg	5 —
Bang, H. V., Skibsfører, København	5 —
Baumann, R., konst. Byfoged, Christianssted, St. Croix	5 —
Bech, August, Landbrugskandidat, København	5 —
» , Jørgen, stud. mag., do.	5 —
Beck, Carl, Købmand, do.	5 —
Behrens, Julius, Grosserer, do.	5 —
» , Sally, Grosserer, do.	5 —
Berg, Clara, Frøken, do.	5 —
» , Emil T., Grosserer, do.	5 —
Bergh, Axel, Sømandspræst, do.	5 —
» , Carl, Grosserer, do.	5 —
» , Louis, fhv. Overlærer, do.	5 —

	Aarligt Bidrag
Bing, Harald, Fabrikdirektør, København	5 Kr.
Bjarnason, Th., Lektor, Reykjavik	5 —
Bjarnason, Sighvatur, Bankdirektør, do.	5 —
Bjerring, B. St., Oberst, København	5 —
Block, H., Kaptajn, do.	5 —
Bock, Fritz, Fabrikant, do.	5 —
Bockelund, V., Grosserer, do.	5 —
Bonnesen, Sagfører, Fredericia	5 —
Borch, Martin, Arkitekt, København	5 —
Borgen, Arthur, Assurancedirektør, do.	5 —
Bornemann, C., Kammerjunker, do.	10 —
Brasen, O., Ritmester, do.	5 —
Breinholt, C., Konsul, Esbjerg	5 —
Brandt, Carl L., Skolediscipel, København	5 —
Bruun, Alfred, Docent, do.	5 —
Brønnum, Valdemar, Konditor, do.	5 —
Busck, Arnold, Boghandler, do.	5 —
» , Gunni, Grosserer, do.	5 —
Børgesen, Agnes, Frøken, do.	5 —
» , S., Grosserer, Fabrikant, do.	5 —
Carstensen, F. C., Postmester, St. Thomas	5 —
Carøe, N., Grosserer, København	5 —
Christensen, H., Boghandler, do.	5 —
» , Oluf, Hotelejer, do.	5 —
» , P. E., Restauratør do.	5 —
Christiansen, V. L. E., Malermester, do.	5 —
Christmas, Walter, Kaptajn, do.	5 —
Clan, Generalkonsul, Rotterdam	5 —
Cold, Ida, Frue, København	5 —
Dahl, Chr., Ingeniør, do.	5 —
Danielsen, V., Sadelmagermester, do.	5 —
Detlefsen & Meyer, analytisk-kemisk Laboratorium, do.	5 —
Didrichsen, F., Grosserer, do.	5 —
Ditlevsen, O. P. D., Kompagnichef, Christianssted, St. Croix	5 —
Drost, J , Bogholder, Horsens	5 —
Dybdal, A., Departementschef, København	5 —
Dyrholm, M., Rosted, Randers	5 —
Eckardt, Georg, Grosserer, København	5 —
Effersø, Distriktslæge, Hvidbjærg St.	5 —
Ehlers, Prof., Dr. med., København	5 —

	Aarligt Bidrag
v. Essen, Vald., Forretningsfører, København	5 Kr.
Falck, Emil, Fabrikant, do.	5 —
Fenger, G. F., Grosserer, do.	5 —
Finsen, Niels R., Professor, do.	10 —
Flensborg, C. E., Forstkandidat, Aarhus	5 —
Ford, Edw. R., Købmand, Frederikssted, St. Croix . .	5 —
Fredericksen, Oscar, Grosserer, kgl. Hof-Fiskehandler, København	5 —
Frederiksen, P., Forstkandidat, Petersværft, Langebæk	5 —
Frisch, F. C. Georg, Toldintendant, St. Thomas	5 —
Fritsche, H., Etatsraad, Grosserer, København	10 —
Færch, F., cand. jur., Protokolfører, do.	5 —
Grut, Cathinka, Professorinde, do.	5 —
Grønbech, Tage, Plantør, Fæsterholt, Arnborg, Herning	5 —
Halberstadt, Gustav, Grosserer, København	5 —
Halkier, Gotfred, Grosserer, do.	5 —
Hansen, Andreas, Direktør for Eksportkompagniet, do.	5 —
» , C. Olav E., Bestyrer af den botaniske Forsøgsstation »Grange«, St. Croix	5 —
» , H. E., Artillerikaptajn, København	5 —
» , Johan, Generalkonsul, do.	10 —
» , N. Henning, Murmester, do.	5 —
» , P., Kontorist i Guvernementssekretariatet, St. Thomas	5 —
» , S. C., fhv. Købmand, København	5 —
Hanssen, Johannes, Sognepræst, Tved, Svendborg . . .	5 —
Hartz, mag. scient., København	5 —
Havsteen, J., Amtmand, Reykjavik	5 —
Heckscher, I., Dr. jur., Generalkonsul, Stockholm . . .	5 —
Helms, Dr. med., Haslev	5 —
Helweg-Larsen, L. C., Guvernementssekretær, St. Thomas	5 —
Henningsen, Georg, Odense	10 —
Henze, Th., Fabrikant, København	5 —
Hertz, Adolf, Grosserer, do.	5 —
Hirschsprung, B., do.	5 —
Hjort, Emil, Grosserer, do.	10 —
Holm, Generalkonsulinde, Hellerup	5 —
» , E., Etatsraad, København	5 —
» , Johannes M., Grosserer, do.	5 —
» , Poul, Grosserer, do.	5 —

	Aarligt Bidrag
Holm, Thøger, Assistent, cand. jur., København	5 Kr.
Holst & Larsen, Handelsgartnere, Arendal	5 —
Hoppe, C., Hofjægermester, Toftholm, Mørkøv	5 —
Hornemann, C. F. E., Prof., Institutbestyrer, København	5 —
Howden-Rønnenkamp, Kammerherre, Næsbyholm, Sorø	5 —
Huus, Johannes, Købmand, Nakskov	5 —
Høøk, J. H., dansk Vicekonsul, Halmstad	5 —
Ingemann, Arkitekt, København	5 —
Jacobsen, H. Chr., Slotsmøllen, Nyborg	5 —
Jastrau, M. H., Fysikus, Thorshavn, Færøerne	5 —
Jensen, Bernhard, Etatsraad, København	5 —
» , H., Redaktør, Slagelse	5 —
» , J. L., Direktør, København	5 —
» , Vilhelm, Grosserer, do.	5 —
Jessen, A., Statsgeolog, cand. polyt., do.	5 —
Johansen, Th., Kontorchef ved D. d. Hedeselskab, Aarhus	5 —
Jónasson, H., Altingsmand, Thingeyrar, Blíndeáse, Island	5 —
» , J., Dr. med., Landfysikus, Reykjavik	5 —
Jonsson, Klemens, Landssekretær, do.	5 —
Jürs, H. A., Overdommer, Christianssted, St. Croix . .	10 —
Jørgensen, Alfred, Disponent, København	5 —
» , C. F., Hof-Urfabrikant, do.	5 —
» , P. L., Grosserer, do.	5 —
» , Severin, Formand f. Fællesforen. f. Danm.'s Brugsfor., Karlslunde, V. Nebel, Kolding . .	5 —
Kalmer, P. E., Dr. med., Fysikus, Christianssted, St. Croix	5 —
Kaufmann, A., Kammerherre, København	10 —
Kipp, Eduard, Grosserer, do.	10 —
Kirchheiner, Carl, Vicekonsul, Rotterdam	5 —
Kirstein, Camille, kgl. dansk Konsul, Bordeaux	10 —
Kiørboe, F., Restauratør, København	5 —
Klitgaard, H., Grosserer, do.	5 —
Knudsen, Ludvig, Professor, Arkitekt, do.	5 —
Knutzen, I. W., Skibshandler, South Dock, Sunderland	5 —
Knutzon, F. F., Sparekassedirektør, Frederikshavn . . .	5 —
Koch, Theo & Co., København	5 —
Koefoed, R., Direktør, do.	5 —
Kornerup, Th., Postmester, Hjørring	5 —
Lang, Bernhard, Konsul, Nürnberg	10 —
» , O. Th., Garver, Jyderup	5 —

	Aarligt Bidrag
Lange-Müller, P. E., Komponist, Sophienborg, Rungsted	10 Kr.
Larsen, H. C., Kasserer i Landhusholdningsselskabet, København	5 —
Lassen, Martin, Guldvarefabrikant, do.	5 —
Lefolii, Anna, Frøken, do.	5 —
» , Thea, Frøken, do.	5 —
Lemming, J. A., Proprietær, Skousby, Viby, Sjæll.	5 —
Lemvigh-Müller, Victor, Handelsagent, København	5 —
Leth, C. A., Grosserer, do.	5 —
Levy, Fritz, Professor, Dr. med., do.	5 —
Limpricht, Guvernementssekretær, Christianssted, St. Croix	8 —
Lucas, Ferd., København	5 —
Lund, Michael, Apoteker, Reykjavik	5 —
Lunn, Agnes, Billedhuggerinde, København	5 —
Lydiche, P. G., Bogtrykker, do.	5 —
Læssøe-Engberg, H., Plantagebestyrer, Løvenlund, St. Thomas	5 —
Løwe, Andreas, Løjtnant, København	5 —
Madsen, P., Professor, Dr. theol., do.	5 —
Magnusson, Jon, Sekretær hos Landshøvdingen, Reykjavik	5 —
Marcussen, E., cand. phil., Løjtnant, Louisenborg, Tersløse, Dianalund	5 —
Mattson, Olof, Hotelejer, Arendal	5 —
Metz, A., Distriktslæge, Trangisvaag, Færøerne	5 —
Meyer, N. R., Telegrafdirektør, København	5 —
Mortensen, P., Landfysikus, St. Thomas	5 —
Mowinkel, Georg, Købmand, dansk Vicekonsul, Santander	5 —
Müller, Peter, dansk Konsul, Danzig	5 —
Møldrup, A. F., pens. Kolonibestyrer, København	5 —
Møller, Axel E., Fabrikant, do.	5 —
» , H. C. V., Havnebygmester do.	5 —
» , H. J., Apotekbestyrer, do.	5 —
Mørkeberg, P. A., Statskonsulent, do.	5 —
Nielsen jun., Chr., Slagtermester, do.	5 —
» , Georg, Pastor, do.	5 —
Nyeland, H. J., exam. jur., do.	5 —
Nygaard, A., Etatsraad, Godsejer, Sæbygaard, Høng	5 —
Nyholm, Proprietær, Liselund, Stubbekøbing	5 —

Aarligt Bidrag

Olsen, Bjørn, M., Dr., Rektor, Reykjavik . . . . 5 Kr.
Olufsen, O., Premierløjtnant, København . . . . 5 —
Oxholm, A., Kammerherre, Taarnholm, Korsør . . . . . 5 —
Oxholm, S. M., Kammerherreinde, Rosenfeldt, Vordingborg . . . . 5 —
» , G., Hofdame ved Hs. Majestæt Kongens Hof, København . . . . 5 —
Paludan-Müller, Apoteker, Christianssted, St. Croix . . 5 —
Paulsen, P., Kaptajn, Lodsinspektør, København . . . . 5 —
Petersen, A., fhv. Viceinspektrice, do. . . . . 5 —
» , Laur. O., Grosserer, do. . . . . 5 —
» , V., Kaptajn, Fredericia . . . . 5 —
Piper, E., Frue, København . . . . 5 —
» , V., Skovrider, Sønderby, Lemvig . . . . 5 —
Plum, P., Professor emerit., København . . . . 5 —
» , S. M., Grosserer, do. . . . . 5 —
Porsild, Morten P., mag. scient., do. . . . . 5 —
Poulsen, J. M., cand. jur., Politiassistent, St. Thomas . 5 —
» , Svenn, Journalist, cand. jur., København . . . 5 —
Prior, Wilhelm, Hofboghandler, do. . . . . 5 —
Raven, Chr. Th., Elektrotekniker, København . . . . . . 5 —
Reventlow, E., Greve, stud. jur., do. . . . . 5 —
Richter, D., Sognepræst, Raaby, Dalbyover . . . . 5 —
Riise, Karl, Apoteker, København . . . . 5 —
Rosenstand, C. T., Vejer og Maaler, Aarhus . . . . 5 —
» , Fr., Gehejmeetatsraad, Kabinetssekretær, København . . . . 5 —
Rostrup, P., Restauratør do. . . . . 5 —
Sand, G., Professor ved Landbohøjsk., do. . . . . 5 —
Sass-Nielsen, Handelsgartner, Rødby . . . . 5 —
Schack, Overretsassessor, København . . . . 10 —
Schannong, I., Grosserer, do. . . . . 5 —
Schmidt, Axel, Papirhandler, do. . . . . 5 —
Schmiegelow, H., Planter, Diamond & Ruby, St. Croix 5 —
Schou, I. Chr., Kaptajn, København . . . . 5 —
» , Rudolf, Regeringskonsulent, do. . . . . 5 —
Schoug, Eugen, Overretssagfører, Bankdirektør, Hurup 5 —
Schrøder, A. E., Købmand, cand. pharm., Vicekonsul, St. Thomas . . . . 5 —
Seehusen, Victor L., Apoteker, København . . . . 5 —

	Aarligt Bidrag
Seemann, Chr., Arkitekt, København	5 Kr.
Sehested, E., Jægermester, Farumgaard	5 —
Seligmann, Rudolph, Fabrikant, København	5 —
Severin, P., Vekselmægler, do.	5 —
Simonsen, D., Professor, do.	5 —
Skovgaard, Joakim Fr., Figurmaler, do.	5 —
Snoer, A., Grosserer, do.	5 —
Sonne Hansen, Købmand, Nexø	5 —
Spandet, Proprietær, Idagaard, Slagelse	5 —
Steenberg, Alfred, dansk Vicekonsul, Leith	5 —
Steenstrup, M., Dr. phil., København	5 —
Stephensen, Emil, Speditør, do.	5 —
Stephensen, Magnus, Landshøvding, Reykjavik	5 —
Stroyer, Charles, Grosserer, København	5 —
Sveinsson, Hallgrimur, Biskop, Reykjavik	5 —
Søegaard, T., Oberstløjtnant, Viborg	5 —
Tang, Leonh., Grosserer, islandsk Købmand, København	5 —
Tetens, Herm., Kreditforeningsdirektør, do.	5 —
Thyboe, Albert F., Kontorist i Guvernementssekretariatet, St. Thomas	5 —
Thymann, C. H., Skovrider, Petersværft, Langebæk	5 —
Tillisch, Vilhelmine, Stiftsdame i Vallø, Roskilde	5 —
Tretow-Loof, F., Kaptajn, Fabrikant, Hobro	5 —
Trier, F. A., Grosserer, København	5 —
» , Lauritz, Urtekræmmer, do.	5 —
Truelsen, Wm., Grosserer, do.	5 —
Uldall, Viceadmiral, do.	5 —
Unmack, C. R., fhv. Fabrikejer, do.	5 —
Valeur, Einar Jensen, Inspektør, Christianshøj, Espergærde	5 —
Vedel, E., Stationsforstander, Bryrup	5 —
Volqvartz, J. C., Grosserer, cand. phil., København	5 —
Wedell-Wedellsborg, Elisabeth, Enkebaronesse, do.	5 —
Weimann, Wilhelm, dansk Generalkonsul, Hamborg	5 —
Wellejus, S., cand jur., kgl. Fuldmægtig, St. Thomas	10 —
Willaume-Jantzen, V., Afdelingschef v. met. Inst., Kbhvn.	5 —
Wold, L., Grosserer, do.	5 —
Wulff, S., Købmand, Christianssted, St. Croix	5 —
Zahle, Fr., Højesteretssagfører, København	10 —
Zielian, Landfoged, St. Jan	5 —

	Aarligt Bidrag
Zimsen, C., fransk Konsularagent, Reykjavik	10 Kr.
Zytphen-Adeler, G. C., Baron, Arkivar i Udenrigsministeriet, København	5 —

(Fortsættes).

Rettelser.

I **Medlemsfortegnelsen** staar Side 55 anført: P. C. A. Styhr, Grosserer, hvilket bedes rettet til P. C. A. *Sthyr*, og paa Side 56: Weienfeldt L., Direktør, hvilket bedes rettet til: *Wirenfeldt, L.*, Direktør.

Islands Folketal.

Statens statistiske Bureau har udsendt et Hefte af »Statistiske Meddelelser«, der bringer den endelige Bearbejdelse af den paa Island den 1. November 1901 foretagne Folketælling. Idet *Atlanten* henleder Opmærksomheden paa dette interessante Hefte, af hvilket en islandsk Udgave er under Forberedelse, skal under Hensyn til, at Bladet i de grundlæggende Afhandlinger senere vil komme nærmere tilbage til Islands Befolkningsforhold, her kun fremdrages enkelte af de Oplysninger, Heftet indeholder.

Bevægelsen i Islands Folketal kan nu følges 200 Aar tilbage i Tiden. Den islandske Befolkning blev nemlig officielt optalt allerede i Aaret 1703 — 66 Aar før nogen almindelig Folketælling foretoges i Danmark — og Tallet var 50.444 Personer. Omtrent 100 Aar senere, i 1801, var Folketallet gaaet ned til 47.240. Dette Resultat skyldes Epidemier og Uaar i det 18. Aarhundrede. Blandt de første maa fornemlig fremhæves Børnekopper, som hjemsøgte Landet 4 Gange: 1707, 1742, 1762—64 og 1785—87. Især rasede de heftigt i Aaret 1707, da de skulle have bortrevet 18.000 Mennesker. Det store Antal Uaar vare fremkaldte ved Jordskælv, vulkanske Udbrud, strenge

Vintre med Storm, Snefog og Drivis — alt efterfulgt af Hungersnød og Sygdomme. Der kommer derefter en Periode, fra 1801 til 1880, da Folketallet var stadig stigende fra Tælling til Tælling; det sidste Aar naaede det 72.445. Men fra 1880 til 1890 er der atter Tilbagegang, fremkaldt af stærk Udvandring og heftige Epidemier, saaledes at Tallet i 1890 var 1500 lavere end ti Aar før. Derefter følger atter til 1901 en ret anselig Fremgang: 7543 Personer, saaledes at Islands faktiske (tilstedeværende) Befolkning den 1. November 1901 udgjorde: 78.470 Mennesker. Grundene til Tilvæksten ere, at saavel Udvandringen som Dødsfaldene have været aftagende i 1890'erne. Medens Overskudsudvandringen i Perioden 1880—90 var ikke mindre end 6302 Personer, var den i 1890—1901 kun 2732, og medens der i den første Periode i aarligt Gennemsnit døde 1789, døde der i den sidste kun 1438.

Island har 4 Købstæder: Reykjavik, Akureyri, Isafjord og Seydisfjord; de talte d. 1. Novbr. 1901 tilsammen 10.113 Indbyggere — eller 13 pCt. af Befolkningen. Størst er Reykjavik med 6682 Mennesker. Af de saakaldte »Handelssteder« findes ca. 50, større og mindre, tilsammen med 7—8000 Mennesker.

Af hvert 1000 Personer vare:

	paa Island:	i Danmark:
Mænd	479	487
Kvinder	521	513

Hvad Erhvervsforholdene angaar, lever 78 pCt. af Befolkningen af Landbrug og Fiskeri, $5^1/_4$ pCt. ved Haandværk og Industri, 4 pCt. af Handel og Samfærdsel, 3 pCt. vare beskæftigede ved immaterielle Erhverv og 2 pCt. ved »forskellig underordnet Virksomhed«, af deres Midler lever 2 pCt. og af Fattigunderstøttelse 3 pCt.

Det gaar paa Island som i de fleste andre Lande i Evropa, at Landbrugets relative Betydning er i Tilbagegang, medens Haandværks- og Industrivirksomhederne ere tiltagne.

— Der er ingen Tvivl om, at Island kan føde en meget talrigere Befolkning. Man mener, at denne i Oldtiden var noget større end nu, dog har den neppe nogensinde overskredet 100.000. Som det er paapeget i tidligere Artikler her i *Atlanten*,

ejer Island ikke faa Muligheder for økonomisk Fremgang, og efterhaanden som disse Muligheder udnyttes og Driftigheden tiltager, vil sikkert ogsaa Befolkningen — det sidste Tiaar er jo et Vidnesbyrd herom — vokse og gøre sig Landet underdanigt.

H. H.

Grønlands Folketal.

Den 1. Oktober 1901 fandt der en Folketælling Sted i Grønland, og Bearbejdelsen af denne er ligeledes for nylig offentliggjort i et Hefte af »Statistiske Meddelelser«. Af samme Grund som blev nævnt for Islands Vedkommende fremdrages her kun enkelte af Hovedresultaterne.

Grønland — Verdens største Ø — anslaas til et Areal af 2.170.000 □ Km. Over langt den største Del af Arealet strækker Indlandsisen sin umaadelige Gletscher, og kun 88.100 □ Km. er ikke til Stadighed dækket af Is. Paa dette vidtstrakte Landomraade (alene den gletscherfri Del er over dobbelt saa stor som Danmark) taltes der den 1. Oktober 1901: 11.893 Mennesker.

Ved Folketællingen i 1890 taltes i Grønland 10.516 Mennesker. Men dette Tal maa ikke sammenlignes med Tallet for 1901, idet der i dette sidste er indbefattet den i 1894 anlagte Koloni Angmagsalik paa Østkysten. Fradrages denne Kolonis 441 Indbyggere, faas 11.452, som altsaa vare de ældre Koloniers Folketal i Aaret 1901, og Befolkningstilvæksten i de 11 Aar har altsaa været 936 eller 8.9 pCt.

Folkemængden har i det 19. Aarhundrede været i jævn om end langsom Tiltagen. Den indfødte Befolkning udgjorde i de ældre Kolonier (Nord- og Sydgrønland tilsammen): i 1805: 6.046, i 1840: 7.877, i 1860: 9.648, i 1880: 9.720, i 1890: 10.207 og i 1901: 11.190.

Lægges til det sidste Tal de i 1901 i Østgrønland (Angmagsalik) talte 431 Indfødte og de 272 Evropæere, der d. 1. Oktbr. 1901 fandtes i Grønland, fremkommer det ovenfor angivne Tal: 11.893.

I 1890 fandtes der 309 Evropæere i Grønland. Bortser

man fra de ved Kryolitbruddet i Ivigtut ansatte Funktionærer og Arbejdere, har Antallet af Europæere i Grønland været aftagende siden 1840.

Nogen egentlig By findes ikke i Grønland. De største Bopladser ere Sukkertoppen med 382 og Julianehaab med 333 Indbyggere.

Af 1000 Personer vare 465 Mænd og 535 Kvinder. Aarsagen til Kvindernes store Overtal maa fornemmelig søges i, at et stort Antal Mænd omkommer ved Ulykkestilfælde under Udøvelsen af deres farlige Erhverv. I de 11 Aar 1891—1901 omkom i de gamle Kolonier ikke mindre end 470 Personer ved ulykkelige Hændelser, d. v. s. 12.7 pCt. af samtlige Dødsfald. Over Halvdelen af disse Tilfælde skyldtes Drukning i Kajak.

Næringsvejene ere saa godt som udelukkende Sælfangst, Fiskeri og Jagt. En Del Grønlændere tjener dog en ikke uvæsentlig Del af deres Underhold ved Missionen og Handelen.

Der er i 1880'erne og særlig i 90'erne foregaaet en gunstig Udvikling i Forholdet mellem Fødsler og Dødsfald, Grønlands Befolkningstilvækst har aldrig tidligere været saa stærk som i Perioden 1890—1901, og nu er den indfødte grønlandske Befolknings naturlige Tilvækst omtrent paa Højde med det gennemsnitlige Fødselsoverskud i Evropa for en Menneskealder siden.

H. H.

Meddelelser fra Island.

Ved Dr. phil. *V. Gudmundsson.*

Mejeribevægelsen. Mejerivæsenet er paa Island endnu i sin første Begyndelse, men synes, trods de store Vanskeligheder, som man i denne Henseende har at kæmpe med (den spredte Bebyggelse, de daarlige Kommunikationsforhold osv.) at have en ganske god Fremtid for sig, i alt Fald i de tættest beboede Egne.

Den 29. Januar d. A. blev der ved Thjorsaabroen i Arnes Syssel holdt et talrig besøgt Møde for at drøfte denne Sag, hvor der var mødt Repræsentanter for alle Mejerier i de nærmest liggende Sysler, og hvor der blev vedtaget forskellige Resolutioner, dels angaaende Oprettelsen af nye Mejerier, dels om for-

skellige andre Foranstaltninger, der kunde tjene til Sagens videre Fremme. Ved dette Møde holdt Landbrugskonsulent *S. Sigurdsson* en Tale, hvori han udførlig gjorde Rede for Mejeribevægelsens Opstaaen og Udvikling i de foregaaende Aar, ligesom han meddelte en Mængde Oplysninger om Mejerivæsen og Smørudførsel i forskellige andre Lande.

Det første islandske Andelsmejeri blev ifølge Hr. *Sigurdssons* Oplysninger stiftet i Sommeren 1900 paa Gaarden Sel i Arnes Syssel med kun 5 Andelshavere. Fra dette Mejeri blev der det første Aar udført ca. 2000 ℔ Smør. Allerede efter 3 Aars Forløb, i Aaret 1903, var Andelsmejeriernes Antal i hele Landet steget til 15, hvoraf de 9 i Arnes og Rangaavolde Sysler, medens der paa hele Nordlandet kun fandtes 2. Nu har man flere Steder bestemt sig for at oprette nye Mejerier i Løbet af indeværende Aar, saaledes blandt andet hele 6 i Arnes og Rangaavolde Sysler, hvorved disse to Sysler vil have naaet det samme Antal Mejerier, som der nu findes i hele Landet.

Smørproduktionen ved de 9 i disse Sysler allerede bestaaende Mejerier androg i 1903 ca. 70000 ℔. Dette blev alt sammen udført til England, og da den opnaaede Nettopris gennemsnitlig kan beregnes til 75 Øre pr. ℔, har Salget saaledes indbragt godt og vel 50000 Kr.

Som en naturlig Følge af de stedlige Forhold ere de fleste af disse Mejerier temmelig smaa. Det største er Mejeriet paa Runðalækur i Rangaavolde Syssel, som blev stiftet 1902, og som drives med Vandkraft. Dette Mejeri havde i 1903 44 Andelshavere med 260 Køer og omtrent 2400 Malkefaar, hvad der kan sættes lige med 420 Køer, eftersom 15 Malkefaar regnes at give en lignende Mængde Mælk som en Ko. Mejeriet var i Virksomhed fra 19. Juni til 14. Septbr. Der tilførtes dette 72688 ℔ Fløde, og Smørproduktionen udgjorde 19004 ℔ + 18 Dritler. Knap 4 ℔ Fløde gav saaledes 1 ℔ Smør og gennemsnitlig 45 ℔ for hver Ko (eller 15 Malkefaar). Den højeste daglige Produktion var 370 ℔.

Halvdelen af Smørret blev solgt i Leith og Halvdelen i Newcastle. I Leith opnaaedes en Gennemsnitspris af 76 Øre pr. ℔ (højeste Pris 80 Øre), men i Newcastle var Gennemsnitsprisen 85 Øre pr. ℔ (højeste Pris $90^{3}/_{5}$ Øre).

Med et Par Undtagelser have de islandske Mejerier hidtil kun været i Virksomhed 2—3 Maaneder om Sommeren, men

nu er der af enkelte gjort Foranstaltninger til at udstrække deres Virksomhed til hele Aaret.

Der gøres for Tiden en hel Del for at fremme Mejeribevægelsen. Der er saaledes oprettet en af Staten bekostet Mejeriskole, der under Landbrugsselskabets Overtilsyn ledes af en indkaldt dansk Mejerist, *Grønfeldt*, og saavel denne som en af Landbrugsselskabets tre Konsulenter jævnlig rejser rundt for at agitere for Sagen blandt Bønderne og yde al mulig Vejledning med Hensyn til Driften. For at fremme Udførselen af Smør blev der i 1899 vedtaget en Lov om Eksportpræmie for Smør, der i England opnaaede en Pris af mindst 75 Øre pr. ℔. Denne Lov er imidlertid i sidste Altingssamling (1903) bleven ændret derhen, at Eksportpræmiens Størrelse skal variere noget i Forhold til den opnaaede Pris, saaledes at den skal være 10 Øre pr. ℔ for Smør, der i England opnaar en Pris, som er 20 Øre eller mindre under den af Københavns Smørnoteringsudvalg fastsatte Topnotering for dansk Smør, 5 Øre pr. ℔, naar Prisen er 25—21 Øre under den nævnte Notering, medens Smør, der sælges 26 Øre eller mere under Noteringen, ingen Præmie kan erholde.

Den højeste Pris, der hidtil er opnaaet for islandsk Smør paa det engelske Smørmarked, har kun været 5 Øre under Noteringsudvalgets Notering for dansk Smør. En saadan Pris er dog kun opnaaet for en enkelt Sending fra Mejeriet paa Brautarholt i Gullbringe- og Kjos Syssel.

Raceforædling og Dyrskuer. Medens der i mange Aarhundreder ikke er blevet foretaget det mindste for at forædle Husdyrracerne, er der i de allersidste Aar vaagnet en betydelig Interesse herfor, i alt Fald i visse Egne. Der er saaledes i Aaret 1903 i dette Øjemed stiftet flere Avlsforeninger, der ville arbejde for en mere rationel Husdyravl. Dette gælder navnlig Køer og Heste, medens kun et Par Foreninger have sat sig som Opgave at forædle Faareracen. Der er ogsaa i 1903 blevet afholdt et Par Dyrskuer (Køer og Heste), hvor der er blevet uddelt Præmier for de bedste Dyr; men Deltagelsen i disse Dyrskuer har dog ikke hidtil været særlig stor. Der er imidlertid Udsigt til, at Deltagelsen i Fremtiden vil blive betydelig større, og der gøres for Tiden meget for at vække Folks Interesse for Sagen, dels gennem Artikler i Blade og Tidsskrifter, dels ved

Møder og Foredrag af en af Landbrugsselskabets Konsulenter, der rejser rundt for at opmuntre og vejlede Folk i denne Henseende.

Sildefangsten. Der er i mange Aar blevet drevet et storartet Sildefiskeri paa Island, navnlig paa Nord- og Østlandet, og dette har ofte givet et meget rigeligt Udbytte, men til Gengæld vist sig som et højst usikkert Erhverv. Dette skyldes dog ikke Mangel paa Sild, men den Driftsmaade, man hidtil har benyttet, idet Fangsten indtil de aller sidste Aar udelukkende er foregaaet ved Notebrug[1]) inde i de lange Fjorde, og naar det ikke har behaget Silden at begive sig ind i Fjordene, har man derfor intet faaet, selv om der har været fuldt op af Sild udenfor i det aabne Hav.

Nu er man imidlertid begyndt at fange Silden med Drivgarn i rum Sø, og denne Driftsmaade synes at være langt at foretrække. Det første Forsøg med denne Fangstmaade blev gjort i Aaret 1900 med kun 2 Skibe, der fik 536 Tønder, 1901 var Skibene 4 og Fangsten 916 Tønder, 1902 Skibene 20, Fangsten 5000 Tønder, 1903 Skibene 120 (100 norske og 20 islandske), Fangsten 40000 Tønder. Fangsten blev kun drevet i Sommermaanederne og siges (ifølge Bladet »Frækorn«) i 1903 at have givet et Udbytte paa henved 700000 Kr. Ved Syd- og Vestkysten drives der saa godt som ingen Sildefangst, nemlig kun ved et enkelt Skib fra Reykjavik, som i det sidste Aar har fisket med Drivgarn, væsentlig for at skaffe Sild til Madding for Torskefiskeriet.

Trawlerne, Der klages bestandig i høje Toner i de islandske Blade over de engelske Trawlere, som baade ødelægge Fiskefangsten og de fattige Fiskeres Fangstredskaber. Navnlig paa den Tid af Aaret, da Stationsskibet ikke er ved den islandske Kyst, er deres Dristighed aldeles utrolig. Omkring den 27. Februar var der saaledes alene i den sydlige Faksebugt omtrent 50 af dem tæt under Land. Bladene udtale et Haab om, at det vil lykkes den nye Minister at bevæge de danske Myndigheder til at yde Landet en forøget Beskyttelse, saa meget mere, som man kan være sikker paa en værdifuld Støtte i saa

---

[1]) Herved forstaas Fiskeri med en Slags Bundgarn eller Slæbevaad.

Henseende fra de tidligere Chefer paa Stationsskibet, Kommandørerne *Hovgaard* og *Hammer* og Kaptejn *Evers*, der alle varmt interessere sig for denne Sag. Det, der navnlig tiltrænges, er en særskilt Kanonbaad, der stationeres i Faksebugten, idet Stationsskibet ikke kan yde denne mest udsatte Fiskebanke den nødvendige Beskyttelse, efter som dets Opgave er at sejle rundt langs den vidtstrakte islandske Kyst, og Trawlerne da som Regel let kunne regne ud, naar det kan ventes tilbage.

Industrielle Foretagender. Der er i Løbet af det sidste Aar (1903) kommet større Fart i islandske Industriforetagender. Den store Toldforhøjelse paa Tobak har bevirket, at man baade i Reykjavik og paa Akureyri har oprettet Cigarfabrikker, ligesom man paa flere Steder har oprettet Mineralvandsfabrikker. I Reykjavik har man ogsaa oprettet en temmelig stor Klædefabrik (et Aktieselskab), som drives ved Dampkraft, og en anden Fabrik for Tilvirkning af Sten for at tilvejebringe et efter de stedlige Forhold hensigtsmæssigt Bygningsmateriale. I Havnefjord er der oprettet en Trævarefabrik, der drives ved Vandkraft og netop nu melde de islandske Blade, at der i Reykjavik er stiftet et Aktieselskab med det Formaal at oprette en lignende Fabrik i denne By.

Mangel paa Arbejdskraft. Den Gang Reykjaviks Fiskerflaade i de første Dage af Marts Maaned d. A. gik ud paa sit sædvanlige Vintertogt, maatte ifølge Bladet »Isafold« ikke mindre end 16 Dæksfartøjer blive tilbage, fordi det ikke var lykkedes disses Redere at faa dem bemandede paa rimelige Vilkaar, og disse menes derfor at maatte blive liggende ubenyttede hele Aaret, hvilket maa være et føleligt Tab for vedkommende. Besætningen paa hvert Skib er henved 20 Personer.

Faareskaben. Som bekendt har Faareskaben paa Island i over et halvt Aarhundrede været en stor Landeplage, som det trods forskellige endogsaa meget energiske Foranstaltninger ikke er lykkedes at faa udryddet. I sidste Altingssamling blev der bevilget 170000 Kr. i dette Øjemed og vedtaget en Lov om endnu kraftigere Foranstaltninger til Sygdommens Bekæmpelse og Udryddelse. Samtidig blev en Nordmand, Hr. *O. Myklestad*, som har gjort sig fortjent af Faareskabens Udryddelse i Norge,

engageret til at lede Udryddelseskampen og udrustet med en omtrent diktatorisk Myndighed. Han har nu i Løbet af sidste Efteraar og Vinter ladet foretage Badning af alle Faar i Thingø, Øfjord og en Del af Skagafjord Syssel og er for Tiden beskæftiget med at bade i Norder- og Sønder-Mule Sysler, hvor han assisteres af nogle Islændere, som han i Forvejen har lært at kende og behandle Sygdommen. Hr. Myklestad mener, at det vil lykkes ham i Løbet af nogle Aar at faa Faareskaben helt udryddet, hvilket vilde være af en overordentlig Betydning for den islandske Faareavl.

Mineralier. I det sidste Hæfte af det islandske Tidsskrift »Eimreidin« meddeler Forfatteren *G. Magnusson*, at han sidste Sommer har fundet Marmor i Øfjældsjøklen paa Islands Sydkyst. Han tog en Prøve med her til København og lod den undersøge paa den Ankerske Marmorfabrik i Frihavnen, hvor man bekræftede, at den medbragte Prøve var ren og ret god Marmor, rigtignok noget blødere end det norske Marmor, men dog af saadan Beskaffenhed, at der er ret god Udsigt til, at den kan udnyttes.

En i Amerika bosat Islænder, som for et Par Aar siden havde været i Besøg paa Island, meddelte i Fjor i en i Manitoba udkommende islandsk Avis, at han fra Island havde medbragt nogle efter hans Mening guldholdige Stene, som han havde taget i Fjældet Drapuhliðarfjall i Snæfellsnes Syssel og ladet dem undersøge og analysere paa en Guldrensningsanstalt i Chicago, ved hvilken han var beskæftiget. Undersøgelsen gav det Resultat, at de medbragte Prøver indeholdt saa meget Guld, at der af en Ton (2000 ℔) kunde udvindes Guld til en Værdi af 90 Kroner. Dette har bevirket, at en anden ogsaa i Amerika bosat Islænder har foretaget en Rejse til Island for at undersøge det angivne Sted, og han er ifølge de islandske Blade for kort Tid siden rejst tilbage fra Island med en større Samling af formentlig guldholdige Stene fra Drapuhliðarfjall, som han efter sin Tilbagekomst til Amerika vil lade underkaste en nøjagtig Undersøgelse.

Om Ønskeligheden af flere Mejerier paa Island.

Ved *H. Grønfeldt.**)

Nu for Tiden findes der paa Island 17 Mejerier i Arbejde, og Udførselen fra disse til England beløb sig i Aaret 1903 til ca. 100000 Pd. Smør. Dette Kvantum vil for danske Øren vistnok synes latterlig lille, men set fra et islandsk Synspunkt sige Tallene ikke saa lidt. Man maa nemlig erindre, at Forholdene her ere helt anderledes end i Danmark. Mange islandske Bønder have kun 2—6 Køer og 20—50 Malkefaar, og kun en mindre Part har 10 Køer og 70—80 Malkefaar eller derover. — Afstanden mellem Gaardene er stor, og det har til Følge, at Leverandørernes Antal til hvert Mejeri kun bliver lille, nemlig fra 9 til 44 Leverandører, hvoraf mange kun har faa Køer. Det maa nævnes som en Undtagelse, at et Mejeri har 55 Leverandører, men det er alle Bønder med kun 2—6 Køer, og dette Mejeri producerer dog en daglig Smørmængde af ca. 140 Pd. i den bedste Tid.

Endvidere er det nu for Tiden saaledes, at Mejerierne kun kunne holdes i Drift $2^1/_2$—$3^1/_2$ Maaned af Aaret, nemlig i Juli —Septbr., den Tid, da Faarenes malkes. Tages disse Forhold i Betragtning, maa det indrømmes, at Smørmængden allerede ikke er saa ganske lille. Man maa se paa Smøreksporten med Glæde og med Haab om, at den fremdeles vil forøges.

Det første Aar jeg var paa Island (1900), drømte jeg ikke om, at Smørudførselen saa hurtig skulde naa de 100000 Pd.; thi da blev der kun udført 3—4000 Pd. om Aaret. Vil Mejeriernes Antal blive forøget hvert Aar ligesom i de sidste Aar, kan der være Grund til at haabe, at Udførselen snart vil stige til 1 Million Pd. aarlig, og hvorfor skulde vi ikke haabe det? Island har mange Betingelser for at kunne producere meget og godt Smør, naar blot Forholdene benyttes paa rette Maade.

Hvad det særlig gælder om for Mejeriernes Fremtid her paa Island, er at faa Smørret eksporteret hurtigere til Markedet, end det nu er Tilfældet, og dernæst, at der mere end nu kan blive taget Hen-

*) Forfatteren, der er dansk Mejerist, kom til Island for at forestaa den i Aaret 1900 af det islandske Landbrugsselskab oprettede Mejeriskole.
Red.'s Anm.

syn til Smørrets Kvalitet. Det bør ikke vare længe, førend Smøreksporten fra Island til England kan foregaa med en særskilt lille Damper, udstyret med Kølemaskine, eller ogsaa maa der skaffes Kølerum for Smørret i de nu mellem England og Island gaaende Skibe, samtidig med at der skaffes en hyppigere Forbindelse; thi først da kan det ventes, at Smørret vil komme hurtigere paa Markedet og i god frisk Tilstand. Men for at dette skal kunne opnaas, maa der vistnok Hjælp til fra en anden Side. Island vil vanskelig faa Raad til selv at skaffe en Damper og opretholde den hyppigere Skibsforbindelse. Her er der en stor Opgave for Foreningen »De danske Atlanterhavsøer« at arbejde paa, nemlig at faa Samfærdselsmidlerne mellem Island og England forbedrede.

Helst maa der tilvejebringes en særlig Damper, der kun skal gaa mellem England og Island, saaledes at Smørret kun skulde opbevares her i 14 Dage, hvilket straks vilde være et stort Fremskridt, idet jeg gaar ud fra, at Frem- og Tilbagerejsen maa kunne gøres paa 12—14 Dage, ikke alene fra Reykjavik-Havn, men ogsaa fra andre Havne paa samme Tur, saasom Ørebakke, Vik, Borgarnes, Blönduos, Skagefjord o. fl. — Damperen kunde samtidig medtage andre Produkter, saasom Laks, Kød, Uld m. m., samt bringe Købmandsvarer tilbage.

Ved den hurtigere Fremkomst paa Markedet vilde Smørret langt lettere kunne konkurrere med russisk og sibirisk Smør og opnaa bedre Pris end nu, hvilket vilde anspore til Oprettelsen af flere og flere Mejerier rundt omkring paa Landet og særlig paa Syd- og Vestlandet. — Skal det islandske Smør og de islandske Mejerier have nogen Fremtid for sig, staar det for mig som det vigtigste Maal at faa Smørret hurtigere til Markedet.

Som det er nu, foregaar Transporten med Det forenede Dampskibsselskabs Skibe, som holde Forbindelsen mellem Island og København via Leith. Smørret maa vente indtil 5 Uger eller derover, og efter den nuværende Fartplan kan Smørret til England egentlig kun afsendes 3 Gange, nemlig d. 20. Juli, 27. August og 27. Septbr. Hvis nu den aarlige Eksport til England var $^1/_2$ Mill. Pd., saa vilde dette Kvantum vælte ind paa Markedet paa 3 Gange eller 150000—200000 Pd. hver Gang, og enhver vil kunne indse, at den Smørgrosserer, som køber Smørret eller faar det tilsendt i Konsignation, vil komme i Forlegenhed og vil nødsages til at sælge Smørret til lav Pris

for at komme af med den store Mængde, eller han maa gemme det, hvilket vil forringe Kvaliteten og medføre Udgifter til Kølerum o. s. v. — Fik Smørgrossereren derimod Smørret tilsendt regelmæssig hver Uge eller hver fjortende Dag, saa vilde han have langt lettere ved at sælge det til sine faste Kunder. Og samtidig vilde den forbedrede Forbindelse bidrage til, at Mejerierne kunde holdes i Drift en større Del af Aaret, selv om den daglige Smørmængde bliver mindre, og dette vilde være en dobbelt Vinding, idet Bønderne derved vilde faa mere Mælk omsat i Penge, og Priserne paa islandsk Smør vilde stige, naar Købmanden vidste, hvor meget han kunde vente hver eller hveranden Uge.

Kunde man naa saa vidt, vilde det være ønskeligt at faa et stort Antal Mejerier oprettet, hvorved mange Bønder vilde kunne frigøre sig for Købmændenes Magt. Hermed mener jeg, at den nu mange Steder i Landet almindelige Byttehandel for en stor Del vilde forsvinde, naar Bonden modtog det gode engelske Guld for sit Smør, idet han da vilde kunne købe sine Nødvendighedsartikler, hvor de tilbydes billigst og bedst.

Hvad selve Mejeriernes Bygninger og Driftsmaade angaar, saa mener jeg, de bør oprettes efter rene Andelsprincipper og uden fremmed Kapital og anden Hjælp. Bønderne vilde saaledes faa større Lyst og mere Mod til at arbejde for deres eget Mejeri. Oprettes Mejeriet for fremmed Kapital, ville Bønderne ofte være tilbøjelige til at se paa det med Mistillid, og jeg tvivler meget om, at Bønderne ville gaa ind paa at levere Mælken til et saadant Mejeri, medmindre Mælken ligefrem købes og betales med en saa høj Pris, at Mejeriet ikke vil kunne staa sig derved.

Til Hjælp ved Oprettelsen af Mejerier have Bønderne nu en god Støtte i Statskassen, idet de, som ønske at bygge et Mejeri, kunne laane 2—3000 Kr. rentefrit i 3 Aar, hvorefter Kapitalen skal forrentes med 3 pCt. og afbetales i 15 Aar. — For Finansaaret 1904—05 er der saaledes opført 30.000 Kr., som der straks blev lagt Beslag paa, og ventelig vil denne Bevilling blive forøget for næste Finansaar.

Der har været Tale om at faa danske Mejerister eller Mejersker til Island for at arbejde paa de herværende Mejerier, men det mener jeg af flere Grunde ikke vil være heldigt. For det første have Mejerierne her ikke Raad til at give en saa stor Løn, som en dygtig Mejerist vil forlange, og at faa mindre

dygtige Folk herop, selv til en lille Løn, vil ikke være formaalstjenligt. Dernæst mener jeg, at kun faa danske Mejerister vilde kunne finde sig tilfredse under de herværende Forhold, som ere meget forskellige fra Forholdene i Danmark. Danske Mejerister ville ikke finde sig i kun at arbejde 3—4 Maaneder af Aaret i Mejeriet og i den øvrige Tid være henviste til at søge andet Arbejde, tilmed i et Land, hvor de ere fuldstændig ukendte med Sproget og Livsforholdene. Og endelig mener jeg, at selv vel uddannede danske Mejerister eller Mejersker ikke ville kunne bestyre Mejerier her væsentlig bedre end de islandske Mejersker, der ere uddannede heroppe, og som ere fortrolige med Forholdene. I saa Henseende kan jeg anføre mig selv som Eksempel. Jeg har saa at sige maattet lære om igen ved at arbejde under de i Sammenligning med de danske meget forskellige islandske Forhold.

Med Hensyn til selve Mejeriernes Indretning, hvortil jeg for en væsentlig Del har været medvirkende, er jeg gaaet ud fra, at det først og fremmest gælder om at faa Mejeriet indrettet saa billigt som muligt, samtidig med at det nogenlunde tilfredsstiller de nødvendigste Fordringer. Som Følge af de lange Afstande mellem Gaarde og Huse ere alle Mejerier oprettede som Flødemejerier, hvilket vel ikke er saa godt som Mælkemejerier, men de lange Afstande og de daarlige Veje nødvendiggøre denne Ordning. Dernæst have Mejerierne her ingen Dampkraft, dels fordi de ere for smaa dertil, saa at Driftsomkostningerne vilde blive for store, og end mere fordi Brændsel er en dyr Vare oppe i Landet. De fleste Mejerier drives ved Vandkraft, enkelte drives ved Hestekraft og nogle faa ved Haandkraft.

Mejeriet bygges saa tarveligt og med saa faa Redskaber som muligt, nemlig 2—3 Lokaler for Mejeriet og eet for Personalet, samt en lille Smørkælder. Der anskaffes en Kerne, en Smøræltemaskine, et Fedtbestemmelsesapparat, nogle Flødetønder og nogle Rengøringsapparater. Hele Anlæget koster som oftest kun 2500—4000 Kr. — Her er Mejerisagen ny, og derfor maa man gaa forsigtig til Værks for ikke at forskrække den islandske Bonde.

Først naar vi faa Smørret hurtigere paa Markedet og faa bedre Priser hjem, samt naar vi kunne holde Mejerierne i Gang den største Del af Aaret, først da, mener jeg, der kan blive Raad til at indføre Pasteurisering og fæste dyrere Personale, hvorved Smørrets Kvalitet vil kunne forbedres, og først

da bør der arbejdes af al Kraft paa at faa Mejerier i hvert eneste Sogn, særlig paa Nord-Vest- og Sydlandet. Særlig den sydlige og vestlige Del af Landet har gode Betingelser for Smørproduktionen, nemlig gode Græsgange om Sommeren og godt Hø til Vinterfodring.

Der findes store Engstrækninger og Moser, som kunne frugtbargøres og benyttes til at fordoble Koholdet; men Arbejdet vil først blive taget op, naar man kan vente at faa Smørret solgt i frisk Tilstand til god Pris, og i Forbindelse hermed kunde der maaske være Anledning til at drøfte, hvorvidt det bør tilstræbes at faa unge og raske danske Bønder til at bosætte sig paa Island for at udnytte, hvad de have lært i Danmark i Retning af Engvanding, Kvægavl, Kvægpleje og Mejeridrift.

Reykjavik, Marts 1904.

Ny vestindiske Love.

Under d. 29. Marts d. A. har det behaget Hs. Maj. Kongen at stadfæste følgende 3 Love for de dansk-vestindiske Øer:

Møntlov
for
Dansk Vestindien.

§ 1. Regningsenheden i det dansk-vestindiske Møntsystem skal fremtidig være en Franc. En Franc deles i 100 Bit. Fem Francs ere en dansk-vestindisk Daler. Fem Bit ere en Cent.

§ 2. Af et Kilogram fint Guld udmøntes $3{,}444^4/_9$ Francs.

Møntguldet indeholder 900 Vægtdele Guld og 100 Vægtdele Kobber, saaledes at der af et Kilogram Møntguld udmøntes 3,100 Francs.

§ 3. Som Hovedmønt kan der udmøntes følgende Stykker af Værdi 50, 25 og 20 Francs:

	Diameter	Vægt	Indhold af fint Guld
	Millimeter	Gram	Gram
50 Francs (10 Daler)	28	16.1290	14.5161
25 — (5 —)	24	8.0645	7.2581
20 — (4 —)	21	6.4516	5.8065

§ 4. Skillemønt præges af Sølv, Nikkel og Bronce. Møntsølvet indeholder 800 Vægtdele Sølv og 200 Vægtdele Kobber. Til Nikkelmønten anvendes ren Nikkel. Broncen indeholder 95 Vægtdele Kobber, 4 Vægtdele Tin og 1 Vægtdel Zink.

§ 5. Som Skillemønt af Sølv udmøntes følgende Stykker lydende paa Værdier af 5 Francs, 2 Francs, 1 Franc og 50 Bit:

	Diameter	Vægt	Indhold af fint Sølv
	Millimeter	Gram	Gram
5 Francs (1 Daler)	37	25	20
2 — (40 Cents)	27	10	8
1 Franc (20 —)	23	5	4
50 Bit (10 —)	18	$2^1/_2$	2

§ 6. Som Skillemønt af Nikkel udmøntes Stykker lydende paa en Værdi af 25 Bit (5 Cents) af Diameter 21 Millimeter, vejende 4 Gram.

§ 7. Som Skillemønt af Bronce udmøntes følgende Stykker lydende paa Værdier af 10, 5 og $2^1/_2$ Bit:

	Diameter	Vægt
	Millimeter	Gram
10 Bit (2 Cents)	27	6
5 — (1 Cent)	23	4
$2^1/_2$ — ($^1/_2$ —)	19	2

§ 8. Ved Udmøntningen maa Afvigelserne fra den nøjagtig rette Vægt og Finhed ikke overskride:

	I Henseende til Vægt			I Henseende til Finhed
	pr. Stk.	pr. Kilogram	pr. 10 Kilogram	
	Tusindedele	Tusindedele	Tusindedele	Tusindedele
For 50 Francs-Stykket	1	....	0.5	1.5
- 25 — —	1.5	....	0.5	1.5
- 20 — —	1.5	....	0.5	1.5
- 5 — —	3	....	....	3
- 2 — —	5	....	....	3
- 1 Franc —	5	....	....	3
- 50 Bit —	....	7	....	3

§ 9. Samtlige Mønter præges med ophøjet Rand. Guld- og Sølvmønterne præges i riflet Ring, Nikkel- og Broncemønterne i glat Ring. Paaskriften skal indeholde Angivelse af Værdi, Møntværk og Prægningsaar. I øvrigt bestemmes Mønternes Præg og Paaskrift af Kongen.

§ 10. De i Henhold til nærværende Lov prægede Mønter skulle paa de dansk-vestindiske Øer være lovligt Betalingsmiddel efter deres paalydende Værdi saavel over for de offentlige Kasser som mellem Mand og Mand, dog med de i §§ 11 og 12 anførte Indskrænkninger.

§ 11. Af Skillemønt er ingen pligtig til i een Betaling at modtage et større Beløb end 25 Francs i Sølvmønt, 5 Francs i Nikkelmønt og 1 Franc i Broncemønt.

I Betaling for offentlige Skatter og Afgifter skal dog ethvert Beløb af Sølvmønt modtages.

§ 12. Mønter, der have lidt voldsom eller ulovlig Beskadigelse, ophøre at være lovligt Betalingsmiddel.

Guldmønter, som ved Slid have mistet over $^1/_2$ pCt af den lovmæssige Vægt (§ 3), ophøre at være lovligt Betalingsmiddel mellem Mand og Mand, men vedblive at være lovligt Betalingsmiddel over for alle offentlige Kasser.

Skillemønter ophøre at være lovligt Betalingsmiddel mellem Mand og Mand, naar Præget ved Slid er blevet utydeligt, men over for de offentlige Kasser først, naar det ikke med Sikkerhed kan kendes, at de ere prægede for de dansk-vestindiske Øer.

§ 13. For Mønter, der have lidt voldsom eller ulovlig Beskadigelse, saavel som for falske Mønter, kan der efter Finansministerens nærmere Bestemmelse gives Erstatning, naar der er Grund til at antage, at Ihændehaveren har modtaget saadan Mønt i god Tro og uden at have tilsidesat almindelig Forsigtighed.

Mønter, som have ophørt at være lovligt Betalingsmiddel mellem Mand og Mand, maa ikke atter sættes i Omløb af de offentlige Kasser eller den dansk-vestindiske Nationalbank.

Der skal efter Finansministerens nærmere Bestemmelse aabnes Adgang for enhver til at faa Mønt, som paa Grund af Slid ikke er lovligt Betalingsmiddel mellem Mand og Mand, ombyttet med gangbar Mønt, saavel som til at faa Skillemønt ombyttet med Hovedmønt.

§ 14. Al Udmøntning sker paa Regeringens Foranstaltning.

Enhver har Adgang til at faa udmøntet Hovedmønt for indleveret Guld, imod at betale $^1/_4$ pCt. af det udmøntede Beløbs Værdi og i øvrigt under Iagttagelse af de Betingelser, som gælde for Gulds Udmøntning til Kronemønt.

Skillemønt udmøntes kun for Statskassens Regning.

§ 15. Kongen bestemmer det Tidspunkt, fra hvilket den nye Regningsenhed skal være gældende, og det Omfang, i hvilket dens fremtidige Anvendelse skal være paabudt. Enhver Omregning af Betalinger, være sig offentlige eller private, som ere fastsatte i dansk-vestindiske Dalere, sker saaledes, at 1 dansk-vestindisk Daler regnes lig 5 Francs.

§ 16. Kongen bestemmer ligeledes det Tidspunkt, fra hvilket de i Henhold til nærværende Lov prægede Mønter skulle kunne benyttes som lovligt Betalingsmiddel. Endvidere bestemmer Kongen med mindst 6 Maaneders Varsel det Tidspunkt, da den i Dansk Vestindien nu gangbare Mønt skal ophøre at være lovligt Betalingsmiddel. Indtil det sidstnævnte Tidspunkt skal den nyere og den ældre Mønt kunne benyttes

jævnsides som lovligt Betalingsmiddel, saaledes at 5 Francs skulle tages for 1 dansk-vestindisk Daler og omvendt.

Indtil de dansk-vestindiske Kreditbeviser inddrages, gælde ogsaa disse efter Forholdet 1 Daler lig 5 Francs.

Hvorefter alle vedkommende sig have at rette.

Givet paa Amalienborg, den 29de Marts 1904.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

Christian R.

(L. S.)

C. Hage.

Lov
om
en dansk-vestindisk Seddelbank
af 29. Marts 1904.

§ 1. Finansministeren bemyndiges til at meddele et Konsortium, bestaaende af Nationalbanken i København, Privatbanken i København, Den danske Landmandsbank, Hypotek- og Vekselbank og Københavns Handelsbank, Tilladelse til paa de dansk-vestindiske Øer at oprette en Aktiebank under Navnet »Den dansk-vestindiske Nationalbank«, som har til Opgave at virke til Fremme af Øernes økonomiske Udvikling, og som for et Tidsrum af 30 Aar skal have Eneret paa Øerne til at udstede Sedler, der paa Ihændehaverens Anfordring veksles med Guldmønt.

§ 2. Bankens Aktiekapital skal være 5 Millioner Francs (1 Million dansk-vestindiske Daler), hvilken Kapital Konsortiet er forpligtet til at overtage til Pari. Af Aktiekapitalen skal der kontant indbetales mindst en Fjerdedel; for Restbeløbet udstedes der Garantibeviser af de 4 Banker, som udgøre Konsortiet. Disse Garantibeviser deponeres i Finansministeriet i København. Naar Finansministeren skønner det nødvendigt til Sikkerhed for Opfyldelsen af Bankens Forpligtelser, kan han kræve, at der sker yderligere kontante Indbetalinger paa Aktiekapitalen; i saa Tilfælde nedskrives Garantibeviserne med det tilsvarende Beløb.

Med Finansministerens Samtykke kan Aktiekapitalen forøges, dog ikke forinden den oprindelige Aktiekapital af 5 Millioner Francs er fuldt ud indbetalt.

§ 3. Den dansk-vestindiske Nationalbank skal være bemyndiget

til efter Forretningslivets Krav at udstede Sedler for et Beløb af indtil 10 Millioner Francs (2 Millioner dansk-vestindiske Daler), imod at Banken

1) i sin Besiddelse har en Metalfond paa mindst tre Ottendedele af det til enhver Tid i Omløb værende Seddelbeløb,
2) til Sikkerhed for den Del af Seddelmassen, som ikke dækkes af Metalfonden saavel som for andre Banken paahvilende Forpligtelser har i sit Eje de hertil fornødne Aktiver i sikre, let realisable Effekter af tilsvarende Størrelse.

Sedlerne skulle paa Anfordring veksles med Guldmønt saavel ved Bankens Hovedsæde paa St. Thomas som ved Bankens Kontor eller Agentur i København.

§ 4. Metalfonden kan bestaa af:

a. Øernes lovlig gangbare Mønt efter paalydende Værdi;
b. Guld i Barrer og dansk eller fremmed Guldmønt efter Værdi $3{,}444^4/_9$ Francs pr. Kilogram fint Guld;
c. Tilgodehavende paa Anfordring hos Nationalbanken i København.

Af Metalfonden skal et Beløb, svarende til mindst 30 pCt. af det i Omløb værende Seddelbeløb bero i Bankens Hovedkontor og Filialer paa de dansk-vestindiske Øer, medens Resten kan bero i Nationalbanken i København. Hele den Del af Metalfonden, som skal være beroende paa Øerne, skal bestaa af Mønt. Som værende til Stede i denne Del af Fonden kan medregnes Guldmønt, som bevislig er under Vejs til Bankens Kontorer paa de dansk-vestindiske Øer, dog ikke et større Beløb end 250,000 Francs (50,000 dansk-vestindiske Daler).

§ 5. Til Aktiver, der kunne tjene til Sikkerhed for de ikke ved Metalfonden dækkede Seddelbeløb og for andre Banken paahvilende Forpligtelser, vil navnlig være at henregne:

1. Gældsbeviser mod haandfaaet Pant;
2. Veksler paa Ind- og Udlandet;
3. Tilgodehavender hos fremmede Banker og Bankhuse;
4. Offentlige rentebærende Papirer efter Børskurs;
5. De af Staten udstedte dansk-vestindiske Kreditbeviser;
6. Bankens egne Hypotekobligationer.

§ 6. Den dansk-vestindiske Nationalbank skal, saalænge den givne Koncession er i Kraft, være ene berettiget til i dansk Vestindien at udstede Pengesedler. Bankens Sedler skulle ved alle Øernes offentlige Kasser modtages lige med lovlig gangbar Mønt. Sedlernes Form og de Størrelser, hvori de udstedes, approberes af Finansministeren.

De dansk-vestindiske Kreditbeviser blive af Finansministeren med præklusiv Virkning at indkalde inden for en Frist, som fastsættes efter Forhandling med Banken, og som ikke kan være kortere end et Aar. Banken er forpligtet til at veksle Kreditbeviserne med Sedler og kan ikke atter sætte dem i Omløb.

§ 7. Eftergørelse og Forfalskning af Bankens Sedler straffes, saaledes som det i Forordningen af 11. April 1840 om Straf for Tyveri m. m. er fastsat for Eftergørelse og Forfalskning af Kongens Mønt og Nationalbankens Sedler.

§ 8. Foruden at drive almindelig Bankvirksomhed har Banken den

Opgave at yde Laan mod Sikkerhed i fast Ejendom. For saadanne ydede Laan kan Banken udstede Hypotekobligationer. De nærmere Vilkaar for denne Udlaansvirksomhed bestemmes i Vedtægter, der stadfæstes af Finansministeren.

§ 9. Til Statskassen betaler den dansk-vestindiske Nationalbank en aarlig Afgift svarende til 10 pCt. af Bankens Aarsoverskud. Denne Afgift bliver at erlægge i dansk-vestindiske Kreditbeviser (jfr. § 6), for saa vidt Banken er i Besiddelse af saadanne. Saa længe Afgiften erlægges i Kreditbeviser, er Banken berettiget til i Afgiften at fradrage en Sum svarende til 4 pCt. aarlig Rente af de tre Ottendedele af de i Banken beroende Kreditbeviser. Skulde den Statskassen tilkommende Afgift være mindre end det nævnte Rentebeløb, har Banken intet Krav paa Statskassen for Forskellen. De nærmere Bestemmelser vedrørende Renteberegningen og Bankens Aarsopgørelse fastsættes i Bankens Statutter.

De til Statskassen som Afgift indbetalte Kreditbeviser blive at tilintetgøre.

§ 10. Banken skal være forpligtet til uden Vederlag at modtage alle Indtægter og foretage alle Udbetalinger paa Øerne, saavel for Statskassens som for de koloniale Kassers Regning. De nærmere Regler for Ordningen heraf fastsættes af Finansministeren.

§ 11. Bankens Aktier og Bøger, de af Banken udstedte Sedler, Veksler, Kvitteringer, Indlaansbeviser, Sparekassebøger, Checks og Obligationer, Forskrivninger, hvorved der overleveres Banken haandfaaet Pant, saavel som Transport paa Bankens Aktier og Obligationer, skulle være fritagne for enhver Art af Stempelafgift.

§ 12. Banken skal som Haandpanthaver, hvor andet ikke er vedtaget, være berettiget til at iværksætte Pantets Realisation ved offentlig Auktion, efter derom vidnefast at have underrettet Pantsætteren med 8 Ugers Varsel, eller, saafremt Pantsætteren eller hans Bopæl ikke kendes, efter med 3 Maaneders Varsel at have indkaldt vedkommende til at løse Pantet ved en offentlig Bekendtgørelse i Statstidenden og de til retslige Kundgørelser bestemte Tidender paa Øerne.

§ 13. Banken skal have Hjemsted, Hovedkontor og Værneting i Charlotte-Amalie paa St. Thomas og Filialer i Christiansted og Frederiksted paa St. Croix. Banken skal have et Kontor eller Agentur i København.

§ 14. Bankraadet bestaar af 7 Medlemmer, hvoraf Finansministeren vælger 2, deriblandt Formanden, og Aktionærerne 5. Desuden kan der udnævnes 2 Suppleanter, hvoraf Finansministeren vælger den ene og Aktionærerne den anden.

Bankraadet holder sine Møder enten i København eller paa St. Thomas.

Bankens aarlige ordentlige Generalforsamling afholdes ligeledes enten i København eller paa St. Thomas. Enhver mødende har paa Generalforsamlingen Stemme i Forhold til det Aktiebeløb, som han ejer eller fremviser Fuldmagt for.

Finder Finansministeren, at en af Bankraadet eller af Generalfor-

samlingen truffen Beslutning strider mod Bankens Statutter, kan han sætte Beslutningen ud af Kraft.

§ 15. Finansministeren og Aktionærerne vælge hver en Revisor. Foruden Udøvelsen af sædvanlig Revisionsvirksomhed paahviler det Revisorerne efter Regler, som nærmere bestemmes af Finansministeren, at føre Tilsyn med Overholdelsen af de Bestemmelser, der vedrøre Seddeldækningen (se §§ 3—5), saavel som af de Regler, der fastsættes for Udstedelsen af Hypotekobligationer.

§ 16. Bankens Statutter stadfæstes af Finansministeren.

§ 17. Bliver Banken i Koncessionstiden ude af Stand til at opfylde sine Forpligtelser, er Koncessionen fortabt. I øvrigt er Staten berettiget til inden Koncessionstidens Udløb at ophæve eller indskrænke den Banken tilstaaede Ret til Udstedelse af Sedler. Sker dette, skal Aktieselskabet være berettiget til at fordre, at Staten overtager samtlige Bankens Aktiver og Passiver og indløser den udstedte Aktiekapital til Pari med Tillæg af et Beløb lig med den Sum, som Aktionærerne i de sidst forløbne 5 Aar have oppebaaret i Udbytte ud over 4 pCt. p. a. Dog kunne Aktierne i intet Tilfælde fordres indløste til en højere Kurs end 125 pCt.

Hvorefter alle vedkommende sig have at rette.

Givet paa Amalienborg, den 29de Marts 1904.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

Christian R.

(L. S.)

C. Hage.

Lov

om

et Lotteri paa St. Thomas

af 29. Marts 1904.

---

§ 1. Finansministeren bemyndiges til at meddele Bevilling til Oprettelse af et Lotteri paa St. Thomas paa følgende Vilkaar:

a. Antallet af Lodder kan være indtil 25,000, og Antallet af de aarlige Trækninger indtil 8. Hver Trækning danner et Lotteri for sig, i hvilket samtlige Lodder deltage.

To Aar efter at Lotteriet er traadt i Virksomhed, kan det med Finansministerens Samtykke udvides indtil 50,000 Lodder og indtil 12 Trækninger aarlig.

b. Indskuddet for et helt Lod skal være 25 Francs (5 dansk-vestindiske Daler). Lodderne kunne udstedes som hele, femtedels og tiendedels.

c. I hvert Lotteri (Trækning) skal det samlede Gevinstbeløb være mindst 75 pCt. af Indskudssummen for samtlige til Lotteriet hørende Lodder.

Gevinstbeløbet fordeles efter en af Finansministeren godkendt Plan, i hvilken tillige vil være at fastsætte Loddernes Antal, Tidspunktet for Trækningerne samt Regler for Bekendtgørelse af Trækningernes Udfald, Tidspunktet for Gevinsternes Udbetaling og for Fortabelse af ikke i rette Tid hævede Gevinster.

Gevinsterne udbetales uden Afdrag i den Mønt, hvorpaa de efter Planen lyde.

Gevinster, der ikke hæves i rette Tid, tilfalde Bevillingshaveren og det offentlige til lige Deling.

d. Trækningerne foregaa offentlig under Tilsyn af Guvernementet for de vestindiske Øer og under Ledelse af Notarius publicus, der endelig afgør ethvert Spørgsmaal om Trækningens Rigtighed og Gyldighed, være sig under eller efter Trækningen.

e. Bevilling til Lotteriets Drift kan gives for et Tidsrum af indtil 40 Aar; dog kan Finansministeren med 1 Aars Varsel tilbagekalde Bevillingen, naar Lotteriet har været drevet i 10 Aar, og Staten til den Tid finder Anledning til at formene den fortsatte Bestaaen af et Pengelotteri i Dansk Vestindien.

Bevillingen fortabes, naar Bevillingshaveren ikke opfylder de ham over for det offentlige i Henhold til Bevillingen paahvilende pekuniære Forpligtelser, eller naar den for Lotteriet godkendte Plan ikke overholdes.

f. Bevillingshaveren skal erlægge en Afgift af mindst 6 pCt. af Indskudssummen for de til hver Trækning afsatte Lodder. Afgiften erlægges senest 1 Maaned efter hver Trækning.

g. Til Sikkerhed for Opfyldelsen af de Bevillingshaveren paahvilende Forpligtelser skal der, forinden Lotteriet kan træde i Virksomhed, være tilvejebragt en Garantifond, bestaaende af solide Effekter til samme Værdi som det samlede Gevinstbeløb i en Trækning. I Tilfælde af Lotteriets Udvidelse skal Garantifonden forholdsmæssig forøges.

Saafremt Garantifonden formindskes som Følge af lidte Tab, paahviler det Bevillingshaveren, inden en ny Trækning kan finde Sted, enten at forøge Fonden til den paabudte Størrelse eller for det manglende Beløb at stille en af Finansministeren godkendt Bankgaranti.

Staten fører Tilsyn med og indestaar for Tilstedeværelsen af den her nævnte Sikkerhed.

h. Finansministeren fastsætter de nærmere Regler om Lotteriets Ordning og om det offentliges Tilsyn med Lotteriet.

De heraf flydende Udgifter bæres af Bevillingshaveren.

§ 2. For hver solgt Lodseddel vil der foruden Indskudssummen være at erlægge en Stempelafgift, svarende til 10 Cents for hvert helt Lod.

§ 3. Finansministeren bemyndiges til at tillade, at Lodder i det her omhandlede Lotteri kunne afsættes i Moderlandet i saadant Omfang og paa saadan Maade, som af ham nærmere bestemmes.

§ 4. Saa længe en i Medfør af nærværende Lov given Lotteribevilling er i Kraft, skal det ikke være tilladt at oprette noget andet Pengelotteri i Dansk Vestindien.

I samme Tidsrum skal Kolligeren for udenrigske Lotterier, Falbyden af disses Lodder samt Besørgelsen af dermed i Forbindelse staaende Forretninger ligeledes være forbudt i Dansk Vestindien. Overtrædelse heraf straffes med Bøder fra 50 til 500 dansk-vestindiske Daler.

Overtrædelser af denne Lov behandles som offentlige Politisager.

§ 5. De det offentlige efter nærværende Lov tilfaldende Indtægter deles imellem St. Thomas og St. Croix Kolonialkasser efter et af Finansministeren fastsat Forhold. Naar der finder en Deling Sted af de vestindiske Indtægter og Udgifter mellem Statskassen og de vestindiske kommunale Kasser, tilfalde disse Indtægter de dansk-vestindiske Kommuner efter Fradrag af et saadant Beløb, som er fornødent til at tilvejebringe Ligevægt imellem Statskassens vestindiske Indtægter og Udgifter i det løbende Finansaar. Det Beløb, der da tilfalder Kommunerne, fordeles imellem dem efter et Forhold, som fastsættes af Finansministeren for 5 Aar ad Gangen.

Hvorefter alle vedkommende sig have at rette.

Givet paa Amalienborg, den 29de Marts 1904.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

Christian R.

(L. S.)

C. Hage.

Medlemsfortegnelse.

III.

Paa et Møde d. 23. Marts 1904 optoges som Medlemmer af Foreningen:

A. Bestandige Medlemmer:

	Bidrag.
Grev Schulin Zeuthen til Baroniet Zeuthen, København	200 Kr.
Thorsen, J. P., Købmand, St. Thomas	200 —

B. Aars-Medlemmer:

	Aarligt Bidrag.
Adolph, I. V., Grosserer, Gentofte	5 Kr.
Bech, J. P., Hofjægermester, Valdbygaard, Slagelse	5 —
» , Edward, Godsejer, København	5 —
Beyer, Petrus, Læge, do.	5 —
Borregaard, I. C., Boghandler, Helsingør	5 —
Briem, Eirikur, Docent, Reykjavik	5 —
Bügel, Chr., Prokurator, Konsul, St. Thomas	5 —
Bærentzen, Alexander, Bogholder, do.	5 —
Bøllemose, H., Planter, do.	5 —
Christiansen, N. P., Fængselsinspektør, Richmond, St. Croix	5 —
Cloos, Chr., Konsul, Frederikshavn	5 —
Colberg, J., St. Thomas	5 —
Conrau, O., Plantagebestyrer, La Grange, St. Croix	5 —
Danielsson, Halldór, Byfoged, Reykjavik	5 —
Degenkolv, H., Etatsraad, Gentofte	5 —
Finsen, O., Konsul, Apoteker, Thorshavn	5 —
Fischer, S., Havneassistent, St. Thomas	5 —
Gunnarsson, Tryggvi, Bankdirektør, Reykjavik	5 —
Hafstein, Hannes, Minister for Island, do.	5 —
Hammer, Johannes, Fabrikant, Silkeborg	5 —
Hammerich, Etatsraad, Folketingsmand, København	5 —
Hansen, A. J., Forsøgsbestyrer, Vester Hassing	5 —
» , K., Statskonsulent, Landboskolen, Lyngby	5 —
Heiden, C., Herredsfuldmægtig, Brædstrup	5 —
Helweg, L., Forsøgsbestyrer, København	5 —
Helweg-Larsen, P., cand. theol., Tranum Pstgd., Skovsgaard	5 —
Holstein-Rathlau, C. F., E., Hofjægermester, Rathlausdal, Odder	5 —
Holten, K., Kontorchef i Patentkommissionen, cand. polyt., København	5 —
Hänschell. A., Borgmester, Næstved	5 —
Høeg, Carl, Købmand, Silkeborg	5 —
Jacobsen, Just, Kongsbonde, Thorshavn	5 —
Jensen, C. P., Distriktslæge, Lemvig	5 —
» , L., Partikulier, København	25 —
» , Vilh., Politiskriver, Charlotte Amalie, St. Thomas	5 —

	Aarligt Bidrag
Johannesson, Sysselmand og Byfoged, Seydisfjord, Island	5 Kr.
Johansen, Carl J. J. J., Sognepræst, Midvaag, Thorshavn	5 —
Jónsson, Halldór, cand. theol., Bankkasserer, Reykjavik	5 —
» , Ingolfur, Handelsbestyrer, Stykkisholm, Island	5 —
Jørgensen. Konrad, Redaktør, Kolding	5 —
Kålund, Kr., Dr., Bibliotekar, København	5 —
Klingenberg, F. E. H., Perth Ambay, New Jersey, U. S. A.	5 —
Krag, Chr., Sognepræst, St. Thomas	5 —
Kristjánson, Kristján, Distriktslæge, Seydisfjord, Island.	5 —
Kruse, T. W. C., Havnemester, St. Thomas	5 —
Langkjær, A. J., Politiassistent, Frederikssted, St. Croix	5 —
Larsen, S. Claudius, Læge, Helsingør	5 —
Lüttichau, C. D., Kammerherre, Tjele, Onsild	5 —
Michelsen, Daniel Pauli, Odelsbonde, Midvaag, Thorshavn	5 —
Mortensen, Niels Juel, Købmand, Trangisvaag, Færøerne	5 —
Møller, Fr., Direktør, København	5 —
Nielsen, Anders, Gaardejer, Svejstrup Østergaard, Alken	5 —
» , Chr., Murmester, Silkeborg	5 —
» , Joen Zacharias, Sysselmand, Sandevaag, Thorshavn	5 —
» , Ole, Restauratør, Banegaarden, Helsingør	5 —
Olsen, Oluf, Løjtnant, St. Croix	5 —
Petersen, Fr., Postmester, Silkeborg	5 —
» , Th., Professor, Livlæge, Gentofte.	5 —
» , Thomas Juul, Sysselmand, Fuglefjord, Thorshavn	5 —
Petit, Maurice, Telegrafist, St. Thomas	5 —
Poulsen, A.. Ingeniør, Overklitfoged, Lemvig	5 —
Povlsen, Ravn, Mejeribestyrer, Mejeriet »Nutiden«, Nørre	5 —
Alslev	5 —
Rasmussen, A., Justitsraad, fhv. Distriktslæge, København	5 —
» , R., Politiskriver, Charlotte Amalie, St. Thomas	5 —
Riise, Valdemar, Apoteker, St. Thomas	5 —
Salicath, F., Direktør, København	5 —
Salomon, Aug. M., Tehandler, Grosserer, do.	5 —

	Aarligt Bidrag
Salomonsen, D. F., cand. jur., do.	5 Kr.
Sams, P., Gaardejer, Svendsbjerg, Hørve	5 —
Smith, Konferensraadinde, Aarhus	5 —
» , Agnes, Frøken, do.	5 —
Stefánsson, Stefán, Adjunkt, Altingsmand, Mødruvellir, Øfjord, Island	5 —
Storm, Will., Købmand, Point Durban, Natal, Syd Afrika	5 —
Søegaard, T., Vicekonsul. New Orleans, U. S. A.	5 —
Sørensen, Carl, Købmand, Silkeborg	5 —
Thomsen, D., Konsul, København	5 —
Tortzen, Sagfører, Silkeborg	5 —
Valentiner, C. F., fhv. Forpagter, København	5 —
Warming, Sophus, kgl. dansk Konsul, Yokohama, Japan	5 —
Warthoe, Justitsraad, Herredsfuldmægtig, Brædstrup	5 —
Weihe, Hans Peter, Købmand, Solmundefjord, Thorshavn	5 —

IV.

Paa et Møde d. 2. Maj 1904 optoges følgende som Medlemmer af Foreningen:

B. Aars-Medlemmer:

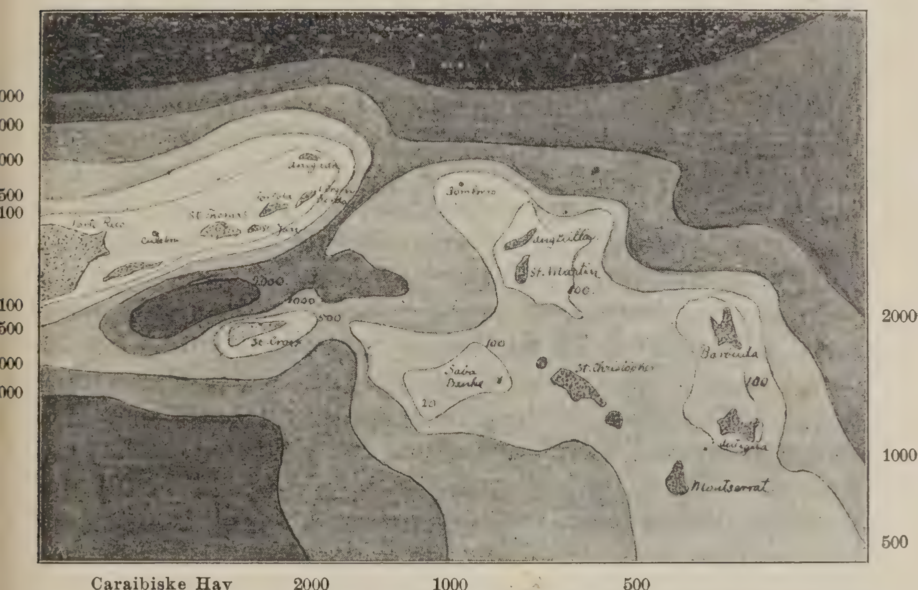
	Aarligt Bidrag
Bach, P. M., Urmager, Guldsmed, Viborg	5 Kr.
Balzer, F., Kaptejn, Bankbogholder, København	5 —
Boock, C. T. V., Landinspektør, Fuldmægtig, do.	5 —
Christensen, Anton, Assistent v. Landbohøjskolen, do.	5 —
» , Niels, Boghandler, Viborg	5 —
Djurhuus, Sophus, Distrikslæge, Klaksvig, Færøerne	10 —
Effersøe, Oliver, Sysselmand, Trangisvaag, do.	5 —
Engelstoft, L. C. T., Landfoged, Thorshavn, do.	5 —
Fischer, Martin, Købmand, Viborg	5 —
Geertsen, Rasmus, Handelsgartner, do.	5 —
Grønfeldt, H., Mejerist, Reykjavik	5 —
Helweg-Larsen, Stiftsprovst, Viborg	5 —
Horneman, T., cand. polyt., Ingeniør, København	5 —
Isaksen, Dione, Maler, Thorshavn	5 —
Kiær, N. A., konst. kgl. Bogholder, St. Thomas	5 —
Koppel, Alexander, dansk Generalkonsul, Bogota, Columbia, Syd Amerika	5 —
Krogh, Jens, Tobaksfabrikant, Viborg	5 —

(Fortsættes).

En biologisk Station i Dansk Vestindien.

Ved Dr. phil. *Th. Mortensen* og Mag. scient. *F. Børgesen.*

I en lille Artikel om »Vestindiens Betydning for dansk Naturforskning« (Det Ny Aarhundrede. I. H. 7. 1904) have vi med det Maal for Øje at faa oprettet en videnskabelig Station paa St. Croix søgt at henlede Opmærksomheden paa det Faktum, at vore vestindiske Øer ere et af de allerrigeste og gunstigste Steder i hele Verden for biologiske Havundersøgelser. Det

Dybdekort over Farvandet omkring de vestindiske Øer.
Tallene angiver Dybden i Favne.

blev der fremhævet, at paa Strækningen mellem St. Thomas og St. Croix findes alle Dybder lige ned til over 2500 Favne. Kun 1 Kvartmil Nord for St. Croix' Nordvestkyst (Hams Bluff) har man endog maalt en Dybde af 3452 Fv. Dette Farvand er som en Essens af det store atlantiske Ocean; næsten alle vigtigere Opgaver i Udforskningen af det tropiske Havs og det store Havdybs Naturforhold ere her ligesom lagte til Rette for Undersøgelsen.

En mere indgaaende Fremstilling af, hvilke Opgaver der ville komme til at foreligge for en saadan biologisk Station, blev ikke given. Vi skulle her gøre lidt nærmere Rede derfor, saavidt sligt kan gøres, før man har faaet tilstrækkelig Oversigt over Forholdene paa Stedet. Vi maatte i den nævnte Artikel nøjes med at fremstille den rent videnskabelige Side af Sagen og kunde kun udtale som vor Overbevisning, at ogsaa de mere praktiske Undersøgelser af Fiskerierne vilde blive af Betydning. Siden den Tid er det lykkedes at faa skaffet til Veje (til Dels ved Laan fra Udlandet) Arbejder, som give Oplysninger om Fiskeriforholdene i Vestindien. Det viser sig da, at der her foreligger saa store og vigtige Spørgsmaal at løse, at Fiskeri-Undersøgelserne ubetinget maa komme i første Række blandt Stationens Opgaver. Vi kunde i vor første Artikel kun sige, at det ikke vilde være udelukket, at man herved kunde skaffe en ny Indtægtskilde. Nu stiller det sig langt glædeligere; efter de Oplysninger, der foreligge fra engelsk og amerikansk Side, kan der ingen Tvivl være om, at Fiskerierne ved vore vestindiske Øer ville kunne oparbejdes til en Indtægtskilde af Betydning. Vi skulle da først omtale de Opgaver af praktisk-økonomisk Interesse, som ville foreligge for Stationen.

Om Fiskerierne paa vore egne Øer foreligge ingen statistiske Oplysninger. Ifølge »Statistiske Meddelelser« (4. R. 12. Bind, 5. Hæfte 1903) indførtes i 1901—2 for 45,092 Dollars præserveret Fisk (tørret, saltet, røget etc.), hvilket viser, at der er et betydeligt Marked for Fiskevarer paa Øerne — som det forøvrigt ogsaa er Tilfældet paa de andre vestindiske Øer. Hvor stor Værdi det lokale Fiskeri iøvrigt repræsenterer, vides der — saavidt os bekendt — intet om. Det er næppe meget stort; men at det vil kunne blive betydeligt, fremgaar af, hvad der er bekendt fra andre af de vestindiske Øer. Vi skulle her give nogle Tal, tagne fra Duerden's Afhandling: »The Marine Resources of the British West Indies.« (West Indian Bulletin. II. 1901). Paa Barbados er den aarlige Indtægt af Fiskerierne c. 350,000 Kr.; deraf kommer langt den største Del (c. 234,000 Kr.) paa Fiskeriet efter Flyvefisk, Dolfiner o. l. Fiskeriet af Søpindsvin vurderes til ikke mindre end c. 70,000 Kr. Paa Jamaica var Værdien af Fiskerierne i Aaret 1881 henved 600,000 Kr. I Aaret 1900 udførtes fra Jamaica alene for c. 200,000 Kr. Skildpadder. Da Fiskerierne allevegne i Vestindien drives paa meget

primitiv Maade, give disse faa Tal et godt Udtryk for, hvor rige disse Farvande ere. Der kan ikke være Tvivl om, at der her vil kunne udvikles et meget betydeligt Fiskeri — og baade Englænderne og Amerikanerne ere overbeviste om, at indgaaende Fiskeriundersøgelser her ville give fortræffelige Resultater. At det ogsaa gælder for vore Øer, er det næsten unødvendigt at sige. I de vestindiske Farvande lever en Mængde Dyr, der have eller ville kunne faa økonomisk Betydning. Fra Porto Rico omtales i U. S. Fish Commission's Beretning om de i Farvandet omkring denne Ø foretagne Undersøgelser — det var noget af det allerførste, Amerikanerne gjorde, efter at Øen var kommen i deres Besiddelse — ikke mindre end 291 Fiskearter. Fra Cuba kendes henved 500 forskellige Fiskearter, hvoraf over et halvt Hundrede forskellige Arter er økonomisk vigtige. Blandt dem maa særlig nævnes Multer, forskellige Arter af Makrel, Hav-Aborre, Flyvefisk, Sardiner og Ansjoser. Derimod ere de Flynder-Fisk, som findes i Vestindien, ikke af økonomisk Værdi, og egentlige Torskefisk mangle helt. Om de fleste af disse Fiskes Biologi ved man saa godt som intet.

Foruden Fiskene er der adskillige andre økonomisk vigtige Dyr i de vestindiske Farvande, fremfor alt Havskildpadder, Østers, Hummer (Languster), Rejer og Badesvampe.

Skildpaddefangsten repræsenterer, som nævnt, særlig paa Jamaica, en meget betydelig Værdi. Ogsaa paa vore Øer yngle Havskildpadderne, omend ikke i nær saa stort Antal som tidligere. Desværre aftage de stærkt i Mængde overalt, saaledes at man nu arbejder paa at faa indført Fredningsbestemmelser, især Forbud mod at indsamle Æggene — ogsaa foreslaaet af Kommissionen. Det vil utvivlsomt hjælpe noget; men langt større Betydning vilde det sikkert have, om det kunde lykkes at faa indført en rationel Skildpadde-Avl. Havskildpadderne lægge talrige Æg (200—500 hver), som de nedgrave i Sandet paa Kysterne. Saasnart Ungerne ere udklækkede, søge de ud i Vandet; men dette er den kritiske Tid for dem. Talrige Fugle og Rovfisk vente paa dem, og kun et meget ringe Procenttal undgaar alle Farerne. Det vil da væsentlig komme an paa at beskytte Ungerne i denne første, kritiske Tid, saa længe til de ere saa store, at de kunne klare sig bedre mod deres Fjender. Det synes efter de faa Iagttagelser, man har, at de vokse meget hurtigt, saa det kun skulde være nødvendigt at beskytte dem c. 3 Maaneder.

Der foreligger ogsaa Iagttagelser, der tyde paa, at de vende tilbage til det Sted, hvor de ere fødte, for at yngle der. Viser dette sig at være rigtigt, vil det være af uhyre Betydning, og Skildpadde-Avlen vil da kunne blive af overordentlig Vigtighed. Men her ere biologiske Undersøgelser paatrængende nødvendige. Saa længe vi ikke kende deres Livshistorie nærmere, vil Opgaven ikke kunne løses tilfredsstillende.

Et andet Dyr, der rimeligvis vil kunne faa økonomisk Betydning, er Østersen. Den findes især paa Rødderne af Mangrovetræerne og er meget uregelmæssig i Form; men Formen afhænger af, hvad den sidder paa. Den kan godt antage regelmæssig Form, naar den blot faar Plads til at brede sig. Om man tør slutte fra de Forsøg, der ere anstillede med Mangrove-Østers i Australien, vil den kunne blive Genstand for en rationel Kultur — i hvert Fald bør det undersøges. I Velsmag staar den ikke tilbage for andre Østers. Ogsaa forskellige andre Muslinge- og Snegle-Arter have økonomisk Værdi. Blandt de øvrige for Vestindien økonomisk vigtige Havdyr maa nævnes forskellige Krebsdyr-Arter, særlig Languster. Ogsaa Søpindsvinene bør nævnes. Som ovenfor meddelt repræsentere de paa Barbados en meget betydelig Værdi; ogsaa paa vore Øer spises de; (det er Æggestokkene, der spises). Der klages over, at disse Dyr nu aftage stærkt i Antal ved Barbados, og man ønsker at træffe Forholdsregler, der kunne hjælpe til at vedligeholde dette vigtige Fiskeri. Men her, som i andre lignende Spørgsmaal, ved man ikke rigtig, hvad der skal gøres, af Mangel paa Kendskab til Dyrenes Biologi.

Endelig bør Svampefiskeriet omtales. Dette er af overordentlig stor Betydning paa Cuba og Florida, men fremfor alt paa Bahama-Øerne, hvor det repræsenterer en aarlig Værdi af 2 Millioner Kr. Der kan næppe være Tvivl om, at der ogsaa findes Badesvampe ved vore Øer, og det er i alt Fald et Spørgsmaal, der fortjener Undersøgelse, om her kan blive noget Svampefiskeri. Badesvampene vokse paa lavere Vand, indtil ca. 100 Favnes Dybde. Omkring St. Thomas og paa Sydsiden af St. Croix er der ret betydelige Strækninger med forholdsvis lavt Vand, hvor der utvivlsomt vil kunne findes saadanne Svampe; ligeledes vil formodentlig den nærliggende Saba-Banke (se Kortet) vise sig rig paa Svampe. Selvfølgelig kan man ikke her vente saa uhyre Rigdomme paa Svampe, som der findes paa de ud-

strakte Banker ved Bahama-Øerne og Florida; men der er her i alt Fald saa stor Mulighed for en betydelig Indtægtskilde, at det vilde være meget beklageligt, om det ikke blev nærmere undersøgt.

Blandt de talrige Koralformer, som findes i Vestindien, er der en (Guldkorallen, Chrysogorgia), hvis Stamme bestaar af et overordentlig smukt, guldglinsende Stof. Det er ikke usandsynligt, at den vil kunne anvendes til Smykker og saaledes faa økonomisk Betydning. Ædelkorallen findes derimod ikke i Vestindien.

I Kommissions-Betænkningen udtales det, »at visse af Arterne, særlig Makrel-Arterne, maatte kunne benyttes til Præservering ad hermetisk Vej og paa den Maade vinde Afsætning som Skibsproviant eller Eksportartikel til andre vestindiske Øer.« Dette er i alt Fald Forsøg værd: paa Grund af Varmen kan Fisken her kun holde sig frisk i kort Tid, og kunde det lykkes at faa den præserveret paa den ene eller anden Maade (Saltning og Røgning maa i alt Fald kunne anvendes), vilde man sikkert alene herved forøge Udbyttet af Fiskerierne betydeligt. At faa Varerne afsat vil sikkert ingen Vanskelighed volde; saavel paa vore egne som paa de øvrige vestindiske Øer er der et stort Marked for Fiskevarer, hvad Statistiken tilstrækkelig beviser.

Ifølge de statistiske Meddelelser er der paa vore Øer 2133 Personer, »som have deres Næring af Søen;« af dem ere 958 Forsørgere. Hvor mange af disse der ere Fiskere, kan ikke ses; det er næppe mange. Men viser det sig først, at Fiskeriet bliver et lønnende Arbejde, vil der nok komme Folk til. Maaske var det ikke utænkeligt, at nogle af vore hjemlige Fiskere vilde bytte det nøjsomme Liv i Kamp for et tarveligt Udkomme ved vore forholdsvis fattige, og den halve Del af Aaret alt andet end venlige Farvande, mod det lettere Liv i det herlige tropiske Klima ved et overordentlig rigt Farvand.

Det vilde være i høj Grad ønskeligt at faa indført en ordnet Fiskeristatistik, som vi have det herhjemme, dels for at man kunde faa et paalideligt Skøn over, hvad der virkelig er af Fiskeri, dels for at man kunde følge Udviklingen af Fiskerierne. Denne Opgave vilde Stationen ogsaa kunne tage sig af.

Endnu en praktisk Opgave af ret stor Betydning vilde det være naturligt at knytte til Stationen, nemlig Bekæmpelsen af

skadelige Dyr, særlig Insektangreb paa Kulturplanterne. Efterhaanden som ny Kulturplanter indføres, ville dermed ogsaa ny skadelige Insekter blive indførte, som ville kunne anrette store Ødelæggelser, om der ikke i Tide træffes de rigtige Foranstaltninger imod dem. Det vil ubestridelig være af stor Vigtighed for Øerne, at der findes en kyndig Raadgiver, som kan bistaa Landbrugerne i denne vigtige Sag.

Det vil være naturligt at betragte alle disse mere praktiske Opgaver som nogle af Stationens første Formaal. Men samtidig dermed vil der frembyde sig en Mængde videnskabelige Opgaver, som dog til Dels er uadskillelig forbundne med de praktiske Opgaver paa Fiskeriernes Omraade.

Her skal først nævnes Plankton-Undersøgelserne. Betydningen af disse Undersøgelser er nu saa almindelig anerkendt, at der ingen Grund er til her at dokumentere det nærmere. De udgøre en meget væsentlig Del af de internationale Havundersøgelser, ere i det hele taget et ganske uundværligt Led i alle biologiske Havundersøgelser. De tropiske Haves Plankton er hidtil kun meget lidt kendt, og kun fra enkelte, mere eller mindre tilfældige Indsamlinger. Det vil være af meget stor Betydning her at faa Lejlighed til at studere det grundig gennem længere Tid og til de forskellige Aarstider.

Et overmaade vigtigt Spørgsmaal, som endnu fordrer indgaaende og omhyggelig Undersøgelse, er det, om der findes levende Organismer i de mellemste (intermediære) Vandlag i Havet, eller om det kun er i de øvre Vandlag og ved Bunden, at Organismerne findes, saa de mellemliggende uhyre Vandmasser er en Ørken, som kun passeres af døde Organismer fra Overfladevandet, naar de synke til Bunds. Her i det dybe Bassin mellem St. Thomas og St. Croix er der den herligste Plads til at gøre Undersøgelser over dette højst interessante Spørgsmaal.

Hvad Dyrelivet paa Bunden angaar, da er det, som fremhævet i vor forrige Artikel, overmaade rigt — og dog har næppe nogen af de Forskere, der hidtil have gjort Undersøgelser her, haft fuldt Indtryk af Rigdommen. I Almindelighed er det kun de større Organismer, der tiltrække sig Opmærksomheden. Af de større Ekspeditioner er det fremfor alle den danske »Ingolf«-Ekspedition, der har stræbt ogsaa at faa de mindste Dyr med, og derved er naaet helt overvældende Resultater. Selv

paa den største Dybde (1870 Favne), hvor der fiskedes, viste der sig at være en uanet Rigdom af meget smaa, højst interessante Dyrearter. Og det samme gælder alle Dybder, fra ganske lavt Vand (dog næppe de allerstørste Dybder, man kender). Særlig de tropiske Farvande ville sikkert vise sig uhyre rige paa saadanne smaa Organismer at dømme efter de Erfaringer, der gjordes paa den danske Siam-Ekspedition. Paa et enkelt Sted i et lille smalt Sund fangedes her i et Par Træk med Skraberen næsten lige saa mange Arter af en Afdeling smaa Krebsdyr (Cumaceer), som man tidligere kendte fra det tropiske Bælte i hele Verden.

De forskellige Dyreformers Biologi, Udvikling og Udbredningsforhold ville kræve meget omfattende Studier, der sikkert ville give meget vigtige Resultater. Vi have i vor tidligere Artikel fremhævet enkelte Former, hvis Udvikling det særlig tiltrænges at faa undersøgt. Hvad Udbredningsforholdene angaar, saa fremgaar det klart, hvilke interessante Opgaver her foreligge, alene ud fra det ved »Blake«-Ekspeditionen konstaterede Forhold, at det caraibiske Havs Dybvandsfauna er nærmere beslægtet med Stille-Havets end med Atlanterhavets Dybhavsfauna; Grænsen mellem de to Omraader dannes netop af den vestindiske Ryg, specielt Ryggen mellem St. Croix og Porto Rico.

Det er en simpel Følge af Naturforholdene, at det er de zoologiske Undersøgelser, der komme til at spille Hovedrollen ved den eventuelle biologiske Station; men ogsaa en Mængde vigtige botaniske Opgaver ville foreligge. Havet er rigt paa ejendommelige Planteformer, hvis Udvikling og hele Livsvirksomhed det vil være meget vigtigt at faa undersøgt paa Stedet; i vor tidligere Artikel er nævnt en Del saadanne Former. At der ligeledes ved mere indgaaende Undersøgelser, vil findes talrige helt ukendte Former, kan ikke betvivles.

Ere nu saaledes Forholdene i Havet fra Naturen lagte til Rette for videnskabelige Undersøgelser som næsten intet andet Sted i Verden, saa frembyder ogsaa Landjorden mange vigtige Opgaver; men her er det ubetinget de botaniske Opgaver, der ere de vigtigste. Selv om Plantevæksten her langt fra naar den Yppighed som andetsteds i Troperne i mere med Regn begunstigede Egne, have vi dog mange forskellige typiske Plantesamfund rigt repræsenterede paa vore Øer. Først og fremmest maa nævnes Mangrove-Formationen, der findes yppig udviklet i Laguner og Bugter langs Kysterne. Alene denne Vegetation frembyder

talrige interessante fysiologiske Opgaver, f. Eks. Saltudskilningen og Aanderøddernes Virksomhed; disse og lignende Spørgsmaal kunne kun løses ved eksakte, eksperimentelle Undersøgelser paa Stedet. Hvis Stationen, som af os foreslaaet, anlagdes tæt Øst for Christiansted i Nærheden af Lagunen, vilde man her i dens umiddelbare Nærhed have en frodig, vel udviklet Mangrove-Vegetation uden dog i nogen nævneværdig Grad at være generet af dette Naboskab, idet Christiansteds Lagune staar i ret aaben Forbindelse med Havet, saa dens Vand er salt og friskt. Ogsaa de andre Plantesamfund: Sandstrands-Vegetationen, de tørre Croton-, Akacie- og Kaktus-Krat etc. byde talrige interessante Opgaver.

Af de zoologiske Opgaver paa Landjorden skal blot een fremhæves: Studiet af Fuglelivet. Vore Øer danne en meget vigtig Holdeplads for Nord-Amerikas Trækfugle paa Vejen til og fra Syd-Amerika. Det vil være af største Vigtighed her at faa anstillet regelmæssige Iagttagelser over Fugletrækket gennem en længere Aarrække — en Opgave, som det vil være naturligt at knytte til Stationen. Ogsaa Øernes egen Fugleverden frembyder megen Interesse. Vi skulle her blot minde om, at en Papegøje-Art, som ikke findes andre Steder i Verden, lever paa St. Croix og St. Thomas, eller levede; muligvis er den nu uddød. I adskillige Aar er den ikke set, saa det maa befrygtes, at den er forsvunden ligesom Gejrfuglen. I alt Fald bør det nøje undersøges, om den endnu skulde findes, og ubetinget Fredning da iværksættes.

Det er en Selvfølge, at der foruden de mange videnskabelige Opgaver ogsaa for Botanikeren frembyder sig en stor Mængde praktiske, særlig plantepathologiske og -fysiologiske Opgaver, hvis Løsning vil være af allerstørste Betydning for Øernes Fremtid. Her paa dette Sted, hvor Talen dog nærmest er om Oprettelsen af en videnskabelig biologisk Station, skulle vi ikke komme nærmere ind derpaa, men kun nøjes med at antyde det meget ønskelige i, at den nuværende botaniske Forsøgsstation, som i Kommissions-Betænkningen foreslaaet, snarest maatte blive flyttet til Christiansted, og at der da ved Siden af den nuværende praktisk uddannede Havebrugskandidat maatte blive ansat en plantefysiologisk uddannet Botaniker, som foruden at foretage videnskabelige Undersøgelser ogsaa kunde være Konsulent for de mange plantepathologiske og kulturelle Spørgsmaal, der maatte blive stillede til Stationen.

I vor tidligere Artikel omtalte vi Ønskeligheden af at faa reserveret en af Toldkrydserne til Brug for den eventuelle biologiske Station i Vestindien. Dette er nu sket, idet nogle Videnskabsmænd og Sejlsportsmænd i Forening for en Sum af 2000 Kr. af Staten have faaet overladt en Toldkrydser paa 23½ Tons, som eventuelt skal overgaa til den biologiske Station i Vestindien. — Selvfølgelig kan man ikke med en Baad af den Størrelse skrabe paa 2500 Favnes Dybde; dertil vilde kræves saa store Apparater, at der ikke kunde blive Plads til dem ombord, selv om Baaden nok kunde bære dem og maaske ogsaa manøvrere med dem. Længere ned end til ca. 500 Favne vil man næppe kunne skrabe fra Baaden, og paa saa stor Dybde formodentlig kun med mindre Redskaber. Men det er saa heldigt, at det rigeste Dyreliv netop findes paa Dybder omkring 200—500 Favne. Det har vist sig, at de karakteristiske Dybhavsdyr her i disse Farvande gaa ualmindelig højt op. Man kan saaledes allerede paa ca. 100 Favnes Dybde træffe de blødskallede Søpindsvin (Echinothurider); ligeledes findes de stilkede Søliljer næsten udelukkende paa 100—200 Favnes Dybde. Paa de meget store Dybder er Dyrelivet fattigt*), men højst ejendommeligt. Der kan da ikke være Tvivl om, at man vil kunne udrette et meget betydeligt Arbejde allerede med dette Skib. En kraftig Motor maa naturligvis indsættes, særlig til Ophaling af Fiskeredskaberne. — Selvfølgelig vilde det være det bedste, om man straks kunde faa en Damper til Disposition, stor nok til at kunne fiske selv paa de største Dybder med store Skovlvaad o. l. store Apparater, hvad man naturligvis ikke kan med Toldkrydseren. Dog maa det fremhæves, at Fiskeri med Vaad og Trawl kun kan komme til at spille en langt

*) Vi have hørt den Indvending fremsat, at det dybe Bassin mellem St. Thomas og St. Croix formodentlig vil vise sig at være et stort raaddent Mudderhul, ligesom det er Tilfældet med nogle af de dybe norske Fjorde. At dette ikke er Tilfældet her, fremgaar af »Blake«-Expeditionens Undersøgelser. Paa denne Expedition blev der skrabet paa over 2000 Favnes Dybde mellem St. Thomas og St. Croix, og Bunden viste sig at være Globigerina-Dynd, den sædvanlige Bundformation paa den største Del af det store Atlanterhavsdyb. Havde det været et dødt Mudderhul, vilde et saa mærkeligt Forhold sikkert have vakt Expeditionens særlige Opmærksomhed; men noget saadant omtales aldeles ikke. Der kan da næppe tvivles om, at Forholdene her virkelig ere de samme som ude i det egentlige Atlanterhavsdyb.

ringere Rolle her end i de nordlige Farvande; dels er nemlig Bunden, især paa lavere Vand, fuld af Koraller, der sønderrive Vaaddet, og dels er her næsten ingen økonomisk vigtige Bundfisk, saa det er andre Fiskemetoder, her maa anvendes. Amerikanerne have gjort Forsøg med Trawlfiskeri i disse Farvande og fundet det umuligt næsten overalt.

Men kan man nu end ikke opnaa saa komplet en Udstyrelse straks, saa maa det siges, at til en Begyndelse vil Toldkrydseren være udmærket. Selv om man ikke kan skrabe dermed paa større Dybder end ca. 500 Favne, saa er dermed ikke sagt, at man ikke kan gøre Undersøgelser paa større Dybder. Man vil f. Eks. udmærket kunne fiske i de intermediære Vandlag paa de største Dybder; dertil behøves nemlig langt fra saa stærk en Trosse som til Skrabningerne paa Bunden. Man vil ogsaa kunne benytte Ruser o. lign. Apparater paa de største Dybder. (Fyrsten af Monaco har med stort Held anvendt saadanne Dybhavsruser). Ligeledes kan man udføre hydrografiske Undersøgelser selv paa de største Dybder. Det er saaledes overmaade meget, der kan udrettes med dette Fartøj. Det er vel ogsaa rimeligt, at Orlogsskibene under deres Besøg i disse Farvande ville kunne yde Assistance til saadanne Undersøgelser, som ikke kunne udføres med Stationens Fartøj. Endelig turde det vel være rimeligt, at Statens Undersøgelsesdamper »Thor« kunde komme over og gøre Undersøgelser for Stationen, naar engang de internationale Havundersøgelser ere afsluttede. Saa vilde man ogsaa til den Tid kunne være klar over, hvorledes Undersøgelserne bedst skulle udføres, medens man nødvendigvis maatte gaa noget famlende til Værks, om man straks skulde begynde med hele det store Apparat.

Tanken om at oprette en videnskabelig Station i Dansk Vestindien er ikke ny. Æren for først at have fremsat Forslag derom tilkommer Kammerherre F. Bille. Som omtalt i vor forrige Artikel indsendte Kammerherre Bille, dengang Guvernør ad interim i Vestindien, i 1872 et Forslag derom til Finansministeriet, hvilket dog ikke førte til noget Resultat. Ved velvillig Imødekommen fra Finansministeriet og det mathematisk-naturvidenskabelige Fakultet have vi faaet Adgang til alle Dokumenter vedrørende denne Sag, og da det forekommer os at have ikke ringe Interesse, skulle vi her fremstille Sagens Historie.

Den 27de December 1871 sendte Kammerherre Bille til Finansministeriet følgende Skrivelse, som her med Ministeriets og Hr. Kammerherrens Billigelse aftrykkes.

— —

»Paa en stor Mængde Gebeter af Naturvidenskaben synes det, som om her maatte være rig Anledning til Forskning og Samling; den geografiske Beliggenhed, hyppigt indtrædende, stærkt karakteriserede Naturfænomener og den Omstændighed, at Vestindien overhovedet er forholdsvis lidet exploreret, forekommer mig ligefrem at indbyde unge danske Naturforskere til her at søge et særligt Terræn for Undersøgelse. Det er mig vel ikke ubekendt, at vore Samlinger have modtaget endog meget værdifulde Bidrag herfra; men idet disse mest skyldes private Personer, der ikke have kunnet give mere end en ringe Del af deres Tid til Videnskaben og kun have dyrket denne som Dilettanter, tør det dog antages, at Savnet, som jeg gaar ud fra existerer, ikke fyldestgørende kan afhjælpes paa denne Maade. Desuden er der store Gebeter — de meteorologiske, magnetiske og elektriske Iagttagelsers Gebet f. Ex. — hvor der vistnok aldrig har været arbejdet med stort Udbytte paa vore Øer. Naar man dernæst erindrer, hvorledes den moderne Naturvidenskab jo netop karakteriseres af Sammenarbejdet mellem dens forskellige Grene, tør man ogsaa haabe, at selv en begrænset Forskning ved at støde paa et eller andet ukendt Fænomen, kunde kaste nyt Lys til flere Sider.

I disse Anskuelser er jeg bleven yderligere bestyrket ved en Samtale med den saa ansete Naturforsker, Professor Agassiz fra Cambridge Universitetet i Massachusetts, som paa en videnskabelig Rejse omkring Syd-Amerika til San Francisco ombord paa et amerikansk Krigsskib har opholdt sig nogle Dage i St. Thomas. Han og hans Ledsagere beskæftigede sig navnlig med det organiske Liv paa store Havdybder og foretog Undersøgelser paa en Dybde af over 2000 Favne mellem St. Thomas og St. Croix; men i St. Thomæ Havn samlede Professor Agassiz overhovedet alt, hvad Fiskere kunde bringe ham ombord, og han forsikrede, at han ikke erindrede i kortere Tid at have haft et interessantere Udbytte end her. Dette bragte mig netop til at ytre mig i den Retning, som ovenfor antydet, og at spørge ham om den Vigtighed, der kunde tillægges Sagen. Professor Agassiz svarede mig, at han var overbevist om, at en ung dansk Naturforsker her i 5 Aar kunde virke mere for Videnskaben end i den dobbelte Tid paa noget andet Sted, og opfordrede mig til ikke at lade Tanken falde; han lovede at sende mig en skriftlig Udtalelse herom; men han har senere bedet mig undskylde, at hans Arbejde havde optaget ham saa fuldstændigt indtil hans Afrejse, at han ikke havde kunnet opfylde sit Løfte.

— —

Min Tanke er den, at med forholdsvis ringe Omkostninger vilde det være muligt at oprette et lille Institut her, forestaaet af en eller to danske Naturforskere, hvis Iagttagelser og Samlinger skulde dels tilflyde de kjøbenhavnske Instituter og Samlinger, dels tilhøre St. Thomas.

Dette Institut vilde komme i let Forbindelse herfra med saadanne Steder, hvor ordentligvis kun den enkelte rejsende Videnskabsmand nu og da naar hen, og vilde muligvis kunne forsyne andre europæiske og amerikanske Samlinger paa saadanne Betingelser, at dets egen Existens blev lettet i pekuniær Henseende. Jeg tænkte mig, at et videnskabeligt Fond i Danmark kunde afse den nødvendige Løn for vedkommende Naturforsker, medens St. Thomas Kommunen vilde give Lokale og eventuelt, naar Sagen først var kommen i Gang, yde et Bidrag.

Ved nærmere Overvejelse af kompetente Mænd, som bedre end jeg kunne overse Sagen og give Tanken en praktisk Skikkelse, vil der formodentlig kunne fremkomme et bedre Forslag end det, jeg i dette Øjeblik kan stille; jeg skal blot gøre opmærksom paa, at hvis Tanken ikke ganske frakendes Betydning, saa er selv en beskeden Begyndelse god; thi, understøttet herfra paa rette Maade, vil Foretagendet nok voxe, samle Kræfter om sig og faa det Omfang, som passer for de naturlige Forhold.«

Denne Skrivelse, der vidner om et Klarsyn hos dens Forfatter, som er højst beundringsværdigt — alt, hvad deri siges, staar den Dag i Dag lige saa fuldgyldigt, som det var den Gang — blev fra Ministeriet (den 26. Januar 1872) oversendt til det mathematisk-naturvidenskabelige Fakultet ledsaget af følgende Skrivelse:

»Som det af medfølgende confidentielle Skrivelse fra den ad interim fungerende Guvernør paa de vestindiske Øer, Kammerherre Bille, til Finansministeriet nærmere behageligen vil erfares, antages det at ville blive baade i Øernes og Moderlandets Interesse, om det maatte være muligt paa St. Thomas at oprette et af en eller to danske Naturforskere forestaaet mindre Institut, hvis Iagttagelser og Samlinger skulde tilflyde dels de kjøbenhavnske Samlinger og Instituter, dels Institutet paa St. Thomas, og at dette med forholdsvis ringe Omkostninger formenes at kunne bringes tilveje, naar navnlig den nødvendige Løn for vedkommende Naturforsker kunde udredes af et videnskabeligt Fond i Danmark.

Over det saaledes foreliggende Forslag, som Finansministeriet har ledsaget med sin Anbefaling, skulde Ministeriet tjenstligst anmode det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet om at meddele Ministeriet dets Ytringer« . . . .

Fakultetets Svar derpaa, affattet af Professorerne Ørsted, Holten og Johnstrup, indsendtes den 27. April 1872. Det anbefalede Forslaget, og Ministeriet henvendte sig derefter til nuværende Overførster, Kammerherre P. E. Müller med Forespørgsel, om han vilde være villig til at overtage Stillingen som det paatænkte Instituts Leder. Det var han meget villig til; men da han tidligere havde modtaget Understøttelse fra Landbo-

højskolen, mente Ministeriet, at denne Institution havde første Krav paa hans Evner. Der synes ikke at have været andre, hvem det kunde være overdraget at staa i Spidsen for det paatænkte Institut, og Sagen blev dermed opgiven.

At aftrykke hele den lange Skrivelse fra Fakultetet synes os unødvendigt, vi skulle kun referere Hovedindholdet deraf. Fakultetet kommer til det Resultat, at der maa oprettes et zoologisk Museum og en botanisk Have, til hvilken meteorologiske og fysiske Undersøgelser skulde knyttes. Men mærkelig nok synes Fakultetet kun at have tænkt paa Landfaunaen, der — som det bemærkes i Skrivelsen — ikke kan siges at være særlig rig, medens Havet med dets umaadelige Rigdom paa Dyre- og Planteliv synes ganske at være glemt. Om man havde haft Opmærksomheden henvendt herpaa, vilde det vel næppe være blevet foreslaaet, at den zoologiske Del af Institutet skulde være et Museum. Et saadant Museum er en meget bekostelig Sag, og nogen større videnskabelig Betydning vilde et Museum paa et saa fjernt liggende Sted vanskelig kunne faa, i alt Fald ikke saa stor Betydning, at det kunde forsvare de store Udgifter, der dermed vilde være forbundne. At man efterhaanden vil søge at skaffe Stationen en Type-Samling af de ved Øerne forekommende Dyr og Planter, især for at lette Bestemmelsen af disse for de Videnskabsmænd, der ville arbejde paa Stationen, er noget andet og noget ganske selvfølgeligt. Men Forslaget om at oprette et zoologisk Museum i Vestindien vil næppe nogen nu tage op. Saa er Forslaget om at oprette en botanisk Have adskillig heldigere.

Det er beklageligt, at den ældre Agassiz ikke fik Tid at afgive den skriftlige Udtalelse, han havde lovet, om denne Sag. Imidlertid turde den Mangel opvejes ved Udtalelser af andre berømte Naturforskere. I vor forrige Artikel er citeret en Udtalelse fra A. Agassiz fra Beskrivelsen af »Blake«-Ekspeditionen, hvor særlig den stejle Kyst udfor Frederiksted omtales som fænomenalt rig. Her skal citeres et Par andre Udtalelser. Wyville Thomson, den berømte Leder af »Challenger«-Ekspeditionen, siger i sin Skildring af Ekspeditionens Arbejder i Atlanterhavet (»The Atlantic« I. 1877 p. 254). »En omhyggelig Undersøgelse af Bæltet mellem 300 og 1200 Favne mellem de vestindiske Øer vil utvivlsomt forøge den zoologiske Kundskab enormt. Nærværende Ekspeditions Formaal omfatter naturligvis ikke en detailleret Undersøgelse af denne Art, som maa gøres

i Ro og Mag med en lille Damper af en Mand paa Stedet og vil fordre adskillige Aars taalmodige Arbejde. Selv de faa Træk med Skraberen, vi kunde gøre, bragte for Lyset et Antal ny, højst interessante Dyreformer, repræsenterende næsten alle Grupper af hvirvelløse Dyr. En indgaaende Undersøgelse af dette Bælte maa yde en vidunderlig Høst.« En anden højt anset engelsk Zoolog, A. Günther, siger i sin Tale til »Linnean Society of London« (1897): »Trækket nær St. Thomas paa 390 Favnes Dybde viste sig at være en af Expeditionens overordentligste Succes'ser. Det indeholdt over 350 Exemplarer af hvirvelløse Dyr, hørende til henved 245 Arter, hvoraf 129 vare ny.« Ifølge Murray (Summary of the Results of the Challenger-Expedition I. p. 180) fandtes de 95 af disse Arter ikke andensteds. Blandt disse mange Arter var der saadanne overordentlig interessante Former som Hyalonema (Glassvamp), Rhizocrinus (en stilket Sølilje), Brisinga (en meget ejendommelig Søstjerne) og Salenia (et mærkeligt Søpindsvin, nær beslægtet med talrige forlængst uddøde Former).

Disse Udtalelser turde være tilstrækkelig talende — og ingen vil driste sig til at benægte saadanne Forskeres som Agassiz', Günther's og Wyv. Thomson's Kompetence. Berettigelsen af vor Udtalelse, at vore vestindiske Øer afgive et af de allerbedste Steder i hele Verden for biologiske Havundersøgelser, er ubestridelig.

Det maa i høj Grad beklages, at Stationen ikke blev oprettet, da Forslaget kom frem i 1872. Selv om det var blevet i Form af et zoologisk Museum, vilde Udviklingen naturnødvendig have ført til, at de biologiske Havundersøgelser vare blevne Hovedsagen, og det vilde have været til ganske uberegnelig videnskabelig og praktisk Nytte. Endnu beklageligere vilde det være, om det ogsaa denne Gang skulde mislykkes. Nu, langt mere end den Gang, kan Betydningen af en saadan Station ikke vurderes højt nok; nu, som da, vil det sikkert være klog Politik at gøre alt muligt for at knytte Kolonierne sammen med Moderlandet, og fremfor alt ere vi nu i høj Grad moralsk forpligtede til at gøre alt muligt for at ophjælpe Øerne. Saafremt den Kærlighed til Øerne, der gav det glædelige Resultat, at vi beholdt dem, ikke er rent platonisk, skulde det ikke synes uoverkommeligt at skaffe Udvej for det Beløb, som Driften af en saadan Station vil koste. Det Skær, som Forslaget sidst

strandede paa, Mangel paa disponible Kræfter til Stationens Ledelse, vil det i alt Fald ikke komme til at strande paa denne Gang.

En Husmandsrejse i Dansk Vestindien

Altsaa have vi haft den første Husmandsrejse, en Rejse pr. Baad og til Hest, og vi have faaet indført et af de Fællesarbejder, der i Danmark har bidraget saa meget til at hæve Landbruget til dets nuværende Standpunkt.

Ideen til Sagen skyldes Prokurator Jørgensen paa St. Thomas, ligesom han ogsaa afholdt alle Udgifterne til Turen; Prokurator Jørgensen viste derved sin sædvanlige Interesse for alt, der vedrører Øernes Vel.

Rejsen fandt Sted den 24de Marts; men paa Grund af et stærkt Torden- og Regnvejr den foregaaende Nat var der kun 6 Negere, der deltog i Toget, foruden en ung dansk Planter.

Vi forlod St. Thomas Kl. 6 om Morgenen og vare paa St. Jan Kl. 11; efter at have faaet en højst nødvendig Frokost red vi ud for at se os om paa Øen. Først red vi over til Plantagen Enighed, den ejes af Prokurator Jørgensen paa St. Thomas. I September i Fjor lod Prokuratoren 3 Acre rydde og beplante med Bomuld, og de vare netop travlt beskæftigede med at bringe en stor første Høst i Hus. Efter at have beset et Par mindre Plantager kom vi til Cinnaman Bay og American Hill; disse to Plantager have været drevne af Plantageselskabet »Dansk Vestindien« i mindre end et Aar; men i den Tid har man faaet ryddet et større Areal og derpaa plantet flere Tusinde Bananer og Ananas, og da vi besøgte Plantagen, var man netop i Færd med at rydde nogle lune Dale, der egnede sig godt til Kakao-Kultur. Hvad der særligt var værd at lægge Mærke til, var en ny Kultur af Løg; indtil for nogle faa Aar siden dyrkedes der ikke Løg her i Vestindien, men saa begyndte Dyrkningen paa Antigua, og derfra spredte den sig til de nærliggende engelske Øer. Der er dels et lokalt Marked, dels er der om Vinteren et godt Marked i De forenede Stater. Paa de danske Øer har Dyrkningen hidtil ikke været prøvet, før Plantageselskabets Bestyrer paa

St. Jan, Lindqvist, tog Sagen op, og Resultatet er en Acre med store, veludviklede Løg. Foreløbig kan det lokale Marked sikkert tage alt, hvad der fremstilles, og senere ville vi kunne udføre til De forenede Stater i Vintermaanederne. Løg kunne taale at gemmes og kunne derfor udføres med den nuværende Dampskibsforbindelse med New York, medens der sikkert ikke kan udføres andre Havesager til Amerika. Efter at have beset en anden Plantage, der ejes af en Neger, og hvor der er plantet en Mængde Bananer, tog vi hjem til St. Thomas, hvortil vi ankom Kl. 8 om Aftenen.

Det er at haabe, at de deltagende Negere maa tage noget op af, hvad de have set og lært, og i alle Tilfælde er Prokurator Jørgensen sikkert inde paa den rette Vej, naar han søger at faa Beboerne af de forskellige Øer til at lære af hinanden.

En dansk Deltager.

Ny Medlemmer

optagne paa Mødet d. 2. Maj 1904.

	Aarligt Bidrag
Kylling, J. M., Sekretær, Aalborg	5 Kr.
Larsen, I. F., Købmand, Viborg	5 —
Lundsteen, D. M., Sognepræst, Holeby	5 —
Madsen, J. M., Dr. med., Direktør f. Statens Serumin-stitut, København	5 —
Neergaard, Holger, Ingeniør, do.	5 —
Nygaard, N. P., Sognepræst, Frederiksted, St. Croix	5 —
Olafsson, Sigurdur, Sysselmand, Kaladarnes, Island	5 —
Poulsen, Joen, Lærer, Strænder, Thorshavn	5 —
Rahbek, M., Ritmester, Sparkjær	5 —
Schrøter, J. H., Sysselmand, Sand, Thorshavn	5 —
Steenberg, E., Fabrikant, Moselund	5 —
Steensen Leth, C. de, Hofjægermester, Ritmester, Højriis, Nykøbing Mors	5 —
Steinsson, Fridbjørn, Boghandler, Akureyri, Island	5 —
Thomsen, Georg, Trangisvaag, Færøerne	5 —
Tulinius, Axel V., Sysselmand, Eskefjord, Island	5 —

Mejeribrug paa de dansk-vestindikse Øer.

Af *B. Bøggild,*
Professor i Mejerilære ved Den kgl. Veterinær- og Landbo-Højskole i København.

I den foreliggende store, trykte Betænkning fra den vestindiske Kommission siges der S. 102, at det er sørgeligt for Folk, der have Kendskab til Landbruget i Danmark, at se, at der er saa lidt Kvæghold paa St. Croix, at Køerne næppe nok kunne forsyne de to Byer Christiansted og Frederiksted med Mælk, et Næringsmiddel, som derfor savnes meget, og som, for saa vidt det kunde faas for en efter andre Forhold paa Øen rimelig Pris, vistnok kunde bidrage til at indskrænke Dødeligheden blandt Børnene i betydelig Grad. Øen frembyder tilstrækkelig gunstige Naturbetingelser for Kvægdrift, — man har næppe en Strækning i Danmark, der er saa frugtbar som store Dele af St. Croix —, men Befolkningen kender ikke til at udlægge og behandle en ordentlig Græsmark, og hvor underligt det end lyder, saa er det dog Tilfældet, at den ikke engang forstaar at bjerge som Hø den Overflødighed af Græs, som gror i den gode Tid, for at have det som Tilskud til det øvrige Foder i den tørre Tid af Aaret.

Og endvidere udtaler Kommissionen, at der paa St. Croix er udmærkede Betingelser for Mejeridrift, der maa kunne blive en lukrativ Forretning, naar det betænkes, at Køerne kunne gaa ude hele Aaret, og at der ingen kostbare Staldbygninger behøves, saaledes at Produkterne kunne fremstilles meget billigere end herhjemme i Danmark, medens samtidig Smørprisen er ca. 1 Kr. 70 Øre pr. dansk Pund. Der vil være et godt Marked for frisk Smør baade paa de andre Øer i Vestindien og i Sydamerika, saaledes at man paa dette Punkt bestemt kan paavise, hvor der kan skaffes forøgede Indtægtskilder, og hvor der er Marked for Produkterne. Paa Statsplantagerne bør man begynde med at udlægge ordentlige Græsmarker, saa er der nok andre, der ville være med i Arbejdet, og et tidssvarende Andelsmejeri vilde være meget at anbefale, men herved er dog at bemærke, at der i Begyndelsen vil være den Vanskelighed, at de Køer, som nu forefindes paa St. Croix, ikke ere udviklede

Malkedyr. Som en Fordel ved Mejeribruget anføres det derimod, at det kan drives paa de større Ejendomme, som de ere, og det kan drives paa de smaa Landbrug, naar Ejendommene blive udstykkede, en Foranstaltning, der anbefales andensteds i Betænkningen.

Disse og andre hermed overensstemmende Udtalelser og Oplysninger i Kommissionens Fremstilling af Forholdene lade formode, at det for nogle unge danske Bønder vil kunne være en god Levevej med deres Kendskab til det økonomiske Mejeribrugs nuværende Fordringer at gaa ud til de dansk-vestindiske Øer for at forsyne først den derværende Befolkning og Skibene, som anløbe St. Thomas, og senere de omliggende Øer med gode og friske Mejeriprodukter. Denne Formodning bestyrkes i høj Grad, naar man læser de af Landbrugsministeriet i Washington udgivne Skrifter om Mejeribruget og Handelen med Mejeriprodukter paa Porto Rico, St. Thomas og Cuba samt om Mejeribruget i Syden.

Af det første af disse Skrifter, »The dairy industry and dairy markets in Porto Rico with notes on St. Thomas and Cuba, Washington 1902«, fremgaar det, at det ikke alene er paa de danske Øer, at Mejeribrug er forsømt eller næsten ukendt, og at de naturlige Forhold paa Øerne ogsaa af de amerikanske Mejerimænd anses for at være gunstige for en rentabel Mælkeproduktion. Paa de danske Øer siges endog Landbruget at være forsømt. Paa St. Thomas fandt man tæt udenfor Havnebyen Charlotte Amalie omtrent 50 Køer. Disse bleve kun malkede een Gang daglig, og særlige Forholdsregler for at bevare Mælken ren og frisk overholdtes ikke. Forfatteren, den amerikanske Mejerimand *R. A. Pearson*, angiver, at Køerne i Vestindien overalt almindelig kun malkes een Gang daglig, nemlig om Morgenen, og Kalven er da altid til Stede for at faa Koen til at give Mælken ned. Malkeren tager derefter de tre Fjerdedele af Mælken, og Kalven faar Lov at patte den sidste Fjerdedel, eller Koen malkes kun af de tre Patter, medens Mælken i den fjerde Patte efterlades til Kalven, og dette Forhold er jo et talende Vidnesbyrd om Tilstanden. Staar det saaledes til med Malkningen, er det jo ikke underligt, at Køerne ikke ere udviklede Malkedyr.

Det andet Skrift »Dairying in the South«, Washington 1902, er udarbejdet af *S. M. Tracy*, der i 20 Aar har været

knyttet til den landøkonomiske Forsøgsstation i Mississippi. Han siger, at Mælkeproduktion ligesom næsten alt Husdyrbrug har været i høj Grad forsømt i Sydstaterne, hovedsagelig paa Grund af den lange varme Sommer, og fordi man ikke har haft koldt Vand, der tidligere blev anset som en nødvendig Betingelse for ethvert Mejeri i Nordstaterne. Fordringerne til Mælkens Holdbarhed kunne imidlertid nu indskrænkes betydelig, idet Fremkomsten af gode Haandcentrifuger har muliggjort en ret fuldstændig Skumning straks efter Malkningen, hvortil kommer, at Ismaskinerne ere blevne mere og mere praktisk anvendelige, saaledes at Mælkens økonomiske Udnyttelse er bleven nogenlunde uafhængig af Klimaet, naar blot den faglige Erfaring og Omhu er til Stede.

Mr. *Tracy* fremhæver det som en meget betydelig Fordel, at Klimaet i Syden muliggør det at skaffe Køerne god og frisk Græsning i 9—12 Maaneder af Aaret, saaledes at særlig Malkekøernes Fodring kan blive meget billig, idet friskt og rigeligt Grønfoder af forskellig Slags til de forskellige Aarstider altid vil være et godt, mælkedrivende Foder. Endvidere overflødiggør den milde Vinter kostbare Stalde til Beskyttelse af Køerne mod Kulden; der kræves kun Stalde, hvor Køerne kunne være beskyttede mod Regn og Sol, hvortil kommer, at Opretholdelsen af Køernes Legemsvarme kræver mindre Foder end i et koldere Klima, samtidig med at Tuberkulose er næsten ukendt blandt Køerne i det varme Klima.

Hvad Produkternes Afsætning angaar, vil det vare længe, forinden Hjemmemarkedet er tilfredsstillet, hvoraf følger, at man for gode Varer vil kunne paaregne høje Detailpriser. Og samtidig vil Køernes Gødning være det bedste Middel til at forøge Muldlaget og derved sikre fremtidige Afgrøder.

Hvor man har frit Valg, bør Virksomheden begyndes et Sted, hvor der er godt Vand i størst mulig Mængde, hvor Spildevandet kan bortledes uden stor Udgift, hvor Jorden er villig til at give gode Foderafgrøder, og hvor Afsætningen til Kunderne er saa bekvem som mulig. Men angaaende Fyldestgørelsen af alle disse Fordringer siger Mr. *Tracy* meget rigtig, at de fleste Mejerier udvikle sig fra en ringe Begyndelse, saaledes at man oftest nødvendig i Tidens Løb maa slaa af paa de nævnte Fordringer i en eller flere Henseender. Godt Vand og godt Afløb maa imidlertid særlig fremhæves som lige

vigtige saavel for Køernes Sundhed og Trivsel som for Muligheden af en tilfredsstillende Renholdelse af den egentlige Mejeribygning.

Ved gode og tydelige Tegninger viser Mr. *Tracy*, hvorledes Jordkulden kan benyttes til Ventilation af dybe, dobbelte Kældere, der kun skulle benyttes til Opbevaring af Produkterne, medens de egentlige Arbejdsrum kunne være billigere, overjordiske Lokaler, der ere forbundne med Kælderne ved en lille Elevator. Angaaende Valg af Køer synes han at mene, at alle de almindelig kendte evropæiske Malkeracer, der nu forefindes i De forenede Stater, kunne komme i Betragtning. Han gør opmærksom paa, at Vandingsstedet bør indrettes saaledes, at Køerne tvinges til at drikke af et Kar eller Trug og hindres i at gaa ud og forurene Vandet, hvortil de ere meget tilbøjelige i Varmen. Han giver Anvisning paa, hvilke Græsser og andre Foderplanter der bør dyrkes til de forskellige Aarstider. Han fremhæver Ensilagens store Betydning for regelmæssig Fodring af Køerne i den varmeste Sommertid, og han paapeger, at Bomuldsfrøkager kan benyttes som et fordelagtigt Tilskud, der kan bidrage til at give Smørret en god, fast Konsistens.

Alt i alt ere de to her nævnte amerikanske Fagskrifter interessante Vidnesbyrd, der bekræfte den danske Kommissions Udtalelser om, at Mejeribrug, grebet an paa rette Maade, maa kunne give et godt økonomisk Udbytte i Vestindien, og samtidig give de en stor Mængde faglige Oplysninger, som kunne blive til Nytte og Vejledning for Mælkeproducenter paa de danske Øer.

Hvorledes Sagen helst skal gribes an, kan der vel være delte Meninger om, men det ligger formentlig nær at antage, at det vil være rigtigst at begynde ganske smaat. Oplyste og arbejdsdygtige danske Bønder, der ere vante til selv at fodre og malke, ville uden Tvivl selv bedst kunne udfinde, hvorledes de helst maa indrette sig, og ret stor Kapital vil antagelig ikke være nødvendig at have til at begynde med. Køerne maa vistnok helst købes i De forenede Stater, hvorfra de rimeligvis kunne faas billigere end her i Evropa. Producenterne bør i Begyndelsen enkeltvis eller i smaa Sammenslutninger søge at afsætte Mælken direkte til Kunderne. Man maa ikke forhaste sig med Oprettelsen af et fuldstændigt Andelsmejeri efter dansk Mønster, idet Salg af Mælk og Fløde vistnok først maa søges frem-

met, forinden der tænkes paa Produktion af Smør og Ost i nogen betydelig Udstrækning.

Nogle Bemærkninger om Fiskeriet ved Island og Færøerne og dets Fremtid.

Ved Havnekaptajn *C. F. Drechsel.*

Naar man paa en Rejse til Færøerne og Island nærmer sig disse Øer, vil man som oftest se store Fiskerflaader samlede der, og kommer man dem paa nærmere Hold, vil man finde, at de næsten alle ere af fremmed Nationalitet. Ved Færøerne og langs Syd- og Vestlandet af Island træffes de store engelske og tyske Trawlerflaader, bestaaende af Dampfartøjer paa 150—200 Tons Drægtighed, der drive Fiskeri med den saakaldte Trawl, et stort, poseformet Næt af meget betydelige Dimensioner, som slæbes langs Bunden og opfanger Fladfisk, Torsk, Kuller m. m. Længere til Søs, særligt ud for Vest- og Nordlandet af Island, møder man Dampere af lignende Størrelse og Udseende som Trawldamperne, men udrustede til Helleflynderfiskeri med Langliner af betydelige Længder, som »agnes«, udsættes og indbjærges fra Skibet. Rundt den islandske Kyst finder man dernæst — paa forskellige Steder efter Aarstiden — Sejlskonnerter, henhørende til den store, franske Fiskerflaade, som fra gammel Tid har drevet Torskefiskeri med Haandliner ved den islandske Kyst og bragt Fisken i saltet Tilstand til Frankrig, hvor den tilberedes som Klipfisk. Endvidere træffer man norske Dampere, som jage Hvaler, og inde paa Fjordene drive Nordmændene Sildefiskeri med store Sildenot, hvilket Fiskeri de i de senere Aar har udvidet saaledes, at de nu ogsaa fange Sildene med Drivgarn ude til Søs. Endnu for faa Aar siden saa man tillige amerikanske Sejlskonnerter i betydeligt Antal drive Helleflynderfiskeri ved Islands Kyster.

Hele dette brogede Billede af internationalt Fiskeri ved Kysterne af Island og til Dels ogsaa ved Færøerne giver Indtryk af, at Øernes egne Beboere saa godt som ikke deltage i Fiskeriet.

Saaledes er Forholdet imidlertid ikke. Det er tværtimod et ret betydeligt Fiskeri, der drives saavel fra Islændernes som fra Færingernes Side efter Torsk, der tilberedes som Klipfisk, og det er som bekendt ogsaa meget betydelige Kvantiteter, der udføres af denne Vare. Færingerne staa i Dygtighed som Fiskere ikke tilbage for, men snarere over de fremmede Nationers Fiskere, som omsværme deres Øer, og de eje alt nu en stor Flaade af Dæksfartøjer, med hvilke de drive Fiskeriet, ikke alene i de hjemlige Farvande, men rundt hele Island. Saavel fra Island som fra Færøerne drives et meget betydeligt Baadfiskeri paa Fjordene og i deres nærmeste Omgivelser, hvilket Fiskeri navnlig har Betydning paa Grund af de smaa Driftsomkostninger, der ere forbundne med det. Ogsaa fra Island har man i den sidste Snes Aar udviklet Fiskeriet med Dæksfartøjer betydeligt.

Man maa derfor ikke undervurdere Betydningen af det Fiskeri, som drives af Islændere og Færinger, men ganske vist er det i Omfang kun ringe i Sammenligning med det fremmede Fiskeri, som foregaar ved Øerne, og der er ikke Tvivl om, at Fiskeriet ved Island og Færøerne langtfra udnyttes af Øernes egen Befolkning i den Udstrækning, det kunde, naar Hensyn tages til de Fordele, som den har af Retten til at fiske og drive Fiskerivirksomhed paa Territoriet.

Det Spørgsmaal paatrænger sig derfor ganske naturligt: Hvad er Grunden til, at Fiskeriet under dansk Flag, særligt ved Island, er det fremmede Fiskeri saa underlegent, og hvad kan der gøres for at raade Bod herpaa?

For at besvare dette Spørgsmaal gør man bedst i først at omforme det noget og spørge: Hvad er Grunden til, at fremmede Nationer kunne drive Fiskeri i saa stor Udstrækning, som de gøre, og foreligger der for vort Vedkommende de samme Betingelser for at drive det?

Ser man da med dette Spørgsmaal for Øje først paa det franske Fiskeri ved Island, vil man bemærke, at det i meget betydelig Grad er subventioneret af den franske Stat ved Præmier, ikke alene for hvert Skib, som sendes til Island paa Fiskeri, men saa godt som for hver Mand, der sendes derop, med Pensioner til de Fiskere, som efterat have været paa Fiskeri, have aftjent deres Værnepligt i Marinen o. s. v. — alt i den Hensigt fra den franske Stats Side at skaffe uddannet Personel

af Søfolk til den franske Flaade. Føjes hertil, at selve Indførslen af Fangsten til Frankrig og dens Tilvirkning er beskyttet af Staten, vil det ses, at dette Fiskeri har en ganske særegen Aarsag til sin Eksistens, og at det derfor kan lades helt ude af Betragtning i Sammenligningen med dansk Fiskeri i de islandske Farvande.

Hvad dernæst de andre Nationers Fiskeri angaar, Englændernes og Tyskernes Trawlfiskeri, Nordmændenes Hval- og Sildefiskeri, da drives disse vel i alt væsentligt uden Statsunderstøttelse, i alt Fald ikke af den Art som det franske, men de have dog ganske særlige Betingelser for at florere. Saaledes for Trawlfiskeriets Vedkommende. Der findes saavel i England som i Tyskland en stor Befolkning, som naturligt drives ud paa Fiskeri — i England fordi en stor Klasse Mennesker savner andet Erhverv, i Tyskland fordi en stor Del af Befolkningen, der tidligere har været beskæftiget i Sejlskibsflaaden, nu er henvist til Fiskerierhvervet. For begge Landes Vedkommende gælder, at de have store Kapitaler til Raadighed, Tyskland desuden en ikke ringe Støtte fra Staten og Private; der findes i begge Lande praktiske Forretningsfolk, hvis hele Erhverv bestaar i at drive Fiskeriforetagender, og endeligt — og ikke mindst — i begge Lande findes der et stort Marked for Fisk, hvor alt, hvad der fanges ved Island, kan finde Afsætning. Det er disse Forhold, som bevirke, at England og Tyskland kunne sende saa store Trawlerflaader til Island, og naar man fra Norge sender Hvalfangere og Sildefiskere til Island, saa har det ogsaa sin særegne Grund, nemlig at der paa dette Omraade findes dygtigere og mere energiske Forretningsmænd end i Danmark og Besætninger til Skibene, der fra Barnsben ere opdragne til Fiskeri af denne Art.

I Modsætning hertil vil man finde helt andre Forhold saavel herhjemme som ogsaa paa Island og Færøerne m. H. t. Betingelser for at deltage i de store Havfiskerier.

Vort Fiskeri er af en ganske særegen Art. Man er vant til at høre det omtale som yderst primitivt og ringe. Dette er dog langtfra rigtigt. Der findes næppe i Europa noget Land, hvis Fiskeri i teknisk Henseende staar saa højt som det danske. Her findes en Variation af Redskaber og Fiskemaader, som ikke er kendt andet Steds. Fiskeriets Udbytte er stort i Forhold til Størrelsen af den Befolkning, der driver det, og stiger Aar for

Aar. Det mangler heller ikke vore Fiskere paa Dygtighed til at gøre Brug af Redskaberne og til at udnytte Fiskeriet, se f. Eks. paa vort højt udviklede Rødspættefiskeri, vort rige Aalefiskeri, det mangeartede og regelrette Fiskeri, som drives i Limfjorden o. s. v. Heller ikke mangler der Stof i vor Fiskerbefolkning til at blive dygtige Havfiskere, se f. Eks. paa de mange Førere af engelske Fiskerskibe, der ere danske, udvandrede til England i en ung Alder, og hvoraf mange regnes for deres dygtigste og mest energiske Førere. Fiskerbefolkningen mangler heller ikke Evnen til at udvikle og forbedre Bedriften, til at »følge med Tiden«; der findes hos den en lignende Fremadstræben og Intelligens som hos den danske Landmand. Men hos de danske Fiskere findes der ikke megen Lyst til at udvide Bedriften udover de hjemlige Farvandes Grænser, og der har forøvrigt hidtil heller ikke været megen Anledning for dem dertil; thi de have herhjemme kunnet tjene et rigeligt Udkomme uden at udsætte sig for det strengere Arbejde, de store Strabadser og den store Risiko, som er forbundet med Havfiskeri paa Island. Det er derfor meget vanskeligt at faa den fornødne Arbejdskraft i Danmark til at drive dette Fiskeri, og hertil kommer, at vi ganske savne det Marked for Fisk, som findes i Udlandet, idet de store Mængder af slagtet Fisk, der finde Afsætning paa de udenlandske Markeder, ikke vilde kunne sælges her, ligesom ogsaa Markedet for saltet Fisk er stærkt begrænset. Vil man drive Havfiskeri ved Island som Englænderne og Tyskerne, maa man derfor søge Afsætning paa et fremmed Marked, men derved gøres man ganske afhængig af dette, og man mister Kontrollen med Skibenes Drift og Fangstens Afsætning.

Ogsaa fra Islands og Færøernes Side set ere Betingelserne for at deltage i de store Havfiskerier forskellige fra Udlandets. Der findes vel paa Island, og navnlig paa Færøerne, mere af den levende Kraft, som skal til for at drive Havfiskeri. Tilværelsen paa disse Øer medfører større Nøjsomhed og færre Fordringer til Livet end herhjemme, og Færingerne opdrages fra Barnsben til Fiskeri under Forhold, som gøre dem haardføre og snarraadige, og som i det hele bibringe dem de Egenskaber, der kræves af Fiskere i de nordlige Farvande. Færingerne regnes derfor ogsaa blandt de dygtigste Fiskere i Norden. Ogsaa paa Island findes der mange Kystboere, som ere opdragne til et

nøjsomt og haardt Liv fra Barnsben, og af hvilke flere ere blevne uddannede til dygtige Fiskere i det store Havfiskeri.

Baade for Færøerne og Island gælder det imidlertid, at der mangler tilstrækkelig Kapital til at drive Fiskeriet i saa stor Stil, som de store Havfiskerier skulle drives. Fiskerne ere dertil mere stavnsbundne end i de Lande, hvorfra disse Fiskerier udgaa, og de mangle ogsaa den Fordel, som de store Nationer eje i at have et Marked i eget Land. Det er alle de her paapegede Forhold, som medføre, at Island, Færøerne og Danmark i det hele ere helt anderledes stillede med Hensyn til Udviklingen af Havfiskeriet end de store Nationer, som drive Fiskeriet ved vore nordlige Øer, og heri vil man da ogsaa finde Grunden til, at det danske Havfiskeri ved Island er det fremmede saa underlegent.

Et Spørgsmaal er det imidlertid, om disse store Havfiskerier overhovedet ere saa efterlignelsesværdige for vort Vedkommende. De medføre store Udrustninger og Bekostninger, stor Risiko og dermed følgende Tab. Endog et saa stort Fiskeri som det engelske Trawlfiskeri kan, saaledes som Tilfældet f. Eks. er for Tiden, komme i Dekadence paa Grund af indtrædende ugunstige Forhold af forskellig Art. Det er derfor naturligvis at foretrække at drive Fiskeriet med mindre bekosteligt Materiel og færre Omkostninger ved Driften, hvis dette er muligt. Paa Forhaand skulde man tro, at Lejligheden var gunstig hertil for danske Undersaatter, fordi de besidde den Fordel at kunne drive Fiskeri og Fiskerivirksomhed paa Søterritoriet. De have ogsaa mange Betingelser derfor, idet der paa Island og Færøerne findes det fornødne Personel til at drive Fiskeri i aaben Sø og i Danmark Fiskere, som ere særligt kendte med Fjordfiskerierne, og som have let Adgang til at skaffe den fornødne Kapital.

Naar man desuagtet hidtil ikke har naaet noget Resultat af større Betydning ad denne Vej, saa maa Grunden hertil vistnok for største Delen søges i, at der ganske har manglet Samarbejde paa dette Omraade mellem de fiskeriinteresserede herhjemme og paa Island og Færøerne.

Et Par Eksempler herpaa ville være oplysende. Der er i de sidste 11 Aar fra dansk Side regelmæssigt holdt Dampskibsforbindelse i Gang mellem Island og det engelske Marked i Sommermaanederne af Hensyn til Afsætning af Fisk fra danske

Fartøjer, som drev Rødspættefiskeri paa de islandske Fjorde. Paa Grund af forskellige uheldige Omstændigheder bragtes dette Foretagende til Standsning, men der kan næppe være Tvivl om, at den regelmæssige Forbindelse, man i en stor Del af Aaret vedligeholdt med de store Fiskemarkeder, kunde være bleven af stor Betydning for det islandske Fiskeri, hvis man havde lagt an paa i Forening at udnytte dette Gode.

Nogle danske Fiskere have i de senere Aar forsøgt Bundgarnsfiskeri paa de islandske Fjorde, hvor dette Redskab hidtil har været ganske ukendt, men baade dette Foretagende og et andet dansk Foretagende, baseret paa Sildefiskeri med Drivgarn, har arbejdet ganske isoleret, og derfor under vanskelige Forhold.

Det er ikke Hensigten ved disse og andre Eksempler, som kunne nævnes, at rette nogen Bebrejdelse mod den islandske Befolkning mere end mod andre danske Fiskere, men kun at konstatere, at der ved alle Fiskeriforetagender hidtil har manglet Sans for Samarbejde paa dette Omraade eller i al Fald Viljen til at gennemføre det.

Mangel paa Samarbejde synes forøvrigt følelig ogsaa andre Steder. Det er karakteristisk herfor, at den norske Videnskabsmand, Dr. Hjort, som nu i en Aarrække har ledet de norske Havundersøgelser, for nylig har udgivet et Skrift, betitlet »Samarbejde«, der paa en meget indgaaende og oplysende Maade godtgør Manglerne i saa Henseende i Norge og de skadelige Følger deraf.

Men for at raade Bod herpaa maa mange Fordomme udryddes og meget forandres.

Der findes paa Island, grundet paa Landets hele Fortid, afsides Beliggenhed og særegne Kultur, en vis Tendens hos Befolkningen til at isolere sig, og maaske gælder dette særligt m. H. t. Foretagender paa Fiskeriomraadet. Dette er i og for sig let forklarligt, thi Fiskeriet er et vigtigt Erhverv paa Island, og naar det stadigt trues af en overhaandtagende Konkurrence fra fremmed Side, er det naturligt, at man søger at værge sig derimod. Men det gælder jo om at trække dén rette Grænse herfor, saa vist som intet Samfund kan følge med i Verdensudviklingen uden at lade sig paavirke af andre. Herfor mangler der dog heller ikke Blik paa Island at dømme efter de Udtalelser, der fremkomme fra Tid til anden, og hvoraf nogle endog gaa i den

Retning, at man, for at skaffe Kapital til Landet og Fremgang i Fiskeribedriften, skulde søge nøje Forbindelse med engelske Fiskeriforetagender og derved fremme Udviklingen af det islandske Fiskeri. En saadan Fremgangsmaade vilde imidlertid være ganske forkastelig og ødelæggende for Islændernes Selvstændighed og Fremgang. De større Landes Fiskeri er det islandske saa overlegent, at det ganske vilde underkue dette, hvis det fik Indpas i Landet, dets Søterritorium vilde blive udnyttet af fremmede, og Islænderne vilde blive lønnede Arbejdere i store Foretagender.

Ganske anderledes ville Forholdene kunne stille sig ved en Samvirken med Danmark paa Fiskeriomraadet.

For det første er der jo nemlig fra dansk Side nu foretaget meget betydelige Forarbejder for en Udvikling af Fiskeriet. Alt i en Aarrække er der udført omfattende Opmaalinger af Farvandene omkring Island og Færøerne og samtidigt hermed udstrakte Fiskeriundersøgelser, hvorved der er optaget specielle Fiskerikort med Angivelse af Farvandenes Bundforhold, Fiskepladser, Dyreliv m. m. I de senere Aar har Danmark dernæst ved at tage Del i de store, internationale Havundersøgelser aarligt sendt et Skib til Island, specielt udrustet til Fiskeriundersøgelser af forskellig Art, og hvis det lykkes at skaffe Island og Færøerne en telegrafisk Forbindelse med Omverdenen, vil derfor alle væsentlige Betingelser for en større Udnyttelse af Fiskerierne være til Stede. Men hertil kommer, at Fiskeriets Udvikling, netop i Forening med Danmark, vil kunne foregaa med Bevarelse af Befolkningens Selvstændighed, idet der kan arbejdes videre paa Grundlag af det bestaaende. Initiativet hertil bør udgaa fra Island og Færøerne selv, og Styrelsen af fremtidige Fiskeriforetagender bør være der, hvor Fiskeriet foregaar og drives. Man bør sikkert først og fremmest søge at udvikle det gamle, nedarvede Fiskeri paa Island, Torskefiskeriet og Torskens Tilvirkning til Klipfisk, til den størst mulige Fuldkommenhed, men dernæst ligger det nær med Benyttelse af alle de Fordele, man raader over paa Island og Færøerne, at søge at udnytte andre Fiskerier ved Samvirken med Fiskere fra Danmark. Ihvorvel der maaske meget godt til Fremme af disse Formaal kan tænkes oprettet Aktieselskaber, synes dog Erfaringen at tyde paa, at i hvert Tilfælde Begyndelsen til nye Fiskeriforetagender paa Island og Færøerne bør gøres ved, at Fiskerne slutte sig sam-

men i Andelsselskaber eller Interessentskaber, i hvilke de blive Parthavere i Forhold til det Indskud, de selv gøre i Foretagendet, eller lønnes med Part af Udbyttet i Forhold til den specielle Indsigt eller Arbejde, de tilføre dette. Hvorfor ikke f. Eks. paa denne Maade søge udnyttet det rige Rødspættefiskeri, som kan drives paa de islandske Fjorde ved Benyttelse af den Færdighed, som danske Fiskere ere i Besiddelse af paa dette Omraade, eller at optage Laksefiskeri i aaben Sø, hvis det kan drives saaledes, som det foregaar i de bornholmske Farvande, eller Aalefiskeri i Fjorde og Indvande, der fremfor noget andet kendes i Danmark? Og hvis man paa islandske eller færøiske Fjorde raader over et Antal Fartøjer til Sildefiskeri, der maaske ved at forøges kunde drive Fiskeriet med større Fordel, hvorfor da ikke slaa sig sammen med et lige saa stort, eller om man vil større, Antal danske Fartøjer og drive Fiskeriet i Forening? Der er dog allerede nu danske Fiskere, som hvert Aar gaa til Island for at drive Fiskeri, og Antallet vilde uden Tvivl hurtigt forøges, naar Arbejdet gik lettere og mere lønnende fra Haanden i Forening med andre. Omvendt, naar — som Tilfældet er — en stor Del af den islandske Befolkning aarligt udvandrer, skulde det synes sikrere og bedre — i alt Fald for den Del af Befolkningen, der i Forvejen er knyttet til Fiskeriet — at tage til Danmark for at drive Fiskeri der i Stedet for at søge til Amerika. I den danske Fiskeribedrift er der rigelig Plads for et større Antal Deltagere end nu, thi flere Fiskerier af den Art, som Islændere og Færinger særlig vilde være egnede til at drive, blive endnu ikke udnyttede af danske Fiskere. Eksempelvis skal nævnes, at medens det svenske Drivgarnsfiskeri efter Sild og Makrelfiskeriet i Kattegat og Skagerak udgør ca. 1 Mill. Kroner aarligt, tage danske Fiskere slet ikke Del i dette Fiskeri for de nævnte Farvandes Vedkommende, fordi de hele Aaret ere beskæftigede med Rødspættefiskeri. Ogsaa Torskefiskeri i Kattegat og Vesterhavet kunde give Plads for langt flere Fiskere end nu, og der vilde næppe være noget til Hinder for, at de her nævnte Fiskerier bleve drevne som Efteraars- og Vinterfiskeri, medens Islandsfiskeriet foregik om Foraaret og Sommeren.

Der kan næppe være Tvivl om, at Fiskeriet paa denne Maade kan drives med langt større Fordel og Udbytte end nu. Om det vil ske, beror jo nærmest paa Fiskerbefolkningen selv, men efter alt, hvad der i Aarenes Løb er foretaget til Fordel for

en bedre Udnyttelse af Fiskeriet saavel ved Island og Færøerne som herhjemme, skulde man synes, at der maatte være Anledning for Fiskerbefolkningen til selv at træde til for i Forening at arbejde mod det fælles Maal at bringe Fiskerierhvervet til en større Udvikling end nu. Fiskeriet er særlig egnet til at knytte Island og Færøerne og det øvrige Danmark sammen, fordi Interesserne paa Fiskeriomraadet ere fælles mere end paa noget andet Omraade.

Gødningens Udnyttelse paa Island.

Som bekendt er det kun en yderst ringe Del af den islandske Jord, der bliver gødet, og kun den mindste Del af Gødningen bliver udnyttet paa rette Maade. Omtrent al Faaregødning bliver tørret og brugt til Brændsel, og mange Steder bliver en Masse Gødning ligefrem kastet i Søen. Reykjaviks Beboere, som i de senere Aar have gjort saa overordentlig meget for at opdyrke Jorden omkring Byen, have ment ogsaa i denne Henseende at burde foregaa Landets øvrige Beboere med et godt Eksempel og vise, hvorledes Gødningen skulde behandles og udnyttes. Med dette Formaal for Øje er der derfor her den 22. Febr. d. A. stiftet et Aktieselskab under Navn af »Reykjaviks Gødningsselskab«, som agter at samle og udnytte al Slags Gødning i Byen, som hidtil er bleven kastet bort, saavel fra Byens Nødtørftshuse som Fiskeaffald og Tang ved Stranden osv. Dette Foretagende vil sikkert ikke alene faa Betydning for Jorddyrkningen, men ogsaa have en heldig Indflydelse paa de sanitære Forhold i Byen.

V. Gudmundsson.

Foreningens Repræsentanter.

I første Nummer af Medlemsbladet opfordredes Medlemmer udenfor København til at paatage sig Virksomheden som Repræsentanter med det særlige Formaal hver i sin Kreds at sprede

Oplysninger om Foreningen og at virke for Forøgelse af dens Medlemstal. Denne Opfordring er fulgt af et ikke ringe Antal Medlemmer, der i den Anledning hver modtage 5 Eksemplarer af Atlanten til Uddeling særlig blandt de stedlige Dagblade, og vi spore allerede tydeligt den gavnlige Virkning af denne Foranstaltning.

Der er dog en Del Distrikter og Byer, baade i det egentlige Danmark og paa Atlanterhavsøerne, hvor Foreningen endnu ikke har nogen Repræsentant, hvilket vil fremgaa af nedenstaaende Fortegnelse over de Egne, der allerede ere repræsenterede.

1. *Frederikshavn:* Christensen, Harald, Skibsmægler.
2. *Hjørring:* Kornerup, Th., Postmester.
3. *Fjerritslev:* Bartsch, Distriktslæge.
4. *Thisted:* Johnsen, M., Konsul, Landstingsmand.
5. *Lemvig:* Nielsen, F., Sognepræst.
6. *Bøvling:* Ernst, H. J., Apoteker, Konsul.
7. *Hobro:* Hansen, K., Apoteker, Justitsraad.
8. *Randers:* Strøyberg, J. C. H., Apoteker.
9. *Grenaa:* de Lichtenberg, G., Godsejer, Hessel.
10. *Viborg:* Søegaard, Th., Oberstløjtnant.
11. *Aarhus:* Westh, Th. Claudi, Ingeniør.
12. *Silkeborg:* Petersen, Fr., Postmester.
13. *Herning:* Dalgas, Chr. Skovrider, Birkebæk.
14. *Ringkøbing:* Finsen, John, Borgmester.
15. *Skern:* Frost, A. S., Postmester.
16. *Bryrup:* Vedel, E., Stationsforstander.
17. *Varde:* Müller, F. V., Herredsfoged.
18. *Esbjerg:* Breinholt, C., Konsul.
19. *Askov:* Hansen, Fr., Statskonsulent.
20. *Fredericia:* Petersen, V., Kaptajn.
21. *Kerteminde:* Gellerup, F., Distriktslæge.
22. *Odense:* Dreyer, Forstkandidat.
23. *Nyborg:* Povlsen, Alfred, Højskoleforstander, Ryslinge.
24. *Assens:* Maaløe, Kancelliraad, Sagfører.
25. *Svendborg:* Hvenegaard, Th., Landinspektør.
26. *Rudkøbing:* Bech, O., Godsejer, Biskopstorp.
27. *Nakskov:* Dan, Einar, Konsul.
28. *Maribo:* Sonne, Chr., Forpagter, Landstingsmand, Knuthenborg Avlsgaard.

29. *Nykøbing F.:* Hansted, Chr., Distriktslæge.
30. *Esrom:* Feilberg, P., Inspektør, Søborg.
31. *Helsingør:* Valeur, Einar Jensen, Inspektør, Christianshøj, Espergærde.
32. *Frederiksborg:* Paludan-Müller, B., Sognepræst.
33. *Frederikssund:* Hansen, A. C., Sagfører, Direktør.
34. *Jægerspris:* Berthelsen, Carl, Sognepræst, Gjerlev-Draaby.
35. *Lyngby:* Hansen, K., Statskonsulent.
36. *Gentofte:* Brummerstedt, Konrad, fhv. Kolonibestyrer.
37. *Roskilde:* Havsteen, Th., Jægermester, Maglegaard.
38. *Holbæk:* Arenz, G. Bryggeriejer.
39. *Kallundborg:* Lawaetz jr., C., Forpagter, Kallundborg Ladegaard.
40. *Korsør:* Heckt, Teglværksejer, cand. phil., Taarnborg Teglværk.
41. *Køge:* Borries, Læge, Byraadsmedlem.
42. *Storehedinge:* Arctander, H., Distriktslæge.
43. *Faxe Ladeplads:* Pedersen, Lauritz, Ingeniør.
44. *Næstved:* Hänschell, A., Borgmester.
45. *Vordingborg:* Oxholm, S. M., Kammerherreinde, Rosenfeldt.
46. *Hasle:* Lind, Anthon, Proprietær, Brogaard.
47. *Neksø:* Sonne Hansen, Købmand.

Ny Medlemmer,

optagne paa Mødet d. 15. Juni 1904.

A. Bestandige Medlemmer:

	Bidrag
Moltke-Bregentved, Lensgrevinde, Bregentved, Haslev .	200 Kr.

B. Aars-Medlemmer:

	Aarligt Bidrag
Arctander, H., Distriktslæge, Storehedinge	5 Kr.
Arenz, G., Bryggeriejer, Holbæk	5 —
Bartsch, Distriktslæge, Fjerritslev	5 —
Bech, O., Godsejer, Biskopstorp, Rudkøbing	5 —
Borries, Læge, Byraadsmedlem, Køge	5 —
Briem, Jón, Amtmand, Akureyri	5 —

	Aarligt Bidrag
Brun, L., Hofjægermesterinde, Middelfart	5 Kr.
Dan, Einar, Konsul, Nakskov	5 —
Dreyer, Forstkandidat, Odense	5 —
Frost, A. S., Postmester, Skjern	5 —
Gellerup, F., Distriktslæge, Kerteminde	5 —
Gudmundsson, Købmand, Seydisfjord	5 —
Hansen, A. C., Sagfører, Direktør, Frederikssund	10 —
» , K., Apoteker, Justitsraad, Hobro	5 —
Hansted, Chr., Distriktslæge, Nykøbing F.	10 —
Heckt, Teglværksejer, cand. phil., Taarnborg Teglværk, Korsør	5 —
Hermansen, Sagfører, Varde	5 —
Holm, Amtsvejinspektør, Nykøbing F.	5 —
Jensen, C. Ch., Skovrider, Klelund, Holsted	5 —
Johnsen, M., Konsul, Landstingsmand, Thisted	5 —
Kattrup, A., Apoteker, Brædstrup	5 —
Kristensen, L., Grosserer, København	5 —
Lauridsen, Magdalene, Skolebestyrerinde, Sorø	5 —
Lind, Anthon, Proprietær, Brogaard, Hasle	5 —
Lund, Theodor, Grosserer, København	20 —
Maaløe, Kancelliraad, Sagfører, Assens	5 —
Mandal-Bertelsen, Sagfører, København	5 —
Meldorf, Gustav, Læge, Ballerup	5 —
Mortensen, N. C., Overpolitibetjent, St. Thomas	5 —
Olufsen, A., Læge, København	5 —
» , H. P., Postekspedient, do.	5 —
Pedersen, Lauritz, Ingeniør, Faxe Ladeplads	5 —
Pyndt, O. P., Dyrlæge, Konsulent, Viborg	5 —
Ranmar, Direktør, Odense	5 —
Skram, Erik, Protokolsekretær, København	5 —
Sonne, H., Ingeniør, do.	5 —
Steinthal, H., Overretssagfører, do.	5 —
Strøyberg, J. C. H., Apoteker, Randers	5 —
Sveistrup, Poul, Herredsfoged, Viborg	5 —
Thalbitzer, W., cand. mag., København	5 —
Torp, Chr., Købmand, Viborg	5 —
Ulrik, F. F., Fysikus, København	5 —

Meddelelser fra Dansk Vestindien.

Ved Bibliotekar, Dr. phil. *F. Børgesen.*

„Dansk Vestindisk Plantageselskab“ er Navnet paa det mindre, men først dannede vestindiske Plantageselskab. Paa dettes Ejendom Castle Coakley har sidste Aar forsøgsvis et lille Areal været beplantet med Tobak. Frøet til Udsæd havde Hr. Administrator *Lassen Landorph* godhedsfuldt forskaffet fra Sumatra, ligesom han ogsaa under sit Besøg i Fjor paa St. Croix havde udvalgt et passende Stykke Jord. Forsøget er faldet meget godt ud; at dømme efter Fotografier har Tobakken været særdeles vel udviklet, og hjemsendte, kun lufttørrede Blade vare efter Hr. *Lassen Landorphs* Udtalelse næsten lige saa gode som Sumatra Tobak. Desværre synes Fermenteringen ikke at være lykkedes helt saa heldigt. Den høstede Tobak er sandsynligvis bleven for tør, og den har derfor under Fermenteringsprocessen ikke naaet en saa høj Temperatur, som udfordres, for at man kan faa et godt Produkt. Dette vil imidlertid snart blive sendt hertil, og det vil da vise sig, af hvilken Beskaffenhed det er. Men selv om dette første Parti skulde vise sig at være mindre godt, er det dog godtgjort, at Tobak kan trives endog særdeles godt paa St. Croix paa dertil egnet Terræn. Selskabet agter da ogsaa næste Aar at sætte et langt større Areal, ca. 10—12 Acres, i Tobak.

Paa nævnte Selskabs andre Ejendomme Pearl & Cassavagarden er der ryddet betydelige Arealer, som dels ere udlagte til Græs, dels agtes beplantede med Sisal Hamp *(Agave rigida var. sisalensis)*.

Iøvrigt synes Tobaksdyrkning nu at vinde Interesse i Dansk Vestindien. Den bekendte danske Plantageejer *E. Svitzer*, Lt. Princess, St. Croix, har sendt sin Søn *Halvor Svitzer* til Porto Rico, for at han der kan sætte sig grundig ind i Tobakskultur. Det vilde være meget ønskeligt, om flere unge Mennesker paa de danske Øer vilde følge dette prisværdige Eksempel.

Forsøgsstationen paa St. Croix. Ifølge Beretning fra Bestyreren af Guvernementets botaniske Station, Havebrugskandidat *C. O. E. Hansen*, har denne i de sidste Maaneder af 1903 foretaget en Rejse til De nordamerikanske Fristater for at sætte sig ind i Dyrkningen og Fabrikationen af Cassava og Sisalhamp.

De nødvendige Midler hertil vare bevilgede af det Classenske Fideikommis.

Rejsen gik over Cuba, hvor blandt andet en Sisalhampplantage paa Øens Nordside blev besøgt. Ejeren af denne meddelte med Hensyn til Udbyttet, at 33 Acres havde givet 16 Tons Fiber, altsaa omtrent $^1/_2$ Ton pr. Acre. Naar Planterne passedes med Afskæring af de modne Blade, kunde de give Høst i 10—15 Aar. Fra Havana gik Rejsen til Florida og Georgia, hvor Hr. *Hansen* besøgte forskellige Fabrikker for Tilvirkning af Cassavastivelse, Bomuld og Fibre af Sisalhamp. Efter at have aflagt et Besøg i Agerbrugsdepartementet i Washington tog Hr. *Hansen* til New York, hvor han besøgte Fabrikker, der levere Maskiner til Tilvirkning af Sisalhamp etc., og rejste derfra direkte tilbage til St. Croix.

Plantageselskabet „**Dansk Vestindien**“. Paa det store Plantageselskab »Dansk Vestindien«s Ejendomme skride de forskellige Kulturarbejder godt fremad. Men naturligvis tage disse Arbejder Tid, idet det maa erindres, at de af Selskabet købte Ejendomme gennemgaaende vare meget forsømte og omtrent helt dækkede af Buske og Krat.

Ifølge den sidste Beretning bestod det samlede Areal af ca. 4400 Acres; heraf var 105 Acres i Sukker, $3^1/_2$ i Bomuld, $33^1/_2$ beplantet med Bananer, 1 med Løg, $4^1/_2$ med Ananas, 12 med Cassava, 7 med Batater, 361 i Græs, 66 pløjet til nye Kulturer og 1391 ryddet for Buske; endelig benyttedes 1 Acre til Planteskole. Resten, altsaa omtrent Halvdelen af Arealet, henligger endnu i Busk.

Paa flere af Ejendommene fandtes ved Overtagelsen store Flokke af halv- eller helvildt Kvæg; dette er nu for en Del indfanget og delvis tæmmet eller slagtet, men endnu er der ca. 470 vilde Kreaturer paa Ejendommene; alt i alt er der en Hornkvægs-Besætning af over 1000 Stk., hvoraf 65 ere Trækstude. Af Heste, Muler, Æsler etc. er der i alt ca. 80 Stk. Med Hensyn til Bygningerne er der blevet nybygget eller istandsat 7 Forvalterboliger, 23 Negerhuse med 83 Værelser, 5 Folde, 1 Stald, 1 Vognskur, 1 Oplagshus, 1 Vagthus og 2 Kalkovne.

De fleste af Ejendommene ligge paa St. Croix, nemlig Longford, Springs og Castle Nugent, Great Pond, Lawry Hill, Petronella og Blessing, samt paa Nordsiden af St. Croix: La Vallée, Rust of Twist, Cane Bay, Belvedere og Prosperity;

paa St. Thomas ejer Selskabet Frenchman's Bay og Bolongo og paa St. Jan America Hill og Caneel Bay.

Til næste Aar vil navnlig Bomuldskulturen blive betydelig udvidet, og det samme gælder Bananer; af nye Kulturer kan navnlig fremhæves Tobak og Kakao.

Udvalg under Kolonialraadet. Som bekendt opholder Formanden i den vestindiske Kommission, Generaldirektør, Guvernør ad interim *Nordlien*, sig for Øjeblikket i Vestindien for at forelægge Kommissions-Betænkningen i Kolonialraadene. I den Anledning er der af Kolonialraadet i Christiansted nedsat et Udvalg af 7 Medlemmer af Raadet for at konferere med Guvernementet angaaende de nye Lovforslag, inden disse forelægges Kolonialraadet. De valgte Medlemmer til Udvalget ere: *Blackwood*, *Canegata*, *Conrau*, *Coulter*, *Levy*, *Stakemann* og *Svitzer*.

Postvirksomheden i de danske Atlanterhavsøer.

Ved Postmester *Th. Kornerup*, Hjørring.

Da Postvirksomhedens Omfang til en vis Grad er Udslag af Erhvervslivets Konjunkturer, kan en Sammenstilling af Postforsendelsernes Antal i de danske Atlanterhavsøer netop for Tiden fortjene Interesse.

For de dansk-vestindiske Øers Vedkommende er det i hvert Fald karakteristisk, at Antallet af de fra Udlandet til Øerne ankomne Breve fra 1883—1895 gik ned fra 530.000 til 128.000 aarlig, ligesom Antallet af de til Udlandet fra Øerne afsendte Breve i samme Tidsrum gik ned fra 326.000 til 89.000, i begge Grupper en Nedgang af ca. 75 pCt. Selv de lokale Breves Antal gik ned fra 58.000 til 44.000 aarlig.

I Sammenligning hermed vejer det jo ikke meget, at Antallet af Aviser fra Udlandet fra 1883 til 1896 steg fra 39.000 til 41.000, og at de lokale Avisers Antal steg fra 17.000 til 23.000. Disses Tal paavirkes jo ikke saa meget af Erhvervslivets Forhold.

Med 1896 begynder Brevantallet at svinge, — og dette tør

maaske opfattes som et Varsel om, at en Opgangsperiode er i Vente; — i hvert Fald er jo Postledelsen paa disse Øer nu kommet ind i en ny Gænge, hvilket vist ogsaa i høj Grad tiltrængtes. Alene de ganske forældede Takster for Postforsendelser indenfor Øernes Omraade — fra forrige Aarhundredes Midte — viste tilstrækkelig, at der var Stagnation i Administrationen.

Paa **Island** har derimod Postforsendelsernes Antal været i en jævn, stadig Stigning, hvilket kan antydes ved nedenstaaende Tal. Antallet af de udefra ankomne samt lokale Postforsendelser udgjorde for Island (foruden Postanvisningerne til Reykjavik):

	fra Udlandet	indenlandske	i alt
1876	12.000	27.000	39.000
1879	12.000	49.000	61.000
1887	26.000	96.000	122.000
1894	45.000	157.000	202.000
1898	?	?	308.000

Dog maa hertil bemærkes, at Folk, der rejse fra Sted til Sted, Skolebørn o. s. v. naturligvis medtage ikke faa Forsendelser, der altsaa ikke ere medregnede.

Omtrent en Tredjedel af Forsendelserne ankomme til Hovedstaden Reykjavik. Af de udenlandske Breve kommer Halvdelen fra Danmark, en Fjerdedel fra Amerika.

Ogsaa i Poststedernes Antal er der en stærk Stigning; da det særlige islandske Postvæsen organiseredes 1. April 1873, oprettedes 16 Postkontorer og -ekspeditioner samt 54 Brevsamlingssteder, ialt 70 Poststeder; i Aaret 1900 var der henholdsvis 24 og 160, tilsammen 184*). Ogsaa ydre Fremskridt kunne noteres, saaledes Bevillingen paa 60.000 Kr. aarlig i 5 Aar af den islandske Landskasse til udvidet Dampskibsfart, bl. A. om-

*) Foruden Postkontoret i Reykjavík findes nu følgende 22 Postekspeditioner, nævnte i geografisk Orden: Hraungerði, Oddi, Vestmannaeyjar, Kirkjubæjarklaustur, Borgir, — Berufjörður, Eskifjörður, Seyðisfjörður, Egilstaðir, Vopnafjörður, — Grenjaðarstaður, Eyjafjörður, Víðimýri, Sauðárkròkur, Blönduòs, — Staður, Isafjörður, Dýrafjörður, Bær, Hjarðarholt, Stykkishòlmur og Norðtunga. (Tankestregerne angive Amtsgrænserne).

kring Island, samt Etableringen af den kørende Post i Sommertiden for Personer, Gods og Post fra Reykjavik til Oddi, oprettet 15/6 1900. Ellers foregaar jo al Befordring af Post paa Hesteryg eller Skib.

Paa **Færøerne** findes der 3 Postkontorer: i Thorshavn (oprettet 1870), i Trangisvaag (Brevsamlingssted fra 1877—84) og i Klaksvig (1888). I Aarene 1898—99 og 1902—3 omdeltes paa Færøerne:

	1898/99	1902/03
Breve...........	43.000	58.000
Aviser..........	29.000	48.000
andre Postsager	5.000	11.000
Ialt...	77.000	117.000

hvoraf de 2 Tredjedele omdeltes i Thorshavns Postdistrikt. Ved alle 3 Kontorer fandtes 10 Baadposter og »Landposter«, af hvilke 2 benyttedes 3 Gange aarlig, Resten 12 à 15 Gange aarlig.

For **Grønland** gælder naturligvis ganske særlige Forhold, idet den kgl. grønlandske Handel gratis tager Breve og Smaapakker med til og fra Kolonierne. Ifølge en Opgørelse, jeg i 1897 foretog efter Handelens Journaler, sendtes ialt 2.600 Breve og 700 Smaapakker til Adressater i Grønland, foruden Embedsbrevene, og et lignende Antal kom tilbage hertil. Heraf gik til Nordgrønland 1000, til Sydgrønland 1600 Breve, foruden 40 til Angmagsalik.

Endvidere udveksledes et lignende Antal Breve mellem Kolonierne indbyrdes. Ejendommeligt er det imidlertid, at disse lokale Kajak- og Slædeposter væsentlig holde sig indenfor hvert af Inspektoraterne. Som en Undtagelse herfra kan nævnes Foraars-Slædeposten fra Upernivik midt i Februar langs Nordgrønland (ca. 80 Mil i lige Linie) ankommende til Holsteinborg i Begyndelsen af Maj, hvorfra Posten sendes videre langs Kysten af Sydgrønland, ligesom her omvendt udveksles Post fra hele Sydgrønland nordefter. Men udenfor denne særlige Post maa Breve mellem Nord- og Sydgrønland ellers udveksles over København.

Portotaksterne mellem Danmark og de danske Atlanterhavsøer.

Ved Kaptajn *V. Petersen.*

Da det jo nu fra alle Sider er anerkendt, at det er vor Pligt at gøre alt for at knytte Atlanterhavsøerne fastere til Moderlandet, haaber jeg, at Fremkomsten af dette lille Indlæg vil være tilstrækkelig til, at vore Autoriteter ville forandre de nu gældende Bestemmelser, saaledes at alle Takster til vore Atlanterhavsøer saa vidt muligt sættes lig de indenrigske.

Vil nogen indvende, at det vil forvolde Postvæsenet Tab, bør der svares, at det Offer kan Postvæsenet sikkert taale; skulde Omsætningen ikke vokse, kan Tabet jo kun blive ringe, skulde Nedsættelsen derimod bevirke en stærkt forøget Omsætning, var

Alm. Breve			Brevkort	Pengebreve			Tryksager	Postanvisning			Pakker indtil 10 Pd.
3 Kv.	25 Kv	50 Kv.		200 Kr.	400 Kr.	1000 Kr.		25 Kr.	100 Kr.	360 Kr.	
D.	D.	D.	D.	D.	D.	D.	D.	D.	D.	D.	D.
SN	10	10	SN	20	25	40	4	10	25	35	30
10			5								
	SN	SN		SN	SN	SN		SN	SN	SN	T.
	20	30		33	41	57		15	30	75	72
I.	I.	I.	I.	I.	T.	T.		T.	T.	T.	SN
16	30	50	8	41	51	75		18	54	1,80	90—1,20
				T.	I.	S&H	U.				Algier—
				43	66	1,25	I.	Island			Madeira
							5	(kun Reykjavik)			m. m.
				S&H	S&H	I.		20	80	Nej	1,44—1,98
				53	71	1,41					I.
U.	U.	U.	U.					meste øvrige U. &			1,25—4,25
DV	DV	DV	DV	DV	DV	DV	DV	DV	DV	DV	DV
20	1,80	3,40	10	60	85	1,60	8	36	90	2,16	2,52—2,88
							(via Hamburg ellers 5)				div. U. dyrere

D = Danmark m. Færøerne
SN = Sverige og Norge
I = Island
U = Udlandet
DV = Dansk Vestindien
T = Tyskland
S & H = Serbien og St. Helena.

det jo muligt, at Tabet udeblev, og i alle Tilfælde maatte man trøste sig med at have fjernet en Hindring for det ønskelige livlige Samkvem mellem Moderlandet og Atlanterhavsøerne.

Det forekommer mig nemlig ingenlunde uvigtigt, at disse sidste saa vidt muligt i alle Henseender kunne mærke, at Danmark er deres absolut nærmeste Paarørende, til hvem de bekvemmest og billigst (uanset Afstanden) henvender sig.

At dette Forhold — hvad Posttaksterne herfra*) til Atlanterhavsøerne angaar — langt fra er idealt nu, ser man let af omstaaende Skema, der viser, at Island i alle Henseender er ugunstigere stillet end Sverrig-Norge og delvis behandles som en fjernere Slægtning end Tyskland.

Overfor Dansk Vestindien har man stillet sig mere konsekvent, idet D. V. i alle Henseender behandles som os ganske særligt uvedkommende; (eksempelvis skal blot nævnes, at Pengebreve sendes billigere til Serbien og St. Helena og Pakker langt billigere til Algier og Madeira m. fl. Steder end til vore egne Øer, hvortil der nu gaar danske Postdampere).

Da der jo nu opholder sig mange Danske paa vore vestindiske Øer, vilde antagelig Nedsættelsen af Portoen medføre en betydelig forøget Invasion af danske Aviser, Billedblade og Tryksager paa Øerne, hvilket vel altid vilde bidrage sit til Paavirkningen af de indfødte.

Sluttelig vil jeg udtale Haabet om, at disse Linier ville give Stødet til et Forslag om, at samtlige vore Atlanterhavsøer ogsaa indlemmedes i det danske Toldomraade, hvilket i hvert Tilfælde for Lægfolk synes det eneste naturlige.

Fredericia, i Maj 1904.

Folketallet paa de dansk-vestindiske Øer.

Den 1. Februar 1901 fandt der en Folketælling Sted paa vore vestindiske Øer. Da Atlanten i de grundlæggende Afhandlinger senere kommer nærmere tilbage til Øernes Befolkningsforhold, meddeles her kun enkelte af Hovedresultaterne fra

*) vice versa er Taksterne antagelig noget lignende.

den Bearbejdelse, som Statens statistiske Bureau har udsendt.

I Aaret 1901 var der 30.527 Mennesker paa de dansk-vestindiske Øer, 14.043 af Mandkøn og 16.484 af Kvindekøn. Siden 1841, da Folketallet var 40.955, har det været i uafbrudt Nedgang, og siden den næstsidste Tælling (1890) har der været en aarlig Tilbagegang paa 0.70 pCt. Denne skyldes særlig den paafaldende store Dødelighed: over for en Fødselshyppighed, der svingede omkring 3 pCt., staar en Dødelighed af ca. 3.6 pCt. (i Danmark var 1896—1900 Fødselshyppigheden 3.05, Dødeligheden 1.7 pCt.). Vielseshyppigheden er overmaade ringe, 0.52 pCt. aarlig, og de uægte Fødslers Antal meget stort — i Tiaaret 1890—99 var 70 pCt. af Børnene uægtefødte!

Befolkningen fordelte sig saaledes i 1901 mellem Øerne og mellem Land og By:

	Mandkøn.	Kvindekøn.	Tilsammen.
St. Croix	9.257	9.333	18.590
St. Thomas	4.341	6.671	11.012
St. Jan	445	480	925
Byer	7.118	10.708	17.826
Landdistrikter	6.925	5.776	12.701

Af Befolkningen lever ca. 33 pCt. af Jordbruget, 23 pCt. af Daglejerarbejde, 19 pCt. af Industrien, 8 pCt. af Handel og 6 pCt. af Sønæring.

35.5 pCt. af Befolkningen hører til det engelsk-episkopale Trossamfund, 27.6 pCt. til det romersk-katolske, 20.1 pCt. til de mähriske Brødres og 11.6 pCt. til det lutheranske.

I ikke ringe Grad bestaar Befolkningen af fremmede Elementer; i 1901 var der født:

paa de dansk-vestindiske Øer	23.847
— - fremmed-vestindiske Øer	5.591
i Danmark	427
andetsteds	662

Ca. 22 pCt. af Befolkningen var saaledes født uden for Øerne, godt de 18 pCt. paa de andre Antiller. Kun 1.4 pCt. var fra Moderlandet.

Om Raceforholdet, om Antallet af Hvide og Farvede, giver Folketællingsmaterialet ingen Oplysninger.

Om den foreslaaede naturvidenskabelige Station i Grønland

Ved Mag. scient. *Morten P. Porsild.*

Redaktionen af »Atlanten« har opfordret mig til at give Tidsskriftets Læsere en Redegørelse for min i Fjor fremsatte Plan om en fast naturvidenskabelig Station i Grønland og den Skæbne, Planen hidtil har faaet. Jeg efterkommer med Glæde denne Opfordring, ikke mindst fordi Bestyrelsen for »De danske Atlanterhavsøer« var blandt de første, der tilsagde min Plan Støtte og Interesse.

Efter at jeg gennem en Del Aar havde beskæftiget mig med Studier over Grønlands Naturforhold, dels gennem Litteratur, dels paa Rejser i Landet, stod det mig klart, at de væsentligste og værdifuldeste Problemer af arktisk biologisk Forskning kun lod sig studere, naar man, forsynet med de rette Midler, kunde opholde sig i længere Tid i et arktisk Land. De mange store og veludrustede Laboratorier, som i de senere Aar ere fremkomne i alle civiliserede tempererede og tropiske Lande, have fremmet vor biologiske Erkendelse mere end mange Aartiers Opdagelsesrejser. Men en arktisk Station mangler endnu, og dens Savn har Gang paa Gang været følt og beklaget af Udlandets mest fremragende Forskere. I Grønland ejer Danmark det største, ejendommeligste og bedst undersøgte Polarland. I store Opdagelsesrejser kunne vi ikke tage Kappestriden med de store Nationer op, dertil ere vore Midler for smaa; men koncentrere vi vor Opmærksomhed paa et enkelt Punkt: Grønlands Undersøgelse, saa have vi al mulig Udsigt til, at vor Polarforskning kan indtage en værdig Plads ved Siden af selve Stormagternes. Det have vi nu gjort i en lang Aarrække, det har gjort vore Naturforskere berømte ud over Landets Grænser; det bør vi blive ved med, for det har vi Raad til: 25 Aars systematisk drevne Grønlandsundersøgelser med ca. 50 udsendte Ekspeditioner og ca. 30 Bind udgivne videnskabelige Resultater have kostet os saa meget som een af *Peary's* Rejser!

Den Ære, Grønlandsforskningen har bragt vort Land, forpligter os til ikke at lade den hvile, men til her altid at være et Skridt foran andre. Men der er en Fare for, at vi snart over-

fløjes af Sverige og Norge gennem deres store Opdagelsesrejser og gennem Svenskernes omhyggelige Undersøgelser paa Spitsbergen. Rusland arbejder paa Novaia Zemlia og i Sibirien, Canada i sine arktiske Besiddelser og sidst, men ikke mindst, De forenede Stater i Alaska. Dertil kommer, at dansk Vestgrønland endnu egner sig bedre end noget andet Land til Sædet for en arktisk naturvidenskabelig Station, og at Anlæget og Driften her vil blive billigere end noget andet Sted. Danmark vil altsaa ved at tage denne Sag op ikke alene gøre sig i høj Grad fortjent af den arktiske og biologiske Forskning i Almindelighed, men tillige — om der tages fat straks — have Lejlighed til at komme et Skridt forud for alle andre.

Ud fra dette Synspunkt skrev jeg saa under Titlen »En national Opgave for Danmark« en længere Redegørelse i »Dansk Tidsskrift« i Fjor. Jeg antydede heri dels de videnskabelige Opgaver, der laa nærmest for Haanden, dels dem, som en saadan fast Station i større eller mindre Grad vilde faa Betydning for indenfor alle Naturhistoriens Grene, saavel som nogle Opgaver af praktisk økonomisk Betydning, hvis Løsning passende her kunde tage sin Begyndelse. Min Plan fandt en Tilslutning saa hurtig og varm, som jeg knapt havde turdet vente det. Faa Dage efter at min Redegørelse var udkommen, skrev Prof. Dr. *Georg Brandes* et langt og varmt Indlæg for Planen i »Politiken« 12. Okt. 1903. Dette Indlæg efterfulgtes af lignende af Musæumsinspektør *C. H. Ostenfeld* i »Berlingske Tidende« 13. Okt. 1903, af Docent *Kolderup Rosenvinge* i »Botanisk Tidsskrift« 25. Bd. 3. H., af Assistent under Danmarks geologiske Undersøgelse *N. Hartz* i »Jyllandsposten« 27. Okt. 1903, af Kontorchef ved den Kgl. grønlandske Handel *Krenchel* i »Nationaltidende« 16.—18. Novbr. 1903 samt af talrige unavngivne Indlæg i Hovedstads-, Provins- og sønderjydsk Presse.

I Efteraaret 1903 indsendte jeg saa Andragender til Carlsbergfondet om Midler til Stationens Anlæg og til Kultusministeriet om Bevilling til Statens Overtagelse og Drift af Stationen. Disse Andragender støttedes med Anbefalinger fra Konsistorium, det mathematisk-naturvidenskabelige Fakultet, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Kommissionen for Grønlands geologiske og geografiske Undersøgelse, fra »De danske Atlanterhavsøer«s grønlandske Sektion, Den botaniske Forenings Bestyrelse samt fra Professor zoologiae Dr. *H. Jungersen.* Efter min Anmodning

anbefalede Professor botanices Dr. *Eug. Warming* mine personlige Kvalifikationer overfor Ministeriet, og det samme gjorde Kommissionen for Grønlandsundersøgelserne og Landbohøjskolen uopfordret.

Hs. Eksc. Kultusministeren udtalte mundtlig den største Velvilje for min Plan, og det samme gjorde flere Medlemmer af begge Ting. Imidlertid saa Direktionen for Carlsbergfondet sig ikke i Stand til at træde hjælpende til, navnlig paa Grund af tre store Foretagender, som lagde Beslag paa største Parten af den disponible Kapital, og efter Hs. Eksc. Kultusministerens Raad tog jeg saa min Ansøgning til Ministeriet tilbage.

Jeg agter nu at indsende de to Andragender for anden Gang*) og haaber saa, at al den Velvilje, der hidtil er vist mit Forslag, maa give det praktiske Resultat, at Stationen kan blive rejst til næste Aar.

I de med Ansøgningerne indsendte Overslag over Omkostningerne ved Stationens Anlæg og Drift, fordelte Hovedsummerne sig saaledes:

A. Anlæget.

Færdiglavet Materiale til Huse og Skure	ca.	10.500	Kr.
Inventar	—	1700	—
Instrumenter, Kemikalier etc.	—	5200	—
Rejsemateriel (Baade, Telte, Slæder etc.)	—	9650	—
Værktøj	—	450	—
Første Indkøb af Litteratur	—	3000	—
Forskelligt (Rejsning af Hus, Jordarbejde, Indhegning af Arealer etc.)	—	4500	—
	Tilsammen	35.000	Kr.

B. Den aarlige Drift.

Vedligeholdelse af Hus og Materiel	ca.	400	Kr.
— - Instrumenter og Kemikalier	—	500	—
Indkøb af Litteratur og Udgifter til Trykning	—	1600	—
Brændsel, Belysning, Motorolie	—	700	—
	At overføre	3200	Kr.

*) Forøvrigt ogsaa for sidste, thi Planens Formaalstjenlighed maa ved de mange Udtalelser være tilstrækkeligt belyst, og jeg har ikke Raad eller Tid til at vente længere.

	Overført	3200	Kr.
Lønninger til en Bestyrer og til grønlandske Medhjælpere	ca.	7500	—
Uforudsete og forskellige Udgifter	—	400	—
	Til sammen	11.100	Kr.

I begge Overslag er forudsat, at Staten (ɔ: Den Kgl. Grønlandske Handel) velvilligst vil befordre alt til Stationen hørende Gods fragtfrit fra København til nærmeste Koloni.

Husene tænkes byggede af Træ, med Undtagelse af Skillerummene nær Ovnene, væsentligst som de nyere Bygninger, Grønlandsk Handel og Mission i de senere Aar har ladet udføre, dog noget tillæmpede efter de særlige Krav, der her skulle stilles til dem. Der er ved Beregningen af dem overalt taget Hensyn til Soliditet, medens der er set bort fra alt, hvad der kunde kaldes et repræsentativt Ydre. Materialet skal gøres færdigt her hjemme, afmærkes og atter nedtages til Forsending. Foruden Lejlighed til Bestyreren indeholder det store Hus et stort og et mindre Laboratorieværelse, et stort Værelse til Bøger og Samlinger samt to Opholdsrum for besøgende Videnskabsmænd. Rejsemateriellet er beregnet til 3 uafhængigt af hverandre rejsende Forskere; af Instrumenter er beregnet de nødvendigste til almindeligt, dagligt Arbejde og til de Opgaver, der først skal tages fat paa. Udhusene skulle rumme Baade og andet Materiel. Værktøj er beregnet til de vigtigste forefaldende Arbejder og Reparationer. Om Pladsens Fordeling i det store Hus vil hosstaaende Skitse af Grundplanen give en Forestilling.

Stationen tænkes anlagt paa Sydkysten af Disko-Øen i Nord-Grønland i Nærheden af Kolonien Godhavn. Den vil her i Lavlandet have den frodigste Vegetation, der overhovedet findes i Nordgrønland, i umiddelbar Nærhed og samtidig lidt højere til Vejrs rent arktiske Forhold. Der er herfra hurtig og let Adgang til de forskelligste og interessanteste Naturforhold, til Gnejs- og Basaltbund, til Landis, til aabent Hav, Fjorde og Indsøer og til de kulførende Dannelser med deres rige Indhold af halvtropiske Planteforsteninger fra Kridt- og Tertiærtiden, vel de rigeste i Verden. Og endelig er Godhavn den nordgrønlandske Koloni, der kan have tidligst, hyppigst og senest Forbindelse med Omverdenen, en Fordel lige betydningsfuld for dens Bestyrer som for dens besøgende Gæster.

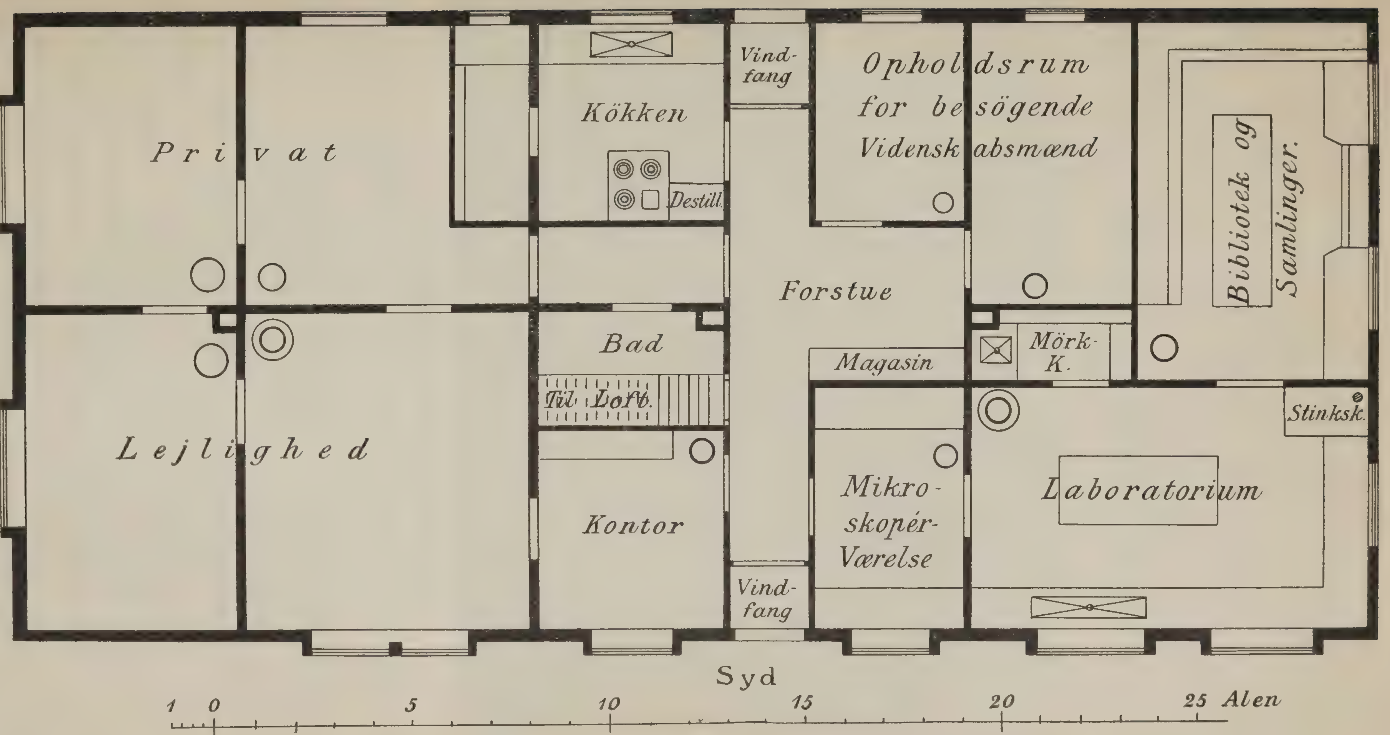

Fig. 1. **Grundplan af Stuehuset til den naturvidenskabelige Station.**

En af de først oprettede biologiske Stationer, Stationen i Neapel, anlagdes af en tysk Naturforsker for største Delen for egne Midler, og den opretholdes nu ved Bidrag fra flere europæiske Lande, som ved deres Tilskud sikre sig en eller flere Arbejdspladser for deres Naturforskere. De senere oprettede Stationer have sat en Ære i, at fremmede Forskere benyttede dem, og de have givet dem fri Adgang til deres Arbejdspladser. Berømtest i denne Henseende er den store og overdaadigt ud-

Kolonien Godhavn i Nordgrønland.
Bag Havnen ligger „Lyngmarken“, berømt for sin frodige Natur, Bunden er her Gnejs; derover et 2200 Fod højt Basaltfjæld. Huset tilvenstre er Inspektørboligen.

styrede Station ved Buitenzorg paa Java, hvor et helt Laboratorium er indrettet og monteret til gratis Brug for fremmede Videnskabsmænd. Alle Udgifter ved dette Laboratoriums Vedligeholdelse og Drift afholdes af den hollandske Stat.

Der er stor Sandsynlighed for, at flere Stater vilde være interesserede i at faa et arktisk Laboratorium indrettet og tillige med aarlige Bidrag vilde sikre sig Arbejdspladser. Men da Stationen bør være dansk, har jeg i mit Forslag ikke taget denne Mulighed med i Betragtning. Efter mit Forslag er der ved Stationen Arbejdsplads for to besøgende. Skulde det vise sig, efter

at Stationen faar begyndt at arbejde, at der bliver Trang til flere Pladser for danske eller fremmede, vil den jo let kunne udvides. Der vil da være at ansætte og bygge Hus til en Økonom, som maa tage de besøgende Forskere i Pension (foreløbig er denne Pligt tænkt paalagt Bestyreren); de to Opholdsværelser blive da fri og kunne tages ind til Laboratoriet. Omkostningerne ved et Sommerophold ved Stationen vil for en fra København udgaaende Videnskabsmand andrage ca. 1000 Kr. Ønsker han at foretage længere Rejser oppe i Landet, forøges Summen naturligvis noget. Han vil paa Stationen forefinde til gratis Afbenyttelse Opholds- og Arbejdsrum, de fleste og nødvendigste Instrumenter, Kemikalier og Bøger, Rejsemateriel og Assistance paa kortere Udflugter. Med andre Ord: Omkostningerne ved en Studierejse til et arktisk Land blive paa denne Maade reducerede til omtrent $^1/_3$ eller $^1/_4$ af, hvad den hidtil har kostet. Til Sammenligning tjener, at Rejse- og Hoteludgifter paa en 6 Maaneders Studierejse til Java eller en anden tropisk Station næppe kan anslaas til mindre end ca. 4000 Kr.

Om Stationens videnskabelige Opgaver har jeg udtalt mig udførligere i den ovennævnte Redegørelse, hvorfor jeg her skal nøjes med at anføre Hovedtrækkene og iøvrigt henvise til »Dansk Tidsskrift«s Oktoberhæfte 1903. Først og fremmest skal her være Genstand for Undersøgelse alt, hvad der kan tjene til Belysning af Spørgsmaalene:

1) Hvilke ydre Faktorer fremkalde de arktiske Planters og Plantesamfunds ejendommelige Udseende?

2) Hvilke indre og ydre Egenskaber sætte de arktiske Planter i Stand til at udholde saadanne Kaar, som alle andre vilde bukke under for?

Under disse to Spørgsmaal falder en hel Række Undersøgelser over Planternes Bygning, Næringsoptagelse, Vækst, Aandedræt, Fordampning, Variation og Tilpasningsevne, Blomstring og Formering. Endvidere over Plantesamfundenes Opstaaen paa den af Isen nylig blottede Bund, deres Udviklingshistorie og indbyrdes Kamp om Pladsen. Om alle disse Spørgsmaal vide vi hidtil kun lidet eller intet, og de kunne kun løses tilfredsstillende af en, der i længere Tid kan drive Undersøgelser paa Stedet ved Hjælp af Iagttagelser i Naturen og Eksperimenter.

Ved Siden af dette Arbejde vil den i Grønland bosatte Forsker have rig Lejlighed til at indsamle andre botaniske, zoologi-

Fra Diskos Sydøstkyst (nær Mudderbugten).

I Forgrunden Strandsand med Marehalm o. s. v., bagved Hede, der strækker sig et Stykke op ad Fjældskraaningen. Fjældet tilvenstre er opbygget af kulførende Sandsten, Fjældene i Baggrunden af Basalt. Paa deres Top er evig Is, fra hvilken Bræer komme ned.

ske og geologiske Iagttagelser og Materialier, som kunne komme andre, ikke mindst vore Museer og Laboratorier herhjemme, tilgode.

For »Atlanten«s Læsere turde maaske de Undersøgelser have størst Interesse, som kunne ventes at faa praktisk-økonomisk Betydning.

Rationelle Forsøg over Planteavl fra arktiske Bredder foreligge ikke. Man har Forsøg fra det nordlige Norge, Island og fra Alaska, men fra rent arktisk Land har man kun spredte Erfaringer, indvundne af de danske Embedsmænd i Grønland. Af disse fremgaar, at saadanne Havesager, af hvilke Rødder, Knolde eller Blade benyttes, kunne dyrkes med større eller mindre Held, navnlig inde ved Bunden af Fjordene, hvor Sommertemperaturen er højere end ved Kysten. Der er her kun eksperimenteret med en Del af de almindeligste danske Haveurter, og for den indfødte Befolkning have disse Forsøg ingen Betydning faaet.

Hos den grønlandske Befolkning med dens udprægede animalske Næring er Trang til Næringsstoffer af Planteriget som oftest stærkt følt, men Brød er for mange en for kostbar Luksusartikel. Der samles overalt en Del Bær, som dels spises paa Stedet, dels hengemmes. Desuden spises der raa Stængler og Bladstilke af Kvanen *(Archangelica officinalis).* Denne Grønlands største Urt vokser i Sydgrønland almindeligt langs Bæklejerne, i Nordgrønland forekommer den paa Diskos Sydkyst, men den kunde med Lethed trives de allerfleste Steder. Ved en passende Beskæring under Indsamlingen kan den bringes til at danne unge Skud hele Sommeren igennem, og disse, der ere rige paa Sukker og velsmagende, ogsaa for Europæere, kunne uden Besvær indsamles af Kvinder og Børn og ville, passende opbevarede, kunne være et Tillæg til den ensformige Kødspise, som baade vilde være af økonomisk og diætetisk Betydning. En Smule Have med Kvan og lidt Rodfrugt og Grøntsager burde findes ved hvert grønlandsk Hus.

Husdyravl. Gennem hele Sydgrønland og op til 70° n. Br. i Nordgrønland er der særdeles gode Betingelser for Faarehold. Selv paa de golde Yderøer i Egedesmindes Distrikt trives Faarene udmærket om Sommeren og blive meget fede. Den eneste Fare for Faarene er de grønlandske Hunde. Imidlertid er jo Landet saa stort og saa tyndt befolket, at der ikke vil være stor

Fig. 4. **Frodigt Pilekrat i Bunden af Diskofjorden.**

Krattet strækker sig fra Kysten til Fjældets Fod, omtrent en halv Mil, og er næsten af Mandshøjde (Grønlænderen traadte i sidste Øjeblik op paa en Sten for at sikre sig at komme med paa Billedet). I Forgrunden til venstre ses K v a n e n.

Vanskelighed ved at beskytte Faarene mod Hundene, naar først Interessen er der. I Sydgrønland holdes kun Hunde i det nordligste Distrikt.

Den Betydning, Faaret vil kunne faa for Befolkningen, maa vurderes meget højt, ikke alene til Føde i Vintertiden, især for de allerede talrige Familier, hvis Overhoved af en eller anden Grund daarligt kan fange Sæler, men ogsaa for Uldens Skyld. Der indføres allerede for ikke ganske smaa Summer Uldvarer til Grønland, dels i Form af færingske Trøjer, dels som Vadmel. De ere blevne en Nødvendighed for Befolkningen og kunde tilvirkes i Landet af dets egen Befolkning.

I det allersydligste Grønland holdes der en Del Køer, baade af Danske og af nogle Grønlændere, der her have gjort Skridtet fra Jægerfolk til Kvægavlere. Kohold vil sikkert kunne lykkes inde i Fjordene helt op til 66^{0} n. Br., og dets Betydning som Erhverv ved Siden af Jagt og Fiskeri er utvivlsom.

Sammen med Spørgsmaalet om Kvægavl hænger Spørgsmaalet om Planteavl til Kreaturernes Vinterfodring. Thi skal Vinterfoderet indføres, bliver dette Erhverv urentabelt. Nu kan der talrige Steder i Sydgrønland bjærges Hø nok paa naturlige Græsgange, men længere nordpaa ere Steder med rig Græsvækst mere spredte. Og dog kunne gode Græsser meget vel trives her. Over hele Grønland vokser f. Eks. Eng-Rapgræs, Amerikanernes højt priste »*Kentucky Blue Grass*« vildt, jeg har i Nordgrønland set Straa, der bleve henimod 3 Alen høje. Ved Siden af dette bør navnlig fremhæves Fjæld-Timothe, og Fjæld-Rævehale, samt en Slags Guldhavre. De vokse overalt; men navnlig paa gødede Steder, som Affaldsdynger ved Husene, danne de to første et tæt og højt voksende meget bladrigt og saftigt Grønsvær. Der er ingen som helst Tvivl om, at man af disse Græsser med ringe Arbejde kan faa gode og varige Græsgange til Høbjærgning frem.

I min Artikel i »Atlanten«s første Hefte fremhævede jeg, at der i Grønland utvivlsomt er baade Plads og Vildren nok til at en Befolkning af Rensdyr-Nomader kan leve ved Siden af den indfødte Befolkning, uden at dennes Interesser derved kendelig berøres. Det er navnlig det brede, isfri Land omkring Bunden af Fjordene paa Vestkysten, der vil egne sig hertil, og som en yderligere Fordel for Rensdyravl i Grønland kan fremhæves, at Renens Fjender, Ulven og Bremsen mangler. — For-

nylig har Hr. Kontorchef *Krenchel* fortalt mig, at Direktoratet for Den Kgl. grønlandske Handel allerede har under Overvejelse at faa nogle Lapper sendt op for at lære Grønlænderne at indfange og passe Rensdyrhjorder. I Alaska har Amerikanerne gjort lignende Forsøg med Held.

Paa gunstige Steder, især inde i Fjordene, vil der være Grund til at prøve paa at opelske en Trævækst, der er bedre end den, der nu findes heroppe. Der er nu og da gjort enkelte Forsøg herpaa, men dels har Valget af Træsorter, dels Behandlingen af dem været saa lidet rationel, at de Resultater, der kom frem, lige saa vel kunne tages til Indtægt for som imod den Anskuelse, at der heroppe kan gro noget bedre end det, der er. Selvfølgelig vil intet fornuftigt Menneske tænke paa at gøre Grønland til et Land med Tømmereksport, som Modstandere af saadanne Forsøg straks tale om. Kan der blot skabes en Trævækst, som kan være Befolkningen til Hjælp med Brændsel og letteste Nyttetømmer, saa er dette ogsaa nogen Ulejlighed værd.

Den med Forholdene ukendte kunde spørge: Hvorfor er alt dette nyt, og hvorfor har der ikke for lang Tid siden været taget fat paa saadanne Opgaver? Svaret ligger simpelthen i de særlige Samfundsforhold, som hidtil have raadet og endnu raade i Grønland. Man erindre, at Landet ikke er selvstændigt, men nærmest at betragte som en kgl. Domæne. Dets hele økonomiske Status hviler paa Fangst af Sæl og Smaahval og paa Jagt af Ræv og Ederfugl. Kun Udbyttet af dette Erhverv er sælgeligt og i Stand til at skaffe dets Ejer Adgang til de europæiske Varer, som ere blevne ham en Fornødenhed.

Saa længe disse Rigdomskilder flyde uden skæbnesvanger Aftagen, er det det nemmeste at undlade at opdyrke nye eller ved Kultivering at tilføre Landet nye Værdier til Erstatning for de forbrugte. Men naar Tilfældet er som nu, at 200-aarig ensidig Drift har medført en faktisk Nedgang i Landets naturlige Erhvervskilder, er der god Grund til at tænke paa Opdyrkning af nyt Erhverv for den stadigt stigende Befolkning med dens stadigt stigende Trang til Kulturens Goder. Det er jo umuligt, at den selv i Løbet af de 200 Aar skulde have gjort det store Skridt fra Jægerfolkets lave Standpunkt til det højere agerdyrkende, naar Vejledning, Eksempel og Opmuntring ganske har manglet.

Den produktive Erhvervsgren, som ligger nærmest for, er

dog Fiskeriet. Der kendes allerede en Del rige Fiskepladser, hvorpaa der kan fanges Hellefisk og Helleflynder i store Mængder, og udenfor Kysten kendes der store Fiskebanker med Helleflynder og Kabliau, hvorfra et Kutterfiskeri, der kunde støtte sig til Etablissementer i Land, vilde kunne gøre Regning paa stort Udbytte. (Sammenlign ogsaa min Artikel i »Atlanten«s første Hæfte.) Og alle Elve vrimle med Laksørreder. Fangstudbyttet af Hellefisk og Ørred, der tidligere slet ikke benyttedes som Salgs- og Eksportvare, har Den kgl. grønlandske Handel i de senere Aar begyndt at tage op, og den synes efter Udtalelser af Hr. Kontorchef Krenchel og Hr. Direktør Ryberg ikke at være fremmed for Tanken om at faa Betingelserne for et Kutterfiskeri i Davis-Strædet grundigt undersøgte, men samtidig siges det, at Administrationen ikke vil arbejde hen imod, at dette Erhverv skulde drives af Landets egen Befolkning, men at det altsaa enten skulde drives for Handelens Regning med europæisk Arbejdskraft eller bortforpagtes til et passende kontrolleret og beskattet Selskab, som det ogsaa har været paatænkt at gøre med Hvalfangsten deroppe. Med andre Ord: det ny Erhverv vil i saa Fald blive en ny Domæneindtægt, som for Landets Befolkning kun faar den indirekte Betydning, at den vil kunne bære dens muligt stigende Trang til Fattigunderstøttelse.

Saa omfattende Undersøgelser, som hertil vil kræves, har jeg slet ikke turdet medtage i mit Forslag. For Tiden deltager Danmark jo i de internationale Hav- og Fiskeriundersøgelser, og et enkelt Sommertogt til Farvandene omkring Færøerne og Island koster alene ca. 50.000 Kr. og vil ikke blive billigere i grønlandske. Det vil jo desuden være rimeligst at lade denne Undersøgelse vente, til de internationale Undersøgelser ere afsluttede. Vi have da baade Skib og en hel Stab af dertil specielt uddannede Kræfter til Raadighed.

Dermed skal nu ikke være sagt, at saadanne biologiske Undersøgelser over Fiskenes og de andre Sødyrs Levevis og Vandringer og af Planktonet, som en biologisk Station alene af videnskabelige Grunde vilde tage fat paa, ikke skulde faa Betydning eller Interesse for dette større Spørgsmaal. Tværtimod, der er al mulig Grund til at antage, at en Del Aars Iagttagelser og Erfaringer fra et enkelt Punkt skulle til, før de store Undersøgelsestogter kunne give et til deres Omkostninger svarende fuldt Udbytte.

Der er stor Rimelighed for, at en biologisk Station i Grønland vilde faa Betydning for mange praktiske og økonomiske Spørgsmaal, men saa længe en Forandring i de bestaaende Forhold ikke kræves, vil det være klogere at stille hele denne Side af Stationens Virksomhed foreløbig noget i Baggrunden. Det videnskabelige er og maa blive Hovedsagen, og om dets Udbyttes Betydning er der ingen Meningsforskel.

Paa den anden Side kan der jo ogsaa lægges for mange og for store Opgaver paa en saa beskedent udrustet Stations Skulder. Naar f. Eks. Kontorchef Krenchel i de ovennævnte Artikler i »Nationaltidende« har foreslaaet Stationen at tage Tuberkulosens Bekæmpelse blandt Grønlands Befolkning op som en Hovedopgave, saa er dette sikkert i høj Grad at skyde over Maalet. Saa længe Alverdens største lægevidenskabelige Kapaciteter med de allerstørste og allerbedst indrettede Laboratorier og Sanatorier i Ryggen ikke have løst Tuberkuloseproblemet, men gennem Kongresser søge at give hinanden Ideer til dets Løsning, saa længe turde det være for meget forlangt, at en i Grønland bosat Biolog skulde løse det. Denne Opgave maatte det vel desuden nærmest paahvile Sundhedsautoriteterne deroppe at løse.

Forøvrigt kan Tuberkulosen ikke virksomt bekæmpes i Grønland. Dertil er Befolkningens hygiejniske Dannelse eller med andre Ord dens Kultur og dens økonomiske Stilling endnu alt for lav. At sprede Kultur blandt sine Omgivelser kan ikke siges at være en fjern Tanke for en biologisk Station, men ifølge Sagens Natur kan den kun komme til at virke paa et saare begrænset Antal Mennesker. Dér vilde Administrationen af Grønland have ganske andre Muligheder for at opnaa et godt og hurtigt Resultat.

Nye Medlemmer

optagne paa Mødet d. 9. September 1904.

Aars-Medlemmer med aarligt Bidrag af 5 Kr.

Navn	Adresse	Indmeldt ved
Andresen, Kancelliraad	Varde	Sekretariatet
Ahlmann, Herredsfoged	Fredericia	Kapt. V. Petersen
Berthelsen, A., Justitsraad	Binnitze, Maribo	Forp. Sonne
Bistrup, L. H. C., Kolonibest.	Sukkertoppen, Grønland	Sekretariatet
Bloch, Direktør	Fredericia	Kapt. V. Petersen
» Enkefrue	do.	do.
Boeck, Premierløjtnant	do.	do.
Bruun, Cecil, Proprietær	Aarupgaard, Fjerritslev	Læge Bratsch
Buhl, Hotelejer	Fredericia	Kapt. V. Petersen
Christensen, Carl J., Købmand	do.	do.
Christmas, Frue	Snoghøj pr. Fredericia	do.
Christoffersen, Vinhandler	Fredericia	do.
Cohr, Guldsmed	do.	do.
Currie, Charles Earl, Kgl. dansk Konsul	Louisville, Kentucky U. S. A.	Sekretariatet
Dalhoff, Pastor	Diakonissestiftelsen	Kammerh. Sehested
Danielsen, C. C., Postekspeditør	Thorshavn	Sekretariatet
Dejgaard, Sagfører	Herning	Skovrider Chr. Dalgas
Dige, H., Ingeniør	København	Prof. Westermann
Fugl, Købmand	Vordingborg	Kammerherreinde Oxholm
Gødningskompagni, Det danske	København	Sekretariatet
Hage, Premierløjtnant	Fredericia	Kapt. V. Petersen
Hammershaimb, J., Adjunkt	Herlufsholm, Næstved	Sekretariatet
Hansen, Joh. P., Korpslæge	Fredericia	Kapt. V. Petersen
Hattensen, Chr., Fuldmægtig	Maribo	Forp. Sonne
Hertz, Poul, Redaktør	Vejle	Sekretariatet
Hildebrandt, Overlæge	Fredericia	Kapt. V. Petersen
Hoffmeyer, H., Pastor	København	Prof. Westermann
Holm, E., Premierløjtnant	Fredericia	Kapt. V. Petersen
Høst & Søn, Andr. Fr., Firm.	København	Sekretariatet
Jessen, Boghandler	Fredericia	Kapt. V. Petersen
Jónsson, Helgi, Mag. scient.	København	Prof. Westermann
Jørgensen, Gyde, Oberstløjtn.	Fredericia	Kapt. V. Petersen
» J. M., Købmand	do.	do.
Koppel, G. Læge	Godthaab, Grønland	Sekretariatet

Navn	Adresse	Indmeldt ved
Krieger, Frue	Øbjerggaard, Lundby	Kammerherreinde Oxholm
Langgaard, Dr. med., Stadsfysikus	Fredericia	Kapt. V. Petersen
Lassen, Rudolf, Sagfører	Fjerritslev	Læge Bratsch
Lichtenberg, Provst	Hasle	A. Lind, Brogaard
Liebe, Læge	Fredericia	Kapt. V. Petersen
Lindhard, E., Assistent	København	Sekretariatet
Lund, J. C., Oberstløjtnant	Fredericia	Kapt. V. Petersen
» Stationsforstander	do.	do.
Luun, Erik, Herredsfuldmægtig	Kerteminde	Distriktslæge Gellerup
Mathiassen, V., Bogholder	Hjørring	Postmester Th. Kornerup
Meyer, Em., Fabrikant	København	Prof. Westermann
» E., Frue	do.	do.
Møller, J., Dampskibsekspeditør	Fredericia	Kapt. V. Petersen
Münter, Premierløjtnant	do.	do.
Niclassen, S., Lærer	Myggenæs, Færøerne	Sekretariatet
Odder, Joh., Kaptajn	Fredericia	Kapt. V. Petersen
Ostenfeld, C. H., Museumsinspektør	København	Sekretariatet
Pedersen, N. P., Købmand	Bryrup St.	do.
Petersen, Hans, Forretningsfører	Spritfabrikken, Fredericia	Kapt. V. Petersen
Plum, N. M. & F.	Assens	Sekretariatet
Qvade, Carl, Købmand	Maribo	Forp. Sonne
Rasmussen, J.	125. E. Pedregosa St. Santa Barbara. Cal. U. S. A.	Sekretariatet
Rohde, Pastor	Klemensker	A. Lind, Brogaard
Scharling, Borgmester	Fredericia	Kapt. V. Petersen
Schmidt, C. L., Konsul	Kolding	Sekretariatet
Schultz-Lorentzen, Seminarieforstander	Godthaab, Grønland	do.
Sejdenfaden, Herredsfuldmægtig, Overretssagfører	Varde	Herredf. F. Müller
Stürup, N. P. W., Kgl. dansk Generalkonsul	Caracas, Venezuela	Sekretariatet
Svitzer, Plantageejer	Little Princess St. Croix	Dr. phil. F. Børgesen
Sørensen. C. W., Kaptajn	Fredericia	Kapt. V. Petersen
Thiset, A., Arkivar i Rigsark.	København	Landinsp. Hvenegaard, Svendborg
Thomsen, Hotelejer	Hjerting, Varde	Prof. Westermann
Ulrik, Axel, Kredslæge	København	Sekretariatet
» Th., Forp., Landvæsenskommissær	Rosendal pr. Faxe	Fysikus F. F. Ulrik
Voltelen, Fabriksbestyrer	Sukkerfabr. Maribo	Forp. Sonne
Willerup, Kaptajn	Fredericia	Kapt. V. Petersen
Zeuthen, Provst	do.	do.

En Rejse til Island.

Af Professor, Dr. phil. *F. Jónsson.*

Der er ikke faa, der hver Sommer rejse til Island, men de fleste deraf ere Englændere og dernæst Tyskere. Maalet kan være forskelligt, uagtet det for alle tillige er en Lystrejse; men dermed kan adskillige andre Bihensigter være forbundne, f. Eks. Lysten til at se og sætte sig ind i de primitive Kulturtilstande, der endnu herske paa denne fjerne Ø, lære Folket og dets Tankegang at kende, saa godt som det i Forhold til den knappe Tid lader sig gøre. Endnu er Island ikke blevet et Turistland i samme Forstand som f. Eks. Norge. Heldigvis, fristes man til at udbryde. Her fra Danmark og de andre skandinaviske Lande er der overhovedet særdeles faa, der i Ferien søge til Island. Hvorfor? Det er dog de skandinaviske Stammefrænder, der allersnarest burde have Interesse af at lære Land og Folk at kende. Ja, der er vistnok flere Grunde, der virke afskrækkende. Den lange Sørejse, Kostbarheden, den lange Tid, der medgaar til hele Rejsen — ere de hyppigste Undskyldninger, man hører, og dertil kommer saa det Ræsonnement, at har man Raad til en Sommer at foretage en Rejse, vil man til Syden, til det varme, vidunderlige Syden, om hvis Herlighed man har hørt saa meget.

Alt dette er forstaaeligt, men der er dog — for her straks at tage Sigte paa det sidste — ikke faa, der Sommer efter Sommer have Raad til at foretage kortere eller længere Rejser, og da skulde man tro, at Turen ogsaa kunde komme til Island. De, som kun have højst 2—3 Uger til at rejse i, ere lovlig undskyldte; for dem er Tiden for kort til en Islandstur. 3—4 Uger er det mindste, der maa anvendes paa en saadan, for at den ikke skal blive alt for forjaget. De andre Indvendinger ere af mindre eller ingen Betydning, som vi straks skulle se.

Den lange Sørejse. Der er her to Ting at bemærke, dels den megen Tid, der alene medgaar til Rejsen frem og tilbage, dels de Ubehageligheder, Søsygen medfører. Tiden til Søturen frem og tilbage er nu under normale Omstændigheder 14—18 Dage (næppe mere), hvorved der dog er at bemærke, at Leith i Skotland altid anløbes, Færøerne paa nogle af Turene. En Dags Ophold kan man altid gøre Regning paa i Leith; den Dag egner

sig fortræffelig til Rekreation, til at se Edinburg, ja, endogsaa til at gøre en fornøjelig, om end noget anstrengende Tur til det skotske Højland. Turen fra København til Leith tager under normale Forhold 56—60 Timer, fra Leith til Reykjavik ca. 90 Timer (et kort Ophold ved Vestmannaøerne iberegnet). Det er hverken overvældende eller afskrækkende. Søsygen er selvfølgelig afskrækkende, men langt fra alle, der kunde rejse, blive søsyge; de Skibe, der nu gaa paa Island, ere for største Delen ret gode og velindrettede, og naar man har en ordentlig Køje, vil Søsygens Kvaler i høj Grad formindskes eller helt undgaas, selv om man ikke kan være oppe; desuden er Søsygen glemt, saa snart man er paa det tørre; fremdeles maa det huskes, at Rejsen foretages netop i den gunstigste Tid, samt endelig og ikke mindst, at man bagefter vil finde, at det lønner sig at komme til Island, selv om man er noget søsyg. Herom haves der saa at sige samstemmende Vidnesbyrd fra alle dem, som have foretaget Turen, og som da ikke have været alt for uheldige med Vejret paa Island. For dem, der ere søstærke, er Søturen en Fornøjelse mere.

Hverken Tiden, der medgaar til Sørejsen, eller Søsygen bør være afskrækkende. Hvor megen Tid man har til at rejse omkring i Island, beror jo naturligvis paa Omstændighederne og paa enhvers Maal og Med med Rejsen.

Men nu Kostbarheden? — Det høres ofte, at det er saa dyrt at foretage en Rejse til Island, langt dyrere end andet Steds hen. I al Almindelighed beror dette paa en Misforstaaelse eller Vildfarelse. Rettere sagt: det kommer ganske an paa, hvorledes man rejser, og hvor man rejser. Efter min Erfaring — og den er ikke saa ringe — er det ikke dyrere at rejse til Island end til andre Lande, snarere det modsatte, naar man da rejser fornuftigt. Jeg skal her give en Oversigt over Omkostningerne ved en kort Rejse, som f. Eks. fra Reykjavik til Tingvold—Geysir—Guldfos, idet jeg regner, at der gaar 5 Dage til den, hvilket er det normale, og jeg gaar ud fra, at der kun er een rejsende. Denne maa have en Ledsager, Følgemand, og en Hest med en Taske, der gaar tværs over Ryggen, hvori den rejsende anbringer det Tøj, han maa have med sig (Strømper, Linned osv.; meget behøves der ikke til en saa kort Rejse), samt den Proviant, han har med sig. Da denne Taske i alle Tilfælde er let, kan Hesten bruges til at skifte med; den bør derfor, ligesom

de andre, være en Ridehest, og de bør alle være villige og bløde; det er de Hovedbetingelser, enhver rejsende bør stille angaaende Hestene. Mere end 3 Heste er saaledes strengt taget ikke nødvendige. Fire Heste ere naturligvis endnu bedre, men for en saa kort Tur ikke nødvendige. Enhver Hest koster 2 Kr. pr. Dag, altsaa alle 3 Heste 30 Kr. Følgemanden koster, lad os sige, 5 Kr., men der kan sikkert faas en billigere; det er 25 Kr. højst. Dernæst kommer 4 Nætters Ophold ved Tingvold og Geysir for 2, det bliver ialt 10—15 Kr. Man spiser Morgen og Aften to Gange paa Tingvold og ved Geysir, det bliver (for to) ca. 20 Kr. Desuden har man lidt Mad med, Brød, Smør og lidt henkogte Sager, lad os sige for ca. 10 Kr. Hertil kommer 4 Kr. for en ekstra Følgemand fra Geysir til Guldfos. Alle Udgifterne blive saaledes ca. 100 Kr.

Hvad nu Omkostningerne ved Sørejsen angaa, stiller Sagen sig forskelligt, efter hvilke Skibe man rejser med. Der er nemlig baade Det Forenede Dampskibsselskabs og Thore-Selskabets Skibe, man kan tage med; med Det Forenedes koster Turen frem og tilbage (Tur og Retur) 160 Kr. (paa første Plads), Maden 4 Kr. om Dagen; regner man 16 Dage, koster hele Turen 224 Kr. foruden Drikkepenge, og hvad man mulig nyder ekstra; lad os sige med et rundt Tal 250 Kr. Hele Turen bliver saaledes ca. 350 Kr., i hvert Fald ikke ret meget mere. Tager man med Thore-Skibene, koster Billetten kun 115 Kr. (Tur og Retur), Maden $2^1/_2$ Kr. pr. Dag; det er 155 Kr. Hele Turen altsaa kun ca. 250 Kr., i hvert Fald ikke ret meget mere. Endelig kan man tage den ene Tur med det ene Selskabs, den anden med det andets Skibe; da bliver det omkring 300 Kr. Forudsat at hele Rejsen er 16 + 5 = 21 Dage, bliver det altsaa henhv. ca. 17, 12 eller 14 Kr. pr. Dag. Det kan være, at dette anses for at være temmelig meget, men Forholdene ville stille sig betydelig gunstigere, hvis man ikke rejser alene. Det bedste vilde være, at 2—4 slog sig sammen, saa bliver Landturen billigere; de 4 behøve ikke mere end 7—8 Heste i alt og kun een Følgemand, hvorved Omkostningerne fordeles, og det hele bliver betydelig billigere — og tillige morsommere, naar flere ere sammen.

Det er nu en let Sag at udregne, hvor meget mere det bliver, naar længere Rejser ind i Landet skulle foretages. Herved er at bemærke, at man paa Gaardene betaler (for sig og

Følgemanden) 2—3 Kr.; der bliver i Regelen forlangt 1 Kr. pro persona for Seng og Mad hver Morgen og Aften; men man betaler i Regelen noget mere, end hvad der forlanges. Skal man over Fjælde eller længere Heder, gør man rettest i at have lidt Mad med (Smør, Brød, Mælk, hvis man kan; det er i Grunden nok); rejser man hele Tiden i beboede Egne, kan man tage ind paa en Gaard og drikke en Kop Kaffe med Brød til; det tager i Regelen henved en Time, men man skal jo alligevel lade Hestene hvile midt under Dagsrejsen, omtr. en Times Tid, foruden de sædvanlige mindre Hvil. For en saadan Kop Kaffe forlanges 20—25 Øre. En Ting maa altid huskes, at det er ved Velvilje og Gæstfrihed fra Beboernes Side, at man faar Nattely og bliver forsynet med Mad og Drikke. Man maa aldrig være fordringsfuld som paa et Hotel.

Skal man saaledes en længere Rejse, bør Hestene faas for $1^1/_2$ Kr., og det har jeg altid faaet dem for. Det Raad hører man ofte, at Hestene i saa Tilfælde burde købes, for saa igen efter Rejsens Afslutning at sælges. Jeg tvivler meget om Hensigtsmæssigheden heraf. Jeg tror ikke, der vindes meget, og saa skal man maaske have en Del Bryderi med at faa dem solgte; desuden skal man lægge mange Penge ud i Forvejen, hvad der næppe passer alle rejsende.

Til Rejser i Island er Juli og August Maaneder alene skikkede.

Hvad nu Udrustning til Rejsen angaar, bør man først og fremmest være varmt klædt paa, have hvad man i Almindelighed kalder Vintertøj; Flip, Krave og Manchetter er det mest generende, jeg kender paa en saadan Rejse. En ulden, strikket Trøje, der gaar helt op om Halsen, uden paa Vesten er fortræffelig at have. Et uldent Tørklæde kan man tage om Halsen, hvis man trænger dertil. Desuden bør man have »Ridetøj«, d. v. s. et Par Ridebenklæder (dog ikke absolut nødvendige) og en Overfrakke (eller Jakke), begge Dele helst gamle og ikke for fine; desuden Vandstøvler og helst Regnkappe og Oliebukser, særlig disse sidste ere nødvendige; Regnkappen og Oliebukserne plejer man at hæfte bag ved Sadlen, der er indrettet dertil. Endelig er det hensigtsmæssigt at have med sig et Par almindelige Sko at tage paa om Aftenen, naar man kommer til Gaardene, og om Morgenen; saa føler man sig let og veltilpas.

Hvad Sadler og Bidsler angaar, faar man dem til Laans, eller

de følge med Hesten; Sadlerne ere ikke altid saa gode, som de burde være, det er derfor tilraadeligt at købe eller laane et Faareskind, naturligvis med Ulden paa, og spænde det over Sadlen; saa sidder man blødt. Til den fuldstændige Udrustning hører endelig en Pisk, det bør helst være en islandsk Pisk; den kan købes for et Par Kroner. Hele den her nævnte Udrustning er i det hele ikke dyr.

Hvorfor skal man saa rejse til Island i sin Ferie? Fordi man ikke noget andet Sted faar bedre eller sundere Klima, renere og friskere Luft at være i end der; det er nervestyrkende i højeste Grad, og saa kommer dertil, at intet Sted er selve Rejsemaaden, Befordringen, morsommere end den, man der har. Jærnbaneture er sandelig ikke morsomme, man ser lidet, faar et meget flygtigt Indtryk af de Egne, man suser igennem, naar man vil gøre sig den Ulejlighed at staa ved et Vindue, for ikke at tale om forskellige Ubehageligheder. Ikke engang Skydsture i Norge, hvor man sidder i aabne Vogne eller Kærrer, kan maale sig med Rideturene i Island; man maa dér holde sig til de slagne Landeveje; vil man se noget længere borte fra Vejen, maa man kravle af — eller undvære Synet. Anderledes paa Island. Der kan man, siddende paa sin Hest, foretage alle mulige Afstikkere fra Vejen, snart for at se nærmere paa en Fos, snart for at hvile sig paa en smuk, vinkende Græsslette, snart for at undersøge et eller andet mærkeligt Naturfænomen o. s. v. Kort sagt, man føler sig saa fri og uafhængig som ingen andre Steder og kan nyde Guds frie Natur og dens Herligheder fuldtud. Man er desuden helt og holdent uden for al europæisk Støj og Larm og saa velsignet fri for alt Avisvrøvl. Man siger, at det er særlig af den sidste Grund, at saa mange Englændere søge derop og opholde sig der saa længe. Den Herlighed er nu snart forbi, for saa vidt som telegrafisk Forbindelse i den nærmeste Fremtid vil knytte Island til Omverdenen. Og dog vil dette næppe gøre synderligt Skaar i den idylliske Ro, som hersker deroppe. Der er intet, som generer, ingen Kryb eller giftige Insekter, kun paa enkelte Steder kan der være Myg eller Fluer, men da i Regelen af en meget fredelig Karakter.

En Rejse i det indre er højst afvekslende, og saa godt som alle Vegne frembyder der sig for Øjet skønne, frodige Dale med rislende Elve, der paa sine Steder styrte ned i skummende Fossefald, tiltalende Græssletter, Fjælde med eller uden Sne i højst

forskellige Formationer, skinnende Søer, rygende Kilder, og saa engang imellem paa sine Steder duftende Krat.

Den føromtalte Tur fra Reykjavik til Geysir—Guldfos er overordentlig interessant, fordi man der lærer saa meget af den islandske Natur paa een Gang at kende. Først rider man over en af disse golde Heder (lave Fjældstrækninger), som i og for sig ikke ere tiltalende, men dog interessante. Saa faar man den herlige Tingvoldsø med de smukke Øer og den dejlige Fjældkrans rundt omkring, glødende i Aftensolen. Et herligt og imponerende Syn! Saa kommer selve den gamle Altingsplads med dens overvældende Kløft og dens Vægge. Alt er her historisk mærkeligt, Elven, Gaarden, Resterne af de gamle Boder o. s. v. Rejsen gaar videre over hele Lavastrækningen, der først rigtig viser den lille islandske Hests Fodsikkerhed, dernæst atter Hede, saa Sletter af forskellig Art med Smaasøer; i det fjerne øjnes en høj, hvid Røgsøjle, man efterhaanden nærmer sig. Man rider længe igennem Skov og forbi skovbevoksede Skrænter, der dufte dejligt, især hvis det har regnet lidt; man passerer Elve, delvis paa Bro, kommer forbi forskellige Gaarde og har blaanende Fjælde til alle Sider. Endelig Geysir og det mærkelige Terræn deromkring. Men det smukkeste af alt er dog maaske Turen fra Geysir til Guldfos ($1^1/_2$ Time). Og saa endelig Guldfos, et Vandfald, der stolt bærer sit Navn med Rette. Jeg har set mange Vandfald, baade paa Island og i Norge, men intet af saa majestætisk Skønhed.

En dansk Dame, der ikke havde været søstærk, og havde udtalt, at Sørejsen egentlig var for besværlig, og som saa skulde foretage en Rejse til Lands, erklærede efter den første Dagsrejse over Fjæld og igennem Snedriver, at nu var hele Søturen lønnet. Det er vistnok de fleste, der ville sige saa; men herefter skulde der helst være endnu flere Danske — og Skandinaver overhovedet —, der skænkede sig selv Lejlighed til at sige saa.

Telegraf til Færøerne og Island.

Ved Havnekaptajn *C. F. Dreehsel.*

Mellem Ministeriet for offentlige Arbejder og Store Nordiske Telegrafselskab er der afsluttet en Overenskomst angaaende de Koncessionsbetingelser, paa hvilke Selskabet er villigt til at overtage Anlæg og Drift af et undersøisk Kabel mellem Shet-

landsøerne, Færøerne og Island for et Tidsrum af 20 Aar — fra Anlægets Aabning — senest 1. Oktober 1906.

Kablet lander paa Islands Østkyst og forbindes med Reykjavik ved Landlinier, der tilvejebringes og betjenes af den islandske Regjering og hvortil Selskabet yder et Bidrag en Gang for alle. I Koncessionstiden ydes der Selskabet en Subvention af den danske Statskasse paa 54 000 Kr. og af den islandske Landkasse paa 35 000 Kr. aarlig.

Taksterne fastsættes for Kablets Vedkommende af Ministeren for offentlige Arbejder og for Landlinierne paa Island af de islandske Regjeringsmyndigheder.

Denne Overenskomst mellem Ministeriet for offentlige Arbejder og Store Nordiske Telegrafselskab vil medføre store Fremskridt for Island og Færøerne, ikke alene paa Grund af den Indflydelse, som en telegrafisk Forbindelse med Omverdenen vil have paa det daglige Liv paa disse afsides liggende Øer, men ogsaa paa Grund af det Opsving, som den vil kunne foranledige i saa godt som hele Erhvervslivet. Hidtil har Befolkningen paa Færøerne og Island været ganske ude af Stand til at holde sig bekjendt med de øjeblikkelige Tilstande paa det evropæiske Marked og Handelen paa disse Øer, navnlig med Fisk, drives derfor ogsaa endnu den Dag i Dag for en stor Del efter gamle og nedarvede Principper uden Kendskab til de herskende Priser og Fluktuationerne i dem. Telegrafen vil gjøre det muligt for Afsenderen at gjøre sig bekjendt med Salgsforholdene overalt og derved bidrage til et langt bedre Udbytte, mulig til helt forandrede Former for Omsætningen og Driften af forskjellige Næringsveje.

Skibsfarten, der i den sidste halve Snes Aar har taget et saa betydeligt Opsving, har lidt under den store Mangel paa Kommunikation mellem Rhederierne og Skibene, som hidtil har fundet Sted. Man har ofte maattet lade Skibe sejle til norske eller britiske Havne for at indhente Ordrer eller lade dem gaa tomme til Kontinentet, uagtet der senere kan have vist sig at have været lønnende Fragt fra andre Pladser paa Island, som man ikke har været i Forbindelse med.

Disse Gener ville ogsaa ophøre ved Telegrafens Etablering, forudsat man gjør Skridtet fuldt ud, saa at alle Pladser paa Island og Færøerne, selv de mindre betydelige, bliver inddragne i Telegrafnettet.

Selve Fiskeriet vil kunne udnyttes bedre end nu paa Grund af det Kjendskab, som Telegrafen vil give Adgang til at erhverve angaaende Fiskeriets Gang ved Øerne. Ogsaa det i Opvækst værende Landbrug og Skovkulturen vil i mere end en Henseende høste Fordel af Forbindelsen med Fastlandet. Og hvad angaar Kjendskabet til de meteorologiske Forhold paa disse Øer, saa er det ved mangen Lejlighed fremhævet, hvilken Betydning det maa tillægges for Vejrforudsigelser i det nordvestlige Europa at kunne faa daglige Meddelelser om Vejrforholdene ved Færøerne og Island.

Alt i Alt maa Oprettelsen af den færøske og islandske Telegraf vistnok betragtes som en af de nyttigste Foranstaltninger, der for Tiden kan træffes til Fordel for disse Øer. Maatte det nu blive Øernes egen Befolkning og danske Undersaatter i det Hele, som — fremfor de mange Udlændinge, der gjæste disse Øer, — komme til at drage Nytte af de Fordele, den vil bringe.

Foreningens Repræsentanter.

Siden den i *Atlantens* Nr. 7 offentliggjorte Fortegnelse over Foreningens Repræsentanter, ere følgende Egne blevne repræsenterede:

48. *Præstø:* Petersen, Anthon, Købmand.
49. *Kolding:* Schmidt, L. C., Konsul.
50. *Vejle:* Hertz, Poul, Redaktør.
51. *St. Croix:* Conrau, Administrator.
52. *St. Thomas & St. Jan:* Helweg-Larsen, Gouvernementssekretær, St. Thomas.
53. *Middelfart:* Martin, Th., Tandlæge.
54. *Børkop og Omegn:* Hansen, Lærer, Gaverslund, Børkop.

En Rejse til Færøerne.

Ved Overlærer *Louis Bergh.*

Hvis nogen for henimod et halvt Aarhundrede siden havde faaet Lyst til at aflægge et Besøg paa Færøerne, vilde det ikke have været nogen let Sag at faa denne Lyst tilfredsstillet, ja, det vilde maaske endog have været vanskeligt at faa at vide, hvorledes man skulde bære sig ad med at komme dertil; thi

Parti af Norderøerne, set fra en Fjældtop ved Klaksvig.

der var dengang ikke nogen regelmæssig Forbindelse mellem Moderlandet og hine Atlanterhavsøer. Det var den saakaldte kongelige Monopolhandels Skibe, som nogle faa Gange om Sommeren sejlede til Færøerne, men ikke alle og enhver kunde faa Lov til at sejle med disse temmelig smaa Sejlfartøjer, der kun havde ringe Plads for Passagerer og vare blottede for alt, hvad der nutildags regnes til nogenlunde Bekvemmelighed. Kun naar ikke alle Pladser vare optagne af dem, der nødvendigvis skulde rejse til Færøerne, f. Eks. Embedsmænd, den kongelige

Handels Funktionærer o. s. v., blev der i Regelen paa Ansøgning tilstaaet Passagerer fri Rejse mod, at de betalte en billig Pris for Kosten. En Turist var derfor i gamle Dage et rent Særsyn paa Færøerne.

Nutildags er der temmelig hyppig og regelmæssig Forbindelse med Færøerne, nemlig omtrent et halvt Hundrede Gange om Aaret, og dog ere Turister fra Danmark eller de skandinaviske Lande endnu meget sjældne, medens Øerne hyppig faa Besøg af Gæster af andre Nationer, navnlig Englændere, som ofte tilbringe længere Tid der for at finde Hvile fra aandeligt, anstrengende Arbejde i Hjemmet, og det er Folk af alle Samfundsklasser. Og vanskeligt finder man et saa roligt og nervestyrkende Opholdssted som paa disse Øer med frisk og ren Bjærg- og Søluft, saa bakteriefri som nogen Steds, med kraftigt, saltholdigt Havvand, der afgiver styrkende Bade. Fri for Civilisationens Larm og Uro og hæsblæsende Farten omkring med Damp og Elektricitet kan Turisten i Mag færdes til Fjælds eller gøre Udflugter til Søs paa enhver Tid af Døgnet; thi Sommernatten er lys, ja saa lys, at man i klart Vejr ved Midnatstid kan se at læse endog i en smaastilet Bog.

Og saa er en Udflugt til Færøerne ingenlunde kostbar og kræver ingen som helst særlig Udrustning.

Hvorledes kommer man da til Færøerne?

Tre forskellige Dampskibsselskaber, »Det Forenede Dampskibsselskab« (Kvæsthusgade), Dampskibsselskabet »Thore« (Thor E. Tulinius i Havnegade) og »det norske Aktieselskab O. Wathnes Arvinger« (Dines Petersen i Havnegade) vedligeholde regelmæssig Forbindelse med Færøerne. Skønt statsunderstøttet tager »Det Forenede Dampskibsselskab« de højeste Priser, hvorfor ogsaa de fleste rejsende til Færøerne, for saa vidt det er dem muligt, foretrække de to andre Selskabers Skibe, der for de flestes Vedkommende byde de samme Bekvemmeligheder, som det førstnævnte Selskabs.

Passagertaksten med »Det Forenede Dampskibsselskab«s Skibe er for enkelt Tur 70 Kr., Tur og Retur 130 Kr., samt Kostpenge 4 Kr. om Dagen, og da Rejsen til Færøerne med Ophold i Leith tager 6 à 7 Dage, bliver altsaa Udgiften for hele Turen frem og tilbage, beregnet til 12 à 14 Dage, henholdsvis 178 eller 186 Kroner, foruden Drikkepenge. De to andre Selskaber tage kun 40 Kr. for enkelt Tur, Tur og Retur 80 Kr.,

samt Kostpenge 2 Kr. 50 Øre om Dagen. Da Rejsen med Ophold enten i Leith eller Stavanger og Bergen tager den samme Tid, vil hele Udgiften blive 110 eller 115 Kroner, foruden Drikkepenge. Alle de nævnte Takster, saavel for Passage som for Kost, gælde for første Kahyt. For anden Kahyt, som i flere af Skibene er særdeles god, betales betydelig mindre; nemlig for Passage 20 Kr. og for Kost 1 Kr. 50 Ø. om Dagen. Det er en stor Behagelighed, at Rejsen afbrydes ved i Regelen en Dags Ophold i Skotland eller Norge, da man derved kan faa Lejlighed til at se sig om paa disse Steder, og ikke mindst for dem, der maaske have befundet sig mindre vel paa Søen, som jo ganske

Ved „Kongebroen" i Thorshavn.

vist kan være mere eller mindre urolig, men ogsaa kan være saa venlig sindet, at meget lidet søstærke Personer kunne gøre Rejsen uden nogen Ubehageligheder.

I Thorshavn, som er alle Skibenes Hovedstation, findes et mindre Hotel, et andet er for Tiden under Bygning, og der findes desuden enkelte Huse, hvor der modtages rejsende. Betalingen er i Regelen 2 Kroner om Dagen for Kost og Logi, for hvilken Pris man ogsaa overalt i Bygderne paa Landet, hvor Folk ere meget gæstfri, let kan faa Kost og Logi, saa at Opholdet paa Færøerne sikkert bliver billigere end noget andet Sted i Europa.

Et mindre, for Passagerer velindrettet Dampskib »Smiril«, vedligeholder den indbyrdes Forbindelse mellem Øerne for en overmaade moderat Takst, nemlig indtil 2 Kroner paa første Plads for den længste Afstand. Ved at benytte dette Skib og saa foretage Fodture over de altid om Sommeren let tilgængelige Fjælde, kan man for en meget ringe Pris komme rundt paa alle Øerne. Man kan faa en Mand til at ledsage sig og bære Rejsetøjet for ca. 1 Kr. pr. Mil. Med de een Gang om Ugen fra Postekspeditionen i Thorshavn udgaaende Poster kunne Passagerer ogsaa faa en billig Befordring. Desuden sker Befordring ogsaa ved Skydsning, der nærmest svarer til Ekstrapost her hjemme. Ifølge Lov betales for Skydsning: for en Baad $^1/_3$ Dagløn pr. Mil; for en Mand til Søs $^1/_3$ Dagløn pr. Mil og til Formanden en halv Gang mere; for en Mand over Land $^1/_3$ Dagløn pr. Mil; for en Hest $^1/_3$ Dagløn pr. Mil; for Skydsture, der ere kortere end $^1/_4$ Mil, beregnes Betaling som for $^1/_4$ Mil. For Tilsigelser erlægges 4 Øre for hver tilsagt Mand. For Tiden bliver Betalingen beregnet efter en Dagløn af 185 Øre.

Kun undtagelsesvis bør man benytte Baadeskyds; thi, skønt Skydsmændenes Løn i Virkeligheden er ringe, bliver dog Skydsbetalingen trykkende nok for den enkelte rejsende; hvis man derimod er flere i Følge, bliver det selvfølgelig billigere for den enkelte. En Baad, bemandet med 6 Mand, koster f. Eks. omtrent 5 Kroner pr. Mil.

Helt undvære Baadeskyds kan man ikke, f. Eks. hvis man vil se en af Færøernes største Seværdigheder, nemlig Fuglebjærgene. Disse findes paa nogle af Øernes stejle Vestkyster, der ere brat afskaarne mod Havet og hæve sig indtil 2000 Fod eller derover. Kun fra Baad kan man nyde det imponerende, herlige Skue af disse høje, stejle Fjældvægge med deres forunderlige Formationer, der ofte ligne Ruiner af Kæmpeborge eller vældige Katedraler, og med store, hvælvede Huler, hvor man kan ro saa langt ind, at Dagslyset svinder, og med Boligerne for de forskellige Søfugle, som i Tusindvis enten sidde i Række paa Afsatser eller Hylder paa de tilsyneladende lodrette Fjældvægge eller, som Bier fra deres Kuber, sværme omkring Baaden og fylde Luften med deres øredøvende Skrig. De smukkeste Fuglebjærge vil man kunne se paa Suderø mellem Vaag og Sumbø, paa Strømø mellem Forbjærget Myling,

omtrent 8000 Fod højt, og Bygden Saksen, eller navnlig mellem denne Bygd og Bygden Vestmanhavn.

En Rejse til Færøerne foretages bedst i den lyseste Sommertid, fra Midten af Maj til Midten af August, og kan let udføres i Løbet af 4 Uger, nemlig 12 à 14 Dage til Rejsen og ca. 14 Dages Ophold paa Øerne, for en Bekostning af henimod 200 Kroner, og den vil sikkert i høj Grad være lønnende.

Man vil komme styrket og forfrisket hjem, glad over at have lært Færøernes ejendommelige og storslaaede Natur at kende, og glad over at have gjort Bekendtskab med disse Øers livlige, imødekommende og gæstfri Beboere, som, skønt de indbyrdes tale deres eget færøske Maal, dog forstaa og tale Dansk, saa at Sproget ikke vil lægge den rejsende nogen Hindring i Vejen.

Nye Aarsmedlemmer

optagne paa Mødet d. 3. November 1904.

(Hvor intet andet findes anført, er Medlemsbidraget 5 Kr. aarlig).

Navn	Adresse	Indmeldt ved
Aaris-Larsen, Axel, Premierløjtnant	Viborg	Oberstløjt. Th. Søegaard
Ahlefeldt-Laurvigen, Greve	Møllerup, Ronde	Godsejer G. de Lichtenberg
Alstrøm, Isenkræmmer	Fredericia	Kapt. V. Petersen
Amonsen, A., Overinspektør	Trenk, Østpreussen	Kulturtekn. Dr. W. Bagger
Baagøe, Chr., Købmand	Svendborg	Landinsp. Hvenegaard
Bachmann, Maskininspektør	do.	do.
Bang, C. T., Amtsforvalter	Viborg	Oberstløjt. Th. Søegaard
Bech, A., Godsejer	Krusesminde, Korsør	Cand. phil. Hecht
Becher, Herredsfuldmægtig	Fredericia	Kapt. V. Petersen
Berthelsen, A., Forpagter	Nislevgaard, Otterup	Forp. Chr. Sonne
Bistrup, Anna, Frue	Sukkertoppen, Grønland	Sekretariatet
Bjerg, V., Toldkontrolør	Frederiksted, St. Croix	Administrator Conrau
Brandt, Pastor	Taulov	Kapt. V. Petersen
Brink-Lassen, J., Forstander	Tune Landboskole, Taastrup,	Sekretariatet
Brodersen, Bankdirektør	Faaborg	Landinsp. Hvenegaard

Navn	Adresse	Indmeldt ved
Christensen, Carl, Købmand	Viborg	Oberstløjt. Th. Søegaard
Daugaard-Jensen, I., Inspektør	Godhavn, Grønland	Sekretariatet
Dons, J., Købmand	Fredericia	Kapt. V. Petersen
Ette, H., cand. phil., Journalist	København	Sekretariatet
Evensen, J. C., kst. Kolonibest.	Ritenbenk, Grønland	do.
Faye, G., Sukkerfabrikbest.	Nakskov	Forp. Chr. Sonne
Frederiksen, L., Assistent	København	Sekretariatet
Friderichsen, J. D., Apotheker	Viborg	Oberstløjt. Th. Søegaard
Friederichsen, M. W., Godsejer	Kærstrup, Holeby	Forp. Chr. Sonne
Fogtmann, J. M., Kaptajn	Viborg	Oberstløjt. Th. Søegaard
Førslev, Proprietær	Juliegaard, Skaarup	Landinsp. Hvenegaard
Gliemann, Apotheker	Viborg	Oberstløjt. Th. Søegaard
Glud, C., Sagfører	do.	do.
Grube, Kancelliraad	Marstal	Landinsp. Hvenegaard
Hansen, E. M., Købmand	Faaborg	do.
» , H. Chr., Premierløjt.	Viborg	Oberstløjt. Th. Søegaard
» , Philip, Sagfører	Middelfart	Kapt. V. Petersen
» , Mægler	Thurø, Svendborg	Landinsp. Hvenegaard
» , J., Lærer	Gaverslund, Børkop	Kapt. V. Petersen
» , Hotelejer	»Kronprinsen«, Fredericia	do.
Harde, August, Købmand	Viborg	Oberstløjt. Th. Søegaard
Hedegaard, J., Proprietær	Klarskov, Marslev	Sekretariatet
Hein, Baneingeniør	Fredericia	Kapt. V. Petersen
Heise, C., Møntguardein	København	do.
» , Chr., Overretssagfører	Viborg	Oberstløjt. Th. Søegaard
Henderson, Alex., Politiskriver	Frederiksted, St. Croix	Administrator Conrau
Higgins, R. E., Købmand	Frederiksted, St. Croix	do.
Holm, Redaktør	Hillerød	Sognep. Paludan-Müller
Howitz, F., Oberstløjtnant	Viborg	Oberstløjt Th. Søegaard
Hvass, H., cand. jur., Herredsfuldm.	Herning	Godsejer G. de Lichtenberg
Iversen, Rektor emer.	Hillerød	Sognep. Paludan-Müller
Jensen, Adam, Redaktør	Korsør	Cand. phil. Hecht
» , Edv., Landinspektør	Nakskov	Konsul Einar Dan
» , J. A., Sagfører	Fredericia	Kapt. V. Petersen
» , J. C., Købmand	Marstal	Landinsp. Hvenegaard
Jensson, Bjarni, Distriktslæge	Siða, Island	Sekretariatet
Jepsen, W., Købmand	Korsør	Cand. phil. Hecht
Jespersen, J. C., Købmand	Viborg	Oberstløjt. Th. Søegaard
Johnsen, J.	Santa Barbara, Cal., U. S. A.	Diaconisse I. Rasmussen
Juhl, Proprietær	Sønderbygaard, Fredericia	Kapt. V. Petersen

Navn	Adresse	Indmeldt ved
Jørgensen, N. M., Gaardejer	Brøndsted, Børkop	Lærer J. Hansen
» , Pastor	Herslev, Fredericia	Kapt. V. Petersen
Kähler, V., Fabrikant	Korsør	Cand. phil. Hecht
Knudsen, K., Købmand	Nakskov	Konsul Einar Dan
Konow, A., Godsejer	Gammelgaard, Søllested	Forp. Chr. Sonne
Kristensen-Randers, Forstander	Ollerup	Forst. L. Schrøder
Krøyer, H. I., Købmand	Svendborg	Landinsp. Hvenegaard
Lacoppidan, Proprietær (Medlemsbidrag 10 Kr. aarl.)	Cathrinebjerg, Middelfart	Kapt. V. Petersen
Larsen, Henrik, Overbetjent	Frederiksted, St. Croix	Administrator Conrau
» , Sognepræst	Vejby, Middelfart	Kapt. V. Petersen
Lund, Sigurd, prak. Læge	Korsør	Cand. phil. Hecht
Madsen, Bankdirektør	Fredericia	Kapt. V. Petersen
Mallgrav, E. B., Hospt.-Forst.	Frederiksted, St. Croix	Administrator Conrau
Malthe-Bruun, Kammerjunker	Lienlund, Nakskov	Forp. Chr. Sonne
Martin, Th., Tandlæge	Middelfart	Kapt. V. Petersen
Mathiesen, L. V., Kolonibest.	Umanak, Nordgrønl.	Sekretariatet
Meinecke, S., Købmand	Viborg	Oberstløjt. Th. Søegaard
Mikkelsen, Hotelejer	Fredericia	Kapt. V. Petersen
Moesgaard-Kjeldsen, C., Godsejer	Lidsø, Rødby	Prof. Westermann
Møller, Forstander	Landerupgaard, Eltang	Kapt. V. Petersen
Mølmark, Sygehuslæge	Svendborg	Landinsp. Hvenegaard
Mørck, Postexped., Løjtnant	Korsør	Cand. phil. Hecht
Nielsen, A., Proprietær	Wredeslund, Maribo	Forp. Chr. Sonne
» , Alfred, Købmand	Rudkøbing	do.
» , Laura, Sygeplejerske	Santa Barbara, Cal., U. S. A.	Diaconisse I. Rasmussen
» , P., Faktor	Ørebak, Island	Sekretariatet
Nordentoft Thomsen, P., Sognepræst	Brabrand	do.
Obel, Sagfører	Fredericia	Kapt. V. Petersen
Otterstrøm, Apotheker	Korsør	Cand. phil. Hecht
» , L. N. H., Skolebestyrer	København	Sekretariatet
Paulsen, Ove, mag. scient.	København	Dr. phil. F. Børgesen
Petersen, C. E., Købmand	Fredericia	Kapt. V. Petersen
» , F., Købmand	do.	do.
» , Th., Dampmøller	Svendborg	Landinsp. Hvenegaard

Navn	Adresse	Indmeldt ved
Piper, cand.jur., Herredsfuldm.	Hillerød	Sognep. Paludan-Müller
Pontoppidan-Møller, Propriet.	Stovstrup, Fredericia	Kapt. V. Petersen
Qvist, Holger, Løjtnant	St. Croix	Sekretariatet
Rasmussen, Oberstløjtnant	Hillerød	Sognep. Paludan-Müller
Reimer, Chr. L., Købmand	Viborg	Oberstløjt. Th. Søegaard
» , V., Bankdirektør	Nakskov	Konsul Einar Dan
Riis-Sørensen, Handelsrejsende	Fredericia	Kapt. V. Petersen
Schou, Vilh., cand. polit., Fabrikant	Herthalund, Slagelse	Cand. phil. Hecht
Schram, L. H., Købmand	Viborg	Oberstløjt. Th. Søegaard
Selchau-Hansen, Forpagter	Alslevgaard, Faxe	Prof. Westermann
Sigurðsson, Vigfus, Hotelejer	Akureyri, Island	Prof. F. Jonsson
Spreckelsen, Th., Fabrikant	Viborg	Oberstløjt. Th. Søegaard
Storm, A., Prokurist og Translatør	Kønigsberg	Kulturtekn. Dr. W. Bagger
Søndergaard, Kammerraadinde	Fredericia	Kapt. V. Petersen
Tange, Hestehandler	do.	do.
Thiesen, C. G., Sagfører	Korsør	Cand. phil. Hecht
Thomesen, Bertel, Købmand	Viborg	Oberstløjt. Th. Søegaard
Thygesen, Købmand	Fredericia	Kapt. V. Petersen
de Thygeson, Kammerherre	Damgaard, Fredericia	do.
Traustedt, Pastor	Gaverslund, Børkop	Lærer J. Hansen
Utzon, Købmand	Fredericia	Kapt. V. Petersen
Videbech, P., Korpslæge, Dr. med.	Viborg	Oberstløjt. Th. Søegaard
Wiboltt, Købmand	Middelfart	Kapt. V. Petersen
Witthøftt, Toldforvalter	Fredericia	do.

Afgang af Medlemmer

til 1. Oktober 1904 (Foreningens 1. Regnskabsaar).

† Bing, I. M., Etatsraad, København.
† Finsen, Niels R., Professor, København.
† Goldschmidt, M., Etatsraad, København.
† Jensen, Bernh., Etatsraad, København.
† » , J. L., Direktør, København.
Lange, A. A., Bogtrykker, København.
† Ottosen, J., cand. mag., Inspektør, København.

Bør tamme Rensdyr indføres i Grønland?

Ved Kommandør *G. F. Holm.*

Rensdyret levede tidligere i talrige Flokke alle Vegne i den Del af Grønland, hvor de danske Kolonier findes. Nu forekommer det kun sparsomt paa forskellige Steder i Nordgrønland og i de nordlige Distrikter i Sydgrønland. Det foretrækker de Strækninger af Kysten, hvor Yderlandet er forholdsvis bredt. Det holder sig der mest til de frodige, lune Egne omkring det inderste af Fjordene, nær Indlandsisen.

Allerede i Slutningen af det 18. Aarhundrede klagede Grønlænderne over, at Rensdyrene aftog stærkt i Tal og trak sig fuldstændig bort fra den sydligste Del af Landet; men Jagtudbyttet steg dog, sandsynligvis ved Indførelsen af Skydevaabnene, og i Midten af det 19. Aarhundrede nedlagdes aarlig omtrent 25,000 Rensdyr. Efter den Tid har Udbyttet dog været i stærk Aftagen, enten det nu er paa Grund af Rovdriften, eller fordi Rensdyrene bortskræmtes til andre, af Mennesker mindre hjemsøgte Egne. Rensdyrjagten er svundet ind til at være fuldstændig betydningsløs for Grønlænderen, selv om den i de senere Aar atter er i Fremgang. Men der findes, som sagt, store Strækninger overalt i Grønland, hvor Rensdyret vilde kunne trives og give de indfødte Velstand.

I denne Forbindelse kan det sikkert have Interesse at erfare, hvorledes det tamme Rensdyr i de senere Aar er blevet indført i Alaska. Jeg skal derfor her fremdrage en Del Oplysninger fra de aarlige Rapporter om Indførelse af tamme Rensdyr i Alaska, som udgives af »U. S. Bureau of Education«, og af en Artikel om samme Emne i »Annual Report of the Smithsonian Institution 1902«.

Dr. Sheldon Jackson, som i en Række af Aar havde berejst Alaska for at inspicere Missions-Stationer og Statens Skoler, fik, paa en længere Rejse han foretog i 1890, det bestemte Indtryk, at de indfødte i det arktiske Alaska hurtigt gik tilbage i Velstand, baade med Hensyn til Føde og Klæder. For hvert Aar, der gik, blev Eskimoernes Fangst mindre og mindre, fordi Hav-

dyrene trak sig længere bort fra Kysterne eller fuldstændig forsvandt. Den moderne Jæger med sit Dampfartøj og hurtigskydende Vaaben havde i Hvalerne, Hvalrosserne og Sælerne fundet saa let et Bytte, at Antallet af disse Dyr formindskedes i betydelig Grad langs Kysten. Ogsaa det vilde Rensdyr, som de indfødte tidligere let kunde faa fat paa, var i de senere Aar aftaget i Mængde og saas kun sjældent.

Dr. Jackson indsaa, at hvis der ikke straks blev gjort noget, som kunde hjælpe Eskimoerne, vilde De Forenede Stater kun have at vælge mellem enten at brødføde dem eller at lade dem sulte ihjel. Det sidste var naturligvis umuligt, og det første vilde blive en meget kostbar Foranstaltning, da alle Forsyninger skulde sendes langvejs fra. De indfødte i Sibirien, der bo paa den modsatte Side af Bering Strædet, under praktisk talt de samme Naturforhold, gik det imidlertid godt; thi de havde store Hjorder af tamme Rensdyr at leve af, naar Vildtet blev sparsomt. Rensdyrlaven *(Cladonia rangiferina)*, som dækker store Strækninger i Sibirien, findes ogsaa overalt i Alaska. Det tamme Rensdyr i Sibirien er praktisk talt det samme Dyr som det vilde i Alaska; det er kun blevet udviklet ved i Aarhundreder at have været i Menneskets Tjeneste. Spørgsmaalet var derfor, om Eskimoerne kunde opretholdes og komme til at hjælpe sig selv, naar man gav dem Rensdyr-Hjorder.

Ved Dr. Jacksons Tilbagekomst til De Forenede Stater ansøgte han Kongressen om Midler for at kunne indføre nogle Rensdyr i Alaska. Kongressen var imidlertid ikke overbevist om Rigtigheden af Foretagendet, men flere private Personer vare dog saa interesserede i det, at de stillede 2000 Dollars til hans Disposition, for at han kunde foretage Forsøget, især afkræfte Forsikringen om, at Sibirierne paa Grund af Overtro ikke vilde sælge levende Dyr, og, at Rensdyrene ikke kunde taale den lange Sørejse. Kaptajn Healy købte i 1891 16 Rensdyr i Sibirien og førte dem over Bering Strædet til Unalaska, hvor de bleve slupne løs, da der endnu ingen Foranstaltninger vare trufne i Alaska til at modtage dem. Mange smilede den Gang af Dr. Jacksons Forsøg og erklærede hans Plan, at føre Tusinder af Rensdyr til Alaskas store, øde Egne, for at Eskimoerne der skulde slaa ind paa Kreaturhold, for uudførlig. Men Forsøget lykkedes over al Forventning.

I 1892 bleve 171 Dyr førte til Port Clarence, hvor der opret-

tedes en Rensdyr-Station. Af disse Dyr løb 2 bort straks efter at være komne i Land; 12 bleve beskadigede ved den besværlige Transport mellem Strandbred, Baad og Skib, saa at de maatte slagtes, og 13 døde i Løbet af det første Aar ved forskellige Ulykkestilfælde, saa at hele Tabet var 27. Paa den anden Side blev der en Tilvækst af 79 Kalve, der fødtes i Foraaret 1893. Det gik dog allerede bedre med Transporten i 1893, da der købtes 127 Dyr, af hvilke 124 landsattes sikkert i Alaska. Det varede ikke længe, inden Regeringen indsaa, hvilken stor Betydning, det kunde have at indføre Rensdyr, og fra 1894 har den til Fortsættelse af Foretagendet bevilget betydelige Pengesummer. Mange Rensdyr bleve de paafølgende Aar bragte til Alaska; indtil 1902 var der i alt købt og overført 1350 Dyr. I Alaska er i Løbet af de 10 Aar født 6116 Kalve, og 2318 Dyr ere slagtede til Føde for Hyrderne og deres Familier eller døde af Sygdom eller ved Ulykkestilfælde, saa at der i Efteraaret 1902 var 5148 tamme Dyr. Disse ere fordelte i 9 Hjorder langs Alaskas Kyster fra Point Barrow til Bethel. De indfødte i Nord-Alaska ville i Fremtiden for en stor Del kunne leve af disse tamme Rensdyr, der forsyne dem med Klæder og Føde til Livets Ophold.

I Begyndelsen vare de indfødte i Sibirien uvillige til at skille sig af med deres Rensdyr. De vare især bange for, at de skulde miste deres indbringende Handel paa den anden Side af Strædet. Ingen vilde sælge dem for Penge, men kun borttuske dem for amerikanske Varer. Selv i de senere Aar ville Sibirierne kun nødig sælge Dyrene, skønt de uden at mærke det vilde kunne undvære mange Tusinde Dyr af deres store Hjorder.

De første Rensdyr, der bleve indførte i Alaska, bleve købte hos Chukcherne, hvis Dyr ere meget haardføre. For nogle Aar siden fik imidlertid Løjtnant Bertholf Ordre til at rejse til Sibirien for at købe Rensdyr af Tunguserne, hvis Dyr ere større og stærkere. Han købte 200 Tunguser-Rensdyr i Nærheden af Ola, indskibede dem tillige med 2500 Sække med Rensdyrlav paa et Dampskib og landsatte dem i god Stand ved Port Clarence. I det hele taget taale Rensdyr godt Sørejser. Af en Flok paa 526 Stk., der gjorde en Rejse i Februar 1898 fra Trondhjem til New-York, en Rejse, som varede 24 Dage, døde kun 1, skønt Vejret var meget stormende, og Dyrene stod paa Dækket, hvor de Dag og Nat bleve gennemvaade af Søerne, som brød

ind over dem. Man beregner 4 Pd. Rensdyrlav om Dagen for et Dyr paa Rejse.

Det er meget nemmere, hurtigere og billigere at købe og overføre Rensdyr, som Generationer igennem have været tamme, end at forsøge paa at fange og tæmme de vilde Dyr.

I Begyndelsen var man bange for, at Eskimoernes Hunde skulde bortjage eller dræbe Rensdyrene. Det paalagdes Hyrderne at skyde saadanne Hunde og derefter indberette det, saa at Hundenes Ejer kunde holdes skadesløs. Men det er kun meget faa Hunde, det saaledes har været nødvendigt at skyde.

Da man havde set, at Rensdyr-Hjorder havde overvintret sikkert i Port Clarence, søgte man straks at skaffe Hyrder, der kunde uddanne Eskimoerne. Der blev i Begyndelsen indført sibiriske Hyrder, men senere fik man de mere oplyste og dygtige Lapper, som har Aarhundreders Erfaring i at opdrætte Rensdyrene med den største Omsorg.

En Del unge, opvakte Eskimoer bleve optagne som Lærlinge, der skulde sætte sig ind i, hvorledes Rensdyrene skulde behandles. De bleve øvede i at vogte Hjorden, drive den af Sted, kastrere, brændemærke, malke, lave Ost og Lim, forfærdige Slæder, Snesko, Seletøj o. s. v. Lærlingene faa Mad, Klæder, Bolig og Undervisning paa Statens Bekostning. Der lægges særlig Vægt paa, at Lærlingene, ligesom deres Familier, der bo hos dem, og Lapperne, saavel under Undervisningen som uden for denne, bruge det engelske Sprog. Naar en Lærling et Aar har opfyldt sine Pligter trofast og vist Villighed til at lære, faar han udleveret 2 Dyr med Forpligtelse til, at Dyrene indtil videre skulle forblive ved Hovedflokken. Ved Enden af det andet Aar faar han 5 Dyr og ligeledes i de paafølgende Aar, i hvilke han bliver ved Stationen, undertiden endog 10 Dyr. Man opmuntrer Lærlingene til at blive ved Stationen i 4 til 5 Aar, efter hvilken Tid de ville have saa stort et Antal Dyr, at 2 à 3 Eskimoer, der slaa sig sammen, kunne danne en ny Hjord. Fra Hovedhjorden suppleres Antallet af Dyr, saa at Flokken bliver paa 75 til 100 Stk.; men disse laante Dyr tilbagegives atter efter 3 Aars Forløb. Selv i Lapland fordres, at en ung Mand tjener som Lærling i ca. 5 Aar, førend han anses for udlært til selv at faa Rensdyr i Eje. I 1902 ejede 44 Eskimo-Hyrder 2609 Dyr, medens 27 Eskimo-Lærlinge havde en Del Dyr i Statens Flokke. Det skal bemærkes, at 200 Rensdyr er nok til at underholde en Lap-

famile. Til en Flok paa 1000 Dyr fordres 8 à 9 Hyrder. Hver Ejer har sit eget Mærke, som bliver indbrændt paa Dyrets højre eller venstre Øre.

Eskimoerne blive ved omhyggelig Uddannelse til fortrinlige Rensdyr-Hyrder. De lære hurtigt at drage Omsorg for Dyrene, at kaste Lasso, at lægge Seletøj paa dem samt at vaage over Kalvene. Ved en enkelt Station er siden 1894 udelukkende benyttet Eskimo-Hyrder, og Hjorden bestaar der af over 1000 Dyr. Eskimoerne ere i alle Retninger saa flinke og paapassende, at Ledelsen af Stationen ikke mere ønsker at modtage Lapper til videre at uddanne Eskimoerne.

Tillægning af Rensdyr i Alaska er simpel og giver store Fordele. Udgifterne ere kun meget smaa. Et Rensdyr er fuldvoksent, naar det er 3 Aar gammelt. En to Aars Tyr kan betjene ca. 20 Køer. Køerne ere meget frugtbare; fra de ere to Aar gamle, føde de 10 Aar i Træk en Kalv hvert Aar. Kalvene ere sunde, og kun faa af dem dø. I en Hjord, i hvilken der var 50 Hundyr, der var over to Aar gamle, blev der i Løbet af et Aar født 48 Kalve, af disse døde kun 5, og de 3 endog ved Ulykkestilfælde eller ved Ligegyldighed fra Hyrdens Side. Et andet Sted kom der i Marts Maaned en Hjord paa 88 Handyr og ligesaa mange Hundyr, som havde gjort en lang Sørejse dertil; men ikke desto mindre fødte hvert af de 88 Hundyr i Løbet af April, Maj og Juni en Kalv, og alle disse levede undtagen to.

Hver af Rensdyr-Køerne giver i Malketiden, fra Juni til Oktober, $^1/_4$ à $^1/_2$ Liter Mælk daglig, naar de malkes 2 Gange. Mælken er meget fed og smager som Smør; Osten er olieagtig. Mælken er en god Drik, naar den blandes med Vand. I September er Mælken saa tyk, at man fortynder den med 4 Gange saa meget Vand, førend man benytter den. I Juni er den meget tyndere, saa at den kun faar een Gang Vand for at blive som Komælk.

Rensdyret er under de paagældende Naturforhold det mest økonomiske Trækdyr, fordi det selv kan søge sin Føde. Endog i løs Sne, der er indtil 4 Fod dyb, kunne Rensdyr ved Hjælp af Horn og Klove skrabe sig ned til Laven. Men naar der indtræffer Regn eller Tøvejr, fulgt af Frost, saa at der dannes en tyk Skorpe af Is eller sammenfrossen Sne, kan det blive umuligt for Dyrene at bryde denne Skorpe og grave sig igennem den. Saasnart Foraaret kommer, ophøre Dyrene med at æde Lav, som

synes at være mest nærende om Vinteren, og de nære sig da mest ved Pileskud, Græs og Urter.

Rensdyrene kunne bane sig Vej gennem høj Sne. Naar man gør Holdt, blive Dyrene slupne løs og faa Lov til at vandre rundt for at finde Føden. De holde sig dog sammen i Flokke og ere frygtsomme. Hyrden har derfor et let Arbejde og kan passe en stor Flok; thi han ved, at hvis nogle faa fare vild, behøver han ikke at se efter dem, for de ville snart blive bange og selv gøre deres bedste for at komme tilbage til Hjorden. De løbe ikke godt paa Isen; det er derfor fordelagtigt at beholde et Spand Hunde til Brug ved Sælfangst paa Isen og Rejser over denne.

Dyrene køres i Almindelighed for Slæde i Dobbeltspand ligesom Heste og kunne trække 700 à 800 Pd. Undertiden køres dog ogsaa med et enkelt Dyr for Slæden. De tilbagelægge 6 à 8 Mil om Dagen. Gildingerne ere de bedste Trækdyr. Hundyrene ere noget mindre end Handyrene og Gildingerne, men ere ogsaa gode Slædedyr.

Et Spand Hunde kan paa en lang Rejse gennem ubeboede Egne ikke føre tilstrækkelig Proviant med til dem selv. Et Rensdyr med en letlastet Slæde kan rejse op og ned ad Bjærge og over Sletter uden Veje fra den ene Ende af Alaska til den anden, levende af den Føde, som det finder overalt. Paa en 4 Maaneders Rejse, der udførtes 1896—97 med 9 Slæder fra Port Clarence til Kuskokvim Dalen og tilbage igen, en Vejlængde paa flere Hundrede Mil, førtes ingen Proviant med til Dyrene; det blev deres Sag at finde Føden om Natten, naar de vare slupne fri. Rensdyrene kunne lige saa godt benyttes om Natten som om Dagen, saa at det altid er muligt at rejse i Slæde i den lange arktiske Nat.

Om Sommeren ere Rensdyrene gode Pakdyr og kunne bære en Byrde af indtil 130 Pd. Vægten anbringes paa Dyrenes Skuldre, da Ryggen er meget svag. De kunne ogsaa anvendes som Ridedyr, men ere dog ikke bekvemme at sidde paa, førend Rytteren har faaet særlig Øvelse.

Staten, der køber Dyrene og har dem paa Hovedstationen i store Flokke, udlaaner mindre Flokke af dem til Missionsstationerne og, som omtalt, til enkelte Personer, der have udvist Dygtighed i at passe dem. Efter 3 til 5 Aars Forløb tilbageleveres da det samme Antal Dyr, som oprindelig er laant.

I 1894 blev der saaledes givet Missionen ved Cap Prince of Wales 100 Dyr til Laans. Missionen har senere tilbagegivet det laante Antal og ejer nu selv en Flok paa over 1000 Stykker, skønt man har slagtet en Del Handyr. Paa denne Station har man nu om Vinteren stor Fortjeneste ved at benytte Dyrene til Slædekørsel til Minedistrikterne.

Posten besørges nu i Alaska hver Vinter med Rensdyr-Slæder. Strækningen fra Nome til Candle ved det arktiske Hav, en Distance af 65 Mil, udførtes i Vinteren 1901—02 paa otte Dage, og det skønt Slæderne havde svær Last af Passagerer og Fragtgods. Hunde-Slæder vilde have brugt mindst den dobbelte Tid om denne Rejse.

I Efteraaret 1897 fik man Efterretning om, at 8 Hvalfanger-skibe vare indespærrede af Isen i Nærheden af Point Barrow, og at der til de ombordværende 400 Mennesker ikke fandtes Proviant til det lange Vinterleje, indtil Isen næste Juli vilde bryde op. Med Skib kunde man ikke komme dem nærmere end paa 500 Mils Afstand. Hvis man ikke 5 Aar i Forvejen var begyndt at indføre Rensdyr til Alaska, vilde derfor disse 400 Mennesker have lidt stor Nød, inden man kunde komme dem til Hjælp. Nu var der heldigvis Rensdyr ved Cap Nome og Cap Rodney. Med 450 Dyr, til Dels spændte for Slæder, og med adskillige indfødte, drog man af Sted gennem Storm og bitter Kulde og naaede de trængende Hvalfangere netop tidsnok til at befri dem fra store Lidelser og Død. Siden den Tid er der nu ogsaa en Flok Rensdyr ved Point Barrow, saa at der ikke mere er Fare for, at Hvalfangere, som indespærres af Is der i Nærheden, skulle dø af Sult.

Bevæggrunden til at indføre Rensdyr til Alaska var fra Begyndelsen kun at give de indfødte en god Næringsvej; men efter at der senere er opdaget store Mængder af Guld i det arktiske Alaskas Floder, ere Rensdyrene nu blevne lige saa nødvendige for den hvide Mand som for Eskimoen. Selv om der ikke skulde blive indført flere Rensdyr fra Sibirien, vil der med den Tiltagen i Antal, som nu finder Sted, nemlig Fordobling hvert 3. Aar, hvorved rigeligt Hensyn er taget til de Dyr, der slagtes til Føde, og til dem, der dø naturlig Død, i Løbet af 25 Aar findes saa store Flokke af Rensdyr i Alaska, at Eskimoernes Fremtid vil være sikret.

Spørgsmaalet, om der bør gøres Forsøg paa at indføre

tamme Rensdyr i Grønland, maa ubetinget besvares bekræftende. Der er stor Sandsynlighed for, at et Forsøg her vil lykkes lige saa godt som i Alaska. Grønlands store, øde Strækninger, hvor tidligere Flokke af vilde Rensdyr strejfede rundt, ville sikkert vise sig godt egnede til Ophold for Hjorder af tamme Rensdyr. Mange Grønlændere, nemlig saadanne, som ikke ere dygtige Sælfangere, ville straks melde sig og være selvskrevne som Hyrder, og der er ingen Grund til at antage, at de ikke skulde kunne blive lige saa gode Rensdyr-Hyrder som Eskimoerne i Alaska. Til at iværksætte Foretagendet vil der i de første Aar fordres ikke ubetydelige Pengemidler. Dette bør dog ikke lægge det Hindringer i Vejen; thi efter en forholdsvis kort Aarrække ville formentlig store Flokke af tamme Rendsdyr skabe Velstand i Landet og derved befordre Fremgang og Selvstændighed for Befolkningen. Her er sikkert et Arbejde, som man først og fremmest bør tage fat paa! Jo før man begynder, desto bedre for Grønlænderne!

I Atlantens Hæfte for September 1904 anføres Side 139, »at der i Grønland utvivlsomt er baade Plads og Vildren*) nok til, at en Befolkning af Rensdyr-Nomader kan leve ved Siden af den indfødte Befolkning«, og Side 140 anføres, »at Direktoratet for Den kgl. grønlandske Handel allerede har under Overvejelse at faa nogle Lapper sendte op for at lære Grønlænderne at indfange*) og passe Rensdyrhjorder. I Alaska har Amerikanerne gjort lignende Forsøg med Held«. — I Anledning heraf maa det bestemt fremhæves, saaledes som det tydelig fremgaar af ovenstaaende Fremstilling, at der i Alaska ikke er indfanget vilde Rensdyr, men at man dertil har indført tamme Rensdyr fra Sibirien og indforskrevet Lapper til at oplære Eskimoerne i disses Pasning.

Meddelelsen paa Side 140 maa bero paa en Fejltagelse, idet jeg allerede forlængst har henledet Direktoratets Opmærksomhed paa de paagældende Artikler om Indførelse af tamme Rensdyr. Det er mig derfor en Glæde at erfare, at Direktoratet har taget Sagen herom under Overvejelse, og vil jeg dertil knytte det Ønske, at Resultatet heraf maa blive, at der snarest foretages Forsøg i Grønland.

---

*) Fremhævelsen af G. F. H.

Foreningens Generalforsamling 1904.

Lørdag den 17. Decbr. 1904 Kl. 8 Efm. afholdt Foreningen Generalforsamling paa den kgl. Skydebane i København.

Præsidenten, Kammerherre *Sehested*, aabnede Generalforsamlingen med at byde Forsamlingen velkommen. Højesteretssagfører *O. Liebe* valgtes til Dirigent. Han meddelte at Generalforsamlingen var lovligt indvarslet, og gav derpaa Ordet til Foreningens Sekretær, cand. polit. *H. Hertel*, som aflagde Beretning om Udfaldet af de foretagne Valg.

Der var indkommet 201 Stemmesedler. Til Sektionen for Grønland var Dr. phil. K. J. V. Steenstrup og fhv. Kolonibestyrer, Justitsraad R. Müller blevne genvalgte med henholdsvis 197 og 196 Stemmer.

Til Sektionen for Island var genvalgt cand. jur. P. V. Bjarnason med 194 Stemmer, Havnekaptajn C. F. Drechsel med 196, Kommandør A. P. Hovgaard med 200 og Prof. Dr. phil. Th. Thoroddsen med 196 Stemmer; som nyt Medlem var valgt Tømrermester O. W. Olsen, Taarbæk med 190 St.

Til Sektionen for Færøerne var valgt de afgaaende Medlemmer: Kommandør R. Hammer og Forstander L. Schrøder med henholdsvis 196 og 195 Stemmer; som nye Medlemmer var valgte Havnebygmester H. C. V. Møller med 196 og fhv. Overlærer L. Bergh med 195 Stemmer.

Til Sektionen for Dansk Vestindien var genvalgt Bibliotekar, Dr. phil. F. Børgesen, Grosserer Moses Melchior og Grosserer Holger Petersen med henholdsvis 195, 197 og 199 Stemmer; som nyt Medlem var Administrator F. Lassen-Landorph valgt med 195 Stemmer.

Den afgaaende Revisor Dr. phil. Rothe var genvalgt med 195 Stemmer.

Efter at den islandske Sektion ved Skoleinspektør, cand. mag. *Johan Ottosens* Død har mistet et af sine Medlemmer og Grosserer *Thor. E. Tulinius* har ønsket at udtræde af Bestyrelsen, er Bestyrelsens Sammensætning efter de foretagne Valg saaledes:

Sektionen for **Island**:

Redaktør Anton Bing, Ny Vestergade 1, K.
Cand. jur. P. Vidalin Bjarnason, Østerbrog. 3, Ø.

Kaptajn Daniel Bruun, R., p. p., Hellerup.
Havnekaptajn C. F. Drechsel, R., Dbmd., p. p., Nyhavn 43, K.
Docent, Dr. phil. Valtyr Gudmundsson, Amagerbrogade 151, S.
Kommandør A. P. Hovgaard, R., F. M., p. p., Kastelsvej 21, Ø.
Professor, Dr. phil. Finnur Jónsson, Nyvej 4, V. (Næstformand).
Grosserer J. A. Lefolii, St. Annæ Plads 16, K.
Statskonsulent Chr. Levinsen, Helenevej 7, V.
Højesteretssagfører C. J. O. Liebe, R., Bredg. 30, K.
Tømrermester O. W. Olsen, Taarbæk.
Professor C. V. Prytz, R., Hellerup.
Kaptajn i Marinen C. Ryder, R., p. p., St. Pauls Plads 1, K.
Kammerherre K. Sehested, R., p. p., Addithus, Brædstrup. (Formand, Foreningens Præsident).
Professor, Dr. phil. T. Thoroddsen, R., Rathsacksvej 1, V.

Sektionen for **Færøerne**:

fhv. Overlærer L. Bergh, R., Svanholmsvej 3, V.
Amtmand, Landstingsmand Chr. Bærentsen, R., Frederiksberg Allé 50, V. og Thorshavn. (Formand).
Professor A. F. Feddersen, R. Malmøg. 3, Ø.
Kommandør R. Hammer, R., Dbmd. p. p., Cort Adelersg. 1, K.
Stadslæge, Etatsraad E. M. Hoff, R., Sølvg. 84, K. (Næstformand).
Dr. phil. J. Jakobsen, Grundtvigsvej 5, V.
Havnebygmester H. C. V. Møller, R., Dbmd., p. p., Kastelsvej 19, Ø.
Forstander L. Schrøder, R., Askov, Vejen.

Sektionen for **Grønland**:

Kommandør G. F. Holm, R. Dbmd., p. p., Livjægergade 30, Ø.
fhv. Kolonibestyrer R. Müller, Dronning Olgas Vej 17, F.
Direktør, Folketingsmand N. T. Neergaard, Sortedamsdossering 63 A, Ø.
Skibslæge, Folketingsmand Rørdam, St. Pauls Plads 1, K. (Næstformand).
Dr. phil. K. J. V. Steenstrup, R., Forchhammers Vej 15, V. (Formand).
Kontreadmiral C. F. Wandel, K., Dbmd., p. p., Stockholmsg. 25, Ø.

Sektionen for **Dansk Vestindien**:

Etatsraad H. N. Andersen, R. Dbmd., p. p., Stockholmsg. 57, Ø.
Bibliotekar, Dr. phil. F. Børgesen, Rosenvængets Hovedvej 19, Ø.
Administrator F. Lassen-Landorph. Aaboulevard 15, V.
Grosserer Moses Melchior, Højbroplads 21, K.
Grosserer, Landstingsmand Holger Petersen, R., Dbmd., Gothersg. 160, K. (Næstformand).
Kaptajn i Ingeniørkorpset H. U. Ramsing, Nøjsomhedsvej 2, Ø.
Dr. phil. Rothe, St. Jacobs Plads 4, Ø.
Professor T. Westermann, R., p. p., Amalievej 4, V. (Formand, Foreningens Vicepræsident).

Herefter aflagde Præsidenten Beretning om Foreningens Virksomhed i det forløbne Aar. Præsidenten udtalte først Bestyrelsens Glæde over den store Velvillie, som Foreningen har mødt overalt, hvor den har henvendt sig; denne Velvillie skyldes sikkert ikke mindst den Sympati, hvormed Pressen har omfattet Foreningens Formaal.

Selvfølgelig kan man ikke vente store Resultater udadtil af Foreningens Virksomhed i den korte Tid, der er forløben siden dens Stiftelse. Foreløbig er der væsentlig arbejdet paa at konsolidere Foreningen økonomisk og paa at faa Medlemsbladet sat godt i Gang.

Foreningen konstituerede sig paa et Møde den 16. Decbr. 1902, valgte Bestyrelse og vedtog den foreløbige Ordning af Sekretariatet.

Allerede paa dette Tidspunkt, da Foreningen kun bestod af Bestyrelsens Medlemmer, havde Foreningen den Lykke at træde i Forbindelse med *det kgl. danske Landhusholdningsselskab*, hvis Præsidium beredvilligt stillede Lokale til Foreningens Raadighed og tillod, at Selskabets Sekretær fungerede som Foreningens Sekretær.

Paa et Møde d. 26. Septbr. 1903 valgtes Præsident og Vicepræsident, Lovene bleve endelig vedtagne, og det blev besluttet at udgive Medlemsbladet »*Atlanten*«.

Det vedtoges, at »*Atlanten*« skulde bringe aktuelle Artikler særlig om Forhold af økonomisk Betydning, men som Grundlag for disse planlagde man en sammenhængende Beskrivelse af hver af de 4 Rigsdele.

I de grundlæggende Beskrivelser gives en historisk Oversigt over vedkommende Landsdel, der gives Oplysninger om Klima, Jordbundsforhold, Plante- og Dyreliv, Befolkningen, Samfærdselsmidlerne og m. m.

»*Atlanten*« er udkommen regelmæssig 1 Gang maanedlig, som Regel med et Hefte à 1½ Ark, heraf 1 Ark grundlæggende Beskrivelse og ½ Ark med aktuelle Artikler.

I Oktober Maaned 1903 udsendtes en Opfordring til et stort Antal Medborgere i Ind- og Udland om at indtræde i Foreningen.

Den 15. Januar 1904 udkom første Hefte af »*Atlanten*«, og Dagen efter afholdtes et Møde med Pressens Repræsentanter. Umiddelbart efter dette Mødes Afholdelse udsendtes et Opraab

vedrørende Foreningen til Landets Blade, hvilket medførte en ret livlig Tilgang af Medlemmer. For yderligere at forøge Medlemsantallet søgte Bestyrelsen derefter Forbindelse med indflydelsesrige Mænd og Kvinder rundt i Landet. Disse anmodedes om at paatage sig Hvervet som Foreningens Repræsentanter, og næsten alle sluttede sig med varm Interesse til Sagen. Repræsentanterne viste sig at være en saa væsentlig Støtte for Foreningens Fremgang, at man senere yderligere har rettet Henvendelse til forskellige Mænd i Ind- og Udland om at være Foreningens Repræsentanter.

Foreningen har nu følgende Repræsentanter:*)

1. *Frederikshavn:* Christensen, Harald, Skibsmægler.
2. *Hjørring:* Kornerup, Th., Postmester.
3. *Fjerritslev:* Bartsch, Distriktslæge.
4. *Thisted:* Johnsen, M., Konsul, Landstingsmand.
5. *Lemvig:* Nielsen, F. Sognepræst.
6. *Bøvling:* Ernst, H. J., Apoteker, Konsul.
7. *Hobro:* Hansen, K., Apoteker, Justitsraad.
8. *Randers:* Strøyberg, J. C. H., Apoteker.
9. *Grenaa:* de Lichtenberg, G., Godsejer, Hessel.
10. *Viborg:* Søegaard, Th., Oberstløjtnant.
11. *Aarhus:* Westh, Th. Claudi, Ingeniør ved Hedeselskabet.
12. *Silkeborg:* Petersen, Fr., Postmester.
13. *Herning:* Dalgas, Chr., Skovrider, Birkebæk.
14. *Ringkøbing:* Finsen, John, Borgmester.
15. *Skern:* Frost, A. S., Postmester.
16. *Bryrup:* Vedel, E., Stationsforstander.
17. *Varde:* Müller, F. V., Herredsfoged.
18. *Esbjerg:* Breinholt, C., Konsul.
19. *Askov:* Hansen, Fr., Statskonsulent.
20. *Fredericia:* Petersen, V., Kaptajn.
21. *Kerteminde:* Gellerup, F., Distriktslæge.
22. *Odense:* Dreyer, Forstkandidat.
23. *Assens:* Maaløe, Kancelliraad, Sagfører.
24. *Svendborg:* Hvenegaard, Th., Landinspektør.
25. *Rudkøbing:* Bech, O., Godsejer, Biskopstorp.
26. *Nakskov:* Dan, Einar, Konsul.
27. *Maribo:* Sonne, Chr., Forpagter, Landstingsmand, Knuthenborg Avlsgaard.
28. *Nykøbing F.:* Hansted, Chr., Distriktslæge.
29. *Esrom:* Feilberg, P., Inspektør, Søborg.

---

*) Desuden er der rettet Henvendelse angaaende Repræsentation til 19 Mænd paa Island.

30. *Helsingør:* Valeur, Einar Jensen, Inspektør, Christianshøj, Espergærde.
31. *Frederiksborg:* Paludan-Müller, B., Sognepræst.
32. *Frederikssund:* Hansen, A. C., Sagfører, Direktør.
33. *Jægerspris:* Berthelsen, Carl, Sognepræst, Gjerlev-Draaby.
34. *Lyngby:* Hansen, K., Statskonsulent.
35. *Gentofte:* Brummerstedt, Konrad, fhv. Kolonibestyrer.
36. *Roskilde:* Havsteen, Th., Jægermester, Maglegaard.
37. *Holbæk:* Arenz, G., Bryggeriejer.
38. *Kallundborg:* Lawaetz jr., C., Forpagter, Kallundborg Ladegaard.
39. *Korsør:* Heckt, Teglværksejer, cand. phil., Taarnborg Teglværk.
40. *Køge:* Borries, Læge, Byraadsmedlem.
41. *Storehedinge:* Arctander, H., Distriktslæge.
42. *Faxe Ladeplads:* Ulrik, T., Forpagter, Rosendal.
43. *Næstved:* Hänschell, A., Borgmester.
44. *Vordingborg:* Oxholm, S. M., Kammerherreinde, Rosenfeldt.
45. *Hasle:* Lind, Anthon, Proprietær, Brogaard.
46. *Neksø:* Sonne Hansen, Købmand.
47. *Præstø:* Petersen, Anthon, Købmand.
48. *Kolding:* Schmidt, L. C., Konsul.
49. *Vejle:* Hertz, Poul, Redaktør.
50. *Middelfart:* Martin, Th., Tandlæge.
51. *Børkop og Omegn:* Hansen, J., Lærer, Gaverslund.
52. *Ærøskøbing:* Petersen, Heinr., Løjtnant.
53. *St. Croix:* Conrau. Administrator.
54. *St. Thomas og St. Jan:* Helweg-Larsen, Guvernementssekretær.
55. *Königsberg:* Bagger, W., Dr., Kulturtekniker.
56. *Stockholm:* Heckscher, J., Generalkonsul.
57. *Rom:* Konow, H. H., Konsul, Kammerjunker.
58. *St. Petersborg:* de Benislavski, M., Generalkonsul.

Præsidenten takkede paa Bestyrelsens Vegne Repræsentanterne for deres betydningsfulde Virksomhed til Fremme af Foreningens Formaal og rettede en indtrængende Anmodning til dem om fremdeles at virke energisk for Tilgang til Foreningen. Ogsaa paa anden Maade har Foreningen søgt at henlede Opmærksomheden paa sig. Saaledes har mag. scient. *Birger Hansted* i forskellige Provinsbyer holdt Foredrag om de fjerne Landsdeles Betydning for Moderlandets Erhvervsliv. Bestyrelsen ønsker meget at udvide Foredragsvirksomheden.

Under Henvisning til Betydningen af en livligere Forbindelse mellem Moderlandet og Atlanterhavsøerne er Foreningen indgaaet til Generaldirektoratet for Postvæsenet med en Indstilling om Nedsættelse af Portotaksterne mellem Island, Dansk Vestindien og Danmark.

Foreningens Vækst ses af følgende Oversigt over Medlemstallet:

Siden Foreningens Stiftelse er der indmeldt 962 Medlemmer, heraf ere senere 10 døde og 6 udmeldte.

Foreningens samlede Medlemsantal er altsaa nu 946, hvoraf:

i *det egentlige Danmark:*	17	bestandige Medlemmer.
- —	782	Aars-Medlemmer.
- *Island:*	30	—
- *Færøerne:*	23	—
- *Grønland:*	10	—
- *D. Vestindien:*	1	bestandigt Medlem.
- —	54	Aars-Medlemmer.
- *Udlandet:*	29	—

ialt 18 bestandige Medlemmer og 928 Aars-Medlemmer.

Præsidenten gik dernæst over til at omtale de enkelte Sektioners Virksomhed, hvorom henvises til Sektionsberetningerne S. 177 o. flg.

Herefter fremlagde Sekretær Hertel det Side 175—176 aftrykte reviderede Regnskab for 1903—04.

Regnskabet godkendtes.

Ligeledes forelagdes og godkendtes det Side 176 aftrykte Budget for 1904—05. Ved dettes Fremlæggelse bemærkede Sekretæren, at naar Regnskabet endte med en Kassebeholdning af 3075 Kr. 40 Øre, medens Kassebeholdningen paa Budgetforslaget er opført med 00 Kr., da er Grunden hertil den, at Forretningsudvalget ved Budgettets Udarbejdelse mente det rigtigst at udskille de bestandige Medlemmers Indbetaling af 3600 Kr. som et Grundfond, af hvilket der vel kan laanes, men som senere skal søges restitueret. Under »Status« er Grundfonden d. 1. Oktbr. 1904 i Overensstemmelse hermed opført til 3600 Kr., og Gælden til den samtidig opført med 524 Kr. 60 Øre. Men 3600 Kr. ÷ 524 Kr. 60 Øre giver 3075 Kr. 40 Øre eller det Beløb, til hvilket Kassebeholdningen paa Regnskabet er opført.

Hermed var Dagsordenen udtømt og Dirigenten hævede Generalforsamlingen.

Efter Generalforsamlingen afholdtes en vellykket Fællesspisning. Der udspandt sig her en livlig Diskussion om Foreningen, i hvilken foruden Præsidenten deltoge d'Hrr. Redaktør

Bing, fhv. Kolonibestyrer Brummerstedt, Inspektør Feilberg, Ingeniør Felding, Professor Jónssen, Grosserer Moses Melchior, Direktør Neergaard, cand. jur. S. Poulsen, cand. jur. J. F. Salomonsen og Dr. phil. Steenstrup.

Regnskab

over Foreningens Indtægter og Udgifter
fra 1. Jan. 1903—1. Oktbr. 1904.

I. Indtægter vedrørende Foreningen:				
Bidrag fra 18 bestandige Medlemmer		3600,00		
Gaver til Foreningen		300,00		
Medlemsbidrag for 1903—04	3929,26			
Medlemsbidrag for 1904—05	102,00	4031,26		
Bestyrelsens Andel i Sammenkomsten med Pressen		84,00		
Paaløbne Renter		57,09	8072,35	
II. Indtægter vedrørende Medlemsbladet:				
Indgaaet for Annoncer			329,04	8401,39
I. Udgifter vedrørende Foreningen:				
Udsendelse af Opraabet angaaende Foreningens Dannelse til ca 10,000 Medborgere i Ind- og Udland		778,62		
Udgifter ved Foreningens Møder		167,75		
Assistance, heri indbefattet Opkrævning af Medlemsbidrag		166,93		
Tryksager		591,10		
Porto		284,00		
Kontorudgifter		265,90		
Refusion af Medlemsbidrag		5,00		
Foredrag for Foreningen		200,00		
Dækning af Repræsentanternes Udlæg		9,96	2469,26	
II. Udgifter vedrørende Medlemsbladet:				
Trykning af Medlemsbladet		1816,80		
Honorar for Artikler		488,50		
Provision for Annoncer og Honorar for Opkrævning af Betaling for Annoncer		162,13	2467,43	4936,69
Transport				3464,70

		Transport	3464,70
Expedition af Medlemsbladet	153,84		
Diverse	235,46	389,30	
			389,30
Kassebeholdning den 1. Oktober 1904			3075,40

Kjøbenhavn, den 18. Oktober 1904.

H. Hertel.

Ovenstaaende Regnskab er fundet overensstemmende med de fremlagte Bilag og Medlemsbog. Den fremførte Kassebeholdning fandtes til Stede.

Kjøbenhavn, den 9. November 1904.

J. A. Lefolii.

Budget

for Foreningen „De danske Atlanterhavsøer"
for Aaret 1. Oktober 1904—30. September 1905.

Indtægter.

Kassebeholdning den 1. Oktober 1904	Kr.	00,00
1. Medlemsbidrag	—	4500,00
2. Renter af Grundfonden	—	100,00
3. Laan af Grundfonden	—	160,00
Ialt:	Kr.	4760,00

Udgifter.

1. Medlemsbladets Udgivelse	Kr. 3500,00		
Herfra fragaar en anslaaet Indtægt af Annoncer	— 300,00	3200,00	
2. Assistentens Løn		960,00	
3. Porto m. m.		250,00	
4. Møder		100,00	
5. Kontorudgifter		100,00	
6. Forskelligt		150,00	
			4760,00
Forventet Kassebeholdning den 30. Oktober 1905			Kr. 00,00

Status.

	Aktiver.	Passiver.
Grundfonden 1. Oktober 1904	Kr. 3600,00	
do. 1. Oktober 1905	— 3600,00	
Skyld til Grundfonden 1. Oktober 1904		Kr. 524,60
do. do. 1. Oktober 1905		— 684,60

Aarsberetninger fra Sektionerne.

Til

Bestyrelsen for Foreningen »*De danske Atlanterhavsøer*«!

Sektionen konstituerede sig d. 16. Decbr. 1902 med Kammerherre Sehested som Formand og Professor F. Jónsson som Næstformand.

Sektionen holdt sit første Møde d. 31. Oktb. 1903 og har i det forløbne Aar holdt en Række Møder, hvor blandt andet følgende Sager ere behandlede:

Et Udvalg bestaaende af d'Hrr. Kaptajn Daniel Bruun, Kommandør Hovgaard, Prof. Jónsson (Formand), Inspektør Ottosen,*) og Prof. Thoroddsen er blevet nedsat for at tilrettelægge Stof til Medlemsbladet for Islands Vedkommende og at søge faste Korrespondenter paa Island knyttede til Sektionen.

For mulig at bidrage til Fremme af Sagen om Oprettelse af Telegrafforbindelse med Island nedsatte Sektionen et Udvalg, men paa dette Tidspunkt viste Interessen for dette Spørgsmaal sig saa stærk hos de afgørende Myndigheder, at Udvalgets Arbejde kunde indstilles. Som bekendt er Sagen nu saa vidt i Orden, at Kablet kan ventes at være nedlagt om to Aar.

Sektionen har nedsat et Udvalg til at overveje, hvad der fra Foreningens Side maatte kunne gøres for at støtte den landøkonomiske Udvikling paa Island. Man har foreløbig henstillet til det kgl. danske Landhusholdningsselskab at udsende en Mand paa en landøkonomisk Undersøgelsesrejse til Island, og Selskabet er beredvilligt gaaet ind herpaa.

Ogsaa Islands Fiskeri har været Genstand for Drøftelse i Sektionen. Et nedsat Udvalg har henledt Opmærksomheden paa, hvilken Betydning det vilde have, at danske og islandske Fiskere sluttede sig sammen i Andelsfiskeriselskaber. Forslag til Vedtægter, som eventuelt kunne anvendes ved Startningen af saadanne Andelsselskaber, ere udarbejdede.

Af andre Spørgsmaal, som Sektionen har haft til foreløbig Behandling og Undersøgelse, skal nævnes: en forbedret Ordning

*) Senere afgaaet ved Døden.

af Slagtningerne, navnlig af Faar, paa Island, samt Anvendeligheden af islandsk Ler til Bygningsmateriale.

Paa den islandske Sektions Vegne:
Sehested,
Formand.

Til
Bestyrelsen for Foreningen »*De danske Atlanterhavsøer*«!

I Henhold til Forretningsudvalgets Beslutning meddeles angaaende den færøske Sektions Virksomhed i 1904 følgende:

Paa de i Aarets Løb afholdte Møder har Sektionen diskuteret og godkendt en af Overlærer L. Bergh forfattet Oversigt over Færøernes økonomiske og sociale Udviklingsmuligheder.

Af Professor Feddersen er der rejst Spørgsmaal om at tilstille de færøske Blade Udtog af Afhandlinger om Fiskeri, hvorved Professoren lovede at være behjælpelig.

Endvidere har Spørgsmaalet om, hvorvidt der kunde gøres noget for at fremme færøsk Stenindustri været berørt.

Ligeledes Spørgsmaalet om, hvorvidt Lungetuberkulosens tiltagende Udbredelse paa Færøerne ikke maatte gøre Udbredelsen af et meget kortfattet Oplysningsskrift om Sygdommen ønskelig.

Spørgsmaalet om Udstilling af færøske Dyr ved Dyrskuet i København 1905 udsattes til efter Bestyrelsesformandens Tilbagekomst.

Ligesaa Spørgsmaalet om at yde den for Sommeren 1905 projekterede Udstilling i København Støtte for Færøernes Vedkommende.

I det hele følger det af sig selv, at den Omstændighed, at Sektionsbestyrelsen den største Del af Aaret har maattet savne Formandens særlige Sagkundskab, naturlig har medført, at Sektionen ikke har kunnet udfolde nogen betydelig Virksomhed.

Paa den færøske Sektions Vegne:
E. M. Hoff,
Næstformand.

Til
Bestyrelsen for Foreningen »*De danske Atlanterhavsøer*«!

Spørgsmaalet om Grønland og dette Kolonilands Administration gennem »Den grønlandske Handel« har i det forløbne

Aar faaet en særlig Interesse ved de Artikler og Oplysninger om grønlandske Forhold, der ere fremkomne i Bladene. Iblandt Publikum og i Rigsdagen er derved vakt Ønske om at lære disse Forhold nøjere at kende, og, tro mod Foreningens Program, har Sektionen sat sig i Bevægelse for at efterkomme dette Ønske

Paa et Sektionsmøde den 14. November besluttedes det at holde et Møde til at drøfte de grønlandske Forhold og dette Møde blev berammet til at holdes den 29. November. Til Mødet, der efter Bestyrelsens Beslutning havde Karakteren af et privat Møde, udsendtes der c. 175 trykte Indbydelser.

Foruden til Indenrigs- og Kultusministeren udsendtes der Indbydelse til begge Tings Formænd og Finansudvalg og forøvrigt til alle dem, der kunde tænkes at interessere sig for Grønland; deriblandt først og fremmest alle, der stod i Forbindelse med den kgl. grønlandske Handels Administration. Endelig vare alle Foreningens Bestyrelsesmedlemmer indbudte.

29. Novemb. afholdtes dette Møde i Wivels Selskabslokaler og var godt besøgt.

Det ledes af Højesteretssagfører O. Liebe, der fremhævede, at Mødet for saa vidt var privat, som det kun var for dem, der vare særlig indbudne, og at der ikke ønskedes, at Foredragene bleve refererede i Bladene. Der blev taget et stenografisk Referat af Forhandlingerne.

Et kort »Referat« fremkom dog i »Social Demokraten« for 30. November. Dette fremkaldte et Svar fra Hr. Liebe i »Berlingske Tidende« for samme Dag, og dette blev igen besvaret i »Social-Demokraten« for 1. December.

Paa den grønlandske Sektions Vegne:
K. J. V. Steenstrup,
Formand.

Til
Bestyrelsen for Foreningen »*De danske Atlanterhavsøer*«!

Da Foreningens første Regnskabsaar nu er udløbet, tillader man sig herved at afgive Beretning om den vestindiske Sektions Virksomhed i det forløbne Aar. Denne Virksomhed har nødvendigvis maattet være ret begrænset, dels som Følge af, at man endnu ikke har kunnet orientere sig i tilbørlig Grad til at tage bestemt Standpunkt lige overfor forskellige vigtige Forhold, som

ellers maatte siges at ligge inden for Sektionens Omraade, og dels fordi næsten alt har været under Omvæltning i Dansk Vestindien som Følge af Regeringskommissionens Virksomhed og de store Arbejder, der fra privat Side ere satte i Gang til økonomisk Ophjælpning af Øerne. Under saadanne Forhold vil det være ørkesløst at fremkomme med nye Forslag, da der særlig trænges til Tid og Ro for Gennemførelsen af de mange Forslag, der allerede foreligge fra kompetent Side. Men paa den anden Side mener man, at naar der er forløbet nogen Tid, vil netop den rige Virksomhed, der nu udfoldes, bane Vej for Ønsker om Oplysning og Støtte paa forskellige Omraader, hvor Sektionen vil kunne yde Bistand.

Dette gælder til Dels allerede for det store ny Plantageselskab »Dansk Vestindien«, med hvilket der er etableret et Samarbejde, som forhaabentlig vil blive til Nytte. Som Følge af Henvendelse fra Sektionens Formand har Plantageselskabet saaledes i Aar foretaget Dyrkningsforsøg med forskellige Foderplanter, særlig Lucerne og Esparsette, samt nogle Kløverarter og varige Græsser, og desuden med forskellige Varieteter af Majs. For saa vidt der endnu foreligger Beretninger om Forsøgene, ere disse ikke faldne heldigt ud, men der turde være nogen Sandsynlighed for, at de uheldige Resultater, i alt Fald for en væsentlig Del, maa tilskrives den usædvanlige Tørke i Forbindelse med en mindre heldig Fremgangsmaade ved Dyrkningen. Man mener derfor ogsaa, at der vil være Anledning til at gentage Forsøgene under gunstigere Forhold.

Endvidere har Plantageselskabet, foranlediget ved de fra Sektionen modtagne Oplysninger om Mejeriforholdene i de amerikanske Sydstater, begyndt Mejeriforsøg i det smaa paa en af dets Plantager paa St. Croix. Der er af Selskabet til Plantagens mejerikyndige Forvalter, Hr. Ettrup, udsendt en lille Haandcentrifuge og en Haandkerne. Disse Forsøg ville blive fortsatte i større Stil, efterhaanden som Forholdene maatte gøre dette ønskeligt, og Selskabet har udtalt Ønsket om ogsaa i Fremtiden at turde paaregne Sektionens Vejledning og Støtte i denne Sag.

Begæret om Virksomhed i Dansk Vestindien er meget stort, navnlig fra danske Landbrugeres og Gartneres Side, og Sektionens Medlemmer have i Aarets Løb maattet besvare mange Forespørgsler i den Retning. Besvarelserne ere som Regel gaaede ud paa, at man foreløbig maa fraraade Folk, der ere ukendte

med de lokale Forhold og ikke besidde nogen Kapital, at tage til Dansk Vestindien, saa længe Forholdene ikke ere bedre ordnede og udviklede end nu. Særligt Forbehold har man naturligvis taget lige overfor Folk, der havde Familie at forsørge.

Nogle faa af de nævnte m. fl. Forespørgsler ere modtagne gennem Sekretariatet, og desuden har man paa Anmodning fra Sekretariatet givet Anvisning paa to Mænd til Repræsentanter for Foreningen i Dansk Vestindien, samt paa en Korrespondent derfra til Ritzaus Bureau.

Paa den vestindiske Sektions Vegne:

T. Westermann,
Formand.

København, i November 1904.

Diskussionsmøde om Grønland.

Ved det ifg. foranstaaende Aarsberetning fra den grønlandske Sektion afholdte Møde yttredes fra alle Sider Ønske om at faa forskellige af de Emner, der her berørtes, yderligere drøftede, og Sektionen afholdt derfor et nyt Møde i Wivels Lokaler i København d. 10. Januar d. A. med det Program at diskutere Grønlændernes sociale Forhold med særligt Henblik paa Forstanderskaberne og disses Myndighedsomraade.

Dette Møde, hvortil Foreningens Medlemmer bleve indbudte ved Annoncer i Bladene, var meget talrigt besøgt, og blandt de tilstedeværende havde Sektionen den Glæde at se en talrig Repræsentation for de paagældende Myndigheder med Hs. Eks. Kultusministeren i Spidsen. Til den interessante Diskussion, der ledendes af Hr. Højesteretssagfører Liebe og indlededes af Hr. mag. scient. M. Porsild, ydedes yderligere Bidrag af Direktøren for den kgl. grønlandske Handel Hr. C. Ryberg samt D'Hrr. Pastor P. Vibæk, Pastor Baadsgaard og Direktør Theilgaard.

Ny Medlemmer,

optagne paa Møderne 26/11 1904 og 7/1 1905.

A. Bestandige Medlemmer.

(Bidrag en Gang for alle 200 Kr.)

Navn	Adresse	Indmeldt ved
de Benislavski, M., Generalkons.	St. Petersborg	Sekretariatet
Liebe, C. J. O., Højesteretssagf. (Er tillige Aars-Medlem).	København	do.

B. Aars-Medlemmer.

(Hvor intet andet findes anført, er Medlemsbidraget 5 Kr. aarlig.)

Navn	Adresse	Indmeldt ved
Albrechtsen, A., Købmand	Bjerreby, Thorseng	Købmand Baagøe
Amundsen, L.O.G., Generalkon.	Christiania	Sekretariatet
Angelo, Redaktør	Viborg	Oberstløjtn. Th. Søegaard
Baumann, G., Kolonibestyrer	København	Sekretariatet
Benoni-Petersen, J., Sygehusl.	Nakskov	Kammerj. Malthe-Bruun
Berg, Rudolph, Grosserer	Stockholm	Generalkonsul Heckscher
Beyer, H. P., Handelsgartner	Valby	Handelsgart. L. Andersen
Boserup, Købmand	Faxe	Forp. T. Ulrik
Branth, Harald, Godsejer	S. Elkjær, Sulsted	Prof. Westermann
Brown, A. C., Plantageejer	»Oxford«, St. Croix	Administ. O. Conrau
Busch, E., Læge	Bøvlingbjerg	Konsul H. J. Ernst
Buus, J., Forpagter, Kand.	Cabbel, Lemvig	Prof. Westermann
Børgesen, Vald., Fabrikant	København	Dr. phil. F. Børgesen
Christensen, Asger, Fuldm.	København	Landinsp. Hvenegaard
» , P., Købmand	Viborg	Oberstløjtn. Th. Søegaard
» , Victor, Boghdl.	do.	do.
Christiansen, C. M., Købmand	Thorshavn	Overlærer Bergh
Coutler, L., Detailhandler	Frederiksted	Administ. O. Conrau
Dendtler, L., Underdommer-fuldmægtig	do.	do.
Dorph-Petersen, K., Direktør	København	Prof. Westermann
Edwards, E. F., Ingeniør	Hellerup	Kapt. Daniel Bruun
Falbe-Hansen, V., Konferensr.	København	Sekretær H. Hertel
Felding, Carl, Ingeniør	Hellerup	fhv. Kolonib. Brummerstedt
Frimodt, H., Adjunkt	Sorø	Kapt. V. Petersen
Gad, Fr., Boghandler	København	Boghandler O. Gad
» , O., cand. phil., Bogh.	do.	Sekretariatet
Gleerup, Apotheker	do.	Kapt. V. Petersen
Grube, Hans, Mægler	Marstal	Landinsp. Hvenegaard
Hage, Gustav, cand. polyt., Dir.	København	Prof. Westermann
Hamann, Viggo, Assistent	do.	Dr. phil. F. Børgesen

Navn	Adresse	Indmeldt ved
Hansen, Hotelejer	Marstal	Landinsp. Hvenegaard
» , Holger, Skovrider	Tranekjær	Prof. Prytz
Harder, Alf. L., Manufakturhdl.	Viborg	Oberstløjtn. Th. Søegaard
Hastrup, O., Assistent	København	Sekretariatet
Heilbuth, H., Direktør	do.	Prof. Westermann
Helweg, H., Jernbanedriftsbest.	Vejle	Redaktør Hertz
Hemmingsen, Oberstløjtnant	Fredericia	Kapt. V. Petersen
Heramb, Th., Læge	Nakskov	Konsul Einar Dan
Holck, Premierløjtnant	Sorø	Kapt. V. Petersen
Jacobsen, A., Boghandler	Viborg	Oberstløjtn. Th. Søegaard
» , Hans, Købmand	do.	do.
Jensen, C. S., Bankdirektør	Svendborg	Landinsp. Hvenegaard
» , Poul, Førstelærer	Thorshavn	Sekretariatet
» , Fabrikant	Dollerup, Viborg	do.
Jerichau-Christensen, Departementschef	København	Sekretær H. Hertel
Johansen, A., Landinspektør	Svendborg	Landinsp. Hvenegaard
Jørgensen, H. C. G., Kolonibest.	Julianehaab, Grønl.	Sekretariatet
Iversen, R., Grosserer	Vejle	Lærer J. Hansen
Kiær, Dr.	Egebjerg, Nykøbing S.	Dr. phil. Steenstrup
Klein, Joh., Maler	Hellerup	Kapt. Daniel Bruun
Koch, C. H., Handelsgartner	København	Handelsgart. L. Andersen
Koefoed, Axel, Assistent	do.	Sekretariatet
» , Vilh., Grosserer	Viborg	Oberstløjtn. Th. Søegaard
Konow, H. H., Kammerjunker, kgl. d. Konsul	7 Via Principessa Clotilde, Rom	Sekretariatet
Krause, O. A., Prokurator	Christiansted	Administ. O. Conrau
Lachmann, K., cand. polyt., Dir.	»Bethlehem« St. Croix	do.
Lang, Th., Skole- og Seminarieforstanderinde	Silkeborg	Sekretariatet
Lange, Jens, Direktør	Svendborg	Landinsp. Hvenegaard
» , Vald, do.	do.	do.
Larsen, Joh., Apotheker	Christiansted	Apotheker Strøyberg
Lassen, O. V., Overlæge	Randers	do.
Lauritsen, Henr., Købmand	Viborg	Oberstløjtn. Th. Søegaard
Lerche, N. O., Garver	Svendborg	Landinsp. Hvenegaard
Lomholdt, Branddir, Gaardejer	»Anelyst« Fredericia	Kapt. V. Petersen
Lund, Chr., Købmand	Fredericia	do.
Melsteð, Bogi Th., mag. art.	København	Sekretariatet
Moltke-Huitfeldt, Greve	Glorup, Nyborg	Landinsp. Hvenegaard
Myhre. C. F., fhv. Kolonibestyrer	Hellerup	Sekretariatet
Mylius-Erichsen, L., Forfatter	København	do.
Nielsen, Chr. Fr., Agent	Reykjavik	Inspektør P. Feilberg
» , Godske; Direktør	Silkeborg	Postmester F. Petersen
Niles, Joseph, Detailhandler	Christiansted	Administ. O. Conrau

Navn	Adresse	Indmeldt ved
Olsen, Olaf J., Lagtingsm., Dir.	Vestmanhavn Færøerne	Overretssagf. H. Steinthal
» , O. W., Tømrermester	Taarbæk	Havnekapt. Drechsel
Orluf, Fr., cand. mag.	Vejle	Redaktør Hertz
Ousen, Folketingsmand	Egum, Fredericia	Kapt. V. Petersen
Pallesen, Købmand	Fredericia	do.
Pedersen, Provst	Næs Præstegd., Thorshavn	Overlærer L. Bergh
» , N., Forstander	Ladelund, Brørup	Statskonsulent Fr. Hansen
Petersen, A., Restauratør	Fredericia	Kapt. V. Petersen
» , Emil, Købmand	Svendborg	Landinsp. Hvenegaard
» , Heinr., Løjtnant	Ærøskøbing	do.
» , Jacob, Købmand	Viborg	Oberstløjtn. Th. Søegaard
» , Joh., Dr. phil.	København	Skibslæge Rørdam
Poulsen, D. T., Handelsgartner	do.	Handelsgart. L. Andersen
Randers, M., Sagfører	Viborg	Oberstløjtn. Th. Søegaard
Riber, Ludv., Købmand	Svendborg	Landinsp. Hvenegaard
Rind, J. P., Læderhandler	Viborg	Oberstløjtn. Th. Søegaard
Røhling, J. G., Købmand	Ærøskøbing	Landinsp. Hvenegaard
Rørdam, Prof., Dr. phil.	Hellerup	Skibslæge Rørdam
Sames, V., Stationsforstander	Ringsted	Kapt. V. Petersen
Sand, J. M., Kaptajn	København	Dr. phil. F. Børgesen
» , Nicolai, Købmand	Viborg	Oberstløjtn. Th. Søegaard
Schack, C. G., Kaptajn i Søetat.	København	Dr. phil. F. Børgesen
Schaldemose, N., Tømmerhandl.	Ringsted	Kapt. V. Petersen
Schlichtkrull, L., Premierløjtn.	Viborg	Oberstløjtn. Th. Søegaard
Schouboe, O. B., Generalstabskaptajn	København	Dr. phil. F. Børgesen
Schram, Pastor	Thurø, Svendborg	Landinsp. Hvenegaard
Secher, Th., Købmand	Grenaa	Godsejer G. de Lichtenberg
Seidelin, Fabrikant	Fredericia	Kapt. V. Petersen
Simony, A. F., Assistent	København	Sekretariatet
Steenstrup, Joh. V., Sagfører	Ærøskøbing	Landinsp. Hvenegaard
Stein, V., Tørmermester	Viborg	Oberstløjtn. Th. Søegaard
Steincke, Alfred, Fuldmægtig	København	Sekretariatet
»The Danish Speaking Club« (Medlemsbidrag 10 Kr. aarl.)	St. Thomas	do.
Thomsen, H., Skrædermester	Viborg	Oberstløjtn. Th. Søegaard
Tittelbach, Cristoph., Købmand	København	Landinsp. Hvenegaard
Vibæk, Poul, Pastor	do.	Kapt. Daniel Bruun
Villadsen, L. B., Mølleejer	Nørremølle, Viborg	Oberstløjtn. Th. Søegaard
Wiboltt, Alf., Købmand	Nakskov	Konsul Einar Dan
Wiggers, Chr., Fabrikant	Svendborg	Landinsp. Hvenegaard
» , Joh., do.	do.	do.
Wolff, V., Direktør	Viborg	Oberstløjtn. Th. Søegaard
Wørishøffer, Oberst	Gentofte	fhv. Kolonib. Brummerstedt
Øllgaard, H., Assistent	København	Dr. phil. F. Børgesen

En Vestindiefart.

Af Ingeniørkaptajn *H. U. Ramsing.*

I Løbet af de seneste Aar er der vakt en ikke ringe Interesse for vore vestindiske Øer, og der er allerede adskillige herhjemme, som have foretaget en Lystrejse til denne fjerne Del af Danmarks Rige. Der er sikkert mange, som have Lyst til at følge efter. Derfor kan maaske en kort Beskrivelse af Rejsen og af Øernes Natur og Seværdigheder have sin Berettigelse.

Sukkermark. Blessing, St. Croix.

Det er ikke nogen vanskelig Sag at komme til St. Thomas. Der gaar Skib hver fjortende Dag fra Southampton via Barbados, hver Maaned fra Havre eller Bordeaux; 4 à 5 Gange maanedlig er der Forbindelse fra Hamborg, men de fleste af disse Skibe ere ret tarveligt udstyrede Fragtdampere; man kan ogsaa rejse med Fragtdamper fra Liverpool, eller Turen kan lægges over New-York. Men den bedste og billigste Forbindelse er den nye danske Linie, der vel ogsaa er den, som mest vil tiltale den danske rejsende. Tillige har denne Linie en væsentlig Fordel fremfor de andre deri, at den anløber spanske Havne, hvorfor Overfarten over Oceanet kan udføres i kortere Tid end af nogen af de andre Linier, nemlig i 11—12 Dage.

Passagertaksten er fra København til St. Thomas 360 Kr. paa 1ste og 275 Kr. paa 2den Plads, heri indbefattet Fortæringen om Bord. Udgiften til Rejseekviperingen afhænger naturligvis i høj Grad af den rejsendes individuelle Krav. Den bør bestaa af let Sommertøj med tyndt For, nogle Sæt Lærredstøj, tyndt »Normal« Undertøj, Sommeroverfrakke eller Havelock til Brug paa Aftenture eller i Regnvejr, let Filthat eller Solhjelm osv. Det er praktisk at medføre sit Forbrug under Rejsen i en stor, flad Kahytskuffert, som kan skydes ind under Køjen.

Udgifterne i Vestindien kunne anslaas til 10—20 Kr. daglig til Hotelophold og Vadsk, og desuden vil der medgaa en Del til Leje af Hest eller Vogn.

Turen vil kræve ca. 3 Maaneder fra Afrejsen til Hjemkomsten, men den kan forkortes til ca. 2 Maaneder ved at vælge en af de andre Linier paa Ud- eller Hjemrejsen, f. Eks. ved at lægge Hjemrejsen over New-York, hvortil der er 5—6 Dages Rejse med bekvemme Passagerdamperefra St. Thomas eller Portorico.

Kokosplantning. Bolongo, St. Thomas.

Og nu selve Rejsen! Ja saalænge Farten gaar rundt Skagen, over Vesterhavet til Antwerpen, langs Frankrigs Kyst, over den spanske Sø til Vigos klippekransede Havn, ere vi jo endnu paa gamle Europas Grund. Faa Dage senere passeres Azorerne, grønne og smilende i det solfunklende Hav eller skjulte i Regn-

tykning og Taage, alt medens Atlanterhavsbølgerne rulle os i Møde, søgrønne og salte med Skummet brusende over deres brede Rygge. Saa mildnes Vejret hurtigt, og Skibet fører os ind i det dybblaa Tropehav, ind til Passatens evige Sommer.

En solklar Morgen stige Jomfruøernes Bjærgtoppe frem i Horisonten, og snart glider Skibet langs St. Jans og St. Thomas' skovklædte Skrænter. Hist og her blander det gule, vintervisne Græs sin lyse Farve i det mørke grønne, og i Kikkerten ser man Rødehuk og de andre Pynters stejle Skrænter mod Søen straale i cinnober- og okkerfarvet Pragt. Hist og her hæve Agaverne deres ranke, gulblomstrede Kandelabre over det tornede Krat, og i Bunden af Bugterne svaje Kokospalmerne for Brisen, medens Brændingens Brus kappes i Hvidhed med det snehvide Koralsand.

Snart runde vi Pynten ved Mühlenfels Batteri, hvor det lille Fyrtaarn staar foran Karantænestationens Bygninger, og pludselig se vi St. Thomas' By, Charlotte Amalia, Vestindiens mest maleriske By og bedst beskyttede Havn, ligge paa de fire Høje med de livligt farvede Huse blandt Havernes og Parkernes frodige grønne, et sydlandsk Billede, der fæster sig uforglemmelig i Erindringen.

Jeg skal ikke dvæle ved det ejendommelige vestindiske Folkeliv eller ved de mange smukke eller karakteristiske Bygninger, Gadepartier og Interieurs, som Byen frembyder. Det skal ikke beskrives, men ses, males eller — paa god Turistmaner — fotograferes; Vestindien med sit klare Lys er »Kodak«-Fotografens Paradis.

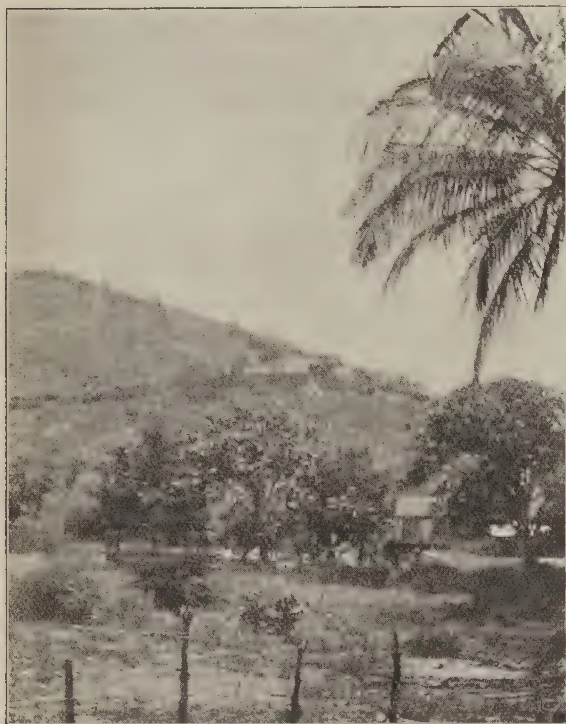
Af mere Interesse for den rejsende vil det være at erfare, at i Byens Butiker kan man faa alt, hvad der er blevet glemt i Skyndingen herhjemme, eller som man har følt Trang til undervejs. Byens 5—6 Pensionater ere næsten alle renlige og gode og staa, hvad Maden angaar, vel nærmest paa Højde med jævne danske Provinshoteller.

Til Udflugter i den nærmeste Omegn kunne Byens Drosker benyttes. Mod Vest gaar Turen rundt ad »de Beltjen Road« ved Foden af Frederiksberg, hvorpaa det gamle Fæstningstaarn, Frederikstaarnet (bygget ca. 1700), findes, og derpaa rundt om det flade Land, der tilhører Plantagen Thomas, populært kaldet »Sugar estate«. Mod Vest kører man, om end med noget Besvær, ud forbi Kirkegaardene og Brødremenighedens ældste

Etablissement paa vore Øer Niesky, (opkaldt efter Moderhjemmet i Sachsen), ud til den stejle Bakke paa Plantagen Mosquito bay, hvorfra der er en ganske kort Spadseretur ned til Palmeskoven ved John Bruce bay.

Til Udflugter i Havnen og dens nærmeste Omegn kan man leje en af Færgebaadene, — de saakaldte »Bumboats«, der have faste Takster.

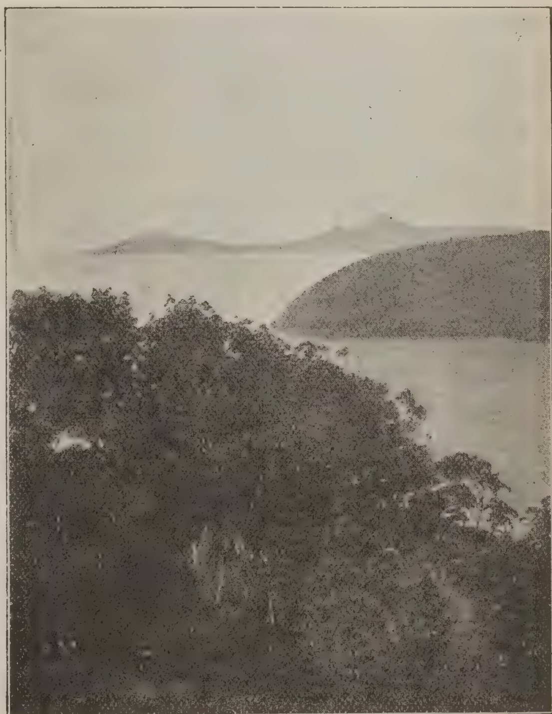
Til længere Køreture egne de tarvelige og — desværre — som oftest saare slet behandlede Droskeheste sig ikke. Man maa da ty til en Vognmand. Vejen gaar da op til Louisenhøj og over Canaan, Rosendal og Løvenlund — det lokale Plantageselskabs Ejendom — ned til den store Nordsidebugt, i hvis søgrønne, klare Vand de kratbevoksede Klipper spejle sig. Paa Sletten i Bunden af Bugten danne de store Gregorytræer en pragtfuld Skov, overgroet med rigtblomstrende Slyngplanter. En anden Kørevej fører over Rebhuhn Bakken (opkaldt efter en forlængst afdød Dr. R., der ejede den Plantage, som Vejen gennemløber) forbi Tutu (Plantagens Navn er Slavernes Benævnelse af det Konkyliehorn, som benyttedes til at kalde til Arbejdet) ud til Smiths bay, hvorfra Overfarten med Sejlbaad til St. Jan plejer at ske. Den sidste Del af Vejen er en malerisk Bjærgvej gennem Skov og Krat. Den højstam-

Frenchmans Bay, St. Thomas.

mede Viftepalme og Søjlekaktusen hæver sig over de fintløvede Buske og Træer. Hist og her støder man paa Fiskernes primitive flettede og lerklinede Hytter, tækkede med Siv eller med Viftepalmens Blade. Fra denne Vej fører en ny istandsat, men endnu ret tarvelig Kørevej over til Løvenlund og en anden ned til Sydkysten ved Bovoni, hvor en lille Bæk overskygget af pragtfulde Træer strømmer ud i den mangrovekransede Lagune.

Vil man rigtig se sig om paa St. Thomas, maa man til Hest, op til Misgunst (ɔ: Misundelse) og Ma Folie paa Toppen af Bjærgryggen umiddelbart bag ved Byen. Der er herfra en henrivende Udsigt over Byen og Havnen, over Øens østlige Del og de mange Smaaøer, Hans Lollik, Sinjo, Loango og hvad de nu alle hedde, over St. Jan og Tortola osv. Derfra gaar Turen mod Vest udover St. Peter, Dorothea, Carretbay (opkaldt efter Carrette Skildpadden, der yngler paa Strandbredden), Sorgenfri, maaske ned til de store Ruiner paa Santa Maria, der ligge som et sørgeligt Minde om svundne Tiders Herlighed. Hjemridtet sker med en Afstikker til Crown, Øens højeste Bjærg, og saa ad Zigzagvejen gennem Skoven ned til Adelphia, John Bruce bay og tilbage til Byen. En sidste endnu længere og ret besværlig Udflugt gaar over John Bruce bay og Hope gennem Krattet helt ud til Øens Vestpynt ved Botany bay.

Udsigt fra America Hill, St. Jan.

St. Thomas rummer inden for sit lille Omraade en rig Af-

veksling af pragtfulde Landskaber og vidtstrakte Udsigter over Land og Sø, langt større end de fleste af Øens egne Indbyggere ane, men den overgaas dog langt af St. Jan og af St. Croix' Nordsidebjærge.

Vil man til **St. Jan**, er det bedst at bestille Baad derovre i Forvejen ved at træffe Aftale med Føreren af en af de mange St. Jan Baade, der ligge i Havnen, eller ved at sende et Par Ord til en af Baadejerne i Nærheden af Cruzbay om at give Møde med Baaden en tidlig Morgen ved Smiths bay paa St. Thomas. Man kører da dertil med Proviant og Is for Dagens Maaltider, med Parasol for at skærme sig mod den varme Sol, hvis Overfarten skulde blive for lang paa Grund af Vindstille, og med en Havelock eller Plaid imod Regnvejr og Aftenkøligheden. De kraftige sorte Matroser bære Passagererne og Bagagen om Bord i Halvdæksbaaden, og »Capt. Willy« eller »Capt. Jimmy« — Baadførerne ere altid Kaptajner — sætter Sejlene for det $1^1/_2$ à 2 Timers Kryds over Sundet til den kønne lille Landfogedbolig i Cruzbay eller rettere Christiansbay, der er det officielle, nu næsten forglemte Navn paa den lille By. Efter en Visit hos Landfogden akkorderer man med en af de to Politibetjente om Rideheste, og Betjenten lader sig gerne engagere som Fører paa Turen.

I Løbet af en Dag faar man et ganske godt Indtryk af Øens skønne Natur, og om Aftenen rider man tilbage, medens Solen synker bag St. Thomas' Bjærge og bringer Rødehuks Skrænter til at straale dobbelt i Solnedgangens luende Skær. I Skoven synger Busksangeren, og Duerne kurre, men alt overdøves af Cikadernes skærende Violintoner. Saa synker Solen helt. Ildfluernes Fosforglimt lyse fra Buske og Græs. I Maanens sølvklare Skær stryger Baaden med de fulde Sejl spilede ud for Passaten hjem, ikke til Smiths bay, men sønden om St. Thomas lige til Kongeværftet ved Foden af Byens gamle røde Fort.

Hvis man vil tilbringe længere Tid paa St. Jan, gør man bedst i at akkordere med Forvalter Lindquist paa Plantageselskabets smukke Ejendom America Hill, og herfra kan man da i Løbet af en Uges Tid i al Ro og Mag foretage sine Udflugter til Hest.

Mod Øst gaar Stien langs Kysten Mahobay og Leinsterbay ned til Brownsbays jærnholdige Klipper, derfra i Zigzag op over Bjærgene og ned over deres sydlige Skraaning ad den stejle Sti, der ikke uden Grund kaldes »the ladder« ɔ: Stigen.

Lowry Hill, St. Croix.

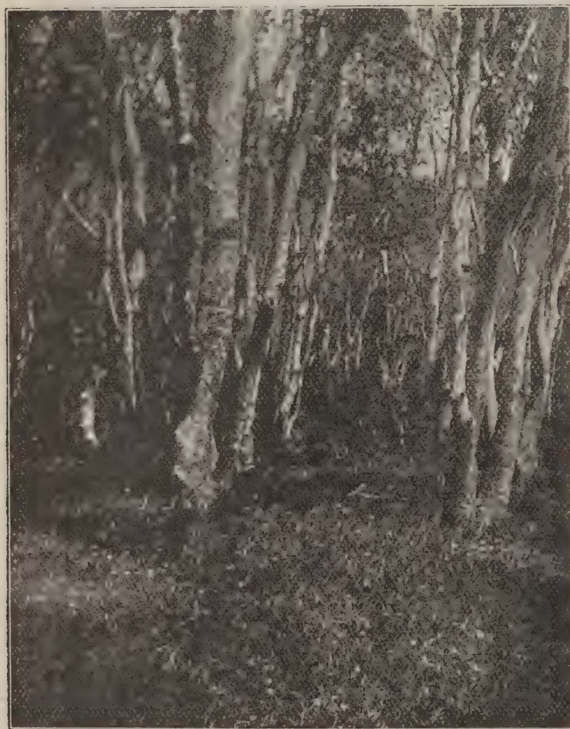
Nede ved Coralbugtens Mangrovekrat ved Brødremenighedens hyggelige Missionsstation Emmaus stopper man op for Middagshvilet. Derefter gaar Hjemturen op ad den skyggefulde

Forvalterhuset og Kvægfoldene. Longford, St. Croix.

Skovsti til Bordeauxbjærget med den uimodstaaelig smukke Udsigt over St. Jans Skove og Bugter og over de engelske Jomfruøers talløse Holme og Skær, der grønne, kransede af Brændingens hvide Skum, synes at svømme paa det blaa Ocean.

Fra Bordeaux fører Vejen gennem Skovens tætte, men slanke og tynde Stammer til Ruinerne ved Rustenborg (der en Gang havde Ejer fælles med den for Københavnere saa vel bekendte Ejendom i Lyngby) og derfra gennem Skovdalen tilbage til America Hill. Andre, ikke mindre smukke Veje føre mod Vest gennem Trunkbays Palmelund til Klein Caneelbay (i daglig Tale »Kaycee-bay« efter de første Bogstaver i Plantagens Navn) og Cruzbay, over Adrian og Hermanfarm, eller mod Syd gennem Skovene ned til Sydkysten ved Sukkerplantagen Reefbay, i hvis Nærhed der findes Helleristninger fra Karaibernes Tid.

Skov af Mancheniltræer. Prosperity, St. Croix.

Til St. Croix kommer man hurtigst og bedst med Dampskib, men den, for hvem Sejladsen har sin Charme, bør ikke forsømme en Tur med den hundredaarige Skonnert »Vigilant«, der sejler godt, men er udstyret med samme Komfort som vore Bedsteforældres Postsmakker herhjemme.

I Christiansted og i Frederiksted er der gode Pensionater. Byerne ere hyggelige, og Befolkningen rolig og stil-

færdig. Kun paa Torvedagene, naar Landnegrene komme ind og besøge Romboderne lidt mere end ønskeligt, er der Tummel og Liv, men egentlig Uorden eller Støj forekommer dog langt sjældnere end paa Markedsdage herhjemme.

Vejene paa St. Croix ere gennemgaaende gode og overalt passable for Vogne. Næsten alle Udflugter kunne ske til Vogns i Forbindelse med mindre Spadsereture.

Fra Christiansted gaar Vejen mod Øst ud til Coakley Bay gennem det ejendommelige tørre, men aromatisk duftende Krat med Kaktus og Agaver, hvis høje Blomsterstande altid omsværmes af Kolibrierne og de brogede Sommerfugle. En Sidevej drejer ned mod Syd over Plantageselskabets Ejendomme Lowry Hill og Petronella, hvor Krattet har veget Pladsen for frodige Græsgange. Derpaa drejer Vejen mod Vest videre langs Sydkysten gennem Plantageselskabets Land, bl. a. til Longford, hvor en dansk Forvalter fører Tilsynet med den store Kvægbesætning, der møjsommelig er indfanget i Buskene, hvor den løb forvildet om. Saa kører man mod Nord op gennem Sukkermarkerne, tilbage til Byen.

Vejen fra Christiansted til Frederiksted, den saakaldte Centerlinie, løber som en Palmeallé gennem Øens frugtbare Slette, hvor Sukkerplantagerne findes. Med raske Heste tilbagelægger man de $3^1/_2$ danske Mil mellem Byerne paa 2 Timer, og Besøget i Frederiksted kan saaledes let aflægges paa een Dag. Foruden Centerlinien fører ogsaa to andre Veje, Nordside- og Sydsidelandevejene igennem det flade Land. Langs Øens Nordkyst fører den henrivende Strandvej, Oxholms Vej, snart bugtende sig i skarpe Sving langs Klipperne, snart skjulende sig under Strandskovens Skygge. Den ender paa Prosperity, der ligeledes tilhører Plantageselskabet, og hvor der er paabegyndt en lille Kakaoplantage. Prosperity med de skyggefulde Træer og de paa St. Croix berømte »Macbean« Mangoer er et yndet Udflugtssted for Befolkningen. En Fodtur mod Vest gennem denne Plantage er i høj Grad lønnende; thi Skoven har her staaet uberørt af Menneskehaand i mangfoldige Aar. Inderst inde ved Naboplantagen Sweet Bottoms Grænse findes en pragtfuld Skov af de giftige Mancheniltræer, ranke og lysegrønne som de danske Bøge.

Blandt de Steder, hvortil Udflugter lønne sig, maa ogsaa

nævnes Ridevejene fra Canaan til Belvedere og til Mount Eagle, hvorfra hele Øen kan ses i et pragtfuldt Perspektiv.

Fredericksteds Omegn er dog maaske den smukkeste paa hele Øen. Karakteristisk er Landskabet om den store Lagune paa Sandy Point, Øens Sydvestpynt, men fremfor alt bør man ikke forsømme Køreturen ud ad Strandvejen Nord for Byen til Hamsbluff, eller til de mange frodige Bjærgdale paa Butlers Bay, Mount Washington og Crequis (opkaldt efter den første Ejer Mr. Crequi) eller den lange og stejle Vej op til Annaly og Springgarden, hvis Appelsiner ere velkendte paa St. Croix. Andre Udflugter føre til Mount Steward og Bodkins paa den skovrige Nordkyst eller til River, hvorfra andre Veje og Stier føre til Prosperity eller til Mount Eagles Top.

Vagthus paa Prosperitys Grænse. I Baggr. Mount Eagle. St. Croix.

Vore Øer frembyde trods deres Lidenhed en saa rig og saa afvekslende Natur, at de vel ere et Besøg værd.

Klimaet er sundt for den, der lever sundt, og Varmen vil, navnlig i Vinter- og Foraarsmaanederne, ikke falde nogen til Besvær. Vil man udstrække Rejsen videre, da er der gode og hyppige Dampskibsforbindelser med de fleste Øer i Vestindien og med New-York. Hvorfor da ikke prøve Turen?

Næppe nogen vil fortryde det.

Om et Par Smaaerhverv for Færøerne og Island.

Ved Dr. phil. *F. Børgesen.*

Jodindvinding af Tang. Sidste Sommer tog jeg med Damper langs den norske Vestkyst mellem Molde og Trondhjem. Det var mig da paafaldende, at man rundt omkring paa Kysterne saa Røgsøjler stige til Vejrs tilsyneladende hidrørende fra smaa Baal. Jeg forhørte mig naturligvis om Bord om, hvad det var, Beboerne brændte, og fik saa at vide, at Røgen stammede fra Miler, hvori man brændte »Tarestilke« (Stilke af Laminarier), idet Asken af disse anvendtes til Jodindvinding. Den Tanke slog mig da, at her muligvis var en Industri at tage op for Færøernes og Islands Vedkommende. Ankommen til Kristianssund søgte jeg derfor nærmere Oplysninger om Fremgangsmaaden ved Forbrændingen af Algerne og hvilke Tangarter, der bedst egnede sig herfor, samt hvad Udbytte det kunde give.

Af en Skibshandler Arne Arnesen modtog jeg et trykt Reglement for Tangbrænding, det er udfærdiget af de norske Jodfabrikanters Forening sammen med de skotske Fabrikkers Agenter. Af dette Reglement skal jeg gengive det væsentligste:

»Til Forbrænding af Tangaske maa kun anvendes »Tare« (*Laminaria digitata*). Andre Tangarter er det ikke tilladt at anvende.

Hvad der særlig er at iagttage ved Tangbrændingen — specielt for Drivtang — er, at Tangen, idet den bringes paa Land til Tørring, er i frisk Tilstand og ikke under længere Tids Henliggen i Stranden er begyndt at gaa i Forraadnelse.

Tangen maa skæres eller opsamles i godt Vejr og hurtigst muligt bringes paa Land og tørres, helst paa Fjældgrund eller sandfri Mark. Under opstaaende Uvejr samles den til Tørring udspredte Tang sammen i store Dynger, »Saater«, for at beskyttes mod Regnen. Disse Saater maa dog atter, saa hurtig som Vejret tillader det, igen spredes til videre Tørring, da ellers Dyngen gaar i Forraadnelse, hvorved Tangen bliver ubrugelig.

Drivtang opdrevet i Sandbugt er ikke anvendelig, saafremt der til samme har klæbet sig Sandkorn. Af samme Grund maa Tangen aldrig tørres paa sandholdig Jord.

Brændingen sker paa den Maade, at man først antænder nogle faa Spaaner, der lidt efter lidt dækkes med tør Tang. Hermed fortsættes, idet man stadig passer paa, at Flammen ikke slaar ud, i Lighed med Forbrænding af Trækul i Mile. Efterhaanden som Forbrændingen skrider frem, kan man dække med mindre tør (halvtør) Tang og til sidst med vaad Tang.

I en Dynge brændes 700—1000 Kilogram Tang, der giver 150—200 Kilogram Aske, som, naar den er af god Kvalitet, bestaar af sammen-

Laminaria digitata. Tre mindre Exemplarer. *Laminaria hyberborea* ligner denne Art meget. Den har et lignende Blad, delt i et større eller mindre Antal smallere eller bredere Flige. Stilken, der hos *Laminaria digitata* i Almindeliged er meget bøjelig og ofte noget sammentrykt, er hos *Laminaria hyperborea* trind, temmelig stiv, særlig i dens nederste Del; den kan blive meget tyk, næsten som en Arm, hvorimod den hos *Laminaria digitata* kun sjældent er saa kraftig. Det sikreste Kendetegn mellem de 2 Arter, som habituelt ofte ligne hinanden meget, er, at *Laminaria hyperborea* har Slimkanaler i Stilken, medens *Laminaria digitata* mangler disse. Maalestokken = 10 cm.

sintrede (sammensmeltede), faste og haarde Klumper, der i Bruddet ere hvide til grønlige af Farve.

Naar Dyngen er vel udbrændt, fjernes den overliggende uforbrændte Tang, og Asken spredes for hurtigst muligt at afkøles.

Slukning med Vand maa aldrig ske. Den vel afkølede Aske bringes snarest i Hus.«

Da der i Reglementet kun nævnes *Laminaria digitata* og ikke den meget lignende *Laminaria hyperborea*, som i hvert Tilfælde paa Færøerne er langt den almindeligste, ja findes i uhyre Mængder, henvendte jeg mig til den bekendte norske Algolog,

Laminaria hyperborea-Vegetation ved Ebbetid. Bladet (Laminaen) ses op over Havfladen. (*F. B.* fot.).

Konservator M. Foslie i Trondhjem, med Forespørgsel, om ikke ogsaa den sidstnævnte Art kunde bruges. Hr. Konservator Foslie har herom og om forskelligt andet vedrørende dette Spørgsmaal meget elskværdigt meddelt mig følgende: »Til Askebrænding af Tare for Jodtilvirkning bruger man baade *Laminaria digitata* og *Laminaria hyperborea;* jeg tror endog den sidste skal være den bedste eller omtrent som store Eksemplarer af *Laminaria digitata.* — Ved det aabne Hav er vel Tilgangen paa begge Arter omtrent lige stor, skønt *L. digitata* jo i Almindelighed vokser højest og saaledes er lettest at tage. Ved Indsamlingen

tages intet Hensyn til Arter; man søger kun at finde store Eksemplarer, fordi disse give mest Aske.« Prisen blev mig i Kristianssund opgivet at være Kr. 1,20 pr. 18 kg., men herom vil man jo eventuelt kunne faa nærmere Besked ved Henvendelse til en Jodfabrik. En saadan skal findes i Kristianssund, ligesom der i Følge Hr. Foslie skal være Fabrikker i Bergen og Stavanger. Hr. Foslie har endvidere meddelt mig, at Asken enten sælges direkte til Fabrikken eller opkøbes af Handelsmænd, som atter sælge den videre til Fabrikkerne. Disse Handelsmænd ere snart Agenter for Fabrikkerne, snart købe de nok ogsaa for egen Regning og paa eget Ansvar paa samme Maade, som Fisk og andre Varer købes af Fiskere og Bønder i Distrikterne.

Skulde eventuelt nogle af Beboerne paa Færøerne og Island, hvor disse Alger begge Steder vokse i Mængde, føle Lyst til at gøre et Forsøg med denne Tangbrænding, maa det vist tilraades dem at sætte sig i Forbindelse med en af de norske Jodfabrikker, for at være sikre paa at faa deres Produkt afsat. Skulde det vise sig at være et indbringende Bierhverv, thi som andet maa det dog rimeligvis ikke betragtes, var det jo muligt, at der senere kunde blive oprettet en Fabrik paa Island eller Færøerne. At det for øvrigt slet ikke er rene Bagateller, hvorom Talen er, fremgaar af, at der paa Strækningen Bergen—Trondhjem aarlig leveres flere Hundrede Tons Aske til de derværende Jodfabrikker (cfr. M. Foslie, Die Laminarien Norwegens, Christiania Vidensk.-Selsk. Forhandl. 1884, Nr. 14, p. 53).

Fiskeguano. Der er endnu en lille Ting, som jeg kunde have Lyst til at drage frem. I Omegnen af Kristianssund saa jeg, at al Slags Fiskeaffald (Hoved, Rygrad etc.) blev lagt til Tørring paa Klipperne for senere, naar det var tørt, at sælges til Guanofabrikkerne, der i Kristianssund betalte 4—5 Øre pr. Kilo. Jeg har ofte paa Færøerne (om det samme finder Sted paa Island, ved jeg ikke) set store Masser af dette Fiskeaffald blive kastet i Havet. Der er jo nu Gødningsfabrikker paa Færøerne, og det var da vel ikke utænkeligt, at disse kunde indrette sig paa at aftage saadant Affald. Man skulde dog tro, at hvad der har Værdi i Norge, ogsaa maa kunne have det paa Færøerne.

Færøernes Folketal.

Som for de andre danske Atlanterhavsøers Vedkommende meddeles her for Færøerne enkelte af Hovedresultaterne fra Statistisk Bureaus Bearbejdelse af den Folketælling, der fandt Sted den 1. Februar 1901.

Paa Øerne, hvis Areal er opmaalt til 1325 □ km., taltes den nævnte Dag 15.230 Mennesker, nemlig 7377 Mænd og 7853 Kvinder. Den gennemsnitlige Befolkningstæthed bliver altsaa 1149 Indbyggere pr. 100 □ km. I den øvrige Del af Danmark findes der 6370 Mennesker pr. 100 □ km.; Færøerne ere altsaa yderst tyndt befolkede. Gennem hele det 19. Aarhundrede er Befolkningen vokset, stærkest i den sidste Halvdel. Ved den næstsidste Tælling (i 1890) udgjorde Befolkningstallet 12.955; i de 11 Aar til 1901 har altsaa Tilvæksten været 2275, hvad der giver en aarlig Gennemsnitstilvækst af $1_{,48}$ pCt. For det øvrige Danmarks Vedkommende var Tilvækstprocenten i samme Tidsrum $1_{,10}$. Færøernes Overvægt skyldes, at Fødselshyppigheden var større, men Dødeligheden og Udvandringen mindre for dem end for den øvrige Del af Landet.

Der findes kun een By paa Øerne, Thorshavn. Den havde i 1890 1303 Indbyggere, i 1901 1656.

Talforholdet mellem de 2 Køn er ikke meget forskelligt fra Forholdet i den øvrige Del af Landet, idet der paa Færøerne af 1000 Personer fandtes 484 Mænd og 516 Kvinder (i den øvrige Del af Danmark henholdsvis 487 og 513).

Det forholdsvise Antal af gifte er betydelig lavere end i Danmarks andre Amter (for Mænd 314 imod 353 pro mille, for Kvinder 296 imod 336). Af separerede og fraskilte taltes kun 26 eller 17 pr. 10.000 imod 34 pr. 10.000 i det øvrige Land.

I dette er Husstandenes Størrelse:

I København	3.82	Personer
paa Frederiksberg . .	4.00	—
i Provinsbyerne	4.13	—
paa Landet	4.57	—

Paa Færøerne er Husstandenes Størrelse: i Thorshavn 5.29 Personer og i Landdistrikterne 5.30 — Husstandene ere med andre Ord forholdsvis store paa Færøerne.

Af Trossamfund uden for Folkekirken findes paa Færøerne

i Grunden kun eet, nemlig „Brødrene“ (Baptister), der talte 44 Medlemmer. Af blinde taltes 39, af døvstumme 4, af aandssvage 30 og af sindssyge 13. Saa vidt man tør dømme efter de smaa Tal, forekommer Blindhed 6 Gange saa hyppigt paa Færøerne som i det øvrige Danmark.

Hovedresultaterne for Befolkningens Fødested, Vandringsforhold og Erhverv kunne ikke gives her, da Statistisk Bureaus Bearbejdelse af det herhen hørende Materiale endnu ikke er offentliggjort. Bekendt turde det dog være, at Havet om Øerne, et af Jordens fiskerigeste Have, er Færingernes Spisekammer, at Fiskeriet er den vigtigste Indtægtskilde, og at alle Mænd i Bygderne ere baade Landmænd og Fiskere. Næst Fiskeriet har Faareavlen Betydning (»Faareuld er Færøernes Guld«), ligesom ogsaa Fuglefangsten er en vigtig Næringskilde, medens Agerbruget kun spiller en underordnet Rolle. Men herfor vil der blive gjort nærmere Rede i Atlantens grundlæggende Afhandlinger.

Ny Medlemmer,

optagne paa Mødet den 23/1 1905.

Aars-Medlemmer.

(Hvor intet andet findes anført, er Medlemsbidraget 5 Kr. aarlig).

Navn	Adresse	Indmeldt ved
Hansen, Ludvig, Handelsgartner	København	Handelsgartner L. Andersen
Haureberg, F., Ingeniør	do.	Direktør C. Ryberg
Jensen, C. S., Assistent	do.	Sekretariatet
» , I. C., Pastor	do.	do.
» , Johs., Havebrugskand.	Valdal, Valby	Handelsgartner L. Andersen
» , Th., Grosserer	København	Kammerherre Sehested
Jørgensen, E. Erstad, Havearkitekt	do.	Handelsgartner L. Andersen
Krieger, Departementschef i Indenrigsministeriet	do.	Direktør C. Ryberg
Nielsen, O. A.	Perth Amboy, N. J., U. S. A.	Sekretariatet
Obel, Fr., Fabrikant	København	Kaptajn i Marinen Schack
Pfaff, Erik, Maskinmester	do.	Sekretariatet
Reisz, Konferensraadinde	do.	Landbrugskand. A. Bech
Roed, Frøken	do.	Professor J. C. Jacobsen
Ryberg, C., Direktør for den kgl. grønl. Handel	do.	Sekretariatet
Ryberg, H., Assistent	do.	Direktør C. Ryberg
Seidelin, Mathilde, Enkefrue	do.	Professor J. C. Jacobsen
Theilgaard, Albert, Direktør, cand. polyt.	do.	Ingeniør Edwards
Winchell-Bøttern, Johs., Gross.	Nakskov	Konsul Einar Dan
Zuschlag, Justitsraad	København	Jægermester Th. Havsteen

Om Indførelse af tamme Rensdyr i Grønland.

Ved Kommandør *G. F. Holm.*

I *Atlantens* Hæfte for December 1904 stillede jeg Spørgsmaalet »Bør tamme Rensdyr indføres i Grønland?« og henviste til, hvorledes den nordamerikanske Regering i de senere Aar har indført tamme Rensdyr i Alaska, og hvilke fortrinlige Resultater man der allerede har opnaaet. Da der formentlig findes gode, naturlige Betingelser for tamme Rensdyr i Grønland, og da det er nødvendigt at søge at skabe større Velstand og Selvstændighed for Grønlænderne ved Udvikling af nye Næringsveje, besvarede jeg Spørgsmaalet med, at der snarest mulig burde gøres et saadant Forsøg.

I *Dansk Tidsskrift* for Februar 1905 har Kontorchef i Den kgl. grønlandske Handel, cand. jur. *H. B. Krenchel* skrevet en Artikel om »Eskimoer og Amerikanere i Alaska«. Denne fortræffelige Artikel, der omtaler Indførelsen af tamme Rensdyr i Alaska, slutter med følgende Udtalelse:

»— — —; de Resultater, der er naaet blandt dem (Alaskas Eskimoer), er saa opmuntrende, at det sikkert ikke vil vare længe, inden lignende Forsøg vil blive anstillede i de danske Kolonier i Grønland, saafremt de fornødne Midler dertil kan faas. Det kan ved Afgørelsen af Spørgsmaalet dog ikke lades ude af Betragtning, at Naturforholdene og Befolkningen i sig selv er meget forskellige i de to Lande; afgørende bliver maaske ogsaa, om det er muligt at skaffe Udveje for Afsætning i Europa af Produkterne fra Rensdyravlen.«

Jeg skal til denne Slutningssætning bemærke, at Afsætning af Produkterne i Europa ikke paa nogen Maade bør være afgørende for Indførelse af tamme Rensdyr i Grønland. Denne Opfattelse har Forfatteren formentlig heller ikke selv.

Forinden jeg fremkommer med mine Bemærkninger om, hvorledes en saadan Plan formentlig bør udføres, kan det være af væsentlig Interesse at erfare, hvorledes to i denne Sag kompetente Mænd betragte den. I den Anledning følger hermed Breve fra Professor *Fridtjof Nansen* og Skovinspektør *Hagemann* fra Tromsø, hvilke Breve jeg har modtaget som Svar paa mine Henvendelser. *Nansen* har, som bekendt, færdedes i de isfri Egne i det indre af Ameralik og Godthaabs Fjord sammen med

Rensdyr-Lapper. *Hagemanns* Stilling har medført, at han har berejst Finmarken og derved er bleven grundig kendt med Forholdene deroppe.

»Jeg behøver vel neppe si Dem, at Deres forslag om at indføre tamren til Grønland interesserer mig levende, og kan jeg være til den mindste hjælp dermed, vilde det være mig en stor glæde. Som De kanske ved, fremsatte allerede Prof. Helland forslag derom efter sin reise til Grønland i 1875, og han bad mig være opmærksom på dette, når jeg kom did. Jeg har følgelig efter fattig leilighed ofret spørsmaalet en del opmærksomhed. Først mine lappers mening derom: De var aldeles begeistret over det ypperlige renlænde med gode beiter ved den inderste del af Ameralikfjorden, og det var virkelig *Ravna's* mening, at han gerne vilde færdes der med sin hjord istedetfor i Finmarken, da beitet var rigere og bedre; men han var ikke da opmærksom på det forhold, som han først senere kom til at tænke på, nemlig at de manglede skog, og at der altså vilde bli vanskelig for brændsel. Som De kanske ved er lapperne de værste skogødelæggere som kan findes, med sine runde telte med åbning midt i taget og ildsted midt på gulvet, brænder de en masse ved pr. dag, og det er en ren ulykke for fjeldskogen, hvor de slår sig ned. Jeg er bange for, at den lave kratskog og lyng, som findes på Grønland, kun meget lidet vilde slå til, hvis lapperne skulde leve på sin vante vis med hensyn til brændsel. Det kunde indvendes, at lappen kunde brænde torv; men hvis han ikke itide har gjort sine Forberedelser, egner dette sig lidet for en omflakkende nomade, som en renlap må være, idet han må flytte mer eller mindre med sin hjord. Torven må oplægges og tørres på forhånd, mens den omflakkende nomade vil ha brændslet, hvor han kommer, færdig til at brænde straks. Men dette er selvfølgelig ingen uoverkommelig vanskelighed. Lappen måtte anlægge noget andre vaner efter forholdene i denne henseende. Foreløbig vilde det vel være nok brændsel at finde i vidjekjærene m. m.; men det er vel ikke så vanskelig at få istand et mere brændselbesparende telt også og en noget anden måde at anvende brændslet på. Det eskimoiske telt med lamper er jo adskillig mere brændselbesparende, særlig hvis det blev noget forbedret; men at skaffe det nødvendige fedt eller spæk til lamperne blev kanske vanskelig. Hvis der var nok af torvmyrer og der itide hver sommer blev oplagt tilstrækkelig torv til vinterforråd paa forskellige steder, hvor man ønsked at drage hen i vinterens løb, måtte det jo f. eks. kunne gå. Eller også på andre måder. Kanske har man allerede fra Alaska eller Sibirien værdifulde erfaringer med hensyn til dette spørsmaal, som for mig står som det vigtigste at løse. Når spørsmålet tas under overveielse af kyndige mænd, som undersøger forholdene på stedet, vil snart den bedste løsning kunne findes, og lapperne selv vil nok kunne greie det med lidt hjælp.

Jeg skulde tro, at den inderste del af Ameralik (eller Ameragdla)

vilde være et udmærket sted at gøre forsøg på, ialfald det bedste sted jeg så; men jeg har jo ikke set det indre land længer nord, så jeg ved ikke, om det der kan være endnu bedre. Vinterstationen bør sikkert ligge helt inde ved bunden af fjordene, idet der snemængden er meget liden om vinteren, og dyrene vil følgelig lettere finde næring og bli federe. Vildrenen drog også, saavidt jeg kunde forstå, derind om vinteren. Ved bunden af Ameralik har man jo ikke langt stykke over til Umanak, eller så længe fjorden er åben, kan man, om man vil, ro til Godthåb. Jeg skulde anta, at man da om sommeren gerne vilde dra længere udover mod havkanten med renene, dette, ved De, gør lappen om sommeren i Finmarken; de drar tildels helt ud paa øerne, for så igen at dra ind paa fjeldene om høsten. Selve halvøen mellem Ameralik og Godthåbsfjorden er kanske temmelig ulændt og ufremkommelig med høie fjelde og bratte dalsider og ikke egentlig godt renlænde; men strækningerne, f. eks. søndenfor Ameralikfjorden, var, såvidt jeg så dem, udmærkede, og herudover helt ud mod Narsak kunde jo hjorden dra om sommeren.

Det synes mig derfor som denne egn måtte være særdeles vel skikket, men det hindrer jo ikke, at der kan være andre, som er endnu langt bedre. I ethvert fald vil denne egn, som jo overalt er let tilgjængelig, kunne underholde et betydelig antal rensdyr.

Hvor man her skulde kunne finde den hensigtsmæssigste plads for sin hovedstation, vil de, som har bereist egnen ganske anderledes nøie end jeg, meget lettere kunne udtale sig om. Den vilde jo kunne ligge inde i Ameralikfjorden eller inde i bunden af fjorden indenfor Umanak. Den første vilde kanske ha den fordel, at det var kortere fra Godthåb (?). Men jeg husker desværre ikke nu noget sted i Ameralikfjorden, hvor det var god ankerplads og losseplads for skibe, men det må jo findes kanske paa flere steder, når man først leder efter det.

De nævner, at dyrene fra egnen ved hovedstationen nemt bør kunne spredes til andre steder, som er skikket for rensdyravl. Dette kunde muligvis synes ikke at være tilfælde for den af mig nævnte egn, når det gjaldt at føre dem til landet nordenfor Godthåbsfjorden; men da den indre del af denne lægger sig til med is om vinteren, er det dog det allerletvinteste at føre renflokkene over paa isen. Søndenfor Ameralik har vi jo svære strækninger, hvortil dyrene foreløbig kan spredes.

Jeg skulde imidlertid tro, at begynder man først med renhold og får grønlænderne til at ta fat paa det og forsone sig med det dermed uundgåeligt forbundne eiendomsbegreb, som forhindrer enhver jæger fra at skyde de dyr, han påtræffer i fjeldet, så vil det ende med, at hele strækningen fra Discobugten til Frederikshåb eller kanske helt ned i Julianehåbdistriktet vil bli beboet af rengrønlændere, som fører en nogenlunde sikker og sorgfri tilværelse.

Men naturligvis må en være forberedt på mange skuffelser og uheld og nederlag til at begynde med, før renvogterne (lapperne)

har lært det nye land og dets naturforhold at kende, og før grønlænderne har lært at respektere tamrenen som forskjellig fra vildrenen og som et dyr, de må la gå i fred, hvilket vel vil holde hårdt til at begynde med. Men også det må vel kunne læres. Forøvrigt med hensyn til vildrenjagten er det at mærke, at en lap med lethed skjelner tamren fra vildren, han kan paa langt hold se mærket i ørerne, og det vil sikkert også eskimoens øvede øie meget hurtig lære. Og skulde de nu af og til forgribe sig på en tamren eller to, nu ja, så sker nok det desværre også her i Norge.

Her hos os blir nu mer og mer tamren indført nordfra på alle fjeldstrækninger også i de sydligere dele af landet, da det mer og mer viser sig at være en overmåde vel lønnende bedrift. Og vi har snart sagt ingen større fjeldstrækninger uden store flokker af tamren, hvilket imidlertid fører til at vildrene lidt efter lidt forsvinder. Det samme vil vel også ske i Grønland.

De taler om at bygge hus ved hovedstationen for lapper og lærlinge o. s. v. Det går muligvis an at bo i hus eller i nærheden deraf, sålænge hjorden er liden, men blir den stor, så går neppe det, da må de for at finde beite nok stadig flytte med sine telte; men vinterklimatet i den indre Godthabsfjord og Ameralik er sikkerlig adskillig mildere og roligere end på de Finmarkske fjelde, foruden at der jo også er den store fordel, at solen ikke helt forsvinder.

Jeg skulde tænke mig, at renene med lapper kunde tas ombord i dampbåd enten i Trondhjem, eller kanske endnu lettere længere nord f. eks. i Tromsø; men dette afhænger jo af, hvor man får dem bedst. Om dette tør jeg imidlertid ikke udtale mig på egen hånd, men skal søge råd hos lokalkendte mænd, og skal meddele Dem hurtigst mulig, ligeså til hvem De skal henvende Dem om erhvervelse af rener o. s. v.

Det synes mig som 50 dyr var lidet, var det mig vilde jeg hellere ta mindst det dobbelte, så man kunde ha snar udsigt til at leve af hjorden.

Det kan vel være tvivlsomt, om man får lapperne til godvillig og uden godtgørelse at emigrere til Grønland, før de har set, at det virkelig lønner sig at dra derhen. *Ravna*, som er den eneste renlap, som har været der og kunde si noget om det, er desværre død, og *Balto* er i Alaska.

Man måtte vel helst kjøbe dyrene og leie et par (eller 3) lapper, som De foreslår.

Dette lange brev i al hast foreløbig, jeg skal som sagt forhøre mig og la Dem vide nærmere om priser og mænd at henvende sig til snarest. Med de varmeste ønsker om et godt nytår for Dem og Deres og ikke mindst for det store foretagende De nu har fore, som jeg tror kan få en stor rækkevidde.«

Lysaker, den 4de Januar 1905.

Fridtjof Nansen.

»I Gensvar paa Deres ærede af 17de d. M. er det mig en Fornøielse at kunne meddele Dem, at efter min Opfatning kan der ingen særlig Vanskelighed være forbunden ved at overføre Ren fra Finmarken til Grønland. Forholdene kan der i ingen Henseende være værre end i Alaska. Det hele anser jeg for et simpelt Pengespørgsmaal. Vil man offre det fornødne paa Grønlænderne, eller vil man ikke?

Vistnok er det saa, at Finnerne om Vinteren gjerne vil trække ned i Skovgrænsen med sin Renflok, men det er deres egen Bekvemmelighed, som tilsiger dem dette, ikke Omsorg for Dyrene. I Skoven finder Finnen Ly for Veiret og Brændsel i Overflod; men Renen vil helst streife om paa Høiden, hvor Sneen er mere affoget, og hvor det er lettere for den at komme til Mossen. Store, flade Fjeldvidder bør dog undgaaes. Terrainet bør være nogenlunde kuperet, saa Dyrene kan finde Ly mod langvarigt Uveir fra en bestemt Retning.

Jeg gaar ud fra, at det i Grønland ikke vil være vanskeligt at at skaffe Dyrene tilstrækkelig Føde; men hvordan er der med Brændsel? Uden Brændsel kan ingen Fin greje sig dèr om Vinteren.

Ren bør helst faaes fra Finmarken, fra Karasjok og Koutokeino. Jeg tror, at Dyrene heroppe er mere haardføre, mere vante til Snaufjeldet. Ved den amerikanske Expedition i 1898 indkjøbtes ogsaa Rener her. Prisen var 30 Kr. for indkjørte Rener, 20 for andre. Jeg antager, at man nu gennemsnitlig ikke faar Ren under 30 Kr. pr. Stykke. Priserne er stegne paa alle Fjeldvarer, der er nu gode Tider for Finnerne i Fjeldet. Hvad Pris Mossen staar i, kan jeg ikke sige nu, den varierer meget. Det beror paa Høsten; lægger der sig Issvul over Marken, saa bliver den vanskelig at indsamle og falder følgelig dyrere. En Del Pulke og Koregreier maa ogsaa indkjøbes, da man først ved at benytte Renen som Trækdyr har den fulde Nytte af den.

Der vil ingen Vanskelighed være ved fra Alten i Finmarken paa de rutegaaende Skibe at føre Renen til Christianssand, Stavanger eller Bergen, hvor de fra Danmark til Grønland gaaende Skibe kunne hente dem. Jeg antager heller ikke, at Fragten vilde blive saa stor.

Finner til at følge Renen maa ogsaa tinges fra Finmarken.

Der vil blive mere Vanskelighed med dem end med Renen; men ogsaa her vil man ved Penge kunne udrette alt. Til Alaska-Expeditionen var Finnerne hyrede paa 2 Aar og havde 1000 Kr. pr. Aar foruden fri Tobak m. v. For god Betaling, men ikke paa anden Maade, vil man ogsaa kunne faa Fjeldfinnen for et Par Aar til at reise til Grønland.

For at realisere Foretagendet kræves der efter min Mening intet andet end Penge. Allerede i Aar at sætte det i Gang vil dog blive vanskeligt. Expeditionen bør nemlig afgaa fra Finmarken saa tidligt paa Aaret, som vel muligt, da har Finnerne sine Ren samlede,

og da er Dyrene bedst i Huld. For Indsamling og Indkøb af Mos bør man ogsaa have lidt Tid paa sig.

Ja, dette er, hvad jeg i al Korthed kan meddele Dem. Jeg reiser om en Maanedstid op til Finmarken og træffer Finnerne i Karasjok. Ønsker De, at jeg der nærmere undersøger Forholdene, eller er der flere Spørgsmaal, De ønsker besvaret, staar jeg til Tjeneste, og vil det være mig en Fornøielse at kunne yde Dem al den Vejledning, jeg formaar.«

Tromsø, d. 26de Januar 1905.

Hagemann.

Af de Udtalelser, der for øvrigt i denne Sag ere komne til min Kundskab, have de allerfleste bestyrket mig i min Opfattelse, at det vil kunne lykkes at indføre tamme Rensdyr i Grønland. Iværksættelsen af Foretagendet har jeg tænkt mig kunde udføres saaledes som angivet i nedenstaaende Udkast til en Plan. I dette støtter jeg mig til de værdifulde Oplysninger i de foranstaaende Breve, til hvilke jeg desuden maa henvise, ligesom til Oplysninger om Indførelsen af Rensdyr i Alaska i *Atlantens* December-Hæfte, 1904. Dette Udkast kommer flere Steder ind paa, hvad der synes at være uvæsentlige Enkeltheder; Grunden hertil er til Dels den, at jeg har ønsket at henlede Opmærksomheden paa flere Erfaringer, som man har indvundet i Alaska.

Til Leder af Foretagendet vælges en ung Mand, som har Interesse for Grønlænderne og er godt kendt med Forholdene i Grønland og med det grønlandske Sprog. For at gøre Indkøb af Rensdyr og for at engagere Lapper assisteres han af en i Finmarken kendt Mand, der har Erfaring i Rensdyravl og i at købe og sælge Rensdyr. Man indkøber 50 à 100 Rensdyr af Fjældlapperne i Karasjok og Koutokeino samt antager 2 à 4 Lapper til mod Betaling at følge med de indkøbte Dyr til Grønland for der at lære Grønlænderne Rensdyravl. Lapperne behøve kun at binde sig til eet Aars Ophold i Grønland. Opmærksomheden henledes paa, at der kun indkøbes unge Rensdyr, og at der er et passende Forhold i Antallet mellem Handyr og Hundyr, samt at man ikke indkøber Gildinger. Endvidere indkøbes Rensdyrlav til Føde for Dyrene under Transporten, et Par Hyrdehunde samt nogle Slæder, Køregrejer m. m.

Lapper og Rensdyr indskibes fra Alten i Finmarken med de rutegaaende Skibe til en Havn i Sydnorge f. Eks. Christi-

anssand, hvor det fra Danmark til Grønland gaaende Dampskib afhenter dem og bringer dem til det Sted, der i Grønland bestemmes til Hovedstation for Rensdyravl. Der medbringes saa megen Rensdyrlav, at der er Føde til Dyrene for mindst 4 Uger fra den Tid, de afrejse fra Sydnorge til Grønland.

Antallet af Dyr, der indkøbes det første Aar, maa, næst efter at rette sig efter de til Raadighed værende Pengemidler, rette sig efter det Antal, som med Lethed kan transporteres med det til Grønland gaaende Skib, muligvis i to Transporter i Løbet af Sommeren. De følgende Aar maa Antallet rette sig efter de disponible Pengemidler.

Man maa stille følgende Fordringer til Hovedstationen i Grønland: at der i Nærheden findes store, nogenlunde jævne Strækninger med rigelig Føde for Rensdyr, at Stedet egner sig til Udskibning af Dyrene, at de derfra nemt kunne spredes til andre Steder, der egne sig til Rensdyravl, og endelig, at man nogenlunde nemt kan naa til et Handelssted. Det indre af Ameralik opfylder formentlig disse Betingelser.

Stationen forsynes med Materiale til Bygning af Huse, Inventar, Redskaber og Skind samt Proviant, Brændsel og Belysning tilstrækkelig for Vinteren. Besætningen ved Stationen kommer det første Aar til at bestaa af Lederen, eventuelt en Assistent, 2 à 4 Lapper og 6 à 8 Grønlænder-Lærlinge. Alle skulle have Mad, Klæder og delvis Bolig paa Statens Bekostning.

Som Grønlænder-Lærlinge antages unge, opvakte Grønlændere, der af en eller anden Grund ikke gaa paa Sælfangst i Kajak. De kunne udvælges fra alle Kolonierne. Saafremt de ere gifte, følge Kone og Børn med.

Ved Stationen bygges Huse til Lederen, til Proviant m. m. Endvidere bygges Grønlænderhuse til Lapper og Grønlændere og en Stald til Ophold for syge og tilskadekomne Dyr og som Læ for Kalve, der fødes under strengt Vejr.

Hjorden maa i Regelen strejfe omkring i saa stor Afstand fra Stationen, at Folkene have mindst et Par Timers Gang til denne, og Hyrderne maa bo i Telt ved Hjorden og kun komme til Stationen, naar det er nødvendigt for at forsynes med Proviant m. m. Ved Foraarstid skal Hjorden dog nærme sig Stationen, saa at den paa den Tid, hvor Kalvene fødes, kan være saa nær, at der, hvis det er nødvendigt, kan drages Omsorg for dem.

Da det er muligt, at det i Løbet af Vinteren kunde blive nødvendigt at flytte med Hjorden længere bort fra Stationen for at søge Føde til Dyrene, bør der straks gøres Forberedelser dertil ved at forfærdige Slæder, Skindtelte m. m., saa at hele Stationen er forberedt paa hurtigt Opbrud.

Paa hvilken Maade man senere bedst skal fordele Rensdyrene til Grønlænderne, men dog holde dem sammen i større Hjorder, der spredes Landet over, er det ikke nødvendigt allerede nu at udtale sig om. Det maa formentlig gøres efter lignende Regler som i Alaska, hvilke ere omtalte i *Atlantens* December-Hæfte. Een Ting kan dog straks slaas fast, nemlig, at Dyrene, der alle maa være mærkede, foreløbig skulle vedblive at være Statens Ejendom, og at der skal føres fuldstændig Kontrol med alle Dyr. Det forbydes i en længere Aarrække at slagte andre Dyr end dem, der ere overflødige til den hurtigst mulige Formering af Hjorden. Hvor mange Aar, der maa gaa hen, inden Grønlænderne kunne blive Ejere af Dyrene, maa afhænge af, hvor hurtig Hjordene vokse, og hvor hurtig Grønlænderne lære at drage Omsorg for dem og indse, af hvor stor økonomisk Betydning det er at bevare dem for Fremtiden. Det maa strengt forbydes at skyde de tamme Dyr, og det maa tillades at skyde de Hunde, som angribe Dyrene. Endvidere kan det straks bestemmes, at de Danske i Grønland ikke kunne blive Ejere af de tamme Rensdyr.

Forinden der træffes Forberedelser til at udføre det her omtalte Foretagende, bør man først nøjere undersøge Betingelserne for Rensdyravl i den paagældende Egn i Grønland. Dette kan bedst gøres af Folk fra Finmarken, der ere godt kendte med Rensdyravl. Een eller flere saadanne maa sammen med den Mand, der eventuelt senere kunde antages til Leder af Foretagendet, rejse til Grønland for at undersøge Forholdene i de Egne, man foreløbig bestemmer sig for. Giver denne Undersøgelse tilfredsstillende Resultat, maa de samme Mænd udfinde det Sted, der bedst egner sig til at være Hovedstation for Rensdyravl. — Det vilde være i høj Grad ønskeligt, om denne indledende Undersøgelse kunde finde Sted allerede i Sommer.

Det er en Selvfølge, at Udgiften vil staa i Forhold til det Omfang, som man fra Begyndelsen vil give Foretagendet. Det vil sikkert være mest økonomisk, at det kan vokse frem og komme til at gøre Gavn i en forholdsvis kort Tid, og det maa

derfor antages, at en Sum af 100.000 Kr., fordelt paa 5 Aar, vil være passende. Hvis man ikke vil bevilge saa stor en Sum, vil Foretagendet alligevel kunne gaa sin sikre Gang; men det vil vare længere, inden man vil kunne se Frugten af det. Det første Aar maa der dog formentlig stilles i det mindste 25.000 Kr. til Disposition, idet Udgifterne omtrent kunne fordeles saaledes:

Indkøb og Transport af Rensdyr	6000	Kr.
Løn til Lapper, Rejse m. m.	5000	»
Husmaterialier, Inventar og Redskaber	3000	»
Proviant og Forsyninger	4000	»
Løn til Leder og Assistent	4000	»
Andre Udgifter	3000	»
Ialt	25000	Kr.

Til Slutning skal jeg anføre en Udtalelse i et Brev fra *Nansen* af 28. Januar, hvormed han sendte mig en Afskrift af et Brev om Sagen, som han havde modtaget fra forannævnte *Hagemann:*

»— —. Som De ser, vil det altså efter *Hagemanns* mening kræves en del penge for at bevæge lapperne til at gå over til Grønland; men da det gjælder en så stor sag, kan det vel ikke være vanskeligt at skaffe de nødvendige midler dertil. ***For mig står det så, at jeg tror de penge vil være overordentlig vel anvendt.***«

Til denne sidste Udtalelse af *Nansen*, som er fremhævet af mig, kan jeg fuldt ud slutte mig.

Møde om Grønland.

Mandagen d. 13. Marts Kl. 8 Aften holdt Foreningen et Møde Gothersgade 115 i K. F. U. M.s store Sal, der næsten var fyldt af en interesseret Tilhørerkreds.

Foruden en stor Del af Foreningens Medlemmer saas blandt Tilhørerne mange Rigsdagsmænd, en Mængde tidligere Grønlandsfarere og andre interesserede og sagkyndige samt en fyldig Repræsentation for Pressen.

Foreningens Præsident, Kammerherre *Sehested*, bød Forsamlingen Velkommen og gav Ordet til Forfatteren *Knud Rasmussen*, som i et særdeles velformet Foredrag omtalte

Tilstanden i Grønland. Indholdet af *Knud Rasmussens* Foredrag var i korte Træk følgende:

Det er til enhver Tid blevet hævdet, at vor Opgave i Grønland i første Række var en kulturel — Handelen var det underordnede i vort Forhold til de indfødte. Og idet vi saaledes slog os ned blandt Grønlænderne og tog Landet i Besiddelse i Kulturens Navn, gjorde vi os straks fra Begyndelsen med den stærkeres og højere udvikledes Ret til Formyndere og Opdragere. Vi stavnsbandt Grønlænderne og forbød fremmede at komme derop. Vi henviste dem altsaa i dobbelt Forstand til os selv alene. Grønlands Lukning var selvfølgelig og er endnu en Forholdsregel, som er nødvendig for de indfødtes Bevarelse. Men en saadan Monopolisering — en saadan Eneret til at paavirke og opdrage — medfører selvforstaaelig et meget stort Ansvar. Og naar vi en Gang have paataget os Grønlændernes Kultivering og har tiltvunget os uindskrænket Myndighed, saa have vi ogsaa Forpligtelsen til at fortsætte vort Arbejde, indtil vi en Gang have bragt Grønlænderne saa vidt, at de kunne staa paa egne Ben.

Grønlands Befolkning var for 200 Aar siden primitive Eskimoer, der levede udelukkende af Sælfangst, gennemgaaende uden materielle Bekymringer. De Færdigheder, der fordredes til deres Erhverv, vare dem medfødte, og deres Fordringer og Fornødenheder stod i ligefremt Forhold til deres hele Livsførelse. Da vi kom derop, lærte vi dem nye Livsanskuelser og nye Fornødenheder — og ikke blot det, vi lagde en Skat paa hver eneste Erhverver i Landet; vi stillede den Fordring,

at Eskimoerne selv skulde betale Omkostningerne ved deres Kultivering. Der aabnedes en Handel med eskimoiske Produkter, og denne Handel har været skæbnesvanger for Eskimoerne, hvis hele Erhverv i sin oprindelige Form er baseret paa, at de kun skulle fange og jage til deres egen Husholdning. Saa snart de for Eksempel skulle til at sælge Spæk, komme de ind paa et Skraaplan, for de ville ikke i Længden kunne skaffe tilstrækkeligt baade til sig selv og andre. Der kommer en Tid, da de blive nødsagede til at faa en Stigning i de Produkter, de afhænde. De maa blande fremmede Elementer ind i deres gamle Fangstmetode, men i det Øjeblik, Skydevaabnet bliver uundværligt for de gamle Harpunkastere, er Kajakfangsten i sit eskimoiske Princip dødsdømt. Og det har nu vist sig, at kun Halvdelen af Grønlands Befolkning er i Stand til at ernære sig udelukkende ved Sælfangst.

Vi ere altsaa naaede til et Vendepunkt, vi have selv ved vor Paavirkning ført Eskimoerne saa vidt frem, at det gamle nationale Erhverv ikke længere er tilfredsstillende. Der maa gøres noget for de mange, der ikke længere du til at være Sælfangere, og vi maa gøre os det klart, at det er ubilligt at forlange, at en Befolkning, som vi selv have ført bort fra de ledende Principper i den eskimoiske Tilværelse — og opblandet med saa meget dansk Blod, at de ikke længere ere Eskimoer —, vedblivende skal være udelukkende henvist til et eskimoisk Erhverv. Vi maa skaffe dem nye Erhvervsmuligheder, som ere forenelige med Landets Natur og Folkets Udvikling. Aldrig har Nødvendigheden af Reformer i det grønlandske Samfund været mere paatrængende end nu, men heller aldrig have Udsigterne til at faa dem gennemførte været lysere end nu. Der er i Øjeblikket en Interesse for Grønland, som ingensinde før, og baade Regering, Rigsdag og Presse har i den sidste Tid vist Grønland en Opmærksomhed, som maa give alle Grønlændere Haab og Forventning om, at en ny Tid for Grønland ikke længere er fjern.

Aaret 1905 er blevet et Mærkeaar i Grønlands Historie, thi da blev Magister *Porsilds* faste videnskabelige Station realisabel ved en privat Mands, Justitsraad *Holcks*, store Fremsyn, og da fremkom Kommandør *Holm* med sit storstilede Forslag til Tam-Reners Indførsel (se *Atlantens* Nr. 12 og 15), — et Forslag der taler til alle dem, der nu leve i fortrykte Kaar, fordi de ikke længere ere i Stand til at tage det gamle eskimoiske Er-

hverv op. Og i dette Aar har Regering og Rigsdag vist deres store Interesse for den grønlandske Befolkning ved foreløbig at skaffe en meget betydelig Reform af Kirke- og Skoleforholdene til Veje.

Efter det livlige Foredrag, som lønnedes med stærke Haandklap, fremviste Taleren en Række interessante Lysbilleder fra Grønland og Lapland.

Derefter fik Magister *Porsild* Ordet for at omtale og nærmere begrunde Planen for

Den faste naturvidenskabelige Station paa Grønland.

Planen for Stationen vil være *Atlantens* Læsere bekendt fra Nr. 9, og vi skulle derfor kun bringe følgende korte Resumé af Magister *Porsilds* Foredrag, som ledsagedes af en Mængde særdeles gode Lysbilleder:

Overalt paa Jordens Overflade finder Forskeren Liv, ogsaa i de arktiske Egne. Organismerne ere her udsatte for de haardeste Livskaar, for ekstreme Temperaturer og bratte Vekslinger af dem, for lange nødtvungne Dvaleperioder o. s. v. Overalt er den rejsende Forsker i Stand til at iagttage de interessanteste biologiske Forhold, til at ræsonnere over dem og til at stille Spørgsmaal, men Svaret kan han ikke finde, thi Svaret ligger andet Steds: i Eksperimentet, hvor Livskaarene vilkaarligt kunne ændres og deres Indflydelse studeres. Dertil behøves et Laboratorium.

Da Forholdene i de arktiske Lande ere forholdsvis enkle i Sammenligning med de tempererede og tropiske Landes, kan det ventes, at mange biologiske Resultater her oppe fra kunne faa vidt rækkende eller almen Betydning.

Der trænges altsaa til en fast Station, udrustet med passende Midler. En saadan Stations Nødvendighed har ofte været fremhævet, og et bestemt Forslag om en saadan har tidligere været fremsat af Dr. *G. Andersson* i Stockholm.

Foruden for biologiske Studier vil en fast Station faa Betydning for omtrent enhver Forsker, der behøver et længere Ophold paa eet Sted, eller for hvem Forberedelser, trufne paa Stedet, kunne være til Nytte.

Løsningen af denne Opgave tilkommer Danmark fremfor nogen anden Nation, thi intet andet arktisk Land egner sig saa godt til at være Stationens Sæde som Dansk Vestgrønland, intet andet Sted kan den bygges og drives saa billigt som her.

Vort hidtidige Bidrag til Polarforskningen har givet os en ledende Stilling, vor Metode er nu taget op af andre og større Lande. For at bevare vort Ry maa vi udvide Rammen for vor Forskning, det kan ske ved Oprettelsen af en fast Station. Endnu kan det gøres, men inden ret længe ville andre tage denne Sag op.

Naar en dansk naturvidenskabelig Station lægges i Grønland, spørger man uvilkaarligt, om den vil kunne faa praktisk Betydning for dette Land, selv om dens Hovedformaal er et videnskabeligt. Til Besvarelse af dette Spørgsmaal gjorde Foredragsholderen nærmere Rede for Stationens praktiske Opgaver, omtrent som disse ere angivne i *Atlanten* Nr. 9, p. 137.

Ideen til *Porsilds* Forslag om en fast Station blev til 1898. Planen fremsattes offentlig 1903, og Andragende om Midler til dens Realisation indleveredes 1903 og atter 1904. Trods den varmeste og fuldeste Tilslutning og Støtte i Dags- og Fagpresse, hos naturvidenskabeligt og arktisk interesserede Personer og Autoriteter i Ind- og Udland var Planen indtil for en Maaned siden ikke kommen Maalet et Skridt nærmere. Da stillede Justitsraad *Holck* hele Anlægskapitalen, 35000 Kr., til Disposition.

Nu mangler kun, at Staten erklærer sig villig til at overtage Stationen, naar den er rejst, at vedligeholde og drive den. Dertil vil behøves 11—12000 Kr. aarlig, under Forudsætning af, at Indenrigsministeriet vil befordre Materiellet gratis til Grønland. For at Stationen kan blive rejst 1906, maa Staten erklære sig villig til dette straks; thi gives Bevillingen først paa Finansloven 1905—06, ville Husene først kunne bygges Vinteren 1906—07, rejses i Grønland Sommeren 1907, og først 1908 kan Stationen begynde sin Virksomhed!

Justitsraad *Holcks* hurtige og resolute Optræden, der fortjener alles fuldeste Paaskønnelse, forpligter Staten til at træffe sin Beslutning snart, hvad den jo ogsaa vil være i Stand til, da der i 1½ Aar har været Lejlighed til at gøre sig bekendt med Planen og dens Detailler. Udsættes Afgørelsen et helt Aar, da kan dette faa skæbnesvangre Følger for hele Sagens Realisation.

Med stærkt Bifald for Magister *Porsilds* udmærkede Foredrag afsluttedes dette Møde, som af Pressen er bleven kaldt: »Det første danske Folkemøde om Grønland«.

Meddelelser fra Dansk Vestindien.

Lovgivningsarbejdet. Medens de mange Forslag i Kommissionsbetænkningen, der angaa Øernes Forvaltning og Beskatningsforhold, samt den nuværende Hærstyrkes Afløsning ved et Gendarmerikorps endnu ikke ere endelig behandlede i Kolonialraadene, er det dog værd at lægge Mærke til, at der i de allerede nu gennemførte Love er tilvejebragt Reformer af største Betydning for Øernes Befolkning. Ved Møntloven skabtes der for første Gang i Øernes Liv en dansk-vestindisk Guldmønt og derved en fast Basis for Værdien af den lokale Mønt. Guld-Mønten blev sat i Cirkulation fra Februar Maaneds Begyndelse, da Den dansk-vestindiske Nationalbank aabnede sine Kontorer i alle tre Byer, og samtidig udstedtes Bankens nye Sedler, der ere betalbare i København, medens de tidligere af Finansministeriet udstedte saakaldte Kreditbeviser kun vare gyldige i den lokale Cirkulation og end ikke modtoges ved Finanshovedkassen. Alene dette er jo af stort Værd for Øernes Forretningsliv. Af endnu større Betydning er det, at den nye Bank beskæftiger sig med alle til moderne Bankvirksomhed knyttede Forretninger, og altsaa ogsaa paa Hypotheklaan- og Sparekasseomraaderne vil skabe tidssvarende Tilstande paa Øerne. Ved Lotteriet er der skabt en ny Indtægtskilde for de magre Kolonialkasser, og selv om det endnu ikke er lykkedes at afsætte hele Seddelbeløbet for hver Trækning, er Virksomheden dog i en for Budgettets Status glædelig Fremgang.

Der er saa meget desto mere Grund til at fremhæve disse Forhold, som det synes, at Gennemførelsen af de øvrige af Kommissionens Forslag paa mange Punkter møder Modstand, ikke saa meget paa Grund af selve Forslagenes Indhold, som fordi der paa Øerne er en stærk Opinion for, at Staten bør overtage Udgifterne til Gouvernement og til Gendarmeri. Ganske særlig vil Gendarmeriloven kunne gennemføres, omend med enkelte meget ønskelige Ændringer, saafremt Rigsdagen vil gaa ind paa at lægge Udgiften over paa Statskassen.

Gouvernørpostens Besættelse. Den Frist, der var sat for Gouvernør ad interim *Nordliens* Forbliven, er forlængst udløben, og det er meget naturligt, at der er foretaget en endelig Besættelse af Gouvernørposten.

Der er utvivlsomt truffet et meget heldigt Valg, da Kaptajn i Marinen *Chr. Cold* blev udnævnt til Gouvernør fra 1. April at regne. Kaptajnen har udfoldet en meget betydelig praktisk Virksomhed, navnlig i Østasiatisk Kompagnis Tjeneste, og er vel kendt som en behændig og hurtigt arbejdende Administrator, der tillige er i Besiddelse af udprægede repræsentative Evner. Disse gode Egenskaber vil der sikkert blive lagt stærkt Beslag paa under Virksomheden i Vestindien.

Samtidig med Lovgivningsarbejdet er der udfoldet en stor og omfangsrig Virksomhed fra de private Selskabers Side.

Vestindisk Kompagni er efter en vellykket Start bleven konsolideret ved Sammenslutningen med Østasiatisk Kompagni, der nu vil udvide sin Handelsvirksomhed ogsaa til de vestindiske Farvande. Endvidere er der sluttet en Overenskomst med Hamburg-Amerika Linien, hvorved Liniens Virksomhed fæstnes for en længere Aarrække. Der er paabegyndt et større Opfyldningsarbejde for at tilvejebringe en Kulplads, og derved er det første Skridt gjort til at bryde det Kulhandelsmonopol, som hidtil efter manges Mening har været skæbnesvangert for St. Thomas' Havn. Samtidig er Øen Water Island vest for nævnte Havn købt af et Konsortium, der staar Østasiatisk Kompagni nær, og efter Sigende er det Tanken her at anlægge Etablissementer af forskellig Art, som ville faa stor Betydning for Havnen og Skibsfarten.

Paa **Landbrugets** Omraade kan det omtales, at Legationssekretær *Grevenkop-Castenskiold* har købt den store Plantage Bordeaux med Tilliggende paa St. Jan, at Statsplantagerne Sion Farm og Peters Rest paa St. Croix ere blevne erhvervede af St. Croix Sukkerfabrik, og at Plantagen Bettys Hope ligeledes paa St. Croix, er kommen fra udenøs engelske til danske Hænder, da den for kort Tid siden købtes af Forvalter *Thornberg.*

Øens største Sukkerfabrikker er under Ombygning. Der foretages en omfattende Rekonstruktion, dels af St. Croix Sukkerfabriks Hovedfaktori ved Christianssted, dels af Saftstationen ved Peters Rest. Det største Arbejde udføres dog af Godsejer *Lachmann* paa Bethlehemsfabrikken, som efter Ombygningen vil være fuldt ud moderne og paa Højde med de bedste Sukkerfabrikker paa Cuba og Portorico.

Den stærke Tørke ved Nytaarstid er heldigvis i Løbet af Januar og Februar bleven afløst af et for Aarstiden usædvanlig

fugtigt Vejr, saaledes at Høstudsigterne have bedret sig, og samtidig er det blevet muligt uden Risiko at udsætte Høsten indtil de nye Fabrikkers Fuldendelse.

Plantageselskabet Dansk Vestindien fortsætter ufortrødent Arbejdet paa de mange forsømte Ejendomme, det har overtaget. Det synes, som om der er gode Betingelser for at genoplive Bomuldsdyrkningen, og lykkes dette, vil der allerede være vundet meget for Øernes Landbrug. Der er paabegyndt Gartneri og anlagt Planteskoler for nyttige Træsorter, som skulle udplantes paa Bakkerne og i Græsmarkerne, men den usædvanlige Tørke har hidtil bevirket, at denne Del af Virksomheden staar lidt i Stampe.

Selskabet har for at skaffe Trækkraft til Pløjnings- og Transportarbejderne maattet importere en Ladning Muler fra Buenos Ayres, men for Fremtiden vil der blive lagt Vægt paa selv at producere de nødvendige Trækdyr. Der er saaledes indført 3 Racetyre her fra Danmark og 1 Zebutyr fra Trinidad for at frembringe forbedrede Kvægracer, saavel til Trækstude, som til Slagte- og Malkekvæg. Der vil endvidere blive indkøbt en Æselshingst af god Race — desuden har Søsterselskabet Dansk Vestindisk Plantageselskab allerede i nogen Tid haft en Æselshingst opstaldet paa dets Plantage Castle Coakley — og en jydsk Hingst vil rimeligvis blive udsendt herfra. Ogsaa Opdrætning af gode Svin vil Plantageselskabet søge at fremme ved Indførsel af Racegrise.

Det er et Tilfælde, der kunde se ud som en Tanke, at kort Tid efter at Plantageselskabet havde faaet sine Racetyre ud til Vestindien, blev en lignende Sending landet paa den engelske Ø Antigua.

Paa St. Croix ere Plantageselskabets Ingeniører for Tiden travlt beskæftigede med at udstikke den projekterede St. Croix Bane.

Alt i alt maa det sikkert siges, at der arbejdes med megen Iver for at fremme Øernes Tarv, og at de Løfter, som de private Selskaber i sin Tid gav herom, blive indfriede af al Evne og med de bedste Udsigter til et godt Resultat.

Rg.

Om Indførelse af tamme Rensdyr i Grønland.

Ved Kommandør *G. F. Holm.*

I Fortsættelse af min Artikel i *Atlantens* Marts-Hæfte med samme Overskrift som ovenstaaende tillader jeg mig at aftrykke et Brev, som jeg har modtaget fra Amtsagronomen i Finmarken, Hr. *Aug. Nielsen*, og hvori der findes flere betydningsfulde Oplysninger vedrørende et saadant Foretagende.

Fra Amtsagronomen i Finmarken.

Alten, den 8. Marts 1905.

»Efterat have modtaget Oplysninger fra Fjelddistrikterne, skal jeg herved søge at besvare Deres ærede Skrivelse af 17. Januar d. A., angaaende Betingelser for Indkjøb og Overførsel af Rensdyr til Grønland.

1. Angaaende Spørgsmaalet om, hvorvidt Tamren fuldstændig kan undvære Skov til at søge Læ i, skal jeg anføre, at jeg er tilbøielig til at tro, at saa er Tilfeldet. Vore Fjeldlapper færdes ofte med sine Renhjorder paa Fjeldvidder, hvor der omtrent ikke findes Skov, ialfald ikke saa stor, at den yder Dyrene nogen synderlig Beskyttelse. Paa saadanne Steder søger Renen ned i Lavninger eller bag Forhøininger i Terrainet, naar Veiret er ondt eller mod Natten.

   Den totale Mangel paa Skov vil antagelig være værre for Dyrenes Vogtere (Lapperne) end for Dyrene selv. Jeg har intet Kjendskab til, hvorvidt der paa Grønland findes Brændtorv. Er dette Tilfeldet, og Jorden om Sommeren tiner saapas op, at Torv kan faaes, kan de vel nok benytte saadan til Brændsel, uagtet vore Fjeldlapper ikke er tilvant med den Slags, da her overalt, hvor de færdes, findes saapas Krat, at de kan benytte dette til Brændsel. Men de maatte vel kunne lære at bruge Torv.

2. Jeg tror, at forsaavidt Rensdyr skulde indkjøbes i Finmarkens Amt, vilde det være heldigst at kjøbe dem i de nærmest til Alten stødende Fjelddistrikter (Karasjok og Koutakeino) og benytte Alten som Afskibningssted. Saa gjorde Dr. *Jackson* i 1898.

   Jeg vil fraraade at kjøbe Ren fra det sydlige Norge. Ikke fordi de er dyrere der, men fordi jeg antager, at vore Finmarksrener er mere haardføre og saaledes bedre skikkede til at taale Klimatet paa Grønland.

3. Efter hvad jeg har kunnet bringe i Erfaring angaaende de nuværende Priser paa Ren, antager jeg man vil kunne faa saadanne, der er skikket for omhandlede Øiemed, leveret her i Alten til en Gjennemsnitspris af omkring 30 Kr. pr. Stykke — Simleren (Hunren) noget mindre og Oxeren noget mer. Ganske vist vil man vel kunne faa Simler adskillig billigere, maaske ned til 20 eller endog 15 Kr. Men for at faa gode Avlsdyr, i en passende ung Alder, hvilke Lapperne nødig sælger, maa man gjøre Regning paa at betale adskilligt mere, end der nu betales for almindelige Slagtedyr. Og dertil kom-

mer saa Transporten hid til Alten. Denne vil antagelig koste ca. 5 Kr. pr. Dyr.

4. Mose (Rensdyrlav) vilde maaske kunne faaes her, ialfald delvis, og til en Pris af ca. 10 Kr. pr. Hestelæs, naar den blev bestilt itide — paa Eftersommeren (August, September). Den lægges nemlig om Høsten sammen i passende Hauge paa et Læs i hver. oppe paa Fjeldet, og kjøres hjem til Bygden paa Vinterføret.

   Men da jeg antager, at hver Ren vilde behøve ca. 2 saadanne Moselæs til Rejsen, vilde dette store Kvantum — 200 Læs – vanskelig kunne tilvejebrindes her. Desuden har jeg Grund til at tro, at Mose kunde skaffes billigere og bedre fra Omegnen af Røros — til Trondhjem.

5. Jeg tror, at man uden synderlig Vanskelighed, kunde faa Lapper herfra til al følge Rensdyrene til Grønland og opholde sig der et Par Aar, naar man betalte dem godt. Men dette maatte gjøres.

   De Lapper, der reiste herfra til Alaska, forpligtede sig til at være der i 2 Aar og fik 1000 Kr. pr. Aar, fri Kost og endel Klæder. For at faa fri Tilbagereise maatte de tjene $^1/_2$ Aar efterpaa.

   Noget lignende — eller maaske mere — maatte man være forberedt paa at betale i dette Tilfelde ogsaa. Ganske vist vilde man maaske kunne faa billigere Folk. Men at spare her, vilde være aldeles utilraadeligt, da man derved kunde risikere at faa udygtige og uordentlige Mænd, der vilde ødelægge hele Foretagendet.

Angaaende selve Foretagendet i sin Helhed, kan jeg neppe udtale mig med nogen Bestemthed. Dertil udfordres Kjendskab til Forholdene paa Grønland, og saadant har jeg ikke. At det vil lykkes at faa kjøbt Rensdyr og overføre disse til Grønland samt at engagere Lapper til Dyrenes Bevogtning og til at oplære Eskimoerne eller Grønlænderne i Renbedrift, derom nærer jeg ikke synderlig Tvil. Men om Renen vil trives paa Grønland, er vanskeligere at sige noget. Det vil selvfølgelig hovedsageligst komme til at bero paa Ernæringsforholdene — om der er tilstrækkelig og passende Føde at finde baade Sommer og Vinter. Om Sommeren antager jeg dog, at der nede ved Kysten vil være nok af Græs og Urter at finde for dem. Vinterbeitet er maaske mere tvilsomt. Deres Vinterføde her i Norge er omtrent udelukkende Mose (Renlav) samt lidt Star og Myrgræs, der tildels bruges til Hjemmefoder for Kjøreren. Det forekommer mig derfor, at hele Foretagendet vil være mest afhængig af, hvorvidt der paa Grønland findes Renlav i tilstrækkelig Mængde og af god Beskaffenhed, samt om den er let tilgjengelig for Dyrene til enhver Tid og under alle Veirforhold.

Den største Vanskelighed, vore Lapper har at kjæmpe med under Renbedriften er, naar der om Vinteren lægger sig haard Skare (Isskorpe) over Sneen, eller naar der om Høsten, før Sneen kommer, dannes Isskorpe over Jorden og Mosen. Paa Grund af saadanne Omstændigheder mister Lapperne ofte Rensdyr her.

Jeg har søgt at faa en Samtale med *Ole Ravna*, den ene af de Lapper, der fulgte *Nansen* paa hans Grønlandsfærd og nu bor ved Karas-

jok, men det er endnu ikke lykkedes. Jeg skal imidlertid søge at faa vide hans Mening om det her omhandlede Spørgsmaal og derpaa meddele Dem den.

Angaaende Transporten af Dyrene skal jeg sluttelig udtale, at jeg ubetinget vil tilraade, at et af de danske Grønlands-Skibe — eller et andet Dampskib — afhenter dem her, og fører dem direkte til Bestemmelsesstedet paa Grønland. Efter hvad jeg foran har anført angaaende Indkjøb af Mose, vilde jeg da tilraade, at Skibet paa Opreisen gik ind til Trondhjem og der indtog den fornødne Mose. At føre Dyrene til et Sted i det sydlige Norge, for der at omlade dem til Grønland-Skibet vil antageligt blive baade kostbart og besværligt, ligesom det vil medføre Risiko for Beskadigelser under Omladningen. Jeg tror neppe nogen af vore rutegaaende Dampskibe vilde paatage sig denne Transport, ialfald kunde man ikke gjøre Regning paa at faa alle 100 Dyr med samme Skib, dertil er vore Skibe for smaa og har som Regel altfor meget Gods baade over og under Dæket. Dertil kommer, at der maa bygges passende Binger eller Baaser oppe paa øverste Dæk. Under Dæket bør Dyrene ikke staa. Jeg var tilstede og ombord i »Manitoba«, da dette Skib i 1898 her i Alten indtog de Rensdyr, der førtes til New York og derfra til Alaska. Der var foretaget temmelig omfattende og vidtløftige Foranstaltninger for Transporten. Og skulde saadanne udføres 2 Gange, vilde det foraarsage dobbelt Bekostning og Bryderi.«

I Henhold til de i dette Brev anførte Udtalelser bør det i *Atlantens* Marts-Hæfte fremsatte Udkast til en Plan om Indførelse af Rensdyr i Grønland sikkert underkastes nogle Forandringer. Da disse dog fremtræde tilstrækkelig tydeligt i Brevet, vil det ikke være nødvendigt at fremkomme med dem her.

I Følge de Oplysninger, jeg har modtaget fra Finmarken, vil man ikke kunne faa norske Fjeldlapper til uden Godtgørelse at rejse til Grønland med deres Rensdyrflokke for at nedsætte sig der. Anderledes stiller det sig med de svenske Rensdyr-Lapper, thi de ere efter Forlydende ikke uvillige til at emigrere til Grønland, hvis det ved en forudgaaende Undersøgelse viser sig, at Betingelserne for Rensdyravl ere gode. En saadan Indvandring kunde vel imidlertid tænkes lige saa vel at føre til Konkurrence og Ufred for Grønlands nuværende Beboere som til at fremme deres Lykke og økonomiske Velfærd, hvilket dog bør være Moderlandets Opgave.

Under alle Omstændigheder vil det først og fremmest være nødvendigt for en god Ordning af Sagen, at Folk, der ere godt kendte med Rensdyravl, personlig undersøge Betingelserne for denne i Grønland, hviket formentlig kan udføres i Sommerens Løb.

En litterær Ekspedition til Færøerne.

Ved Sorenskriver *Chr. Helms.*

Det er udmærket, at danske komme her op til Færøerne og søge at lære Landet og Folket at kende, og det er udmærket, at en saadan Gæst, naar han er kommen hjem, fortæller sine Landsmænd om, hvad han har set og lært, men det er sørgeligt, naar man fortæller saa galt og uforstaaende, som en saadan dansk Færøfarer, Hr. *Aage Meyer Benedictsen* nylig har gjort.

Hr. *M. B.* var her i 1903 i nogle Maaneder, og nu har han i Efteraaret holdt Foredrag i Jylland — maaske ogsaa andetsteds — om Færøerne, og hvad han der har sagt er af den Art, at det ikke maa staa uimodsagt. Et af hans Foredrag er gengivet i Silkeborg Avis; hvorvidt han selv er ansvarlig for alle de i Referatet forekommende Fejl, kan jeg selvfølgelig ikke sè, men skulde han ikke være den ene skyldige, bedes han venligst lade Pryglene gaa videre.

Det har i sig selv mindre at sige, om der i et Foredrag for et bredt Publikum indløber et Par Fejl, men naar Helhedsbilledet som i Hr. *M. B.'s* Foredrag om Færøerne bliver helt fortegnet, maa man have Lov til at raabe Vagt i Gevær, og det er det, jeg gerne vilde her. Der er for Tiden i Danmark en vaagnende Interesse for den Del af Riget, der ligger hinsides Havet, og den Modtagelighed, der netop nu findes for Oplysninger om hine fjerne Rigsdele, maa ikke lades unyttet; men den maa paa den anden Side ikke misbruges, og det har Hr. *M. B.* gjort. Jeg tvivler ikke paa, at han har handlet i bedste Hensigt, men enten har han ikke forstaaet den færøske Natur og Livet heroppe, eller ogsaa er han faldet for Fristelsen til at gøre sit Foredrag interessant ved kun at fortælle om alt det heroppe, der er særlig ejendommeligt og afvigende fra, hvad danske Øjne ere vante til at se og danske Øren til at høre, og forbigaa alt det, hvori Færingerne staa de danske nær, og det var vel ogsaa herom, man skulde høre. Ved at tale og skrive om Færøerne — som ved at administrere Øerne og lovgive for dem — maa man til visse ikke overse, at Natur og Folk ikke ere som dansk Natur og Folk, men man maa langt mindre faa Folk til at tro, at Færøerne ingen Berøring have med Danmark og Kulturen, og at det næsten er et Stenalderfolk, der lever heroppe.

Det vilde være det sørgeligste, der kunde ske, om den

Interesse, der for Tiden er i Danmark for Færøerne, for Island og for Kolonierne, skulde fæstne sig som en blot Kuriositetens Interesse, og her findes virkelig en Fare for den gode Forstaaelse imellem Landsdelene, som ikke maa undervurderes.

Det er sikkert Frygten for denne Art af Interesse, der ligger bag mange Islænderes og Færingers Modstand mod den meget omtalte Udstilling, og det er denne Art af Interesse, som man gerne skulde faa udryddet ved at lære de danske, at Færøerne, at Island ikke blot er nogle kuriøse Øer med Vulkaner, Fuglefjælde, Grindefangster o. s. v. Det er mod en saadan Opfattelse af vore oversøiske Rigsdele, at jeg gerne vil protestere.

Det er ikke enhver givet paa et Par Maaneders Besøg at forstaa en fremmed Natur og et ejendommeligt Folk, hvorfor ogsaa let Misforstaaelser kunne opstaa.

Hvad beretter Hr. *M. B.* da om Færøerne? Ja! Han fortæller den gamle Remse om Fuglefjælde, Grindefangst, om Farten i Baad mellem Øerne, om Faarene og saa lidt om Befolkningen, om Sproget o. s. v., men han fortæller misforstaaet og positivt galt i Detaillerne, og saa tier han helt stille om alt det, der ganske vist ikke lyder saa interessant i danske Øren, nemlig om det umaadelige Opsving, der i de sidste Aartier har fundet Sted paa Øerne saavel i aandelig som i materiel Henseende. Han fortæller om det kuriøse, og kun om det kuriøse. — Og var det saa endda rigtigt! Men hør nu, hvad han beretter.

Han skildrer Havets Kamp mod Øernes Vestkyst, hvorledes Atlanterhavet undergraver Landet »saa Fjældene ligefrem ramle sammen«, og »man ligefrem kan anstille Beregninger over, hvor lang Tid der vil gaa, før de (Øerne) ere ganske forsvundne fra Havets Overflade«. Jeg vil bede Hr. *M. B.* sige os Facit paa Regnestykket. Er Facit rigtigt, kunne Færingerne vist foreløbig lade være at ængste sig i det første Par Aartusinder.

Han siger om Fuglefjældene bl. a., at det første man ser, naar man i Baad sejler ind til Klippehulen, er Tejster og Lommer. Nej! Hr. *M. B.!* Det ser man slet ikke. Tejsten er efterhaanden bleven ret sjælden, og Lommen bor slet ikke i Fuglefjældet.

Om Landfuglene siger han, at inde i Landet »leve kun 2 Fugle, Strandskaden og Regnspoven«. Hr. *M. B.* burde have skaffet sig at vide, at der dér ogsaa findes Krager, Ravne, Falke, mange Slags Vildænder, Bekkasiner, Brokfugle og forskellige andre Vadefugle og Smaafugle.

Jeg skal imidlertid ikke indlade mig paa nærmere Omtale af mange Urigtigheder i, hvad Hr. *M. B.* beretter, men skal blot berøre, at Hr. *M. B.* fortæller, at man næsten ikke kan færdes paa Færøerne uden Livsfare, at han skildrer en »Ur« som »en Grusflod, der kan være 100 Fod bred, og som strømmer eller glider fra Bjærgtoppen helt ned til Havet«, og at han ikke tager i Betænkning at sige: »Færingerne leve hovedsagelig af Fuglefangst.« Dette sidste maa jeg dog anholde. Hr. *M. B.* kan ikke tro, at dette er rigtigt. Fuglefangst er ganske vist endnu en Indtægtskilde, men spiller ingen væsentlig Rolle. Man kan atter her ikke lade være at tro, at sligt siges og skrives, fordi det lyder saa interessant, saa spændende. Det pirrer Nerverne at høre om Færinger, der (i maleriske Nationaldragter) hænge i en Hundreder af Alen lang Line ned langs den lodrette Fjældvæg, imellem Himmel og Hav, for med Livsfare at tjene et kummerligt dagligt Brød, og det er ikke nær saa morsomt at fortælle, at Færingernes Hovederhverv er Faareavl og Fiskeri, at 100 store Kuttere aarlig fange Fisk for op imod 1½ Million Kroner, at Baadfiskeriet giver store Summer, at man begynder at lægge Motorer i Kutterne og Baadene, at Handelsmændenes Omsætning i Bygderne ofte er langt større end Omsætningen hos en Købmand i en større dansk Provinsby, at der drives rationel Hvalfangst fra 6 Stationer med 9 Dampere, og at 3 til ere under Opsejling, at stadig mere og mere af Jorden opdyrkes, at Træplantning er begyndt, at her er Højskole, Lærerskole, Navigationsskole, en Sparekasse, snart kommer en Bank og Telegraf, at der er kraftigt politisk Liv, vaagnende Folkeoplysningsbestræbelser, spirende Sportsinteresse (endog et Par Cykler), og at man selv i ret afsides Bygder paa en Regnvejrsdag let kan finde 3 Mand til en L'hombre. Her er dog altsaa lidt Civilisation, og det maa man ikke glemme, naar man skriver eller taler om Færøerne.

Saa siger Hr. *M. B.* videre: »Man mærker ikke, at disse Øer høre Danmark til«. Jo man gør! Kommer man sejlende med Damperen til en færøsk Bygd, vil man se Dannebrog gaa til Tops paa alle Flagstængerne. Man finder en Befolkning, som for største Delen meget godt forstaar dansk Tale, som læser Dansk, og som næsten kun skriver Dansk, ofte forbavsende godt Dansk, naar man erindrer, at det ikke er deres Modersmaal. Mange unge have været paa danske Højskoler og have derfra medbragt meget ægte og godt dansk. Vi høre vore egne kære

Melodier synge, og ingen, der har levet her nogen Tid, vil være i Tvivl om, at dansk Kultur og Aandsliv har de dybeste Rødder i det færøske Folk. Og heller ikke behøver man at lede længe om Sympati for Danmark. Blot forlange Færingerne Plads for færøsk Ejendommelighed og for færøsk Sprog; og vilde vi agte dem, hvis de ikke holdt paa deres Modersmaal? Det er derfor ikke deres Mening at fortrænge dansk Sprog. De ved for godt, at gennem det dansk-norske Sprog gaar en Vej til aandelig og materiel Fremgang, og at det vilde betyde Tilbagegang at undvære Kendskab til et Sprog, som dog læses af op imod 5 Millioner Mennesker.

Hvad Færingerne kunne bebrejde de danske, er Mangel paa Kendskab til Landet og dets Folk og paa Interesse udover Kuriositetens. De ville gerne have, at man i Danmark skal vide, at det ikke er halvvilde Folk, der bo her, at de ikke leve i Huler og drikke Tran af Gadelygterne — som Sagnet tidligere har fortalt — men at der her leves et civiliseret Liv, og trives et kraftigt og fremadstræbende Folk.

Hr. *M. B.* ender sit Foredrag med at sige: »Politisk have vi intet at bebrejde os overfor Færøerne. Vi have Underskud af Øerne . . .« Dette er næppe helt rigtigt. For det første har Danmark i tidligere Tid haft saare meget at bebrejde sig politisk overfor Færøerne, og saa Underskuddet —.

Jeg tror ikke, at Danmark har Underskud af Færøerne, om det end kan se saaledes ud paa Finansloven, og jeg anser det for urigtigt, at det siges og tros, at Færøerne ere ligegyldige for Danmark. Jeg tror, at der, naar den dansk-færøske Ballance gøres rigtigt op, vil findes et Plus for Færøerne, som ganske vist ikke staar i Finansregnskabet, men som dog er der, og som ikke maa undervurderes.

Danmark er et saa lille Land, at det ikke taaler at glemmes, thi saa glemmes ogsaa Hensynet til det, naar der engang spilles om dets Eksistens. Det har da sin Betydning, at det bringer sig i Erindring saa ofte som muligt og paa saa forskellige Omraader som muligt. Og her have Færøerne deres Mission. Færøerne ligge i Centrum for en Skueplads, hvor der kæmpes om store Interesser, i Centrum for Nordhavsfiskerierne, og det er ikke uden Betydning for Danmark at være med i Legen her. Det har sin Betydning, at alle de engelske, franske, tyske, hollandske og norske Fiskerskibe, der sværme over Nordhavet, se

det danske Flag paa Færøerne som paa Island, at de og deres mægtige Rederier nødes til at regne med dansk-islandsk Lovgivning, med danske og islandske Myndigheder, ikke at tale om de danske Krydsere. Det har sin Betydning, at Danmark er repræsenteret og taler med paa Konferencerne om Nordhavsfiskerierne, om Nordhavsundersøgelserne osv., og det maa ikke glemmes, at Danmark skylder sine nordlige Rigsdele en stor Del af sin videnskabelige Prestige paa Polarforskningens og Nordhavsforskningens Omraade.

At Danmark og danske Undersaatter hidtil ikke have forstaaet tilstrækkeligt at udnytte de Chancer, der bydes dem ved Færøernes og Islands Beliggenhed, tør vel siges, men det behøver vel næppe nogen nærmere Paavisning, at der for dansk Virken, om den for Alvor vilde tage Del i Kampen om Nordhavsfiskeriet, ligger en mægtig Støtte i Islands og Færøernes geografiske Beliggenhed. Om man i Danmark vilde benytte de Fordele, vi have fremfor andre Nationer paa dette Omraade, vilde det »Underskud«, Danmark har af Færøerne og Island, næppe føles tungt. Og eet endnu. Det gælder sikkert for dansk Virksomhed, hvis den vil have Tag i de Rigdomskilder, der findes i Havet om vore Øer, om ikke at være for langsom. Til Sommer have vi forhaabentlig Telegrafen, og med den forstørres Chancerne for det færøske og islandske Havfiskeri saa betydeligt, at det er at vente, at der fra engelsk Side vil blive gjort en Kraftanstrengelse. Tænk, hvad det vil sige for de engelske Trawlerselskaber i Grimsby, i Aberdeen osv., om de fremtidig kunne lade deres Skibe, naar de have faaet fuld Last af Fisk, gaa til en færøsk Havn, oplosse Fisken, faa Kul og Proviant og saa atter tage ud paa Fiskebankerne. Hvad der vil spares i Tid — tidligere sejlede Skibene med Fangsten til England — og Kul, vil sikkert blive enormt.

Altsaa det gælder om at komme først, før Englænderne sætte sig fast. Jeg haaber, at det skal lykkes, og at man saa i Danmark i videre Kredse end hidtil vil lære at indse, at Færøerne ikke blot ere nogle snurrige, golde Klippeøer, men at de have Betingelser for at blive en nyttig Del af det danske Rige som Midtpunkt for dansk Nordhavsfiskeri. Vi mangle endnu nogle Havne, nogle Fyr, nogle Skibsværfter, men alt det vil komme, naar vi blot kunne faa det, vi først og fremmest savne, lidt virkelig forstaaende Interesse.

En Rejse til Grønland

Ved cand. mag. *W. Thalbitzer.*

Grønland er ikke blot den nordligste af vore Atlanterhavsøer, men tillige den største, den ufrugtbareste og den mest utilgængelige af alle Øer i Verden. Naturen og Menneskene have sammensvoret sig om at afspærre den fra Omverdenen, Naturen ved polare Havstrømninger og arktisk Klima, Menneskene ved Hjælp af et paa internationale Traktater støttet Monopol. Derfor er dette Land de tre Fjerdedele af Aaret uden Forbindelse med den øvrige Verden; i Løbet af Foraaret og Sommeren udsender den kgl. grønlandske Handel, der repræsenterer Monopolet, sine 12 Sejlskibe og Dampskibet Godthaab til de 14 Havne derovre*). Hvert Skib anløber to eller tre Kolonier paa sin Rejse langs Vestkysten, hvorved bl. a. opnaas, at hver Koloni kan faa direkte Postforbindelse med Danmark flere Gange i Løbet af Sommeren. Men andre Skibe end disse maa ikke komme til den Del af Landet, hvor de danske Kolonier ligge**); hverken Turister eller uvedkommende Handelsmænd tilstedes der Adgang.

Det er et Land, der »er ej blot til Lyst«. Ingen slipper ind, som ikke først har faaet det danske Indenrigsministeriums og den kgl. grønlandske Handels Tilladelse til at betræde det. Man maa have et bestemt videnskabeligt, kunstnerisk eller embedssøgende Formaal for at faa Lov til at passere Grænsen; man maa kort sagt kunne overbevise Autoriteterne om sine alvorlige Hensigter for at have nogen Chance for at faa denne Koloni at se.

Lad os imidlertid antage, at De paa en eller anden Maade har faaet Rejsetilladelsen. Besejlingslisten for den kommende Sommer faas i Løbet af Februar paa den kgl. grønl. Handels

*) Efter at ovenstaaende var skrevet, har den kgl. grønlandske Handel faaet et nyt og stort Dampskib »Hans Egede«, der skal erstatte forskellige af Sejlskibene. Dette vil naturligvis medføre en betydelig Forandring i Besejlingsforholdene og fremtidig gøre Forbindelsen mellem Grønland og Danmark lettere og hurtigere, end den tidligere har været.

**) Undtagen ved Kryolitbruddet Ivigtut i Sydgrønland, der besejles af Kryolitselskabets Damper Fox II, og af nogle amerikanske Skibe.

Kontor, Stormgade Nr. 3. De maa afvente nærmere Meddelelse om, hvorvidt der kan skaffes Plads til Dem om Bord paa Dampskibet, eller om De skal gøre Rejsen med et af Sejlskibene. Dampskibet plejer at tilbagelægge Vejen til Sydgrønland paa ca. 14 Dage, til Nordgrønland paa 16—18 Dage. Kommer De derimod af Sted med et Sejlskib, maa De gøre Regning paa, at Rejsen over Atlanten vil vare ca. 6 Uger — til de nordligste Kolonier kan det meget let komme til at vare 8, og det endskønt man ikke gør Ophold et eneste Sted undervejs; Island og Færøerne ser man i Regelen slet ikke noget til. Der er den Behagelighed ved Sejlerne, at de gaa roligere og mere støt end Damperen, og man mærker ingen Rysten eller Lugt fra Maskinen; de vise Dem desuden den ægte traditionelle grønlandske Besejlingsmaade. – Prisen om Bord er 1 Kr. 70 Øre i Kostpenge pr. Dag. En 6 Ugers Overrejse kommer altsaa paa ca. 80 Kr. Dertil kommer Betalingen for Fragt af det Sendingsgods, som medføres. Kosten er tarvelig og ensformig; man vil være glad, hvis man har husket selv at forsyne sig med nogle Forfriskninger. — Til Brug under Sørejsen er det meget at anbefale at købe en Oliefrakke og en Sydvest, en Stormhue og et Par langskaftede Træskostøvler. Man undgaar ikke en Storm undervejs eller stærke Regnskyl.

For den, der gør Rejsen for første Gang, er det et uforglemmeligt Øjeblik, da endelig de grønlandske Højfjældes Snetinder dukke op af Havet, hvorover de synes at svæve som lysende Spejlinger fra en anden Verden. Paa Vejen op igennem Davisstrædet holder Skipperen for Resten i Regelen, af Frygt for Storisen, saa langt ude fra Land, at man kun sjældent øjner Kysten. Den Dag, Kursen sættes ind mod en Havn, vokse Klipperne derinde, idet man nærmer sig, indtil de vise sig paa nært Hold saa golde og sorte, som de ere, men med vilde Blomster i alle Revner og Afsatser, og med Klynger af festklædte Eskimomænd og Eskimokvinder, der skrige af Glæde ved Synet af det længe ventede Skib.

Hoteller findes ikke. Ethvert Ophold i Hus betinges af den private Gæstfrihed. Men agter man at indlogere sig hos en Grønlænder eller hos en Dansk for længere Tid, er det naturligt at tale med ham om Betaling derfor. De tilførte europæiske Fødevarer, som kunne faas i Butikkerne ved Kolonierne og Udstederne, ere vel forholdsvis dyre, men for øvrigt tilstrækkelige

til, at man kan indrette sig paa egen Husholdning, idet man lejer et Værelse, et Grønlænderhus eller, om Sommeren, bor i Telt. Et Primus-Kogeapparat kan blive til Nytte, hvis man af Handelens Direktion faar Lov til at føre Petroleum ind i Landet. Ogsaa Sprit og spirituøse Drikke skal man have særlig Tilladelse til at medføre. Men Ærter, Gryn, Mel, Skibsbrød, Smør, Urtekramvarer, Kaffe, Te, Sukker osv. faas gennem Butikkerne i selve Landet saavel som alskens Isenkramvarer, Uldtøj, Porcellæn, Trævarer, Skydevaaben og Skyderekvisiter. Hvad Grønlænderne selv fiske og fange kan i de gode Tider faas for Spotpris, f. Eks. Ryper, Alke, Maager for 8 Øre pr. Stk., Ederfugle 12 Øre; Torsk og Hellefisk 5—10 Øre, Vildænder og Vildgæs 25—50 Øre pr. Stk., en Hare 50 Øre, 4 Ribbensstykker af en Sæl 15 Øre. — Man maa til Vinterbrug have en fuldstændig grønlandsk Beklædning og helst flere Sæt; men selv om De slider adskillige Par Skindbukser og Kamikker (Skindstøvler) op i Løbet af en Vinter, vil Skrædderregningen dog kun vokse efter eskimoisk Dværgmaalestok. Et Par Sælskindsbukser kan man faa sig for 3 Kr., et Par Kamikker for 2 Kr.

Hvad der løber værre op, er de eventuelle Rejseudgifter i selve Landet. Om Sommeren rejser man langs Kysten i Konebaad, d. v. s. en stor, fladbundet Skindbaad, der ros af de grønlandske Kvinder. En Baad med 5 Roersker og en Styrmand vil omtrent koste 7 à 8 Kr. om Dagen. (Baaden selv koster 2 Kr. pr. Dag, hver Roerske faar 75—85 Øre om Dagen, Styrmanden 1 Kr.) Man kan i godt Vejr regne at komme 7—8 Mil frem om Dagen. Natten tilbringer man, om man vil, i Land, enten i et Telt eller i Hus hos de Mennesker, man kan naa til. — Hvis man kun er som en flygtig Gæst i Grønland, faar man næppe Brug for at lære sig at ro i Kajak, den lille Skindbaad, hvori de grønlandske Mænd drive deres Jagt paa Sælerne og de andre Sødyr. Men den bør dog omtales her i Forbindelse med Kvindernes større og mageligere Fartøj.

Er man ikke inden Oktober naaet til Nordgrønland, risikerer man at blive indelukket ved en og samme Koloni hele Vinteren; thi i Sydgrønland, hvor der ikke er saa fast Islæg om Vinteren som højere oppe, kende de indfødte ikke til Brugen af Hundeslæden. Først omtrent ved Holstensborg og nord derfor træffer man paa Hundene — en rig Grønlænder holder sig 8—10 Stykker — og Hundeslæden er den eneste Befordring

om Vinteren her nordpaa. Er man heldig, faar man sig allerede om Sommeren købt et Spand Hunde; Prisen er ca. 5 Kr. Stk.; en Slæde med Hunde, Seletøj, Hundepisk og øvrigt Tilbehør kan faas for ca. 45 Kr. 6 Hunde til en Slæde er nok, men det dobbelte Antal er ikke for mange, navnlig hvis man tænker paa Langvejsfærd. — Hundefoder maa man helst samle sig i Tide, thi henad Julen fange Grønlænderne ikke meget, og saa bliver der Mangel paa Affald til Hundene. Køb om Efteraaret 600 Pd. Lodder (paa grønlandsk ammagsæt), det bliver ca. 25 Kr.;

Konebaad paa Rejse.

den Forsyning skal nok holde Hundenes Humør oppe i de knappe Maaneder.

Jeg sætter det Tilfælde, at De vil overvintre ved en Koloni nord for Holstensborg. De vil derved kunne faa Lejlighed til at gøre lange Slæderejser mod Nord og Syd ud fra det valgte Opholdssted. Frosten indfinder sig ofte allerede i September; den trækker Tynd-Is over Vandet og sætter derved en Stopper for Sejladsen med Skindbaadene. Men naar Isen langs Kysten i Løbet af December er bleven stærk nok til at bære en forspændt og belæsset Slæde, kunne Rejserne begynde. Man lejer

en Grønlænder til at køre for med hans egen Slæde og egne Hunde, godt kendt med de Langfarts Veje, der skulle følges, og især med Strømningerne i Fjordene, saa at han ved, hvor Isen er farlig at køre over (»strømskaaren«), og hvor den er sikrere.

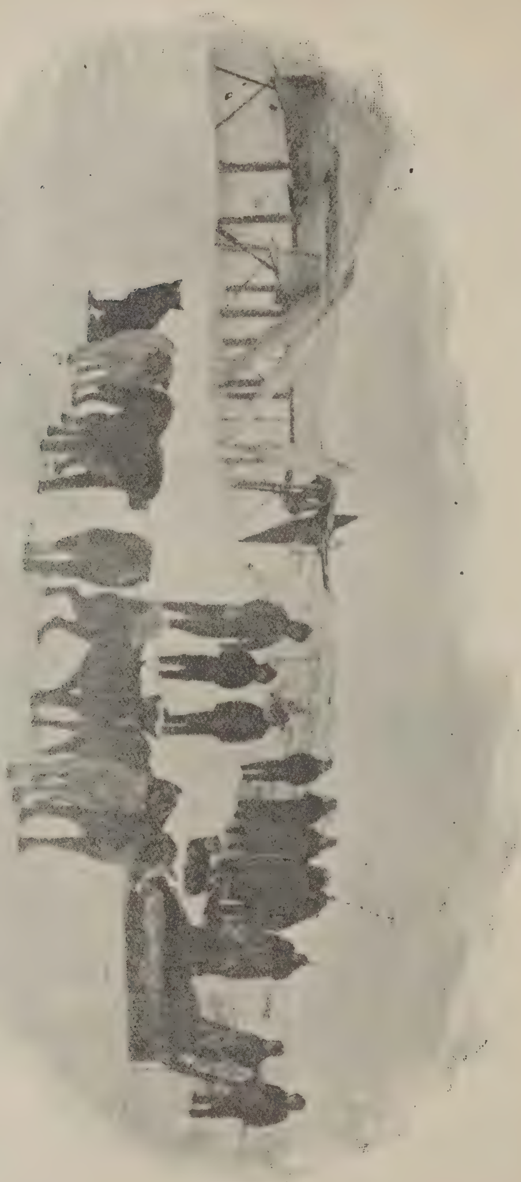

En Hundeslæde.

Han faar 1 Kr. for hver Mil, han kører, samt 50 Øre om Dagen i Kostpenge. Fra Egedesminde over Jakobshavn til Umanak er Slædevejen omtr. 60 Mil lang, det er en Rejse paa en 8 à 10 Dage under gunstige Is- og Vejrforhold.

Kunstige Veje findes ikke i Grønland. I Omegnen af

Kolonierne og Bopladserne ligge de Stier, som ere fremkomne ved, at Eskimoerne Aarhundreder igennem have slidt deres

En grønlandsk Boplads

Skindsaaler ad de samme Spor over Stenene; men de kunne kun følges af et øvet Øje og ere om Vinteren skjulte under

Sneen. Der dannes dog hurtigt nye Spor i denne, Snestier og Slædespor, der tegne sig som sorte, bugtede Linier over de hvide Klipper og over de tillagte Fjorde. Men selv om der — efter nyfalden Sne — ingen Spor er at se, kan man trygt stole paa Grønlænderen. Han kører for, selv følger man efter paa sin egen Slæde, paa een Gang som Kusk og Passager, forudsat at man i de første Vintermaaneder har øvet sig saa flittigt i at bruge en Hundepisk, at styre sine Hunde og at haandtere Slæden op og ned over Klippeskrænter, at man har Herredømmet over den. Mil efter Mil kører man langs de øde Kyster, langsomt og besværligt, saa længe man er paa Landjorden, fordi man hvert Øjeblik maa springe af Slæden og skyde bagpaa eller bræmse, men i rask Trav ude paa Kystisen, hvor Hundene kunne sætte Farten op til 2—3 Mil i Timen, eller mere. Kørselens Hastighed vil meget afhænge af, hvor lidt Bagage man fører med sig paa Slæden. Til de nødvendigste Sager maa regnes en Sovepose samt nogle ekstra Kamikker, Skindbukser og Undertøj til at skifte med. Lidt Proviant, nogle Daaser henkogt eller tørret Frugt, nogle Pund Brød, Kaffe o. s. v., en Flaske Brændevin er det ogsaa nyttigt at medføre til eget Brug og til Traktement. For Resten er der sjældent mere end en Dagsrejse mellem Handelens Butikker, hvor der plejer at være rigeligt Forraad. Standser man ved et Grønlænderhus undervejs, vil der næsten altid være noget Sælkød eller Hellefisk at faa, Retter, som i alt Fald den skarpe Frostluft og den under Rejsen vaagnede Hunger snart vænner en til at synke med Velbehag. — Til de længste Dagsrejser pr. Hundeslæde hører Turen fra Diskobugtens nordøstlige Hjørne til den nordligste af Vestgrønlands store Fjorde, Umanakfjorden, en Tur paa 14 Mil tværs over den vældige Nugsuak-Halvø, man kører her gennem frosne Elvelejer og forrevne Kløfter, fra Vandskellets Højderyg i Midtlandet ned over sneføgne Indsøer og Dale, til sidst gennem en lang, mørk Kløft med knudefrossen Is og mange nedstyrtede Klippeblokke for endelig med ramponeret Slæde at naa ud paa den jævnere Fjordis, hvor de sidste 4 Mil netop kunne tilbagelægges inden Nattens og Mørkets Frembrud. Den nærmeste Boplads her inderst inde i Umanakfjorden ligger ude paa en Ø og hedder Ikerasak, et ofte omtalt Udsted, hvor mangen mødig rejsende fra Syd har hvilet sine trætte Lemmer.

Umanakfjorden frembyder uden Tvivl det bedst skikkede

Territorium til Slæderejser. Her ligger Isen fast fra November til Maj eller længere; selve Isfladen er vel omtrent saa stor som Sjælland, men splittet af mange smaa Øer og indtrukket i Fjordvige, der mellem høje Fjældvægge føre ind til Indlandsisens bræskydende Rand. Intet Sted i Nordgrønland finder man saa storslaaet og vild Natur som i denne Fjord. — Hvis man har Lyst til at prøve en særlig haard Slæderejse, kan man sætte Kursen endnu længere mod Nord, fra Umanak til den nordligste Koloni Upernavik (73° n. Br.), hvor Vejen fører forbi et af Grønlands største Fuglefjælde, Quersorsuaq. — Længere sydpaa ligger Diskobugten inden for den store Ø, hvorefter den har Navn; selve Disko-Øen er 146 □ Mil, altsaa større end Sjælland. Her ere Isforholdene mindre stabile, dog vil det altid være muligt at foretage lange, interessante Slædeture langs Kysterne, f. Eks. ind langs den store Isfjord (Grønlands største), Syd for Jakobshavn. Ogsaa Strømfjordene, Syd for Egedesminde, ere højst karakteristiske, men her skal man næsten være heldig for at slippe over med Slæden; det meste af Vinteren er der paa Grund af Strømmen en aaben Rende igennem Isen, hvorfra Vandet i stærk Frost sender en Taage op, som om det var i Kog. Her kunne Grønlænderne derfor bruge deres Kajakker hele Vinteren igennem.

Vinternatten, der ruger Maaneder igennem (ved Upernavik fra 12. November til 30. Januar, i alt 79 Dage) — den for første Gang opdukkende Sol — Midnatsolen om Sommeren — funklende Nordlys og skinnende Isfjælde — uhyre Gletschere, der dog kun ere som Smuler i Forhold til Indlandsisen — Fjælde paa indtil 6000 Fods Højde (ved Umanak) — underlige Fugle og sjældne Blomster — og dette kun en Brøkdel af alle de Seværdigheder, dette Land rummer: alt er det kun som en Ramme om den sidste og værdifuldeste Mærkværdighed: det lille Eskimofolk, hvis uforfærdede, stilfærdige Liv langs de øde Kyster vi fra gammel Tid have lært at respektere og at frede om. Hvor længe vil det endnu være nødvendigt at holde dette Land lukket?

Ole Ravna's Mening om Rensdyravl i Grønland.

Ved Kommandør *G. F. Holm.*

Efter Anmodning af Amtsagronomen i Finmarken har Sognepræsten i Karasjok udspurgt Fjældfinnen *Ole Nilsen Ravna*, der fulgte *Nansen* paa hans berømmelige Grønlandsfærd, angaaende hans Mening om Betingelserne for Rensdyravl i Grønland. *Ole Ravna* er den eneste Rensdyrlap, der har færdedes i de isfri Egne ved det indre af Grønlands Fjorde, hvorfor man, indtil der har været Lapper deroppe med det særlige Formaal for Øje at undersøge Forholdene, maa tillægge hans Udtalelser den største Vægt. Amtsagronomen har med Skrivelse af 3. April sendt mig det Brev om *Ole Ravna*, som han har modtaget fra Sognepræsten, efter hvilket jeg her skal tillade mig at meddele følgende:

Ole Ravna antager, at der i Grønland vil være meget godt »Bejte« for Renerne. Han har selv haft Lejlighed til at iagttage Forholdet saavel om Vinteren som om Sommeren. Den eneste Vanskelighed vil være at skaffe Renvogterne Brændsel om Vinteren. Hvis man vil have Lapper til at passe Renerne, antager han, at der maa bygges smaa Huse til dem inde i Fjordene, hvor de maa have Stenkul til Brændsel. Da der i Grønland hverken findes Ulve eller »Rentyve«, trænger Renen om Vinteren ikke til anden Bevogtning, end at de syge Dyr og Kalvene maa holdes samlede ved Vinterhuset. Det vil derfor ikke være nødvendigt om Vinteren at flytte fra Sted til Sted. Grønlænderne maa antagelig om Vinteren kunne benytte Jordhytter, opvarmede med Tranlamper, ligesom ellers i Grønland. Om Sommeren vil det være en let Sag at faa Brændsel, da man har Dværgbirk og Smaakrat at tage af.

Ole Ravna antager, at det ikke vil være vanskeligt at faa nogle yngre Folk til at rejse derover for at oplære Grønlænderne i nogle faa Aar. En af Folkene bør dog være en ældre og erfaren Fjældfin, og han lader ikke selv til at være uvillig til at paatage sig denne Rejse. Angaaende Betalingen derfor, maa der fra dansk Side gøres Tilbud.

Sognepræsten mener, at det vilde være et stort Held, hvis man kunde faa *Ravna* til at forestaa Forsøgsdriften, dels fordi

han er en erfaren og paalidelig Fjældfin og en Hædersmand i al sin Færd, dels fordi han er kendt i Grønland, og endelig fordi han taler godt Norsk, saaledes at han let vil kunne forstaa og forstaas af Danske. *Ole Ravna* er ikke længer ung, thi han er født i 1841 og saaledes nu 64 Aar gammel; men han er endnu i fuld Kraft og ser ikke saa gammel ud, som han er.

Om Moskusoksens Overførelse til Island.

Ved fhv. Konsulent, Landbrugskandidat *A. Friis.*

I »Dansk Jagttidende«, Aargang 1900, skrev jeg et lille Stykke vedrørende dette Dyrs eventuelle Akklimatisering paa Island. Det var kun for at henlede Opmærksomheden paa denne Sag, og naar jeg nu efter nogle Aars Forløb atter kommer tilbage til den, saa er Hensigten den samme.

Stødet til, at jeg just nu skriver om den, er Fremkomsten af det højst fornuftige Forslag at indføre tamme Rensdyr til Grønland. Med dette Forslag kan mit selvfølgelig ikke sammenlignes, da det at gøre Grønlænderne til Rensdyrholdere er et direkte samfundsnyttigt Foretagende, hvilket mit jo ikke er.

Imidlertid synes jeg, at der er forskelligt, som taler for, at der kan være nogen Mening i at søge at faa Moskusoksen akklimatiseret paa Island. Først vil jeg da paapege, at denne højest interessante Dyreart uden Tvivl gaar sin Undergang i Møde paa Grønlands Østkyst, paa Grund af den hensynsløse Jagt, som finder Sted af Skytter fra Hvalfangerne, som om Somrene opholde sig der.

Dernæst er Kødet fortrinligt og ligesaa Ulden. Naar jeg nævner disse to Ting, saa ligger det nær for Haanden at overveje, om man ikke ogsaa bør forsøge at gøre Dyret til et Husdyr, som end ikke behøver at komme i Hus om Vinteren, men som paa denne ublide Aarstid selv sørger for sin Føde. Dens Vildhed, som nok ikke skal være af hel ufarlig Art, er visselig en Hindring; men denne maatte vel kunne mildnes en Del igennem nogle Generationer, for saa vidt man da har Taalmodighed til et saadant Arbejde.

Fremdeles vil jeg gøre opmærksom paa, at der er en betydelig Værdii saadanne Dyr til zoologiske Haver; saaledes har det af

vor zoologiske Have sidst indkøbte Dyr ifølge Direktørens Udtalelse til mig kostet 3000 Kr. Endelig bør fremhæves Moskusoksens Egenskab som et fortrinligt Jagtobjekt. I et af de sidste Nr. af »Dansk Jagttidende« findes saaledes en Artikel om Jagtens økonomiske Betydning, hentet fra Godser i Ungarn. Der betales for at faa Lov til at skyde en Kronhjort med 8 Ender 500 østerrigske Kroner, en med 10 Ender 600 og en med 14 Ender 1000 Kr. At anskyde et saadant Stykke Vildt koster 250 og at skyde forbi 50 Kr. At Moskusoksen maa henregnes til de store Rariteter som Vildt betragtet, er der vel næppe Tvivl om, og med Henblik paa ovennævnte Priser for skudt Vildt, maa der vel kunne komme et anstændigt aarligt Beløb ind for given Tilladelse til at nedlægge saadanne Dyr.

Det islandske Klima kan umulig være nogen Hindring for at Dyret kan trives der; thi Klimaet paa Island, især paa det indre Højland ligner rimeligvis Klimaet paa Grønlands Østkyst, og Plads paa Island er der nok af, ligesaa Føde. Den eneste Hindring, som muligen kunde møde, er, at den islandske Landmand af Hensyn til den store og vigtige Faareavl maaske vilde ængstes, om saadanne Konkurrenter til hans Faar bleve indførte. Man havde jo nemlig det Særsyn, at da de i Slutningen af det 18. Aarhundrede indførte Rensdyr i Midten af forrige Aarhundrede forplantede sig en Del og spredte sig over større Strækninger paa Island, bleve Landbrugerne saa betænkelige, at der endogsaa fremkom et Forslag til Lov i Altinget om at udrydde Rensdyrene. Dette blev dog heldigvis ikke til noget.

Moskusoksen lever, ifølge Prof. *Nathorst,* af Pil, Græsser samt en Del vintergrønne Planter, ifølge andre overvejende af Pil. Det kan jo altsaa ikke nægtes, at den for en mindre Del lever af det samme som Faaret; men paa den anden Side maa det bestemt hævdes, at dette umuligt kan have nogen som helst praktisk Betydning. Arealerne ere nemlig saa store paa Island, at om der gaar nogle hundrede Dyr fordelte i Smaaflokke, vil det ingen Rolle spille, og for øvrigt har man det jo i sin Magt ved Nedskydning at decimere Antallet. Skulde virkelig Ængstelse opstaa, saa maa det blive den islandske Presses Opgave at klargøre Forholdet for Landmændene.

At dette er en speciel islandsk Sag, følger af sig selv. Uden den islandske Regerings Tilladelse til at indføre Dyrearten, Udstedelse af en Lov for at værne om den og den samme Regerings

hele eller delvise pekuniære Hjælp til at iværksætte og fuldføre Foretagendet, er selvfølgelig Sagen umulig at gennemføre.

Vilde nu Foreningen »*De danske Atlanterhavsøer*«, og da specielt den islandske Sektion af samme, tage sig lidt af Sagen og søge at interessere de islandske Regeringsmyndigheder for den, vilde Formaalet med disse Linier være naaet.

Boganmeldelse.

Jacob Jacobsen: Færøsk Sagnhistorie med en indledende Oversigt over Øernes almindelige Historie og Literatur. Thorshavn. 1904. 81 Sider.

Under ovenstaaende Titel er en Del færøske Sagn fortalte og fortrinligt lagt til Rette i en sammentrængt, men dog anskuelig og let læselig Form af Dr. phil. *Jacob Jacobsen*, der som faa eller ingen har indgaaende Kendskab til Færøerne baade i Nutid og Fortid, navnlig hvad der angaar Sprog, Litteratur og Historie paa disse Forfatterens Fødeøer. Ganske vist gives der ikke saa faa populære Skildringer fra Færøerne, navnlig i Tidsskrifter og Blade, men de ere i Regelen fulde af Misforstaaelser, og som Forfatteren i sin Bog udtaler: »man mærker let, at det er fremmede Øjne, som have set, og fremmede Penne, som have skrevet. Ydre Livsforeteelser skildres, men uden Indtrængen i i de kulturelle Ejendommeligheder. Nutidens Færøer træde ikke frem paa Baggrunden af Fortidens.« Bogen begynder med en Indledning, hvori Forfatteren giver en Oversigt over Litteraturen, nemlig først Færingesaga, dernæst de gamle Kvad, som igennem mange Slægtled ere trofast bevarede ad mundtlig Vej, og som endnu den Dag i Dag benyttes ved den ejendommelige færøske Kædedans, og endelig Sagnene, hvis Optegnelse blev begyndt i forrige Aarhundrede af Pastor *Schrøter*, fortsattes af Provst *Hammershaimb* og for nylig afsluttedes af Dr. *Jacobsen* i en samlet Udgave: Færøske Folkesagn og Eventyr (København 1898—1901). Kvadene, der særlig behandle islandske Sagaemner, dels norske og danske Emner, foruden et specielt færøsk Emne, samt den karakteristiske lokale færøske Digtning, Skæmte- og Spotteviser, de saakaldte »Taatter«, bleve først optegnede af *Jens Chr. Svabo*, senere af andre og sidst af Provst *Hammers-*

haimb. Indledningen indeholder ogsaa en kortfattet politisk Oversigt.

Hovedindholdet af Bogen er selvfølgelig Sagnhistorien, som er bygget paa forskellige Sagn lige fra det 13. til det 18. Aarhundrede. Forfatteren har i forkortet Skikkelse gengivet de vigtigste historiske Sagn om Personer, som i forskellig Retning have haft Betydning, Helte saavel som Skurke. Vi faa bl. a. at vide, at der har været rige og mægtige Slægter, der have udfoldet en vis Pragt og Luksus samtidig med, at der har hersket Raahed og Barbari, at den katolske Gejstlighed gjorde sig forhadt ved Misbrug af sin Magt, ved sin Havesyge og Begærlighed. Vi høre om Rettergang, om Stridigheder ikke alene Mand og Mand imellem, men ogsaa mellem Bygder, der afgjordes ved Tvekamp eller Holmgang ligesom andetsteds i Norden. Styrke og Udholdenhed, legemlige Færdigheder samt Mod og Snildhed prises, medens Lumskhed og Fejghed ringeagtes og fordømmes.

Disse Sagn have derfor ikke alene stedlig Interesse, men de have ogsaa kulturhistorisk Betydning, fordi de kaste Lys over Befolkningens Sæder og Skikke, Levemaade og Tankesæt i ældre Tider.

Den lille Bog anbefales som en meget underholdende og oplysende Læsning for enhver, som har Interesse og Sans for, hvad der vedrører Danmarks fjernere Landsdele.

L. B.

Foreningens Repræsentanter.

Følgende ny Egne og Byer ere blevne repræsenterede:

I det egentlige Danmark:

Ærøeskøbing: Løjtnant Heinr. Petersen.

Nyborg: Konsul V. J. L. Bøttern.

Island:

Reykjavik: Lektor Þórhallur Bjarnarson.

Mýra Syssel: Provst Magnús Andrjesson, Gilsbakki.

Snæfellsnes Syssel: Handelsbestyrer Ingólfur Jónsson, Stykkishólmur.

Isafjord Syssel: Pastor Sigurður Stefánsson, Vigur.

Skagafjord Syssel: Skolebestyrer Sigurður Sigurðsson, Hólar.

Øfjord Syssel: Adjunkt Stefán Stefánsson, Möðruvellir.
Sønder-Mule Syssel: Sysselmand Axel Tulinius, Eskifjörður.
Vestmannø Syssel: Distriktslæge Þorsteinn Jónsson, Vestmannaeyjar.
Arnes Syssel: Handelsfaktor P. Nielsen, Eyrarbakki.
Guldbringe Syssel: Pastor Kristinn Daníelsson, Útskálar.

Udlandet:

Königsberg: Kulturtekniker, Dr. W. Bagger.
Stockholm: Generalkonsul I. Heckscher.
Rom: Konsul, Kammerjunker H. H. Konow.
St. Petersborg: Generalkonsul M. de Benislavski.
Hamburg: Grosserer W. von Essen.
Paris: Baron V. de Ripperda.

Kancelliraad, Sagfører *Maaløe,* Assens, er afgaaet ved Døden. Tidligere Repræsentant i Lemvig, Sognepræst *F. Nielsen,* er forflyttet, og Vicekonsul *A. Andersen* har paataget sig at repræsentere Foreningen i Lemvig. Ingeniør *Th. Claudi Westh,* Aarhus, Forstander *A. Povlsen,* Ryslinge, og Redaktør *P. Hertz,* Vejle, have ønsket sig fritagne for Repræsentanthvervet.

Ny Medlemmer,

optagne paa Møderne den 27/2 og 15/4 1905.

A. Bestandige Medlemmer.

(Bidrag een Gang for alle 200 Kr.)

Navn	Adresse	Indmeldt ved
Walsøe, C. L. Grosserer	Hamburg	Gross. Wald. v. Essen

B. Aars-Medlemmer.

(Hvor intet andet findes anført, er Medlemsbidraget 5 Kr. aarlig).

Navn	Adresse	Indmeldt ved
Aarestrup, O., Premierløjtn. i Marinen.	Hellerup	Sekretariatet.
Andersen, H. C., Konstruktør	Næstved	Borgmester Hänschell
» , R. D., Partikulier	Randers	Apotheker Strøyberg

Navn	Adresse	Indmeldt ved
Bartholdy, Th., Handelsgartner	Vandløse	Landbrugskand. A. Friis
Bergh, H., Løjtn., Bankkasserer	København	do.
Bluhme, Folketingsmand, Kommandør	Nørlund	Direktør N. Neergaard
Bochenthien, A., Bogholder	Aalborg	Sekretær Kylling
Boye, Provisor	Svendborg	Landinsp. Hvenegaard
Braad, Bankbogholder	Silkeborg	Postmester F. Petersen
Brønlund, J., Kateket	p. t. Lyngby	Sekretariatet
Brünnich, G., Bankbogholder (aarligt Bidrag 10 Kr.)	Hamburg	Grosserer W. v. Essen
Christensen, Kruse, Handelskommis	Lemvig	Konsul H. J. Ernst
Christensen, N. A., Fabrikant	Gentofte	Proprietær Secher
Clèment, A., Direktør, Cand. polyt.	København	Prof. Dr. phil. Rørdam
Elmqvist, G., Direktør	Aarhus	Sekretariatet
Evensen, J. P., Købmand	Thorshavn	Apotheker O. Finsen
Friis, A., Bankdirektør	Charlotte Amalie St. Thomas	Guvernementssekretær Helweg-Larsen
» , A., Landbrugskand.	København	Prof. Westermann
Frølund, Th., Sagfører	Ringkøbing	Borgmester Finsen
Færch, N., Fabrikant	København	Proprietær Secher
Glæsel, H., Arkitekt	do.	Landbrugskand. A. Friis
Gravesen, J., Handelsgartner	Lemvig	Konsul H. J. Ernst
Grevenkop Castenskiold, H., Legationssekretær	London	Sekretariatet
Grove, G. L., Arkivsekretær	København	do.
Hansen. C., fhv. Stiftsfysikus	do.	Museumsinsp. Ostenfeld
Hansen, Emil	Charlotte Amalie St. Thomas	Guvernementssekretær Helweg-Larsen
Hasselbalch, Fabrikant	København	Højesteretssagf. O. Liebe
Jacobsen, Holger	Charlotte Amalie St. Thomas	Guvernementssekretær Helweg-Larsen
Jensen, H., Capt., Stevedore	St. Petersborg	Generalkonsul M. de Benislavski
» , L., Fabrikant	Esbjerg	Konsulent Breinholt
Jørgensen, T. Wolsing, Fabrikt.	København	Justitsraad E. Zuschlag
Kanstrup, N., Sognefoged	Dallerup	Prof. Westermann
Knudsen, J., Direktør	Faaborg	Sekretariatet
» , P. M., Generalstabskaptajn	København	Generalstabskapt. Schouboe
Koefoed, E.	Bergen	Sekretariatet
» , P., Købmand	Hamburg	Grosserer W. v. Essen
» , Thora, Fru	Valby	Prof. Westermann
Krag, C., Pastor	Aalborg	Sekretær Kylling
Krebs, H., Konsul	Viborg	Oberstløjtn. Th. Søegaard

Navn	Adresse	Indmeldt ved
Kristiansson, H., Forretningsf.	Akureyri	Prof. Westermann
Kiær, F., Kammerjunker	St. Petersborg	Generalkonsul M. de Benislavski
Larsen, A., Hotelejer	København	Landbrugskand. A. Friis
» , J., Grosserer	do.	do.
Lind, K. M., Læge	Assens	Købmand A. M. Plum
Lipman, Ch., Grosserer	København	Sekretariatet
Mikkelsen, Apotheker	Svendborg	Landinsp. Hvenegaard
Mortensen, H., Cand. theol.	Gentofte	fhv. Kolonibest. Brummerstedt
Mygind, S. H., stud. med.	København	Assistent H. Ryberg
Mulvad, P., Købmand	Aalborg	Sekretær Kylling
Møller, A. H., Bogholder	do.	Sekretariatet
» , Th., Grosserer	Esbjerg	Konsul Breinholt
Müller, C. F., Fabrikant	København	Landbrugskand. A. Friis
Münster, Chr., Købmand (aarligt Bidrag 10 Kr.)	Hamburg	Grosserer W. v. Essen
Nellemann, P. V., Købmand	do.	do.
Nielsen, Toft, Købmand	Lemvig	Konsul H. J. Ernst
Obel, Chr., Fabrikant	Aalborg	Museumsinsp. Ostenfeld
Omøe, A., Kasserer	København	Landbrugskand. A. Friis
Pallesen, C., Skorstensfejerm.	do.	do.
Petersen, F., Løjtnant	Charlotte Amalie St. Thomas	Guvernementssekretær Helweg-Larsen
Petersen, Torp, Manufakturhdl.	Lemvig	Konsul H. J. Ernst
Rabes, Chr., Løjtnant	Aalborg	Sekretariatet
Riise, Fotograf	København	do.
Ryder, Dr. med.	do.	Højesteretssagf. O. Liebe
Schack, Konsul, Direktør	Charlotte Amalie St. Thomas	Guvernementssekretær Helweg-Lassen
Schiønning, H., Hotelejer	Ringkøbing	Borgmester Finsen
Schiørring, K., Grosserer	København	Generalstabskapt. Schouboe
Schmidt, G. E., Branddirektør	Hellerup	Pastor P. Vibæk
Schou, N., Grosserer	København	Proprietær Secher
Stefánsson, S., Pastor	Vigur, Isafjord	Sekretariatet
Suhr, Ida, Frøken	Petersgaard	Kammerherre Sehested
Telegrafstationen	Fredericia	Kapt. V. Petersen
Thomsen, C. Chr., Bogholder	Esbjerg	Konsul Breinholt
Tofft, A., Bankdirektør	Charlotte Amalie St. Thomas	Guvernementssekretær Helweg-Larsen
Warmdahl, J., Hotelejer	Lemvig	Konsul H. J. Ernst
Weis, F. A., Docent, Dr. phil.	København	Prof. Westermann
Westergaard, P. L., fhv. Bankdirektør, Agent	do.	Proprietær Secher
Willemoes, H.,	Teglgaarden, Lemvig	Konsul H. J. Ernst
Wright, Carl, Grosserer	København	Prof. Westermann

Industriel Negeropdragelse.

Af cand. mag. *Johannes Knudsen.*

Naar man behandler dem godt, roses Negrene paa vore vestindiske Øer for et godmodigt, venligt Sindelag og stor Trofasthed, og der fortælles rørende Eksempler paa den Hengivenhed og Opofrelse, de som Tjenende kunne nære overfor deres Herskab. Men saaledes som Forholdene have formet sig, kan det ikke være andet, end at de i mange Henseender staa langt tilbage i aandelig Udvikling og i praktisk Duelighed i forskellige vigtige Retninger, hvad Moderlandet dog sikkert bærer en ikke ringe Del af Ansvaret for. Hensigtssvarende Reformer i Øernes Styrelse, i deres Produktions-, Handels- og Omsætningsforhold og andre lignende ydre Vilkaar for deres Trivsel ville selvfølgelig være af ikke ringe Betydning, men de heldbringende Virkninger af saadanne Foranstaltninger ville dog sikkert for en meget stor Del være afhængige af, til hvilken Grad det lykkes at hæve selve Negerbefolkningen op til et højere Kulturstandpunkt.

At dette i høj Grad tiltrænges, fremgaar ogsaa paa mange Maader af den vestindiske Kommissions Betænkning, hvor det f. Eks. S. 93 udtales: »En Hindring for radikalt at forbedre Arbejdernes Kaar ligger i, at de ikke selv som Regel ere tilbøjelige til at paatage sig Anstrengelser i dette Øjemed, en Tendens, der antagelig skyldes saavel Racens Ejendommeligheder som Klimaet, der kun stiller faa Fordringer til Livet . . . . . Saafremt det kunde lykkes hos Arbejderne selv at vække Lyst til i økonomisk Henseende at hæve sig op over Eksistensminimummet, vilde en væsentlig Hindring for Forbedring af deres Kaar være ryddet af Vejen, og samtidig vilde de ved stadigt og mere intensivt Arbejde i højere Grad end nu gavne det Samfund, hvori de leve. Den eneste Vej, Kommissionen ser sig i Stand til at anvise til Fremme af dette Øjemed, er en forbedret Skoleundervisning, der tager Sigte paa at udvikle Arbejdernes intellektuelle og moralske Egenskaber.« Naar Indbyggerne paa St. Jan (S. 141) henlede Kommissionens Opmærksomhed paa Ønskeligheden

af, at der gives Lovbestemmelser gaaende ud paa at lære den arbejdende Befolkning Flid og Stadighed, hvad der vil være vel skikket til at fremme Øens almindelige Velfærd, da viser dette, at det ogsaa paa Øerne selv er erkendt, hvad der er en af de væsentligste Kilder til og Grundskader ved de nuværende uheldige Forhold derovre. Ogsaa om Sædelighedstilstandens og Sundhedsforholdenes lave Standpunkt vidner Betænkningen til Overflod: Vielseshyppigheden er overmaade ringe, 70 pCt. af Børnefødslerne ere illegitime, Børnedødeligheden under 5 Aars Alderen er næsten 3 Gange saa stor som i Danmark, Mødrene betragte Børnene som en Byrde og behandle dem med Ligegyldighed, ofte forsætligt for at blive af med dem o. s. v. Utilbøjeligheden til at indgaa Ægteskaber og Tilbøjeligheden til i Stedet herfor at indgaa løse Forbindelser vil væsentlig kun kunne modvirkes ved en bedre intellektuel og moralsk Opdragelse gennem Skolen, samt desuden ved at forbedre de økonomiske Kaar for den besiddelsesløse Del af Befolkningen, særlig ved paa Landet at gøre denne jordejende (S. 117—118).

Skulle Reformer og Forbedringer gøre den tilsigtede Nytte, maa der derfor indgydes Negrene en helt ny Driftighedens Aand, en Følelse af personligt Ansvar og Pligter overfor Familie og Medmennesker, og ikke mindst en bedre Moral, kort sagt, en Trang til og Sans for et højere aandeligt Liv paa Grundlag af økonomisk Selvstændighed. Men her staa vi netop ved den største Vanskelighed. Mange af dem, der ere kendte med Forholdene i Dansk Vestindien, ville ryste paa Hovedet med et vantro Smil og forsikre os om, at det er haabløst at tænke paa den Slags Reformer derovre: Negrene befandt sig bedst som Slaver og burde aldrig være befriede; ja, man hører endog fortælle (og der er ingen Grund til at tvivle paa, at det er sandt), at adskillige af Negrene selv se tilbage til Slavetiden som en god Tid i Sammenligning med Nutiden. Det sidste beviser dog kun, at de endnu ikke ere modne for Friheden, og paa samme Maade maa man betragte det, naar en Negerinde følte sig stolt af i Slavetiden at have været sin Herres Elskerinde. Det er naturlige Udslag af Slaveriets Aand og Tankegang.

At Negerbefolkningens Kulturstandpunkt i det hele er meget lavt, bekræftedes ogsaa af Oberstl. *Rambusch* i det Foredrag, han først i April i Aar holdt i »*Geografisk Selskab*«; dog undlod han ikke at fremhæve, at han selv under sit Ophold paa Øerne

havde set enkelte Eksempler paa Flid, Energi og aandelig Udvikling blandt Negrene, hvilket var et Bevis for, at disse i det mindste ikke alle savnede Betingelser for en højere Udvikling. Da jeg selv er aldeles ukendt med Forholdene paa vore vestindiske Øer, kan jeg ikke udtale mig om, hvor vidt Negerbefolkningen der skulde være særlig uimodtagelig for Kulturpaavirkning; men naar man ser hen til, hvad der andensteds er opnaaet i denne Retning ved Anvendelse af en passende Opdragelsesmetode, kan man ikke værge sig mod den Tanke, at der ogsaa paa vore vestindiske Øer vil kunne udrettes overmaade meget, og at vore Negre ere lige saa udviklingsdygtige, som de have vist sig at være andre Steder under lignende Forhold. Det Land, hvor Negerspørgsmaalet har spillet og stadig spiller den største Rolle, og hvor der er gjort de største Anstrengelser for at løse det, er de Nordamerikanske Fristater, og det er de her indvundne Erfaringer, jeg i det følgende skal give en lille Oversigt over, idet den, trøsterig som den er med Hensyn til Negrenes Fremtidsudsigter i Amerika, formentlig vil være lærerig ogsaa med Henblik paa Dansk Vestindien.

Ved den nordamerikanske Borgerkrig (1861—65) blev de o. 4 Millioner Negre, der levede i de 16 sydlige »Slavestater« og Distriktet Columbia, frigjorte for Slaveriet, idet Kongressen den 31. Jan. 1865 vedtog den Grundlovsændring, at Slaveriet for Fremtiden skulde være forbudt i de Forenede Stater. Foruden de frigjorte fandtes der i Forvejen o. $^1/_2$ Mill. frie Negre i de »frie« Stater mod Nord. Det indrømmes nu af de fleste og indsigtsfuldeste hvide Negervenner, ja endog af adskillige af de mest fremragende Negerførere, at det havde været heldigt, om man foreløbig var bleven staaende ved Frigørelsen og havde gjort Tildelingen af fulde borgerlige og politiske Rettigheder afhængig af, at Negrene tilegnede sig et vist Lavmaal af Kundskab, Dannelse og Ejendom; der vilde herved være stillet dem et ophøjet Maal at stræbe efter, som vilde have ansporet flere og flere af de frigjorte til kraftig Selvvirksomhed, vakt deres Ærgerrighed og sat en Præmie paa Driftighed og Energi.

Saaledes kom det imidlertid ikke til at gaa. Det sejrende republikanske Parti var ivrigt efter at forfølge sin Sejr; allerede 1866 skænkede Kongressen Negrene borgerlige Rettigheder, hvortil 1870 kom politisk Stemmeret, og samtidig blev der truffet

kraftige Foranstaltninger til at tvinge de oprørske Sydstater til at indføre saadanne Forfatningsændringer, som sikrede Negrenes Stilling indenfor de enkelte Stater. Saaledes vare altsaa Negrene efter Loven fuldstændig ligestillede med de hvide.

Men denne Ligestillethed var og maatte være, og er for en stor Del endnu, kun et dødt Bogstav; her, som andre Steder i Historien, stadfæstede det sig, at man ikke paa den Maade med eet Slag kuldkaster Grundlaget for en flerhundredaarig Samfundsordning. Før Negrenes hele almindelige Kulturstandpunkt har hævet sig op til en Højde, der blot nogenlunde svarer til hvides, ville de, trods alle Lovbestemmelser, vedblive at være en Pariaklasse, saaledes som Tilstanden efter alt at dømme stadig i det hele og store er især i Sydstaterne, hvor det langt overvejende Antal af dem lever.

Baade for Negrenes egen Skyld, og ikke mindre af Hensyn til hele Samfundet og Staten, var det nødvendigt at tage et kraftigt Arbejde op for at hæve hele denne uvidende og hjælpeløse sorte Masse, som nu var bleven Borgere i Unionen. Ifølge sin Natur havde Slaveriet demoraliseret dem i en Grad, som det her i Europa i Nutiden er vanskeligt at danne sig nogen klar Forestilling om. De havde hidtil kun arbejdet af Frygt for Pisken, og følgelig betragtede de Friheden først og fremmest som Frihed for legemligt Arbejde; nu skulde de lære at indse ikke blot Arbejdets Nødvendighed, men ogsaa dets Værdighed. Før havde Herrerne sørget for deres hele Underhold, og de vare derfor ganske ukendte med at tænke paa Fremtiden; nu skulde de staa paa egne Ben, skaffe Husly, Klæder, Føde osv. til sig selv og deres Familier og lære en fornuftig Økonomi. De havde hidtil levet i elendige Bjælkehytter i græsselig Urenlighed; Børneopdragelse var ukendt, Skolegang havde der ikke været Tale om, Tilegnelse af endog blot den ringeste boglige Kundskab havde været strengt forbudt og var bleven straffet; Familieliv havde kun eksisteret i uegentlig Forstand, idet Forældre og Børn og Mand og Hustru brutalt kunde rives fra hinanden, naar Herrerne fandt for godt; den sædelige Tilstand mellem Slaverne var selvfølgelig under al Beskrivelse, hvortil kom, at de hvide Mænd uden nogen som helst Indskrænkning brugte Slavinderne til Tilfredsstillelse af deres Lyster; noget egentligt og lovligt Ægteskab mellem Slaverne fandtes ikke. Slaverne vare aldeles retsløse overfor Herrerne, og hele deres Stilling medførte Dovenskab,

Løgnagtighed, Lumskhed, Øjentjeneri, Upaalidelighed osv.; de bleve betragtede og behandlede som Dyr og blotte Redskaber, deres Menneskeværdighed blev traadt under Fødder, og ethvert Tegn paa personlig Selvstændighed og Trang til Selvvirksomhed blev nedkuet. Overtro, Raahed og Dyriskhed i Liv og Sæder, sort Uvidenhed, fuldstændig Mangel paa moralske Begreber, aandelig og legemlig Nedværdigelse, Udygtighed til næsten alt Arbejde undtagen det groveste og Uvanthed med at bruge Hjernen til selvstændig Tænkning — alt dette var for Slavernes Vedkommende i det hele og store Følgerne af Slavesystemet. Dets paa sin Maade ikke mindre fordærvelige Virkninger for de hvide i social, moralsk, politisk og økonomisk Henseende vedrøre os ikke her.

Det var altsaa en uhyre Opgave, som Negerslavernes Frigørelse havde stillet det nordamerikanske Samfund, uden Sidestykke i Historien baade hvad dens Art, Omfang og Vanskelighed angik; men der blev straks taget kraftig fat paa at løse den. Regeringen oprettede allerede i 1865 et »Bureau for de frigjorte«, der især skulde hjælpe Negrene til Jordlodder eller anden Sysselsættelse, og dernæst tage sig af deres Undervisning; det virkede i 5 Aar og udrettede meget godt. Langt vigtigere bleve dog i den første Tid de Ofre, som bragtes for Negeroplysningssagen ad den private Velgørenheds Vej af religiøse Samfund, filantropiske Selskaber og Hundredtusinder af Enkeltmænd i Nordstaterne; store Pengesummer indsamledes, Skoler oprettedes, og Tusinder af hvide Mænd og Kvinder drog ned til Syden for at virke som Lærere og Vejledere for deres sorte Brødre og paa den Maade bidrage til at gøre Fortidens Uret god igen; de vare, siger en amerikansk Forfatter*), »en Hærskare saa heltemodig som nogen, der nogen Sinde drog ud under Korsets Banner for at udløse Menneskeaanden fra Vildfarelse«. Men selvfølgelig var det nødvendigt at oprette et offentligt Neger-Almueskolevæsen i Sydstaterne, hvad da ogsaa er sket siden 1870, saa der nu for Tiden i disse er over 15,000 Elementarskoler for Negre med over 30,000 Lærere og Lærerinder (alle Negre) og over $1^1/_2$ Million Elever. Den private Godgørenhed har derfor nu væsentlig rettet sin Virksomhed mod at opretholde eller støtte de c. 170 højere Negerundervisningsanstalter af forskellig Slags

*) *T. Thomas Fortune*, citeret af *B. T. Washington* i Prof. *N. M. Butlers* Education in the United States, II, 1900, S. 917.

(Universiteter, Seminarier, Kollegier, Industri- og Landbrugsskoler m. m.), som efterhaanden ere opstaaede rundt omkring, og som især have deres store Betydning ved at uddanne Negre til Præster og Lærere for deres eget Folk.

Det er altsaa store Kræfter, der her ere satte i Bevægelse; mange Hundrede Millioner Kroner ere i Aarenes Løb anvendte til Bedste for Negeruddannelsen, og af kristen Broderfølelse har en Mængde hvide bragt den de største personlige Ofre. Meget er da ogsaa blevet udrettet — alene det, at Negerracen nu kan forsyne sig selv med brugelige Præster og Lærere, er en Maalestok for, hvilket Fremskridt der er gjort i de forløbne 40 Aar siden Frigørelsen.

Og dog — trods alle Ofre af Penge og personligt Arbejde er »Negerspørgsmaalet« endnu saa brændende som nogen Sinde i Sydstaterne, Vanskelighederne saa store og Lyspunkterne saa faa, at mange selv velmenende Mænd ere nærved at anse Tilstanden for haabløs. »Negerbefolkningen«, siger en af de sagkyndigste amerikanske Forfattere, Dr. *J. L. M. Curry**), »har langtfra gjort saa store Fremskridt i industriel, social, aandelig og moralsk Henseende som ønskeligt. Meget er blevet gjort for den, og dog er en stor Del af den lige saa fattig, uvidende, sløv, uforudseende og uskikket til at bære det Ansvar og nyde de Fordele, der følge med Stillingen som frie Borgere og Vælgere, som dens Forfædre vare ved Slutningen af Krigen. Det overvejende Flertal staar paa et lavt Trin i Intelligens og Moral, har kun ufuldkomne Begreber om huslig Hygge og lever i den krasseste Overtro. Ingen Landbefolkning i Europa, ingen Arbejderklasse i noget civiliseret Land staar paa et lavere Standpunkt i huslig Hygge, industriel Dygtighed, i Evne til at paavirke den offentlige Mening og Aandslivet, end den sorte Befolkning i Sydstaterne.«

Naar det saaledes i Nutiden, hvor man har en Menneskealders Erfaringer at se tilbage paa, maa indrømmes, at Negeroplysningsbestræbelserne for en stor Del have vist sig at være spildte Kræfter, da er Grunden dertil den, at man stod overfor en Opgave af en ganske ny og særegen Art, og at man derfor ikke paa Forhaand havde noget passende Undervisningssystem at anvende. De Nordstats-Lærere og Lærerinder, der begyndte

---

*) U. S. A. Education Report 1898—99, S. 507 ff.

Oplysningsarbejdet blandt Negrene, vare selv opdragne med, uddannede i og vante til at bruge en bestemt Metode, som de allerfleste af dem nu uden videre overførte paa de frigjorte uden at tænke paa, hvilken himmelvid Forskel der var paa de hvide Børns Forudsætninger i Nordstaterne og de sorte Barbarers i Syden; de underviste paa den Maade, som de plejede, og i de Fag, som de plejede, og ret beset kunde man jo heller ikke have ventet andet. Følgelig blev Hovedvægten lagt paa den overvejende litterære aandelige Uddannelse, som var brugelig i Ny-England Staterne, paa Kundskabsmeddelelsen og den moralske og religiøse Undervisning, medens der blev gjort lidet eller intet for en praktisk Uddannelse, som kunde sætte Eleverne i Stand til det, som dog først og fremmest var nødvendigt: at skaffe sig en Levevej, saa de ved deres eget Arbejde kunde sørge for sig selv. I det hele satte man alt for stor Lid til Værdien af den rent boglige Lærdom og saa ikke, i hvilket Misforhold den stod til Negerracens hele øvrige aandelige og materielle Kulturstandpunkt, eller kendte i alt Fald intet Middel til at udjævne det. »Noget af det sørgeligste, jeg saa«, fortæller *Booker T. Washington* i sin Selvbiografi*), »var en ung Mand, der havde gaaet paa en højere Skole, og som sad i en Etværelses Hytte, med Fedtpletter paa Klæderne og Snavs rundt omkring, fordybet i at læse fransk Grammatik.« Og som venteligt var, gjorde de frigjorte sig skyldige i ganske den samme Misforstaaelse som deres Lærere med Hensyn til, hvad »Uddannelse« vilde sige. De var utrolig ivrige efter at tilegne sig Kundskaber af enhver Slags uden Hensyn til disses praktiske Nytte og betragtede dem som et Tryllemiddel til at slippe fri for alle Livets Besværligheder; den, der kunde blot den mindste Smule Latin eller Græsk, blev betragtet næsten som et overnaturligt Væsen. Det var yderst almindeligt iblandt Negrene, at saa snart de havde lært at læse, fik de efter faa Dages Forløb en »Kaldelse til at prædike«, fordi de som Præster kunde leve uden at arbejde med Hænderne. Den saa misbrugte Frase, at »Kundskab er Magt«, har sikkert sjælden haft ivrigere eller mere godtroende Tilhængere end disse uvidende Stakler; men her, som ellers, viste Li-

*) *Up from Slavery* (1902) S. 122; oversat paa Norsk af *Kathrine Faye-Hansen* (1903); en dansk Bearbejdelse (illustr.) ved *Johs. Knudsen* vil udkomme i 1905.

vets ubønhørlige Logik, at Kundskab alene er værdiløs, eller endog skadelig, naar den ikke staar i Forhold til vedkommendes øvrige ydre og indre Livsvilkaar. De golde Kundskaber tjente kun alt for ofte til at vække Forhaabninger og Ønsker, som stod i fuldstændigt Misforhold til de frigjortes personlige Muligheder for at skaffe sig Tilfredsstillelse af dem, og Følgen blev i mange Tilfælde Utilfredshed og Jagen efter det ydre Skin. Saaledes blev altsaa en stor Del af Arbejdet frugtesløst.

»Dog«, siger den engelske pædagogiske Forfatter Prof. *M. E. Sadler**), »selv hvor man tog mest fejl af Maalet, var Lærernes moralske Alvor og uselviske Opofrelse ikke spildte. Men havde de gaaet Haand i Haand med en vel udtænkt industriel Opdragelsesplan, kunde det gode, der blev udrettet, være blevet uberegnelig meget større.«

Heldigvis var der iblandt de hvide »Missionærer« fra Norden, som efter Krigen helligede sig til Negerracens Uddannelse, i det mindste een Mand, som klarlig saa, af hvad Art Opgaven var, og hvad Slags Uddannelse det var, den farvede Race trængte til. Denne Mand var *Samuel Chapman Armstrong*, der i Borgerkrigen havde kommanderet et Regiment Negersoldater og derved faaet Interesse for de frigjorte. Efter at være afmønstret med Generalsrang virkede han efter Krigen i nogen Tid under »Bureauet for de frigjorte« i det østlige Virginia og fik her yderligere Lejlighed til paa nært Hold at studere deres Forhold og lære deres Mangler at kende. »Hvad Negeren trænger mest til«, skrev han, »og hvad han trænger til straks, er elementær og industriel Uddannelse. Racen vil gaa fremad eller tilbage i samme Forhold, som den sætter sin Kraft ind paa Agerbrug og mekaniske Færdigheder, eller holder sig borte fra disse Erhverv; og dens Lærere burde være Mænd, som ere gennemtrængte af det haarde Arbejdes Aand og kende de Veje, der føre til materiel Velstand. Kraft, Karakter og Manddom er Uddannelsens, Erfaringens og Livets endelige Maal . . . Negeren har lettere ved at tilegne sig Kundskab end ved at bruge den. For ham, som for alle, kommer Kundskaben let, men Visdommen langsomt. Han har mere Aand end Omtanke. Kundskab er kun Magt, naar den er fordøjet og tilegnet. Hans aandelige Fordøjelse er svag.« Hvad det kom an paa, var der-

*) Special Reports on Educational Subjects, XI, 1902, S. 544.

for »at uddanne udvalgte unge Mænd, som skulde gaa ud og blive Lærere for deres Folk, først ved Eksemplet ved at skaffe sig Jord og Hjem; ikke at give dem en eneste Dollar, som de selv kunde tjene; at lære dem Ærbødighed for Arbejdet; at sætte faglært Haandværksarbejde i Stedet for sløvt Trælleslid; og, med disse Formaal for Øje, at bygge et industrielt Undervisningssystem op, ikke blot for at lære dem Selvhjælp og intelligent Arbejde, men ogsaa for Karakterudviklingens Skyld.« Fremfor alt maatte Undervisningen have et socialt Formaal, idet den skulde søge at højne Negrenes Forestillinger om Betydningen af et renligt og hyggeligt Hjem og et rent og smukt Familieliv; thi deri saa *Armstrong* Civilisationens Grundpille. Den industrielle Uddannelse skulde smeltes inderlig sammen med et passende Maal af den litterære, for den almindelige Dannelses Skyld. *Sadler* skriver herom:

»General *Armstrong* elskede de farvede. Hans Kærlighed gav ham Forstaaelse af deres Svaghed, saa vel som Tillid til deres Styrke. Han vidste, at de trængte til Disciplin, heldige Omgivelser, en Atmosfære af haardt Arbejde for Pligtfølelsens Skyld, Øvelse i at bære et Ansvar, en ny Sans for Arbejdets Værdighed, den Spore, der ligger i et godt Eksempel, streng Tilbagetrængen af Følelserne, grundig Indøvelse i at udtrykke sin Mening, den moralsk opløftende Følelse af at være i Stand til paa hæderlig Maade at erhverve sig et godt og anstændigt Udkomme ved at øve en nyttig Haandtering; men fremfor alt, at de trængte til Ledere, som de kunde elske, stole paa og se op til, og dertil den Korpsaand, som udspringer af, at man veed sig Medlem af et stort Samlag, der virker for andre end selviske Formaal«.

Armstrong anbefalede sin Plan til den store amerikanske Missionsforening, der allerede var i Gang med et stort Arbejde paa Negeroplysningens Omraade; den gik ind paa hans Tanker, en Ejendom blev købt ved Byen Hampton i det østlige Virginia, og saaledes fremstod den nu i hele Nordamerika saa navnkundige og beundrede »Hampton Normal- og Landbrugs-Skole« *(Hampton Normal and Agricultural Institute)*, der begyndte sin Virksomhed i 1868 med 2 Lærere og 15 Elever. Efter Missionsforeningens Opfordring overtog *Armstrong* straks Stillingen som Forstander, og lige til sin Død 1893 viede han Skolevirk-

somheden hele sin Kraft. 1870 blev Skolen en selvejende Institution.

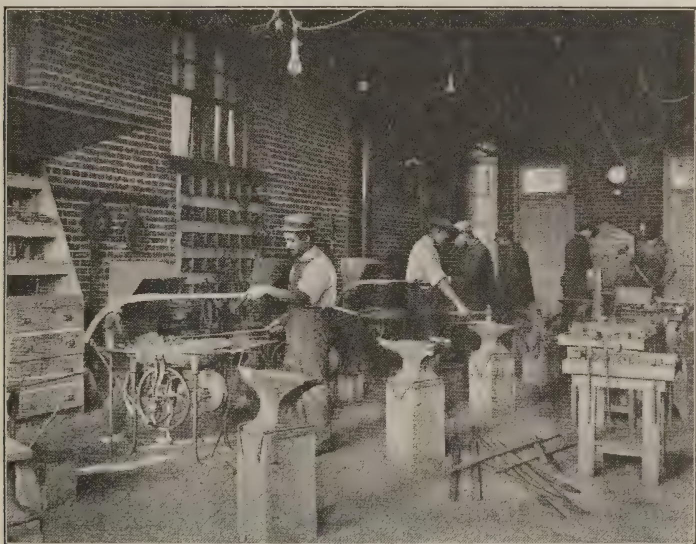
I Aarenes Løb er Hampton-Skolen vokset op til en hel lille By, idet der nu paa dens Grund staar omtr. 60 Bygninger, der rumme Boliger for Lærere og Elever, Undervisningslokaler, Bibliotek, Kirke, Hospital, Gymnastikhus, teknisk Skole, Husholdningsskole, Landbrugsskole, Savmølle og endelig en Række Værksteder, saasom Tømrer-, Møbelsnedker-, Murer-, Maler-, Karetmager-, Grovsmede-, Maskin-, Skrædder-, Skomager-, Sadelmager-, Blikkenslager- o. fl. Værksteder, samt et Bogtrykkeri. I disse Værk-

Murerlærlinge. Hampton.

steder udføre Eleverne alt det Arbejde, som Skolen selv har Brug for, hvorved de altsaa faa praktisk Uddannelse i eet eller flere saadanne Fag. Da Arbejdet endvidere betales af Skolen i Forhold til dets Værdi, faa Eleverne Lejlighed til for en væsentlig Del selv at tjene, hvad deres Ophold paa Skolen koster, og saa vidt det kan forenes med Undervisningens Tarv, udfører Skolen tillige Arbejde for Omegnen. »Saa vidt muligt«, siger Skolens nuværende Forstander, Dr. *Frissell,* »gøre vi Skolen til en Verden i lille Maalestok, hvor de unge lære at arbejde under de samme Forhold, som de senere møde i den ydre Verden. I alle Haandværksfagene staar Hensynet til Undervisningen i første Række,

og vi drive kun produktiv Industri i en saa stor Udstrækning, som er nødvendig for at hjælpe Eleverne til praktisk Kendskab til deres Haandtering.« Der lægges stor Vægt paa at give Eleverne Øvelse i at udføre de forskellige Slags almindeligt Reparationsarbejde, som forefalder i det daglige Livsforhold, ligesom de ogsaa skulle sættes i Stand til selv at bygge sig et tarveligt Hus og udstyre det med det nødvendigste Bohave. De skulle kort sagt kunne hjælpe sig selv og lære at stole paa sig selv, for paa den Maade selv at kunne skabe sig et eget Hjem og en selvstændig Livsstilling. Derfor faa alle Eleverne, baade

Grovsmedeværkstedet. Hampton.

mandlige og kvindelige, Uddannelse i forskellige Grene af Haandgerning og desuden i det mindste noget Kendskab til Agerbrug. »Ingen ung Mand tager Afgangseksamen fra Hampton«, siger Dr. *Frissell*, »uden at have arbejdet i Træ, Jærn og Metalplade og dertil faaet et Kursus i Agerbrug. Ingen Pige tager Afgangseksamen fra Skolen uden at have faaet Undervisning i Træarbejde, saa hun kan istandsætte og forarbejde simpelt Bohave, eller uden at have lært Madlavning og Borddækning og at sy sit eget Yder- og Undertøj. Hun faar ogsaa nogen Kundskab i Dyre- og Planteliv.« Det sidste sigter nærmest til Husdyrbrug, Fjerkræ- og Biavl, Havedyrkning o. l. Bierhverv ved Landbruget;

Undervisning i Samaritgerning. Hampton.

desuden faa Pigerne et lille Kursus i Sundhedslære og Sygepleje. Den praktiske Undervisning i Landbrug foregaar dels paa de Forsøgsmarker, der ligge paa selve Skolens Grund, dels paa to Skolen tilhørende Avlsgaarde paa tilsammen henved 600 Tdr. Land. Desuden drives en Lod paa 3 Tdr. Land som Mønster for et Husmandsbrug. Paa samme Maade som Industrierne give disse Landbrug en Del af Eleverne Lejlighed til at udføre

Agerbrugslære. Hampton.

Teoretisk og praktisk Undervisning i Dræning. Hampton.

lønnet Arbejde, og deres Produkter anvendes i Skolens egen Husholdning eller sælges.

Til hele denne praktiske Undervisning er selvfølgelig knyttet en indgaaende teknisk-teoretisk, saaledes at Eleverne lære at forstaa, hvorfor hver Ting skal gøres netop saaledes, som de se det; dette bidrager i høj Grad til at give dem Kærlighed til og Interesse for det legemlige Arbejde, og det stiller dem selvstændigt overfor de Arbejder, de senere i Livet faa at gøre med. De lære at udføre Beregninger og gøre Overslag, at bruge den

Planterødder studeres. Hampton.

bedste og mest økonomiske Arbejdsmaade og at vurdere Tingene efter deres virkelige Værdi i det praktiske Liv.

Men Mennesket lever ikke af Brød alene, og Hampton sørger da ogsaa i fuldt Maal for sine Elevers aandelige Udvikling i videre Forstand. Sideordnet med hele den industrielle Uddannelse gaar en »akademisk«, som ved Hjælp af Foredrag og Bøger meddeler Eleverne de almindelige Skolekundskaber: Læsning, Skrivning, Regning, Tegning, Sang, Gymnastik, engelsk Litteratur og Gymnastik, Historie, Geografi, Fysik og lidt Samfundslære. Bibelstudiet forsømmes heller ikke, og i Forbindelse med

I Bibliotekets Læsesal. Hampton.

den Aand, der i det hele raader paa Skolen, er dette i høj Grad frugtbringende for Elevernes moralske og religiøse Udvikling. Skolen slutter sig ikke til nogen enkelt bestemt kirkelig Retning; det er den almindelige kristne Tros Lærdomme, Eleverne gøres fortrolige med bl. a. ved Læsning i selve Bibelen. Desuden bibringes der Eleverne et lille Begreb om Begyndelsesgrundene i at undervise. Saa vidt muligt tager den »akademiske« Undervisning sit Udgangspunkt fra praktiske Forhold og sættes i Forhold til det praktiske Liv; Hampton-Regnebogens Opgaver ere f. Eks. helt igennem hentede fra det daglige Livs Forhold og angaa Ting, som Eleverne saa at sige daglig støde paa i deres Virk-

somhed. »I vore Sprogstudier«, skriver Dr. *Frissell*, »lære vi Eleverne først at gøre en Ting, saa at tale og skrive om den, og til sidst at læse om den. I det almindelige Kursus bruges der ingen Bøger i de første tre Maaneder, undtagen som Haandbøger. I Laboratorierne gøre de unge Mennesker Eksperimenter for at lære om Vand, Luft, Jordbundsforhold og Planter; disse efterfølges af Samtaler og skrevne Stile om, hvad de have set og udført. Studiet af Matematik har den samme praktiske Karakter. Hver Elev fører en Regnskabsbog, som udviser, hvad Skolen skylder ham for Arbejde, hvad han skylder Skolen for sit Ophold osv.; hver Maaned faar Eleven udleveret en Opgørelse fra Kassererkontoret, og disse to Regnskaber skulle da stemme overens. Hvis de ikke gøre det, bliver det undersøgt, paa hvis Side Fejlen ligger. Eleverne forarbejde forskellige Genstande, og Prisen paa det dertil brugte Materiale, den anvendte Tid osv. bliver beregnet. Landmaalingsarbejder foretages. Regninger og Optegnelser vedrørende Virksomheden paa Avlsgaardene, i Værkstederne og Køkkenerne blive sendte til Klasserne for at bringes i den rigtige Form. Tallene gøres levende.«

Som man ser, er her Teori og Praksis, Uddannelse af Aanden og Haanden smeltet sammen til en højere Enhed paa en beundringsværdig Maade; hvert enkelt Led i Kæden er passet sammen med Helheden, alt er nøje afstemt i Forhold til hinanden, saa Undervisningen danner et organisk Hele; og den ledende og regulerende Grundtanke, som ligger bagved hele Systemet, er den, at gøre Eleverne til selvhjulpne Mænd og Kvinder og give dem Midler i Hænde til ved egen Duelighed at bryde sig en Bane. Erfaringen viser til fulde, hvilke store Resultater der er naaet.

Men selv alt dette gør dog endnu ikke Hampton til det, det er; et saare vigtigt Led i Hampton-Systemet er endnu ikke nævnt, nemlig den Opofrelsens og Næstekærlighedens Aand, den sædelige Alvor og Følelse af Pligter mod Gud og Mennesker, den Sans for hjemlig Hygge, Renlighed og Orden, som Skolen formaar at indgyde sine Elever. Hele denne Paavirkning kan naturligvis kun til en vis Grad være Genstand for ligefrem Undervisning, den saa at sige indaandes med selve Luften og hviler aldeles paa de Personligheder, der lede Skolen. Det er ikke for meget sagt, at naar denne Side af Skolens Arbejde er

lykkedes saa godt, som Tilfældet er, da skyldes dette i første Række Grundlæggerens, General *Armstrongs*, ædle og milde Personlighed. Det var ham, som straks fra Begyndelsen af satte sit Præg paa Skolen, og det er hans Aand, der endnu stadig svæver over dens hele Liv. Det laa jo netop fra først af i hans Tanke, at de unge Negre, der havde gennemgaaet Uddannelsen, skulde føle sig som Missionærer for en højere Kultur og en renere Livsførelse; de skulde være Lys, der hver i sin Kreds skinnede frem gennem Vankundighedens Mørke, de skulde være Eksempler til Efterfølgelse og Foregangsmænd for deres Race. At dette virkelig er blevet Tilfældet i en aldeles forbavsende Grad, er der utallige Vidnesbyrd om; enhver Elev, der gaar ud

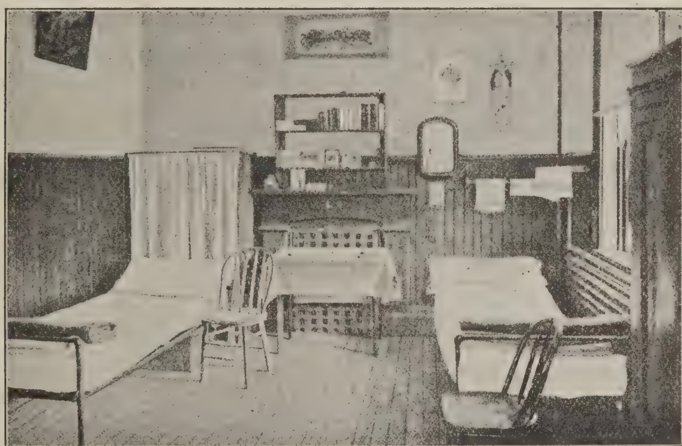

Eleverne marsjerer til Middag paa Stiftelsesdagen. Hampton.

fra Hampton, føler denne Missionsaand i sig, og hvor han slaar sig ned, enten det nu er som Lærer eller som almindelig Næringsdrivende, vil hans Indflydelse snart gøre sig gældende i Omegnen. Denne Skolens ejendommelige Aand bæres naturligvis først og fremmest af Lærerpersonalet, hvis hele Liv og Færden saa at sige maa være gennemglødet af og være et Udtryk for det Ord: »Jeg er kommen for at tjene og ikke for at lade mig tjene«; dermed staar og falder den. Dernæst er der nøje Tilsyn med Eleverne, der jo saa godt som uafbrudt holdes i Aande med legemligt eller aandeligt Arbejde; de unge Mænd ere underkastede militær Disciplin, gaa med Uniform og maa ikke forlade Skolens Grund uden Tilladelse; Tobaksrygning, Kortspil og Nydelse af Spiritus er forbudt; der indprentes Eleverne Søm-

melighed i Tale og Optræden og en strengt gennemført Renlighed og Orden med deres Personer og Klæder. Paa mange Punkter er der Fællesundervisning for de to Køn, og de unge Mænd læres til Ridderlighed og Ærbødighed overfor Kvinden. Der holdes selvfølgelig Gudstjeneste om Helligdagene og desuden daglig en kort Morgen- og Aftenandagt. Endelig indøves Eleverne i Søndagsskolegerning, Fængselsbesøg, Menighedspleje og lignende.

Skolen har for Tiden c. 80 Lærere og Lærerinder og c. 800 Elever (hvoraf c. 125 Indianere). Det almindelige (»akademiske«) Kursus varer normalt 4 Aar; men for de fattige Elever, som maa afarbejde hele Betalingen for deres Skoleophold, kan det

Elevværelse. Hampton.

tage den dobbelte Tid. Paa den anden Side er det de færreste Elever, som have Raad til at tage et fuldstændigt Kursus og aflægge Afgangsprøven som *graduates*; men selv et endog meget stærkt forkortet Ophold ved Skolen er af stor Værdi for de unge Mænd og Kvinder og forøger straks deres Chancer for vellønnet praktisk Arbejde. Skoleaaret er paa 36 Uger, idet Midtsommertiden er Ferie. Betalingen for Kost, Logi, Lys, Brændsel, Vadsk Lægetilsyn og til Dels Medicin er 10 Dollars om Maaneden, hvoraf dog som før nævnt en større eller mindre Del kan arbejdes af. For Undervisningen skal der betales 70 Dollars om Aaret; men for de fattige Elever, der vise Flid og gøre god Fremgang, er der en Mængde Stipendier at opnaa, idet Skolen formaar

Venner af dens Virksomhed til at betale Undervisningen for saadanne, ligesom dens Drift i det hele for en meget stor Del bæres af Pengemidler, der indsamles ad Godgørenhedens Vej. Dens faste Tilskud fra Staten og fra forskellige Legatfond er kun en ringe Del af de Summer, der ere nødvendige til at holde den i Gang.

For endnu en Gang kort og klart at sammenfatte »Hampton-Tanken« og »Hampton-Systemets« Midler og Maal, skal følgende rammende Udtalelser af General *Armstrong* anføres:

»Vor Opgave er ikke blot at gøre Folk til Elever, men at gøre Eleverne til Mænd og Kvinder, at opdrage Karakteren og uddanne Lærere og Ledere.«

»Hampton-Skolen hylder først og fremmest Tanken om Arbejdet som en moralsk og opdragende Kraft.«

»Hvis Hampton er noget, er det et Missionsarbejde for at udbrede et rent kristent Livs Sandheder blandt Negrene i Syden og Indianerne i Vesten.«

»Hampton-Kandidaterne som Helhed synes at være gennemtrængte af en Aand, som driver dem til personlig Bestræbelse for deres Folks Forløsning.«

»Jeg nærer ingen Frygt for Racespørgsmaalet, saa længe som Hampton er stærk og sund. Det er min Overbevisning, at Hampton har Kendsgerninger og Resultater at opvise, som vise Vejen til en fredelig Løsning af Racespørgsmaalet.«

Den sidste Udtalelse, hvis Sandhed nu vistnok kan siges at være almindelig anerkendt i de Forenede Stater, leder os naturligt ind paa nogle Betragtninger over den industrielle Negeropdragelses sociale Betydning. Som før nævnt, og som det er almindelig bekendt ogsaa her i den gamle Verden, vaander det amerikanske Samfundslegeme sig endnu stadig under det alvorlige og vanskelige Negerspørgsmaals Mareridt, og kun alt for ofte melde de uhyggelige Lynchinger os om, hvor frygtelig den Lidenskabens Strøm er, som dette Problem kan sætte i Bevægelse. Den vigtigste Aarsag til denne dybe Kløft mellem Racerne er den uhyre Forskel imellem deres respektive Kulturstandpunkter, som gør, at Negrene i de Stater, hvor de udgøre en nogenlunde betydelig Brøkdel af Befolkningen, af de hvide maa opfattes som en tung Klods om Benet paa Fremskridt og Udvikling og en Fare for vedkommende Samfund, et Vilddyr, der kun kan holdes i Ave ved Terrorisme. Paa den anden Side have dog talrige Erfaringer rundt omkring fra alle Egne af Uni-

onen nu noksom godtgjort, at de Negre, der tilegne sig en højere Kultur, blive økonomisk værdifulde Borgere i By og paa Land og ved deres Virksomhed udfylde et tilstedeværende Savn i Samfundet, at saadanne Negre kunne blive lige saa agtede af baade hvide og sorte Medborgere som nogen hvid Mand, ja endog komme til at beklæde offentlige Tillidsposter og fuldt ud gøre Fyldest i disse. »Den Neger«, siger *Booker T. Washington*, »der lærer at udføre et Arbejde, som Verden trænger til, han har for sin Del løst Racespørgsmaalet.« Det er her, at Hampton gør sin store og værdifulde Indsats; dens Elever vide, at i et Samfund som det amerikanske bliver en Mand regnet efter, hvad han duer til, og de vide endvidere, at de ere saaledes udrustede, at de kunne skabe sig en selvstændig og hæderlig Livsstilling, naar de selv ville lægge Haanden paa Ploven. Hampton-Systemet er og bliver mer og mer den Løftestang, ved Hjælp hvilken Negerracen skal hæves op til økonomisk Selvstændighed og aandelig Udvikling som det nødvendige Grundlag for en Gang i Fremtiden at komme i virkelig Besiddelse af de ærefulde Rettigheder, som Loven allerede nu hjemler dem, men som for det langt overvejende Flertals Vedkommende hidtil kun have eksisteret paa Papiret, eller ogsaa ere blevne sørgelig misbrugte af Mangel paa ret Forstaaelse.

I Tidens Løb er der i Sydstaterne blevet oprettet en Del andre Skoler efter Hamptons Mønster, baade private og offentlige, ja dens Indflydelse er endog kendelig paa det »hvide« Skolevæsen dernede. »For Øjeblikket«, siger *Booker T. Washington*, »er der næsten ikke een af de sydlige Stater, uden at den jo bestræber sig for at faa sat industriel Undervisning i Gang for sine hvide Drenge og Piger, og i de fleste Tilfælde er det let at følge disse Bestræbelsers Spor tilbage til General *Armstrong*.«

Den største og i enhver Henseende den mærkeligste af disse senere stiftede industrielle Skoler for Negre er det af *Booker T. Washington* stiftede og ledede *Tuskegee Normal and Industrial Institute**) i Staten Alabama, som er en direkte Aflægger af Hampton. Født som Slave paa en Plantage i Virginia ca. 1858 kom *Washington* i 1872 paa Hampton-Skolen, hvor han opholdt sig i 3 Aar og gennemgik det almindelige Kursus. I sin foran nævnte Selvbiografi giver han en i højeste Grad in-

*) »Tuskegee« udtales omtrent »Töskihgi« (med Tonen paa 2. Stavelse).

teressant Skildring af sit Ophold paa Skolen, og især vidne hans Udtalelser om General *Armstrong* om, hvilken mægtig løftende Indflydelse denne sjældne og store Personlighed øvede paa Eleverne. *Washington* er selv bleven det største Eksempel paa Hampton-Systemets Fortrin. Selv om Hampton ikke havde frembragt andre Elever end ham, er det blevet udtalt, vilde dog alt, hvad der er ofret derpaa, have været vel anvendt. I 1881 blev *Washington* kaldet til at forestaa eller rettere oprette en Negerskole af Hampton-Typen i den lille By Tuskegee dybt nede i Syden, og ved sin utrættelige Energi, sin pædagogiske Genialitet, sin store Veltalenhed, og ikke mindst ved sin Karakters Renhed og Uegennyttighed og sit uhildede og besindige Syn paa Negerspørgsmaalet har han nu bragt det dertil, at han selv er æret af hvide og sorte som en af Amerikas bedste Mænd, og hans Skole har endog overfløjet Hampton, hvad Størrelse og Elevantal angaar. En særlig Ejendommelighed ved denne Skole er, at den ledes udelukkende af Negre, noget som *Washington* med Bevidsthed har gennemført for at vise, at hans Race meget vel er i Stand til at løse en saadan stor Opgave; selv har han stadig under sin Kamp for Skolens Fremgang arbejdet under Indflydelse af denne Tanke, og han har følt det som et uhyre Ansvar overfor sit Folk, at hvis hans Stræben mislykkedes, vilde det i høj Grad styrke den paa den Tid hos mange hvide saa almindelige Fordom mod al højere Negeropdragelse — et Ansvar, som til Tider var ved at knuse ham med sin Vægt, men som paa den anden Side ogsaa drev ham til at anspænde sine Evner og Kræfter til det yderste. Han giver selv i sin ovennævnte Bog gribende Skildringer af, hvilke Vanskeligheder han har haft at overvinde, og man kan ikke nægte ham sin største Sympati og Beundring. Hans Skole har et endnu mere »industrielt« Tilsnit end Hampton — der drives i Tuskegee henved 40 Haandværk og Industrier — og det er *Washingtons* stærke Side at studere de praktiske Livsforhold i Syden overordentlig nøje og saa uddanne sine Elever netop med de forhaandenværende Forhold saa tæt for Øje som muligt.

Til saavel Hampton som Tuskegee er knyttet store Børneskoler, der tillige tjene som Øvelsesskoler for de voksne Elever, der særlig skulle uddannes til Lærergerningen. I disse Skoler er det samme praktiske Undervisningssystem gennemført, som anvendes overfor de voksne. Fra ganske smaa af lære Børnene

at dyrke en lille Stump Have, at vadske og stryge, sy og lappe o. s. v., og alt gaar som var det kun Leg. »Men denne Leg«, siger en amerikansk Forfatter, »udretter to Ting. For det første hjælper den til at lære Børnene, hvor langt vigtigere saadanne Ting som Vadsk, Strygning og Madlavning er i det virkelige Liv end Læsning og Skrivning, og dette afholder dem fra at vokse op med falske Forestillinger om hæderligt Arbejde. For det andet lærer det dem virkelig at udføre disse Arbejder paa den rette Maade. Børn, der undervises paa denne Maade, ere i Stand til at gøre Nytte hjemme og kan senere taale et hvilket som helst Kvantum boglig Lærdom uden at blive til Døgenigter . . . . Selv om jeg betalte 10.000 Dollars om Aaret for det, kunde jeg umulig noget Sted i eller ved Ny York skaffe min egen lille Dreng Fordelen af en saa god Skole, som det mest pjaltede lille Negerbarn frit kan nyde paa Hampton-Institutet.«*)

Af ovenstaaende Udvikling vil det formentlig fremgaa, at den industrielle Negeropdragelse i høj Grad fortjener Opmærksomhed ogsaa af os Danske, ikke blot fordi dette System i sig selv hviler paa store og almengyldige pædagogiske Sandheder, som sikkert kunde gøres frugtbringende paa adskillige Opdragelsesanstalter o. lign. her hjemme i selve Danmark; men ganske særlig er den af Interesse for os med Henblik paa vore vestindiske Kolonier. Det kan i denne Sammenhæng oplyses, at allerede adskillige fremmede Regeringer have set dens Betydning, saa f. Eks. baade Porto Rico og Haiti bevilger Penge til unge Negres Uddannelse i Tuskegee, som desuden søges af mange Elever fra det øvrige Vestindien og Mellemamerika, ja endog fra Afrika; i Skoleaaret 1904—05 var der saaledes ialt 81 Elever fra 12 fremmede Lande paa den nævnte Skole. Den tyske Regering har til sine afrikanske Kolonier indkaldt nogle Tuskegee-Elever som Foregangsmænd især paa Bomuldsdyrkningens Omraade. Hvad vilde da være naturligere, end at Danmark ogsaa søgte at drage Fordel af de glimrende Erfaringer, som ere gjorte paa Negeropdragelsens Omraade i Fristaterne! Hvis, som man formentlig tør antage, indtil det modsatte er klart bevist, de danske Negre ikke i aandelig Modtagelighed staa tilbage for de amerikanske, kan jeg ikke se rettere, end at det industri-

*) *Alb. Shaw* i American Monthly Review of Reviews, April 1900.

elle System maa kunne faa de samme gavnlige Virkninger paa dem, som det erfaringsmæssig viser sig at have paa Negrene i Fristaterne. Hvorledes Sagen bør gribes an, kan man jo tvistes om.

At det vestindiske Skolevæsen trænger til en grundig Reform, erkendes aabent i Kommissionsbetænkningen, og dette Punkt berøres ogsaa i næsten alle de til Kommissionen indgivne Andragender. Naar nu dette er Tilfældet og en saadan Reform vel er forestaaende, og naar endvidere Kommissionen selv og dens Raadgiver paa dette Omraade, Dr. *Rothe*, samt mange indfødte have været inde paa Tanken om Nødvendigheden af paa visse Punkter at indføre Haandgerning o. lign. som Undervisningsfag under en eller anden Form, forekommer det mig til Overmaal klart, at der ikke i denne vigtige Sag bør tages afgørende Beslutninger, før man har skaffet sig grundig Oplysning om Værdien af den ovenfor skildrede industrielle Negeropdragelse i de Nordamerikanske Fristater. Skoler som Hampton og Tuskegee give netop alt det, de danske Negre trænge til, baade paa Børne- og Ungdomsskolens Omraade; her har man et fuldt udviklet Undervisningssystem, som har staaet sin Prøve med Glans, og hvoraf man kan optage alt det, der passer for vore Øer; sikkert maatte vi prise os lykkelige, om vi kunde faa indblæst vort vestindiske Skolevæsen blot lidt af den Aand, der besjæler de nævnte amerikanske Skoler. Kommissionen anbefaler Udstykning af Jordlodder som et vigtigt Middel til at forbedre Landarbejdernes økonomiske Kaar og tillige til at forbedre Sædelighedstilstanden: »der findes ikke noget bedre Middel til at fremelske Familiefølelsen end Bevidstheden om at sidde paa sin egen Grund.« Men netop derfor synes det nødvendigt at indrette den elementære Undervisning paa en saadan Maade, at det industrielle System indføres allerede langt nede i Børneskolen; og her forekommer det mig, at Kommissionen ikke konsekvent har draget Konklusionen af sine Præmisser ved at undlade i tilstrækkelig Grad at betone de »industrielle« Fag (Husgerning, Havedyrkning, Haandgerning o. s. v.); i den skitserede Undervisningsplan for Friskolen lægges Hovedvægten stadig paa Kundskabsmeddelelsen (Komm. Bet. S. 317). Men Undervisningen bør tage Sigte ikke blot paa Børnenes intellektuelle og moralske Udvikling, men ogsaa paa at lære dem almindeligt praktisk Arbejde, og denne sidste Del af Undervisningen er netop ypperlig egnet til at støtte den intellektuelle og moralske Uddannelse. Paa dette Punkt vilde man utvivlsomt kunne lære

ikke saa lidt af de ovenfor omtalte Børneskoler ved Hampton og Tuskegee.

En saa fuldstændig Omvæltning i Børneskolen kræver selvfølgelig en tilsvarende i Læreruddannelsen. Dr. *Rothe* foreslaar at lade unge danske Lærere uddanne f. Eks. paa Jamaica, og nævner blandt derværende Anstalter især een *(The Mico training college),* hvor almindelig Skoleundervisning og Undervisning i Lærergerningen er forbundet med Oplæring i Agerbrug, Haandgerning af forskellig Art m. m. Denne Institution synes saaledes i mangt og meget at ligne de ovennævnte amerikanske Skoler; men dette behøver jo ikke at udelukke, at man ogsaa med Henblik paa Læreruddannelsen har sin Opmærksomhed henvendt paa disse.

Naar jeg, skønt som før nævnt personlig ubekendt med Forholdene i Dansk Vestindien, dog drister mig til at give Raad om deres Ordning, er det først og fremmest af Interesse for vore Koloniers Opkomst, og fordi jeg har Grund til at tro, at det amerikanske industrielle Negeropdragelsessystem kun er yderst lidt kendt her hjemme; og da jeg selv føler mig overbevist om dets store Fortrin, har jeg ment at burde henlede Opmærksomheden paa det i det Haab, at min Skildring af det maatte kunne vække deres Interesse, som i en nær Fremtid ville komme til at overveje det vestindiske Skolespørgsmaal, saa de vilde finde det Umagen værd at underkaste det en nøjere Prøvelse og gøre vore Kolonier delagtige i de store aandelige Værdier, som det formaar at skabe i de Nordamerikanske Fristater. Den Grundtanke, hvorpaa det hviler, synes for øvrigt at ligge i Luften i denne Tid ogsaa her i den gamle Verden. I sin Bog »Haandens og Hjærnens Arbejde« (1904) optræder Fyrst *Kropotkin* som en begejstret Talsmand for den — tilsyneladende uden at kende dens Anvendelse paa de amerikanske Negerskoler; her hjemme blev dens Betydning nylig fremhævet af Dr. *Edv. Lehmann* i hans Foredrag ved Pinse-Skolemødet i Roskilde (se Berl. Tid. 14. Juni Morgen).

Dansk Koloniudstilling samt Udstilling fra Island og Færøerne.

Den 31. Maj aabnedes i Tivoli den længe forberedte »Dansk Koloniudstilling samt Udstilling fra Island og Færøerne«. Aabningshøjtideligheden, der foregik i den store Koncertsal, havde et særdeles festligt Præg og overværedes af Hs. Maj. Kongen, Deres kgl. Højheder Kronprinsen og Kronprinsessen, Prin-

sesse Thyra og Prinserne Hans og Harald, samt flere af Ministrene og en Mængde andre kendte Notabiliteter.

Grosserer *Moses Melchior*, der er Udstillingens Præsident, bød Velkommen og gav i et kort Foredrag en Fremstilling af Udstillingens Program, samt skildrede vore Atlanterhavsøers nuværende Situation i finansiel og industriel Henseende.

Som Protektrice for Udstillingen erklærede Hds. kgl. Højhed Kronprinsessen dernæst denne for aabnet, hvorpaa hele Selskabet med Kongefamilien i Spidsen besaa Udstillingen. Denne omfatter Genstande fra Island, Grønland og Færøerne samt vore vestindiske Øer, og er baade interessant og lærerig. Vi skulle imidlertid i et senere Nummer faa Lejlighed til at fremkomme med en nærmere Beskrivelse.

Som meddelt i »*Atlanten*»*s* Nr. 17 vil der i Forbindelse med Udstillingen blive afholdt en Række Foredrag. Disse indlededes Lørdagen den 3. Juni af Oberstløjtnant *Rambusch* med et klart og særdeles livligt Foredrag om »Plantevækst og Landbrug i Vestindien«.

Det næste af disse Foredrag afholdtes den 17. Juni, hvor Pastor *Vibæk*, der har opholdt sig som Missionær i Grønland, gav mange interessante Meddelelser om »De grønlandske Hjem«.

Rensdyravl i Grønland.

Den 1. Juni afgik Den kgl. grønlandske Handels ny Damper »Hans Egede« paa sin anden Fart til Grønland. Med »Hans Egede« fulgte Forfatteren *Knud Rasmussen*, der, som bekendt, deltog i den litterære Grønlandsekspedition, Rensdyr-Lappen *Ole Ravna*, som deltog i Fridtjof Nansens Grønlandsekspedition, samt Rensdyr-Lappen *Isak Klementsen*, for at undersøge Betingelserne for Rensdyravl i forskellige Egne af Grønland og derefter eventuelt at udse et Sted, der egner sig til at være Hovedstation for Rensdyravl. Som det vil være »*Atlanten*«*s* Læsere bekendt (se Nr. 12) er det Kommandør *G. F. Holm*, der har fremsat Planen om Indførelse af tamme Rensdyr i Grønland. Forskellige kompetente Mænd have udtalt deres Tilslutning til den udkastede Plan (se Nr. 15, 16 og 17).

For at faa Sagen realiseret, indgik Kommandør *Holm* den 28. Marts d. A. med et af Foreningen »De danske Atlanterhavsøer« anbefalet Andragende til Indenrigsministeriet om, at der i Sommerens Løb maatte blive udsendt en Ekspedition til at undersøge Mulighederne for Rensdyravl paa Grønland.

Indenrigsministeriet stillede sig meget velvilligt over for Kommandør *Holms* Forslag. Der blev sendt Bud til *Ole Ravna* om, dersom han havde Lyst, sammen med en anden Lap straks at begive sig paa Rejse til Danmark for under Ledelse af *Knud Rasmussen* at deltage i den foran nævnte Ekspedition.

Sidst i September ventes Ekspeditionen tilbage hertil.

Kirke- og Skolevæsen i Grønland.

Ved
Poul Vibæk.

Da en udførlig Fremstilling af Kirke- og Skolevæsen i Grønland jo nærmest vilde blive hele den grønlandske Missions Historie og en Paavisning af det kristelige og kulturelle Standpunkt, Grønlænderne gennem Missionens Arbejde er naaet til, siger det sig selv, at hvad der i *Atlantens* Spalter i en enkelt Artikel kan fremstilles derom, maa indskrænke sig til de store Hovedtræk, og jeg skal derfor ogsaa i det følgende kun omtale, hvad der er af mere indgribende eller grundlæggende Betydning.

Da *Hans Egede* 1721 kom til Grønland, gjaldt det selvfølgelig for ham først og fremmest om at sætte sig ind i Sproget og gennem mundtlig Forkyndelse paavirke den hedenske Befolkning; Skoleundervisning i den Forstand, som vi nu tager det, kunde der selv i de sidste Aar, han opholdt sig i Landet, kun i ringe Grad være Tale om. Dog havde han kun opholdt sig forholdsvis kort Tid i Landet, før han foreslog Missionskollegiet at lade oprette et Seminarium for indfødte Kateketer, og dette Forslag fremførte han ogsaa senere, men desværre uden Resultat. Ligeledes fandt hans Bestræbelser for at faa ansat Nationalkateketer rundt ved de grønlandske Vinterpladser kun ringe Anklang hos Kollegiet; heller ikke hans Henstillinger om at faa bygget tarvelige Bedehuse af Jord og Sten mente Kollegiet at kunne bifalde.

Egede vilde undervise og kristne Grønlænderne, han vilde sammen med, at han bragte dem Kristendommen, ogsaa bringe dem Kultur og Civilisation. Betegnende er, hvad han skriver i sin Perlustration: »Det er uden al Modsigelse vist, at barbariske vilde Folk maa først gøres til fornuftige Mennesker, førend man kan gøre dem til kristne Mennesker, og man maa altid gøre Begyndelsen med jordiske Ting, thi saadan Læremaade har Frelseren Christus selv kommanderet os, idet han selv forestillede Guds Riges Hemmeligheder i Lignelser.«

Jeg har fremskrevet disse Ting, fordi denne Egedes Opfattelse har været grundlæggende og er som en rød Traad gaaet gennem hele Missionens Arbejde og endelig ved den nye Lov af 1. April i Aar har faaet en ny Godkendelse. Gennem Skolen,

ved indfødte Lærere, Kristendom og Kultur paa et nationalt Grundlag var og har været Midlerne og Maalet, men Vejen har været baade lang og trang. 1740 da *Jakob Severins* Oktroy blev fornyet, blev der i denne indført den Bestemmelse, at han skulde oprette tvende Skoler for grønlandske Børn, een ved hver Koloni (Godthaab og Christianshaab). Missionæren maatte saa antage 20—24 Børn ved hver Koloni til Skolegang, og disse Børn skulde i den Tid, de undervistes, underholdes paa Jakob Severins Bekostning; men denne Forpligtigelse blev aldrig opfyldt; efter gentagne Klager fra Missionærerne skrev han endog til Missionskollegiet, at dette nok vilde paalægge Missionærerne ikke at befatte sig med Skolespørgsmaalet uden Købmændenes Vilje og Raad, da disse saa til belejlig Tid skulde fremsende Børnene til Undervisning. At den belejlige Tid blev yderst sparsom, behøver næppe at bemærkes.

Efter de Principper, *Hans Egede* gik frem, var det selvfølgelig ikke noget særlig stort Antal, han fik døbt, og mange af dem bleve bortrevne ved den Koppesmitte, der bragtes til Landet 1733. Efter en Opgørelse 1743 fandtes ved Godthaab og Kristianshaab c. 200 døbte og Katekumener; om dem ved Christianshaab oplyses, at mange af dem kunde læse eller stave, og en Del skrive og lægge sammen. 1739 var den første grønlandske ABC udkommen, og 1742 blev der udgivet en Lærebog i Kristendomskundskab ligeledes paa grønlandsk. Mellem 1740—50 benyttedes foruden enkelte danske Kateketer ogsaa en Del indfødte, saaledes ved Christianshaab den flinke *Hans Pungiok*; mellem 1720—60 voksede Tallet paa indfødte Lærere betydeligt, og der blev, hvad allerede *Poul Egede* havde begyndt med, ogsaa antaget Grønlænderinder til Hjælp ved Skoleundervisningen; men medens der saaledes efterhaanden skaffedes de fornødne Lærekræfter, var dette langt fra Tilfældet med Huse til at undervise i. Pengemangel og passiv Modstand fra Handelskompagniets Side traadte stadig hindrende i Vejen. Arbejdet gik dog stadig fremad, og 1760 var Antallet af Børn, der blev underviste, steget til over 200.

En Række Handelspladser med Missionsstationer vare i denne Mellemtid anlagte, Christianshaab 1734, Jakobshavn 1741, Frederikshaab 1742, Fiskernes 1754, Ritenbenk og Sukkertoppen 1755, Umának og Holstensborg 1758 og endelig Egedesminde 1759.

I Tidsrummet 1760—91 anlægges endelig Kolonierne Uperni-

vik 1771, der dog senere nedlægges, og Julianehaab 1775, ligeledes anlægges en Loge ved Godhavn 1773.

Flere dygtige Missionærer bringer i dette Tidsrum Udviklingen fremad. Der arbejdes stadig paa den gamle Basis og efter de gamle Principper. Der benyttes endnu en hel Del danske Kateketer, og man søger at faa Sønner af blandede Ægteskaber til at træde i Missionens Tjeneste som Lærere, flere som f. Eks. *Glahn* søge at faa Missionskollegiet til at antage Grønlænderinder som Kateketer, da Lysten til Sælhundefangst ofte træder hindrende i Vejen for Kateketernes Virksomhed. Det er i dette Tidsrum, at den bekendte *Otto Fabricius* er Missionær ved Frederikshaab. Aar for Aar udvides Menighedernes Rammer, og henimod Slutningen af Aarhundredet er det kun den sydligste og nordligste Del af Landet, der ikke er kristnet. Hvad angaar Skolevæsenet, vil jeg anføre, hvad *Hans Egede Saaby* (1770—1778) skriver i sin Dagbog Side 86, da de øvrige Missionærers Indberetninger i det væsentlige slutter sig dertil. Han skriver: »Børnenes Antal var jævnlig 40—50. De smaa lærte snart deres Bogstaver og stræbte videre fremad; de store blev delte i Klasser efter Fatteevner og Fremgang og lærte alle deres, dem fornd forklarede Pensa, hjemme. Til Afveksling skrev disse 1 til 2 Timer hver Dag. I 11te senest 12te, ja undertiden endog i 10de Aar læste de færdigen og bestemt hver trykt grønlandsk Bog og kunde Katekismus, Saligheds Orden og en Del af Forklaringen udenad. Da denne ej var trykt, afskrev jeg et Eksemplar saa tydeligt, som jeg kunde det, og delte deri nogle Afsnit, hvilke Børnene fik som Forskrifter, naar de skrev nogenlunde og lærte det skrevne vel. Flere kunde saaledes paa een Gang afskrive Bogen, hvilken jeg senere leverede dem indsyet. Glade betragtede de den som Vidne om deres Forfremmelse og gemte den som en Helligdom. Da de jævnlig vekslede Breve med hinanden, ja endog med mig, saa fik de stedse mere Øvelse i at skrive.« Regning blev der derimod lagt mindre Vægt paa, da det, som en af Missionærerne skriver, var fast umuligt at bringe dem frem paa Grund af deres incommode Tællemaade. (Grønlænderne kunde, før de danske Tal bleve indførte, i Virkeligheden kun tælle til 20; de havde saa talt begge Hænder og begge Fødder, vare naaede til et helt Menneske. 20 hedder nemlig paa Grønlandsk inuk nâvdlugo, hvilket betyder »Mennesket til Ende«).

1773 var der bleven indført noget nyt, idet der var blevet ansat to Viceprovster, een for Sydgrønland ved Godthaab, *Eigil Thorhallesen*, og een for Nordgrønland ved Jakobshavn, *Jørgen Sverdrup*. Provsteinstitutionen fik imidlertid ikke lang Varighed; dels havde Provsterne Vanskelighed ved at tilse de store Distrikter, og dels medførte Institutionen store Udgifter. Der blev derfor ikke udnævnt flere end de to ovenfor nævnte, og i 1792 blev der foretaget endnu yderligere Indskrænkninger; men før jeg gaar over til dette Afsnit, maa den Forandring, der foregik i Handels- og Administrationsforholdene, omtales; 1774 overtog nemlig den danske Stat Handelen paa Grønland, en Instruks blev 1782 udfærdiget, og Inspektører ansatte, een for Sydgrønland med Bolig ved Godthaab og een for Nordgrønland med Bolig ved Godhavn.

Det næste Afsnit fra 1791—1844 er den Periode, i hvilken der særlig for den første Dels Vedkommende kun foreligger sparsomme Oplysninger om den aandelige Udvikling i Grønland. Den ulykkelige Krig med England, den vanskelige Forbindelse, der derved blev, Manglen paa Missionærer i Landet, alt det tilsammen gør, at det er ret vanskeligt at danne sig et klart Billede af Forholdene. Henimod Krigens Slutning var der kun 1 Missionær i hele Grønland. Tilstanden var som ovenfor vist ret tilfredsstillende ved Periodens Begyndelse, men det, at Missionen mistede sit Tilskud fra Kongens Kasse, hvad Handelskommissionen var den nærmeste Anledning til, gjorde, at Missionærernes Antal gik ned til fem, hvad atter medførte, at ingen af Missionærerne formaaede at udrette noget i de alt for overvældende store Distrikter. Det gik tilbage baade i kristelig og kulturel Henseende.

Der foreligger fra den Tid et interessant Aktstykke og en Række interessante Forhandlinger. 1804 tilskriver nemlig den administrerende Direktion for Handelen den kongl. Kommission for den grl. og færøiske Handel, at der absolut maa gøres noget ved Ungdommens Undervisning, da det ikke kan blive ved at gaa, som det gaar; thi Blandingerne, der, i Parentes bemærket, hyppig vare Frugter af de grønlandske Kolonisters mindre legitime Forbindelser med Grønlænderinder, syntes ikke at have samme godmodige Karakter som de ægte Grønlændere og truede med at blive en Fare for de Danske i Landet, og fik man ikke ved fornøden Undervisning i Tide deres Tanker ledet i den rette Retning, kunde der let komme Ulykker ud deraf.

Det er ret pudsigt, at Nemesis indhenter Kolonisterne, og Prof. *Otto Fabricius* siger da ogsaa i sin Erklæring, at det forekommer ham, at dette kunde være en Opfordring for Direktionen til at sende mindre usædelige og forvorpne Folk til Landet.

Handelsdirektionens Forslag gik for øvrigt ud paa, at der skulde oprettes en Skole i hvert Inspektorat. En af Missionærerne skulde saa paa hvert Sted forestaa Undervisningen under Tilsyn af Inspektøren, og Uddannelsen skulde gaa ud paa, at Grønlænderne kunde naa frem til at kunne have den samme Nytte af de borgerlige Indretninger som de øvrige Undersaatter i Kongens Riger. *Fabricius* svarer hertil, at hvis Direktionen blot vilde skaffe den Understøttelse tilbage, som Handelen havde faaet frataget Missionen, skulde denne nok sørge for Undervisningen, og han formener forøvrigt, at en Inspektør til at holde Eleverne i Ave og tvinge disses Forældre til at lade dem blive paa Skolerne næppe er nogen tiltalende Tanke. Sjælen i disse Forslag var for øvrigt Inspektørerne *Motzfeldt* og *Myhlenphort*. Forhandlingerne fortsattes for øvrigt uden Resultat omtrent en Snes Aar med større og mindre Afbrydelser. De virkelige Forhold have imidlertid næppe været saa slemme, som de fremstilles i Handelsdirektoratets Skrivelse. Nogen Tilbagegang har der nok været baade i kristelig og kulturel Henseende, og det vilde jo, især efter det Billede, Fabricius udkaster af Handelens Betjente, have været mærkeligt, om det havde været anderledes, saa meget mere, som hele Lærerpersonalet i Landet, Lærerinder og Læremødre iberegnede, var gaaet ned til under 60, af hvilke næppe mere end godt en Fjerdedel havde nogen videre Uddannelse, og dertil kommer, at der efter 1810 ingen danske Kateketer længer fandtes deroppe.

Det taler derfor i høj Grad til Fordel for de faa uddannede Kateketer, at de Missionærer, der kom op til Landet efter Krigsperioden, ikke fandt Forholdene aldeles forstyrrede. Saaledes skriver *Peter Kragh*, der ellers plejer at være ret streng i sin Dom, at alle voksne Børn i Egedesmindes Missionariat nogenlunde kunde skrive; og med de konfirmerede læser han nogle Aftener om Ugen, for at de kan vedligeholde og forøge deres Kristendomskundskab.

Og de Indberetninger, der foreligger fra de øvrige Missionærer synes allesammen at vise, at Skolekundskaberne hos de unge har været langt bedre, end man kunde have ventet; kun fra

et enkelt Sted, et enkelt Missionariat, ere Efterretningerne ret trøstesløse.

Som Følge af, at Missionen 1791 mistede den tidligere Understøttelse og fik Ordre til ikke at gøre større Udgifter, end Missionskassen kunde svare til, ja oven i Købet beordredes til efterhaanden at afbetale sin Gæld, maatte der foretages betydelige Indskrænkninger. Missionspladsen Upernivik var allerede bleven nedlagt 1789. 1792 forenedes Godhavn med Egedesminde, der 1792—94 forenes med Holstensborg og derefter 1794—99 med Jakobshavn, til hvilket Missionariat allerede tidligere Ritenbenk og 1792 Christianshaab og Claushavn vare lagte. I Sydgrønland var Godthaab fra 1792—1807 forenet med Frederikshaab, medens Julianehaab udgjorde et selvstændigt Missionariat. Tallet paa Missionspladserne var saaledes ved Aar 1800 bragt ned til 4, og først 1833, da Missionen ved Upernivik blev genoptagen, naaede Tallet op til 6. At Udviklingen under disse Forhold maatte være ringe, og at Tilsynet var utilstrækkeligt, behøver ingen Paavisning. Missionærerne kunde ikke faa Tid til at uddanne Kateketer, og dette gik ud over Undervisningen i Børneskolerne. Talrige Klager fra Missionærerne bevægede derfor endelig 1844 Missionskollegiet til at fremsætte Forslag til en ny og forbedret Ordning. Allerede 1815 i »Videnskabelige Forhandlinger ved Sjællands Stifts Landemode« fremførte Pastor *N. G. Wolf* stærke Klager over de opgaaende nye Missionærers fuldstændige Ukendskab til det grønlandske Sprog, et Forhold, der var fremkommet ved, at det ikke længere var teologiske Studenter, men Kandidater, der blev antagne som Alumner, og som Regel kun i faa Uger havde lært Grønlandsk hernede. Følgen heraf var bleven, at mange af Missionærerne aldrig lærte Grønlandsk, aldrig selv skrev Prædikener, men benyttede gamle, som saa laa omkring ved Missionspladserne, skrevne af deres Formænd; da dette Forhold i den følgende Tid ikke i nogen væsentlig Grad havde forbedret sig, foreslog Missionskollegiet, at Alumnerne forinden deres Udnævnelse til Missionærer skulde ansættes 1 à 2 Aar hos en ældre Missionær for at lære Sproget og sætte sig ind i de for dem nye og ukendte grønlandske Forhold. Ligeledes foreslog de en Tjenestetid paa 8 Aar saavel for gifte som for ugifte Missionærer, tidligere (1791) var denne nemlig fastsat til 10 Aar for gifte og 6 Aar for ugifte, hvad der havde sin Grund deri, at Missionærerne til Dels bleve lønnede med

Naturalforplejning, af hvilken den ugifte fik 1 Mands, den gifte $1^1/_2$ Mands Kost. En Mands Kost, der udleveredes hver 20de Dag, var 28 Pund Skibsbrød, 9 Pd. Smør, 12 Pd. salt Kød, 8 Pd. Flæsk, 6 Pd. tør Fisk, 1 Skæppe Gryn og $^1/_2$ Skæppe Ærter. Samtidig hermed betonede Missionskollegiet, at Missionærernes Kaar maatte forbedres, da Lønningsforholdene vare af den Beskaffenhed, at det var vanskeligt at skaffe dygtige Missionærer i tilstrækkeligt Antal; endvidere at der ansattes en Lektor i det grønlandske Sprog for 6 Aar ad Gangen. Endelig foreslog det at forhøje Antallet af Missionariater i Grønland til 8. Det vigtigste og for Grønland betydningsfuldeste af Kollegiets Forslag var imidlertid det, der gik ud paa at realisere *Egedes* gamle Tanke, nemlig om Oprettelsen af Seminarier i Landet. Følgen af denne Indstilling blev den kgl. Resolution af 27. December 1844, der i det væsentlige var en Godkendelse af det foran anførte. Missionærernes Pengeløn blev forhøjet for de giftes Vedkommende fra 300 til 600 Rdl. og for de ugiftes fra 150 til 400 Rdl., idet de samtidig beholdt Naturalforplejningen, og der blev fastsat 1300 Rigsdaler til Embedsrejser til Fordeling blandt de enkelte Missionariater i Landet; tidligere havde nemlig Missionærerne for en stor Del selv maattet afholde Udgifterne ved deres Embedsrejser. Resolutionen bestemte endvidere, at der skulde oprettes to Seminarier, nemlig ved Jakobshavn og Godthaab hvert med et Elevantal paa 8, og til Underhold for Eleverne blev bevilget 600 Rdl. Missionens Pengeforhold bleve ordnede saaledes, at Missionens Gæld til den ostindiske Missionskasse, 8000 Rdl. og 18.000 Rdl., som den skyldte den grønlandske Handel, skulde bortfalde, og den grønlandske Missions fremtidige Udgifter bleve regulerede til 16.360 Rdl. aarlig, deraf udgjorde Renterne af Missionens egen Kapital 1240 Rdl., Tilskuddet fra Statskassen 470 Rdl., Resten 14.650 Rdl. skulde aarlig udredes af den kgl. grønlandske Handels Kasse. Forslag til Skolebygninger og til Forhøjelse af de fremtidige seminarieuddannede Kateketers Lønninger skulde indsendes til Kancelliet.

Med disse Bestemmelser begyndte et nyt stort Afsnit af den grønlandske Befolknings Udviklingshistorie, og Resolutionen af 27. December 1844 har været Grundlaget for Udviklingen i Grønland lige til Vedtagelsen af den nye Lov »om Kirke- og Skolevæsen i Grønland af 1. April 1905«. Hvordan Forholdene vare en halv Snes Aar efter Seminariernes Oprettelse, fremgaar af

den udførlige Fremstilling, som Missionær og Seminarieforstander *Jansen* har givet i Dr. *Rinks* Bog »Grønland«. I denne Fremstilling siger han efter at have fremhævet Vanskelighederne ved at føre Grønlænderne frem til en højere Udvikling: »Og dog kunne vi, naar der fremsættes Spørgsmaal om Skoleundervisningens Standpunkt og den deraf fremgaaede Folkeoplysning trods alle disse og flere Vanskeligheder med fuld Sandhed og glad Tilfredsstillelse udtale det betydelige Resultat, at saa godt som den hele indfødte Befolkning i Sydgrønland kan læse og en stor Del af samme tillige skrive, et Resultat, som man jo forgæves vilde søge blandt ikke faa af de saa højt civiliserede, saa gammel kristelige Stater i Europa;« og senere i samme Fremstilling: »Altsaa den hele Befolkning kan læse, en stor Del af den skrive, og af den opvoksende Slægt lærer nu alle at skrive, men i evropæisk Regnekunst er Befolkningen endnu meget ukyndig.« Og Dr. *Rink* skriver om Standpunktet i Nordgrønland: »Det er vistnok allerede stort, at største Delen af den nuværende Generation under 30 Aar kan læse, og ikke faa skrive.« Det vil heraf fremgaa, at Grønlænderne omkring 1860 stod paa et ret tilfredsstillende Standpunkt med Hensyn til Skolekundskaber, og de ere gaaede frem siden den Tid, men ikke i den Grad, som det burde have været Tilfældet, og Grundene hertil ere flere. Først dette, at den Nytte, Seminarierne skulde gøre, viste sig at være langt mindre end forventet, dels fordi Elevantallet paa dem har været alt for ringe, og dels fordi Dødeligheden blandt de seminarieuddannede Kateketer har været overordentlig stor, hvilket sidste formentlig skyldes det stillesiddende Liv og maaske ogsaa det, at den danske Kost, Seminarieeleverne fik, ikke for dem havde den Værdi, som de grønlandske Kødspiser, og særlig Godthaab er et Sted, hvor der fanges overmaade faa Sæler. Følgen af Seminariernes Oprettelse blev saaledes ikke, som det burde have været, en bedre Oplysning Landet over, men kun, at enkelte større Pladser, særlig Kolonistederne fik mere oplyste Kateketer; Landet i det hele taget blev snarere daarligere betjent end hidtil, da alle Kateketerne vare blevne uddannede af Missionærerne; thi da fik saa godt som hver Plads en Kateket, der vel havde færre Kundskaber end de seminarieuddannede, men dog havde nogen Uddannelse, hvorimod det i Perioden efter Seminariets Oprettelse meget ofte hændte, at man selv ved større Pladser blev nødt

til at ansætte Fangere, der slet ingen Uddannelse havde, og dette har været Tilfældet lige til de seneste Tider; derfor er Forholdet den Dag i Dag dette, at Børnene paa to Nabopladser kan være himmelvidt forskellige i Retning af Kundskaber, og selvfølgelig har det ogsaa mange Steder været til stor Skade for den kristelige og moralske Udvikling, at man har maattet nøjes med Kateketer, der kun kunde læse en Søndagsprædiken op af en Bog fra Begyndelsen af forrige Aarhundrede.

En anden væsentlig Grund til, at der ikke skete de Fremskridt, man kunde have ventet, var den tiltagende Mangel paa Missionærer. Aar efter Aar var der Vakance i de forskellige Missionariater, og Vakancerne vare ensbetydende med Mangel paa Ledere og effektivt Tilsyn. I Frederikshaabs Missionariat var der saaledes Vakance 1850—51, 1863—64, 1868—69, 1874—84, 1887—92, altsaa Vakance i 18 Aar af 42.

I Holstensborgs Missionariat var der Vakance fra 1875—84, altsaa i 9 Aar. I Egedesmindes Missionariat var der Vakance 1872—79, 1881—85, 1887—92, eller med andre Ord: i Løbet af 20 Aar var Embedet kun besat i de 4. I Umanaks Missionariat var der Vakance 1869—70, 1872—76, 1877—85 og 1889—90, altsaa i Løbet af 21 Aar havde Missionariatet kun Præst i de 7. Ved Julianehaab og Upernivik var der gentagne Gange Vakance, saa det egentlig kun var de to Seminariepladser, der havde en stadig Betjening.

Det var først omkring 1890, at Tilgangen af danske Præster blev noget rigeligere, og egentlig først omkring 1900, at alle Missionspladser bleve besatte.

I 1859 var der sket den Ændring i Ledelsen af Missionen, at Missionskollegiet var blevet ophævet og Missionen i Grønland lagt umiddelbart under Ministeriet, og dette havde paa Grundlag af Kommissionsbetænkningen af 1871—72 taget den Tanke op, der i 1868 var fremsat af Folketingets Finansudvalg, nemlig at ordinere veloplyste, seminarieuddannede Kateketer til Præster, og 1874 blev den første, *Tobias Mørk* præsteviet, senere er endnu 5 andre Kateketer blevne ordinerede og opsendte til Grønland som ordinerede Overkateketer, kun en enkelt af disse har haft en selvstændig Virksomhed, de øvrige have bestyret deres Missionariater under Overtilsyn af danske Missionærer.

Grønland var og er endnu delt i 10 Missionariater, nemlig 1) Upernivik, 2) Umának, 3) Jakobshavn, 4) Egedesminde, 5)

Holstensborg, 6) Godthaab, 7) Frederikshaab, 8) Julianehaabs nordre og 9) Julianehaabs søndre Missionariat, samt 10) den i 1894 paa Østkysten ved Angmagssalik anlagte Missionsstation; i Aaret 1900, da den danske Stat overtog den af Brødremenigheden ledede Mission i Grønland i Julianehaabs og Godthaabs Distrikter, blev den førstnævnte delt i to Missionariater, en nordlig og en sydlig med Hovedstationer ved Julianehaab og Lichtenau.

I 1903—04 var Forholdene følgende:

		Indb.	Pladser
Upernivik.	1 grønlandsk Præst	926	21
Umának	1 dansk Præst. . .	1241	13
Jakobshavn	2 danske Præster .	1528	16
Egedesminde.	1 dansk Præst. . .	1562	24
Holstensborg m. Sukkertoppen	1 do. do. . . . 1 grl., ord. Overkt.	1650	15
Godthaab med Lichtenfels. .	2 danske Præster . 1 grl., ord. Overkt.	957	14
Frederikshaab	1 dansk Præst. . .	800	11
Julianehaab, nordre . . . . . Do., søndre, m. Frederiksdal	2 danske Præster . 1 grl., ord. Overkt.	2789	42

I Missionariaterne Godthaab og Julianehaab findes de tidligere tyske Menigheder, der i sin Tid grundlagdes i Grønland, først Ny Hernhut, anlagt 1733 af Brødrene *Stach* og *Christian David* tæt ved Hans Egedes Missionsplads Godthaab. 1758 anlagdes Lichtenfels ca. 15 Mil Sønden for Godthaab og 1861 Umának inde i Bunden af Godthaabsfjorden. Forinden var alt Syd for Julianehaab anlagt Pladserne Lichtenau 1774, Friederichsthal 1824, og Igdlorpait, der ligger mellem disse, blev oprettet 1864.

Brødremenighedens Mission har saaledes indskrænket sig til to Kolonidistrikter, til de to, hvor de gamle Nordboere i sin Tid levede.

Hvad denne Missions Virksomhed angaar, da har den altid været præget af kristelig Alvor, men har maaske lidt for meget ladet Kulturarbejdet ligge, særlig i de første Tider; de tyske Missionærer besad en ganske umaadelig Indflydelse paa Grønlænderne og kom derved til at danne en Stat i Staten, hvorfor

Handelsstyrelsens Stilling overfor dem var alt andet end venskabelig.

I 1900 bestemte de sig, som allerede tidligere antydet, til at opgive deres Missionspladser og forlade Landet, og i Løbet af faa Aar vil Forholdene ved disse Pladser staa paa samme Standpunkt som i det øvrige Vestgrønland.

Til Slut skal blot kortelig berøres de Reformer, der er indførte siden 1900. Paa Finansloven 1903 fik den forrige Kirkeminister I. C. Christensen i fuld Forstaaelse af, at Grønlændernes kulturelle Fremskridt beroede paa Kateketerne, opført et saa stort Beløb, at deres Lønninger i flere Tilfælde omtrent fordobledes, og de blev saaledes stillede, at de kunde ofre sig for deres Gerning, en Reform af meget stor Betydning, da de tidligere usle Lønninger vanskeligt tillod Præsterne at stille virkelige Krav med Hensyn til Kateketernes Arbejde. Ved Loven af 1. April 1905 er Tanken om, at Grønlænderne og da først og fremmest de grønlandske Kateketer selv skal bære Udviklingen allerede indenfor en overskuelig Fremtid, slaaet fast, idet de indfødte nu, hvad tidligere kun i et enkelt Tilfælde er sket, kan og skal være Førstepræster; ja, selv Provstestillingerne staar aabne for dem. Og samtidig er der lagt Vægt paa, at Seminarieundervisningen bliver saadan, at de, der gaar ud fra disse eller denne Anstalt, kan være i Besiddelse af Kundskaber, der berettiger dem til at indtage disse Stillinger, som man dog vist maa vise en vis Varsomhed med at give dem, saa længe Handelens overordnede Funktionærer i Grønland ikke søges blandt Landets egne Børn, hvad forhaabentlig snart vil ske.

Meddelelser fra Færøerne.

Paa Færøerne er i 1905 hidtil ikke sket store Begivenheder; men der er i al Stilhed dog sket en Del, der er værd at notere, fordi der derved er givet nogle gode Løfter for Fremtiden.

Det nye Aar begyndte med Startning af en Foredragsforening i Thorshavn, der allerede tæller et Par Hundrede Medlemmer. Det er Tanken fremtidig i Vintersæsonen at afholde

Foredrag — offentlige og gratis — hver 14. Dag. Der er hidtil afholdt 5 Foredrag om populære Emner af Overlærer *Lauritsen*, Andenlærer *Michelsen*, Læge *Fridericia*, Premierløjtnant *Ziegler-Sørensen* (fra »Beskytteren«) og Sorenskriver *Helms*, og Tanken synes at slaa godt an. Foreningen haaber i Sommermaanederne at kunne friste Foredragsholdere ogsaa udenfor Øerne til at give deres Bidrag til Fremme af Almenoplysningen her paa Øerne.

I Vinter fik vi Meddelelse om, at Landmandsbanken — efter foregaaende Forhandlinger med Formanden for et af Lagtinget nedsat Bankudvalg — var villig til at starte en færøsk Bank og selv tilvejebringe hele Kapitalen 200 à 300 Tusinde Kr. Sagen hviler foreløbig, indtil indeværende Sommers Lagting har faaet Tilbudet forelagt og har udtalt sig derom. Forhaabentlig har vi altsaa til Efteraaret en færøsk Bank, der vil blive af største Betydning for Ophjælpning af et selvstændigt færøsk Forretningsliv, der allerede nu gaar frem med sikker Kraft. Med Længsel venter ogsaa alle Forretningsfolk her paa Telegrafen, som i Forening med Banken vil kunne gøre det muligt for de færøske Købmænd i langt højere Grad end tidligere at staa paa egne Ben, saa at de ikke længere behøve at købe og sælge pr. Kommissionær.

Vort hidtil eneste Pengeinstitut »Færø Amts Sparekasse« i Thorshavn har i Vinter faaet sit eget Hus, et pynteligt, solidt og praktisk indrettet Stenhus, som bedre end det tidligere skumle, lejede Lokale passer til Sparekassens stadig voksende Omsætning. For 25 Aar siden var Indskuddene kun 60,000 Kr., nu 420,000 Kr.

Tæt udenfor Thorshavn rejser sig Fundamenterne til en Navigationsskole, som skal ledes af Dhrr. cand. phil. *V. Jensen* og Styrmand *Nielsen*. Det er Meningen, at Skolen skal forberede saavel til Fiskerskipperprøven som til Styrmandseksamen. Da de færøske Søfolks teoretiske Uddannelse hidtil sikkert kun har været den allernødtørftigste, hilses Skolen i Almindelighed med Glæde, om der end lyder Stemmer, der beklage, at Skolens Ledere ikke ere indfødte Færinger.

Vor Fiskerflaade vokser stadig ved nye Køb af Fartøjer. Der er i Foraaret tilkøbt en halv Snes Kuttere, mest af den sædvanlige engelske Type, saa at vor Fiskerflaade nu tæller ikke lidt over 100 store søgaaende Kuttere. Det nye i dette Foraar er Motorbaade til Fiskeribrug, hvoraf der er tilkøbt og bygget

adskillige. Ogsaa et Par af de større Kuttere ere blevne forsynede med Motorer.

Et nyt Opsving vil vort Havfiskeri sikkert faa ved Loven af 5. Maj iaar om Fiskerilaan, hvorved Statskassen har stillet til Disposition for færøske Fiskere et Beløb af 60.000 Kr. aarlig i 5 Aar som Laan til Indkøb af Fartøjer af over 1000 Kroners Værdi.

Det er at haabe, at det derved maa lykkes den ubemidlede færøske Fiskerbefolkning at skaffe sig Fartøjer, der bedre end de smaa aabne Baade egne sig til det stormfulde Hav om Øerne.

I Marts iaar er et Par Baade — fra Strømnæs og Kunø — forliste, hvorved 10 Mand, mest Familieforsørgere, omkom. Ogsaa i Efteraaret forsvandt en aaben Baad, fra Porkere, og 6 Mand druknede. Ogsaa ved Fuglefangsten er der fornylig sket en Ulykke, idet to Mænd fra Hestø — Fader og Søn — styrtede ned i Fuglefjældet og slog sig ihjæl.

Nu er Hvalfangsten i Gang, og foreløbig synes Fangsten at gaa ret godt. Alle de ældre Selskaber have deres — 9 — Baade ude og de bygger for Tiden en ny Station i Sundet mellem Østerø og Strømø, hvorfra der efter Sigende skal drives Fangst med 3 Baade. Et enkelt Selskab har iaar fragtet en større Slæbedamper, der slæber de skudte Hvaler fra Fangstpladsen helt nede under Shetland til Stationen her.

Vor Postforbindelse med Danmark gaar stadig frem, om end ikke med Kæmpeskridt. Dampskibsselskabet »Thores« Dampere anløbe nu til Stadighed baade Trangisvaag og Vaag paa Suderø, Thorshavn, Klaksvig og Vestmanhavn, og vort »Færøskib« Tjaldur løber stadig i fast Rute til alle vigtigere færøske Pladser.

Det forenede Dampskibsselskab, hvis Passagertakster hidtil have været en Del højere end de andre Skibes, har nu sat Prisen ned, saa at Billetten paa 1. Plads nu kun koster 50 Kr. mod 70 Kr. før. Her kommer nu til Thorshavn aarlig 45 Skibe i fast Rute, og de fleste Skibe særdeles vel indrettede. En Mangel har stadig Dampskibsplanen, nemlig at Skibene til Tider komme umiddelbart efter hverandre, medens der til andre Tider kan gaa 3 à 4 Uger, hvor vi slet ingen Post faar.

Trafiken mellem Øerne besørges som sædvanligt af vort lokale Postskib »Smiril«, der iøvrigt iaar har faaet ny Fører, idet Kaptajn *Clausen*, der med stor Dygtighed har ført Skibet, siden

det for 9 Aar siden begyndte sin Fart, er bleven afløst af Kaptajn *H. Debes*, tidligere Fører af den færøske Damper »Grani«.

Af Love, der særlig vedrører Færøerne, have vi iaar — foruden Fiskerilaanloven — faaet en Lov om Tilvejebringelse af nye Skøde- og Panteregister, hvorved det forhaabentlig vil lykkes at faa nogenlunde Rede paa de indviklede Ejendomsforhold med Hensyn til den færøske Odelsjord.

Meddelelser fra Dansk Vestindien.

Af et Brev fra St. Thomas meddeles følgende:

»Vi vaagnede den 2. April — H. C. Andersens Fødselsdag — og fandt Byen i dens sædvanlige Tilstand af Søndagsstilhed; dog noget var der paa Færde, i Havnen laa New York Damperen med Splitflag oppe, thi den skulde føre Gouvernør *Nordlien* til Staterne. Uagtet det er tidlig om Morgenen og Helligdag, samles en Del morgenduelige Medborgere for at sige Gouvernøren Farvel og takke ham for den Interesse og Arbejdsiver, han har vist for alle vore Forhold. Men Tiden løber, Gouvernøren er ombord, Maskinen sættes i Bevægelse, Damperen forsvinder, og vi kan gaa hjem og vente, vente paa den nye Gouvernør.

Den 27. April oprinder Dagen, Damperen med Gouvernør *Cold* om Bord stævner ind i vor Stolthed, St. Thomas' dybe, rummelige og velbeskyttede Havn, og Gouvernøren ser Byen, smuk som den er, bygget op ad og imellem Højene, med St. Thomas Bjærgaas til Baggrund, oplyst af vor dejlige tropiske Sol og omgivet af det smukke, blaa Hav. Gouvernementsbaaden lægger nu til, Gouvernøren stiger i Land, et Skud drøner igennem Luften, nok eet og nok eet, 17 ialt, og medens Røgen endnu ligger omkring Fortet, hilser Gouvernøren paa det tilstedeværende Kolonialraad, Embedsmændene, Konsulerne og vore andre Stormænd, overbringer en Hilsen fra Kongen, gør omkring og begiver sig op imod Gouvernementshuset.

Her paa St. Thomas gaar vi stadig og ønsker, at der maa blive aabnet for de himmelske Sluser, thi megen Regn har vi ikke haft i de sidste Maaneder, og Græsmarkerne er tørre og afgnavede.

Trods Vejrligets Ugunst har Plantagen Løvendlund dog haft en god Bomuldshøst af en udmærket Kvalitet. Paa Løvendlund begyndtes Arbejdet for $1^1/_3$ Aar siden under Ledelse af Forvalter *Engberg* — en tidligere Hedens Opdyrker —, og hvor der før kun var Krat i Krat, ser man nu Bananhaver, Bomuldsmarker og Græsgange. Denne Ejendom tilhører det stedlige Plantageselskab, hvis Stifter og senere Formand og Fører er Gouvernementssekretær *Helweg-Larsen*, vor Forenings Repræsentant herude. Naturligvis er det et Forsøg, Erfaring maa vindes og betales, og selv om Pengene ikke vil give et stort Udbytte, er her sikkert gjort en Gerning, der er af stor Betydning i Arbejdet for at indvinde for Kulturen og Menneskene, og derved for Danmark, vore kratbevoksede Flader og Bakker.«

H. Bøllemose.

Antallet i Danmark af Mænd og Kvinder, der ere fødte paa de danske Atlanterhavsøer.

Ved Folketællingen i 1901 blev det opgjort, at af Danmarks Befolkning var ialt 1762 fødte paa vore Atlanterhavsøer. Ved den foregaaende Tælling (1890) var Tallet 1490.

Af de 1762 vare fødte:

	Mænd	Kvinder
paa Færøerne	154	216
— Island	330	413
i Grønland	114	135
- dansk Vestindien	148	252
Tilsammen . . .	746	1016

Det er saaledes kun en meget ringe Del af det egentlige Danmarks Befolkning, der er født paa Atlanterhavsøerne, og det tør vel antages, at en stor Del af »Indvandringen« udgøres af Børn af hjemvendte danske Embedsmænd o. l.

Herpaa tyder det i alt Fald, at der ved Folketællingen d. 1. Oktober 1901 i Grønland kun fandtes 14 voksne Personer (over 15 Aar), der vare fødte i Grønland af evropæiske Forældre. I denne Forbindelse kan det ogsaa bemærkes, at Universitetet og vore øvrige højere Undervisningsanstalter drage en Del Islændere og Færinger herned for en Tid.

Af Personer fødte i det egentlige Danmark taltes i 1901

paa Færøerne	. . . .	32
— Island	. . . .	213
i Grønland	. . . .	272
- dansk Vestindien	. . . .	427

tilsammen altsaa 944 eller kun godt halvt saa mange som de her boende, paa Atlanterhavsøerne fødte Personer.

Ny Aars-Medlemmer

optagne paa Mødet den 9. Maj 1905.

(Hvor intet andet findes anført, er Medlemsbidraget 5 Kr. aarl.)

Navn	Adresse	Indmeldt ved
Balle, O. S. S., Grosserer	Stockholm	Generalkonsul Heckscher
Bie, J. A., Brygger, cand. polyt.	Hobro	Justitsr. Apoth. H. Hansen
» Michael, Sparekassedir.	do.	do.
Buemann, R., Sagfører	do.	do.
Buus, V., Læge	Hundborg, Thy	Landbrugskand. A. Friis
Christensen, Kaptajn, Bankdir.	Hobro	Justitsr. Apoth. H. Hansen
» J. M., Kolonialhdl.	Lemvig	Konsul H. I. Ernst
Effersøe, R. C., Landbrugkons.	Thorshavn	Kongsbonde Just Jacobsen
Genefke, Regnar, Købmand	Hobro	Justitsr. Apoth. H. Hansen
Glud, Stiftamtfuld., cand. jur.	Nykøbing, F.	Amtsvejinsp. Holm
Hammershaimb, Overretssagf.	Aalborg	Overlærer L. Bergh
Hansen, L., Forlagsboghandler	Stockholm	Generalkonsul Heckscher
Jørgensen, Harald, Mekanikus	Hobro	Justitsr. Apoth. H. Hansen
Knudsen, J., cand. mag.	København	Sekretariatet
Kragelund, C., Distr.læge, Dr. m.	Hobro	Justitsr. Apoth. H. Hansen
Kragh, O., Adjunkt, Dr. phil.	Nykøbing, F.	Amtsvejinsp. Holm
Lassen, H. D., Grosserer	København	Prof. Westermann
Lehrmann, Th., Bankdirektør	Hobro	Justitsr. Apoth. H. Hansen
Mølgaard, P., Læge	do.	do.
Nees, Wilhelm, Hestehandler	Lemvig	Konsul H. I. Ernst
Nielsen, L., Fuldmægtig	København	Landbrugskand. A. Friis
Petersen, A. Chr., Fabrikant	Vejle	Konsul H. I. Ernst
Sørensen, N., Sparekassedir.	Hobro	Justitsr. Apoth. H. Hansen
Steenberg, Bankdirektør	do.	do.
Stigaard, Dyrlæge	Lemvig	Konsul H. I. Ernst
Storehedinge Haandværkerfor.	Storehedinge	Distriktslæge H. Arctander
Syberg, Fritz, Gros., d. Vicekons.	Stockholm	Generalkonsul Heckscher
Wathne, Fr., Britisk Vicekonsul	Seydisfjord	Konsul H. I. Ernst
Wedel-Heinen, Fuldmægtig	København	Kammerherre Sehested

Dansk Koloniudstilling samt Udstilling fra Island og Færøerne.

Som allerede bebudet, skulle vi herved give en kort Oversigt over det vigtigste paa nævnte Udstilling, idet vi have formaaet sagkyndige Forfattere til at beskrive hver sin Afdeling.

Den islandske Afdeling. Alle »Atlanten«s Læsere vide at den islandske Udstilling er fremkommen under særlige og meget vanskelige Forhold; men det er meget langt fra, at alle de Besøgende vide dette. Jeg skal ikke komme ind paa at drøfte disse Forhold, men jeg maa nævne dem her til Forstaaelse af, hvor langt Afdelingen kan naa i Retning af hele Udstillingens Formaal, nemlig at udbrede Kundskab om og derigennem Kærlighed til de paagældende Egne og deres Indbyggere. For mig staar det da som en stor Ulempe, at der kun gives sparsom Oplysning om, hvorledes Islænderne leve nu, og hvilke Vilkaar de nu virke under. Udstillingens Ledere have vist ogsaa følt denne Ulempe; i alt Fald modvirkes den af en fortrinlig grafisk Fremstilling af *Islands materielle Udvikling* i Løbet af de seneste Aar. Disse Anskuelsesbilleder med tilhørende Tal ere smagfuldt ordnede paa en ligeledes kønt udført Tavle*). Da dennes Tal utvivlsomt ere rigtige, fortjene de at opbevares; derfor skal jeg her gengive de vigtigste af dem:

Landbruget, Høsten af

	Hø, Værdi	Kartofler	Andre Rodfrugter
i 1885	2.320.000 Kr.	2.900 Tdr.	2.800 Tdr.
- 1902	4.605.000 —	15.500 —	20.000 —

Antallet af	Hornkvæg	Faar	Heste
i $18\frac{81}{90}$ gnsntlg.	18.000	414.000	31.000
- 1902	27.000	700.000	45.000

Virksomhed paa Havet.

	Skibe ov. 20 Reg. Tons	Fiskeskibe	Fiskerbaade
i 1895	84 m. 3782 Tons	70 m. ? Mand	— — — — —
- 1902	170 — 9561 —	144 — 2049 —	2165 m. 8682 Mand

*) En smuk Gengivelse af denne kan faas til Købs (for 1 Kr.) paa Udstillingen.

	Indklareret Skibe	Tons
i 1888	254	45.000
- 1901	427	83.000

Dampskibsforbindelse mellem Danmark og Island	
i 1895 i alt	20 Rejser
- 1903 -	— 70 —

Udførsel af

	Fiskeriprod.	Landbrugsprod.	Forskelligt	I alt Kr.
i 1885	for 3.375.000	2.000.000	160.000	c. 5.500.000
- 1902	— 8.000.000	2.000.000	600.000	- 10.500.000

Andre Oplysninger.

	Indestaaende i Sparekasser	Forbrug af Spiritus	Landskassens Indtægter	
i 1885	437.000 Kr.	5.98 Potter pr. Ind.	$18\frac{86}{87}$	960.000 Kr.
- 1902	2.505.000 —	2.73 — - —	$19\frac{02}{03}$	2.064.000 —

Disse Tal vise en glædelig Fremgang over hele Linien, og en ikke uvæsentlig Grund til al denne materielle Fremgang finder man sikkert i den »Eneste Tilbagegang«, det nedadgaaende Spiritusforbrug. Hvad den smukke islandske Udstilling forøvrigt angaar, maa jeg indskrænke mig til nogle almindelige Bemærkninger.

Udstillingen giver i visse Retninger god Oplysning om, hvad Islænderne tidligere have udrettet, saaledes især ved Kunstindustri eller vel rettere kunstfærdigt Haandværk. De talrige smukke Arbejder i Metal, Træ, Ben, Horn o. s. v. ere almindeligvis meget stærkt udarbejdede, med mange og tidt indviklede Enkeltheder; Ophavsmændene have haft rigelig Tid, men sparsomt Materiale. — Gennemgaaende mere storstilede og enkle ere dog de mange *kirkelige Genstande,* som udgøre en meget ejendommelig Del af den islandske Udstilling. Naar man kender noget til Islænderne, deres store Kærlighed til Landet og dets Historie, tør man sikkert forudsige, at den aandelige Udvikling, som Udstillingen kun indirekte oplyser om, men som nødvendigvis maa ligge bag ved al den materielle, foran nævnte Udvikling, engang vil tage en saadan Retning, at Ejerne af de mange Døbefade, Altarkalke, Diske og Altarstager m. m. ville føle Glæde ved at lade adskillige af disse Genstande komme tilbage til Kirkerne, hvorfra de ere bortførte ligesom i Landflygtighed til profane Hverdagsboliger.

Den samme Stil som i Metal- og Træarbejderne genfinder man i de vævede Arbejder, Tæpper o. lign. Men ogsaa her

er der en Undtagelse: de udstillede kvindelige Højtidsdragter og andre Festklædningsstykker ere gennemgaaende af ensfarvet Tøj, smukt prydede med en enkelt Bort ell. lign., men aldeles ikke overlæssede; de vidnede om megen Smag.

I mere end een Henseende enestaaende er en udmærket smuk Ægsamling; Æg af vilde Fugle ere en væsentlig Indtægtskilde for adskillige Islændere. — Vedrørende Fiskeriet er der udstillet nogle enkelte Redskaber, et Par kønne Modeller og en enkelt Prøve Fisk, men intet som kan give Forstaaelse af den ovenfor nævnte Udførsel af Fiskeriprodukter for 8 Millioner Kroner aarligt. — Til Oplysning om Jordbruget finder man nogle smukke Faareskind og Uldprøver, nogle levende Faar og et Par Heste, men det kan ikke fortælle, at Hovedmængden af Islands Landbefolkning lever af Faareavl og næsten udelukkende færdes paa Hesteryg, samt at Heste er en stor Udførselsartikel.

Udstillingen omfatter mange smukke Landskabsfotografier; desværre ere de kun undtagelsesvis forsynede med Paaskrift om, hvad de forestille. I een Henseende er Islandsafdelingen ligestillet med de andre: Panoramaet fra Thingvallasletten er overordentlig smukt og naturtro. Man maa vide alle de Islændere Tak, som have tilvejebragt Udstillingen. Men til dem, som have holdt sig borte fra den, maa det siges, at de skylde os og endnu mere sig selv at tilvejebringe en fyldestgørende islandsk Udstilling hernede og at gøre det i en nær Fremtid.

C. V. Prytz.

Den færøske Afdeling. Den færøske Udstilling i Tivoli er i det hele og store taget ordnet med Smag og Omhu. Særlig tiltrække de to typisk færøske Stuer: Røgstuen (Køkken og Dagligstue) og Glasstuen (den finere Stue), sig Opmærksomhed. Stor Omhu er da ogsaa (under sagkyndig Ledelse af Hr. Justitsraad *R. Müller*) anvendt for at gøre disse til saa virkelighedstro Kopier som muligt af færøske Bondestuer, og saa godt som alt dagligdags Bohave og Husgeraad findes repræsenteret.

Af Prøver paa færøsk Industri, der iøvrigt ikke er saa vel repræsenteret som ønskeligt kunde være, bør særlig fremhæves *Arges* ejendommelige Knivindustri. De udstillede Knive ere smagfuldt forarbejdede, og Skafterne ere indlagte med originale færøske Mønstre. Af strikket, broderet og vævet Arbejde findes en Del, som er meget net; men her maa den Indvending gøres, at

disse Arbejder ikke i nogen Grad kunne siges at fremtræde som særlig færøske i deres Art. Man savner en færøsk Stil, man savner færøske Mønstre. Der findes en ejendommelig færøsk Tæppe-, Gardin- og Shawlindustri, men den er — bortset fra et enkelt Shawl — ikke repræsenteret paa Udstillingen, mulig af Mangel paa Tid. Nogle Fed Uldgarn ere udstillede, farvede med de af visse Planter, særlig Lavarter, udvundne Farver, som ere meget fine og holdbare. Man kunde ønske, at nogle af de udstillede broderede, strikkede og vævede Ting, som nu ikke frembyde noget nationalt, hverken med Hensyn til Mønster eller til Farvning, vare blevne farvede med de fine, hjemlige Plantefarver; de vilde gøre et langt virkningsfuldere Indtryk.

Af færøske Fabriksprodukter bør fremhæves *Lützens* Fiskeboller. Disse i Velsmag vistnok uovertrufne Boller fortjente en meget vid Udbredelse. Desværre ere de udstillede Daaser anbragte saa afsides, at man ikke let faar Øje paa dem.

Blandt en Række prægtige laadne Faareskind kan særlig fremhæves de rødbrune og tørvebrune (naturlig, ufarvet Uld). Et Par nationale Højtidsdragter findes; men man savner den dagligdags nationale Mandsdragt. I en Montre for sig selv findes udstillet en Række Prøver af færøsk Literatur (for Størstedelen tilhørende Frøken *M. R. Mikkelsen*). To Dekorationer af *Carl Lund* vise, den ene et Gadeparti i Thorshavn, den anden et Fuglefjæld (brat Fjældside med Søfugle, ud imod Havet). Gadepartiet virker i høj Grad stemningsfuldt; mindre illuderende er derimod Fuglefjældet.

Alt i alt maa det siges, at Færøerne ikke ere saa fyldigt repræsenterede paa Udstillingen, som ønskeligt var, og at meget af det, som er udstillet, ikke udmærker sig ved et saa nationalt Præg, som det burde.

Jakob Jakobsen.

Den grønlandske Afdeling. Indenfor denne findes adskillige Ting af meget stor Interesse, dog ikke saa meget fra Vest- som fra Østgrønland; men hvad der findes fra sidstnævnte Sted, er af en saa ejendommelig Beskaffenhed — en Rest fra den eskimoiske Naturtilstand — at det maa vække berettiget Opsigt. Det er nutildags sjældent at faa fat paa saadanne Ting, thi de mere civiliserede har paa mange Maader paavirket de lavere staaende Stammer — men Samlingen her er fra et —

rimeligvis i Aarhundreder — aldeles isoleret Folk, der paa sit nationale Grundlag selv har frembragt netop dette. Af de enkelte Ting maa særlig nævnes Huer og Kasketter af Fuglebælge, saaledes er et helt Maageskind omdannet til en morsom Hue, hvor Halen sidder bagud og vipper, ligeledes Huer af Ræveskind og broderet udsyet Sælskind, dertil slutter sig Kasketskygger eller Øjenskærme af Træ med Benprydelser og forskelligartede Snebriller. Et Par Angakok-Masker fører Tankerne mod Indianerne paa Amerikas Vestkyst. Der findes i den østgrønlandske Samling endvidere Klædningsstykker af enhver Art, Fangstredskaber til Fiskeri og Sælfangst, derunder Kastetræer, der ligefrem er oversaaede med Udskæringer i Ben.

Interessante er ogsaa de i Flydetræ udskaarne Landkort. Alt ialt er den østgrønlandske Samling værd at se og af stor ethnografisk Interesse. Derimod lader den vestgrønlandske paa flere Punkter en Del tilbage at ønske.

Forbavset spørger man, hvorfor Kap-York Eskimoerne ikke er repræsenterede. En dansk Ekspedition har nylig besøgt denne fjærne, enlige Stamme, og vi véd alle, at en rig Samling er hjembragt derfra, men ikke en Gang et Billede deroppefra opdager man; dette synes lovlig lidt »up to date«. —

Der er ogsaa flere af de fra Vestgrønland udstillede Ting, som Komiteen helst skulde have ladet blive borte, særlig disse forpjuskede mølædte Hunde, der omtrent ligner grønlandske Hunde ligesaa meget, som et Fugleskræmsel ligner en Fugl; »disse ækle Dyr« som jeg forleden hørte en Dame benævne dem. Og dog er de grønlandske Hunde smukke, prægtige Dyr; heller ikke Slæden med Tilbehør, f. Eks. den malede Pisk og flere andre Smaating rammer de virkelige Forhold saa nøje, som ønskeligt, — men er der saaledes en Del at udsætte, er der ogsaa meget, der fortjener stor og berettiget Ros, saaledes Udstillingen af grønlandske Industrigenstande, der giver et godt og fyldigt Billede af, hvad Grønlænderne med deres faa og tarvelige Redskaber kunne præstere, og hvad de ville kunne præstere, naar de i Skoler (Efterskoler) faar fornøden Vejledning. Der findes smukke Arbejder i Kryolith, Vægsten og Ben, saavel af Hvalrostand som af Narhvalhorn; desuden Arbejder af Straa og syede Sager: Bælter, Sko, Støvler (Kamikker), Fodposer, Tæpper m. m. Disse Ting kunne selvfølgelig kun til Dels naa op paa Siden af, hvad Bundtmager Bang udstiller; men der er ogsaa mange

Tænder, der løber i Vand foran dette Damernes specielle Samlingssted.

I en Montre for sig selv staar en Gengivelse af Bruddet ved Ivigtut, udført af nuværende Branddirektør *G. E. Schmidt* i Hellerup, der tidligere har været Leder af Kryolithbruddet. Det er udført med en minutiøs Nøjagtighed — ikke blot Bruddet selv, men ogsaa Byen, Husene, hele Omegnen, saa man ved at se det lille Kunstværk, faar et fuldt paalideligt Billede af den eneste Mine i det mineralrige Grønland. Det hører absolut til det mest instruktive paa hele Udstillingen.

Udmærkede ere ogsaa den Række Billeder fra Grønland, som dækker den ene Sidevæg, — Skade, at man saa daarlig kan komme til at se dem paa nært Hold; de fortjente en langt bedre Plads, og enhver, der nøjere ønsker at sætte sig ind i Forholdene deroppe vil have Udbytte af at gennemgaa denne store Serie, der siger mere end mange Ord. Billederne skulle være tagne af forhenværende Læge ved Godthaab, Dr. *Krabbe.*

En god Egenskab ved den vestgrønlandske Udstilling er den rige Maade, de enkelte Ting er repræsenterede paa; der findes som Regel flere forskellige Eksemplarer af hver Ting; desværre er en Sammenligning mellem Nord- og Sydgrønland ikke foretaget, Sammenstillingen af de forskellige Ting synes at have et noget tilfældigt Præg.

Grønlands Mineralrigdom fremstilles ved en Kryolithblok og nogle af de af Grosserer *Bernburg* indsamlede Mineralier som Grafit (derimellem to Dusin veritable grønlandske Blyanter), Kobbererts, Marmor, Glimmer og Kul. Ved Siden deraf er en Montre med Forsteninger.

I Længdehallen maa mærkes paa den ene Side det dejlige Panorama fra Umanaksfjorden i Nordgrønland; det giver et friskt Pust deroppe fra, og hvis den lidt forstyrrende Forgrund ikke havde været, vilde man have troet sig hensat til selve Landet, saa illuderende er det.

Paa den anden Side findes »De danske Atlanterhavsøer«s Udstilling med Foreningens Tidsskrift »Atlanten«, Kort over Forøgelsen af Medlemstallet m. m. m.

Et Par enkelte grønlandske Prospektkort kan faas, endvidere et Billede af Panoramaet og nogle med grønlandske Tegninger, udførte af en Grønlænder.

Poul Vibæk.

Den vestindiske Afdeling har ved sin Tilbliven maattet kæmpe med en Del Vanskeligheder, foraarsagede ved Øernes store Afstand herfra og den knapt tilmaalte Tid i Forbindelse med den Omstændighed, at det viste sig umuligt atter at danne en lokal Komite saa kort efter Afholdelsen af den vestindiske Udstilling i Industriforeningen.

Uden saaledes at være bleven særlig righoldig kan Afdelingen dog siges at virke som Udstillingens Alpha og Omega: Ved Indgangen er der plantet tre veritable Kokospalmer, under hvilke en Neger fra St. Thomas er stationeret ved Stalden med de fire smaa Æsler sammesteds fra, medens den forreste Del af Hovedhallen indtages af de vestindiske Montrer og Interiører. Har man derefter gennemvandret de øvrige Afdelinger og passeret de overraskende Udsigter over islandske, færøiske og grønlandske Panoramaer, afsluttes Udstillingen med Teatermaler *Carl Lunds* overordenlig smukke Fremstilling af Byen Charlotte Amalie og St. Thomæ Havn med Omgivelser.

Forgrunden til dette Panorama dannes af en lille, vestindisk Have med Palmer, Krotonbuske og Kaktus, og Udsigten, som er meget illuderende, kan nydes under Indtagelse af en eller anden kølende, vestindisk Forfriskning, der i Pavillonen serveres af en stærkt farvet oversøisk Landsmandinde.

Af Udstillingsgenstande kan fremhæves to Stueinteriøer med flere Prøver paa udmærket Negersnedkerarbejde i fuldt Mahognitræ. Endvidere findes en Montre med det kniplingsagtige »Spanish work«, der giver en smuk Ide om den Højde, hvorpaa kvindelig Husflid staar paa vore Øer.

I en anden fritstaaende Montre ses en ejendommelig Samling af saadanne Skaldyr, Koraller og Insekter, som hører hjemme i Vestindien, samt Prøver paa dansk-vestindiske Frembringelser som Syltetøjer, Rom, Likør og lignende.

En stor Hajfisk, en saakaldet Hammerhaj, er under Udstopning og vil senere blive opstillet.

Industrien er repræsenteret ved udmærket Kurvemagerarbejde, der let finder Købere her, samt Pottemagerarbejde med Vaser og Krukker af ejendommelige og kønne Former.

Landbruget antydes ved en Opstilling af Sukkerrør, hvorimod det færdige Produkt, det ægte St. Croix Sukker, ved et Uheld ombord paa Damperen blev ødelagt af Petroleum og saaledes ikke naaede frem til Udstillingen. Hvorledes Sukkerrørene

knuses og Tilberedningen af Sukkeret finder Sted efter gammeldags Metode, ses af et Muscovadosukkerværk en miniature, der er forarbejdet af en kulørt, vestindisk Maskinarbejder, Mr. *Armagine.*

Plantageselskabet »Dansk Vestindien« har paa en Række Kort givet en Oversigt over det af Selskabet til for et Par Maaneder siden paa Plantagerne udførte Arbejde. Alle paa Kortene farvelagte Arealer — 108 acres Sukkermarker paa Plantagen Blessing undtagne — er siden Ejendommenes Overtagelse af Selskabet bleven ryddede og tildels bragte i Kultur.

I alt var der i April af 4430 acres saaledes behandlet 2412, hvoraf paa St. Croix 2152.

I en af Montrene fremvises en Prøve paa den af Selskabet producerede Bomuld, der er bleven særlig godt bedømt i England. Man haaber, at Bomuldskulturen vil kunne udvikles til at blive af væsenlig Betydning for de dansk-vestindiske Øer, i hvilken Retning der fra Plantageselskabets Side gøres kraftige Anstrængelser ved Tilplantning af store Arealer, samt Opstilling af Maskiner til Rensning af Produktet.

Ved Siden af de nævnte Kort vil man paa Væggen blandt andre Billeder fra Øerne finde ophængt to fra Kronprinsesse *Louises* Børneasyl i Frederikssted, en Institution, der er fortræffeligt paabegyndt og forhaabenlig med Tiden ved fornøden Støtte vil kunne vokse sig stor og stærk til Gavn for Kolonierne og deres Befolkning.

For Hovedhallens Vedkommende kan endnu nævnes nogle Fiskeriredskaber, og for Enden af den lange Gang tæt ved Pavillonen med Panoramaet har det dansk vestindiske Frugtkompagni indrettet en Butik med et righoldigt Udvalg af sine vestindiske Sager, af hvilke kan fremhæves Syltetøjer i mange Variationer, ægte St. Croix Rom, Guavaberryrom, Likører, Honning, Citronsaft, Bananer, Bananmel, Børnemel af samme Produkt og m. m.

Af levende Dyr fortjener nogle ualmindelig sorte Grise, samt et Par store Havskildpadder at nævnes.

I det hele taget kan Udstillingen og dennes vestindiske Afdeling i høj Grad anbefales til flittigt Besøg.

F. Lassen Landorph.

Om Moskusoksens Overførelse til Island.

Ved fhv. Konsulent, Landbrugskandidat *A. Friis.*

Da jeg formoder, at Medlemmerne af »De danske Atlanterhavsøer« kunne nære nogen Interesse for ovennævnte Sag, som blev optaget i »Atlanten« Nr. 17, hidsættes her følgende Erklæringer, som ere modtagne fra bekendte Mænd. De anføres i den Orden, hvori de ere modtagne.

1. Som viceformand i den islandske sektion af »De danske Atlanterhavsør« tillader jeg mig herved at udtale, at jeg med intéresse har læst Herr *A. Friis*' artikkel om moskusoxens overførelse til Island, og at jeg, uagtet jeg ikke har den tilstrækkelige kompetance til at bedømme sagen, gærne anbefaler den til velvillig overvejelse og al mulig støtte, hvis det af sagkyndige anses for heldigt, at en sådan overførelse, som den her er tale om, finder sted.

København $^9/_6$ 1905. *Finnur Jonsson,*
prof.

2. Deres Forslag, (»Atlanten«, 2. Aarg. Nr. 17) om at søge Moskusoxen akklimatiseret paa Island, forekommer mig at have saa stor Interesse, at det ubetinget fortjener Støtte.

Efter al Sandsynlighed vil Moskusoxen virkelig kunne trives og formere sig paa Island; kun Klimaets Fugtighed kan maaske være en Hindring, i hvert Fald i nogle Egne; derom kan imidlertid kun vindes sikker Oplysning netop ved at forsøge Indførelsen.

Lykkes Forsøget, vil Moskusoxen sikkert kunne blive til økonomisk Vinding for Island. Udsigten dertil synes mig en tilstrækkelig vægtig Grund til, at Deres Forslag bør sættes i Værk.

Dertil kommer, at man ved at vinde nyt Land for denne ejendommelige Dyreform, vil bidrage til at sikre dens Existens; som bekjendt er dens nuværende Udbredelsesomraade kun en lille Del af det tidligere, og i en Del af dens nuværende amerikanske Omraade er den udsat for en hensynsløs Udryddelse; selv Østgrønlands nordlige Kystegne er nu ikke længer noget Fristed for den.

Ogsaa fra dette Synspunkt forekommer det mig i høj Grad vigtigt, at en Omplantning til Island bliver forsøgt.

Universitetets zoologiske Museum. Deres ærbødige
København, den 15. Juni 1905. *Hector F. E. Jungersen,*
Prof. zool.

3. I Anledning af Deres Forslag om at søge Polar-Oxen overført til Island, fremsat i »Atlanten« (Nr. 17, 2. Aarg.), skal jeg tillade mig at bemærke følgende:

Forsaavidt en Overføring af denne Art til et nyt geografisk Omraade overhovedet skal have nogen Udsigt til at lykkes, forekommer det mig, at Island, fremfor andre Egne i det europæisk arktiske

Gebet, maa kunne byde saavidt gunstige Betingelser, som der i det hele er muligt for denne mærkelige Form, der kræver saa særegne Naturforhold for at kunne trives.

Det er ikke usandsynligt, at den baade vil kunne efterhaanden vænne sig til Islands fugtige Øclima, og finde passende Føde; og som Omstændigheder, der maa antages at lette Forsøget, maa, efter min Mening, særligt fremhæves, at Øen er fri for Ulve, at den har saa store, ubeboede Arealer, og at der er en Mulighed for, paa et saa naturligt begrændset Omraade, at kunne controllere Stammen, og haandhæve de nødvendige Frednings-Bestemmelser. — Et Forsøg med denne Arts Overføring til Island vil i det hele være af betydelig biologisk Interesse, og har sandsynligvis ikke ringe Udsigter til at kunne lykkes.

Christiania 22. Juni 1905. Deres ærbødige

R. Collett,
Prof.

4. Jeg har desværre ingen personlig erfaring med hensyn til moskusoxen og dens levesæt; men efter det kendskab, jeg gjennem litteraturen har dertil, forekommer det mig ikke usansynligt, at dette merkelige dyr maatte kunne leve og formere sig, ialfald i enkelte dele af Island, og det synes mig derfor som at en overførelse did af denne dyreart maatte være udførbar, eller ialfald et forsøg værd.

Rent videnskabelig set vilde et saadant foretagende have megen interesse, og som De jo selv har fremholdt i Deres artikkel i »Atlanten«, vil det visselig ogsaa kunne bli af praktisk betydning, og jeg vil ønske Dem alt muligt held med denne sag.

Jeg ved ikke om der for tiden gaar norske fangere til Grønlands østkyst, dette sker jo meget uregelmæssig, da det økonomisk set neppe er sikre foretagender, men jeg tviler ikke paa at man mod betaling kunde faa dem til at gaa did, og paata sig indfangning og overførelse af dyr. — Om de dermed forbundne udgifter er det imidlertid vanskeligt at udtale sig, idet det selvfølgelig vil afhænge af skibets størrelse, af hvad fangst de forøvrigt kunde gjøre sig haab om at drive o. s. v. Som det vistnok vil være Dem bekjendt, er der nu af den tidligere norske sælfangerflaade (med damp og seil) meget faa tilbage.

Lysaker, den 24. Juni 1905. Erbødigst

Fridtjof Nansen.

5. Det är mig ett stort nöje att härmed kunna meddela, att jag finner Edert förslag att söka införa myskoxar till Island särdeles tilltalande och mycket välbetänkt.

Det enda hinder, som synes mig kunna möta, skulle tilläfventyrs, såsom professor Jungersen redan framhållit, kunna ligga däruti, att Islands klimat är väl fuktigt, och man borde följaktligen söka välja ett omraade, där nederbörden är relativ liten. — Om djuren vistas så högt upp, at nederbörden tar form af snö, har den dock intet att betyda. — Att myskoxens införande på något sätt skulle kunna skada fårafveln, kan jag omöjligen tro, helt visst

skulle djuren trifvas godt vid sidan af hvarandra. — Då man betänker myskoxens stora värde i ekonomiskt hänseende (köttet, mjölken, huden och framförallt *ullen*), hvilket jag i flera uppsatser framhållit, anser jag att realiserandet af Eder plan skulle kunna blifva en verklig nationalvinst för Island.

Stockholm, den 27. Juli 1905. Högaktningsfullt

A. G. Nathorst.

6) Undertegnede tillader sig paa det bedste at anbefale Herr Landbrugskandidat *Friis'* Andragende vedrørende Moskusoxens Indførelse til Island, til Althingets Bevaagenhed.

Hvis Moskusoxen blev overført til Island og der kunde finde et nyt Hjemland og formere sig, vilde den sikkert med Tiden blive af Betydning for Landets Økonomi. — Det haardføre Dyr kunde sikkert opholde sig i Dele af det indre Island, som nu henligge til ingen Nytte, og vil med Tiden kunne yde Landet Erstatning for Udgifterne, samt maaske en ikke saa ringe aarlig Indtægt ved sit Kjød, Ulden og Huden, samt ved de levende Exemplarer, der kunde sælges til Udlandets zoologiske Haver.

Da Moskusoxen kan leve under ublide klimatiske Kaar og kan spise næsten hvadsomhelst af den lavere Plantevæxt, vil den kunne leve i de Regioner af det islandske Højland, hvor næsten ingen andre Dyr færdes.

Fjældstrækningerne paa den nordvestlige Halvø vilde, tror jeg, egne sig til det første Forsøg, de benyttes næsten slet ikke til Faareavl, og de klimatiske og øvrige Naturforhold ligne meget dem, der findes paa Grønlands Østkyst, hvor Moskusoxen har hjemme.

Da Bekostningen ved Iværksættelsen af et saadant Forsøg efter islandske Forhold vilde blive ret betydelige, og da det har almindelig videnskabelig Betydnlng at bevare dette sjeldne og mærkelige Dyr, synes jeg, at det var ønskeligt, at Althinget, hvis det ikke ser sig istand til at bevilge alle Omkostningerne, tilsagde Foretagendet sin Støtte ved at give Moskusoxen et Fristed paa Island, saafremt Regjeringsmyndighederne i de øvrige nordiske Lande vilde vise deres Interesse for Foretagendet ved, sammen med den islandske Landskasse, at bidrage til Afholdelsen af Omkostningerne.

Frederiksberg, den 29. Juli 1905. Ærbødigst

Th. Thoroddsen.

Bevidnede Afskrifter af disse Erklæringer samt et Andragende indeholdende Planer til Sagens Realisation, Bevilling af Pengemidler m. m. ere tilsendte Ministeriet for Island, og ligger nu hele Sagen i de islandske Regeringsmyndigheders Hænder til Afgørelse.

Ny Aars-Medlemmer
optagne paa Mødet den 2. September 1905.

(Hvor intet andet findes anført, er Medlemsbidraget 5 Kr. aarl.)

Navn	Adresse	Indmeldt ved
Andersen, P. L., Murmester	Hellerup	Landbrugskand. A. Friis
Andrjesson, Magnus, Provst	Gilsbakki, Island	Sekretariatet
Arup, J., Veterinærkonsulent	Hamburg	Prof. Westermann
Bendixen, O., Inspektør	Sydgrønland	Sekretariatet
Blem, M. P., Folketingsmand	Bornholm	do.
Bærentzen, W., Løjtnant	København	Landbrugskand. A. Friis
Bøttern, V. J. L., Konsul	Nyborg	Sekretariatet
Castenschiold, C., Kammmerh.	Borreby	Prof. Westermann
Cramer, V., Direktør	København	do.
Danielsson, Kristian, Præst	Utskálar, Island	Sekretariatet
Einarsson, Jón	Vestmannø, Island	Distriktslæge Þorst. Jónsson
Friis, Chr,, Planter	St. Croix	Administ. O. Conrau
Gudmundsson, G., Konsulent	Reykjavik, Island	Prof. Westermann
Gunnløgsson, Jakob, Grosserer	København	Konsul H. J. Ernst
Hagemann, G., Underbestyrer	St. Croix	Administ. O. Conrau
Clod-Hansen, A., Læge	København	Landbrugskand. A. Friis
Heincke, W., Fabrikant	do.	do.
Herskind, A. C., Grosserer	do.	do.
Husmann, Vinhandler	do.	Dr. W. Bagger
Ibsen, Paul, Volontær	Frederikshaab, Grønland	Sekretariatet
Joensen, J. C., fhv. Kolonibest.	Thorshavn	Kongsbonde Just Jakobsen
Johannesen, Poul, Exam.pharm.	do.	Apoth. Vicekonsul O. Finsen
Jónsson, Magnus, Sysselmand	Vestmannø, Island	Distriktslæge Þorst. Jónsson
» , Þorsteinn, Distriktslæge	do. do.	Sekretariatet
Kinch, A., Godsejer	Bälteberga, Sverige	Prof. Westermann
Kirchheiner, A., Inspektør	Gentofte	Landbrugskand. A. Friis
Krogh, E., Brygger	Grenaa	Godsejer de Lichtenberg
Leth, Th., Etatsraad, Overretspr.	København	Sekretariatet
Lorange, A., Apotheker	Stykkisholmur, Island	Handelsbest. J. Jónsson
Ludvigsen, Carl, cand. theol.	København	Sekretariatet
Lunøe, S., Propr.	Enslevgaard, Grenaa	Godsejer de Lichtenberg
Moltke, C., Kgl. Chargé d'Affaires	Rom	Kammerjunker, Konsul H. H. Konow
Mortensen, P., Købmand	Trangisvaag, Færøerne	Sekretariatet
Madsen-Mygdal, Th., Konsulent	Aarhus	Prof. Westermann
Petersen, A., Købmand	Præstø	Sekretariatet

Navn	Adresse	Indmeldt ved
Petersen, A. C. E., Assistent	Ivigtut, Grønland	Sekretariatet
» , Jan, Apotheker	St. Croix	Administ. O. Conrau
Pontoppidan, A., Godsejer	Constantinsborg	Prof. Westermann
» , H. W., Godsejer	Thomasminde	do.
Rannow, Rich., Handelsgartner	København	Handelsgartner L. Andersen
Rasmussen, Knud, Forfatter	Lillerød	Sekretariatet
Ringer, O. R., Assistent	Grønland	do.
Ripperda, Baron V. de	Paris	do.
Scheffmann, Aug., Plantageejer	p. t. Odense	do.
Schmidt, Johannes, Dr. phil.	København	Statskonsul. Chr. Levinsen
Sielle, J. P., Intendant	do.	Stationsforst. E. Wede
Sigurðsson, Sigurðor, Skolebest.	Holar, Island	Sekretariatet
Sveinbjarnarson, J. L., Provst	Eskefjord, Island	Sysselmand A. Tulinius
Tesdorpf, Ad., Hofjægermester	Pandebjerg	Prof. Westermann
Thykjær, Fr., Købmand	Grenaa	Godsejer de Lichtenberg
Trap, C., Kontorchef	København	Prof. Westermann
Warburg, Fuldmægtig	do.	Pastor P. Vibæk
Wassmann, Kv., Præst	Frederikshaab, Grønland	Sekretariatet
Westergaard, J. P., Assistent	Herning	Prof. Westermann
Willumsen, J., Forpagter	Anhof	do.
Winsløv, J., Auktionsholder	København	Landbrugskand. A. Friis
Wolff, Chr. A., Fabrikant	Hellerup	do.

Tobaksavlen i hollandsk Ostindien.

Ved cand. mag. *Hjalmar Jensen,* Buitenzorg. Java.

Hvis der ikke i de sidste Aar var fremvokset en saa levende Interesse i Danmark for de vestindiske Øer og deres Kulturplanter, vilde det unægtelig forekomme noget mærkværdigt at skrive i et dansk Tidsskrift om ovenstaaende Æmne. Tobaksmarkerne ved Fredericia forholde sig til de javanske omtrent som et grønlandsk Pilekrat til en østjydsk Bøgeskov; i en Tobaksmark hernede er man godt skjult; hvis det er velvoksede Planter, naa de en Højde af 2 à 3 Meter; man finder Planter, hvis Top man ikke kan naa med sin Stok! Men, som sagt,

Hensynet til de vestindiske Øer kan begrunde en saadan Afhandling, navnlig da en for nylig udkommen Bog: *Lassen Landorph:* Om tropisk Tobaksavl, alene ved sin Fremkomst er et Bevis paa tilstrækkelig Interesse for det foreliggende Æmne. I den nævnte Bog af L. L. er der anført en Mængde Details; man finder anført, hvor store Saabedene bør være, hvor mange Blade der kunne anbringes paa Tørrestokkene, hvor lange disse bør være og hvor store Stablerne ved Fermenteringen; man finder Angivelser af Arbejdsløn o.s.v. Jeg skal derfor saa vidt mulig ikke komme ind paa saadanne Details, saa meget mindre, som alle slige Enkeltheder ere fuldkommen forskellige i de forskellige tobakproducerende Lande, uden at dette synes at have nogen Indflydelse paa Udbyttet. (Udførlige Angivelser af alle Details, vedrørende Tobaksavlen paa Sumatras Østkyst findes i: *Westerman:* De tabakscultuur op Sumatra's oostkust. 1901 og i: *Haarsma:* Der Tabaksbau in Deli. 1890). Derimod haaber jeg ved at sammenstille nogle Iagttagelser fra forskellige tobakproducerende Egne at kunne yde et Bidrag til en mere almindelig Oversigt over Betingelserne for denne Kultur.

Mine Erfaringer og Indtryk har jeg samlet paa de tre Steder i hollandsk Ostindien, hvor den vigtigste Tobaksavl finder Sted, nemlig i Midtjava — i de saakaldte Vorstenlanden — hvor jeg i 4 Aar har været virksom som Forsøgsleder ved Undersøgelser over den derværende Tobakkultur, samt i Østjava — det djemberske — og i Østsumatra — det deliske —, hvilke 2 sidste Egne jeg dog kun kender personlig fra kortere Rejser.

Der eksisterer vel næppe nogen Kultur, hvor Høstens Kvalitet spiller en saa stor Rolle for Rentabiliteten som netop Tobakkens. Priserne svinge saa umaadeligt — fra 20—25 Øre pr. ℔ intil 4 à 5 Kr. eller endnu mere; og ofte betinges denne Prisforskel af en eller anden lunefuld Egenskab hos Bladene (f. Eks. Farven), hvorover man enten slet ikke eller i meget ringe Grad er Herre. Et Blad, som i alle andre Henseender er efter Købernes Ønske — kun ikke i den ene — opnaar maaske en langt lavere Pris end et i det Hele ringere Blad, som derimod er i Besiddelse af netop den ene ønskede Egenskab. Ved Bedømmelsen af en Tobakskultur maa man derfor tage Hensyn til, om der arbejdes paa Kvantitet eller Kvalitet. Det første er Tilfældet adskillige Steder i Europa; Princippet herfor er: med saa ringe Udgift som muligt saa vægtig en Høst som muligt; man vilde her

aldrig, som det er mig fortalt, at det er sket i Deli, pløje hele Avlen ned, fordi Kvaliteten var saa slet, at det ikke kunde betale sig at bringe Avlen i Hus. For Tropernes Vedkommende er man — hvis Tobakken da dyrkes med Eksport til Europa for Øje — nødsaget til at lægge den største Vægt paa Kvaliteten; ellers kunne de store Transportomkostninger ikke dækkes. Hermed skal naturligvis ikke være sagt, at de to Ting udelukke hinanden; den dygtige Tobakbonde i Europa søger naturligvis at høste saa god Tobak som muligt, og Planteren i Troperne saa meget som muligt; at en god Høst maa være lille, og en stor Høst slet, er Overtro. Men, medens man ved passende Gødskning, gode Kulturmetoder o.s.v. (fremfor alt ved en stærk og dyb Bearbejdning af Jorden) i høj Grad kan forøge Høstens Størrelse, er man for Kvalitetens Vedkommende saa godt som fuldstændig afhængig af andre Faktorer og først og fremmest af Klimaet. Naturligvis kan man i et for Tobaksavl gunstigt Klima ved Ukendskab og Fuskeri lave daarlig Tobak, men det omvendte er umuligt; i et for Tobaksdyrkning ugunstigt Klima kan man umulig producere Kvalitetstobak. Hvor vidt en tropisk Tobaksavl derfor kan lønne sig og betale de dermed forbundne Produktionsomkostninger, som efter de lokale Forhold naturligvis kunne variere ganske overordentlig, er i første Række afhængigt af Vejrliget og den deraf betingede Kvalitet.

Jeg lægger saa stor Vægt herpaa, fordi jeg mener at have iagttaget, af hvor ringe Betydning Jordbundsforhold, Kulturmetoder o.s.v. er i Forhold til denne ene Hovedfaktor: Vejrliget. Naar Delitobakken opnaar en Pris, adskillig højere end Tobakken fra Djember og fra Vorstenlandene, ligger det hverken i bedre Jordbund eller i bedre Avlsmetoder og en mere omhyggelig Behandling af Bladene; i Vorstenlandene staa adskillige Plantager snarere over end under de deliske i disse Henseender; men Grunden maa udelukkende søges i det for Tobaksavl saa udmærkede Vejrlig paa Sumatra's Østkyst. Ogsaa de store aarlige Svingninger have hovedsagentlig deres Grund i det gunstige eller ugunstige Vejrlig. Eksempelvis kan anføres, at en bestemt Plantage i Vorstenlandene for sit Produkt i 1902—03 opnaaede en Gennemsnitspris af ca. 30 Øre pr. ℔, men i 1903—04 af 1 Kr. 20 Øre, og det under ganske de samme Kulturforhold; kun med Undtagelse af Regnens Fordeling og Mængde, som de to Aar var yderst forskellig. Da Plantagen

producerer mellem 1 og $1^1/_2$ Million ℔, vil man forstaa, at Forskellen er enorm. Hvor Vejrforholdene ikke er særdeles gunstige for Tobakken, maa man derfor altid være forberedt paa daarlige Aar, som kun give ringe eller intet Udbytte, maaske endog Tab. Under saadanne Forhold kan den store paa Eksport beregnede Kultur naturligvis kun gennemføres, naar man har den fornødne rigelige Kapital i Ryggen. En Følge heraf er det ogsaa, at saa godt som alle de store Tobakplantager i hollandsk Ostindien ejes af Aktieselskaber; de bestyres af en »Administrator«, som foruden en ganske god Gage lønnes med Procenter af Udbyttet. Paa en god Plantage kan en Administrator derfor tjene ganske godt, men de i Virkeligheden enorme Værdier, som aarlig fortjenes, indkasseres af de faa Aktionærer i Europa. Naar en enkelt Administrator af og til tjener sig en større Formue, er det som Regel ved at spekulere i Plantageaktier. Da der tillige fra Aktieselskabernes Side føres en ret skarp og ofte hindrende Kontrol med Virksomheden paa Plantagerne igennem et paa sine Steder alt for vidtløftigt System af »Superintendenter«, »Planterkomiteer« o s.v., forstaas det let, at Arbejdet i Hovedsagen udføres ens paa alle Plantagerne i samme Egn; har man set een, har man som Regel seet alle. Forskellen i Resultaterne ligger, som alt anført, væsentligst i Vejrliget. Dette vil ses ikke alene ved Sammenligning mellem de 3 nævnte Centrer for Tobaksavlen hernede, men ogsaa mellem forskellige Plantager i samme Egn og mellem forskellige Aars Udbytte.

Deli var indtil 1870 en fuldstændig Udørken. De lave Landstrækninger, som i en Bredde af 20 til 25 Kilometer følge Malakkastrædet, vare bedækkede med Urskove, som henimod Havet jævnt gik over i de sumpede Mangrover, der kante den største Del af Sumatra's Østkyst. En meget spredt Befolkning, dels Malayer, dels Batakker, førte en kummerlig Tilværelse; deres »Sultaner« vare fattige som Kirkerotter, og om en intensiv Kultur af Landet var der ikke Tale. Men i 1870 opdagede Hollænderne, at der lod sig dyrke Tobak i de Egne, og at de endog opnaaede en særdeles fin Kvalitet. Et Aktieselskab — Deli-maatschappij — stiftedes, og det pekuniære Resultat var allerede det første Aar saa glimrende, at Kulturen meget hurtig udbredtes, og en Mængde andre Selskaber startedes. Der opnaaedes nemlig det første Aar en Dividende paa 20 %. Senere

har Fortjenesten svinget meget stærkt i de forskellige Aar, af og til har den endog været oppe over de 100 %. For et enkelt Selskabs Vedkommende anføres her Udbyttet for Aarene 1890—1903:

1890	91	92	93	94	95	96	97	98	99
79,3	0	28,8	51,4	106,8	60,0	42,7	29,5	48,8	27,0 %

1900	01	02	03
21,3	34,5	26,0	30,0 %

Som allerede berørt, er Grunden til disse Svingninger, for saa vidt Forholdene paa Verdensmarkedet lades ude af Betragtning, at søge i Vejrliget, ikke i Forandringer i Kulturmetoden, i Indførelse af nye Varieteter eller deslige.

Kulturmetoden i Deli er nemlig i Hovedsagen stadig den samme; og skønt den flotter sig med Jord som ingen anden Kulturmetode, hænge Planterne dog fast ved den med en sej Konservatisme, som i de første Aartier næppe lader sig rokke. Da de første Tobakdyrkere i Deli i Følge Forholdenes Natur havde dyrket deres Tobak paa en ganske jomfruelig Jord, frembragt ved Fældning af de prægtige Urskove Aaret i Forvejen, og da de paa en saadan Jord avlede den fortrinlige Tobak, mente man, og mener forresten stadig, at anderledes kan det ikke være. Da Urskovene imidlertid, hvor udstrakte de end ere i Længden ikke vilde strække til, har man indført en i Reglen 7 à 8aarig Vekseldrift, saaledes at man efter Tobakken og en kort Efteravl af stedlige Kulturplanter atter lader Markerne falde i Skov. Dette kan i det fugtig-varme Tropeklima ske forbavsende hurtigt, og allerede 3 à 4 Aar efter Tobakkens Afhøstning er der en ganske antagelig Ungskov. Aaret før den næste Tobakkultur fældes saa Skoven, Jorden bearbejdes med Hakke og Plov, og Planteren har atter den ønskede nye Jord. Som Følge af denne Metode ere Plantagerne inddelte i et saa stort Antal Skifter, som svare til det Antal Aar, der efter vedkommende Planters Skøn er nødvendigt for at frembringe Skov og forny Jorden, som sagt i Reglen 7 à 8 Aar. Det er en Selvfølge, at et saadant System kun kan lade sig gennemføre, hvor Jorden er meget billig; dette er naturligvis kun Tilfældet, hvor Landet er tyndt befolket og slet opdyrket. I et gammelt Kulturland som Java f. Eks., hvor der paa ca. 2400 □ Mile bor ca. 30 Millioner Mennesker, vilde en saadan Ødslen med Jord være utænkelig. Men ogsaa for Deli selv har denne Drift sin

uheldige Side, idet der som en Følge af den ikke kan eksistere nogen videre indfødt agerdyrkende Befolkning. Tobaksplanterne kunne derfor ikke faa Arbejdskraft nok fra de bosiddende indfødte Landarbejdere, men maa indkalde fremmed Arbejdskraft. Dels er dette meget dyrt, og dels er det selvfølgelig langt fra altid gode Elementer, som saaledes lade sig hverve. Det giver Deliplantagerne et ejendommeligt Præg; medens man i Vorstenlandene kun ser Javanere og ikke andre Arbejdere paa Markerne, er det i Deli et helt etnografisk Museum, bestaaende af Kinesere, Javanere, Singalesere, Batakker, Malayere, Bengalesere o. s. v. Paa en enkelt Plantage er der udført og fortsættes der stadig med Forsøg over en Erstatning af den langvarige Omdrift med en kortvarigere Grøngødskningskultur, hvorved Driften kan indskrænkes fra at vare 7 à 8 Aar til at være 3aarig. Forsøgene, som ere udførte uden nogen videnskabelig Ledelse, lide desværre under en følelig Mangel: der er absolut ingen Kontrolparceller; men fraset denne Fejl synes de at fremvise et særdeles godt Resultat. Men desuagtet kæmper den Administrator, som har sat Forsøgene i Scene, alene og rimeligvis forgæves imod fast Konservatisme, imod Direktion og Kolleger og imod en kedelig Mangel paa Forstaaelse af Sagens Betydning.

Angaaende Detaillerne i Kulturmetoden kan jeg nøjes med at henvise til de før anførte Værker, saa meget mere som det er tvivlsomt, om den direkte lader sig anvende i Vestindien. Den er som sagt i Hovedsagen den samme paa alle Plantagerne i Deli, og dog give disse et højst forskelligt Produkt. Dette tilskrives vel af adskillige Plantere den forskellige Jordbund, men næppe med Rette. Meget snarere har Fugtigheds- og Skyforholdene den største Indflydelse, og karakteristisk i saa Henseende er det, at Plantagerne efter Kvaliteten af deres Produkt med en ikke ringe Nøjagtighed kan henføres til 3 Grupper, svarende til 3 med Havet parallelt løbende Bælter; det yderste — oprindelig lave Moradser — med en aarlig Regnmængde af indtil 2 Meter; det mellemste, noget højere liggende med 2 à 3 Meter og det inderste — ved Foden af Bjærgene — med 4 à 5 Meter eller endnu mere. De særdeles høje Priser opnaas sædvanligt netop i det mellemste Bælte og kun i dette, skønt de forskellige Jordbundsorter gentage sig i alle 3 Bælter.

Paa Java ere Betingelserne for Tobaksavl langt fra saa gunstige som i Deli. Her er Østmonsunen (ɔ: den tørre Tid,

svarende til det europæiske Sommerhalvaar) nemlig ikke en virkelig Tørtid uden Regn, men denne falder netop tilstrækkelig rigelig og tilstrækkelig hyppig og jævnt fordelt over hele Monsunen, saa at man i Deli gennem hele denne Aarstid kan plante Tobak. Paa Java er man derimod henvist til at dyrke Tobakken i Overgangstiden fra Østmonsunen til Vestmonsunen, idet den første er en saa udpræget Tørtid, at der ikke kan være Tale om at producere Kvalitetstobak, og den sidste er alt for vaad. Men nu falder denne Overgangsperiode noget forskelligt det ene Aar efter det andet, og Ulykken er, at man selvfølgelig intet ved derom i Forvejen. Det kan da hænde, at Regnen, som er nødvendig for Tobaksplantens Udvikling og for Produktionen af et tyndt og fint Blad, kommer 1 Maaned for sent, og Følgen er, at man faar — ikke en lille — men en slet Høst, lutter tykke, slet brændende Blade; Fortjenesten bliver ringe eller endog negativ. Paa ganske de samme Jorder kan der saa, hvis Regnen kommer tidsnok og tidt nok, faas en udmærket Avl og tjenes kolossalt. Eksempelvis kan anføres, at en Plantage ved Klaten i 1902—03 arbejdede med en Fortjeneste af nogle faa 1000 fl., men det følgende Aar havde et Nettooverskud af over $^1/_2$ Million fl!; Plantagens Aktiekapital er 360,000 fl. Og lige saa lidt som i Deli er Jordbunden Skyld deri. Jeg kunde nævne 3 i hinandens Nærhed liggende Plantager, den ene med ganske lette Sandjorder, den anden med god Muld, og den 3die med svært Ler, og alle følge de hvert Aar i smukt Sammenhold de Svingninger, som altsaa skyldes Vejrliget, ikke Jordbundsforholdene.

I øvrigt er Vekseldriften paa Java en hel anden end i Deli. Vorstenlandene er meget for tæt befolkede til at kunne tillade sig en saadan Ødselhed at lade Jorden ligge ubenyttet i flere Aar. En Tobakplantage er delt i forskellige Marker, og hver Mark i 2 Halvdele A og B. Det ene Aar plantes der Tobak paa alle A-markerne, og ikke paa B. Efter Kampagnens Afløb — i Januar Maaned — plantes der øjeblikkelig Ris, og den ene Risavl følger nu efter den anden hele det følgende Aar, i hvilket alle B-markerne beplantes med Tobak. I Løbet af 2 Aar bærer hver Mark altsaa 1 Gang Tobak og som Regel 3 Gange Ris. Medens Kunstgødning er et meget vigtigt Kapitel i Deli, er dette Spørgsmaal af underordnet Betydning i Vorstenlandene. Riskultur er nemlig en jordforbedrende Kultur; ved den rigelige

Tilførsel af Overrislingsvand bringes der store Mængder Dynd, hvorved der tilbagegives Markerne ikke alene, hvad Risen selv har forbrugt, men ogsaa hvad den i øvrigt graadige Tobak har tæret paa Jorden. Og ved denne intensive Kultur produceres saa store Mængder Føde, at en meget tæt Befolkning kan ernæres — ganske vist yderst knebent, efter europæiske Begreber mange Gange for knebent; og derved opnaa Plantagerne en yderst billig Arbejdskraft — endog en alt for billig, og det er i disse Egne, hvor der langt fra hvert Aar produceres Tobak til høje Priser, en conditio sine qua non for en rentabel Avl.

Hvad i øvrigt Driften og Behandlingen af Tobakken saavel paa Marken som efter Høsten angaar, staar Java fuldt paa Højde med Deli: enkelte Plantager i Vorstenlandene nærme sig stærkt til at være Mønsterplantager. Medens i Deli 2000 ℔ pr. Hektar regnes for en passende Høst, er man paa de gode Plantager i Vorstenlandene ikke tilfreds med mindre end henimod 3000 ℔ pr. Hektar, og — hvis Vejrliget er heldigt — kan der med denne store Høst alligevel meget godt præsteres gode Kvaliteter. Men, som sagt, Risikoen er her nok saa stor som i Deli paa Grund af de nys nævnte klimatologiske Forhold.

Arbejdsforholdene i Vorstenlandene ligne nærmest Tilstandene i Europa for nogle Aarhundreder tilbage. Næsten al Jorden ejes af de javanske Fyrster og Prinser i Djokja og Solo. Disse leje saa deres Jorder — med de derpaa boende Javanere — til de europæiske Plantere (som Regel følelsesløse Aktieselskaber). De smaa Rettigheder, som de javanske Landarbejdere efter Lovens Ord maaske have, kende de ikke selv, da de hverken kunne læse eller skrive, og Europæerne vogte sig vel for at fortælle dem derom. I Anstrengelserne for at faa saa meget som muligt ud af Bøndernes Arbejdskraft støttes Planterne som Regel kraftigt af de indfødte og europæiske Autoriteter. Karakteristisk er det i saa Henseende, at en Arbejder, som af Planteren anklages for Dovenskab eller slet Arbejde, straffes af Øvrigheden med Tvangsarbejde, som Regel bestaaende i Vejarbejde i Lighed med Ladegaardslemmernes tidligere Virksomhed.

I Djember er Forholdet noget anderledes. Jorden ejes for en Del af Bønderne selv, med hvem Planterne saa slutter en Kontrakt, hvorefter hine forpligte sig til — paa egen Risiko — at dyrke Tobak under Tilsyn af europæiske Forvaltere, og

til at sælge den avlede Tobak for en vis fastsat — meget lav Pris. Tillige betales der en lille aarlig Lejeafgift. Da tilmed de djemberske Plantager ere meget store (en enkelt ca. 20,000 Hektarer, hvoraf hvert Aar 4 à 5000 Hektar beplantes med Tobak), bliver Resultatet af dette Arrangemeut, at Kulturen og Pasningen af Markerne og Tobakken her staar en Grad lavere end i Vorstenlandene og i Deli. Høsten er derfor ogsaa mindre end de 2 andre Steder; 1500 ℔ pr. Hektar er her en god Høst. Imidlertid er Vejrliget her ganske gunstigt, saa at de djemberske Plantager dog give et godt Udbytte.

De Principper, som gøre sig gældende saavel for Planternes Behandling paa Marken som for Bladenes videre Behandling i Tørrehusene og ved Fermenteringen, ere i Hovedsagen de samme i alle de 3 omhandlede Egne; navnlig gøre de sig alle Umage for at producere det tynde, brændbare, ikke aromatiske Dækblad. At Behandlingen derfor maa være en ganske anden end i andre Lande, hvor man producerer Indlægget til Cigarer eller Cigarrettobak, er en Selvfølge, ligesom at man for at producere disse i høj Grad forskellige Sorter Tobak maa anvende forskellige Varieteter. Men man vogte sig vel for at mene, at hele Hemmeligheden ligger i Erhvervelsen af Frø af en Varietet, som i andre Egne frembringer den ønskede Tobak. I forskellige Egne giver den samme Varietet yderst forskellig Tobak. Den i Deli dyrkede Varietet giver f. Eks. i Vorstenlandene kun en middelmaadig Tobak, meget ringere end de der benyttede; Forsøg herover have givet et meget tydeligt Udslag.

Hvis jeg nu med Hensyn til dansk Vestindien, hvor jeg vel at mærke aldrig selv har været, skulde drage et Par Slutninger af ovenstaaende, skulde det være disse:

1) Den store Tobaksavl bør kun indføres, hvis Erfaring eller Forsøg have vist, at Klimaet er gunstigt for en saadan, idet der ikke kan være Tvivl om, at et saadant er den første, den vigtigste og den absolut nødvendige Betingelse for en rentabel Tobaksavl; og

2) selv da kun med en stærk Kapital i Ryggen, idet der altid maa regnes med en uregelmæssig Fortjeneste.

3) Man bør være yderst forsigtig med at anvende de under helt andre Forhold som f. Eks. i hollandsk Ostindien benyttede Kulturmetoder eller Varieteter, da det langtfra a priori er givet, at disse ville gøre Fyldest paa vore Øer Langt snarere maa

der arbejdes paa at udvikle de i Vestindien selv benyttede Metoder og at forbedre de der anvendte Varieteter paa Grundlag af eksakt gennemførte Forsøg.

Meddelelser fra Færøerne.

Thorshavn. September 1905.

August Maaned og den forløbne Del af September har tilhørt Lagtinget, hvis Forhandlinger i Aar i særlig Grad have paakaldt Opmærksomheden, dels paa Grund af de foreliggende Sagers Art, dels fordi Tinget har vedtaget at lade Talerne ududkomme i trykt Referat, som kan købes af Publikum for en særdeles billig Pris.

Af Sagerne har især Skolespørgsmaalet, den færøske Bank, Telegrafens Oprettelse og Forslaget om Handel med og Udskænkning af berusende Drikke taget Interessen fangen.

Det brændende Spørgsmaal i Skolesagen har været om færøsk Sprogs Plads i Skolen. For Tiden undervises der — med ganske enkelte Undtagelser — slet ikke i færøsk Sprog, om end dette naturligvis i vidt Omfang bruges ved Undervisningen som Forstaaelsesmiddel. At dette pædagogisk set er abnormt, og at det vilde være naturligt og ønskeligt om Børnene, der særlig paa Landet ved deres Indtrædelse i Skolen ofte slet ikke kan Dansk, faar den første Undervisning paa deres Modersmaal, lære at læse og skrive dette, er anerkendt af alle, men Uenighed har hersket om, hvilket Omfang Undervisningen i Færøsk og paa Færøsk skal have i Skolen. Det gælder jo om — hvad der ogsaa er Enighed om — at ikke den nødvendige Kundskab i Dansk sættes til. For Danske kan det synes mærkværdigt, at Undervisning i Færøsk overhovedet er noget nyt i færøske Skoler, men det maa jo erindres, at Færøsk som Skriftsprog selv er noget forholdsvis nyt. Det var først i Halvfemserne i forrige Aarhundrede, — for 14—15 Aar siden — at den af Færøerne i det hele saa højt fortjente Provst *Hammershaimb* udgav sin færøske Antologi med Ordsamling ved Dr. phil. *Jakobsen* og derved skabte nogen Fasthed i det færøske Skriftsprog. Tidligere

havde der paa dette Omraade hersket stor Planløshed og Vilkaarlighed, idet snart sagt hver skrivende Færing havde sit eget Skriftsprog. Siden har der været større Enighed om Sprogets Form, men nogen absolut Enighed om det hammerhaimb'ske Færøsk som Normal-Sprog er der endnu ikke. Det har søgt at nærme Skriftsproget til Islandsk og er derfor paa flere Punkter lovlig langt fra Talesproget.

Endnu savnes færøske Skoleboger, men nogle ere dog for Tiden under Udarbejdelse.

Det er at haabe, at det færøske Sprog maa finde den Plads i Børnenes Undervisning, som Modersmaalet altid kan gøre Krav paa, og at dette maa kunne ske uden Skade for Kendskab til det danske Sprog, som er en nødvendig Betingelse for en videre Kulturspredning — færøske Bøger ville altid paa Grund den lille Læsekreds blive dyre, — og for det økonomiske Livs Trivsel.

I Foraaret vedtog den danske Landmandsbank at oprette en Bank paa Færøerne, »Föroya bank«, og selv tilvejebringe hele Aktekapitalen, 300.000 Kr. Forinden Banken traadte i Virksomhed, ønskede man dog paa Færøerne at gøre sig bekendt med de for Banken vedtagne Love og overveje, om der ikke maatte være Anledning til at fremsætte visse Ønsker for Banken, saaledes om Anbringelse af færøsk Kapital, om en vis Indflydelse paa Bankens Ledelse o.s.v. Lagtinget har da forhandlet Sagen, og der synes at været ret almindelig Enighed om at vide Landmandsbanken Tak for dens gode Tilbud. Der har under Behandlingen hævet sig Røster for, at Banken skulde søge at opnaa Ret til Udstedelsen af Sedler, men Resultatet synes at skulle blive, at man i saa Henseende vil se Tiden lidt an. Forhaabentlig ville vi da til Vinter faa vor egen Bank her i Thorshavn. Under Behandlingen af Telegrafsagen have Ønskerne særlig gaaet ud paa at søge saa billige Takster som muligt til Danmark, særligt at opnaa billig Besørgelse af Pressetelegrammer. Det sidste vil være af allerstørste Vigtighed for Øerne, da det kun ved meget billig Takst vil være muligt for Bladene her med deres lille Abonnenttal at holde Læseværdenenen à jour med Begivenhederne i Verden. Vi kunne endnu ikke her ret gøre os fortrolige med, at den Tid er nær, da vi i vore Blade skulle kunne læse om Gaarsdagens Tildragelser i den store Verden. Vi have jo været vante til, at alle vore Nyheder vare 14 Dage gamle eller ældre.

Vi have her paa Færøerne hidtil savnet en Beværtningslovgivning. Nu er der Forslag i Lagtinget om en Lov om Handel med og Udskænkning af berusende Drikke. Efter Forslaget skal det bero paa Sogneafstemning, om det i en Kommune overhovedet skal tillades at handle med Brændevin, Vin og Bajerskøl. Handelsret og Udskænkningsret skal aldrig kunne forenes. Næringsbeviserne paa Handel og Udskænkning gives kun for 5aarige Perioder, og saadant Næringsbevis maa ikke gives til en Person, der driver Handel med andet, som driver Gæstgiveri, holder offentlig Dans eller andre offentlige Forlystelser. Om alle disse Hovedpunkter synes der at skulle opnaas Enighed i Lagtinget.

I Bladene har der i den sidste Tid været en livlig Polemik i Anledning af Professor *G. Brandes'* Artikler om »Færøerne og den engelske Fare«. Som saa ofte her er Polemiken endt med mere personlige Stridigheder, og Resultatet af Diskussionen turde være den glædelige, at den paastaaede Modsætning mellem Færinger og danske Embedsmænd af alle erkendes at være en Saga blot, og at de Divergenser, her i øvrigt findes om nationale og sproglige Spørgsmaal, ikke ere større, end at man med god Villie kan komme over dem, og om den gode Villie forsikres man fra alle Sider. Professor *Brandes* har som saa ofte tændt en Brand, og som saa ofte er der virkelig kommet noget godt ud deraf, selv om det ikke først er gaaet, som Professoren havde tænkt. Hans gode Villie ere vi alle rede til at paaskønne.

Der forestaar forskellige vigtige Foretagender i den nærmeste Tid. Et Tuberkulosesanatorium skal bygges ved Thorshavn, og Folketingsmand, Skibslæge *Rørdam,* der som Skibslæge paa »Hejmdal« har været her, besaa forskellige Byggepladser. Han anbefalede en Plads i Højdal omtrent en Fjerdingvej fra Thorshavn, en Plads, som ogsaa anbefaledes af Overlæge *Vermehren,* der var paa Besøg heroppe. Lagtinget har gjort de fornødne Skridt til at opnaa fornøden Understøttelse. Der arbejdes paa Grunden til Telegrafbygningen, og Telefonanlæget mellem Thorshavn og Vestmanhavn er paabegyndt.

Den franske Regering paatænker at lade opføre en Konsulatsbolig for en udsendt Konsul samt en Hospitalsbygning. Chefen for den franske Krydser har i den Anledning under sit Besøg i Land i Thorshavn beset forskellige Byggegrunde.

Om Færingen og hans Levevis.

Færingen er et Eksempel paa, i hvor høj Grad en Befolknings Særpræg kan skyldes Ejendommeligheden af de Naturforhold, under hvilke Befolkningens Levevis har udviklet sig. Der er ikke gaaet mere end godt og vel et Tusind Aar, siden den lille atlantiske Øgruppe blev tagen i Besiddelse af Nybyggere fra Norge. Men i baade Ydre og Karakter er vor Tids færøske og norske Almuesmand vidt forskellige. Findes der Træk, som ere fælles, og som kunde tyde paa norsk Blod i Færingens Aarer, maa de siges at være lidet iøjnefaldende. Derimod vil næppe nogen, selv ved flygtig Betragtning, kunne undlade at lægge Mærke til i det mindste een for den færøske Mandstype udtalt Ejendommelighed. Ikke Ansigtstrækkene, den lige og smalle Næse eller det bløde, krusede Fuldskæg. Nej, man kender Færingen allerede i en Afstand, hvor det endnu ikke er muligt at skelne Ansigtstrækkene. Gangen er saa let og alle Bevægelser utvungne. Man kunde fristes til i adskillige Tilfælde at kalde den Maade, hvorpaa en Færing løfter sin fikse Hvergarnshue til Hilsen, elegant.

Hovedet holder han rankt. Han har en kraftig Nakke, som han skylder en fra Forfædrene nedarvet Skik at bære selv den tungeste Byrde paa Ryggen ophængt i Hestehaarsreb, der ere knyttede til en strikket, ulden Gjord paa hans Pande. Sine adrætte Lemmer har han Livet til Fjælds at takke for. Faareavlen var i Aarhundreder hans vigtigste Næringsvej. Men paa Færøerne leve Faarene Sommer og Vinter vildt paa Fjældene. De maa der af Færingen jages paa hans Fod og drives sammen ofte ad kun lidet tilgængelige Lier. Endnu større Herredømme over Musklerne kræver Livet i Fuglebjærgene. Fra svimlende Højde lader Færingen sig i Line fire ned langs en Fjældvæg, der staar lodret op af Havet. Paa de smalle »Hylder«, hvor Søfuglene sidde i Tusindvis, sanker han dristig Æg eller fanger Fuglen i sit Næt. Kvik maa han være, ogsaa naar det gælder i Brænding mellem Skærene at bjærge ikke blot sig, men Baaden uskadt paa en Klippe, hvor det for en fremmed synes næppe muligt at faa Fodfæste.

Men Færingen klarer sig, og hans Baad formaar at komme frem som ingen anden i det under Øerne deroppe idelig urolige

Vejrlig med de lumske Kastevinde og de voldsomme Strømsætninger. Den er let i Vendingen. Færingen ligedan. En Fodbeklædning lettere end hans er ikke vel tænkelig. Den bestaar i en Sko af garvet Kohud, skaaren ud i eet Stykke, med to Sammensyninger, en foran over Tæerne og en bagtil ved Hælen. Fæstet er Skoen med hvide over Fodryggen krydsede trinde Uldbaand, der oven over Anklerne sammenslynges sirlig rundt Smalbenet. Stramt sidde de lange, bløde, brune Uldstrømper, bundne med pyntelige Strømpebaand neden for de sorte Vadmels Knæbukser. Disse ere ved Knæene til at knappe med smaa Messingknapper, men knappede ere de ofte ikke. Færingen holder af at bruge sine Lemmer frit. Ogsaa kaster han helst, naar der skal lægges Armkræfter til, sin brune Vadmels Jakke og arbejder i den hvide Uldskjorte alene. Til Fest bærer han i Steden for Jakken en Trøje, der sidder stramt, er af en smuk, blaa Farve og ualmindelig fint strikket. Iført denne og med Slirekniven ved Siden tager den slanke, velskabte Færing sig statelig ud, smal om Livet, lidt spinkel i Rejsningen, men sejg.

Af Karakter er han omgængelig. Vore norske Venner ere, eller de have i hvert Fald Ord for at være et stridbart Folkefærd. Selv har jeg mere end een Gang haft Lejlighed til, naar Skib fra Norge kom i Havn paa Færøerne, og særlig naar Brændevinen var gaaet Besætningen til Hovedet, at se Kniven flittig brugt Mand og Mand imellem. Ingen Sinde har jeg derimod oplevet, at Færinger, selv drukne, ere blot saa meget som gaaet hinanden paa Næverne løs. Mod mangler ikke. Færingen er endog ikke sjældent, saa vel til Søs som til Fjælds, dumdristig. Men stridbar er han ikke — ligner heri hverken sine norske Frænder eller sine første Forfædre paa Øerne, hvis Bedrifter, som Föringasaga fortæller, bestod i Rov og Mord. Maaske det er et atavistisk Træk, der i vor Tids Færing ytrer sig ved Grindedrab, hvor det unægtelig gaar vildt til. Men er den sidste Hval dræbt, er Bersærkergangen Slut. Til daglig er Færingen ikke blot af Karakter omgængelig, men tillige i sit Væsen beleven. Ukvemsord staa ikke højt i Kurs.

De »fromme« ere Færingerne blevne kaldte. Men Betegnelsen er misvisende. Hvad der igennem Aarhundreder fra Slægt til Slægt har blidnet Færingens Karakter, er ikke Kirkens Lære. Det er selve Kampen for Tilværelsen. Under de givne

Naturforhold har den affødt en Følelse af gensidig Trang til Hjælp. Naar Faarene skulle i Fold, om Foraaret for Uldens Skyld og om Efteraaret for Slagtningens, kan det ikke ske, uden at Bygdens Folk hjælpe hverandre. Manden, der i Fuglebjærget hænger i Linen, maa forlade sig paa den, med hvem han skal dele Fangsten, og som holder ikke blot Linen, men Fuglemandens Liv i sin Haand. Bavnerne tændes. Der gaar Grindebud. En Flok paa over tusind Hvaler skal drives. Fra nær og fjern, ikke blot fra Bygder, men fra Øer, samle Baadene sig. Grindedrabet er fælles stor Sag — Føden, der skal bjærges for alle. Og naar Stormen rejser Havet, og Søen truer med at bryde over Baaden, da vèd hver af dennes otte Mand, at han maa lægge Kræfterne til for Kammeraternes Liv, om han skal kunne vente selv at slippe derfra med Livet. Af denne Trang til Hjælp og den hermed følgende gensidige Afhængighedsfølelse har der udviklet sig tillige en gensidig Hengivenheds- og en almindelig Lighedsfølelse.

Nøjsomhed har dertil paa Færøerne været Dyd af Nødvendighed. Boligerne vare indtil langt ind i det nittende Aarhundrede for største Delen opførte af raa Sten og Grønsvær. Indvendig var der dog som Regel en Beklædning af Tømmer. Der findes imidlertid ingen Skov paa Færøerne. Drivtømmer er ikke kommet dertil i saadan Mængde, at det har kunnet afhjælpe mere end enkeltes Behov. Større Forbrug af det — almindeligvis fra Norge — indførte Tømmer oversteg de flestes økonomiske Evne. Man maatte i Retning af Plads inden Døre vide at indskrænke sig det mest mulige. Endnu er det ingen Sjældenhed, at en færøsk Husstand tæller Familiemedlemmer af tre til fire Generationer. Under Samlivsforhold af den Art har den for Bedsteforældrene karakteristiske Ømhed for Børnebørnene og paa den anden Side den Pietet, disse opdrages til at udvise over for Bedsteforældrene, avlet en almindelig Hensynsfuldhed, til Fordel særlig ogsaa for Tyendet, der i Bygderne bor og bygger i samme Vaaningsrum som den egentlige Familie. I den lange, mørke Vinter have endvidere Mændene, naar Ulden er bleven tilvirket til Handelsvare, arbejdet i Fællesskab med Kvinderne, og ofte har man til dette Arbejde været samlet i en større Kreds. Denne Form for Samvær mellem de to Køn har hos Mændene, synes det mig ret naturligt at antage, yderligere fremmet høvisk Adfærd og artige Manerer. Den færøske Kvinde

er vel værd at tækkes. Blid er hun i Blik og blødt hendes Haandtryk. Haanden er lille og smukt formet.

I Forhold til Befolkningens ringe Antal ere Færingetypens Artsmærker ualmindelig udprægede. En saadan Rendyrkning vilde uden en social Isolation gennem Aarhundreder ikke været tænkelig. Øerne have ligget borte fra Verden. Endnu i Aaret 1890, da jeg kom dertil, forefandt jeg Befolkningens traditionelle Levevis nogenlunde uforandret. Den jævne Bygdemand satte en Ære i selv at kunne forarbejde det meste af, hvad der var Brug for i hans Hus. Kvinderne garvede med Tormentilrod de pyntelige, straagule Faareskinds-Sko. I Røgstuen — den fælles Opholdsstue, uden Vinduer, med aabent Ildsted og i Taget et Hul for Tørverøgen — kartedes Ulden. Paa Skotrokkens brummende Hjul blev Garnet spundet. Til at farve dette brugtes fremdeles her og der Urter, indsamlede paa Øerne. Rødt farvedes med Vinsten Lav og sort med Storkenæb. Om Vinteren blev Garnet strikket til Hoser og Trøjer. Saa lød der i Røgstuen, mens Strikkepindene raslede, gamle Folkesange med en Uendelighed af Vers. Eller der blev sunget mere kortfattede »tattur« af aktuelt Indhold, yderst fornøjelige, syntes det, uden netop for den, hvem Spotten gik ud over. Væven brugtes flittig, og ganske almindelig blev Vadmelet valket i en ret primitiv og ikke vel lugtende Lud. Om Sommeren gik Malkepigen til Fjælds med sine Bøtter og maatte søge Køerne lange Veje borte. Om Vinteren var det Fornøjelsernes Tid. Der var ingen stor Afveksling i disse. Et stilfærdigt Parti Skak med hjemmeskaarne Brikker, foruden Kongen og Dronningen og Bønderne tillige baade Riddere og Bisper. Hist og her et Slag »grav jas« med meget udtjente Kort. Til Tidsfordriv i Enrum en »dagdvølja« — et Slags Patience — eller Tankespil. Sjældnere Beskæftigelse med at udskære, og da oftest en Fjældstav og som Regel i Almuestil, maaske en »friggjarastavur«. Af større Folkeforlystelser kun een, nemlig færøsk Dans. Fra Jul til Fastelavn holdtes der i Bygderne to Gange om Ugen Dansestue. Til Lyset af en Tællepraas gik indtil et halvt hundrede Mennesker i Kæde, syngende enten Visen om Dronning Dagmars Død eller om Kampen paa Ormen hin Lange. Stuvede sammen Natten igennem i en Stue, der om Dagen lige havde Plads til en Dragkiste eller to, foruden et Bord og nogle Stole. Alt som i salig Lucas Debes' og højsalig Kong Frederik den Tredjes Tid.

Der dukker et Minde op i min Erindring. En Vinteraften kom jeg, udaset over Fjældet i Snestorm og gennemvadsket i Baaden af Sø, til en Bygd indenskærs. Lunt var der i Glasstuen, som de Vaaningsrum kaldes, der ere byggede af Tømmer og forsynede med Vinduer. Tøjet blev skiftet. Bordet dækkedes med Husets finest vævede Dug, og ind kom Bondens bedste, vindtørrede Bedelaar. Hverken før eller siden har et Maaltid smagt mig som det. Min Patient var bleven undersøgt. Han led af Forkalkning i Hjertets Kransaarer. Anfaldet, der havde voldt, at der gik Bud efter mig, var ovre. Han sad nu, støttet til en mægtig Hovedpude, oprejst i Alkovesengen. En gammel Høvding lignede han. Synsk var han, og sære Ting fortalte han mig af sine Oplevelser. Af og til kom Hustruen ind til os fra Røgstuen. Værdig var hendes Holdning. Afmaalt hvert Skridt. Husmoderens Omsorg stod at læse i hendes Ansigtstræk. Ikke kom hun, uden at hun havde noget at tage Vare paa, enten det nu var i Retning af den syges eller min Bekvemmelighed. Ved Bilæggerovnen stod imens Datteren, en Pige paa sytten Aar. Hun bar de færøske Kvinders klædelige Trøje med korte Ærmer. Mine vaade Vanter vendte hun fra Tid til anden paa den varme Ovn. Hun gjorde dette hver Gang langsomt, og som var det Resultat af moden Overvejelse. Der gik een, og der gik to Timer. En enkelt Gang rettede hun paa en lang Haarfletning, der hang hende løst over Skulderen. Ellers ufravendt beskæftiget med Vanterne, kun maaske tillige lyttende til Faderens Fortællinger. Der kom en Fornemmelse over mig, som var Tiden i dette Hus bleven staaende stille for Aarhundreder siden og havde ingen Hast med at komme videre — befandt sig vel.

Nu ligger den gamle Høvding, Bygdens bedste Mand, under en lav, græsklædt Tue nær den østlige Væg af en tarvelig færøsk Trækirke. Og Eventyrets hundredaarige Søvn er forbi. Man har villet give det Udseende af, at det var med Frihedens Morgenrøde, Færingerne vaagnede. Det forholder sig ikke saaledes. Monopolhandelens alt personligt Initiativ kvælende Trældom blev hævet den 1. Januar 1856. Men ikke dæmrede der bedre Tider for Færingerne før langt senere, og først efter at Frihandelen for Samfundets brede Lag var bleven til økonomisk Ruin. Denne voldte Brændevinen, som blev solgt paa Kredit i stor Stil. En lille Ungdomsudskejelse af den frie Handelsstand,

men skæbnesvanger for mangen Kunde. Mere end een færøsk Hustru har grædende fortalt mig, at hun havde ikke til at bage Brød til sig og Børnene, fordi Mandens for kommende Sommer paaregnede Fortjeneste allerede var bogført som Afdrag for Brændevin, drukket op, før Vinteren var godt begyndt.

Tilfælde af den Art have maaske været færre, end jeg tænker. Men Omsætningen skal selv den braveste Handelsmand leve af. Og ikke heller af ædruelige Færinger var det at vente, at de, troskyldig som Befolkningen er af Karakter, skulde vise sig modstandsdygtige over for driftige Handelsmænds fristende Overtalelser. Der blev paa Grund af den udstrakte Kredit købt i det hele over Evne, og ikke blot til Unytte men — ganske afset fra Brændevinen — til Fortræd. Saaledes kom i Steden for de af Uld hjemmegjorte ensfarvede, men solide Stoffer, og som passe saa fortrinlig til Øernes fugtige Klima, indførte, spraglede og daarlige Bomuldstøjer i Vælten. Ogsaa Færingens Kost blev en anden. Hidtil havde denne aldeles overvejende bestaaet i animalske Næringsmidler, ferskt, saltet eller vindtørret Kød af Hval, Faar, Fugl eller Fisk. Kun lidt af Brød, men saa meget mere Spæk og Tælle. Desforuden Smør, Ost og Mælk. Men efter Frihandelens Indførelse begyndte Færingerne at gøre ikke blot den Fisk, de fangede, men ogsaa deres Faar, deres Smør, Ost og Mælk i Penge, og der købtes, som der købes den Dag i Dag, store Kvanta Kaffe, Hvedebrød og Kager.

Fra lidt ind i Firserne kom der en Række elendige Aar. Faareavlen mislykkedes. Fiskegrundene laa ubeskyttede af Staten, og Fiskeriet, der foregik med aabne Baade, slog fejl. Grind saas ikke. Der var Bygder, hvor Smaafolks Kost Aaret rundt bestod i tør Sej og Kartofler. Nøden kunde ikke længer nægtes. Samtidig viste Befolkningens Modstandskraft sig svækket. Helbredet var ikke længer som før. Kigger man i Kirkebøgerne fra det syttende og attende Aarhundrede, vil man finde, at dengang bleve Færingerne gamle Folk. Kun fra Tid til anden optraadte en ondartet »Landfarsot« epidemisk i en Bygd. Dette hændte især, naar nævnte Sygdom, som vi kalde Tyfus, fik Indpas i et Hus, der laa højere paa Fjældet end de andre og helst tillige tæt ved Elven, der bruges til Drikkevand. Ogsaa bleve engang Kopperne bragt til Øerne. Men som Regel, hvis nogen i hine Tider døde i en forholdsvis ung Alder, og det var en Mand, skyldtes Døden et Ulykkestilfælde, og var det en Kvinde, døde hun i Barselseng.

Først i Slutningen af det attende Aarhundrede blev den færøske Modstandskraft inficeret. Tuberkulosen fandt Vej derop. I det nittende Aarhundredes første Halvdel bredte den sig smaat. Men efter Frihandelens Indførelse tog Udbredelsen Fart, fremmet af Tuberkulosens to mægtige allierede, Brændevin og Sult.

Mod Drikfældigheden blev der tidlig rejst en energisk Afholdsbevægelse. Samfundsfølelsen vaktes. Men Sult maatte der til, før Befolkningen vaagnede helt. Det var først efter de onde Aar i Firserne, at der dagedes nye Tider. De, som dengang laa i Vuggen, have endnu ikke traadt deres Børnesko. Dog, skulde en af Læserne ønske at se gammel færøsk Levevis og en Færing af den gamle Type, vil jeg raade ham til ikke at betænke sig for længe. Lad Kufferten blive pakket og se til at faa en god Køjeplads i en Færødamper — helst i Juli Maaned. Denne plejer paa Færøerne at være den kønneste.

Havet ligger spejlklart. Sollyset blænder. Hvide Taager hænge mellem Fjældene. Damperen lægger til ved en af de store Handelspladser. Rundt omkring ere Kvinder og Børn beskæftigede med at sprede Fisk til Tørre paa Klipperne. Faareavl er ikke længer Færingens vigtigste Næringsvej. Havet er ham eet og alt. Fiskeriet, der nu drives med Kuttere, foregaar ikke blot under Øerne, men viden om paa Havet. De første Forsøg af den Art syntes ikke levedygtige. Færingerne foretrak deres aabne Baade og de gamle, kendte Fiskegrunde. Var Udbyttet sløjt hjemme, slog de sig om Sommeren ned paa Island. Kun nogle faa Mænds Udholdenhed bar Forsøgene med Skibsfiskeri oppe. Held fulgte dem, Stemningen slog om, og i Løbet af en halv Snes Aar ejede Færøerne en Fiskeflaade paa over hundrede Kuttere.

Tiderne ere blevne lysere. Tusinde og langt over tusinde Mand af en Befolkning paa kun femten Tusinde Mennesker faa deres Udkomme om Bord. Rederiet bekoster Forplejningen. I Fangsten have Fiskerne Andel. Ikke sjældent ere disse selv Parthavere i Kutter og Udrustnlng — imellem ogsaa Interessenter i Udbyttet af Fiskens Tilvirkning. Almindeligvis sælges dog Fangsten, der saltes om Bord, til de færøske Handelsmænd og bliver tørret rundt i Bygderne. Men de Tider ere forbi, da der maatte sælges til enhver Pris, den færøske Handelsmand bød. Fiskeskipperne have fundet Afsætning for deres saltede Fisk baade i Skotland, England og Holland. Ogsaa at bringe levende Fisk til Marked

er forsøgt, saa langt som til København. Færøerne ere ikke længer socialt isolerede, men ligge paa alfar Vej. Post fik de for ikke længe siden knapt hver Maaned. Nu er der Lejlighed snart saa mange Gange, som der er Uger i Aaret. Telegrafkabel mangler, men er klart til at lægges. Endnu et Aar eller to, og Færøerne staa i aktuel Forbindelse med den ganske Verden.

Men — gammel færøsk Levevis og Færingen af den gamle Type vil med Skibsfiskeriets Fremgang komme til at tilhøre en Tid, der svandt. Vel ere endnu Omridsene af, hvad der skal komme, ubestemte. Dog vi vide, at Taagen over Fjældene faar Tindernes Form. Vi maa vente, at færøsk Levevis og Færingetypen vil forme sig efter Befolkningens nye og almindelige Erhverv. Allerede inden jeg forlod Færøerne, var der paa forskellige Omraader kendelige Forandringer. Der var etableret regelmæssig Dampskibsforbindelse mellem Øerne. Paa Handelspladserne saas Ophalingsbeddinger til fornøden Reparation af Kutterne. Komfortable Boliger bleve opførte. I Bygderne vare Grønsværshytterne blevne i Mindretal. Offentlig Hygiejne tog Opsving. I Thorshavn blev der bygget en Almueskole med 6 Alen til Loftet, og der blev ude fra Fjældet lagt en kvart Mil lang Rørledning, som fører fortrinligt Drikkevand — om ønskes, ind i hvert Køkken. Store Fremskridt.

En vis Luksus sporedes. Mine vaade Hudesko have i Fiskeskipperes Huse gaaet paa baade Bryssel og Axminster. I Sommeren 1900, min sidste paa Færøerne, kom jeg mod Forventning til at ligge vejrfast paa Udøen Myggenæs. Forrygende Storm øster paa, men om Bygden, der ligger mod Vest, lun Sommerdag. Blødt hvilte jeg i frodigt Græs. Under mig Fuglebjærget. Havhesten kredsede langs Fjældkammen. Højt over mit Hoved skreg en Rovmaage. Det var herligt. Men paa min brave Værts Bord maatte jeg savne det vindtørrede Faarelaar. Der blev budt mig Konserves som Kronehummer og bedste Lysekil Appetitsild. Til Middag Fiskefilet med Kapers, grilleret Høne og til Dessert Bondepige med Slør — alt fortrinligt tillavet. En Menu, jeg indrømmer det, som kun var for Gæstens Skyld. Men paa Handelspladserne var dansk Køkken i færøske Huse ingen Raritet. Dansk Snit paa Klædedragten endnu mindre. Olaidag, hellig Olafs, Færingernes Skytshelgens Navnedag, den 29. Juli, aabnes Lagtinget højtideligt. Det vilde for en fremmed

paa denne Dag, hvor der i Thorshavn er fuldt op af Besøg fra alle Øerne, haft sin Vanskelighed imellem de mange danskklædte at udpege et Dametoilette, baaret af en »danskfødt«. Ogsaa Mændenes Klædedragt var ved at undergaa Forandringer, særlig Arbejdsdragten. Det klædelige, gammeldags Søtøj af garvet Faareskind begyndte at blive fortrængt af Olietøjet, Hætten af Sydvesten og de færøske Sko af langskaftede, klodsede Skibsstøvler.

Gaar Udviklingen videre, som begyndt, vil der inden længe komme en Tid, hvor Livet til Fjælds har mistet sin Magt over Færingens Sind. Faarene vanrøgtes, hvor Fiskeskipperne have faaet rigtig Tag i Befolkningen. Saaledes har jeg læst i en Sysselmands Indberetning. De store Kongsbønder kunne i Konkurrencen om Arbejdskraft ikke byde Betingelser, som de, der kunne opnaas om Bord i Kutterne. Fremtidens Landbrug maa formentlig tilstræbe Udstykning af den nærmest Bygderne liggende Udmark til Opdyrkning af smaa Lodder, saa hver Fiskerfamilie kan faa Græsning til en Ko eller to. De større Landbrug ville faa ondt ved at klare sig. Men ogsaa andet traditionelt Erhverv vil komme til at miste en Del af sin Betydning. Allerede har Grindedrabet ikke længer den tidligere Tillokkelse for Færingen. Norske Hvalfangere have haft Blik for, hvor fortrinlig Øerne egne sig til Hvalstation. Der er anlagt flere saadanne Etablissementer. Her kan ferskt Kød af Hval hentes for omtrent een Øre pr. Pund. Antallet af de Hvaler, der skydes, er saa stort, at der er Kød mere end nok til Befolkningens Behov. Grindedrab har nærmest kun Betydning nutildags for Spækkets og Fornøjelsens Skyld.

Nøden og Elendigheden er glemt. Men lyse Tider ere ikke uden Skygger. De Fortrin i Færingens Karakter, som under tidligere Tiders Livsvilkaar have udviklet sig fra Slægt til Slægt, staa i Fare. Højt til Fjælds paa Øerne vokser der en Plante; dens Blomst er fin i Form, skær i Bygning og af snehvid Farve. Isranunkelen er dens Navn. Nede ved Havet, hvor Bygderne ligge, trives den ikke. Færingens Karakter er som denne Plantes Blomst bleven til under nøjsomme Livsvilkaar. At den med Forandring af disse skulde være dødsdømt, dertil er den for sejg. Men Tillæmpelsens Lov er den undergiven. De Plantearter, der paa Færøerne formaa at indrette sig efter saavel Bygdernes fede Muld som Fjældkammenes løse Grus, blive ikke

sig selv lig i Udseende. Vidt forskellige ere Eksemplarerne, der vokse nede, fra dem højt oppe. Sørgeligt vilde det være, om i gode Tider Farerne for Færingens Karakter skulde vise sig ikke ringere, end i daarlige Tider Farerne have vist sig for hans Helbred. Thi hvad der paa Færøerne for et halvt hundrede Aar siden kunde overkommes af een Læge, maa der nu seks til. Sygehus er der ikke længer blot i Thorshavn, men ogsaa i Klaksvig og Trangisvaag. Af en Hudsygdom som Fnat saas der i den Tid, jeg var deroppe, kun rent undtagelsesvis nogle Tilfælde. Nu kan der regnes aarlig med Hundreder. Der smittes om Bord i Kutterne fra Køje til Køje. Men ogsaa slette Sæder og daarlige Vaner ere smitsomme. Kutternes Besætninger bestaa af ti til femten Mand i forskellige Aldere og fra forskelligt Hjemsted. Kommer der et mindre heldigt Element om Bord, vil der under dagligt Samliv i rum Sø, en seks til otte Maaneder af Aaret, være gunstig Lejlighed til Infektion.

Hertil kommer det stadig voksende Samkvem, naar Kutterne ligge i Havn, med Søfolk af fremmede Nationer, hvoraf ikke sjældent adskillige ere hyrede i Udlandets Havnestæder blandt de raaeste Proletarer. Ikke heller Vinteren, naar Kutterne ere lagt op, er uden Farer. Lediggangen er nutildags større end før. Fiskeriet er for mange Færinger blevet ikke blot deres vigtigste, men deres eneste Erhverv. De Dage, hvor der om Vinteren kan fiskes, ere hurtig talte, og de Dage, hvor der ikke fiskes, søge Mændene kun alt for hyppig til Handelsmandens Bod, hvor der utvivlsomt ikke gøres Proselyter for gode Sæder og heldige Vaner. I Hjemmene er Uldarbejdet i Fællesskab med Kvinderne ved at gaa af Brug. Til al anden økonomisk Elendighed i Slutningen af Firserne kom ogsaa den, at Markedet for færøske Uldvarer blev flovt. Ikke faa Kvinder søge den bedre betalte Beskæftigelse at tilvirke Fisken. I dette Øjemed indlogerer der sig om Sommeren en Del af dem rundt fra Øerne paa de store Handelspladser og fører et Friluftsliv borte fra Hjemmene, som for Kvinderne rummer Farer af samme Art, som Livet om Bord i Kutterne for Mændene.

Heldigvis er der i Færingens Karakter et Træk, der gør det sandsynligt, at han har en ringere Grad af Modtagelighed for slet Paavirkning. Han er stædig, siges der. Men, set under en anden Synsvinkel og med velvillige Øjne, er den Egenskab at være stædig det samme som at være trofast. Danske Embeds-

mænd paa Færøerne have haft Besvær med at faa tvunget Færingens Livssyn ind i Leveregler, som ere tilpassede Samfundsforholdene i Moderlandet. Færøsk Retsbevidsthed f. Eks. har i adskillige Tilfælde været vel frisindet i Forhold til sneverhjertede Bestemmelser i dansk Lovgivning. Ikke heller har det huet Færingerne at faa deres gamle, højkirkelige Vadmel baldyret efter nymodens Mønstre o. s. v. Men lad kalde dem stædige, hvem der vil. Trofaste ere de og føle trofast dansk. Der har været fortalt anderledes. Men danskfødte Embedsmænd, opdragne under vidt forskellige Livsvilkaar, have kun sjældent formaaet at føle færøsk. Heri ligger vel ogsaa Grunden til, at dansk Regering og Rigsdag har været saa længe om at faa den rette Forstaaelse af færøske Samfundsforhold. Først Søterritoriets Beskyttelse og Fiskerilovene fra de sidste Aar have vist, at det danske Folk mener det alvorligt med at gøre de færøske Samfundsopgaver til sine.

Der er nok fremdeles. Bekæmpelsen af Tuberkulosen. Til et Erhverv saa møjsommeligt som Færingens kræves der Helbred af prima Kvalitet. Har Lægevidenskaben Ret i, at Tuberkulosen kan udryddes, saa lad os danske vise Verden et Forsøg, der er lykkedes. Bedre Lejlighed end paa Færøerne kan ikke vel tænkes. Et Led af Kampen mod Tuberkulosen er Kampen mod Drikfældigheden, herunder Modarbejden af Lediggang om Vinteren ved Undervisning i Sløjd, forskellig Husflid og Sport. Jeg skal endelig kun nævne Kampen for det færøske Sprogs Bevarelse og udvidede Benyttelse som Rets- og Kirkesprog. Der er imellem et Folks Karakter og et Folks Sprog en saadan Vekselvirkning, at med det færøske Sprog tør vi gøre os Haab om tillige at se de nedarvede Fortrin i Færingens Karakter bevarede. Nødig skulde de gaa til Grunde.

Næstved, Maj 1905.

Boeg,
Fysikus, Dr. med.

Kaktus som Kreaturfoder.

Under den langvarige Tørke, der som bekendt i usædvanlig lang Tid har hærget vore vestindiske Øer, men som heldigvis nu i den sidste Tid er bleven afløst af en frugtbar Periode,

har der, som rimeligt er, været betydelig Mangel paa Foder til Kvæget, idet Græsmarkerne var mere eller mindre afsvedne.

Da saadanne tørre Perioder desværre af og til indtræffer paa Øerne, vil ethvert Bidrag til at afhjælpe Fodermanglen være af Betydning. Tilfældig fik jeg for nylig et Arbejde i Hænde: »The Prickly Pear and other Cacti as food for stock«, af *David Griffiths,* udgivet af Agerbrugsdepartementet i Washington i Aar (1905), hvori det, som Titlen angiver, anbefales, at benytte Kaktus som Kreaturfoder i Lighed med hvad man alt længe har praktiseret i Texas.

Paa de danske Øer, navnlig paa de tørre Strækninger, f. Eks. paa Østenden af St. Croix, findes talrige Kaktusarter, bl. a. Prickly Pear, som, hvis de kunde benyttes til Kreaturfoder, vilde være af stor Betydning i de tørre Perioder. Nu er jo Kaktusarterne som vel bekendt væbnede med utallige, skarpe Torne, der umuliggør det for Kvæget at æde Planterne, og det gælder derfor om, at faa disse Torne fjærnede eller uskadeliggjorte. Herpaa giver den ovennævnte Piece Anvisning. Jeg skal ikke komme ind paa de forskellige Methoder, der ere bragt i Anvendelse, idet jeg for nærmere Detail maa henvise til selve Afhandlingen, men her blot fremhæve, at man dels afsvider Tornene, dels ogsaa har anvendt Damp, idet det har vist sig, at Tornene, ved i nogen Tid at holdes fugtige, blive bløde og da uden Skade kunne ædes af Kvæget. Endelig har man benyttet Maskiner, hvormed Kaktusleddene skæres i smaa Stykker.

Det betones i Afhandlingen, at Kvæget sætter stor Pris paa dette Kaktusfoder og at det straks samler sig omkring Stedet, hvor Kaktusplanterne blive præparerede. Endvidere gøres der i Piecen udførlig Rede for Kaktusfoderets Indvirkning paa Mælkeproduktionen, samt hvilken Tilsætning af andet Foder (f. Eks. Bomuldsfrø, Hø etc.), der bør benyttes osv.

Det er at haabe, at Fodring med Kaktus maa blive forsøgt paa de danske Øer, og at Plantageselskabet, der allerede paa saa mange Maader er gaaet i Spidsen for forskellige Forbedringers Indførelse, ogsaa paa en af sine Kvægplantager vil anstille Forsøg med Kaktusfodring.

F. Børgesen.

Tobaksavlen i hollandsk Ostindien.

Ved Administrator *F. Lassen Landorph.*

Foranlediget ved Hr. cand. mag. *Hjalmar Jensens* Artikel i »Atlanten«s September og Oktober Hæfter vil jeg ikke undlade herved at oplyse, at jeg paa Grund af det for Tobakskulturen ugunstige Klima paa St. Croix, hvilket jeg først under Forløbet af de i Fjor og i Forfjor foretagne Forsøg har kunnet lære rigtig at kende, for nogen Tid siden har tilraadet Plantageselskabet Dansk Vestindien at opgive denne Kultur, der kræver rigeligt og nogenlunde regelmæssigt Regnfald, ikke mindst paa en saa forholdsvis lille Ø som St. Croix, hvor der til de andre Ulemper ved Mangel paa tilstrækkelig Regn tillige kommer den, at Luften, naar Regnen udebliver, er saa saltholdig, at dette næppe kan undlade at indvirke skadeligt paa Bladene og disses Brand, d. v. s. Evnen til at brænde til Aske istedetfor at forkulle.

Jeg skal derfor ikke komme nærmere ind paa Enkelthederne i nævnte Artikel, for saa vidt de angaa Tobakskultur i Dansk Vestindien eller berøre min Brochure »Om tropisk Tobaksavl«, men indskrænke mig til at fremdrage et Par Udtalelser i Begyndelsen af Artiklen, ved hvilke der gives et misvisende Billede af Forholdene i Deli, for hvilket Distrikts Vedkommende Forfatteren med Hensyn til disse Udtalelser ikke gør nogen Undtagelse.

Hr. *Hj. J.* skriver saaledes: »Naar en enkelt Administrator af og til tjener sig en større Formue, er det som Regel ved at spekulere i Plantageaktier.« Mig er intet saadant Tilfælde bekendt, uden at jeg derfor dog vil benægte Muligheden deraf; ifølge min Mening vil det imidlertid altid høre til Undtagelserne og ikke til Regelen. Derimod kender jeg mange Administratorer, som udelukkende i Kraft af deres Stilling — altsaa ved deres personlige Arbejde — have tjent sig en Formue, ja jeg kan godt sige en større Formue, skønt dette naturligvis altid bliver et relativt Begreb. Salæret, til hvilket der kommer fri Bolig, Læge, Medicin og som oftest Heste- og Vognhold, er altid stort nok til, at der kan leves godt deraf, og Aarstantièmer paa indtil 40 à 50,000 Gylden eller mere for en enkelt Plantage høre ingenlunde til de store Sjældenheder. Det er en Kendsgerning, som

kan støttes af talrige Eksempler, at den, der har en god Plantage at administrere, endsige da en s. k. Hovedadministrator, der staar i Spidsen for et helt Selskab, som Regel hidtil ikke godt har kunnet undgaa gennem sin Tantième at tjene sig selv en Formue, samtidig med at han sørgede for stort Udbytte til Aktionærerne.

En anden Udtalelse i Hr. *Hj. J.*'s Artikel gaar ud paa, at »der fra Aktieselskabernes Side føres en ret skarp og ofte hindrende Kontrol med Virksomheden paa Plantagerne gennem et paa sine Steder alt for vidtløftigt System af »Superintendenter«, »Planterkomiteer« o. s. v.«, hvorved »Arbejdet i Hovedsagen udføres ens paa alle Plantagerne i samme Egn«, »har man set een, har man som Regel set alle. Forskellen i Resultaterne ligger, som alt anført, væsentligst i Vejrliget.«

Hertil skal jeg bemærke, at Regelen i Deli er den, at Aktieselskaberne — d. e. disses Bestyrelser i Holland, hvor de fleste af dem høre hjemme — absolut ikke blande sig i Virksomheden paa Plantagerne, men overlade Ledelsen af denne til deres Hovedadministrator, hvem de give den størst mulige Handlefrihed. I hvilken Grad saa Hovedadministratoren paatrykker alle de Plantager, der høre til hans Selskab, sit personlige Præg, m. a. O. hvor frie Hænder han i det daglige Arbejde giver de under ham staaende Administratorer af de enkelte Plantager, er ret forskelligt ved de forskellige Selskaber. Superintendence — d. v. s. Kontrollering af Hovedadministratorens Virksomhed ved Udsendelse af en Befuldmægtiget fra Bestyrelsen — hører imidlertid til Undtagelserne, og »Planterkomiteer« have i Deli absolut intet at gøre med en saadan Kontrol fra Aktieselskabernes Side. »Planterskomiteen« er Benævnelsen for den stedlige Planterforenings Bestyrelse.

Hvad angaar den hovedsagelige Ensartethed i Udførelsen af Arbejdet paa Plantagerne, da kan jeg meget godt forstaa, at den flygtige Besøger kan faa dette Indtryk, idet Hovedsagen maa forekomme ham at være Anlæget i store Træk og Arbejdet, set paa samme Maade. Men i Virkeligheden er Hovedsagen — det hvorved Produktets gennemsnitlige Kvalitet kan forbedres eller forringes, ganske afset fra Vejrliget — her netop Detaillerne i Arbejdsmaaden og i Maaden, hvorpaa Produktet bliver behandlet, i hvilken Henseende der er ganske betydelig Forskel paa de forskellige Plantager, idet der svinges mellem saadanne Yder-

punkter som minutiøs Omhu og skarpt Tilsyn fra Morgen til Aften paa den ene Plantage og meget stor Mangel paa Omhu og et Minimum af virkeligt Tilsyn paa den anden. At dette giver sig Udslag baade i Plantagernes almindelige Udseende, i Produktets Behandling og i dets Kvalitet er et Faktum, der ikke afkræftes af det ligesaa ubestridelige Faktum, at enkelte gudbenaadede Plantager, paa Grund af særlig gunstig Beliggenhed for Regnfaldet i Forbindelse med ideel Jordbund, til Trods for mindre omhyggeligt Arbejde kan producere prima Tobak og opnaa meget høje Priser.

Det gunstige Vejrligs overordentlig store og i mange Henseender afgørende Betydning skal jeg villig indrømme, men som meget vigtige Faktorer til Opnaaelse af et godt Produkt maa ved Siden af Vejrliget tillige nævnes Jordbundens Beskaffenhed og Arbejderforholdene i Forbindelse med Arbejdsmetodens Detailler. Ere disse sidste mindre gode, bliver Produktets gennemsnitlige Kvalitet forringet paa mange Maader, selv om Vejrliget i og for sig betinger Muligheden for en udmærket Kvalitet, og hvad Jordbunden angaar kan man paa selve Sumatras Østkyst se talrige Eksempler paa, at det bedste Vejrlig og en Arbejdsmaade, der er hævet over enhver Kritik, ikke er tilstrækkelig til Opnaaelse af et lønnende Resultat, naar Jordbunden ikke egner sig for Tobak.

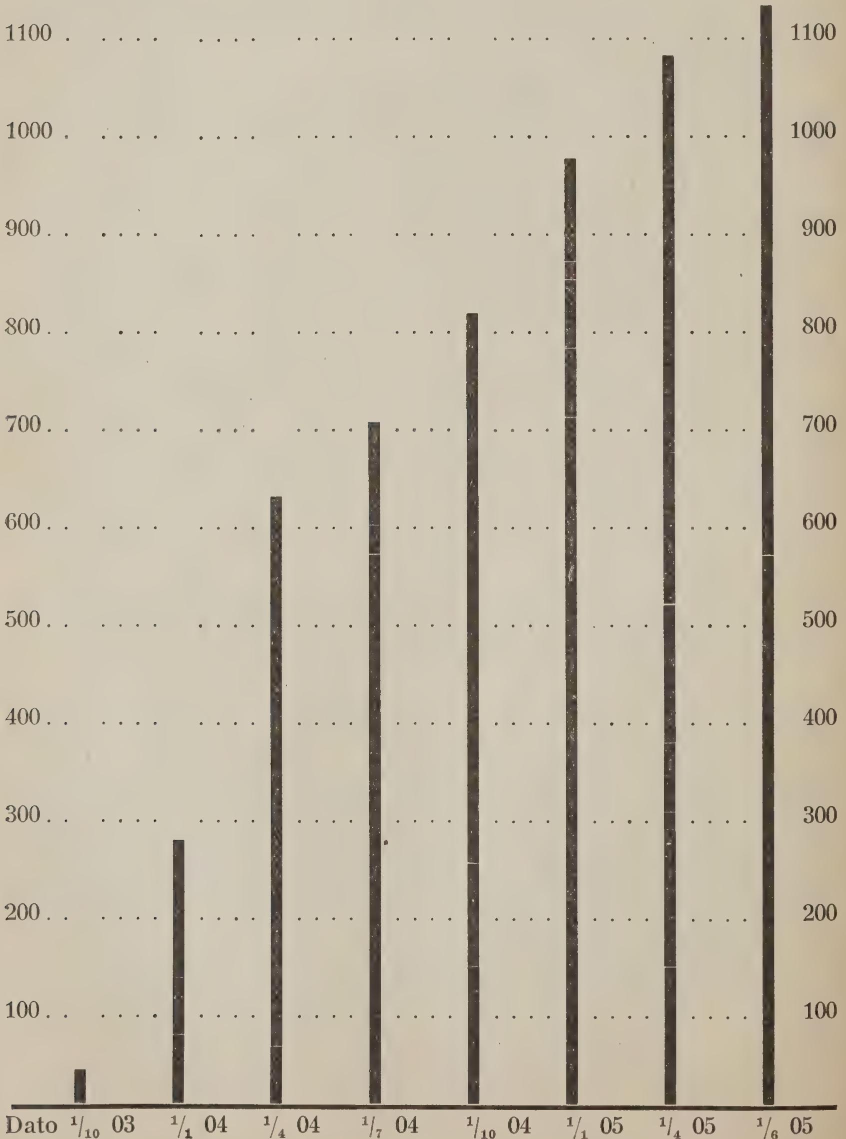
Foreningens Generalforsamling for 1905.

Foreningen »De danske Atlanterhavsøer« afholder Fredagen den 15. December Kl. 8 Aften i Wivels Lokaler (1. Sal), København, sin aarlige *Generalforsamling,* paa hvilken der aflægges Beretning om Udfaldet af Valgene til Bestyrelsesmedlemmer og Revisor, samt om Foreningens Virksomhed i det forløbne Aar. Det reviderede Regnskab og Budgettet for næste Aar fremlægges til Godkendelse.

Efter Generalforsamlingen vil der blive Lejlighed for Medlemmerne til at samles ved en Kop The.

Tilvæksten i Foreningens Medlemsantal fra 1. Oktober 1903 til 1. Juni 1905.

Efter en grafisk Fremstilling paa »*Dansk Koloniudstilling samt Udstilling fra Island og Færøerne*«.

Kreaturholdet i Grønland.

Af Pastor *Poul Vibæk.*

For en overfladisk Betragtning kunde det synes, som om Grønland og Kreaturhold langt fra at kunne forenes maatte staa i et nærmest absolut Modsætningsforhold, og for visse Egnes Vedkommende har en saadan Antagelse selvfølgelig ogsaa fuld Berettigelse. Sagen er nemlig, at det danske Grønland strækker sig hele syv Breddegrader over Polarkredsen og i disse Egne, hvor Solen i Maaneder holder sig under Horizonten, og Kulden naar til over 40° C., kan der selvfølgelig ikke være Tale om at drive Kreaturhold med nogetsomhelst Udbytte. Faar holdes vel her paa nogle enkelte Pladser som f. Eks. ved Jakobshavn paa 69° 14, n. Br. af en eller anden Dansk, men de maa betragtes som Luksusdyr, der intet Udbytte give eller kunne give, men derimod skaffe Ejerne betydelige Udgifter.

Selv om der paa sine Steder i Nordgrønland er nogenlunde rigelig Vegetation, og selv om der, hvad for øvrigt altid volder stor Vanskelighed, kunde skaffes fornødent Vinterfoder, vilde de grønlandske Hunde være en uoverstigelig Hindring, thi disse sønderrive, saa snart Lejlighed gives, baade Faar og Geder — og der kan selvfølgelig ikke være Tale om at lægge noget Baand paa Grønlænderne med Hensyn til Hundehold, da deres Eksistens i høj Grad afhænger af, at de have dette nyttige og billige Trækdyr.

Skulde der være Tale om noget kød og mælkeproducerende Tamdyr, der kunde klare sig i denne Del af Landet, maatte det være Renen, men Landets ringe Bredde og sparsomme Vegetation vil dog vistnok ogsaa udelukke denne Mulighed. Der vil saaledes næppe kunne blive Tale om Husdyrhold med sligt Formaal i Nordgrønland. Det eneste Sted skulde være i Omegnen af nordre Strømfjord mellem Agto og Holstensborg.

Anderledes i Sydgrønland, Syd for Polarkredsen. Her er Klimaet mildere, her findes ingen grønlandske Hunde til at ødelægge Kreaturholdet, og her er Vegetationen paa mange Steder fuldt saa rig som i de Egne paa Island, hvor Kreaturhold drives; og man ser da ogsaa Geder ved alle de sydgrønlandske Kolonier, ja endog ved Udstederne ɔ: de mindre Handelspladser. Landet her falder med Hensyn til Kreaturhold i tre Dele, nemlig: 1) Landet

Nord for Godthaab, 2) Sletterne i Bunden af Godthaabsfjorden og Landet Syd paa til Qagssimiut i Julianehaabs Distrikt og 3) Julianehaabsdistriktet.

Inden for dette Omraade var det, at de gamle Nordboere i sin Tid slog sig ned. Nord for Godthaab kom dog saa godt som ingen, hvad der taler stærkt imod, at der skulde være videre gode Betingelser; thi man kan i al Almindelighed slaa fast, at hvor der findes Ruiner fra Nordbotiden, findes der ogsaa taalelig gode Betingelser for Kreaturhold, der jo sammen med Sælhundefangst og Fiskeri skaffede dem deres Underhold. Kapt. Daniel Bruun skriver i 16de Hefte af »Meddelelser om Grønland«, at i Køkkenmøddingerne findes Ben af Kreaturer og af Sæl omtrent i lige Mængde.

Hvad angaar Arten af Husdyr i Nordbotiden vide vi, at de havde Køer, Geder og Faar, paa sine Steder ogsaa Heste (Erik den Rødes Hest, fortælles der i Sagaerne, snublede, da han red ned til Stranden for at tage med paa det Opdagertogt, paa hvilket hans Søn Leif naaede til Amerikas Fastland).

For disse Dyr er der som sagt kun ringe Betingelser i Holstensborgs og Sukkertoppens Distrikter, selv om der vel findes Fjorddale, hvor et mindre Antal kunde skaffe sig Føden.

Det er først ved Godthaab, dog ikke ude, hvor Kolonien ligger, men inde ved de indre Forgreninger af Fjorden og særlig da i det Parti, der ligger Ameralikfjorden nærmest, samt ved sidstnævnte Fjord, at Mulighed for noget betydeligere Kreaturhold frembyder sig. Klimaet er ogsaa her betydelig mildere end længere Nord paa. Godthaabs Middeltemperatur er ÷ 2,1 og laveste Temperatur ÷ 28,2, medens Middeltemperaturen ved Jakobshavn ca. tre Breddegrader Nord for Polarkredsen er ÷ 5,7 og og laveste Temperatur ÷ 42,0. Der maa dog her om Temperaturen ved Godthaab bemærkes, at Vinteren maa være noget koldere, ligesom ogsaa Sommeren maa være noget varmere inde i Bunden af Fjordene end ude ved Kolonien, hvor Observationerne ere foretagne; men det, at største Parten af de 90 Gaarde, der i Nordbotiden fandtes i Vesterbygden, var beliggende der inde, viser, at Kulden i hvert Tilfælde ikke har været strengere, end at Husdyr have kunnet klare sig, og der er neppe Tvivl om, at flere Tusinde Faar med Lethed ville kunne finde deres Føde i disse græsrige Egne, mulig vil ogsaa Hornkvæg kunne holdes derinde, men næppe egne sig saa godt som Faarene, der ved

deres rigere Beklædning ere mere modstandsdygtige over for Kulden.

Strækningen Syd for Godthaabsfjorden helt ned gennem Frederikshaabs Distrikt frembyder langt ringere Muligheder. Ganske vist er der spredte Fjorddale, hvor der kunde holdes et mindre Tal, men der fattes nogenlunde flade, græsrige Egne, hvor der kunde holdes et større Antal Dyr. Der vil paa denne Strækning, hvor der kun hist og her findes en enkelt Ruin af en Nordbogaard, kun kunne drives Gedehold eller lignende ved Siden af en anden Virksomhed saa meget mere, som de rigeste af disse Egne falde ind under Kryolithbruddet Ivigtuts Omraade.

Helt anderledes bliver imidlertid Forholdene, naar man kommer ind i Julianehaabs Distrikt, de gamle Nordboeres Østerbygd. Her ere Sletterne langt større og mere sammenhængende end i det øvrige Grønland og Skraaningerne bag Sletterne beklædte med Skovvækst, der kan yde Folk, der slaa sig ned i Fjordene for at drive Husdyravl, alt hvad de behøve af Brændsel. Dertil kommer, at Julianehaabs Middeltemperatur er positiv, ɔ: + 0,5° eller med andre Ord 1,6° højere end Godthaabs.

Det var da ogsaa hernede, at Nordboerne fortrinsvis slog sig ned, og her, at Erik den Rødes egen Gaard laa. Ca. 190 Gaarde skal der i sin Tid have været.

Her er Mulighed for Kohold. Dette har dog i gammel Tid næppe været videre stort. Kapt. Daniel Bruun skriver i Hefte 16 af »Meddelelser om Grønland«, at det kun har været etableret paa Steder, hvor Underlandet havde særlig rig Græsvækst f. Eks. ved Igaliko, hvor han mener at have fundet ca. 100 Baasesten, hvad kunde tyde paa, at der dér var holdt ca. 100 Stk. Hornkvæg; derimod, skriver han, har der sikkerlig overalt været holdt større Hjorde af Geder og mindre Faar, og Foder til Brug om Vinteren, formener han, fuldt saa meget er skaffet fra Fjældene som fra Underlandet.

Ogsaa nutildags holdes der Kvæg dernede i Fjordene, nemlig ved Pladserne Igaliko, det gamle Gardar og ved Narssaq ved Tunugdliarfikfjordens Munding. Ved Igaliko havde Grønlænderne i 1904 21 Malkekøer og et lignende Tal af Ungkvæg inklusive Tyre.

Ved Narssaq fandtes paa samme Tid 13 Malkekøer og en Del Ungkvæg. Ogsaa de Danske ved Julianehaab og Nanortalik

samt den grønlandske Præst ved Frederiksdal have Køer og som Regel tillige Geder, hvad ogsaa flere af de indfødte have. Dette Kreaturhold ved Pladser, der ligge saa langt ude, er imidlertid uden nogen væsentlig Betydning.

Det var noget de gamle Nordboere straks havde Følelsen af, at skulde det blive til noget, var det Fjorddalene langt inde i Landet, der maatte tages i Brug, og derinde ligge Ruinerne af deres Huse og Kreaturfolde.

At Kreaturer atter kom derind, skyldes en gammel dansk Købmand, Julianehaabs Grundlægger, Anders Olsen, der, da han

Pladsen i Igaliko. (Efter Fot. af *P. Vibæk*).

omkring Begyndelsen af forrige Aarhundrede fik sin Afsked, sammen med sin grønlandske Hustru og sine ugifte Børn flyttede ind til Upernaviarsuk og forsøgte Husdyravl dér og senere, da hans Hus brændte, flyttede helt ind til Igaliko, hvorfra han vel allerede tidligere har faaet en Del Hø til Vinterfoder, og som han derfor vidste frembød bedre Betingelser.

Igaliko er en af de allerstørste Sletter, græsbevokset og uden Kratskov; men der findes rundt omkring i Julianehaabs Distrikt Lokaliteter af lignende Art.

Saa snart man nordfra kommer ind i Julianehaabs Distrikt,

træffer man bag ved Qagssimiut Dalstrækninger, der egne sig til Faareavl, og de findes med større og mindre Mellemrum op langs Bredefjorden; det er dog først, ovre ved Nabofjorden Sermilik, at de faa større Udstrækning, men her er ogsaa Plads til mange Husdyr.

Paa Spidsen af Landet mellem Sermilik og Tunugdliarfikfjorden ligger den tidligere nævnte Plads Narssaq, hvor Grønlændere holde Køer. Landet her, ca. 50 Td. Land, er temmelig fladt og ikke videre græsrigt, og Grunden til, at Kvæget holdes her og ikke længere inde i Tunugdliarfik, er udelukkende den, at der er Butik ved Stedet, og de, der holde Køer, er Udliggeren og Overkateketen.

Køer ved Igaliko. (Efter Fot. af *P. Vibæk*).

Tunugdliarfik frembyder nemlig længere inde langt heldigere Betingelser. J. Mathiesen har i sin lille Bog: »Den grønlandske Handel sat i Forbindelse med Grønlands Kolonisation« anført, at Jordbunden her er overordentlig frugtbar, og jeg har ved Selvsyn overtydet mig om, at han har Ret. Ved Isumiut f. Eks. skriver han, er Jordmuldet som den bedste Havejord; og der er Eksistensmuligheder for Mængder af Kvæg særlig helt inde, hvor Fjorden bøjer, og hvor i sin Tid Erik den Rødes Gaard Brattalid laa. Her er ogsaa overalt udmærkede Betingelser for Havebrug, bedre maaske end ved Igaliko, hvor man dog avler rigeligt af Kartofler, Roer og Løg m. m.

Paa den anden Side af Fjorden ligger Igaliko, og længere borte ved den anden Arm af Igalikofjorden har der ligget en større Bebyggelse, hvor der ogsaa kan drives Kreaturhold.

Hvad angaar den sydligere Del af Julianehaabs Distrikt, findes der saa at sige ikke en Fjord, der ikke frembyder gode Betingelser, men fremfor alt maa nævnes Tasermiut inden for Nanortalik. Her naar Vegetationen sin største Frodighed, og Ruinerne af en meget stor gammel Kreaturfold vise, at Stedet har de fornødne Betingelser.

Der er saaledes slet ingen Tvivl om, at Kreaturhold kan drives endog i stor Udstrækning og særlig da i Julianehaabs Distrikt; men Spørgsmaalet er langt mere, hvordan den skal drives for virkelig at give Udbytte og for med Tiden at kunne byde Grønlænderne forbedrede Livsvilkaar.

Det kan vel paa Forhaand betragtes som udelukket, at man sender Grønlænderne Kreaturer op og lader dem selv passe det; thi der kræves selvfølgelig et forudgaaende Kendskab til det som til alt andet. Det højeste man i den Retning kunde gaa til, var mulig at overlade nogle af Folkene ved Igaliko Kreaturer til Forsøg, da jo flere af de unge dèr fra Barnsben af er vante til Kreaturpasning, men det er et stort Spørgsmaal, om disse velstillede Grønlændere overhovedet vilde forlade deres Hjemsted for at drive Kreaturhold paa andre Steder.

Jeg tror derfor, at den eneste Mulighed for noget virkeligt Udbytte vil være til en Begyndelse slet ikke at tage Grønlænderne med, men føre Forsøgsdyr fra forskellige Lande op og lade Hyrder fra disse Lande eller Egne, jeg tænker her nærmest paa Island, Færøerne og Skotland, følge med og passe dem, gøre Forsøgene og indvinde faste Resultater, som man kan bygge videre paa, og saa efterhaanden tage Grønlænderne med ind, lade dem blive Hyrder og med Tiden Ejere.

Efter hvad jeg kender til det nuværende Kohold, og jeg har selv haft Ko ved Julianehaab, tror jeg, at denne Art Kreaturhold bør udelukkes. Køerne, der nu findes i Julianehaabs Distrikt, kræve et alt for stort Kvantum Vinterfoder, ca. 40 Centner, til at de vilde kunne give et tilfredsstillende Udbytte, og til at der vil kunne skaffes Vinterføde til noget større Tal.

Derimod er Landet som skabt til Faareavl. Faarenes tættere Beklædning gør, at de kunne gaa ude det meste af Aaret; det er temmelig sandsynligt, at Bederne ikke ville behøve Vinterhuse,

men kunne nøjes med Læfolde ligesom i flere Egne paa Island, og dette vil atter medføre, at der kun vil behøves et mindre Kvantum Hø indsamlet til Hjælp i Vintertiden. Mulig burde der ogsaa paa hver Plads holdes nogle Geder nærmest for Mælkens Skyld.

Hvad der imidlertid absolut maa undersøges, er først, hvordan Vinternedbørforholdene er paa de enkelte Lokaliteter, da dette vil spille den allerstørste Rolle. Det er nemlig saa, at der i Grønland og særlig inde i Fjorddalene om Vinteren blæser hyppige og stærke Føhnstorme, der med korte Mellemrum fejer al Sne bort og gøre, at Faarene ville kunne finde Føden selv

Fra Igaliko. Havegærde og Stald. (Efter Fot. af *P. Vibæk*).

næsten hele Vinteren. Grønlænderne ved Igaliko og til Dels ved Narssaq regne ved deres Høindsamling stadig med disse varme Vinde, hvad ganske vist undertiden medfører, at deres Dyr komme til at sulte.

Hvor vidt disse Vinde paa de enkelte Steder skaffe snebart Land saa at sige Vinteren igennem, afhænger jo imidlertid dels af Fjældenes Vinkel til Vindretningen og dels af, hvordan Jordbundens Bevoksning er; er denne nemlig Græs, fejes Sneen bort, men er der lav Kratvækst, ophobes Sneen i dette og kommer til at danne Driver eller rettere en jævn, flad Drive over hele Dalen og begraver paa denne Maade det, der skulde tjene Dyrene til Føde.

Det næste Spørgsmaal er, hvordan disse Undersøgelser skulle foretages; om man enten skal lade de Lokaliteter, man til en Begyndelse udsøger sig, jævnlig tilse et Par Vintre igennem, hvad imidlertid let kan volde Vanskeligheder, eller om man straks skal føre et mindre Antal Faar over. Med et mindre Antal mener jeg kun saa mange, som der kan haves en tilstrækkelig Vinterforsyning til, saa de vilde kunne holdes i Live, selv om Snelaget en større Del af Vinteren hindrede dem i at søge Føde ude. Med Faarene maatte saa følge Hyrder eller Hyrdefamilier. Denne sidste Undersøgelsesmaade vilde muligvis være at foretrække.

Endvidere vil der saa blive Spørgsmaal om, hvilke Faareracer der bedst vilde egne sig for Landet, en Opgave, der maatte løses med forestaaende Henblik paa det Udbytte, de enkelte Racers Uld og Kød kunde give; thi den Mulighed er jo ikke udelukket, at en Race med finere og derfor værdifuldere Uld vilde kunne betale sig bedre end en mere haardfør Race med grovere Uld, naar den førstnævnte da overhovedet kunde lade sig akklimatisere. De Racer, der først vil kunne være Tale om, er selvfølgelig den islandske, færøiske og højskotske, maaske særlig den sidste, der efter Kenderes Mening besidder betydelige Fortrin frem for de to andre; men Forsøgene behøvede jo ikke at indskrænkes til disse alene; thi der er ingen Tvivl om, at Resultater og endog betydelige Værdier kan indvindes, naar først Børnesygdommene ere overstaaede og Lærepengene betalte.

Men skal det hele blive til noget, maa der tages fat med Omsigt og Energi, og alt maa drives saa rationelt som muligt, næppe af Staten, men af private, der have fornøden Kendskab ikke blot til Driften, men ogsaa til Afsætningsforholdene for de Produkter, der kunne indvindes, og tillige have merkantil Dygtighed nok til altid at faa dem betalte med Markedets højeste Priser.

Der vil da som alt ovenfor antydet, naar Erfaringer ere indvundne, og en Del af den yngre grønlandske Slægt gennem Aar har været med i Arbejdet, kunne gives disse en hel ny økonomisk Basis, først som Vogtere og Andelshavere og siden som Ejere af større Faarehjorde — og de ville, idet de samtidig kunne drive Fiskeri, uden at være afhængige af Sælens mere eller mindre hyppige Forekomst ved de grønlandske Kyster, altid være sikre paa et godt Udkomme.

Hvad ved de Danske om Færøerne?

For nylig hørte jeg en Historie, som er god at faa Forstand af. En Lærer fra Færøerne var paa Rejse i Danmark. I en Jærnbanekupé kom han i Snak med en medrejsende, og da denne paa Færingens Maal kunde høre, at han ikke var Sjællænder, Fynbo eller Jyde, spurgte han ham, hvorfra han var. »Jeg er fra Færøerne«, lød Svaret. »Aa! Er De fra Island!« udbrød den brave danske Mand. Da dette benægtedes, sagde Manden: »Saa er De altsaa fra Grønland.« Det viste sig, at han troede, at »Færøerne« var en Fællesbetegnelse for Island og Grønland.

Jeg vil ikke paastaa, at dette er den almindelige danske Opfattelse af Færøerne, men jeg maa dog ansé Historien for karakteristisk for den sørgelige Mangel paa Kundskab i Danmark til vore Øer. Historien er sand og langt fra enestaaende. Det er hændt mig selv, da jeg for nogle Aar siden skulde rejse herop, at en dansk Mand — en Mand som havde Goethe og Shakespeare paa sin Reol — tilbød at laane mig en interessant Bog om Færøerne. Bogen viste sig at være »Kaptain Holms Konebaadsekspedition«.

Saa lidt ved det store Publikum i Danmark om Færøerne. Og er det i Grunden saa underligt, naar vi tænker paa, hvor lidt vi i vor Skoletid — selv i de højere Skoler — hørte og læste om Færøerne. I vor Geografi lærte vi lige akkurat, at Øerne var til, og at Hovedstaden var Thorshavn. Hvor Øerne laa, stod sikkert mange mindre klart. Paa Kortet stod det jo i en Ramme et Steds inde i Sverrig. I vor Fædrelandshistorie mødte vi næppe Øernes Navn. Vidste vi lidt Besked om Øerne, bestod det nærmest deri, at vi havde hørt, at Færingerne gik paa Fuglefangst i Knæbukser og med en rød Hue paa Hovedet og dræbte Grindehvaler med gammeldags Spyd og sirlig indlagte Knive. At det var Folk, der havde anden Interesse for os end som en rent etnografisk Mærkværdighed, faldt os ikke ind.

At denne Uvidenhed og Ligegyldighed fra dansk Side i sin Tid har avlet megen Misfornøjelse og Bitterhed heroppe, kan ikke undre.

Nu synes Interessen i Danmark for vore Øer at være vaagnende, men meget staar endnu igen at lære og forstaa. Endnu

staar for den store danske Befolkning Færingerne næppe som Ligemænd. Endnu hæfter den danske Opmærksomhed sig ofte for meget ved de rent ydre Forskelligheder, saa at man ser Danske, der i Samkvem med Færinger synes at glemme, at det er levende Landsmænd, de tale med, glemme Manden selv for hans blanke Knapper og brune Kofte og behandle ham som en slet og ret Musæumsgenstand, som et Eksemplar. Jeg glemmer ikke let en dansk Herre, som i et større Selskab i en Forening heroppe gav sig til at pille ved en ung ham ubekendt Færings Dragt, bagfra og uden at tale med Manden, og jeg glemmer heller ikke det Blik, som sendtes ham, idet Færingen vendte sig om. Selvfølgelig havde vor gode Landsmand ikke i Sinde at saare, men det er næsten det sørgeligste ved det.

Man kan sige, at sligt er Bagateller. Det er det paa en Maade ogsaa, men det er Bagateller, der vidne om en Grundfejl i mange Danskes Betragtning af Færingerne. Det var den Fejl, vi gerne skulde have rettet.

Og det kunde vi gøre, naar vi søge at bibringe de unge en bedre Kundskab om Færøerne og det færøske Folk. Vore Lærere og vore Skolebogsforfattere skulde tænke over det. I Geografitimen skulde Børnene lære vore Øer og deres Natur og Befolkning grundigt at kende, i Fædrelandshistorien maa vi have optaget det lidet, der er at fortælle om Færøerne, i Naturhistorien maa vi ikke glemme, at ogsaa Færøerne er et dansk Land, og at de Fugle og Fiske, der leve her, ikke høre til fremmede Landes Dyreverden, og støttende og supplerende alt dette kunde saa de danske Læsebøger indeholde Udtog af de færøske Sagaer og Skildringer fra Nutidslivet heroppe, vel at mærke sandfærdige og forstaaende Skildringer og ikke det misforstaaende Snak, som vi kun alt for ofte maa fordøje. Saa fik den danske Ungdom at vide, at Færøerne ikke ere et dem uvedkommende Land, saa lærte den at respektere Færingerne som Danske, som Sjællænderes og Jyders Ligemænd i mangt og meget og mulig som deres Overmænd som dristige Sømænd og Havfiskere.

Og hvis blot de Mænd, der udgiver danske Skolebøger, vidste, hvilken Glæde det vilde være for færøske Børn, om de i deres Skolebøger af og til traf paa deres egne Øer, læste om deres eget Lands Geografi og Historie, havde Lektie for i Sagnene om Trond og Sigurd eller læste højt i Læsebogen om et Grindedrab i Midvaag, da vilde de føle sig rigeligt belønnede

for den ringe Umage, det var, engang at sætte sig ordentligt ind i de færøske Forhold.

Og vilde saa de Mænd, der nu betyde noget i Danmark — for Kunsten, for Videnskaben, for Litteraturen og i det praktiske Liv — engang tage med Damperen herop, leve heroppe blot en Maanedstid, tale for Færingerne, tale med Færingerne, vise dem, at de ikke ere glemte, saa vilde ogsaa de mægtigt bidrage til at styrke Baandet mellem Danmark og det nordligste Amt. Saa kunde de bagefter i Danmark sprede Kundskab om vore Øer ved at fortælle om dem, i Ord eller i Farve, og vække Interessen for, række en Haand til Løsningen af de Opgaver, der ligge for heroppe.

Om vi saa kunde faa de danske Dampskibsselskaber, der have Skibe i Fart paa Øerne, lokket til en Gang eller to om Sommeren at sende et direkte Skib herop med Plads for en Flok danske Turister — i hvert Fald én Gang til ekstra billige Priser — saa vilde de gøre sig fortjente ved at skaffe mange Danske en god Lejlighed til at erhverve den Kundskab om vore Øer, som saa mange savne, og mange Færinger en Lejlighed til at lære deres danske Lansmænd lidt bedre at kende.

Et saadant Turistskib til Færøerne maatte sikkert kunne sættes i Gang. Turen kunde vare i 3 à 4 Uger, hvoraf en Uge til Op- og Nedrejsen, som kan gøres paa $3^1/_2$ Døgn. Skibet burde anløbe de smukkeste Steder paa Øerne og gøre nogle længere Ophold, 4 à 5 Dage, enkelte Steder. Passagererne skulde kunne sove om Bord. Under de længere Ophold vilde der være Tid til Fjældture og Baadture, til Jagtudflugter, til at fiske Laks og Ørred i Elve og Søer, til at se Fuglefjældene o. s. v., og under alt dette vilde der være den bedste Lejlighed til at lære Færøernes elskværdige og gæstfri Befolkning at kende.

Var her ikke en Opgave for den nye Direktion for det forenede Dampskibsselskab, for Hr. Tulinius eller for den danske Turistforening? Startedes der to saadanne Ture, vilde der maaske tillige kunne blive en billig Lejlighed for Færinger til at rejse ned med det første Skib og op igen med det næste, og det var en Lejlighed, der nok vilde blive benyttet.

Vi glæde os heroppe over den vaagnende Interesse i Danmark for vore Øer, men dobbelt glade vilde vi blive, om Interessen engang vilde give sig et praktisk Udslag.

C. Helms.

Danmarks Omsætning i Aaret 1904 med de danske Atlanterhavsøer.

Statens statistiske Bureau har i disse Dage udgivet en omfangsrig Redegørelse for Danmarks Vareindførsel og -Udførsel i Aaret 1904. Det fremgaar af denne Redegørelse, at Værdien af det egentlige Danmarks Udførsel til og Indførsel fra de danske Atlanterhavsøer havde følgende Størrelse i Aaret 1904:

Værdien af Danmarks:	Færøerne Kr.	Island Kr.	Grønland Kr.	Dansk Vest-indien Kr.
Udførsel til . . . . ca.	820.000	3.400.000	360.000	112.000
Indførsel fra . . . ca.	320.000	2.500.000	730.000	26.000

[Tallene for Vestindien ere i Virkeligheden for lave, da der er bortset fra det med det østasiatiske Kompagnis vestindiske Linie transporterede Gods].

De vigtigste Varer, der fra Danmark ere udførte til Færøerne, ere: Kolonialvarer, Korn og Mel, Drikkevarer, Metalvarer, Tekstilvarer, Skotøj, Olier og Margarine; Indførselen fra Øerne bestod fornemlig af Produkter af Fiskeri og Hvalfangst samt nogle Uldvarer.

Islands Indførsel til Danmark bestod ligeledes af Havets Produkter og Uld, men endvidere kom der ogsaa herfra en betydelig Mængde Faarekød. Danmarks Udførsel var fornemmelig Kolonialvarer, Spirituosa, Korn og Mel, Tekstilvarer, Metalvarer m. fl.

Til Grønland bestod Udførselen hovedsagelig af Kolonialvarer, Korn og Mel, Manufakturvarer, Kul samt Skyderekvisitter, medens der fra Grønland kom: Tran, Skind (af Sæl, Bjørn og Ræv), Kryolit, Hellefisk samt Fjer og Dun.

Udførselen til Dansk Vestindien omfattede mange forskellige smaa Vareposter som: Kartofler, Chokolade, Spiritus, Mjød, Manufakturvarer, Olier, Trævarer, Cement, Mursten o. l., Metaller m. m. Indførslen, der jo var højst ubetydelig, omfattede for en væsentlig Del Sukker og Rom.

Fordelingen af Foreningens Medlemmer den 1. Juni 1905.

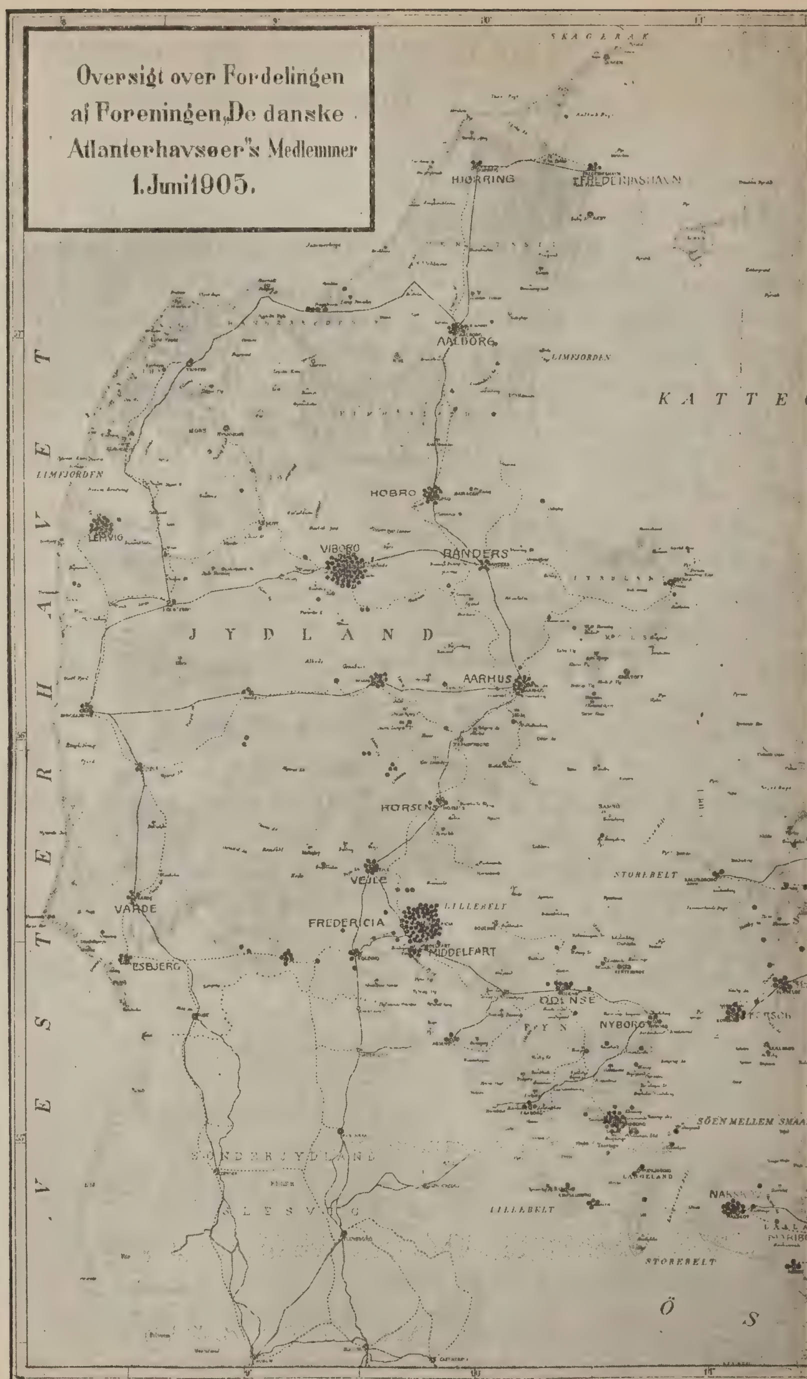
Omstaaende findes et Kort, hvorpaa det med Prikker er antydet, hvor mange Medlemmer Foreningen havde den 1. Juni d. A. og hvorledes disse vare fordelte. Denne Oversigt over Medlemmernes Fordeling er udarbejdet i Anledning af »*Dansk Koloniudstilling samt Udstilling fra Island og Færøerne*«. Foruden Kortet havde Foreningen i Udstillingslokalerne ladet opsætte Plakater med Oplysninger om Foreningens Formaal, Medlemsantal og en grafisk Fremstilling af Medlemsantallets Tilvækst (se Nr. 23 S. 320) samt ladet fremlægge alle de hidtil udkomne Hefter af *Atlanten*.

Som det vil ses af Kortet, var der i København den 1. Juni 420 Medlemmer, altsaa noget over en Tredjedel af Foreningens samlede Medlemsantal, som var *1140*; efter Hovedstaden kommer Byerne Fredericia, Viborg og Svendborg med det største Medlemsantal. Paa Island fandtes 44, paa Færøerne 23, i Grønland 12 og i Dansk Vestindien 64 Medlemmer.

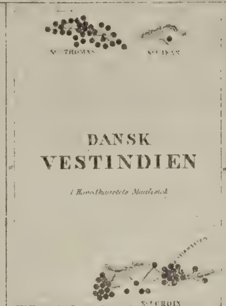
Iøvrigt fremgaar det af Kortet, at Tilgangen af Medlemmer har været ulige stærk fra de forskellige Egne og Rigsdele. Naar Tilgangen fra nogle Egne og Rigsdele har været saa forholdsvis stor, skyldes det sikkert — foruden Pressens velvillige Bistand — ikke mindst Foreningens derværende Repræsentanter.

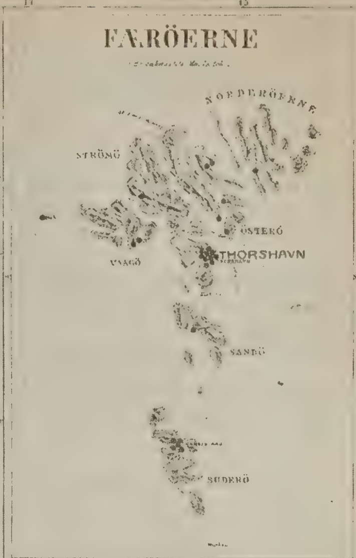
Samtidig med at Bestyrelsen bringer Repræsentanterne sin bedste Tak for deres gode Arbejde, tillader den sig at opfordre *alle* Foreningens Medlemmer til at virke kraftigt for Indmeldelse af ny Medlemmer, og da særlig for de Egnes og Rigsdeles Vedkommende, hvorfra Tilgangen hidtil har været forholdsvis ringe.

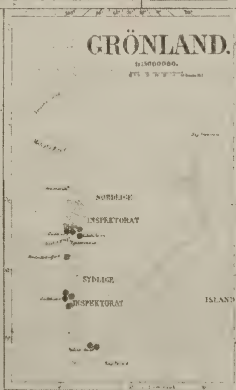
Allerede et flygtigt Blik paa Kortet viser, at der er mange »døde Egne«, hvor Kendskabet til Foreningen og dens Opgaver ikke er trængt hen, og der findes jo endog ret store Byer, hvor vi endnu kun tælle ganske faa Medlemmer. Dette Forhold bør søges ændret, og vi haabe, at den lokale Presse vil bidrage hertil ved at henlede Læsernes Opmærksomhed paa Foreningen og anmelde Indholdet af de enkelte Hæfter af *Atlanten*, der uden Tvivl gerne stilles til Dagbladenes Raadighed af de stedlige Repræsentanter.

Oversigt over Fordelingen
af Foreningen „De danske
Atlanterhavsøer"s Medlemmer
1. Juni 1905.
SKAGERAK
HJØRRING
FREDERIKSHAVN
AALBORG
LIMFJORDEN
KATTE
HOBRO
LIMFJORDEN
LEMVIG
VIBORG
RANDERS
JYDLAND
AARHUS
HORSENS
VEJLE
VARDE
FREDERICIA
MIDDELFART
ESBJERG
ODENSE
NYBORG
STOREBELT
LILLEBELT
SØNDERJYDLAND
LILLEBELT
STOREBELT
VESTERHAVET
Ö
S

AKUREYRI
SEYDISFJÖRD
REYKJAVIK
ISLAND.

• betegner eet Medlem.
Udenfor det egentlige Danmark
og Atlanterhavsöerne
42 Medlemmer.

Nye Medlemmer

optagne paa Mødet den 16. November 1905.

Aars-Medlemmer.

(Hvor intet andet findes anført er Medlemsbidraget 5 Kr. aarlig.)

Navn	Adresse	Indmeldt ved
Anning-Petersen, Kaptajn, Chef for Skydeskolen.	København	Kaptajn V. Petersen
Balle, Frederik, Pastor	Julianehaab, Grønl.	fhv. Kolonibest. K. Brummerstedt
Bistrup, Aage, Volontær	Frederiksh., Grønl.	do.
Bugge, Konrad, Kolonibest.	do.	do.
Chemnitz, Jens, Pastor	København	do.
Flindt-Larsen, Tandlæge	Nyborg	Konsul V. Bøttern
Freisleben, Ritmester	Næstved	Kaptajn V. Petersen
Frimodt, M., Grosserer	København	Statskonsul. C, Levinsen
Hansen, Hj.	Odense	Sekretariatet
Helms, Chr., Sorenskriver	Thorshavn	Overlærer L. Bergh
Hollmann, A. H., Dr., Landbrugsattaché ved det tyske Generalkonsulat	København	Prof. Westermann
Holm, P., cand. theol.	Svendborg	Landinsp. Hvenegaard
Jensen, J., Landbrugsk., Assist.	Lyngby	Statskonsul. K. Hansen
Koefoed, V. F., Kontreadmiral (aarligt Bidrag 10 Kr.)	København	Sekretariatet
Kursch, V., Assistent	Julianehaab, Grønl.	fhv. Kolonibest. K. Brummerstedt
Lárrisson, F. G., Købmand	Gerðar,Gullbringu.S.	Sognepræst K. Danielsson
Lunn, Gustav, Ingeniør	København	fhv. Kolonibest. K. Brummerstedt
Magius, E., Frøken	do.	Kaptajn V. Petersen
Mathiesen, S., Frue	Julianehaab, Grønl.	fhv. Kolonibest. K. Brummerstedt
Møller, Chr. A. L., Posteksped.	Helsingør	Inspektør E. Jensen Valeur
Nielsen, S., Udstedsbest.	Julianehaab, Grønl.	fhv. Kolonibest. K. Brummerstedt
Pedersen, P. Winther, Udstedsbestyrer		do.
Pio, J., Hof-Vinhandler	København	Landbrugskand. A. Friis
Popp, Chr., Købmand	Sauðarkrókur	Sekretariatet
Schiøtz, E., Vekselerer	Odense	Statskonsul. C. Levinsen
Steenstrup, P., stud. polyt.	København	Sekretariatet
Stuhr, P., Ph., Fabrikant	Aalborg	Sekretær Kylling
Truelsen, T., Fabrikant	Herning	Kaptajn V. Petersen
Tulinius, O., Købmand	Akureyri	Statskonsul. C. Levinsen

Foreningens Generalforsamling 1905.

Fredag den 15. Decbr. 1905 afholdt Foreningen Generalforsamling i Wivels Lokale i København.

Præsidenten, Kammerherre *Sehested*, aabnede Generalforsamlingen med at byde Forsamlingen velkommen.

Højesteretssagfører *O. Liebe* valgtes til Dirigent. Han meddelte, at Generalforsamlingen var lovlig indvarslet og gav derpaa Ordet til Foreningens Sekretær, cand. polit. *H. Hertel*, som aflagde Beretning om Udfaldet af de foretagne Valg.

Der indkom ialt 194 Stemmesedler.

Til Sektionen for Island genvalgtes Kaptajn *Daniel Bruun* med 193 Stemmer, Grosserer *J. A. Lefolii* med 190 Stemmer, Højesteretssagfører *O. Liebe* med 190 Stemmer og Professor *C. V. Prytz* med 190 Stemmer.

Til Sektionen for Grønland var Kommandør *G. F. Holm* og Viceadmiral *C. F. Wandel* blevne genvalgte med hver 192 Stemmer.

Til Sektionen for Færøerne var genvalgt Professor *A. F. Feddersen* og Stadslæge, Etatsraad *E. M. Hoff* med henholdsvis 188 og 189 Stemmer.

Til Sektionen for Dansk Vestindien var Etatsraad *H. N. Andersen* og Kaptajn *H. U. Ramsing* blevne genvalgte med hver 191 Stemmer.

Den afgaaede Revisor Grosserer *J. A. Lefolii* var genvalgt med 188 Stemmer.

6 Stemmer vare spredte.

Bestyrelsens Sammensætning efter de foretagne Valg er da saaledes:

Sektionen for **Island:**

Redaktør Anton Bing, Ny Vestergade 1, K.
Sysselmand, Cand. jur. P. Vidalin Bjarnason, Sauðárkrókur, Island.
Kaptajn Daniel Bruun, R., p. p., Annasvej 16, Hellerup.
Havnekaptajn C. F. Drechsel, R., Dbmd., p. p., Nyhavn 43, K.
Docent, Dr. phil. Valtyr Gudmundsson, R., Amagerbrogade 151, S.
Kommandør A. P. Hovgaard, R., Dbmd., F. M., p. p., Kastelsvej 21, Ø.
Professor, Dr. phil. Finnur Jónsson, R., Nyvej 4, V. (Næstformand).
Grosserer J. A. Lefolii, St. Annæ Plads 16, K.
Statskonsulent Chr. Levinsen, Helenevej 7, V.
Højesteretssagfører C. J. O. Liebe, R., Bredg. 30, K.

Tømmermester O. W. Olsen, Taarbæk, Klampenborg.
Professor C. V. Prytz, R., Hellerup.
Kaptajn i Marinen C. Ryder, R., p. p., St. Pauls Plads 1, K.
Kammerherre K. Sehested, R., Dbmd., p. p., Addithus, Brædstrup. (Formand, Foreningens Præsident).
Professor, Dr. phil. T. Thoroddsen, R., Svanemosegaardsvej 2, V.

Sektionen for **Færøerne**:

fhv. Overlærer og Vicekonsul L. Bergh, R., Svanholmsvej 3, V. (Næstformand).
Amtmand, Landstingsmand Chr. Bærentsen, R., Frederiksberg Allé 50, V. og Thorshavn. (Formand).
Professor A. F. Feddersen, R., F. M., Malmøg. 3, Ø.
Kommandør R. Hammer, R., Dbmd., p. p., Cort Adelersg. 1, K.
Stadslæge, Etatsraad E. M. Hoff, R., Dbmd., Sølvg. 84, K.
Dr. phil. J. Jakobsen, Grundtvigsvej 5, V.
Havnebygmester H. C. V. Møller, R., Dbmd., p. p., Østerbrogade 40, Ø.
Forstander L. Schrøder, R., Askov, Vejen.

Sektionen for **Grønland**:

Kommandør G. F. Holm, K., Dbmd., p. p., Livjægergade 30, Ø.
fhv. Kolonibestyrer, Justitsraad R. Müller, R., Dronning Olgas Vej 17, F.
Direktør, Folketingsmand N. T. Neergaard, Sortedamsdossering 63 A, Ø.
Skibslæge, Folketingsmand Rørdam, R., St. Pauls Plads 1, K. (Næstformand).
Dr. phil. K. J. V. Steenstrup, R., Forchhammers Vej 15, V. (Formand).
Viceadmiral C. F. Wandel, K. Dbmd., p. p., Stockholmsg. 25, Ø.

Sektionen for **Dansk Vestindien**:

Etatsraad, Folketingsmand H. N. Andersen, K., Dbmd., p. p., Stockholmsg. 57, Ø.
Bibliotekar, Dr. phil. F. Børgesen, Hellebæk.
Administrator F. Lassen-Landorph, Lindevej 2, V.
Grosserer Moses Melchior, Højbroplads 21, K.
Grosserer, Landstingsmand Holger Petersen, R., Dbmd., Gothersg. 160, K. (Næstformand).
Kaptajn i Ingeniørkorpset H. U. Ramsing, R., Ribegade 8, Ø.
Dr. phil. Rothe, R., St. Jacobs Plads 4, Ø.
Professor T. Westermann, R., p. p., Amalievej 4, V. (Formand, Foreningens Vicepræsident).

Herefter aflagde Præsidenten Beretning om Virksomheden i det forløbne Aar og udtalte følgende:

Da jeg paa Generalforsamlingen i December Maaned i Fjor havde den Ære at aflægge Beretning om Foreningens Virksomhed i det da forløbne Aar, udtalte jeg, hvad jeg gentager nu, at Udgivelsen af Foreningens Medlemsblad »Atlanten« indtil videre

maa være det centrale i Foreningens Virksomhed, maa forblive det Foretagende, hvortil der først og fremmest maa skaffes de fornødne Midler. Dette er i god Overensstemmelse med Foreningens Program, der som Hovedpunkt kræver, at Bestyrelsen skal sørge for, at Oplysningen om vore Atlanterhavsøer tilflyder Foreningens Medlemmer.

»Atlanten« er i det forløbne Aar udkommet regelmæssigt med et Hefte om Maaneden og saaledes, at Planen for Medlemsbladets Indhold, hvorefter der skal findes dels grundlæggende Beskrivelser af de fire fjerne Rigsdele, dels aktuelle Artikler særlig om Forhold af økonomisk Betydning, er bleven nøje fulgt. Første Afsnit af de grundlæggende Beskrivelser, der behandler Island, blev ført til Ende i Heftet for afvigte September Maaned og foreligger nu som den 186 Sider store første Afdeling af Bogen, der under Titel »De danske Atlanterhavsøer, en orienterende Oversigt over Forholdene paa Island, Færøerne, Grønland og De danske vestindiske Øer med særligt Henblik paa den økonomiske Udvikling,« kommer Medlemmerne i Hænde gennem Medlemsbladet. Bogen, der er ledsaget af 1 indheftet Kort over Landet, begynder med et Omrids af Islands Historie ved Professor *Finnur Jónsson.* Derefter følger Klimaet ved Afdelingschef ved Meteorologisk Institut *Willaume Jantzen,* Jorden, dens Art og Benyttelse ved Professor, Dr. phil. *Thoroddsen,* Plante- og Dyreliv ved Mag. scient. *Helgi Jønsson* og Professor *Thoroddsen,* Befolkningen ved Professor *Thoroddsen* og Mag. art. *Bogi Th. Melsted,* Samfærdselsmidler ved Docent *Valtyr Gudmundsson.* Næringsveje ved Professor *Thoroddsen,* Kaptajn *C. Ryder,* Docent *Gudmundsson,* Fru Professorinde *Thora Thoroddsen,* der har skrevet overordentlig fængslende om den islandske Husflid, Sysselmand *A. V. Tulinius,* Adjunkt *Sæmundson,* Mag. scient. *Helgi Jønsson,* islandsk Købmand *I. A. Lefolii,* og Skibsreder *Thor. E. Tulinius.*

Denne Række af udmærkede Forfattere, der har stillet deres indgaaende Sagkundskab og øvede Pen til Redaktionens Raadighed, har med dette første Afsnit paa allerbedste Maade indledet de grundlæggende Beskrivelser. Der er al Grund til at føle sig overbevist om, at det vil lykkes Redaktionen, der med sikker Haand ledes af Foreningens Vicepræsident, Hr. Professor *Westermann,* at gennemføre Værkets 3 sidste Afsnit paa ligesaa udmærket Maade. Andet Afsnit — Færøerne — er begyndt i

September Heftet efter samme Plan og Inddeling som I. Afsnit, og fortsættes i de følgende Hefter.

Om Foreningens Foredragsvirksomhed skal jeg meddele, at den grønlandske Sektion den 10. Januar afholdt et Diskussionsmøde om »Grønlændernes sociale Forhold med særligt Henblik paa Forstanderskaberne og disses Myndighedsomraade.« Magister *Porsild* indledede Diskussionen.

Den 13. Marts holdt Foreningen et stærkt besøgt Møde, hvor Forfatteren *Knud Rasmussen* indledede med et orienterende Foredrag om »Tilstanden i Grønland«, hvorefter Magister *Porsild* fremlagde sin Plan til Oprettelse af en fast videnskabelig Station i Vestgrønland, der just i de Dage var bleven aktuel derved, at Justitsraad *Holch* havde stillet den til Stationens Anlæg nødvendige Kapital til Raadighed. Jeg kan her indskyde den Oplysning, at de danske Myndigheder nu endelig synes at ville give Planen deres virksomme Tilslutning, saa at der turde være Udsigt til at denne Plan, om hvis Fortræffelighed der i sjelden Grad har hersket Enighed i videnskabeligt og arktisk interesserede Kredse i Ind- og Udland, og som allerede i 1903 blev offentlig fremsat, nu skal nyde Fremme.

Begge disse Foredrag, der efterfulgtes af særdeles instruktive Lysbilleder, findes refererede i »Atlanten«.

Efter Opfordring af Komiteen for »Dansk Koloniudstilling samt Udstilling fra Island og Færøerne« arrangerede Foreningen en Foredragsrække i Forbindelse med denne Udstilling. Bestyrelsen var saa heldig at vinde udmærkede Foredragsholdere for Planen. Der blev afholdt følgende Foredrag:

Lørdagen d. 3. Juni: »Om Plantevækst og Landbrug i Vestindien« af Oberstløjtnant *Rambusch*,

Lørdagen d. 17. Juni: om »Det grønlandske Hjem« af Pastor *Poul Vibæk*,

Onsdagen d. 12. Juli: om »Fiskeriforhold ved Island og Færøerne« af Havnekaptajn *C. F. Drechsel*,

Onsdagen d. 19. Juli: om »Klimafaren i varme Lande før og nu« af Professor Dr. med. *E. Ehlers*,

Lørdagen d. 2. September: om »Færøernes Historie og Litteratur« af Dr. phil. *Jakob Jakobsen* og Onsdagen den 6. Septbr. af fhv. Overlærer *L. Bergh* om »Fuglefangst paa Færøerne«.

Følgende Henvendelser og Andragender ere udgaaede fra Foreningen:

Til Traps Danmark om Udgivelsen af et Supplementshefte for Island, Grønland og Dansk Vestindien.

Anbefaling af et Andragende til Indenrigsministeriet om Undersøgelser af Betingelserne for Rensdyravl i Grønland.

Henvendelse til Finansministeriet om at lade foretage en Opmaaling af de dansk vestindiske Øer og de enkelte Plantager m. v. paa disse.

Henvendelse til Generalstabens topografiske Afdeling om en Del Kort over de danske Atlanterhavsøer.

Endelig havde man under Overvejelse at virke for en forbedret Undervisning i vore Almueskoler i Atlanterhavsøernes Historie og Geografi.

I Rejseunderstøttelser var der uddelt 200 Kroner til Magister *Porsild* til en Studierejse til Forsøgsstationer i Alperne og 400 Kroner til Assistent *L. Frederiksen* til en Islandsrejse. Assistent *Frederiksen* havde sendt Foreningen en Beretning om sin Rejse og denne vil senere blive optaget i »Atlanten«.

Fra Sekretær *Hertel* forelaa Begæring om at træde tilbage, og Præsidenten ønskede derfor at bringe Hr. *Hertel* en Tak for det store Arbejde og den varme Interesse, hvormed han havde varetaget Foreningens Sekretærvirksomhed. Det havde navnlig under Foreningens Startning været et ret betydeligt Arbejde.

Forsamlingen sluttede sig hertil ved at rejse sig.

Endvidere havde Assistent *L. Frederiksen* ønsket at træde tilbage og Præsidenten vilde derfor ogsaa bringe ham en Tak for hans Arbejde i Foreningen.

I den afgaaede Sekretærs Sted havde Bestyrelsen antaget Landbrugskandidat *Ib Windfeld.*

Præsidenten meddelte endelig Oplysning om Repræsentanternes og Medlemmernes Antal. Af Repræsentanter havde Foreningen nu ialt 68. Medlemsantallet for det egentlige Danmark udgjorde 18 bestandige Medlemmer og 926 Aarsmedlemmer, Island 51, Færøerne 30 og Grønland 25 Aarsmedlemmer, Dansk Vestindien 1 bestandigt Medlem og 66 Aarsmedlemmer og Udlandet 2 bestandige Medlemmer og 45 Aarsmedlemmer, eller ialt 21 bestandige- og 1143 Aarsmedlemmer mod henholdsvis 18 og 928 i Fjor, altsaa en Fremgang paa 218 Medlemmer.

Handelsgartner *Andersen* fandt Foreningens Formaal særdeles smukt og ønskede en saa stor Tilgang af Medlemmer som muligt. Der var imidlertid mange, der ikke kendte Foreningens

Formaal, og Taleren ønskede derfor at henstille, at der blev antaget en Agent til at hverve nye Medlemmer.

Præsidenten lovede at tage Sagen under Overvejelse. Det var dog ellers nærmest Repræsentanterne, der maatte tage Affære her.

Herefter fremlagde Sekretær *Hertel* det Side 345 aftrykte reviderede Regnskab for 1904—05.

Præsidenten henledede Opmærksomheden paa en Udgiftspost paa 600 Kr., som ikke fandtes opført paa Budgettet 1904—05 og som var anvendt til Rejseunderstøttelse til Magister *Porsild* og Assistent *Frederiksen*, og som man nu her ønskede, at Generalforsamlingen skulde give Decharge for.

Regnskabet godkendtes dernæst.

Ligeledes forelagdes og godkendtes Budgettet for 1905—06.

Professor *Westermann* ønskede som Formand for den vestindiske Sektion at fremhæve, at skønt Sektionen ikke havde noget positivt at meddele fra det forløbne Aar ud over, hvad der allerede forelaa oplyst, havde der dog i Dansk Vestindien været en ikke ringe Udvikling paa forskellige Omraader. Det meste heraf maatte forudsættes bekendt for de tilstedeværende gennem Pressens Meddelelser, men der var ogsaa en Del, som ikke kunde forudsættes bekendt, navnlig vedrørende de to store private Virksomheder, der var startede her fra Moderlandet og da nogle Oplysninger herom vistnok vilde interessere de tilstedeværende, henstillede Taleren til Hr. Grosserer *Moses Melchior*, som var Medlem af Bestyrelsen for Dansk-Vestindisk Plantageselskab, om at vise Forsamlingen den Velvillie at meddele lidt om dette Selskabs Virksomhed.

Grosserer *Moses Melchior:* Ja, jeg skal gerne efterkomme den Opfordring, der af Formanden for den vestindiske Sektion, Hr. Professor *Westermann*, er rettet til mig og saa godt jeg uden særlig Forberedelse kan gøre det give nogle Meddelelser om de nævnte private Virksomheder i Dansk Vestindien.

Som bekendt blev Plantageselskabet Dansk Vestindien dannet i Aaret 1902 for at udvikle og udnytte vore dansk-vestindiske Øers Produktionsevne, efter at Lovforslaget om disse Øers Salg i Aaret 1902 var blevet forkastet.

Særlig Fortjeneste heraf har Grosserer *Holger Petersen*, hvem Initiativet hertil vistnok skyldes, ligesom Etatsraad *H. N. Andersen* for Dannelsen af det vestindiske Dampskibs Kompagni,

hvorved der aabnedes direkte Forbindelse herfra med vore vestindiske Øer. Det sidstnævnte Selskab er nu gaaet over i det mægtige Østasiatiske Kompagni og tager Del i Udbyttet for 1906. Dette maa betegnes som en speciel Begunstigelse imod Selskabet, der foreløbig ikke betalte sig.

Med Hensyn til Plantageselskabets Virksomhed, da har dette i Begyndelsen haft store Vanskeligheder at overvinde og Erfaringer at indsamle, saa at der ikke foreløbig kunde blive Tale om Udbytte; men Foretagendet maatte stiftes og blev ogsaa stiftet i filantropisk, nationalt Øjemed. Allerede nu synes der dog at aabne sig en noget lysere Fremtid for Øerne.

Medens St. Croix tidligere omtrent udelukkende har været en sukkerdyrkende Ø, har Selskabet nu taget fat paa at dyrke andre Kulturplanter og har udrettet et stort Arbejde under Direktør *Schmiegelows* Ledelse. Efterhaanden som Roesukkerindustrien blev bragt op til en stor Fuldkommenhed i Europa, blev det vanskeligt for Rørsukkeret at konkurrere med Roesukkeret, og selv om Sukkerrørene indeholder nogle flere Procent Sukker end Sukkerroerne, har Dyrkningen af Rør trods deres Sødme været ret bitter.

Plantageselskabet havde da ogsaa snart indset dette og grebet til andre Midler, saasom Indkøb af store Arealer, der ryddedes og tilplantedes med forskellige Planter, Tobak, Kakao samt Kautschuktræer, den vestindiske Ceder, Lemon, Appelsin, Kokosnød etc. Men den mest betydningsfulde Dyrkning maa siges at være Bomuld, hvortil den vestindiske Jordbund særlig synes at egne sig, og som lover godt for Fremtiden. Den Bomuld, der dyrkes, er af en særlig fin Kvalitet, der betales betydeligt højere end den amerikanske Bomuld. Ved Slutningen af Oktober Maaned ventede man, at der skulde være tilsaaet henved 500 Acres (1 Acre = 10,260 □ Alen) med denne Bomuld.

Angaaende Kvægavlen maatte der sikkert være gode Vilkaar paa de dansk vestindiske Øer. Kunde man blot forsyne Behovet til de Skibe, der anløb St. Thomas, maatte dette kunne blive en god Forretning.

Der var indført en Zebutyr (Pukkeloxe), en jydsk Tyr, en fynsk Tyr, en Korthornstyr, en Hingst, en Æselhingst samt nogle Svin af Yorkshirerace.

Man turde nu overhovedet haabe, at de store Ofre, der var bragte af Selskabet, vilde gøre Gavn; men Øernes Frem-

tid vilde dog kun være betrygget, hvis Staten traadte hjælpende til, indtil Øerne kom saa vidt, at de kunde bære sig selv, hvilket der nu er Udsigt til, naar de i Udviklingstiden kraftig støttes af Staten, og dette maatte jo ogsaa være i Statens egen Interesse.

Taleren havde i sin Tid været for Salget af Øerne, da han troede dette i Øernes Interesse, medens Forholdene nu synes lidt lysere. Han haabede nu, at de Rigsdagsmænd, der havde ønsket at bevare Øerne, vilde støtte det for Rigsdagen fremlagte Lovforslag; thi blev dette vedtaget, var der al Udsigt til, at Øerne med Tiden vilde kunne dække deres egne Udgifter og komme ind i gode Forhold til Gavn og Lykke for dem selv og til Opmuntring herhjemme.

Forsamlingen gav ved Haandklap sin Tilslutning til Kende.

Gouvernementssekrætær *Helweg Larsen* ønskede af Selvsyn at bekræfte Grosserer *Moses Melchiors* Udtalelser. Havde man set St. Croix for nogle Aar tilbage, med sine brune Bjerge og faldefærdige Hytter, kunde man nu let faa Øje paa, hvorledes Udviklingen var gaaet. Nu saa man de grønne Marker med de græssende Kreaturer, de store Frugtplantager og Bomuldsmarker, og spredte hist og her lyse og stilfulde Forvalterboliger.

Naar Grosserer *Moses Melchior* havde peget paa Bomuldsdyrkningen som noget særdeles vigtigt for Øerne, forholdt dette sig fuldstændig rigtig, thi netop i Dyrkningen af Bomuld troede Taleren Vestindiens Fremtid vilde ligge. Plantageselskabets Virksomhed havde været til stort Held, og dets Foretagender havde givet et glimrende Eksempel paa Øerne. Udsigterne stillede sig nu langt gunstigere end før, og han turde ogsaa love, at der vilde blive arbejdet med Kraft for at udnytte dem.

Bifald fra Forsamlingen.

Efter nogle faa Bemærkninger af Docent *Gudmundsson*, Grosserer *Lefolii* og Professor *Finnur Jónsson* vedrørende Postforsendelsen til Island hævede Dirigenten Generalforsamlingen og Deltagerne samledes ved et fælles Thebord.

Regnskab

over

Foreningens Indtægter og Udgifter

fra 1. Oktober 1904—30. September 1905.

Indtægt:

Kassebeholdning den 1. Oktbr. 1904	3075,40			
Medlemsbidrag	5712,77			
do. fra 3 best. Medlemmer	600,00			
Salg af Adgangskort til Møder	45,00			
Renter	168,21			
Uvis Indtægt	20,00			
				9621,38

I. Udgifter vedrørende Medlemsbladet:

a. Trykning af Medlemsbladet	2465,65			
b. Honorar for Artikler	635,25			
c. Provision for Annoncer og Honorar for Opkrævning af Betaling for Annoncer	46,08			
d. Ekspedition af Medlemsbladet	172,71			
e. Diverse	127,65			
		3447,34		
÷ Indtægt ved Annoncer		169,93		
			3277,41	

II. Udgifter vedrørende Foreningen:

a. Assistentens Løn	960,00			
b. Porto m. m.	399,50			
c. Møder	304,93			
d. Kontorudgifter	401,62			
e. Forskelligt	111,82			
f. Rejser	600,00			
			2777,87	
				6055,28
Saldo at overføre til næste Aars Regnskab				3566,10

Kassebeholdning 1. Oktober 1905	Kr.	3566,10
Grundfondens Størrelse den 1. Oktober 1905	Kr.	4200,00
Altsaa Skyld til Grundfonden 1. Oktober 1905	—	633,90

Kjøbenhavn, den 19. Oktober 1905,

H. Hertel.

Ovenstaaende Regnskab er fundet overensstemmende med de fremlagte Bilag. Den fremførte Kassebeholdning fandtes til Stede.

Kjøbenhavn, den 10. November 1905.

C. L. K. Rothe. J. A Lefolii.

Budget

for

Foreningen „De danske Atlanterhavsøer“

for Aaret 1. Oktober 1905—30. September 1906.

Indtægter.

Kassebeholdning den 1. Oktober 1905	Kr.	0,00	
Medlemsbidrag	—	6000,00	
Renter af Grundfonden	—	190,00	
			6190,00

Udgifter.

Medlemsbladet	Kr.	3500,00	
Sekretærens Løn	—	1200,00	
Porto m. m.	—	450,00	
Møder	—	300,00	
Kontorudgifter	—	400,00	
Forskelligt	—	150,00	
Afdrag paa Skyld til Grundfonden	—	190,00	
			6190,00
Forventet Kassebeholdning den 30. September 1906		Kr.	0,00

Status.

	1. Okt. 1905	1. Okt. 1906
Aktiver:	Kr.	Kr.
Grundfonden: i Sparekasse	3566,10	3756,10
Laan til Foreningens Kasse	633,90	443,90
	4200,00	4200,00
Passiver:		
Skyld til Grundfonden	633,90	443,90
Formue:	3566,10	3756,10

Det grønlandske Spørgsmaal.

Ved *Poul Vibæk.*

Dette Spørgsmaal har i det forløbne Aar været i høj Grad aktuelt og det kunde maaske nu, da mange forskellige Opfattelser er komne til Orde, være af Interesse at se, i hvilke Hovedpunkter de fremsatte Krav samler sig.

Ved at gennemse, hvad der er skrevet om Sagen, vil det hurtigt blive indlysende, at de er af en dobbelt Art, dels mere teoretiske, dels mere praktiske.

Til de første hører Kravet om Adskillelse af Handel og Administration, under hvilket Ønsket om mere kommercial-politisk Indflydelse for de indfødte naturlig falder.

Til den anden Gruppe, de mere praktiske, hører Kravet om forøget Velvære for den grønlandske Befolkning, eller med andre Ord Kravet om, at der fra den Institutions Side, der maa betragtes som Grønlændernes økonomiske Formynder, gives dem Lejlighed til at udnytte de Rigdomme, der findes i og ved Grønland, saaledes, at særlig den Del af Befolkningen, der ikke har Lyst eller Evne til at drive Sælfangst, ikke af den Grund skal gaa Vinter paa Vinter imøde med sikker Udsigt til Sult og Nød.

Hvad angaar de Krav, jeg har kaldt de mere teoretiske, da maa deres Opfyldelse betragtes som en Retfærdighedshandling mod den grønlandske Befolkning. At Handel og Administration bliver adskilt, vil jo byde sikrere Betingelser for, at Grønlændernes Interesser blive varetagne, idet der altid, naar Sagen ikke ses fra én, men fra to Sider, vil kunne træffes mere velovervejede og mere grundigt behandlede Afgørelser, end naar den kun ses med et Par Øjne, selv om Indehaveren af disse har den allerbedste Vilje til at gøre det bedste.

Ligesaa billigt er det, at Grønlænderne efter de Evner, de sidder inde med, og den Kultur, de alt har naaet, faar Lov til at øve Kræfterne og Evnerne paa deres egne Sager af kommunal og retslig Art, selv om dette maa ske gennem en kortere Overgangstid, hvor de danske mere og mere glider ud af den indre Styrelse.

Det vil imidlertid være en stor og farlig Fejltagelse at antage, at man ved at skille Handel og Administration eller ved at give Grønlænderne større kommercial politisk Indflydelse

i nogen betydelig Grad gavner den grønlandske Befolkning, saa at man slaar sig til Ro med, at naar det er ordnet, vil alt blive godt. Det vil tværtimod kun i ringe Grad blive Grønlænderne til Gavn, fordi disse Foranstaltninger væsenlig kun er af teoretisk Art; først naar de underbygges af virksomme Foranstaltninger til bedre økonomiske Kaar for den indfødte Befolkning, vil de blive af virkeligt Værd.

Der er nemlig en Ting, der ofte er bleven overset og tildels bliver det endnu den Dag idag, og det er, at Kontrol, fornøden effektiv Kontrol, vanskelig lader sig praktisere i et Land af saa stor Udstrækning og med saa spredt en Befolkning som den grønlandske. Og Magten i Grønland ligger ikke hverken hos den Kgl. grønlandske Handels Administration herhjemme, heller ikke hos den overordnede Administration i selve Landet, men rundt omkring i Monopolhandelens Butikker deroppe og den vil altid gøre det, saa længe Grønlændernes økonomiske Forhold tvinger dem til at være afhængige af disse Butikkers Ledere. Og den Kgl. Grønlandske Handel eller en fremtidig særskilt Administration kan træffe de allerfortrinligste Foranstaltninger til Grønlændernes Vel, uden at de resulterer i det allerringeste, hvis de strider mod de Interesser, de underordnede Handelsbestyrere i Landet have.

Jeg skal her blot nævne en enkelt af de Ting, der fra en saadan Udliggerplads er fremdraget herhjemme, nemlig, at en Grønlænder paa en vis Plads ikke kunde købe Garn til Sælhundegarn, selv om han havde de fornødne Penge, men maatte tage Garnet som Laan paa Partfangst med vedkommende Udstedsbestyrer. Og saadan noget kan ske Landet over, uden at det af Grønlænderne bliver paaklaget, fordi de ved, at de kan komme til at trænge til vedkommendes Hjælp eller med andre Ord, fordi deres økonomiske Forhold ere af en saadan Beskaffenhed, at de af Klogskabshensyn maa undlade at kræve deres Ret.

Paa dette Punkt ligger den virkelige Brøst ved de grønlandske Forhold, og her er det, at der maa hjælpes, hvis ikke det hele skal løbe ud i Sandet.

Skal Grønlænderne blive til et Folk, der med Tiden skal kunne klare sig selv, maa der først og fremmest skaffes dem bedre Livsbetingelser, og Spørgsmaalet bliver da, om dette kan lade sig gøre. Som Svar, tør jeg sige, utvivlsomt; men der maa saa gives dem nye større Muligheder, end de for Tiden har.

Der er for Tiden kun een Klasse Mennesker i Landet, der er taalelig velstillede. Det er de allerflinkeste Sælfangere, en Grad lavere, ɔ: anden Klasses Sælfangere, hører allerede til Fattigfolk. Dette maa ændres, men det kan kun ske ved, at der oparbejdes andre Erhvervsgrene, og her ligger da først og fremmest Fiskeriet for, og dette rummer sikkert store Muligheder, som man hidtil ikke har udnyttet, men hvis Fiskeriet skal udnyttes, maa det sættes i Værk paa en ganske anden Maade end hidtil er anvendt overfor de nu i Brug tagne Hjælpekilder. Grønlænderne maa oplæres, og naar de ere naaede saavidt, at de kunne være med, maa de selv levere Ledere og selv faa de større Fordele, som deraf flyder, men — og her ligger den anden store Brøst ved de bestaaende Forhold — hidtil har Handelsadministrationen, som det synes af utidigt økonomisk Kniberi, aldrig sendt faguddannede Folk op som Ledere, Folk, der f. Ex. var kyndige paa Fiskerivæsenets Omraade og kunde bringe noget ud deraf, og som samtidig ved at opdrage og oplære Grønlænderne kunde bringe disse fremad til økonomisk Velstand ad nye Baner. Det er imidlertid ikke Fiskeriet alene, der ligger brak, der er mange andre upaaagtede Muligheder; saaledes f. Ex. som jeg i en Artikel i »Atlanten«s Decemberhefte iaar har paavist, vil Kreaturhold have mange Muligheder for en betydelig Fremtid, hvad klart nok er bevist ved de gamle islandske Nybyggere, der har haft Kreaturer i Mængde. Det vilde blive for vidtløftigt her at komme ind paa og behandle alle de andre mange Muligheder, Landet selv rummer for Befolkningens Udvikling til Velstand; tidligere har Kommandør *G. Holm* saaledes her i Tidsskriftet slaaet til Lyd for Tanken om Indførelse af Rensdyr — en Tanke, der — det være nu eller senere — er sikker paa at blive til Virkelighed.

Skaf Grønlænderne Mulighed for bedre økonomiske Kaar, saa vil de faa bedre Huse, og deres sociale Forhold vil bedres.

Skaf Grønlænderne Mulighed for bedre økonomiske Kaar, saa løses de af de Baand, deres nuværende Fattigdom binder dem med.

Skaf Grønlænderne Mulighed for bedre økonomiske Kaar, saa skal de nok blive i Stand til at styre deres egne Sager, og Danmark vil paa en ærefuld Maade have endt sin Mission i Grønland og ført disse — ikke Eskimoer — men Halvevropæere ind i Kulturfolkenes Række. Her ligger en stor og betydnings-

fuld Opgave, som de, der er varmest interesserede for Grønlændernes Vel, haaber og tror, at den nuværende Regering og Rigsdag baade vil og kan løse.

Fuglefangst paa Færøerne.

Af et Foredrag af fhv. Overlærer *L. Bergh.*

Fuglebjerge, Bjerge ved Havet, hvor uhyre Skarer af Søfugle have opslaaet deres Bolig, findes mange Steder paa Jorden, bl. a. ogsaa paa Færøerne, og de frembyde et ejendommeligt og storartet Skue, som kun meget faa Mennesker faa Lejlighed til at nyde; thi sjælden komme Skibe forbi Fuglebjergene og i alt Fald aldrig tæt til dem; saa skal man rigtig se dem og deres myIrende Fugleliv, maa man benytte Baade, og det kan selvfølgelig kun lade sig gøre i godt og stille Vejr, og naar Havet er roligt.

Fuglebjergene paa Færøerne findes kun paa Vestsiden af Øerne ud mod det aabne Verdenshav, hvor de bratte, tilsyneladende næsten lodrette Klippevægge hæve sig til en Højde af henimod to Tusind Fod; ofte antage de mærkelige Former, undertiden minde de om Ruiner af vældige Domkirker eller Klippeborge med Taarne og Tinder og flere Steder findes fritstaaende Klipper (fær. drangar), som tidligere have været landfaste. Tusinder og atter Tusinder af forskellige Søfugle, navnlig Lomvien, Lunden eller Søpapegøjen og Riden eller den tretaaede Maage have her deres Tilhold; man forbavses over denne uendelige Vrimmel af Fugle, flyvende i Luften, svømmende og dykkende paa Havet og siddende i tætte Rader paa Bjergvæggens Afsatser eller Hylder, som ere opstaaede ved, at de bløde Tuflag i de ved vulkansk Virksomhed dannede Klipper efterhaanden forvitre og smuldre bort under Paavirkning af Vind og Vejr. Skræmmes Fuglene af en eller anden Grund, flyve de under øredøvende Skrigen ned fra Bjerget, som Bier fra en Kube i vældige Sværme, der som Skyer formørke Solen.

At Indbyggerne paa Færøerne have faaet Lyst til at drage Nytte af disse Fugleskarer ligger jo nær, og de have ogsaa i

umindelige Tider givet sig af med Fuglefangst og drevet denne omtrent paa samme Maade, som den drives endnu den Dag i Dag. Da Skydning, hvad Erfaring har vist, skræmmer Fuglene bort og saaledes ødelægger Fuglebjergene, ere disse en vis Tid af Aaret fredede ved Lov, som forbyder Skydning i indtil en halv Mils Afstand fra Bjergene. Ved at skyde opnaar man heller ikke saa stort Udbytte som ved de forskellige brugelige Fangstmaader; men disse ere rigtignok mere eller mindre forbundne med Livsfare.

Lomvien fanges paa flere Maader. Om Foraaret inden Lomvierne rigtig have taget Bolig i Bjergene, og altsaa inden de have begyndt at lægge Æg, pleje de at sætte sig nede ved Søen paa de flade Klipper, de saakaldte Heller. En Baad med fire Mand, hvoraf de to staa i Bagstavnen hver med sin Fuglestang, ros af de to andre, der saa lydløst som muligt søge at styre Bagstavnen tæt ind til Klipperne. Fuglestangen er en seks Alen lang Stang sf Fyrretræ; dens nederste Ende er forsynet med en Jernpig og paa den anden tyndere Ende er anbragt to bøjede Hasselkæppe, mellem hvilke et fint Net af Sejlgarn eller Uldtraad er fastgjort og hænger ned som en Pose, ikke ulig et Rejenet. Mændene med Stængerne søge nu at kaste Nettet over Fuglene, medens disse sidde paa Hellerne; men flyve de op, maa Mændene fange dem i Flugten ved at svinge Stangen og faa dem ind i Nettet. Under heldige Omstændigheder kan en Mand fange tyve til tredive Stykker om Dagen.

Senere hen paa Sommeren, naar Lomvierne havde faaet Unger, anvender man en mere indbringende Maade at fange dem paa, idet man tager Fuglene paa selve Rederne oppe paa Hylderne i Bjerget, hvad Færingerne kalde at »fygla« (udt. figla). Det er imidlertid altid en farlig Sport; thi for at komme til Fuglene maa Fuglemanden nemlig enten lade sig hejse ned fra det øverste af Bjerget eller ogsaa klavre op nede fra Søen.

Skal han ned fra oven, da binder han om Livet Enden af en omtrent to og en halv Tomme tyk Line, hvorfra der gaar brede Uldbaand op over Skuldrene og ned om Laarene, saa han sidder oprejst ligesom i en Stol uden at holde ved Linen og frit kan bevæge Armene. Mindst tre eller fire Mand holde i den anden Ende af den undertiden hundrede Favne lange Line, der er slaaet om en i Jorden fastgjort Pæl. Naar Fuglemanden er kommen ud over Fjældkanten, hvorover der i Reglen anbringes

et rundt Stykke Træ, ere Mændene altid rede til at fire Linen ned eller hale den op, alt efter som Fuglemanden ved Raab eller Tegn giver sit Ønske til Kende for en Mand, der hele Tiden staar opmærksom paa Udkig.

Man kan forstaa, at det ikke er alle og enhver, som vilde befinde sig vel hængende i en Line mellem Himmel og Hav, samtidig svingende som et Pendul ud og ind mod Fjældvæggen med Ansigtet stadig vendt mod denne. Det er imidlertid for den øvede Fuglemand en overmaade stor Fornøjelse; selvfølgelig maa han ikke være nervøs eller svimmel, men rolig og selvbehersket. Under Nedfiringen søger han, hver Gang han er nær ved Fjældet, med Hænderne eller Fuglestangen at fjerne alle løse Sten, for at disse ikke senere skulle falde ned paa ham. Naar han nu finder en passende Hylde med mange Fugle, maa han ofte, hvis Bjerget luder ud over den, sætte sig i stærkere Svingninger ved at stemme Fødderne eller Stangen mod det. Naar det saa er lykkedes ham at faa sikkert Fodfæste, gør han sig fri for Linen, som gøres sikkert fast, og nu begynder den farefulde Vandring paa tværs i Fjeldet. Under denne kaster han Nettet over Fuglene, eller han tager dem ligefrem med Hænderne; thi i Reglen sidde Fuglene ganske stille og ere saa lidt sky, at de, naar han bøjer sig ned, hoppe op paa hans Ryg. Han dræber efterhaanden Fuglene ved at dreje Halsen om paa dem, binder saa to sammen ved at stikke den enes Over- og Undernæb gennem den andens Undernæb og hænger dem foran sig paa Linen, saa mange, som denne kan bære, i Reglen indtil hundrede Stykker og lader sig saa hejse op, med mindre der ligger Baade nedenfor; thi i saa Tilfælde kaster han dem i Søen. Ved denne Fremgangsmaade kan en dygtig Fuglemand fange indtil Tusind Lomvier om Dagen.

Ikke mindre farligt er det at stige op i Bjerget nedenfra, hvad der altid finder Sted paa de fritstaaende Klipper eller »drangar«. I Reglen følges altid to Mand ad; mens den forreste klatrer op, støtter hans Kammerat ham ved at stikke Fuglestangens Jernpig ind i hans Bukselinning, og naar han saa er kommen til et passende Sted, lader han et Reb gaa ned til sin Kammerat, og denne entrer saa op ved Hjælp af dette eller hales op. Forinden de saa begge begive sig hen ad Bjergets Hylder, forbinde de sig med hinanden ved en Line, og mens den ene kryber eller klavrer hen ad ofte saa smalle Steder, at der næsten ikke er

Plads til at sætte en Fod, sidder den anden ganske stille og opmærksom, stadig rede til at holde ham fast, hvis han skulde glide ud og styrte ned, og det kan jo hænde, at det sker. Det gælder da om at holde fast, thi ellers drages han med sin Kammerat i Faldet, og begge ere da fortabte.

Der kræves Mod, Behændighed, Styrke og Aandsnærværelse til at færdes og udføre Arbejdet i Fuglebjergene, og det er derfor i stor Spænding og Ængstelse, at Mandskabet i Baadene iagttage de dristige Fuglemænd under deres Virksomhed, ligesom Familien hjemme med Uro venter deres Tilbagekomst.

Man fanger ogsaa Lomvier paa en anden Maade nemlig ved at »fleje« (fleyga) eller fange Fuglene i Luften med den omtalte Fuglestang. I den Hensigt søger Fuglemanden sig en saa bekvem Plads som mulig bag en fremspringende Fjældkant eller et Klippestykke, hvor han kan sidde nogenlunde skjult, og idet han omfatter den nederste Del af Stangen, svinger han den og søger ved et behændigt Kast at fange de forbiflyvende Fugle, hvoraf han dog i Regelen kun kan fange en ad Gangen.

Lunden eller Søpapegøjen fanges ligeledes ved at »fleje«; en dygtig Fanger kan paa en Dag tage 8 à 900 Stykker. Lunden tages ogsaa paa Reden, som findes i et Hul i Jorden, hvor der er Grønsvær. Den trækkes ud af Hullet alene med Haanden eller ved Hjælp af en Pind, forsynet med en Krog.

Riden eller den tretaaede Maage fanges ikke i Bjergene, men skydes ved Fjældsøerne eller paa dens Træk til og fra disse.

Mallemukken eller Havhesten, som Færingerne kalde den, var tidligere en stor Sjældenhed paa Færøerne, men i Løbet af det sidste halve Aarhundrede er den taget meget stærkt til i Antal. Dens Kød er uspiseligt og dens ildelugtende Fjer kunne ikke benyttes. Men dens Unger, som ere meget fede, betragtes af mange som en god Spise.

Paa den vestligste Ø findes Sulen, der ogsaa er Genstand for Fangst. Om Natten, naar Sulerne sove, lader Fuglemanden sig forsigtig fire ned til Rederne, hvor han kaster sig over de sovende Fugle og ofte paa en Gang kan tage en halv Snes Stykker.

De færøske Fuglebjerge med deres rige Fugleliv er en Seværdighed af høj Rang, og det vil derfor være meget lønnende alene for deres Skyld at gøre en Rejse til Færøerne, hvis ejendommelige, skønne Natur vil efterlade Indtryk, der aldrig ville glemmes.

I. Fartplan mellem København, Leith, Færøerne og Island. 1906.

Det Forenede Dampskibs-Selskab.

København—Island.

	Laura	Ceres	Hólar	Vesta	Laura	Ceres	Skálholt	Hólar	Laura	Vesta	Ceres	Skálholt	Laura	Hólar	Vesta	Ceres	Laura	Skálholt	Hólar	Vesta	Ceres	Laura	Vesta	Ceres	Skálholt	Hólar	Laura	Vesta	Laura	Vesta
	Jan.	Febr.	Febr.	Marts	Marts	Marts	Marts April	April	April	April Maj	Maj	Maj	Maj Juni	Juni	Juni	Juni	Juli	Juli	Juli	Juli Aug.	Juli Aug.	Aug	Sept.	Sept.	Sept.	Sept.	Sept. Okt.	Okt. Nov.	Nov.	Nov. Dec.
fra København	13	2	16	2	3	13	27	6	8	24	1	..	29	1	10	15	10	20	..	27	28	14	9	14	15	18	28	16	16	30
„ Leith	17	6	20	6	7	17	..	10	12	28	5	19	2	5	14	19	14	24	24	31	1	18	13	18	19	22	2	20	20	4
„ Trangisvaag	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	16	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
„ Thorshavn	*19	..	..	*8	..	..	..	..	..	30	*7	..	..	7	16	*21	*16	..	..	..	**3	..	..	..	..	..	*4	..	*22	..
„ Klaksvig	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	..	7	17	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
„ Berufjord	..	..	..	10	..	..	..	..	..	2	..	..	..	..	18	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
„ Faskrudsfjord	..	..	..	10	..	..	..	..	..	2	..	..	..	8	18	..	..	..	..	3	13	..	16	..	..	..	..	24	..	..
„ Eskefjord	..	10	..	11	..	..	..	..	..	3	..	..	..	9	19	..	..	..	..	4	13	..	17	21	..	..	..	24	..	8
„ Nordfjord	..	10	..	11	..	..	..	..	..	3	..	..	..	9	19	..	..	..	..	4	14	..	17	..	..	..	..	25	..	..
„ Seydisfjord	..	12	..	12	..	..	..	..	..	4	..	..	..	9	20	..	..	..	..	5	14	..	18	22	..	..	..	26	..	9
„ Vopnafjord	..	..	..	13	..	..	..	..	..	4	..	..	..	10	20	..	..	..	..	5	15	..	..	..	..	..	..	26	..	..
„ Husavik	..	..	..	14	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	21	..	..	..	..	..	15	..	..	22	..	..	..	27	..	..
„ Øfjord	..	..	..	16	..	..	..	..	..	7	..	..	..	..	23	..	..	..	..	7	17	..	..	24	..	..	..	29	..	..
„ Siglufjord	..	..	..	16	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	23	..	..	..	..	..	17	..	..	..	..	..	..	29	..	..
„ Saudakrog	..	..	..	17	..	..	..	..	..	7	..	..	..	..	23	..	..	..	..	7	17	..	..	24	..	..	..	30	..	..
„ Skagestrand	..	..	..	18	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	24	..	..	..	..	..	18	..	..	..	..	..	..	30	..	..
„ Blønduos	..	..	..	18	..	..	..	..	..	8	..	..	..	..	24	..	..	..	..	8	..	..	..	25	..	..	..	..	..	..
„ Hvammstangi	..	..	..	19	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
„ Bordeyri	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	25	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
„ Steingrimsfjord	..	..	..	19	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	25	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
„ Reykjafjord	..	..	..	20	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	8	..	..	..	..	..	..	..	31	..	..
„ Isafjord	..	..	..	21	..	..	..	..	..	9	..	..	..	..	26	..	..	..	..	9	20	..	..	26	..	..	..	2	..	..
„ Ønundafjord	..	..	..	21	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	20	..	..	..	..	..	..	..	..	..
„ Dyrefjord	..	..	..	22	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	26	..	..	..	..	9	20	..	..	..	..	..	..	2	..	..
„ Arnefjord	..	..	..	..	..	..	..	..	..	9	..	..	..	..	26	..	..	..	..	..	21	..	..	26	..	..	..	3	..	..
„ Patriksfjord	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	21	..	..	..	..	..	..	3	..	..
„ Flatø	..	..	..	..	..	..	..	..	..	10	..	..	..	..	27	..	..	..	..	10	22	..	..	..	..	..	..	..	..	..
„ Styrkisholm	..	..	..	..	..	..	..	..	..	10	..	..	..	..	27	..	..	..	..	10	22	..	..	27	..	..	..	5	..	..
„ Olafsvik	..	..	..	..	..	..	..	..	..	10	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	27	..	..	..	..	..	..
i Reykjávik	24	15	26	23	13	22	5	15	17	12	11	24	7	13	29	25	20	29	29	12	24	23	21	30	25	28	9	7	27	12
Til Vestlandet:	Jan.					Marts			April		Maj		Juni			Juni											Okt.		Dec.	
fra Reykjavik	27	..	..	..	..	26	..	..	20	..	14	..	10	..	..	28	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	13	..	1	..
„ Olafsvik	..	..	..	..	..	27	..	..	..	..	15	..	..	..	..	28	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
„ Stykkisholm	..	..	..	..	..	27	..	..	..	..	15	..	..	..	..	29	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	14	..	..	..
„ Flatø	..	..	..	..	..	28	..	..	..	..	16	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
„ Patriksfjord	28	..	..	..	..	28	..	..	21	..	16	..	11	..	..	29	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	14	..	..	..
„ Arnefjord	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
„ Dyrefjord	28	..	..	..	..	29	..	..	..	..	16	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
„ Ønundafjord	29	..	..	..	..	29	..	..	21	..	17	..	11	..	..	29	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	15	..	..	..
i Isafjord	30	..	..	..	..	30	..	..	22	..	18	..	13	..	..	30	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	16	..	3	..

* Kun for Post og Passagerer. ** Derfra direkte til **Reykjavik**, ankommer dertil d. 7. Augu t og afgaar derfra igen d. 10. August **sydom**

Island—København.

	Laura	Ceres	Hólar	Vesta	Laura	Ceres	Skálholt	Hólar	Laura	Vesta	Ceres	Skálholt	Laura	Hólar	Vesta	Ceres	Laura	Skalholt	Hólar	Vesta	Ceres	Laura	Vesta	Ceres	Skalholt	Hólar	Laura	Vesta	Laura	Vesta
Fra Vestlandet:	Febr.					Marts April			April		Maj		Juni			Juli											Okt.		Dec.	
fra Isafjord	1	..	..	..	..	31	..	..	24	..	19	..	14	..	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	18	..	4	..
„ Dyrefjord	1	..	..	..	..	..	..	..	24	..	..	..	14	..	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	18	..	4	..
„ Arnefjord	2	..	..	..	..	31	..	..	25	..	19	..	14	..	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	19	..	5	..
„ Patriksfjord	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	5	..
„ Flatø	..	..	..	..	..	..	..	..	25	..	..	..	15	..	..	3	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	20	..	..	..
„ Stykkisholm	4	..	..	..	..	..	..	..	26	..	..	..	15	..	..	3	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	20	..	6	..
i Reykjavik	6	..	..	..	..	2	..	..	28	..	20	..	17	..	..	5	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	22	..	8	..
	Febr.	Febr. Marts	Marts	Marts April	Marts	April	Maj	Maj	April Maj	Maj	Maj Juni	Juni Juli	Juni Juli	Juli	Juli	Juli	Juli Aug	Aug. Sept.	Aug. Sept.	Aug.	Aug. Sept.	Aug. Sept.	Sept. Okt.	Okt. Nov.	Nov.	Nov.	Okt. Nov.	Nov.	Dec.	Dec.
fra Reykjavik	9	18	3	25	18	4	11	14	30	16	24	29	19	15	2	9	25	29	30	11	27	28	25	11	3	1	25	10	11	17
„ Stykkisholm	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	3	..	..	..	..	15	..	29	..	..	..	..	..	..	..	..
„ Flatø	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	3	..	..	..	..	..	..	29	..	..	..	..	..	..	..	..
„ Patriksfjord	..	..	..	..	..	..	..	..	..	17	..	..	..	..	4	..	..	..	..	16	..	30	..	..	..	..	..	..	..	..
„ Arnefjord	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	16	..	30	..	..	..	..	..	..	..	..
„ Dyrefjord	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	31	..	..	..	..	..	..	..	..
„ Onundafjord	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	4	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
„ Isafjord	..	..	..	..	..	..	..	..	..	18	..	..	..	..	5	..	..	..	..	17	..	2	..	13	..	..	..	..	..	..
„ Reykjafjord	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	17	..	..	..	13	..	..	..	..	..	..
„ Steingrimsfjord	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	17	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
„ Bordeyri	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	18	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
„ Blønduos	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	5	..	..	..	..	18	..	..	..	15	..	..	..	..	..	..
„ Skagestrand	..	..	..	..	..	..	..	..	..	18	..	..	..	..	..	..	..	..	..	19	..	2	..	16	..	..	..	..	..	..
„ Saudakrog	..	..	..	..	..	..	..	..	..	19	..	..	..	..	6	..	..	..	..	19	..	3	..	18	..	..	..	..	..	..
„ Siglufjord	..	..	..	..	..	..	..	..	..	19	..	..	..	..	..	..	..	..	..	19	..	..	..	19	..	..	..	..	..	..
„ Ofjord	..	..	..	..	..	..	..	..	..	21	..	..	..	..	7	..	..	..	..	20	..	5	..	22	..	..	..	..	..	..
„ Husavik	..	..	..	..	..	..	..	..	..	21	..	..	..	..	..	..	..	..	..	20	..	..	..	22	..	..	..	..	..	..
„ Vopnafjord	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	7	..	..	..	..	21	..	6	..	23	..	..	..	..	..	..
„ Seydisfjord	..	21	..	..	..	..	..	..	..	23	27	..	22	..	8	..	..	..	..	22	..	7	..	25	..	..	..	..	..	20
„ Nordfjord	..	21	..	..	..	..	..	..	..	..	27	..	22	..	8	..	..	..	..	22	..	7	..	25	..	..	..	..	..	..
„ Eskefjord	..	22	..	..	..	..	..	..	..	23	27	..	22	..	9	..	..	..	..	22	..	7	..	26	..	..	..	..	..	..
„ Faskrudsfjord	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	28	..	..	..	9	..	..	..	..	23	..	8	..	..	..	..	..	..	..	..
„ Berufjord	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	28	..	..	..	..	..	..	..	..	23	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
„ Klaksvig	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	12	..	..	..	..	..	10	..	..	..	..	..	..	..	..
„ Thorshavn	..	..	..	*28	..	..	..	..	*3	..	*30	..	*24	..	..	12	..	..	..	..	..	10	*28	*28	..	..	..	..	..	22
„ Trangisvaag	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	11	..	..	..	..	..	..	..	..
i Leith	15	25	8	30	23	9	16	19	5	26	1	4	26	20	13	14	30	3	4	27	1	13	30	31	..	..	30	15	16	24
fra do.	16	26	9	31	24	10	..	20	6	27	2	4	27	..	14	15	31	3	4	27	2	14	1	1	..	..	31	16	17	26
„ Christianssand	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	4	11	9	..	19	..	..
i København	20	1	13	4	28	14	..	24	10	31	6	8	1	..	17	18	4	7	8	31	5	18	5	5	12	10	4	20	21	30

* Kun for Post og Passagerer. **Obs.** Opmærksomheden henledes paa Selskabets særlige Fartplan for Dampskibsforbindelsen mellem **København—Leith og Færøerne 1906,** hvorefter yderligere udføres 13 Ture til og fra Færøerne.

II. Fartplan mellem København, Færøerne og Island. 1906.

Dampskibsselskabet »Thore«. — Thor E, Tulinius, København.

København—Island.

	Kong Inge	KongTrygve	Mjølnir	Kong Inge	Perwie	KongTrygve	Mjølnir	Extradp.	Kong Inge	KongTrygve	Mjølnir	Perwie
	Jan.	Febr.	Febr. Marts	Marts	Marts	Marts	Marts April	April	April	Aqril	April Maj	Maj
Fra København .	9	1	16	1	1	6	22	3	10	20	22	3
„ Leit	13	5	21	5	5	10	..	7	14	24	..	7
„ Stavanger...	..	..	..	..	..	..	25	..	..	..	25	Til Bredebugten.
„ Bergen*)....	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
„ Trangisvaag.	..	..	24	7	8	..	..	9	..	..	..	
„ Vaag	..	..	24	..	8	..	..	10	..	..	..	
„ Thorshavn ..	..	..	25	7	9	..	28	10	..	..	28	
„ Klaksvig	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
„ Vestmanh.*).	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
„ Berufjord*) .	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
„ Stødvarfj.*) .	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
„ Faskrsdsfj. ..	..	..	27	..	11	..	30	..	..	..	30	
„ Eskefjord ...	..	..	1	10	13	..	1	..	18	..	2	
„ Nordfjord...	..	..	1	..	13	..	1	..	..	..	2	
„ Mjófjord	..	..	2	10	14	..	2	..	18	..	3	
„ Seydisfjord .	..	..	2	..	14	..	2	..	..	..	3	
„ Vopnafjord*)	..	..	..	..	15	..	..	..	..	..	..	
„ Thorshøfn*).	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
„ Husavik	..	..	3	11	..	..	3	..	19	..	4	
„ Øfjord	..	..	3	14	..	..	4	..	23	..	5	
„ Siglufjord...	..	..	..	14	..	..	..	..	23	..	..	
Til Saudarkrok..	..	..	..	15	..	..	..	..	24	..	..	
	Jan.	Febr.				Marts		April		April Maj		Maj
Til Reykjavik...	19	11	..	..	..	16	..	16	..	30	..	..
Fra Rejkjavik ...	22	..	..	..	..	20	..	19	..	3	..	..
„ Olafsvik	..	..	..	..	..	21	..	..	..	..	..	..
„ Stykkisholm	23	..	..	..	..	22	..	20	..	..	..	14
„ Flatey	..	..	..	..	..	23	..	..	..	..	..	..
„ Patriksfjord.	24	..	..	..	..	24	..	21	..	4	..	..
„ Arnefjord*) .	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
„ Dyrefjord ...	25	..	..	..	..	24	..	21	..	4	..	..
„ Ønundafjord	..	..	..	..	..	25	..	..	..	5	..	..
Til Isafjord.....	25	..	..	..	..	25	..	22	..	5	..	..

	Kong Inge	KongTrygve	Mjølnir	Extradp.	Extradp.	Kong Inge	Perwie	Mjølnir	KongTrygve	Extradp.	Kong Inge	Perwie
	Maj Juni	Maj Juni	Maj Juni	Jnni	Juni	Juni Juli		Juli	Juli	Juli	Aug.	Aug.
Fra København .	20	28	28	8	10	27	Først Juli efter nærmere Bekendtgørelse.	3	6	18	1	5
„ Leit	24	1	..	12	14	1		8	10	22	5	10
„ Stavanger...	..	..	31	..	..	..		..	..	..	..	..
„ Bergen*)....	..	..	..	..	..	..		..	..	..	..	..
„ Trangisvaag.	26	..	3	14	..	..		11	..	..	7	..
„ Vaag	..	..	3	14	..	..		11	..	..	7	..
„ Thorshavn ..	26	..	4	15	..	..		12	..	..	8	..
„ Klaksvig	..	..	4	15	..	..		..	..	..	..	..
„ Vestmanh.*).	..	..	..	..	..	..		..	..	..	..	..
„ Berufjord*) .	..	..	..	..	..	..		..	..	..	..	..
„ Stødvarfj.*) .	..	..	..	..	..	..		..	..	..	..	..
„ Faskrsdsfj. ..	..	..	6	18	..	..		15	..	..	..	..
„ Eskefjord ...	29	..	8	18	..	5		17	..	..	10	16
„ Nordfjord...	..	..	8	19	..	..		17	..	..	..	..
„ Mjófjord	29	..	8	19	..	5		18	..	..	10	..
„ Seydisfjord .	..	..	9	19	..	..		18	..	..	..	..
„ Vopnafjord*)	..	..	..	20	..	..		..	..	..	..	17
„ Thorshøfn*).	..	..	..	..	..	..		..	..	..	..	..
„ Husavik	30	..	9	..	..	6		19	..	..	11	..
„ Øfjord	2	..	10	21	..	8		20	..	..	14	..
„ Siglufjord...	2	..	..	..	..	8		22	..	..	14	..
Til Saudarkrok..	3	..	..	..	..	9		..	..	..	15	..
		Juni			Juni				Juli	Juli Aug.		
Til Reykjavik...	..	6	..	..	19	..	..	..	15	27	..	..
Fra Rejkjavik ...	..	9	..	..	22	..	..	..	18	30	..	..
„ Olafsvik	..	10	..	..	..	..	..	..	19	..	..	..
„ Stykkisholm	..	11	..	..	23	..	..	..	20	31	..	..
„ Flatey	..	11	..	..	..	..	..	..	20	31	..	..
„ Patriksfjord.	..	12	..	..	..	..	..	..	21	4	..	..
„ Arnefjord*) .	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
„ Dyrefjord ...	..	12	..	..	..	..	..	..	21	5	..	..
„ Ønundafjord	..	..	..	..	..	..	..	..	22	..	..	..
Til Isafjord.....	..	12	..	..	24	..	..	..	22	5	..	..

	Mjølnir	KongTrygve	Kong Inge	Mjølnir	KongTrygve	Extradp.	Kong Inge	Mjølnir	Kong Trygve	Kong Inge	Perwie
	Aug.	Aug.	Sept.	Sept. Okt.	Sept.	Sept. Okt.	Okt.	Nov.	Nov.	Nov. Dec.	Nov.
Fra København .	11	14	7	19	23	27	14	8	10	22	25
„ Leit	16	18	11	24	27	2	18	12	14	26	29
„ Stavanger...	..	..	..	..	..	......	......	..	..	..	..
„ Bergen*)....	..	..	..	..	..	......	......	..	..	..	..
„ Trangisvaag.	19	..	..	27	..	......	......	..	..	28	..
„ Vaag	19	..	..	27	..	......	......	..	..	..	..
„ Thorshavn ..	20	..	..	28	..	......	......	..	..	29	..
„ Klaksvig	..	..	..	..	..	......	......	..	..	..	..
„ Vestmanh.*).	..	..	..	..	..	......	......	..	..	..	..
„ Berufjord*) .	..	..	..	..	..	......	......	..	..	..	..
„ Stødvarfj.*) .	..	..	..	..	..	......	......	..	..	..	..
„ Faskrsdsfj. ..	23	..	..	30	..	6	......	..	..	1	..
„ Eskefjord ...	25	..	15	2	..	7	22	..	..	1	..
„ Nordfjord...	25	..	16	2	..	7	22	..	..	2	..
„ Mjófjord	25	..	16	2	..	8	23	..	..	2	..
„ Seydisfjord .	26	..	17	3	..	9	23	..	..	3	..
„ Vopnafjord*)	..	..	.	..	..	......	24	..	..	..	..
„ Thorshøfn*).	..	..	..	..	..	......	derfra	..	..	..	..
„ Husavik	27	..	17	4	..	......	via de	..	..	..	..
„ Øfjord	27	..	20	5	..	12	samme	..	..	..	..
„ Siglufjord...	30	..	20	9	..	......	Fjorde	..	..	..	..
Til Saudarkrok..	..	..	21	10	..	16 tilVestl.	tilReykjavik	..	..	4	..
		Aug.			Okt.			Nov.	Nov.		Dec.
Til Reykjavik...	..	23	..	..	3	......	......	20	21	..	6
Fra Rejkjavik ...	..	26	..	..	7	......	......	..	25	..	..
„ Olafsvik	..	27	..	..	8	......	......	..	26	..	..
„ Stykkisholm	..	28	..	..	9	......	......	..	27	..	..
„ Flatey	..	28	..	..	9	......	......	..	..	..	..
„ Patriksfjord.	..	29	..	..	10	......	......	..	28	..	..
„ Arnefjord*) .	..	..	..	..	..	......	......	..	..	..	..
„ Dyrefjord ...	..	29	..	..	11	......	......	..	28	..	..
„ Ønundafjord	..	30	..	..	..	......	......	..	..	..	..
Til Isafjord.....	..	30	..	..	12	......	......	..	29	..	..

December, hvis tilstrækkelig Tilslutning.

*) Anløbes saafremt tilstrækkeligt Gods anmeldes.

Island—København.

	Kong Inge	Kong Trygve	Mjølnir	Kong Inge	Perwie	KongTrygve	Mjølnir	Extradp.	Kong Inge	KongTrygve	Mjølnir	Perwie
	Jan.	Febr.				Marts		April		Maj		Maj
Fra Isafjord	27	..	..	..	..	27	..	25	..	7	..	....
„ Onundafjord	..	..	..	..	..	..	..	....	..	..	..	....
„ Dyrefjord	..	..	..	..	..	..	..	....	..	..	..	....
„ Arnefjord*)	..	..	..	..	..	..	..	....	..	..	..	....
„ Patriksfjord	..	..	..	..	..	..	..	....	..	..	..	....
„ Flatey	..	..	..	..	..	..	..	....	..	8	..	....
„ Stykkisholm	..	..	..	..	..	..	..	....	..	8	..	....
„ Olafsvik	..	..	..	..	..	..	..	....	..	..	..	....
Til Reykjavik	29	..	..	..	..	29	..	25	..	9	..	....
Fra Reykjavik	31	16	..	..	..	31	..	26**	..	11	..	19**
	Febr.	Febr.	Marts	Marts	Marts	April	April	April Maj	April Maj	Maj	Maj	Maj
Fra Saudarkrok	..	..	..	17	..	..	..	....	26	..	..	....
„ Siglufjord	..	..	..	17	..	..	..	....	26	..	..	....
„ Øfjord	..	..	6	19	..	..	6	....	28	..	8	....
„ Husavik	..	..	6	19	..	..	6	....	28	..	..	....
„ Thorshøfn*)	..	..	..	..	..	..	..	....	..	..	..	....
„ Vopnafjord*)	..	..	..	..	15	..	..	....	..	..	..	24
„ Seidisfjord	..	..	..	..	..	..	..	....	..	..	..	24
„ Mjófjord	..	..	7	21	..	..	7	28	29	..	9	23
„ Nordfjord	..	..	8	..	..	..	8	28	..	..	9	23
„ Eskefjord	..	..	9	22	17	..	9	29	30	..	10	22
„ Faskrudsfj.	..	..	..	..	..	..	..	30	..	..	10	21
„ Stødvarfj.*)	..	..	..	..	..	..	..	....	..	..	..	....
„ Berufjord*)	..	..	..	..	..	..	..	....	..	..	..	....
„ Vestmanh.*)	..	..	..	..	..	..	..	....	..	..	..	....
„ Klaksvig	..	..	..	..	..	..	..	....	..	..	..	....
„ Thorshavn	..	..	12	24	..	..	11	....	..	..	13	....
„ Trangisvaag	..	..	..	24	..	..	12	....	..	..	..	....
„ Vaag	..	..	..	..	..	..	..	....	..	..	..	....
„ Leith	6	22	..	27	22	6	..	4	4	17	..	....
„ Bergen	..	..	..	..	..	..	..	....	..	..	..	....
„ Stavanger	..	..	15	..	..	..	15	....	..	..	16	....
„ Christianssd.	..	..	..	..	..	..	..	....	..	..	..	....
Til København	10	26	17	31	26	10	17	8	8	21	18	....

	Kong Inge	Kong Trygve	Mjølnir	Extradp.	Extradp.	Kong Inge	Perwie	Mjølnir	Kong Trygve	Extradp.	Kong Inge	Perwie
		Juni			Juni				Juli	Aug.		
Fra Isafjord	..	14	..	..	25	..	..	..	24	6	..	..
„ Onundafjord	..	14	..	..	..	..	..	..	..	til Nord- & Østland.	..	..
„ Dyrefjord	..	14	..	..	25	..	..	..	24		..	..
„ Arnefjord*)	..	..	..	..	..	..	..	..	..		..	..
„ Patriksfjord	..	15	..	..	26	..	..	..	25		..	..
„ Flatey	..	..	..	..	..	..	..	..	..		..	..
„ Stykkisholm	..	..	..	..	..	..	..	..	..		..	..
„ Olafsvik	..	..	..	..	26	..	..	..	..		..	..
Til Reykjavik	..	16	..	..	27	..	..	..	26		..	..
Fra Reykjavik	..	19	..	..	30	..	..	..	29		..	..
	Juni	Juni	Juni	Juni Juli	Juli	Juli		Juli Aug.	Aug.	Aug.	Aug.	Aug. Sept.
Fra Saudarkrok	5	..	..	..	..	11	Først i Juli efter nærmere Bekendtgørelse.	..	..	8	17	..
„ Siglufjord	5	..	..	..	..	11		25	..	10	17	..
„ Øfjord	8	..	13	24	..	14		..	..	12	20	..
„ Husavik	8	..	13	24	..	14		..	..	13	20	..
„ Thorshøfn*)	..	..	..	..	..	..		..	..	..	..	..
„ Vopnafjord*)	..	..	..	25	..	..		..	..	..	..	18
„ Seidisfjord	..	..	14	25	..	..		..	..	..	21	19
„ Mjófjord	9	..	15	26	..	15		..	..	..	21	20
„ Nordfjord	..	..	15	26	..	..		..	..	..	..	21
„ Eskefjord	10	..	16	28	..	16		..	..	15	22	22
„ Faskrudsfj.	..	..	17	29	..	..		..	..	..	22	22
„ Stødvarfj.*)	..	..	..	..	..	..		..	..	..	..	..
„ Berufjord*)	..	..	..	..	..	..		..	..	..	..	..
„ Vestmanh.*)	..	..	..	..	..	..		..	..	..	..	..
„ Klaksvig	..	..	..	..	..	..		..	..	..	..	..
„ Thorshavn	11	..	20	1	..	18		..	..	..	24	25
„ Trangisvaag	11	..	..	2	..	18		..	..	..	25	25
„ Vaag	..	..	..	2	..	..		..	..	..	25	26
„ Leith	15	25	..	5	5	20		..	3	..	27	..
„ Bergen	..	..	23	..	..	..		1	..	19	..	29
„ Stavanger	..	..	24	..	..	..		2	..	20	..	30
„ Christianssd.	..	..	..	..	..	..		..	..	..	..	..
Til København	19	28	26	9	9	24		4	7	23	31	2

	Mjølnir	KongTrygve	Kong Inge	Mjølnir	KongTrygve	Extradp.	Kong Inge	Mjølnir	KongTrygve	Kong Inge	Perwie
		Aug. Sept.			Okt.	Okt.	Okt.	Nov.	Nov. Dec.		Dec.
Fra Isafjord	..	31	..	..	14	18	....	..	30	..	..
„ Onundafjord	..	..	..	..	14	..	....	..	..	..	..
„ Dyrefjord	..	..	..	..	14	18	....	..	..	..	..
„ Arnefjord*)	..	..	..	..	..	..	....	..	..	..	..
„ Patriksfjord	..	..	..	..	15	19	....	..	..	..	..
„ Flatey	..	..	..	..	..	21	....	..	..	..	..
„ Stykkisholm	..	..	..	..	16	26	....	..	..	..	..
„ Olafsvik	..	..	..	..	17	..	....	..	..	..	..
Til Reykjavik	..	1	..	..	18	..	29	..	2	..	..
Fra Reykjavik	..	3	..	..	21	..	30 til Nordl.	23	5	..	11
	Sept	Sept.	Sept. Okt.	Okt.	Okt. Nov.	Nov.	Nov.	Nov.	Dec.	Dec.	Dec.
Fra Saudarkrok	..	..	23	14	..	..	2	..	..	6	..
„ Siglufjord	3	..	23	..	..	..	....	..	..	6	..
„ Øfjord	..	..	25	16	..	..	4	..	..	9	..
„ Husavik	..	..	25	..	..	..	....	..	..	..	..
„ Thorshøfn*)	..	..	..	..	..	..	....	..	..	..	..
„ Vopnafjord*)	..	..	..	..	..	..	....	..	..	..	..
„ Seidisfjord	..	..	26	..	..	..	....	..	..	10	..
„ Mjófjord	..	..	27	..	..	..	5	..	..	11	..
„ Nordfjord	..	..	27	..	..	..	5	..	..	11	..
„ Eskefjord	..	..	28	..	..	..	6	..	..	13	..
„ Faskrudsfj.	..	..	..	..	..	..	....	..	..	..	..
„ Stødvarfj.*)	..	..	..	..	..	..	....	..	..	..	..
„ Berufjord*)	..	..	..	..	..	..	....	..	..	..	..
„ Vestmanh.*)	..	..	..	..	..	..	....	..	..	..	..
„ Klaksvig	..	..	..	..	..	..	....	..	..	..	..
„ Thorshavn	..	..	29	..	..	..	....	..	..	15	..
„ Trangisvaag	..	..	30	..	..	..	....	..	..	..	..
„ Vaag	..	..	..	..	..	..	....	..	..	..	..
„ Leith	..	8	2	..	28	3	10	29	12	19	17
„ Bergen	9	..	..	22	..	..	....	..	..	..	..
„ Stavanger	10	..	..	23	..	..	....	..	..	..	..
„ Christianssd.	..	..	..	24	31	5	....	..	..	..	..
Til København	12	11	7	27	2	7	14	..	16	23	21

I December, hvis tilstrækkelig Tilslutning.

*) Anløbes saafremt tilstrækkeligt Gods anmeldes. **) Herfra til Østfjordene.

III. Fartplan mellem København,

Dampskibsselskabet O.

	København					
	„Egil“	„Otto Wathne“	„Otto Wathne“	„Egil“	„Otto Wathne“	„Egil“
Fra København Kl. 9 Fm.	22 Febr.	5 April	18 Maj	1 Juni	26 Juni	10 Juli
„ Stavanger - 7 Eftm.	24 —	8 —	21 —	4 — *	29 —	13 —
„ Haugesund	24 —	8 —	21 —	4 —	29 —	13 —
„ Bergen	25 —	9 —	22 —	5 —	30 —	14 —
„ Thorshavn (Færøerne)	28 —	12 —	25 —	8 —	3 Juli**	17 —
„ Faskrudsfjord	3 Marts	15 —	28 —	11 —	6 —	20 —
„ Rödefjord	3 —	15 —	28 —	11 —	6 —	20 —
„ Eskefjord	4 —	16 —	29 —	12 —	7 —	21 —
„ Nordfjord	4 —	16 —	29 —	12 —	7 —	21 —
„ Mjöfjord	5 —	17 —	....	13 —	8 —	....
„ Seydisfjord	7 —	19 —	31 Maj	15 —	10 —	23 Juli
„ Vopnafjord	7 —	19 —	31 —	15 —	10 —	23 —
„ Husavik	8 —	20 —	1 Juni	16 —	11 —	24 —
„ Øfjord	8 —	22 —	1 —	16 —	13 —	26 —
„ Siglufjord	....	22 —	....	....	13 —	26 —
i Saudakrog	....	23 —	....	....	14 —	....

*) Christianssand eller Mandal anløbes saafremt tilstrækkeligt Gods
**) Fuglefjord og Klaksvig anløbes denne Tur.

	Island—					
Fra Saudakrog	....	24 April	....	....	15 Juli	....
„ Siglufjord	....	24 —	....	....	16 —	27 Juli
„ Øfjord	10 Marts	26 —	5 Juni	20 Juni	19 —	30 —
„ Husavik	10 —	26 —	5 —	20 —	19 —	....
„ Vopnafjord	11 —	27 —	6 —	21 —	20 —	....
„ Seydisfjord	13 —	29 —	8 —	23 —	23 —	1 Aug.
„ Mjöfjord	13 —	29 —	8 —	23 —	23 —	....
„ Nordfjord	14 —	30 —	9 —	24 —	24 —	....
„ Eskefjord	14 —	30 —	9 —	24 —	24 —	....
„ Rödefjord	15 —	1 Maj	10 —	25 —	25 —	....
„ Faskrudsfjord	15 —	1 —	10 —	25 —	25 —	....
„ Thorshavn (Færøerne)	18 —	5 —	13 —	28 —	28 —	....
„ Bergen	21 —	8 —	16 —	1 Juli	1 Aug.	6 Aug.
„ Haugesund	21 —	8 —	16 —	1 —	1 —	6 —
„ Stavanger	22 —	9 —	17 —	2 —	2 —	7 —
i København	24 —	11 —	19 —	4 —	4 —	....

**) Fuglefjord og Klaksvig anløbes.
Berufjord, Stödvarfjord, Bakkafjord, Thorshöfn og Raufarhöfn an

IV. Fartplan mellem Køben

Det østasiatiske

Der opretholdes en **fire ugentlig Dampskibsforbindelse mellem København og Dansk Vestindien** med Kompagniets tre store Rutedampere »St. Thomas«, »St. Croix« og »St. Jan«, der hver tager ca. 5000 Tons Dødvægt, og er udstyrede med alle den moderne Tekniks Indretninger og Bekvemmeligheder saavel hvad angaar Medførelse af Ladning som Passagerer. Endvidere indsættes Ekstra-Dampere paa Linjen, naar Forholdene opfordrer dertil. Afgangen sker fra København regelmæssig den 14. i hver Maaned, eventuelt nogle Dage før eller senere.

Paa Udrejsen anløbes Hamburg, Antwerpen, Vigo, Cadiz, St. Thomas, Habana, Tampico, Vera Cruz og eventuelt Progreso, medens Hjemrejsen finder Sted fra Galveston eller New Orleans over St. Thomas til København direkte, eller eventuelt med Anløbning af en dansk Provinshavn eller Hamburg før København.

Yderligere har Kompagniet nu udsendt en i alle Henseender moderne

Norge, Færøerne og Island. 1906.

Wathnes Arvinger.

—Island.

„Egil“	„Otto Wathne“	„Egil“	„Otto Wathne“	„Egil“	„Otto Wathne“	„Egil“	„Otto Wathne“
....	12 Aug.	....	22 Septbr.	7 Oktbr.	4 Novbr.	15 Novbr.	1 Decbr.
10 Aug.	15 —	3 Septbr.	25 —	10 —	7 —	18 —	Saafremt tilstrækkeligt Gods anmeldes.
10 —	15 —	4 —	25 —	10 —	7 —	18 —	
11 —	16 —	5 —	26 —	11 —	8 —	19 —	
....	19 —	....	29 —	14 —	11 —	22 —	
....	22 —	....	2 Oktbr.	17 —	14 —	25 —	
....	22 —	....	2 —	17 —	14 —	25 —	
....	23 —	....	3 —	18 —	15 —	26 —	
....	23 —	....	3 —	18 —	15 —	26 —	
....	....	....	4 —	....	....	27 —	
16 Aug.	25 Aug.	10 Septbr.	6 —	20 Oktbr.	17 Novbr.	29 —	
....	25 —	....	6 —	20 —	17 —	29 —	
....	26 —	....	7 —	21 —	18 —	30 —	
19 Aug.	28 —	12 Septbr.	9 —	21 —	18 —	30 —	
19 —	28 —	12 —	9 —	....	....	....	
....	....	....	10 —	....	....	....	

anmeldes.

København.

....	....	....	12 Oktbr.	....	....	....	
20 Aug.	29 Aug.	13 Septbr.	12 —	....	....	....	
23 —	1 Septbr.	16 —	15 —	25 Oktbr.	22 Novbr.	4 Decbr.	
....	1 —	16 —	15 —	25 —	22 —	4 —	
23 Aug.	2 —	17 —	16 —	26 —	23 —	5 —	
25 —	4 —	19 —	18 —	28 —	25 —	7 —	
....	4 —	....	18 —	....	....	....	
....	5 —	19 Septbr.	19 —	28 Oktbr.	25 Novbr.	7 Decbr.	
....	5 —	20 —	19 —	29 —	26 —	8 —	
....	6 —	20 —	20 —	29 —	26 —	8 —	
26 Aug.	6 —	21 —	20 —	30 —	27 —	9 —	
....	9 —**	24 —	23 —	2 Novbr.	30 —	12 —	
29 Aug.	12 —	27 —	26 —	5 —	3 Decbr.	15 —	
29 —	12 —	27 —	26 —	5 —	3 —	15 —	
30 —	13 —	28 —	27 —	6 —	4 —	16 —	
....	15 —	30 —	29 —	8 —	6 —	....	

løbes saavel paa Op- som Nedturen hvis tilstrækkeligt Gods anmeldt.

havn og Dansk Vestindien.

Kompagni.

indrettet Motorskonnert, »Viking«, paa ca. 100 Gross Reg. Tons med en Længde af 91 Fod, der med sine udmærkede Passagerbekvemmeligheder er bestemt til at vedligeholde en daglig Forbindelse mellem Øerne.

Paa St. Thomas har Kompagniet oprettet et anseligt Kuldepot samt Vandcisterne etc. til Forsyning af Skibe, alt beregnet paa til Støtte for Øernes økonomiske Trivsel at hidlokke Skibsfarten og vinde de Goder, som dermed følger.

Billetpriserne fra København til St. Thomas er følgende:

Kahyt 360 Kr., Mellemdæk 125 Kr.

Paa Returbillet gives 10 pCt. Rabat. Børn fra 2—12 Aar betaler halv Pris, Børn under 2 Aar intet. Paa Mellemdæk er Aldersgrænsen 1 Aar.

Hver voksen Kahytspassager kan medtage 200 Kilo Rejsegods frit, Mellemdækspassagererne 100 Kilo og Børn Halvdelen.

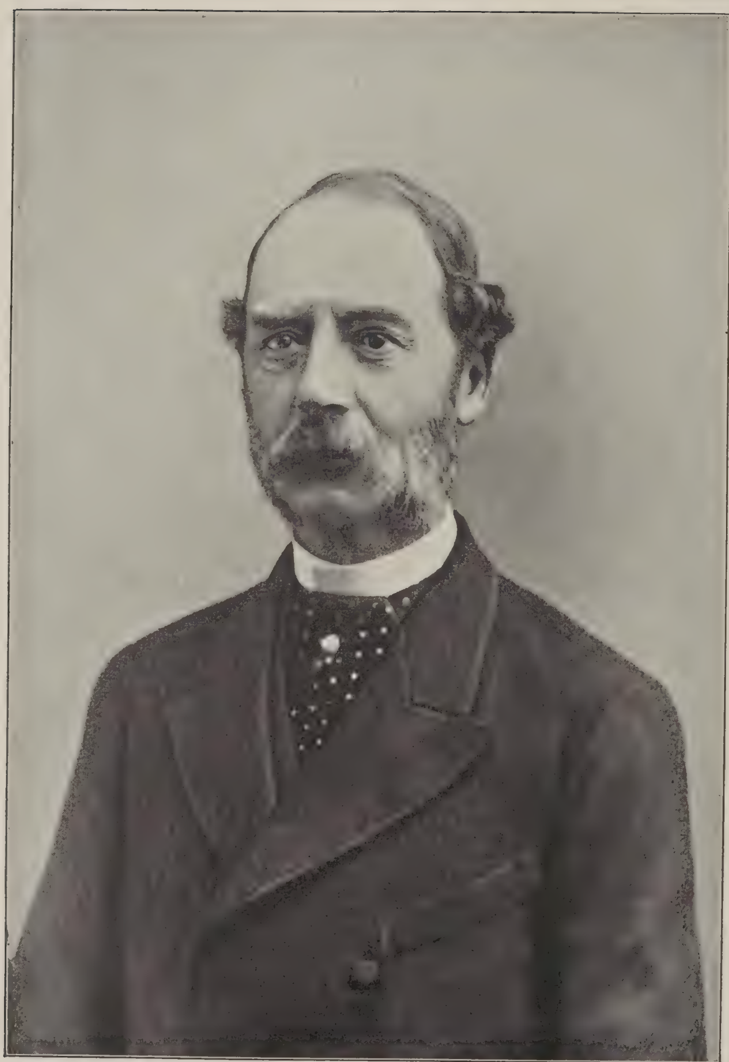
Passagertakster.

Mellem	Det Forenede Dampskibsselskab. Enkelt Tur 1. Pl.	2 Pl.	Dæk	Tur & Retur gyld i 6 Mdr. 1. Pl.	2. Pl.	Dampskibsselskabet »Thore«. For S/s „Kong Trygve“ og „Kong Inge“. Enkelt Tur 1. Pl.	2. Pl.	Dæk	Tur & Retur 1 Pl.	2. Pl.	For S/s „Mjølnir“ og „Perwie“ Enkelt Tur 1. Pl.	2. Pl.	3. Pl.	O. Wathnes Arvinger. For S/s „Otto Wathne“ Enkelt Tur 1. Pl.	2. Pl.	3. Pl.	For S/s „Egil“ Enkelt Tur 1. Pl.	2. Pl.	3. Pl.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
København og Norge	....	....	....	....	....	20	12	....	35	20	20	12	....	30	20	....	20	12	....
København og Leith	36	27	18	54	40½	32	20	15	50	36	....	....	....	....	....	....	....	....	....
København og Færøerne	50	36	....	95	65	50	35	....	95	65	40	30	....	45	30	....	40	30	....
København og Island	65	45	....	115	80	65	45	....	115	80	50	35	....	60	40	....	50	35	....
Norge og Færøerne	....	....	....	....	....	50	35	25	95	65	30	20	....	40	25	....	30	20	....
Norge og Island	....	....	....	....	....	65	45	35	115	80	40	25	....	60	40	....	40	25	....
Leith og Færøerne	45	36	....	72	45	45	32	....	75	55	40	30	....	....	....	....	....	....	....
Leith og Island	65	45	....	115	80	65	45	....	115	80	50	36	....	....	....	....	....	....	....
Færøerne og Østkysten af Island indtil Vopnafjord. (For Dampskibsselskabet „Thore“: Øst- og Nordlandet indtil Øfjord)	24	18	12	36	27	20	15	12	....	....	20	15	12	....	....	....	....	....	....
Færøerne og andre Stationer paa Island	36	27	18	54	45	35	25	15	....	....	35	25	15	25	15	12	20	15	12

Det Forenede Dampskibsselskab — Kost ombord pr Dag:
1. Kahyt: 4 Kr. for en Voksen og 2 Kr. for et Barn
2. Kahyt: 2 Kr. for en Voksen og 1 Kr. for et Barn

Dampskibsselskabet »Thore« — Kost ombord pr. Dag:
1. Plads: 2 Kr. 50 Øre.
2. Plads 1 „ 50 „

O. Wathnes Arvinger — Kost ombord pr. Dag:
1. Plads: 2 Kr. 50 Øre.
2. Plads: 1 „ 50 „

Kong Christian IX.

Budskabet om *Hans Majestæt Kong Christian IX.s* Død er gennem Telegraf og Telefon bragt ud over Jorden, og overalt har Budskabet vakt smertelig Deltagelse hos Landenes Fyrster og Folk, viden om saa langt som *Kong Christians* Ry for Retsind og Trofasthed i Kongegerning er naaet frem. Men smerteligst vil Dødsbudskabet ramme os, de danske Rigsbrødre, Danske, Færinger, Islændinge og dem, som bo i Dansk Vestindien, thi det er os, der tabte mest: vi mistede vor dyrebare Konge, der i 42 Aar styrede Riget og trofast delte godt og ondt med sit Folk, vor gamle Konge, til hvis ædle Personlighed vi saa op med ærbødig Højagtelse og under hvis milde Styrelse vi følte os trygge, fordi vi vidste, at han styrede og levede efter sit Valgsprog: Med Gud for Ære og Ret!

Hvert Aar i *Kong Christians* lange Regeringstid vajede Dannebrog den 8. April over alle danske Hjem fra Gjedser i Syd til Upernivik i Nord, fra Bornholm i Øst til St. Thomas i Vest for Kongens Fødselsdag! Det var paa Gottorp Slot i Slesvig at Prins Christian fødtes d. 8. April 1818 som Søn af Hertug Vilhelm af Glücksborg og Hertuginde Louise, der var Søster til Kong Frederik VI.s Dron-

ning, Marie Sophie Frederikke. 13 Aar gammel mistede Prinsen sin Fader og kom i Aaret 1831 til København for under Kongens og sin Tante Dronningens Beskyttelse at uddannes til dansk Officer. Ingen og mindst den unge Prins selv anede dengang, at han 32 Aar senere skulde bestige Danmarks Trone. Naar han naaede dette høje Maal, kan det vel siges, at det væsentligst skyldtes hans egne personlige Egenskaber: hans aabne, retlinede Karakter, der i Forbindelse med hans elskværdige og vindende Fremtræden vandt ham Fyrsternes Sympati ved Hofferne, hvor han færdedes, men fremfor alt hans trofaste danske Sind, der i de nationale Brydningers forvirrede Tid bevarede ham i Troskab mod Konge og Fædreland. Som Chef for Hestgarden deltog Prins Christian i Krigen 1848, og da efter Treaarskrigens Slutning den fremtidige Tronfølge i Monarkiet skulde ordnes, blev det Prins Christian, der med Stormagternes Samtykke ved Tronfølgeloven af 31. Juli 1853 anerkendtes som arveberettiget for sig og sit mandlige Afkom til det danske Monarki.

Ti Aar senere, da Kong Frederik VII havde udaandet paa Glücksborg Slot den 15. November 1863, besteg Prins Christian til Danmark den danske Trone som *Kong Christian IX* paa et Tidspunkt, da den til det yderste tilspidsede politiske Konflikt med Tyskland truede med at udlade sig i Krig. Kongens Forsøg paa at afvende Krigsfaren strandede: Krig og Ulykke brød ind over Fædrelandet og kastede dybe Skygger over Kongens første Regeringsaar.

Men snart kunde Kongen med sit Folk tage fat paa Genrejsningen efter de store Ulykker og de smertelige Tab. Under Løsenet: »hvad udadtil er tabt, skal indadtil vindes« skred Konge og Folk Haand i Haand til Genrejsningens Værk, og Christian IX.s Regeringstid blev en Udviklingens og Fremgangens Tid paa aandelige som paa økonomiske Omraader, til hvilken Rigets Historie ikke kender noget Sidestykke.

For Danmarks Vedkommende ses denne Udvikling som en Bevægelse fremad over hele Linien. Paa Viden-

skabens, Digtningens og Kunstens Omraader se vi nye Tanker opstaa herhjemme eller optages fra de store Kulturlande, løftende det under Ulykkernes Aag arbejdende Folk til Bevidsthed om sin Ret og sin Styrke. Videnskaben stiller sig mere umiddelbart end nogensinde før i det praktiske Livs Tjeneste og virker direkte til Højnelse af den praktiske Gernings Værdi, indirekte til Fremme af den brede Befolknings Kundskabstrang, der atter fremkalder et Folkeoplysningsarbejde i mangfoldige og vekslende Former. Herved modnes Folket for de store kulturelle og økonomiske Opgaver, hvis lykkelige Løsning væsentlig har bidraget til Danmarks genvundne Anseelse blandt Kulturfolkene. Som typiske Eksempler paa disse Opgaver skal nævnes: Danske Skibe paa alle Have, danske Telegraftraade mellem alle Verdensdele og det danske Landbrugs Overgang til Landbrugsindustri.

Af ikke mindre Betydning er Kong Christians Regering for Udviklingen af Islands Land og Folk. Paa Island sad Folket paa sine Gaarde, levede efter Fædres Skik, kvad sine Fædres Sange og mindedes med Stolthed den svundne Stortid. Men Fremmede udnyttede Havets og Landets Velstandskilder. Da var det, at Kong Christian sejlede til Island og skænkede sit tro islandske Folk den frie Forfatning, der bragte Folkelivet til at gro, blomstre og bære Frugt til Folkets aandelige Vækst og til Stigning af Landets Velstand under Udnyttelse ved Landets egne Børn af Landets og Havets Rigdomme. Islændingen velsigner Kong Christian IX.s Minde og kalder ham Islands bedste Konge.

Færøerne, det danske Riges Forpost ved Verdenshavets Grændse, har ikke været uberørt af de frie og nationale Strømninger, der i det paagældende Tidsrum gik hen over Riget. Tilstrækkeligt er det i saa Henseende at minde om den sproglige Bevægelse paa Øerne, der har bragt Plan og Fasthed i det færøske Skriftsprog, hvorved Mulighed er naaet for gennemført Undervisning i Færøsk ved Siden af Danskundervisningen i Skolen. Velstanden hos Øernes Befolkning er stegen, navnlig har Fiskeriet, der er Hoved-

næringsvej for disse i Nordsøens bedste Fisketerritorium beliggende Øer, taget betydeligt Opsving, siden Færingen nu ved Siden af det fra Fædrene nedarvede Kystfiskeri med de smaa aabne Baade tager Del i det mere lønnende Havfiskeri med over 100 Dæksfartøjer. Med den stigende Velstand øges Forretningslivet i det Hele, hvilket har givet sig Udslag i Oprettelsen af en færøsk Bank og snart vil bringe Øerne i telegrafisk Forbindelse med Omverdenen.

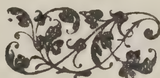
Ogsaa Grønland, det lille Danmarks store Barn, har følt Virkningen af den aandelige Bevægelse, der kendetegner Kong Christians Regeringstid. Et første Skridt til Udvikling og Selvstyre i kommunale Anliggender er saaledes taget ved Oprettelse af Forstanderskaber, hvor ogsaa indfødte Grønlændere have Lejlighed til at gøre sig til Talsmænd for nyttige Foranstaltninger til Fremme af Grønlændernes Vel. Kongen oplevede vel ikke at se det næste Skridt, Handelens og Administrationens Adskillelse, fuldbyrdet, men sikkert har Kongen ogsaa her med Interesse fulgt Forberedelserne til dette for Grønlands Udvikling saa betydningsfulde Skridt. Den videnskabelige Udforskning af Landet under dansk Flag tog et mægtigt Opsving, da »Kommissionen for Ledelsen af de geologiske og geografiske Undersøgelser i Grønland« blev nedsat i Aaret 1876. Denne Kommission har udsendt talrige Ekspeditioner, der, foruden at have kortlagt hele Kyststrækningen fra 75° nordlig Bredde paa Vestkysten til Kap Farvel og herfra til 66° nordlig Bredde paa Østkysten samt Scoresby-Sund, har samlet et meget betydeligt videnskabeligt Materiale, der efterhaanden udgives i Kommissionens Skrift »Meddelelser om Grønland« og som nu ved Afslutningen af Kong Christians Regeringstid har naaet et Omfang og en Betydning, der stiller Danmark i forreste Række blandt de Lande, der beskæftige sig med arktisk Forskning.

Vende vi os fra det højeste Nord til de tropiske Lande, hvor vort Flag vajer over De dansk vestindiske Øer, da vide vi, at Kongen med sit varme Hjerte omfattede ogsaa sine Undersaatter paa hine fjerne Øer. Ved Moderlandets Hjælp at afhjælpe de vanskelige økonomiske Kaar,

som Verdenskonjunkturerne havde bragt over Øerne, laa stedse Kongen paa Sinde, og hans Regerings energiske Bestræbelser i de senere Aar for at bringe denne Hjælp har sikkert haft sin stærkeste Støtte i Kongens Villie.

Kong Christian IX. hensov Mandag den 29. Januar paa Amalienborg Slot i sit 88de Aar stille og fredeligt som den kan dø, der som vor elskede henfarne Konge har levet: Med Gud for Ære og Ret.

Sehested.

Paa Kongens Baare nedlagde Foreningen »De danske Atlanterhavsøer« en Krands, i hvilken Flagets røde og hvide Farver omslyngede Planter og Blomster, der bragte Hilsen fra hver især af de fjerne Rigsdele: Den brune Lyng, den hvidgraa Rensdyrlav, Enebærbusken og Orangen med Blomster og gyldne Frugter.

De grønlandske Hjem.

Foredrag af *Poul Vibæk.*

Grønland er nu videnskabelig undersøgt. Af de Navne, der staa fremmest ved denne Undersøgelse, maa nævnes: Admiral *Wandel*, Kommandør *G. Holm* og Dr. phil. *Steenstrup*, der danne Kommissionen for Ledelsen af de geologiske og geografiske Undersøgelser i Grønland.

»De danske Atlanterhavsøer« vil bidrage til, at de videnskabelige Resultater føre til praktiske økonomiske Formaal.

Der er Rigdom i og ved Grønland, men Grønlænderne ere for fattige til at udnytte den. De kæmpe og arbejde ikke for at samle Formue, men for at kunne leve.

De grønlandske Hjem ere fattige; de smaa fattige Forhold riste deres Runer paa Hjemmets Vægge. Derfor maa vi ikke, naar vi ville bedømme dem, sammenligne dem med Hjem hernede, der eksistere under langt gunstigere Vilkaar.

De grønlandske Kvinder kunne ikke hygge deres Hjem som Kvinder kunne det herhjemme. Landets kolde Klima kræver Træ- eller Jordhuse; men Grønlænderne have kun Raad til at bruge sidstnævnte Materiale, og de fattigste have undertiden hverken Raad til indvendig Panelering, Trægulv eller Træloft. Alt i Huset: Gulv, Vægge og til Dels Loftet bestaar saa af Jord og Tørv, selv Sengen, de sove paa, er Jord.

Husene ligge ved Stranden og have som Regel en rektangulær Form og flade Græstørvtage; de gamle sammensunkne Huse ligne ofte en Jorddynge. Husenes indvendige Højde er fra 2—3 Alen, Græsstraa hænge ned i Hovedet paa Folk, der gaa derinde. Taget bæres af en Bjælke, der hviler paa de to Endemure. Træstykker, der med den ene Ende hvile paa Midterbjælken og med den anden Ende paa Sidemurene, danne Tagskelettet, der overdækkes med to Lag Græstørv, den øverste med Græssiden opad, den nederste med Græssiden nedad.

Huset har som Regel kun et Vindue, der er ovenover Døren, der fører ud til den lange lave Gang, ad hvilken man i Norden for det meste krybende eller stærk krumbøjet naar ud til Yderverdenen.

Husinventariet bestaar af en Soveplads med mere eller mindre slunkne Dyner og en Stenlampe til Spæk; Vægen i den

er Mos eller Linnedpjalter; denne Stenlampe yder baade Lys og Varme og erstatter saaledes en Kakkelovn Over den koges Vand, Kaffe og Mad. I Rummet findes et Par nødvendige Kar, en Kvindekniv, Naal, Senetraad og nogle mer eller mindre medtagne Klæder.

Den næste Klasse Huse har Træpanel, nogle Trægulv og enkelte endogsaa Træloft. Sovebriksen er lavet af Træ; langs Sidemurene ere Bænke eller, hvis Huset er stort, afdelte Rum til hver af de gifte Børn med Familie. Foran hver Familiebaas brænder en Spæklampe. I en Del Huse, især ved Kolonierne, findes smaa Kogekakkelovne.

Disse Huse med Græstørvstag ere de egentlig grønlandske, og Husmoderen slipper her ofte let fra Rengøring. Om Foraaret, naar Familien tager ud paa Sommerfangst og ligger i Telt, tage de nemlig Taget af Huset og lade Sommerregnen besørge Hovedrengøringen, en Metode, der for Huse med Jordgulv og uden Panel er den eneste mulige. En grønlandsk Husmoder kan bogstavelig talt, i hvert Tilfælde i Nordgrønland, ikke holde sit Hus rent. Manden kommer om Vinteren i 20—40° Kulde hjem med stivfrossen Sæl, der maa ind i Huset for at optøes og ligge Timer i det eneste varme Rum, Familien har. Blod og Spæk flyder ud overalt. Og man vil ogsaa, hvor alt som saa ofte i Grønland gælder og maa gælde Mad, hvor Livet er en Kamp mod Sult og Nød, være nødt til at dømme Husmoderen mildt. Sæler optøes, Sæler flænses, Fugle plukkes, Skind tilberedes i det ene Rum.

Den tredie Art Huse er de dansk-grønlandske med Skraatag, men disse kunne som Regel kun de i fast Tjeneste ansatte faa Raad til at bygge.

Grønlænderne ere af Naturen godlidende, sindige, forhaste sig ikke og sky alt, hvad der hedder Ufred. Mændene ere lidet talende, i Farer koldblodige og snarraadige, noget Havet og deres daglige Kamp med Havets Dyr har lært dem. Nogle ere dygtige Fangere, andre »kajaksvimle« eller mindre energiske.

Kvinderne ere mere talende og ofte mere energiske end Mændene; de unge meget livlige og ofte støjende. Fordringerne til Livet og til Fornøjelser ere kun smaa; de forstaa den Kunst at kunne glæde sig over lidt. Fri og selvbevidste ere de ofte i langt højere Grad end Mændene. Det er Kvinderne, der herske i de grønlandske Hjem.

Ogsaa hvad Begavelse angaar, staa Kvinderne over Mændene, hvad ret naturligt følger af, at de høre mere, læse mere og staa i livligere Forbindelse med Omverdenen end Mændene, hvis Gerning er paa Havet.

Kvindens Arbejde falder hjemme; hun maa sy Klæder og Betræk til Fartøjer, tilberede Skind, tørre og istandsætte Skindsagerne, flaa Sælhundene, sælge Skind og Spæk, samt købe, hvad der skal købes, i Butikken; hele Husets Økonomi hviler i hendes Hænder. Hun beskyldes for at være letsindig, umoralsk, men Skylden ligger dog som oftest først og fremmest hos de ugifte danske, der i Aarenes Løb ere sendte til Landet og have ødelagt mange grønlandske Hjem.

At angive nogen Alder for Indgaaelse af Ægteskab lader sig ikke gøre, de gifte sig i alle Aldre og leve som Regel udmærket godt sammen. Kærtegn sky de i andres Paasyn, Brud og Brudgom søge saa ubemærket som muligt hver for sig ud af Kirken. Ægtefællerne ere i Livets forskellige Forhold hinanden gode Venner og Hjælpere.

Børnene ere et stærkt Baand. De vokse op uden Ave i ubunden Frihed, Straf kendes saa at sige ikke. Særlig Mødrene elske deres Børn lidenskabeligt. Jeg fortalte en Gang en grønlandsk Moder, at Mødre i Danmark undertiden overlod deres Børn til andre, hvortil hun indigneret svarede, at saa vare de ikke bedre end Lodderne, der kastede deres Rogn i Stranden.

Fra den verdslige Administrations Side har der altid været gjort grumme lidt for at værne de grønlandske Hjem, og Følgen er da ogsaa, at den Dag i Dag er næsten hele Grønlands Befolkning en blandet Race og væsenligst ad illegitim Vej.

Nu er Interessen for Grønland oppe, Rigsdag og Regering har allerede gjort et stort Skridt, men der maa mere til. Grønlænderne maa naa til at administrere deres kommunale Forhold.

Møde om Grønland.

Mandagen den 5. Marts Kl. $7^1/_2$ Aften holdt Foreningen »De danske Atlanterhavsøer« et Møde i Wivels Lokaler, hvor den store Sal var fyldt til sidste Plads af en interesseret Tilhørerkreds.

Blandt de Tilstedeværende havde Foreningen den Glæde at se en talrig Repræsentation for de paagældende Myndigheder med Drs. Eksc. Indenrigsministeren, Kultusministeren og Sjællands Biskop i Spidsen. Foruden mange af Foreningens Medlemmer saas blandt Tilhørerne flere Rigsdagsmænd, en Del forhenværende Kolonibestyrere, tidligere Grønlandsfarere og andre interesserede og sagkyndige samt en fyldig Repræsentation for Pressen.

Formanden for den grønlandske Sektion, Dr. phil. *K. J. V. Steenstrup* bød Forsamlingen Velkommen og omtalte, hvorledes Grønland nu i ca. 200 Aar havde hørt under Danmark. Spørgsmaalet om Monopolhandelens Ophævelse havde ofte været fremme i de forløbne Aar; det rejstes allerede under *Frederik den Fjerde* og burde dog nu søges afsluttet under *Frederik den Ottende.*

Efterat Folketingsmand, Direktør *N. Neergaard* havde overtaget Hvervet som Dirigent, holdt Pastor *Schultz Lorentsen* et særdeles velformet Foredrag, som vi her gengive efter Talerens Manuskript.

Adskillelse af Handel og Administration i Grønland.

»I de sidste Par Aar har der jo været ført en livlig Forhandling herhjemme om Grønland og Grønlænderne. Og godt er det. Det har vistnok mest af alt været den Tavshed, der rugede om de grønlandske Forhold, som har bevirket, at Svamp og Skimmel fik Lov til at gro saa frodigt. Men nu har vi altsaa Grund til at tro, at Dørene er lukkede op, og at der er kommen frisk Luft og lidt Træk med ind i Huset. Det kan Svamp og Skimmel ikke trives i.

Det har naturligvis ikke været alle Bidrag til denne Forhandling, der har været lige værdifulde. Men der er dog nok visse Ting, man er bleven enige om. Især vil jeg nævne følgende:

Først, at Reformer er nødvendige. Der er næppe nogen, som i den kommende Diskussion vil hævde det modsatte. Og

skulde en saadan melde sig, skal han respekteres, for han har Mod.

Dernæst, at disse Reformer udelukkende skulle sigte til Grønlændernes Vel. Det er ikke overflødigt at fremhæve dette. Der var en Fare for, at Forhandlingen om Grønland, naar den engang kom, skulde komme til at dreje sig om Dækning af det aarlige bedrøvelige Underskud, selv om det kom til at gaa ud over Grønlænderne. Det tjener i lige Grad Folket, Rigsdagen og Regeringen til Ære, at den fra første Færd har taget Hensyn til de Indfødte uden smaalig Beregning.

Og endelig maa det vistnok anses for en given Sag, at der er Enighed om, at Reformerne skulle begynde med, at Handel og Administration i Grønland adskilles. Herom er det, Forhandlingen i Aften skal dreje sig. Der har før i denne Forening, som har megen Fortjeneste for sit Arbejde for vore Kolonier og deriblandt Grønland, været en Forhandling om et lignende Æmne. Denne Forhandling formede sig dog væsentlig som en Kritik af det bestaaende. Maa jeg forsøge paa en positiv Fremstilling af denne Reform, dens Mulighed og dens Følger?

Læg Mærke til, at ingen siger, at en Administration i Grønland skal nyskabes. Man forudsætter, at der bestaar en saadan. Den være nok saa ringe. Der er dog i denne bestaaende Administration et Tilløb til et frit Selvstyre. Det var *Rink,* som skabte det i Midten af forrige Aarhundrede, og trods mange Aars ihærdigt Arbejde fra en reaktionær Styrelses Side, ere disse Tilløb ikke blevne kvalte. De have tværtimod i dette halve Aarhundrede faaet Tid til at gro sig fast og afpasse sig saaledes til de grønlandske Forhold, at de ikke uden Skade kunne tilintetgøres. Det er disse, som jeg kalder Tilløb til et Selvstyre, der nødvendigvis maa danne Basis for en Reform. Lad mig begynde med at skildre disse Tilløb til en fri og selvstændig Administration.

Der var før *Rinks* Tid ikke det mindste, som kunde kaldes for en Administration af de Indfødte. I Trangstid fik de en Fattighjælp, som uddeltes vilkaarligt af Købmanden for Handelens Regning. Begik de Forbrydelser, som de Danske fik at vide, blev de straffede — med Tamp — efter en Instruks, der slet ikke gjaldt for dem, men kun for det danske Mandskab. Altsaa den reneste Vilkaarlighed. Dette pinte *Rink* og andre rettænkende Danske, og disse overvejede derfor Muligheden af

at indføre en forstandig Ordning, hvorved de Indfødte selv fik Hovedindflydelsen paa deres Administration. Disse Overvejelser faldt sammen med, at man ogsaa herhjemme fik Øjnene op for, at man ikke burde udsuge Grønlænderne. Da var der et stort aarligt Overskud, som man forstod, burde komme Grønlænderne tilgode. Handelens normale Balance bør naturligvis være Nul. Grønlænderne skal betale deres egne Samfundsudgifter, men intet andet. Nu fandt man jo snart, at det simpleste vilde være at forhøje Prisen paa de grønlandske Produkter, saa skulde Overskuddet nok formindskes. Men herimod protesterede *Rink*. Han saa straks, hvad Betydning dette kunde have for hans Yndlingsplan, og han siger saa: En saadan Forhøjelse af Produkternes Pris kommer kun Producenterne tilgode, altsaa den velhavende Del af Befolkningen. Men lad disse velhavende afgive Forhøjelsen som en Skat til Samfundet, og lad dette Beløb blive anvendt til Fattighjælp og andre Ting og bestyret af Indfødte selv. Det lykkedes ham jo ogsaa efterhaanden at faa Ørelyd. Forhøjelsen, først en Fjerdedel, senere en Femtedel af Takstprisen, blev dels straks anvendt, dels henlagt til Reservefonds. Denne Skat udgør nu mellem 30 og 40,000 Kroner aarlig, og Fondene beløbe sig til snart en halv Million. Disse Summer ere Basis for det grønlandske Selvstyre. Man har Gang paa Gang fra Direktoratets Side forsøgt at frakende Grønlænderne Ejendomsretten til disse Midler. Men det skal hævdes og er saa sikkert som noget, at disse Penge ere Grønlændernes Ejendom. Der er Beviser nok derfor, som Tiden nu forbyder mig at komme med.

Til at bestyre disse Beløb bleve Forstanderskaberne, der saa tillige skulde have en vis Politi- og Domsmyndighed, indrettede. I Sammensætningen ere Grønlænderne allevegne Flertallet. *Rinks* oprindelige, i mange Henseender frisindede Plan er det heller ikke trods allehaande Forsøg lykkedes at faa ud af Verden. Man har saa foretrukket at indskrænke Forstanderskabernes Virksomhed, at gøre dem til blotte Uddelere af Fattighjælp osv. Men, som sagt, de ere tilstede endnu, og jeg tror, at de ere levedygtige.

Vi have altsaa Midlerne til at administrere med og vi have Forstanderskaberne til at administrere dem. For saa vidt er alt godt.

Men nu kommer Ulykken. Der skulde jo være en Overinstans over Forstanderskaberne i Grønland, og dertil valgte man

Inspektørerne. Hvad var de? De var og er Handelsfunktionærer, ansatte i sin Tid for at se Bestyrerne paa Fingrene, at de ikke snød Handelen først og i anden Række Grønlænderne. De ere altsaa Direktoratets Underordnede, pligtige til at lyde dette og paase, at Handelen i ingen Henseende lider nogen Skade. Men samtidig ere de blevne administrative Embedsmænd, som skulle paase den grønlandske Befolknings Tarv og værne den, blandt andet mod Handelen. Det er jo en urimelig og umulig Dobbeltstilling. Her begynder Sammenfiltringen af Handel og Administration til ubodelig Skade for denne sidste.

Saa hedder det i Bestemmelserne, at Indenrigsministeriet er den næste Instans. Dette kunde maaske endda bøde lidt paa Inspektørernes Stilling. Men Ulykken har været den, at Ministeriet ikke har haft nogen Interesse for disse Ting. Især naturligvis efter at det fik anbragt sin egen Tillidsmand som Direktør. Det er *Hørring*, jeg tænker paa. Saa overlod det alt til Direktoratet. *Rink* havde dog, medens han var Direktør, faaet lavet en Slags Sikkerhedsventil ved at lade en Kommission, bestaaende af tidligere Bestyrere, Læger og Præster, behandle alle grønlandske Spørgsmaal, Administrationen vedrørende. Men *Hørring* ophævede den uden videre. Fra det Øjeblik blev Handelsdirektoratet enevældigt, og det hedder sig, at denne Ordning endog er bleven lovformelig gennem en hemmelig Resolution, som ingensinde er bleven offentliggjort. Hermed var Sammenfiltringen mellem Handel og Administration fuldkommen, og saaledes den Dag i Dag, trods alle Bestemmelser, i aabenbar Strid med dem.

Saaledes ser den nuværende Administration ud. Tilløb til Selvstændighed i Kraft af de særlige Midler og Forstanderskaberne, men gennem Inspektørerne og Direktoratet sammenfiltret med, og det vil naturligvis sige: afhængig af Handelen. Denne Afhængighed viser sig paa tusinde Maader. Lad mig nævne nogle Eksempler. Hvis et Forstanderskab henvender sig til en Inspektør med Anmodning om at sørge for, at der anbringes de nødvendigste Handelsvarer et Sted, hvor Befolkningen let risikerer i daarlige Tider at sulte ihjel, saa kommer Inspektøren i Klemme. Hans Forhold til Administrationen fordrer, at han tager Hensyn til Befolkningen, der naturligvis ikke maa sulte ihjel, men hans Forhold til Handelen gør, at han ikke tør udsætte denne for Udgiften. Og Resultatet? Naturligvis et Af-

slag. Lad dem sulte! Eller Direktoratet herhjemme? Det har jo efterhaanden solgt alle de Obligationer, Administrationen ejede, og Pengene staar nu som et Tilgodehavende hos Handelen. Men hvis nu Forstanderskaberne ønskede at anvende f. Eks. 5000 Kr. af Fælleskassen, saa skulde de jo ud af Handelens Kasse. Derved vilde dens Underskud blive større. Derfor: Nej, det kan ikke tillades! Og Følgen heraf er bleven den, at Forstanderskaberne, den sidste Rest af selvstændig Administration, har tabt Humøret. De har ikke den ringeste Tillid til Inspektørerne, som er Handelsfunktionærer, og endnu mindre til Direktoratet, som er Handelen selv. De har en Følelse af, at Forstanderskabet bare er et Sted, som de faar nogle Diæter for at møde paa, og hvor det bare gælder om at passe paa 11 A og 11 B, om et Par Øre udgives som Fattighjælp eller som Understøttelse eller saadanne Spidsfindigheder, andet har de aldrig faaet Lov til at besørge. Og de faa Danske i Forstanderskaberne? Ja, man bebrejder dem tit, at de regerer i Forstanderskaberne. Jeg vil snarere bebrejde dem, at de ikke har Interesse derfor. Handelens Funktionærer tør jo ikke gøre andet end hvad der finder Behag for deres Overordnede, og de andre ved, at det nytter ingenting. Her er Grundfejlen. Skal Grønlænderne nogensinde faa en ret Ryg, skal man gøre sig lidt Ulejlighed for at lære dem, at det nytter noget. De skal have Lov til at styre deres egne Sager. Men det kan først ske, naar de faa en Administration, der er adskilt fra og uafhængig af Handelen.

Hvorledes skal nu en saadan Adskillelse ske?

Jeg tænker, at De allerede af, hvad jeg har sagt, vil skønne min Mening.

De Midler, der er Basis for Administrationen, bør betragtes og anerkendes som Grønlændernes Ejendom, og, selv om de blive staaende i Handelen, dog alene være under Administrationens Bestyrelse.

Forstanderskaberne ere allerede nu et Udtryk for Grønlændernes Selvstyre og maa bevares som et saadant, ja, maa naturligvis blive det vigtigste Led i den nye Ordning. Her behøves ingen Evolution at ske, blot en Affiling og Tilpasning, som tilsigter at gøre de indfødte i Forstanderskaberne endnu mere selvstændige, give dem endnu større Raadighed over Landets Midler, afhjælpe forskellig Uretfærdighed som f. Eks. at Fangerne favoriseres alt for stærkt paa Fiskernes og andre erhvervsdri-

vendes Bekostning o. s. v. Men alle disse Reformer synes jeg, kan ske senere, naar først Forstanderskaberne ere blevne selvstændige og kan tale med som saadanne. Det kommer strengt taget ikke selve Adskillelsen af Handel og Administration ved, vil tværtimod kunne hindre denne ved at drage altfor mange Smaating med ind i Forhandlingen. Altsaa foreløbig Forstanderskaberne som de er. De Indfødte skulle hurtigt lære at benytte deres Flertal og øvrige Forrettigheder.

Men Melleminstansen, Inspektørerne, kan ikke bruges som den er nu. Der maa være en selvstændig administrativ Øvrighed uden Forbindelse med Handelen. Forresten er Inspektørerne vist ikke mere nogen Nødvendighed for Handelen. Lad saa det simple ske, at Inspektørembederne blive administrative Embeder. Nu ere Inspektørerne Forstanderskabernes Modstandere og maa være det, medens disses Overordnede naturligvis burde være en Støtte for dem. Paa denne Maade bliver ingen ny Udgift nødvendig.

Og Direktoratet endelig? Alle administrative Forretninger, af hvad Art nævnes kan, ogsaa Lægevæsenet, bør tages fra dette og henlægges direkte under Indenrigsministeriet. Dette er en simpel Sag. Det kan strengt taget gøres allerede nu ved at Ministeriet kræver alle administrative Sager fra Inspektørerne tilsendt sig direkte. Maaske skal Ministeriet have en særlig Embedsmand for at bestride dette forøgede Arbejde. Men dette er saa ogsaa den eneste Udgift, der udkræves. Og det kan man da kalde en billig Reform.

Paa den anden Side vil Følgerne af denne Reform blive af uoverskuelig Betydning for Grønland og Grønlænderne. Jeg synes, at det er et forunderligt heldigt Greb, man har gjort ved at begynde med denne Adskillelse af Handel og Administration. Mange Gange før har man villet reformere Grønland, men hver Gang har man løbet Panden mod Væggen ved at ville løfte den forkerte Ende. Her har man fundet den rigtige Ende. Følger man den, skal der nok komme Rede i alt Uredet deroppe. Først vil det opnaas, at Grønlænderne gennem det større Ansvar ogsaa faar en større Selvbevidsthed og uden den er ingen sund Udvikling mulig. Forstanderskaberne, Administrationen vil for Grønlænderne blive et Organ, hvorigennem deres Røst kan høres og naa helt herned, saa de faa Indflydelse paa deres egne Sager, ogsaa paa den Handel, der drives iblandt dem. Det næste Skridt

vil blive at give Forstanderskaberne Bestemmelser. Derom maa de først høres. Ogsaa for Danmark vil denne Reform faa Betydning. Naar Administrationen først er taget fra Direktoratet, bliver dette et rent Handelsforetagende, der naturligvis er bundet af visse Forpligtelser, men alligevel kun har sin egen Balance at tænke paa. At Handelen ikke kommer til at gøre Grønlænderne Skade, skal de nok selv gennem Administrationen passe paa. Og saa først er det muligt at omforme denne Handel, hvis Forretningsførelse er saa forældet og saa kostbar. Saa først ville vi kunne faa det nuværende aarlige Underskud fjærnet og den Historie slaaet ihjel, at det skyldes Administrationsudgifterne. Det gør det slet ikke. De dækkes paa det nærmeste af den Kryolitafgift, der aarlig er indgaaet i Handelens Kasse. Og til allersidst vil en Adskillelse af Handel og Administration blive af den største Betydning overfor Arvefjenden, Monopolhandelen. Det vil blive den første Kile, som drives ind deri. Man har ikke Lov at sætte en stækket Fugl i Frihed, saa bliver den blot et Bytte for Rovfuglene, men lad dens Vinger faa Lov til at gro, saa skal snart Tiden komme, da den sprænger Buret og flyver hvorhen den vil.

En Reform som denne, at adskille Handelen og Administrationen, bør være den første og gøres snarest. Ethvert Forsøg paa at overdøve dette Krav maa slaas ned. Gennem denne Reform bliver alle de andre først mulige. Jeg er vis paa, at Diskussionen iaften yderligere vil bekræfte dette.«

Dette indledende Foredrag, der blev særdeles dygtigt holdt, modtoges med stærkt Bifald af den talrige Forsamling.

Der paafulgte nu en lang og livlig Diskussion, som indledes af Pastor *Vibæk*, der hævdede, at naar Handelen og Administrationen skulde adskilles, maatte Grønlænderne selv have Lov til at vælge nogle af de Mænd, der skulde repræsentere dem saavel paa Grønland som hernede. Kun da vilde Grønlænderne faa Tillid til den nye Administration, der dog stedse burde være under en betryggende Kontrol. Taleren foreslog endvidere Udsendelsen af videnskabeligt uddannede Mænd i Handelens Tjeneste.

Magister *Hartz* omtalte det Koncessionsandragende, der fra en Kreds af Mænd var indsendt til Indenrigsministeriet, og som

bl. a. gik ud paa at søge Tilladelse til at drive Fiskeri og Hvalfangst for et Tidsrum af 25 Aar ved Grønlands Kyster.

Hensigten med dette Foretagende er ikke at trække saa mange Penge som muligt ud af Grønland, men derimod at søge at hjælpe Grønlænderne ind i andre Erhverv end netop Sælfangst, der efter Talerens Mening neppe var af saa stor Betydning for Grønlænderne, som man søgte at gøre det til. Derimod indeholdt Fiskefangsten store Udviklingsmuligheder, idet der fandtes stor Rigdom af Hellefisk og Helleflynder, Kabliau og Laks ved Grønlands Kyster.

Forhenværende Kolonibestyrer *Knudsen*, der i 24 Aar havde opholdt sig i Grønland, kunde i det store og hele sympatisere med Pastor *Schultz Lorentzen*, og glædede sig særlig ved at denne vilde Reformer paa en Udvikling af det Bestaaende, af Forstanderskaberne. Dog var Taleren af den Mening, at mange Reformer vilde virke skadeligt, og at kalde Monopolhandlen for Arvefjenden var absolut urigtigt; thi denne havde tværtimod været en Skærm for den grønlandske Befolkning.

Sælfangsten var efter Talerens Overbevisning uundværlig knyttet til Grønland, gik denne tabt. vilde Grønlænderne dø bort i Løbet af faa Generationer. Lad endelig Grønlænderne have Fred, Fred for Reformer! Der skal naturligvis indføres Fremskridt, men det maa gaa uhyre langsomt.

Grosserer *N. S. Dam* fremhævede, at Grønland var den rigeste Koloni, Danmark har og nogensinde har haft, men sikkert var det, at Monopolhandlen var Grønlands Ulykke. Taleren ønskede derfor paa det bestemteste at protestere mod Kolonibestyrer *Knudsens* Udtalelser, der i Virkeligheden vare en Anbefaling af Stagnation.

Fiskehandler *Mikkelsen-Vendsyssel* var af den Mening, at det var bedst, om man fik Sælerne ryddet af Vejen, for derved at frede om de værdifulde Fisk, der findes ved Grønlands Kyster. Endvidere maatte man ind paa at benytte Motorbaade ved Fiskeriet.

Forfatteren *Mylius-Erichsen* udtalte, at det var danske Funktionærer, der havde indset, at Handel og Administration burde adskilles, og at det var dem, der havde gjort Grønlænderne det klart, at kun derigennem var Vejen til Forbedring. Grønlænderne havde derimod selv talt om en Omordning af Handelen; de vare utilfredse med de Mænd, som af Handelen sendes til

Grønland, da disse i mange Tilfælde vise sig udygtige til deres Arbejde. Det, som det navnlig gjaldt om, var at faa Grønlænderne selv med i de nye Grene af Erhvervslivet; Lysten dertil manglede dem ikke, men de nærede ingen Tillid til den nuværende Styrelse. En Ting burde man bestemt fordre, nemlig, at det blev forbudt Funktionærerne at slaa Grønlænderne, at mishandle dem med Ord og Haand, hvilket var noget der ofte skete. Efter at have rettet forskellige Anker mod det nugældende System, og efter en varmt følt Tale for Grønlænderne og deres berettigede Krav, bragte Taleren Indenrigsministeren en Tak for dennes Løfte om Adskillelse af Handel og Administration, og fordi Grønlænderne nu selv vilde blive adspurgte.

Folketingsmand, Raadmand *P. Knudsen* talte mod at give Koncession til et privat Selskab, og Docent *Valtyr Gudmundsson* søgte at paavise, hvorledes de Styrende i sin Tid havde næret de samme Betænkeligheder ved at give Islænderne Frihandel, som man nu nærede overfor Grønlænderne.

Til den interessante Diskussion ydedes yderligere Bidrag af Kontorchef *Krenchel*, Pakhusforvalter *Petersen*, Folketingsmændene *Rørdam* og *Bluhme*, samt de fleste af de foregaaende Talere.

Dirigenten hævede dernæst Mødet med en Udtalelse om, at det af de førte Forhandlinger klart var fremgaaet, at der var almindelig Stemning for en Adskillelse af Handel og Administration.

Det vellykkede Møde, der varede i 4 Timer, afsluttedes med et fælles Thebord, hvor Diskussionen fortsattes Mand og Mand imellem.

Grønland.

Et Konsortium, bestaaende af Kaptajn i Marinen *C. Amdrup*, Statsgældsdirektør *P. O. A. Andersen*, Kaptajn *Daniel Bruun*, Forfatter *Mylius-Erichsen*, Postmester *Vilh. H. Finsen*, Bankdirektør *Emil Glückstadt*, Magister *N. Hartz*, Cand. juris *Svenn Poulsen*, Dr. phil. *Johannes Schmidt*, Fiskeeksportør *L. Mikkelsen Vendsyssel*, Pastor *Poul Vibæk* og Fuldmægtig *F. Warburg*, har indgivet et Andragende til Indenrigsministeriet (under hvilket

Grønland sorterer) om at faa Koncession for 25 Aar paa at drive Fiskeri og Hvalfangst ved Grønlands Kyster samt drive Faareavl og anlægge Ræve-Stutterier og Edderfugle-Varp paa Grønland. Konsortiet tilbyder ogsaa eventuelt at indføre Tamren til Grønland.

Koncessions-Andragerne fremhæve, at deres Hovedhensyn er dels at udvikle i Grønland saadanne Hjælpekilder, der hidtil slet ikke eller kun i ringere Grad have været tagne i Brug, dels at fremme den indfødte Befolknings økonomiske Tilstand og derigennem at yde denne forbedrede Betingelser til Kulturopsving.

Grønlændernes Formuesforhold forringes som bekendt stadig. I Fiskemængden ved Grønlands Kyster ser Koncessions-Andragerne en stor Rigdomskilde; de støttes i denne Opfattelse af vore første Sagkyndige paa Fiskeriernes Omraade, idet Andragendet anbefales af Regeringens Konsulent i Fiskerisager, Havnekaptajn *C. F. Drechsel* ligesom Forstanderen for den Danske Biologiske Station, Dr. phil. *C. G. Joh. Petersen* har anbefalet Laksefiskeriet ved privat Initiativ.

Foretagendet anbefales af og er — forsaavidt Koncessionen gives — støttet af følgende indflydelsesrige Mænd: Etatsraad *H. N. Andersen*, Etatsraad *P. N. Damm*, Gehejmeetatsraad *Js. Glückstadt*, Konferensraad *A. Heide*, Etatsraad *Julius Larsen*, Admiral *A. de Richelieu*, Etatsraad *R. Strøm*.

En Tur til St. Peter paa St. Thomas.

Ved Dr. phil. *F. Børgesen*.

I prægtigt Solskin gik vi en tidlig Morgen op paa St. Peter ved Mogensbay Estate. Denne Plantage, der tilhører Landfysikus *Mortensen*, ligger meget smukt paa Nordsiden af St. Thomas, ca. 700 Fod over Mogensbay eller den store Nordsidebugt, med en vidunderlig Udsigt over Bugten, Hans Lollik, en Ø tæt Nord for St. Thomas, og mod Øst til St. Jan, Tortola og de utallige Smaaøer, der omgive disse. St. Peter, St. Thomas' næsthøjeste Punkt, er omtrent 1500 Fod højt, saa vi vare altsaa allerede oppe i omtrent den halve Højde. Stien gaar op ad en Bakkeskraaning, delvis bevokset med Græs; hist og her fandtes

dog ogsaa Buske og mindre Træer. Rundt omkring ser man smaa kultiverede Partier, hvor Negrene fra Charlotte Amalie dyrke smaa Pletter med forskellige Havesager.

Efter at være kommen et Par Hundrede Fod op, begynder Vegetationen at forandre Karakter; alle de xerofile (tørhedselskende) Planter, f. Eks. Cactus, Crotonbuske etc. forsvinde lidt efter lidt. Jordbunden bliver fugtigere og fugtigere og samtidig Vegetationen yppigere. Mægtige Mangotræer, Silkebomuldstræer, Kongepalmer og meget andet give Skygge, og under denne Høj-

Udsigt fra St. Peter. *F. Børgesen* fot.

skov vokser et frodigt Tæppe af Bregner, navnlig Polypodium-Arter, og det ofte i en saa stor Mængde, at Bunden er ganske tæt dækket deraf. Stien bliver vanskeligere og vanskeligere at trænge frem ad, stadig glider ens Fod tilbage i den fede, slibrige Lerbund. Tilsidst hører Stien ganske op. Den betegnes kun af næsten mandshøjt, frodigt Græs, som man maa vade igennem. Det sidste Stykke var dog det besværligste, idet vi maatte trænge frem gennem et tæt Vildnis af Træer og Buske, under hvis dybe Skygge Tusinder af Bregner og Araceer fandt passende Voksested. Endelig naaede vi op paa den egentlige Top, der

delvis er dækket af tæt afgræsset frisk Græs, delvis af højt Buskads. Heroppe er et pragtfuldt Skue over næsten hele Øen. Mod Øst ser man St. Jan, Tortola og omliggende Øer; mod Nord breder Nordsidebugten sig med sit prægtige, smaragdgrønne Vand og inderst i Bugten hvidt Koralsand; længere ude i Havet ses Hans Lolliks afrundede Top; mod Syd skimtes i det Fjerne St. Croix og endelig mod Vest Culebra, og i det fjerne Portoricos Højland. Og under ens Fødder breder selve St. Thomas sig med sine friskgrønne Skove, hvoraf hist og her et Hus titter frem; kun mod Sydvest rager det ca. 50 Fod høje Crown, Øens højeste Punkt, højt op og skjuler Horizonten for ens Blik. Og alt dette omgives endelig af det uendelige, dejlige blaa Hav, der set herfra ser ud, som om det laa stille hen, men den hvide Brænding langs alle Kysterne viser, at dette dog ikke er Tilfældet.

Oppe paa Toppen havde en Neger fra St. Thomas anlagt en lille Have med Køkkenurter, hvor der Side om Side med Bananer, Batater og Yams voksede Petersille, Dild, Rødbede og Kaal.

Paa Træerne, ja ofte selv paa Sten voksede talrige Orchidéer, især Epidendron ciliare, men ogsaa flere andre Arter. Man undres over, at disse Planter kunne faa Fugtighed nok paa disse tørre Steder, men naar man har set, hvor ofte der falder Regnbyger heroppe, og hvorledes Bjergtoppene hyppigt helt ere indhyllede i Taage, forstaar man bedre, at de kunne holde Livet, og i det hele taget Aarsagen til al den Frodighed, som Vegetationen udviser her. Uvilkaarligt ledes ens Tanker hen paa, hvor sørgeligt det er, at disse frodige Strækninger ligge saaledes ubenyttede hen. Her maatte kunne bringes mange forskellige Kulturer til Anvendelse, dog vist navnlig Frugtavl. Særlig kunde jeg tænke mig, at Terrænet maatte kunne egne sig til Dyrkning af Oranger og Lemoner, hvoraf St. Thomas stadig maa indføre en Mængde fra de omliggende Øer; til Kaffe, Cacao, Bananer etc.; maaske burde Baytræet ogsaa forsøges. Ogsaa Tobak maatte kunne dyrkes her! Men et maa man agte vel paa, naar man begynder paa en Plantning heroppe, det er at rydde med største Varsomhed. Jordbunden maa ikke lægges blot for Solens og Vindens udtørrende Indflydelse, kun lige paa det Sted, hvor Nyplantningen skal foregaa, bør det nødvendigste ryddes, og først senere, efterhaanden som Planterne gro til, maa man med Varsomhed rydde, hvad der maatte anses for nødvendigt for at

skaffe Kulturplanterne tilstrækkelig Lys og Luft. Paa denne Maade kunde man ganske langsomt efterhaanden omdanne den tilstedeværende Vegetation til Appelsin-, Kaffe-, Cacao- eller Banan-Plantager. Hvis man derimod, saaledes som det nu desværre i Almindelighed er Tilfældet, slipper en Flok Negre løs paa det til Kultur bestemte Land og lader dem omhugge Rub og Stub, er det meget sandsynligt, at Sol og Vind hurtigt ville udtørre Jordbunden i den Grad, at man vanskeligt faar noget andet til at gro end Græs. Betingelsen for, at Kulturen skal lykkes, er sikkert denne: stadig at holde Jordbunden beskyttet mod Solens og Vindens udtørrende Magt. At udføre et saadant Anlæg vilde sikkert være af største Betydning for St. Thomas, hvor den Mening efterhaanden synes at blive gængs, at Jorden kun egner sig til Græsgange for Kvæg. Paa de større Ejendomme er dette vist ogsaa ganske rigtigt, og Kvægavl drives forøvrigt allerede med Held og i stor Udstrækning, f. Eks. paa den Prokurator *Jørgensen* tilhørende velledede Ejendom Tutu. Men ogsaa Bomuld synes paa dertil egnede Strækninger at kunne yde godt Udbytte efter de Oplysninger, som Hr. *Engberg*, Lederen af det lokale Plantageselskabs Ejendom Løvenlund, har givet mig. Det er en stor Fornøjelse at se de allerede store Arealer, som Hr. *Engberg* her i Løbet af mindre end et Aar har forstaaet at omdanne til blomstrende Bomuldsmarker, der love en rig Høst.

Men vi ere endnu paa Toppen af St. Peter; det er paa Tide at tænke paa Hjemvejen, og for ikke at gaa samme Vej tilbage gik vi nu ned i en stor Bue paa Nordvestsiden af Bjærget. Stien gik stadig gennem yppig, frodig Skov med utallige Bregner og Araceer. Et Sted kom vi forbi en gammel, fugtig Ruin fra Sukkerdyrkningens Tid, der her som saa mange andre paa Øen nu laa glemt af Verden. Her hvor der tidligere har hersket Liv og Virksomhed, laa alt nu hen som i Torneroses Rige, kun være Firben boltrede sig paa Murene. De dejligste Slyngplanter slyngede sig op ad Murene, og Trappetrinene var dækkede med Venushaar, der ikke behøvede at frygte for at blive nedtrampede af brutale Fødder, ja selv de spraglet farvede Crotonbuske voksede endnu frodigt foran Huset visende, hvor Vejen en Gang førte hen til Trappen. Ned gennem de høje Træer tittede Solen og laante det hele Liv og Farve, thi det er jo netop Farverne

herude, der er saa ubeskrivelig dejlige, at der maa en Malers Pensel til for at gengive dem.

En Times Tid efter vare vi atter tilbage paa Mogensbay Estate og styrkede os med en Cocktail efter den vellykkede Tur.

Meddelelser fra Færøerne.

Thorshavn, den 18. Februar 1906.

Idag vaje Flagene paa halv Stang over hele Byen til den sidste Æresbevisning for vor gamle Konge. Om Kongens Død d. 29. Januar fik vi her i Thorshavn først Bud d. 6. Februar, da Sysselmand *Winther* i Vestmanhavn, der havde faaet Nyheden fra engelske Trawlere, telefonisk gav Meddelelse til den konstituerede Amtmand, Landfoged *Engelstoft*. Officielt fik vi først Meddelelsen flere Dage senere med Dampskibet »Kong Trygve«.

Vi have haft slet Vejr hele Vinteren, haarde Storme og i den sidste Tid saa megen Sne, som ikke i mange Aar. Baadfiskeriet har derved lidt en Del Afbræk. Iøvrigt har Baadfiskeriet i det sene Efteraar og Vinterens Begyndelse til Tider været usædvanlig rigt næsten overalt paa Øerne. En daglig Mandspart paa 15—16 Kr. har ikke været sjælden. Udbyttet af Islandsfiskeriet i Sommer har været under Middelfiske.

Sjælden eller aldrig har der været saa mange fremmede Trawlere under Øerne som i Aar. I forrige Uge taltes paa en Stormdag næsten 70 Trawlere til Ankers alene i Fuglefjord. Men *Beskytteren* har holdt fortræffelig Justits, hvorom foreligger mange Udtalelser fra de mest kompetente Dommere, nemlig fra Kaptajner paa Trawlerne, der sige, at i Aar ere de aldrig sikre, hverken Nat eller Dag. Skade, at *Beskytteren* netop i denne Tid, da der er over 100 Trawlere ved Øerne, skal være ved Island, hvor der i Øjeblikket næppe ere mange fremmede Fiskere; dertil er Vejret for haardt. I Januar gik *Beskytteren* afsted til Island, men kom tilbage efter en knap Uges Forløb med Tab af en Redningsbaad og med en Del Havari. Den havde mødt en Storm, der 50 Kvartmil fra Islands Sydkyst havde tvunget den til at

vende om, da dens Kulforsyning truede med at slippe op, hvis den stadig skulde kæmpe sig op mod Stormen og Søen uden at avancere synderlig. En Sø fra Bagbord rev Styrbords Redningsbaad over Bord, knækkede Daviderne og sprængte Rorkæden, saa Skibet en Tid laa tværs i den voldsomme Sø uden Styr.

Efter at have repareret her, er *Beskytteren* nu atter efter Ordre gaaet til Island i Vejr, der burde forbyde en Islandstur.

Storm og Sø paa Nordhavet ved Vintertid ere ikke til at spøge med for et lille Skib som *Beskytteren,* og den almindelige Mening her er, at det næppe er helt forsvarligt at beordre Skibet til Island paa denne Aarstid; især da vi have saa haardt Brug for det her.

I disse Dage have vi faaet Meddelelse om vor Landstingsmand, Amtmand *Bærentsens* Mandatnedlæggelse. Saa skulle vi altsaa have baade Landstings- og Folketingsvalg til Sommer. Som Kandidat til Folketingsvalget stiller sig mod Folketingsmand *Patursson* Sysselmanden for Suderø, Hr. *Effersøe,* som i sidste Lagtingssamling spillede en fremtrædende Rolle. Han har Hovedæren — og Hovedansvaret — for et af Lagtinget i Sommer vedtaget Lovforslag om Handel med og Udskænkning af spirituøse Drikke, hvis med stor Modifikation gennemførte Princip er, at det skal afhænge af Afstemning indenfor Kommunerne, om Udsalg og Udskænkning af spirituøse Drikke skal være tilladt eller ej.

Forslaget bruges i Øjeblikket af en Side i Pressen (Dimmalætting) til Agitation mod Folketingsmand *Patursson,* der siges at være Modstander af Forslaget. Til Støtte for Forslaget har i Vinter paa Øerne cirkuleret en Adresse, der har faaet over 5000 Underskrifter. Denne Adresse er et glædeligt Tidernes Tegn, thi den er et Bevis for, at der er en alvorlig Villie i det færøske Folk til at modarbejde Drikkeriet. Derimod kan man næppe tage den for fuldgyldigt Vidnesbyrd om, at den store Part af Befolkningen er enig i, at Kampen mod Drikkeriet just bør ske med de Midler, som netop dette Lovforslag anviser. Det ligger jo i Sagens Natur, at den store Befolkning ikke i en Fart er i Stand til at sætte sig ind i og fuldt ud godkende et Forslag, der omfatter over 30 Paragrafer. Mod Forslagets Detailler lader der sig sikkert indvende mangt og meget, ligesom det vist er ret tvivlsomt, om Tiden just nu er inde til at lovgive specielt for Færøerne om Ædruelighedssagen. Der for-

beredes som bekendt af Ædruelighedskommissionen omfattende Lovarbejder om dette Emne, og det havde maaske været klogest at afvente Kommissionens Betænkning og se Rigsdagens Stilling til Sagen.

Der er heldigvis ingen større Nødstilstand for Færøerne end for den øvrige Del af Kongeriget, med Hensyn til Spiritusforbruget. Tværtimod er Brændevinsforbruget her langt mindre pr. Hoved end i det øvrige Kongerige, og Forbruget er aarlig nedadgaaende, takket være en fortrinlig organiseret Afholdsagitation.

Det er næppe politisk klogt paa dette Punkt at stille for store Krav til særlig færøsk Lovgivning. Der løbes derved en Risiko for, at Lovgivningsmagten, naar Kravene herfra ikke holde sig til de særlig færøske Anliggender, mister Blikket for, hvornaar der virkelig er Rimelighed og Nødvendighed for særlig færøske Love, grundet i særlig færøske Ejendommeligheder. Drikkeriet er jo heldigvis ingen færøsk Ejendommelighed.

Ædruelighedssagens Stridsmænd ere sikkert gaaede for vidt, naar de have identificeret det foreliggende Lovforslag med selve Afholdssagen, og have kaldt Forslagets Modstandere for »Brændevinspartiet«; Afholdssagen vil vise sig stærkere og vil trives heroppe, selv om dette Forslag ikke skulde blive til Lov.

Den 1. Marts aabnes »Föroya Banki«, og dermed aabnes forhaabentlig en ny Æra i færøsk Forretningsliv, en Æra, der bør kendetegnes ved, at den færøske Handel bliver sin egen Herre, fri for Kommissionærers Ledebaand. Hertil vil ogsaa Telegrafen hjælpe, og den vente vi til Maj eller Juni. Det burde betyde, at Færøerne rykke Danmark 100 Mile nærmere.

Chr. Helms.

Færøernes Folketal.

Ifølge den foreløbige Opgørelse af Folketællingen paa Færøerne den 1. Februar 1906 var Antallet i Norderø Syssel 1860, i Østerø Syssel 3691, i Strømø Syssel 2747, i Thorshavn By 1792, i Vaagø Syssel 1481, i Sandø Syssel 1267 og i Suderø Syssel 3496, eller ialt paa Færøerne 16334 Mennesker.

Ved Folketællingen i 1901 fandtes ialt 15230 Mennesker.

Indberetning

til Foreningen »De danske Atlanterhavsøer« om den af Landbrugskandidat L. Frederiksen foretagne Rejse til Island i Sommeren 1905.

Forinden jeg gaar over til den egentlige Beretning, som jeg herved har den Ære at forelægge den højtærede Forening, tør jeg maaske gøre et Par Bemærkninger om Anledningen til denne Rejse, og om hvorledes jeg blev sat i Stand til at deltage i den.

Den 15. Decbr. 1904 nedsattes af Foreningen af danske Landbrugskandidaters Bestyrelse et Udvalg, bestaaende af d'Hrr. Inspektør *Feilberg*, Professor *Westermann* og Sekretær *Tillisch*, til at forberede og eventuelt ordne en Fællesrejse for danske Landbrugskandidater til Island i Sommeren 1905. Udvalget supplerede sig senere med det islandske Landbrugsselskabs Konsulent i Planteavl, Hr. *Einar Helgason*, og denne har sammen med Inspektør *Feilberg* udarbejdet Planen for Fællesrejsen.

Ved Modtagelsen af en 400 Kr. stor Rejseunderstøttelse fra Foreningen »De danske Atlanterhavsøer« og Tilladelse til en 3 Maaneder lang Ferie blev jeg sat i Stand til at deltage i den af Foreningen af danske Landbrugskandidater forberedte og planlagte Fællesrejse.

Efter at have modtaget Tilsagn om Rejseunderstøttelse fra Foreningen fik jeg oplyst, at Hr. mag. scient. *Helgi Jónsson* skulde foretage nogle Moseundersøgelser paa Island. Da jeg formodede, at det vilde være interessant og lærerigt — baade med Hensyn til det islandske Landbrug i Almindelighed og med Hensyn til den islandske Flora — at overvære disse Moseundersøgelser, ansøgte jeg Det kgl. danske Landhusholdningsselskab om en Understøttelse til Bestridelse af de Udgifter, som et forlænget Ophold paa Island vilde medføre. Min Ansøgning til Landhusholdningsselskabet blev bevilget, idet jeg derfra modtog 200 Kr.

Understøttelsen fra Foreningen »De danske Atlanterhavsøer« var bleven mig tildelt under den Forudsætning, at jeg skulde deltage i den af Foreningen af danske Landbrugskandidater foranstaltede Fællesrejse, Planen for denne var som foran nævnt allerede udarbejdet, og jeg vil derfor gaa over til den egentlige Beretning.

Rejsen, hvis Deltagere vare Folketingsmand *Blem*, Forpagter *Fonnesbech-Wulff*, Lærer, cand. theol. *Sandberg*, Lærer, Landbrugskandidat *Sørensen* og nærværende Beretnings Affatter, tog sin Begyndelse den 17. Juni, idet vi paa denne Dag afsejlede fra København. Efter et to Dages Ophold i Skotland, hvoraf den ene Dag benyttedes til en Rejse op gennem en Del af det skotske Højland, 2 à 3 Timers Ophold ved Færøerne og ved Vestmannøerne, naaede vi Søndagen d. 25. Juni Reykjavik.

Afrejsen fra Reykjavik d. 2. Juli.
(Længst til venstre Konsulent *Helgason*. Nr. 4 i Rækken fra venstre Lektor *Bjarnarson*).

Af Formanden for det islandske Landbrugsselskab, Lektor *Bjarnarson*, og Konsulent *Einar Helgason* m. fl. fik vi en meget hjærtelig Modtagelse.

Selvfølgelig kan der ikke i en kort Beretning som denne blive Plads til Omtale af det meget, som høres og ses ved et 2 Maaneders Ophold paa Island, og jeg maa derfor indskrænke mig til at meddele nogle Optegnelser om Besøg paa en Del af de Steder, der have landøkonomisk Interesse.

Allerede den 27. Juni — da vi, som Lektor *Bjarnarson* udtrykte sig, vare ude paa en første Generalrideprøve — saa vi en Mand i Færd med at kultivere Tun paa den gamle Metode. Selv

om man fra Læsning ved, hvorledes Islænderne sædvanlig kultivere deres Tun, saa faar man dog først ved Selvsyn et Indtryk af, hvor overordentlig besværlig og kostbar denne Bearbejdningsmaade er. Manden, vi saa, havde en Dreng til at hjælpe sig med Arbejdet. Efter at Manden havde afskaaret Grønsværen paa det tuede Tunstykke, som skulde jævnes, kørte Drengen paa en Trillebør de ca. 4” tykke Græstørv sammen i Bunker. Det paa den Maade for Grønsvær befriede Jordstykke blev derefter jævnet og løsnet ved Hjælp af Skovl og Spade, hvorefter Jorden blev belagt med et Lag af Torskekranier, gamle Klude og andet Affald fra Husholdningen. Oven paa det saaledes gødede Jordstykke bleve Græstørvene saa atter udbredte.

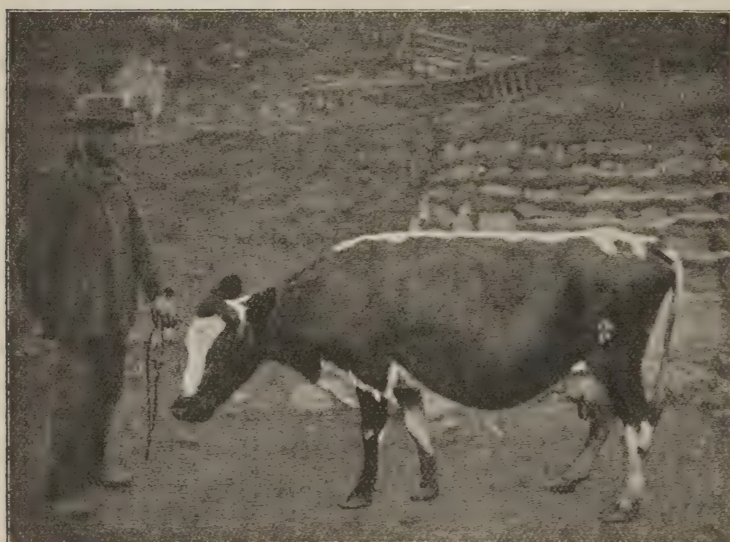
I Sandhed en besværlig Kulturmetode, men til Gengæld et Arbejde, der bærer gode Frugter, thi der er en forbavsende Forskel paa Udbyttet af det tuede og det jævnede Tun, for ikke at tale om Forskellen mellem Udbyttet paa Tunet og de uden for dette liggende Arealer, naar disse da ikke ere Enge. Jeg kommer senere nærmere ind paa Behandlingen af Tunene og har kun nævnt dette, fordi det var det første Landbrugsarbejde, vi saa udført paa Island, og fordi Islænderne fra gammel Tid have behandlet deres Græsmark paa denne Maade.

Ogsaa skal nævnes et Besøg paa Øen *Viðø*, som i Følge Ejerens Udsagn er ca. 500 Dagsletter stor (en Dagslet regnes i Almindelighed til 900 □ Favne eller 8100 □ Alen, dog regnes for Engene og de udyrkede Arealers Vedkommende en Dagslet til 1600 □ Favne eller 14400 □ Alen, altsaa paa det nærmeste en Td. Land). Denne næppe 300 Tdr. Land store Ø købtes for faa Aar siden for godt 30000 Kr. Nu holdes her en Besætning paa 54 Malkekøer, vist nok det største Koantal i en islandsk Besætning. Mælken sælges til Reykjavik for 16 à 18 Øre Potten, altsaa en Pris dobbelt saa høj som den, vi opnaa paa vore Andelsmejerier.

At der under saadanne Omstændigheder kan drives et særdeles lønnende Mejeribrug paa Viðø er jo utvivlsomt, men lige saa sikkert er det, at man ikke maa tage Hensyn hertil, naar det gælder om at faa et Indtryk af, hvorvidt Mejeribrug i større Udstrækning vil være lønnende for Island. Forøvrigt var det meget fornøjeligt at se den udmærkede — efter dansk Mønster opbyggede — Kostald paa Viðø, og nægtes skal det ikke, at jeg forbavsedes meget ved at finde en saadan Stald og en saa stor

Kobesætning paa Island, dog faldt Forbavselsen naturligvis en Del, da jeg blev klar over, at det snarere var en Mælkeproduktionsanstalt end et islandsk Landbrug, vi besøgte. Det bør dog ogsaa nævnes, at der paa Viðø er gjort et ikke ringe Arbejde for at hæve Høudbyttet.

Medens vi opholdt os i Reykjavik, fik jeg Lejlighed til at overvære en Slaamaskineprøve, som foranstaltedes af *Búnaðarfélag Islands* (det isl. Landbrugsselskab). Der prøvedes 3 forskellige Maskiner, en amerikansk, en svensk og en islandsk. In-

Sortbroget, islandsk Ko. 10 Aar gammel. Højde 48", Længde 55"
Har 1903 givet godt 7000 Pd. Mælk.
(Efter Maanedsskriftet „Frejr").

den Prøven var der knyttet store Forhaabninger til den islandske Slaamaskine. Det var en ny Opfindelse, som baade Opfinderen selv — naturligvis — og mange andre Islændere mente vilde vise sig fortrinlig til det korte og meget tætte Tungræs. Alle 3 Maskiner skuffede mig ikke saa lidt, og den ny islanske viste sig at være mindre heldig, den svenske og Amerikaneren gik ikke tæt nok til Jorden, og desuden vare de begge for tunge for de smaa islandske Heste. Det vil sikkert blive vanskeligt at konstruere en Slaamaskine, som med to islandske Heste som Forspand kan præstere et tilfredsstillende Arbejde ved Slaaning

af Tun, derimod vil en letbygget Slaamaskine sikkert med Held kunne anvendes paa mange af de islandske Engstrækninger.

Forsøgsstationen ved Reykjavik, der sorterer under Búnaðarfélag Islands, blev oprettet i Aaret 1900 med Bidrag af Landskassen. Forsøgsarealet, som ligger lidt uden for Reykjavik, er ca. 8 Tdr. Land stort. Af disse 8 Tdr. Land har ca. Halvdelen, som er en ret god Muldjord, været stærkt opfyldt med Sten, den anden Halvdel af Arealet er Mose.

Det har kostet mægtigt Arbejde at forandre den stenede Jord til en nu ret bekvem Forsøgsjord. En Del af Stenene er blevne tilhuggede og opstillede i høje brede Stengærder, Resten er bleven begravet i ca. 2 Alen dybe Grøfter under alle de Gange og Veje, som findes i Forsøgsmarken, og tjener derved som Drænledninger. Skønt der hvert Aar siden Stationens Oprettelse har været arbejdet ivrigt med Stenrydning og Planéring, er man endnu ikke helt færdig med de 4 Tdr. Land. Ser man paa Forsøgsstationen udelukkende som saadan, har denne Jord sikkert været for dyr at kultivere, men Forsøgsstationen skal tillige være en Forevisningsmark, og denne Forevisningsmark viser blandt meget andet paa en iøjnefaldende Maade, hvad en stenet Jord kan forandres til. Inden for det Stengærde, som omgiver Forsøgsarealet, findes efter islandske Forhold mægtige Afgrøder især af Havesager, men ogsaa gode Afgrøder af Græs, Havre og Roer, udenfor — altsaa paa Jord ligesom den, hvorpaa Stationen for 5 Aar siden anlagdes — ligger der store Sten saa tæt ved hverandre, at de smaa islandske Heste næppe kunne finde et Sted mellem Stenene til at sætte deres Hov paa, og den Smule af Græs og Mos, der findes mellem Stenene, vil næppe være tilstrækkelig til at tilfredsstille de ellers nøjsomme islandske Faar.

Allerede i 1901 paabegyndtes nogle Forsøg med Kartofler, Turnips, Kaalrabi og Gulerødder, ligesom der dyrkedes adskillige specielle Køkkenurter. I 1902 udvidedes Forsøgene til ogsaa at omfatte en Del Græsser. Alle Græsfrøsorterne saaedes hver for sig, der blev desuden saaet en Del Blandinger baade med og uden Dækfrugt, og som Dækfrugt anvendtes Havre. Mærkeligt nok ses der ikke at have været gjort Forsøg med et af Islands vigtigste Fodergræsser, nemlig Mosebunke (Aira caespitosa). Byg og Havre dyrkedes, afsloges i grøn Tilstand og behandledes til Hø. Af

Ærteblomstrede gjordes Forsøg med Hvid- og Rødkløver, Vikke, Hestebønne og Lupin.

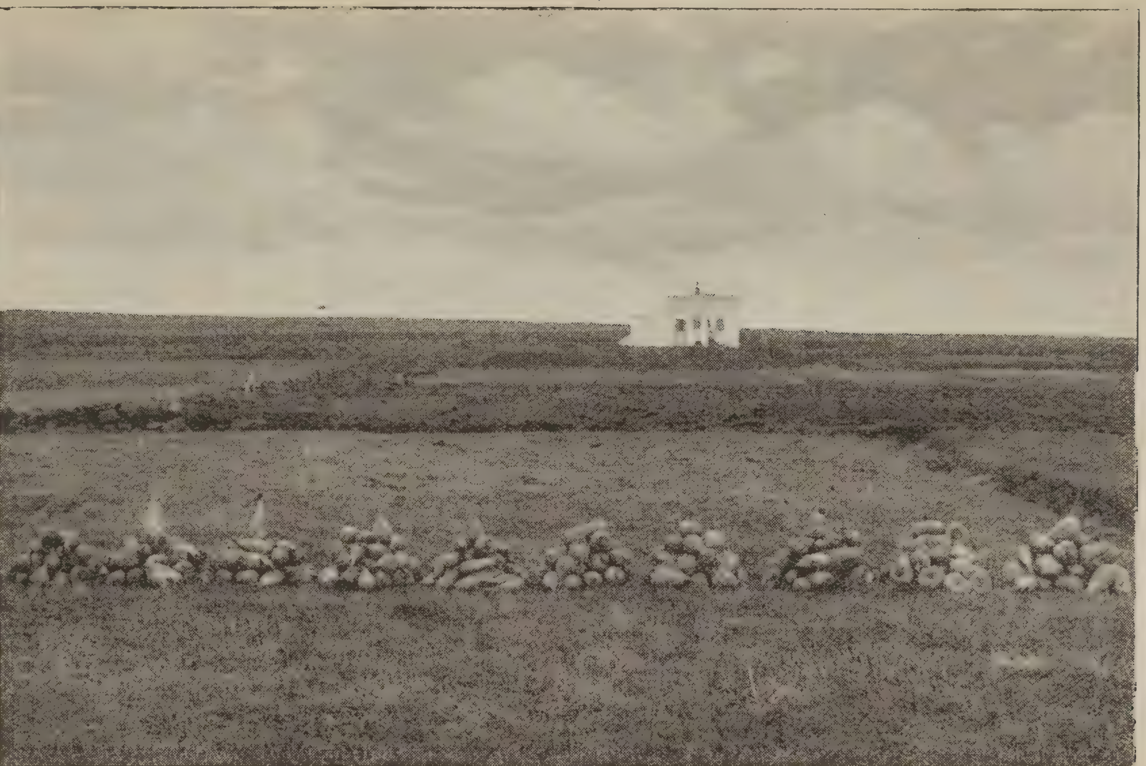
Af Kartofler er der i 1902 avlet fra 60—70 Centner pr. Td. Land for de mindst yderige Sorter, og 160—170 Centner pr. Td. Land for de bedste Sorters Vedkommende. Altsaa for de bedst ydende Sorter et Udbytte ikke saa lidt over Danmarks Middeludbytte. Det viste sig i 1902, at de Kartofler, som gave det største Udbytte, vare i mange Tilfælde dem, som vi herhjemme betragte for de bedste Spisekartofler, saaledes stod »Æggeblomme« som Nr. 1, hvad Udbytte angaar.

Turnips giver et rigtig godt Udbytte, nemlig fra 382 indtil 671 Centner pr. Td. Land, derimod have de prøvede Runkelroer givet et daarligt Resultat, lavest 33 og højest 69 Centner pr. Td. Land. I 1903 er der af Turnips avlet højest ca. 490 Centner, lavest ca. 280 Centner og som Middeludbytte ca. 350 Centner pr. Td. Land. Resultatet af Dyrkningsforsøg med Kaalrabi, som første Gang foreligger 1903, viser, at der ikke kan avles saa store Afgrøder af Kaalrabi som af Turnips, men til Gengæld give de lavest ydende Sorter af Kaalrabi lidt mere end de tilsvarende af Turnips, saa Gennemsnitsudbyttet bliver omtrent 340 Centner pr. Td. Land.

I 1904 har baade Turnips og Kaalrabi givet et større Udbytte end i 1903. Af Kaalrabi viser en saakaldt Trondhjems-Kaalrabi sig alle de øvrige Sorter langt overlegen, og af Trondhjems-Kaalrabi have igen de efter islandsk Frø avlede givet det største Udbytte, nemlig 33734 Pd. pr. Dagslet eller godt 560 Centner pr. Td. Land, medens den lavest ydende af de andre Sorter kun har givet ca. 200 Centner pr. Td. Land. Turnipssorternes Gennemsnitsudbytte ligger for 1904 ved ca. 30000 Pd. pr. Dagslet eller ca. 520 Centner pr. Td. Land.

I Beretningen for 1904 findes en Opgørelse over Dyrkningsforsøg med 19 forskellige Kartoffelsorter i Aarene 1901—1904. Middeludbyttet af disse 19 Sorter har for de 4 Aar været henholdsvis 9900, 7000, 6400 og 9600 Pd. pr. Dagslet. Middeludbyttet af alle 19 Sorter har for de 4 Aar været 8209 Pd. pr. Dagslet eller godt 70 Tdr. pr. Td. Land. I 1904 er der ikke gjort Forsøg med Runkelroer.

Naar jeg har omtalt disse Rodfrugtforsøg lidt udførligt, er det blandt andet, fordi det er noget forholdsvis nyt at betragte Rodfrugterne paa Island som Markplanter. Dernæst maa det

Roevarieteter paa Forsøgsstationen ved Reykjavik.

antages, selv om der selvfølgelig ikke kan bygges meget paa nogle Smaaforsøg udførte kun et Sted paa Island, at der i Fremtiden mange Steder med Fordel kan dyrkes Turnips og Kaalrabi til Kvægets Vinterfodring. Foruden de nævnte Forsøg udføres der ogsaa en Del Gødningsforsøg paa Stationen ved Reykjavik, og endelig maa det ogsaa nævnes, at der gøres Forsøg med Dyrkning af forskellige Køkkenurter, ligesom der avles en Del Havesager til Salg i Reykjavik. I Forbindelse med Forsøgsstationen findes en permanent Udstilling af Jordbearbejdningsredskaber.

Den 2. Juli forlod vi Reykjavik og naaede efter at have set Tingvallasletten, Geysir, Gulfoss og det gamle Bispesæde Skálholt, den 5. Juli Gaarden Birtingaholt. Her oprettedes for 5 Aar siden Islands første Andelsmejeri. Jeg skal ikke komme nærmere ind paa det islandske Mejeribrug, men kun meddele, at alle Mejerierne er Flødemejerier. Mælken centrifugeres i Hjemmene, hvorefter Fløden paa Hesteryg sendes til Mejeriet — Kærnestationen.

De islandske Mejerier drives kun om Sommeren, thi i den Tid have Køerne mest Mælk, og Faarene, hvis Mælk ogsaa anvendes til Smørproduktion, malke kun om Sommeren. Dertil kommer et Moment, som til alle Tider vil besværliggøre Mejeridrift paa Island om Vinteren, nemlig Vanskelighederne ved regelmæssigt at levere Fløden paa Mejeriet og Vanskelighederne ved at faa Smørret transporteret fra Mejeriet til nærmeste Handelsplads.

Skønt Fløden fra de forskellige Produktionssteder saaledes bliver sammenbragt, faar den islandske Mejerske dog et ret godt Produkt ud af den. Priserne for islandsk Smør i England have for Aarene 1902, 1903 og 1904 været henholdsvis 78—79, 79—80 og 76—77 Øre pr. Pd. Siden Birtingaholt Mejeri grundlagdes, er der oprettet godt 30 Andelsmejerier paa Island. Der fandtes 5 Mejerier i 1901, 10 i 1902, 15 i 1903 og 22 i 1904 og i de nævnte 4 Aar er der fra Island udført henholdsvis 12000, 48000, 92000 og 220000 Pd. Smør.

Heraf tør man dog ikke drage den Slutning, at Islands Smørproduktion i de nævnte 4 Aar er forøget med godt 200000 Pd., thi Margarineindførslen har været stadig stigende sammen med Smørudførslen. Desværre har jeg ingen Tal for Margarine-

indførslen efter 1902, men fra 1896 til 1902 er den stegen fra 136000 til 240000 Pd.

Næsten alle de islandske Mejerier drives ved Vandkraft, og mange Steder ser det ud til, at man har lagt for stor Vægt paa at skaffe sig denne billige Drivkraft. Thi naar Mejeriets Beliggenhed skal rette sig efter et eller andet Vandløbs Plads eller Fald, medfører det let, at Mejeriet med Hensyn til Tilførslen af Fløden kommer til at ligge meget ubelejligt, og det turde saa

Brun, islandsk Hingst. 6 Aar gammel, 52" høj.
(Efter Maanedsskriftet „Frejr").

være et Spørgsmaal, om der er vundet noget ved den billige Drivkraft.

Som Tallet for oprettede Mejerier viser, er der megen Interesse for Mejeribruget paa Island for Tiden, maaske næsten for megen, thi Køer og Smør ville uundgaaeligt komme til at stjæle noget af den Interesse, som med Rette tilkommer Faar og Heste. Og mon det ikke alligevel er af Heste og særlig af Faar, at Islands Bønder skulle have deres største Indtægter. Man skulde synes, at Vejen til Oprettelse af et Andels-Faareslagteri ikke kunde være lang, nu Bønderne have kunnet oprette over 30 An-

delsmejerier. Meget taler jo ogsaa for, at et islandsk Andels-Faareslagteri snart bliver til Virkelighed, og forhaabentlig vil det islandske Faare- og Lammekød med dette faa det Renommé, som virkelig tilkommer det. Det er sørgeligt baade for Producenterne paa Island og for Forbrugerne her i Danmark, at det udmærkede islandske Faare- og Lammekød behandles paa en saadan Maade, at det ofte forhandles i de tarveligste Spækhøkerforretninger, og der regnes i Klasse med Kød af alderdomssvækkede Heste.

Fra Birtingaholt gik Turen over Tjorsaabro til Moeiðarhvol og Kirkjubær herfra over Kaldaðarnes tilbage til Reykjavik.

Fra Reykjavik toge vi Nord paa den 14. Juli, og paa denne Tur, som endte i Akureyri den 1. August, besøgte vi Landbrugsskolerne paa Hvanneyri, Ólafsdal og Hólar.

Hvanneyri er den af de tre Skoler, som gør det anseligste Indtryk. Den toetages Skolebygning er kun et Par Aar gammel. Avlsbygningerne ere store, velindrettede og nye. Paa Hvanneyri, som bestyres af *Hjörtur Snorrason,* findes en af Islands største Kvægbesætninger, bestaaende af 42 Malkekøer og godt 20 Stk. Ungkvæg, blandt dette en Del Stude. De normale Køer have i Gennemsnit for et Aar givet 4600 Pd. Mælk, den samlede Kobesætning har et Gennemsnitsudbytte af ca. 4000 Pd. Mælk pr. Ko. Efter Skøn og enkelte Fedtbestemmelser mente man, at Mælken var federe om Sommeren end om Vinteren, nemlig ca. 4 % om Sommeren og 3,6 à 3,8 % om Vinteren.

Naar der kan holdes en saa stor Besætning paa Hvanneyri, skyldes det for en væsentlig Del de store, udmærkede Engstrækninger, som høre til Skolen. I Fjor (1905) avledes der alene paa Engene 3000 Heste Hø, hvilket meget nær vil svare til 500 Læs à 1200 Pd. Paa Hvanneyri, som oprindelig paa alle de islandske Landbrugsskoler, undervises Eleverne baade i Teori og Praksis. Et Kursus strækker sig over to Aar; om Vinteren modtage Eleverne den teoretiske Undervisning, og om Sommeren deltage de i alt forefaldende Arbejde. Tidligere har der ogsaa paa Hvanneyri været Mejeriskole, men for et Aar siden flyttedes denne til Gaarden Hvitárvellir.

I Forbindelse med Mejeriskolen paa Hvitárvellir findes et Andelsmejeri. I dette saa vi for første Gang paa Island et Pasteuriseringsapparat. Paa Skolen uddannes Mejersker til Besty-

rerinder af Andelsmejerierne; foruden det sædvanlige Mejeriarbejde lære de ogsaa at benytte Gerbers Apparat til Fedtbestemmelse i Mælk og Fløde. Den til Andelsmejerierne leverede Fløde betales nemlig efter Fedtindhold.

Fra Hvitàrvellir rede vi til det historisk bekendte Reykholt, herfra videre over Gilsbakki og Arnarholt til Gaarden Sauðafell. Paa Sauðafell traf vi en ung dansk Mand, som ved Det kgl. d. Landhusholdningsselskabs Medvirken var kommen til Island for at lære Islænderne at pløje. Det første Aar gik det meste af Sommeren med til at lære Hestene at gaa for Ploven og lystre Tømmen. I Fjor (1905) er det derimod gaaet bedre med selve

Rødbroget, islandsk 2½ Aar gammel Tyr.
(Efter Maanedsskriftet Frejr").

Pløjningen, og mange Bønder i Omegnen have faaet deres Heste lærte til at gaa for Ploven, og Bønderne have selv lært at styre denne. Fra Sauðafell red vi til Hvammur, herfra gennem den snævre Svinedal til Ólafsdal.

Ólafsdal er Islands ældste Landbrugsskole og ligger i en lille Dal inderst ved Gilsfjord. Det første Indtryk, man her møder, er en gennemført Orden og Akkuratesse, et Indtryk, som ved nærmere Eftersyn viser sig at være rigtigt.

Den snart 70-aarige Skolebestyrer, *Torfi Bjarnason*, er en af de Mænd, der have udrettet mest for det islandske Landbrug. Han har indført den skotske Le, har forarbejdet en Masse gode

Plove, og har været Læremester baade teoretisk og praktisk for en stor Flok unge Mænd, som senere ere regnede blandt Islands dygtigste Landmænd; han har jævnet og indhegnet det store Tun rundt om Skolen, opført gode, velindrettede Bygninger, været med til at opføre en Uldvarefabrik, passet sit Værksted og meget andet. Aldrig har jeg som hos *Torfi Bjarnason* set en saa ideel Forening af Praksis og Teori, og i hele hans omfattende Virksomhed hersker en saa god Orden, som der næppe findes Mage til paa nogen Gaard i Danmark. Blandt det meget bemærkelsesværdige, som fandtes paa Ólafsdal, skal kun nævnes et Gødningshus med kalket Tag og en med Græstørv dækket Ajlebeholder.

Fra Ólafsdal gik Turen til Hólar. Paa denne Skole har man bibeholdt de to Vintres teoretiske Kursus, men afskaffet Undervisningen i praktisk Arbejde om Sommeren. I første Kursus gennemgaas de almindelige Skolefag og Dansk og først anden Vinter begyndes der paa den egentlige Landbrugsundervisning. Siden Skolen for godt 3 Aar siden foretog denne Ændring i sin Undervisningsplan, er Elevantallet stegen fra nogle faa Stykker til et halvt Hundrede.

Skolens Bestyrer, *Sigurður Sigurðsson*, er tillige Sekretær og Forsøgsleder i Nordlandets Kulturforening (Ræktunarfélag Norðurlands). Denne Forening stiftedes ved et Landbrugskursus for bosiddende Bønder — vistnok det første paa Island — som afholdtes paa Hólar den 14.—28. Marts 1903.

Foreningen har nu en Hovedforsøgsstation i Akureyri og har i Sommeren 1904 og 1905 foruden paa selve Stationen ladet udføre Forsøg paa ca. 40 Gaarde paa Nordlandet. Foreningen tæller ca. 1100 Medlemmer, hvilket efter islandske Forhold maa siges at være et overordentlig stort Antal. Det er lykkedes Foreningen at vække en meget stærk Interesse for Jorddyrkningen paa Nordlandet, det store Medlemsantal og de mange Gaver, som ere tilflydte Foreningen, bære Vidne herom.

Fra Akureyri rejste de øvrige Deltagere i Fællesrejsen øst om Island tilbage til Danmark. Jeg begav mig derefter paa et Tilbageridt, thi ved Præstegaarden Borg skulde jeg træffe mag. scient. *Helgi Jónsson*, for at være ham behjælpelig med Udtagelsen af nogle Mosejordsprøver. Der udtoges i alt ca. 100 Prøver fra 6 Steder i Borgs Omegn og fra forskellige Steder i Nærheden af Reykjavik.

Fra Borg rejste jeg søvejs til Reykjavik for derfra at tage tilbage til København. Under dette Ophold i Reykjavik fik jeg Lejlighed til at besøge Gaarden Brautarholt. Gaarden bestod tidligere af 9, for 3 Aar siden sammenkøbte Smaagaarde, og da meget af det Arbejde, som var udført paa denne, saa ud til at give et godt økonomisk Resultat, og noget lignende hidtil er næsten ukendt paa Island, skal jeg tillade mig at anføre nogle af de Notitser om Besøget paa Brautarholt, som jeg et Par Dage senere nedskrev om Bord paa »Ceres«:

De sammenkøbte Gaardes Tun udgjorde ialt ca. 110 Dagsletter. Alle Tunene vare ved Overtagelsen i en meget slet Tilstand og bestode næsten udelukkende af Tuer, som for oven vare bevoksede med Mos. Allerede det første Aar begyndte man at pløje Tunene. Meningen med denne Pløjning er at berede Jorden saaledes, at den bliver et tjenligt Saabed for Græsfrø. Pløjning er jo utvivlsomt den billigste Maade at jævne tuede Tun paa, Spørgsmaalet er kun, om man ved Saaning af Græsfrø kan opnaa en lige saa rigt ydende og værdifuld Vegetation, som ved atter at lægge det gamle Grønsvær over den jævnede Jord. Pløjningen foretages som Regel med en Plov fra Ólafsdal. Erfaringen har vist, at Ólafsdal-Ploven med den noget skruedannede Muldfjæl vender Furen bedre i den stærkt tuede Jord end Tilfældet er med de amerikanske Plove med Cylindermuldfjæl, som ogsaa have været prøvede.

Den første Pløjning foretoges om Foraaret. Selvfølgelig kunde denne Pløjning ikke blive andet end en Afskæring af den øverste Del af de store Tuer, saa selv om Jorden harves nok saa meget, kan der umuligt det første Aar tildannes et bekvemt Saabed. Efter den første Pløjning og Harvning saas der Havre. Havren modnes ikke, og det første Aar efter »Opbrækningen« græsses den som Regel af, da Jorden er for ujævn til, at Havren kan slaas med Le. Efter at Havren er fjærnet, pløjes Jorden en Gang om Efteraaret, ligger derefter Vinteren over og pløjes atter næste Foraar. Ogsaa andet Aar saas der Havre, thi endnu er Jorden paa Grund af den langsomme Forraadnelse og Formuldning ikke bekvem til Græsfrø. Det andet Aar er Jorden som Regel bleven saa jævn, at Havren kan slaas med Le. Jorden efteraarspløjes, og efter Foraarspløjningen det 3die Aar er Jorden nogenlunde bekvem til Saaning af Græsfrø.

Der anvendes to forskellige Frøblandinger. Havre benyttes som Dæksæd.

1ste Blanding bestaar af Rødkløver, Alsikke og Hvidkløver i lige Dele $6^1/_2$ Pd., 10 Pd. Timothé (Phleum pratense), af Alm. Rajgræs (Lolium perenne), Hundegræs (Dactylus glomerata), Eng-Rævehale (Alopecurus pratensis) og Eng-Svingel (Festuca pratensis) i lige Blanding 10 Pd., ialt $26^1/_2$ Pd. pr. Dagslet.

I 2den Blanding er Mængden af Hvidkløver, Rødkløver og Alsikke uforandret, kun de 10 Pd. Timothé er ombyttet med 10 Pd. Eng-Rævehale, og Timothé indgaar med $2^1/_2$ Pd. i Græsfrøblandingen i Stedet for Eng-Rævehale.

Endnu har man ikke paa Brautarholt avlet Hø efter de nævnte Udsædsblandinger, men der haves Erfaring for, at en saadan Græsmark kan give et godt Udbytte. Og det skal blive meget interessant at se, hvordan det vil gaa her, hvor der er gjort Forsøg i stor Stil.

Foruden ret store Havremarker fandtes et Par Dagsletter med Turnips, White Globe og Yellow Tankard, sidste mentes at give bedst Udbytte.

Paa de 110 Dagsletter er der i 1903—1905 avlet henholdsvis 600, 1000 og godt 1000 Heste Hø. Naar der i sidste Sommer var forholdsvis saa lidt Hø, skyldes det dels det lidt daarlige Vejrlig og dels den Omstændighed, at 25 Dagsletter vare besaaede med Havre. I 1903—1905 holdtes henholdsvis 16, 22 og 40 Køer. Det første Aar gave alle Køer i Gennemsnit godt 4000 Pd. Mælk og andet Aar ca. 4800 Pd. Første Aar gaves om Vinteren 28 Pd. Tunhø, andet Aar ombyttedes 2 Pd. Hø med 2 Pd. Hvalkødmel, saa Foderet kom til at bestaa af 26 Pd. Hø og 2 Pd. Hvalkødmel pr. Ko daglig. Hele Tiden siden Gaardens Overtagelse har der været foretaget Fedtbestemmelser af Mælken. Første Aar var Gennemsnitsfedtprocenten 4,2, andet Aar 3,9. Desuden er Fedtindholdet i Mælk fra 78 Køer paa omliggende Gaarde bestemt, Gennemsnitsfedtprocenten var for disses Vedkommende kun 3,5.

Af Heste holdes der kun siger og skriver 4 paa Brautarholt, 2 à 3 Plovheste og 1 à 2 Rideheste, og Bestyreren sagde, at det var tilstrækkeligt. Der holdes godt 100 Faar, men Faarebesætningen ønskes forøget.

Foruden Tunet hører der til Gaarden store Engstrækninger, og der er i Fjor begyndt paa et stort Vandingsanlæg. Fra en

Aa skal Vandet i en 1700 Favne lang 9 à 12 Fod bred og 3 à 4 Fod dyb Kanal føres ud over en 4 à 500 Dagsletter stor Engstrækning (godt og vel lige saa mange Tdr. Land).

Hvert Foraar modtages der paa Brautarholt unge Mennesker, som skulle lære at pløje. Ofte bringe Lærlingene selv Heste med, og disse blive saa lærte til at gaa for Ploven.

I det hele taget var Besøget paa Brautarholt meget interessant, og ad Aare kan man sikkert vente sig gode Resultater derfra.

Den 30. August forlod jeg, efter at have taget Afsked med vor udmærkede og elskværdige Fører under hele Fællesrejsen, Konsulent *Einar Helgason,* Reykjavik og var efter et Par Dages Ophold i Leith tilbage i København den 8. September.

Lyserød, islandsk Ko. 9 Aar gammel. Har fra $^{1}/_{11}$ 02 til $^{17}/_{8}$ 03 givet knap 6000 Pd. Mælk og ca. 250 Pd. Smør. (Efter Maanedsskriftet „Frejr").

Fra Island medbragte jeg Mindet om en overordentlig elskværdig og gæstfri Befolkning, en storslaaet Natur og sikker Overbevisning om, at det islandske Landbrug endnu — de sidste Aars energiske Arbejde ufortalt — besidder store Udviklingsmuligheder.

Med Ønske om og Tro paa, at de islandske Landbrugere saavel som den islandske Befolkning i sin Helhed ville finde Midler og Veje til at udnytte de rige Udviklingsmuligheder, som deres skønne Land og det omgivende Hav utvivlsomt besidder, vil jeg slutte min korte og meget ufuldstændige Beretning.

Nye Medlemmer

optagne paa Møderne den 15. December 1905 og 17. Januar 1906.

Navn	Adresse	Indmeldt ved
Beldring, J., Kgl. Overlærer	Næstved	Borgmester A. Hänschell
» L., Arkitekt	do.	do.
Benediktsen, Bjarni, Gaardbruger	Leifsstäðum, Island	Skolebestyrer S. Sigurðsson
Björnsson, Josef J., Lærer	Vatnsleysa, Island	do.
Dam, N. S., Grosserer	København	Sekretariatet
Finsen, Vilh. H., Postmester	do.	Fuldmægtig F. Warburg
Guðlaugsson, Jón, Landbrugselev	Hvammi, Island	Skolebestyrer S. Sigurðsson
Hey, V. A., Provst	Almind, Kolding	Gouvernements-Sekretær Helweg-Larsen
Hjort, Emil, Musik-Instrum.	København	fhv. Kolonibest. C. Brummerstedt
Horneman, Alexis, Direktør	Southall, London	Ingeniør T. Horneman
Hostrup Schultz, V., Løjtnant	København	fhv. Kolonibest. R. Müller
Lawaetz, Lic. theol.	Humlebæk	Gouvernements-Sekretær Helweg-Larsen
Lestrarfélag Arnessýsln	Eyrarbakki, Island	Faktor P. Nielsen
Long, G., Bogtrykkeribestyrer	Thorshavn	fhv. Kolonibest. J.C.Joensen
Maegaard, C. F., Kommandør	København	Kommandør R. Hammer
Magnusson, Ólafur, Sognepræst	Arnarbæli, Island	Faktor P. Nielsen
Messerschmidt, Kaptajn	Thorshavn	Fysikus H. Jastrau
Mikkelsen-Vendsyssel, Fiskeexportør	København	Fuldmægtig Fr. Warburg
Oddgeirsson, Guðm., Assistent	Eyrarbakki, Island	Faktor P. Nielsen
Peiter, P., Hotelforpagter	København	Inspektør P. Feilberg
Schou, Marie, Frøken	København	Sekretariatet
Sigurðsson, J., Realstudent	Reynistad, Island	Skolebestyrer S. Sigurðsson
Sørensen, S., Landbrugslærer	Vestbirk	Sekretariatet
Sæmundsson, Bjarni, Adjunkt	Reykjavik	Dr. phil. Johs. Schmidt
Thygesen, Chr. Amtsfuldm.	Thorshavn	Landfoged Engelstoft
Thorsteinsson, Th., Konsul	Reykjavik	Faktor P. Nielsen
Windfeld, Ib, Sekretær	København	Sekretariatet

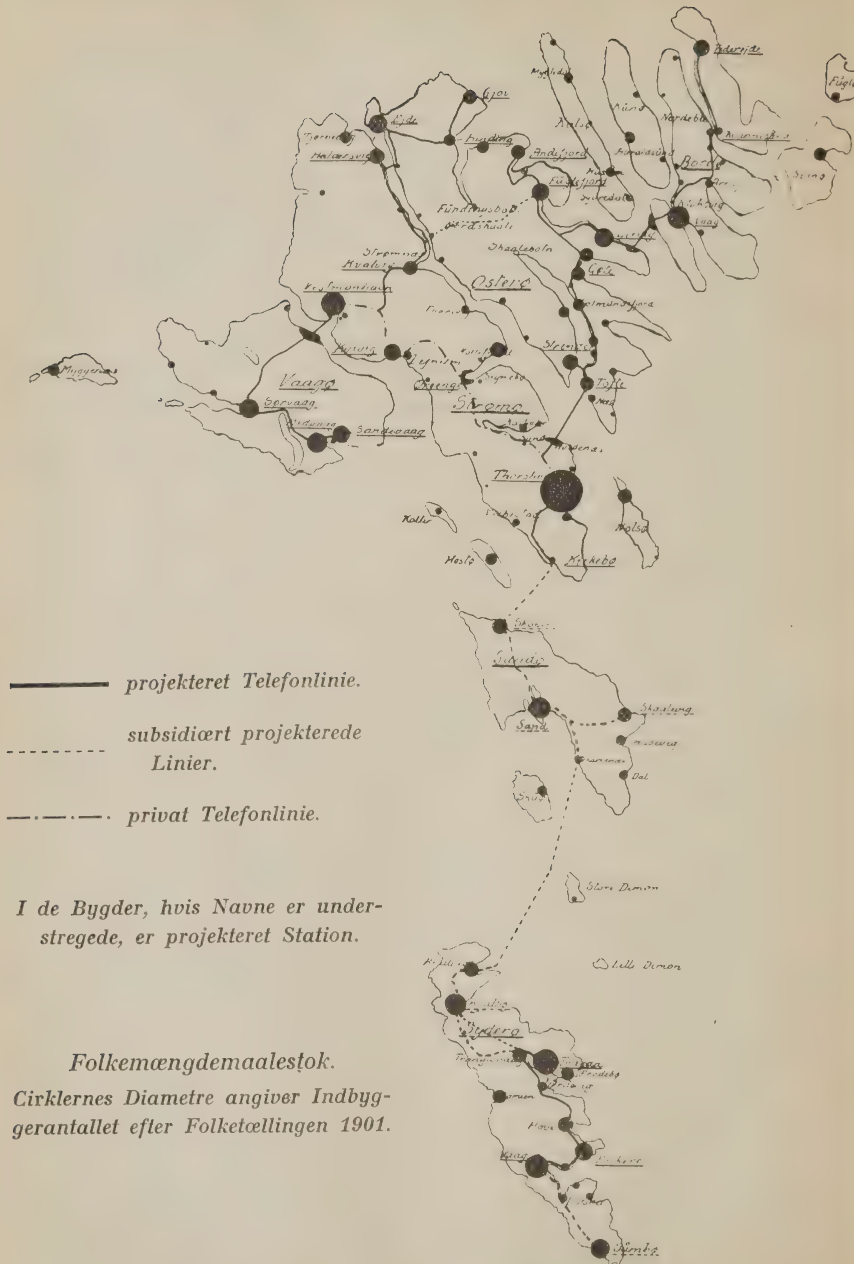
Telefon- og Telegrafanlæg paa Færøerne.

Ved Telegrafdirektør *N. R. Meyer.*

Som det vil være »Atlanten«s Læsere bekendt, er den islandske Telegrafsag afgjort paa den Maade, at Store Nordiske Telegrafselskab med en aarlig Subvention af den danske Statskasse og den islandske Landkasse tilvejebringer og sørger for Driften af en undersøisk Kabelforbindelse mellem Shetlandsøerne og Islands Østkyst ved Seydisfjord, med en Mellemstation i Thorshavn paa Færøerne, medens Tilvejebringelsen af de tilsluttende Landlinier og Driften af Telegrafstationerne paa Færøerne og paa Island bliver den danske Statskasses henholdsvis den islandske Regerings Sag. Er denne Afgørelse af Telegrafsagen nu end ikke den, som Befolkningen saavel i det egentlige Kongerige som paa Island og Færøerne maatte ønske, idet en direkte Kabelforbindelse mellem Jyllands Kyst og Færøerne — Island var den Løsning, som af Hensyn til disse Rigsdeles Sammenknytning med Moderlandet burde være naaet, saa er det udenfor enhver Tvivl, at den nye Kabelforbindelse, der vil blive bragt til Udførelse i Aar, mægtigt vil bidrage til disse nordlige Atlanterhavsøers Opkomst, om den end desværre paa Grund af Øernes hurtigere Telegrafforbindelse med Storbritannien maaske snarere vil give Anledning til en forholdsvis større Opblomstren af de merkantile Forbindelser med dette Land end med Moderlandet.

Det ventes, at der allerede i Begyndelsen af dette Efteraar vil blive aabnet en Telegrafstation i Thorshavn. Betjeningen af Kabelstationen overtages af Store Nordiske Telegrafselskab, medens den øvrige Telegraftjeneste ɔ: Telegrammernes Udbringning eller Viderebefordring til Adressaterne, deres Modtagelse og Taksering samt Inkassation af Gebyrerne bliver den danske Regerings Sag.

Hvor stor en Betydning nu end en Telegrafstation i Thorshavn utvivlsomt vil faa, er det klart, at den færøske Befolkning ikke vil kunne drage den fulde Nytte af den, naar der ikke sørges for telefoniske Forbindelser med alle Bygder, der have blot nogen Betydning. Kommunikationerne imellem Thorshavn og de andre Øer særlig med Suderø ere jo nemlig paa Grund af det urolige Hav og de stærke Strømme ret usikre, og et Tele-

projekteret Telefonlinie.

subsidiært projekterede Linier.

privat Telefonlinie.

I de Bygder, hvis Navne er understregede, er projekteret Station.

Folkemængdemaalestok.

Cirklernes Diametre angiver Indbyggerantallet efter Folketællingen 1901.

gram til en Adressat paa Færøerne vil maaske kunne være flere Dage om at naa ham, hvis der ikke sørges for elektriske Forbindelser med Kabelstationen. Et Telefonnet paa Færøerne vil tilmed, foruden at skaffe Øerne den tilsigtede Nytte af Telegrafstationen, være til uvurderlig Gavn for den indbyrdes Forbindelse mellem Befolkningen paa de forskellige Øer. Paa Færøerne findes allerede nu et Telefonanlæg, idet nemlig Købmand og Kongsbonde *Olsen* af Vestmanhavn i 1905 fik Koncession paa Anlæg og Drift af en Telefonforbindelse mellem Vestmanhavn og Thorshavn. Denne Forbindelse blev fuldført i 1905, men det er klart, at det kun er de af den berørte Bygder paa Strømø, der have nogen Gavn af den, og netop dens Tilstedeværelse vil sikkert hos Færingerne fremkalde Savnet af en Forbindelse mellem Øerne indbyrdes. Regeringen har da ogsaa indset Nødvendigheden af, at der tages fat paa disse indre Forbindelser paa Færøerne, og bemyndigede i Efteraaret 1905 Telegrafdirektøren til at afsende en af Telegrafvæsenets Ingeniører til Færøerne for at foretage de Undersøgelser og træffe de Aftaler, der vare nødvendige for at udarbejde et fuldstændigt Projekt og Overslag for et Telefonanlæg paa Øerne. Ingeniørassistent ved Telegrafvæsenet *P. Møller* afrejste i dette Øjemed i Oktober, forsynet med de nødvendige Instruktioner, og hjemkom i December. Han gennemrejste alle projecterede Linier, udsøgte Landingssteder for Kablerne, bestemte nøje Liniernes Beliggenhed og traf Aftale med Kommuneforstanderskaberne om Stationernes Drift. Væsentlig paa Basis af de af Ingeniør *Møller* tilvejebragte Oplysninger har Telegrafdirektoratet tilsendt Ministeriet for offentlige Arbejder et Forslag til de ret omfattende Anlæg, som maa siges at være nødvendige for Forbindelsen med Telegrafstationen Thorshavn og i al Fald højst ønskelige for den indre Forbindelse mellem Øerne.

Det er forud givet, at et Telefonanlæg paa Øerne, som omfatter alle nogenlunde betydelige Bygder, paa Grund af dets Størrelse, de vanskelige Arbejdsforhold, Øernes Natur og særlig paa Grund af de mange længere og kortere Søkabler, der maa indgaa i Nettet, maatte blive ret kostbart, og der er al Anledning til, naar henses til de Summer, som Regering og Rigsdag kunne antages at ville ofre paa denne for Øerne betydningsfulde Sag, at søge Anlægssummen bragt ned til et Minimum, saa vidt som det kan ske uden at tilsidesætte berettigede Interesser, lige-

som en Fuldførelse af Nettet straks det første Aar ikke kan paaregnes, men at de nødvendige Bevillinger til Anlægene sikkert ville blive fordelte paa flere Aar. Naar saaledes den for Telefonanlægene udarbejdede Plan sikkert vil bringe mange Færinger Skuffelse, maa det erindres, at Anlægene næppe vil give nogetsomhelst pekuniært Udbytte, den i dem anbragte Kapital maa betragtes som »fonds perdus«, hvilken Omstændighed nødvendigvis maa afstikke en vis Grændse for Regerings og Rigsdags Beredvillighed til at give de nødvendige Bevillinger. Endelig maa det erindres, at det selvfølgelig i første Række maa dreje sig om at skaffe de største Bygder og de største Øer Forbindelse med Thorshavn, og at Smaaøer og Smaabygder først kunne komme i anden Række, og endelig at Øer og Bygder, der efter den nedenfor omtalte Plan ikke straks komme med i Nettet, meget vel senere kunne faa Tilslutning, efterhaanden som Midler dertil blive disponible.

Det Spørgsmaal, som først frembyder sig ved Udarbejdelsen af en Plan til et Telefonanlæg paa Færøerne, er Spørgsmaalet om Forbindelsen med Suderø, paa hvilken Ø er beliggende Trangisvaag, næstefter Thorshavn Færøernes betydeligste By, med livlig Handelsomsætning saavel med Udland som med de andre Øer, medens Suderø tillige er den fra Thorshavn og de andre Øer mest fjerntliggende Plads. Afstanden mellem Trangisvaag og Thorshavn er ret betydelig, ca. 7 Mil. En Kabelforbindelse mellem Strømø og Suderø maatte føres fra Kirkebø (se Kortet) paa førstnævnte Ø over Sandø til Kvalvig paa Suderø. Disse Kabler vilde blive ca. 30 Kilom. lange, og Udgifterne til deres Anskaffelse og Udlægning vilde andrage meget nær 100,000 Kr. En Telefonforbindelse mellem Thorshavn og Trangisvaag vil derfor ikke kunne udføres med en mindre Udgift end omtrent 138,000 Kr.

Overfor en saa betydelig Sum til en enkelt, omend den vigtigste Telefonforbindelse, en Sum, der vistnok vilde være saa stor, at hele Telefonsagen vilde strande alene herpaa, er man gaaet til at foreslaa Anlæg af en traadløs Telegrafforbindelse mellem de to Øer.

Uagtet den traadløse Telegrafering har naaet en stor Fuldkommenhed og Sikkerhed i Sammenligning med den Gnisttelegrafering, hvormed *Marconi* første Gang forbausede Verden, vil man ikke med en traadløs Forbindelse opnaa endog tilnærmel-

sesvis de samme Fordele som med en Telefonforbindelse. Den kræver en særlig, helst nogenlunde sagkyndig Betjening, man vil ikke naa den lette, for Enhver tilgængelige Forbindelse med de andre Øer, som kun Telefonforbindelsen giver, og endelig — hvad der maaske vil fremkalde den største Modstand paa Øerne — den ret betydelige Ø Sandø vil fremdeles blive uden elektrisk Forbindelse. Alle disse Mangler staa selvfølgelig klart for Telegrafdirektoratet, og naar man dog har ment at burde anbefale den traadløse Forbindelse til Suderø, saa er det udelukkende af økonomiske Grunde, og for at ikke den hele for Færøerne saa vigtige Telefonsag skal strande paa den store Udgift til den ene Forbindelse. Imidlertid maa det erindres, at det vigtigste, nemlig Suderøs telegrafiske Forbindelse med Omverdenen, ogsaa naas ved en traadløs Telegraf, og at der iøvrigt Intet er til Hinder for, at man, hvis det anses for nødvendigt, opretter en »traadløs« Mellemstation mellem Thorshavn og Trangisvaag paa Sandø, naar denne Ø ønskes bragt i elektrisk Forbindelse med Thorshavn, endelig vil man altid, naar de fornødne Midler haves, senere kunne lade den traadløse Telegraf blive afløst af en Telefonforbindelse.

For en Gnisttelegrafforbindelse mellem Thorshavn og Trangisvaag ere Forholdene iøvrigt ret uheldige. I Forbindelseslinien mellem disse Byer rejser der sig paa Strømø umiddelbart Syd for Thorshavn og paa Suderø umiddelbart Nord for Trangisvaag høje Fjældpartier, der ville vanskeliggøre en telegrafisk Forbindelse ad den moderne traadløse Vej. Imidlertid ere disse Vanskeligheder ikke større, end at de kunne overvindes, dog vil det muligt være nødvendigt at Gnisttelegrafstationen indrettes ikke i Trangisvaag, men i den lille By Porkere paa Suderø, hvis Beliggenhed i denne Henseende er betydelig heldigere, og som let kan sættes i Telefonforbindelse med Trangisvaag.

Telegrafvæsenets Plan til et Telefon- og Telegrafanlæg gaar herefter ud paa følgende: (se Kortet S. 402)

1) Der tilvejebringes en traadløs Telegrafforbindelse Thorshavn—Porkere samt Telefonforbindelse Porkere—Trangisvaag og Porkere—Vaag paa Suderø.
2) En Telefonledning Thorshavn—Klaksvig med Mellemstationer i Tofte, Góte, Lervig og Fuglefjord.
3) Telefonledning fra Vestmanhavn til Sandevaag paa Vaagø med Mellemstationer i Sørvaag og Midvaag.

4) Telefonledning fra Vestmanhavn paa Strømø til Gjov paa Østerø med Mellemstationer i Kvalvig, Haldersvig, Ejde og Funding.
5) Telefonledning Thorshavn—Kirkebø.
6) Telefonledning fra Klaksvig til Viderejde paa Viderø med Mellemstation i Norddeble.
7) Telefonledning Fuglefjord—Andefjord.
8) Telefonledning Tofte—Strender.

Samtidig med Telefonanlægene forudsættes det, at Staten overtager den private, Købmand *Olsen* tilhørende Linie Thorshavn—Vestmanhavn, hvortil Staten i Koncessionen har forbeholdt sig Ret.

Et Blik paa Kortet vil vise, at alle betydeligere Bygder paa Øerne ved dette Forslag ville komme i Forbindelse med Thorshavn og den derværende Kabelstation samt med hverandre indbyrdes. Det vil dog falde i Øjnene, at Sandø ikke er inddraget i Nettet. Grunden hertil er ovenfor nævnt, men den foreslaaede Telefonstation i Kirkebø ligeoverfor Sandø menes dog i nogen Grad at ville komme denne Ø's Beboere til Gode og lette deres Forbindelse med Omverdenen. Anlægene ere foreslaaede udførte i den ovenangivne Orden, efterhaanden som de nødvendige Midler blive til Raadighed, og de samlede Udgifter efter Forslaget, herunder Indkøbet af den private Linie paa Strømø og Anlæg af Abonnentledninger, ville andrage henved 210.000 Kr.

En særdeles vigtig Sag for Telefonanlæget er en hensigtsmæssig og økonomisk Ordning af Telegraf- og Telefonstationernes daglige Drift. Det vil ses, at Thorshavn vil blive et Hoved- og et Knudepunkt paa Nettet. Gennem denne Station maa alle Telegrammer til og fra Omverdenen passere, den bliver Omstillingsstation for Telefonstationerne paa Linierne mod Vest til Vestmanhavn og Vaagø, og mod Nord til Klaksvig med Understationer, og i Thorshavn betjenes den traadløse Telegraf med Suderø, for hvilken Ø den bliver Optagelsesstation, endelig vil der sikkert i Thorshavn tegne sig et ikke helt ringe Antal Abonnenter. Man har tænkt sig denne Station bestyret af en Telegraffunktionær med kvindelig Assistance fra selve Thorshavn, samtlige andre Telefon- og Telegrafstationer foreslaas derimod bestyrede af indfødte Færinger, der antages hertil af vedkommende Sogneforstanderskab. Det maa blive en Betingelse for, at en Station overhovedet oprettes i en Bygd, at

Sognet indgaar paa at overtage Stationen, at det leverer Lokale med Lys og Brændsel, og afholder alle Udgifter ved Stationens Drift, mod at Stationens Bestyrer af Telegrafvæsenet oppebærer en vis Betaling af hvert indgaaet og hvert afsendt Telegram, af hver betalt Telefonsamtale og af hver Abonnent. Samtlige Sogneforstanderskaber, om hvilke der er Spørgsmaal, ere indgaaede herpaa.

Af stor Betydning bliver Afgørelsen af Takstspørgsmaalet. Taksterne bør selvfølgelig være saaledes, at samtlige Udgifter ved Driften dækkes, saaledes at intet Underskud opstaar, paa den anden Side bør man vogte sig vel for at ansætte Taksterne saa høje, at det hele Anlæg kun delvis udnyttes eller ikke bliver til den tilsigtede Nytte for Færingerne; om noget Udbytte af den til Anlægene anvendte Kapital, vil det være forsigtigst paa Forhaand at opgive enhver Tanke. Ved det ovenfor omtalte Arrangement med Sogneforstanderskabernes Overtagelse af Telefonstationernes Administration, mod at Bestyreren oppebærer visse Gebyrandele, er man sikret mod Driftsunderskud paa disse Stationer. Udgifterne ved Driften ville derfor næsten udelukkende koncentrere sig om Udgiften til Stationen i Thorshavn og til Nettets og Stationernes Vedligeholdelse. Disse Udgifter anslaas til ca. 9300 Kr. aarlig, og denne Sum bør dækkes ved indgaaede Telegram- og Telefongebyrer.

Som bekendt er Taksten for Færøernes Telegrammer med Omverdenen endnu ikke fastsat; dette er imidlertid uden Betydning for Bedømmelsen af Indtægten, thi Taksten sammensættes af Andele, der falde dels paa Søkablet, dels paa Transit gennem England og Nordsøkablerne og dels paa Danmark eller Færøerne, sidstnævnte Andel bliver altid den samme, nemlig $6^1/_2$ Ctm. eller knap 5 Øre pr. Ord. Telegrammer mellem færingske Stationer indbyrdes ville sikkert blive underkastede den i Moderlandet gældende »Landsdelstakst«, nemlig 3 Øre pr. Ord med et Minimum af 30 Øre. Telefontaksterne bør næppe sættes højere end til 10 Øre for en Enkeltsamtale mellem to Stationer paa samme Ø og til 25 Øre for en Samtale mellem to Stationer paa to forskellige Øer. For Telefonabonnement med ubegrændset gratis Samtaleret til alle Stationer paa Øerne vil Taksten blive 65 Kr. aarlig, saafremt de almindelige Regler for Abonnement til Statstelefonen lægges til Grund.

Bedømmelsen af Størrelsen af den Telegram- og Telefon-

trafik, der kan ventes, kan naturligvis kun være ganske skønsmæssig, men man mener dog med de ovennævnte Takster, og naar Nettet er fuldt udbygget efter ovennævnte Plan at kunne gøre Regning paa en Indtægt af næsten 10,000 Kr. aarlig, saaledes at der bliver Balance paa Budgettet.

Paa Finanslovforslaget for Finansaaret $19^{06}/_{07}$ har Regeringen foreslaaet og Folkethinget har tiltraadt en Bevilling paa 40,000 Kr. til Gennemførelsen af den første Del af den heromhandlede Plan til at skaffe Færøerne moderne Meddelelsesmidler. Man vil altsaa kunne gaa ud fra, at Suderø endnu i Aar kommer i telegrafisk Forbindelse med Thorshavn og dermed med Omverdenen. Det maa haabes, at de øvrige Forbindelser ville følge hurtigt efter.

Plantageselskabet Dansk Vestindien.

Ved Kaptajn *H. U. Ramsing.*

Der har i længere Tid været nogen Stilhed om de vestindiske Foretagender, særlig maaske om Plantageselskabets Virksomhed. Efterfølgende kortfattede Redegørelse for det omfangsrige Arbejde, som Selskabet har udført i de forløbne Aar, kan derfor muligvis paaregne nogen Interesse; den er udarbejdet paa Grundlag af en Beretning, som Dhrr. Grosserer *Holger Petersen,* Administrator *F. Lassen Landorph* og Kaptajn *H. U. Ramsing* have afgivet til Selskabets Bestyrelse ved Hjemkomsten i Februar d. A. fra deres Rejse til Vestindien.

Da Plantageselskabet i Begyndelsen af 1903 indkøbte de udstrakte Arealer af forsømte Plantager paa alle tre Øer, havde kun Ejendommene paa St. Thomas og St. Jan gode og velholdte Vaaningshuse; paa St. Croix fandtes et stærkt forfaldent Forvalterhus, men iøvrigt kun Ruiner. Paa St. Thomas overtog man en gammel og ubrugelig Besætning, som det snart viste sig nødvendigt at bortsælge; paa St. Croix løb Kvæget for største Delen forvildet om i Krattet; mange Kreaturer vare fødte i Buskene og havde aldrig været under Røgt og Pleje; paa St. Jan fandtes slet ingen Besætning. Hvad Dyrkningen af Jorden angik, indskrænkede den sig til en Græsmark paa St. Tho-

mas, en lille Bananplantning paa St. Jan og nogle yderlig forsømte og slet holdte Sukkermarker paa St. Croix. Ejendommene havde det fælles, at de alle vare i højeste Grad forsømte, men iøvrigt frembøde de vidt forskellige Forhold i deres Jordbund og Vegetation, saaledes at de Opgaver, der skulde løses for at bringe dem paa Fode, vare af meget vekslende Natur.

Det har derfor ikke kunnet undgaas, at enkelte af de første Forsøg ikke ere faldne heldigt ud, f. Ex. Dyrkning af Tobak, Cassava og til Dels Bananer, og trods den Forsigtighed, hvormed Administrationen stedse har været ledet, har det særlig under den stærke Tørke i Fjor ikke kunnet undgaas at Selskabet har lidt Tab. Efterhaanden har Arbejdet imidlertid samlet sig om Bomuldsdyrkningen og om Opdrætning af Kvæg og Muler. Desuden foretages der fremdeles Forsøg med Dyrkning af Sisal, Ananas, Limes (ↄ: smaa Lemoner), Kakao, Kokosnødder og Løg, samt med Udplantning af Mahogni, Kautschuktræer m. fl. værdifulde Træsorter, men de fleste af disse Forsøg staa foreløbig i anden Linie.

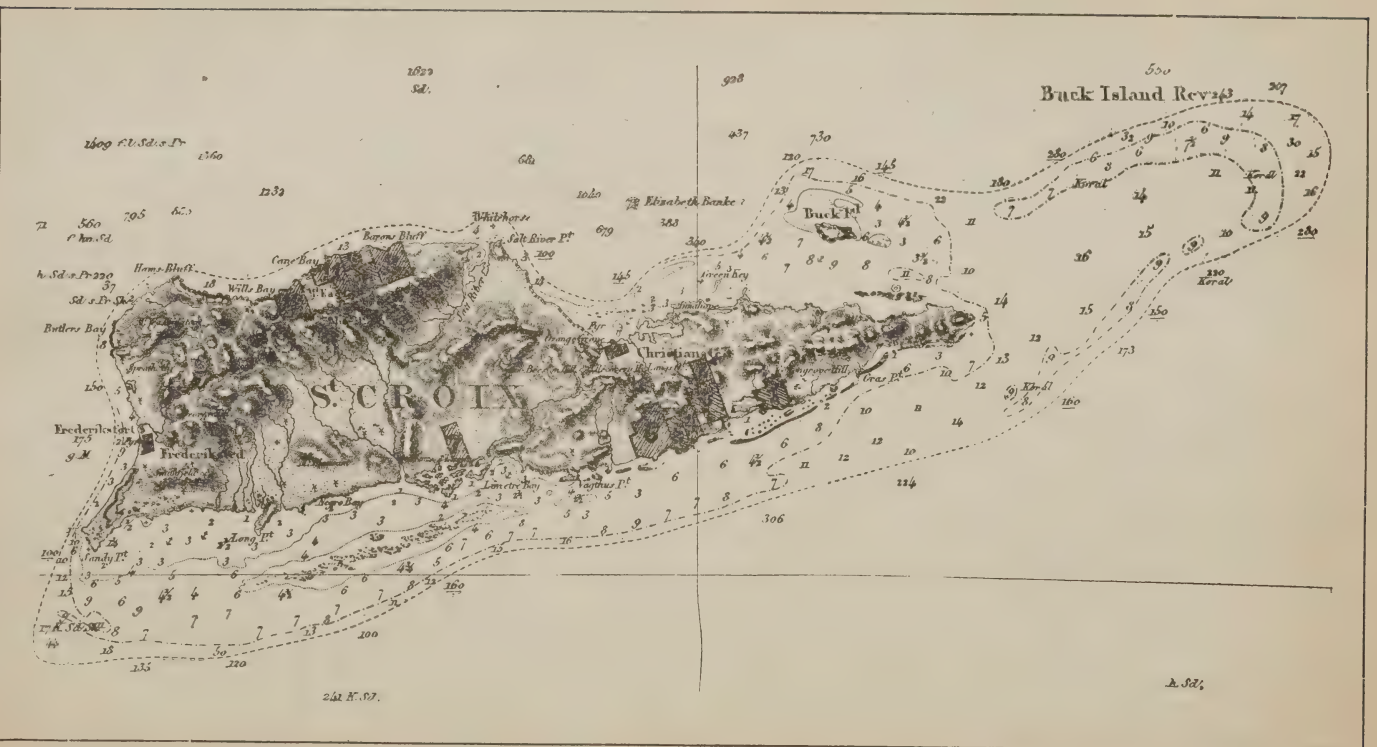
Et tydeligt Indtryk af Selskabets Arbejde siden dets Oprettelse, vil man faa af den efterfølgende Beskrivelse af Virksomheden og Tilstanden paa de enkelte Plantager ved Nytaarstid 1906.

Great Pond, (302 Agre*), er nu for største Delen ryddet, saaledes at en regelmæssig Drift vil kunne tage sin Begyndelse i det kommende Aar. Der findes 112 Agre i Bomuldsdyrkning, 106 Agre i Græsland. Bomuldsmarkerne stode i det hele taget frodigt og godt, navnlig paa den Jord, som allerede i 1904—05 var under Kultur; kun nogle af de senest, og rimeligvis for sent tilsaaede Arealer, vare i mindre god Stand ogsaa paa Grund af Insektangreb. Næste Aar vil antagelig det sidste af Busklandet blive ryddet, Bomuldsarealet udvidet og det øvrige udlagt til Græsgange for Besætningen.

Lowry Hill, 150 Agre, er helt ryddet og udlagt til Græsland for Heste og Muler. Plantagen har hidtil savnet Vand, men en Brøndboring synes at skulle afhjælpe denne Mangel, idet man er naaet til et Lag, der endogsaa i den sidste tørre Sommer var vandførende.

---

*) »Ager« er et særligt dansk-vestindisk Flademaal, forskelligt fra det engelske Maal »acre«. 1 Ager er 10000 Kvadratalen dansk Maal eller $^{5}/_{7}$ Tønde Land.

1. Great Pond. 2. Lowry Hill. 3. Petronella. 4. Castle Nugent. 5. Springs. 6. Longford. 7. Blessing. 8. Rust op Twist. 9. La Vallée. 10. Belvedere. 11. Canebay. 12. Prosperity.

13. Frenchmansbay & Bolongo. 14. Store Kanelbay & America Hill.

Paa Petronella, 452 Agre, er næsten alt det flade Pløjeland, 90 Agre, beplantet med Bomuld, som trives godt, omend maaske knap saa godt som paa Great Pond. Græslandet er for Tiden 63 Agre, men Bakkerne ere allerede delvis ryddede og ville snart blive græsbevoxede, og det er Meningen at rydde det resterende, efterhaanden som det vil være nødvendigt for at skaffe Foder til Besætningen.

Man vil i det kommende Aar udvide Bomuldsdyrkningen paa Petronella og desuden udvide Opdrættet af Slagte- og Malkekvæg.

Castle Nugent, 217 Agre, og Springs, 183 Agre. Af Pløjelandet er 70 Agre i Bomuld, 92 Agre navnlig paa Bakkerne i Græs, Resten, 238 Agre, er nylig ryddet eller er Buskland. Det sidstnævnte ligger særlig paa de stenede Bakker paa Springs vestlige og nordlige Del; det vil blive ryddet, efterhaanden som Fabrikken paa Longford vil behøve Brændsel, og det er foreløbig Tanken, at Bakkerne skulle tilplantes med Sisal. Plantagen er vistnok den mindst frugtbare af Selskabets Østende-Plantager, men det vil dog sikkert med de nuværende Bomuldspriser lykkes at faa den til at bære sig, naar Driften som hidtil ledes med Forsigtighed, saavel ved Rydningsarbejdet som i Bomuldsdyrkningen.

Samtidig med Rydningen ville de sidste ca. 33 Stkr. af de vilde Kreaturer paa Springs blive indfangede.

Paa den store Ejendom Longford, 679 Agre, er der i de forløbne Aar udført et meget betydeligt Arbejde, og den største Del af Plantagen, der ved Overtagelsen laa helt udyrket hen, er nu ryddet til Græs eller Bomuld. Der findes 133 Agre i Bomuld, 258 Agre i Græs, 94 Agre i Busk, og desuden ere 13 Agre beplantede med Kokosnødder. Det er Hensigten i Løbet af dette Aar at fuldende Rydningerne og at udvide Bomuldsarealet meget betydeligt; ogsaa Kokosplantningen langs Stranden vil efterhaanden blive fortsat.

Paa Longford er der med en Udgift af ca. 50,000 Kr. opført et nyt Ginnery (ɔ: Bomuldsrenseri). Bygningerne, der bestaa af en 3 Etages Fabriksbygning et Kedelhus og et Lagerhus ere fuldførte i dette Foraar, og Ginningen af Aarets Bomuldshøst er nu i fuld Gang.

Ogsaa paa Plantagen Blessing, 257 Agre, vil Oprydningsarbejdet snart være endt. I det kommende Aar ville de sidste

af de fra den tidligere Ejer stammende Sukkermarker blive omplantede og Rydningerne i det væsentlige afsluttede. Plantagen har 100 Agre i Rør, 8 Agre i Bomuld og 115 Agre i Græsland.

Paa de bjærgfulde Nordsideplantager, hvis samlede Areal er 1440 Agre, er Rydningsarbejdet endnu ikke saa stærkt fremskredet. Plantagerne have tilsammen 27 Agre i Bomuld, 7 Agre i Bananer, 2 Agre i Kakao, 7 Agre i Limes, 2 Agre med Kokospalmer og 180 Agre som Græsland. 257 Agre ere nylig ryddede, dels til Bomuld dels til Græs. Resten, ca. 953 Agre, er Skov og Buskland. Der findes endnu i Bjærgskoven ca. 74 vilde Kreaturer. Med Hensyn til de enkelte Plantager kan følgende anføres:

Paa Rust op Twist er der ryddet en Del af det flade Land, hvoraf det, som kan pløjes, vil blive beplantet med Bomuld i det kommende Aar, medens det øvrige, der for en stor Del er stenet og af tarvelig Kvalitet, maa henligge som almindelig Græsgang. Desuden findes der paa Plantagen nogen Banandyrkning, men Jorden har vist sig meget lidt egnet til Bananer, og 38 Agre af det oprindelig tilplantede Areal ere derfor blevne opgivne under Tørken. En yderligere Forøgelse af Bananarealet er foreløbig ikke paatænkt.

Plantagens øvrige Jord er porøs og noget stenet og mulig egnet til Bomuldsdyrkning i Dalene, men Krattet, hvormed den er bevoxet, er meget tornet og vanskeligt at rydde. Det er derfor paatænkt at stille Rydningerne i Bero indtil videre og navnlig indtil et paatænkt Arrangement med at engagere nogle med Rydningsarbejde og Bomuldsdyrkning særlig kyndige Folk maatte gaa i Orden.

La Vallée er saa godt som helt ryddet og er anvendt dels til Bomuld, dels som Græsland. Banandyrkningen er ogsaa her bleven opgivet til Fordel for Bomuld. Næste Aar vil Bomuldsarealet blive yderligere udvidet. Paa Plantagen er der anlagt en lille Planteskole.

Paa Belvedere er der dels foretaget Rydning for Bomuld og Limes i en af Dalbundene, dels ryddet Græsland i Bakkerne. Rydningsarbejdet vil foreløbig blive stillet i Bero, indtil de nu ryddede Arealer ere komne i Drift.

Plantagen Canebay har Land udlagt til Bomuld og til Græsland. En Bananmark staar frodigt og godt. I nogle af Dalbundene ryddes til Appelsiner og Limes, men iøvrigt vil

Rydningsarbejdet foreløbig blive stillet noget i Bero. Ogsaa her findes en Planteskole.

Prosperity. Paa denne Ejendom er der foretaget betydelige Rydninger af de guineagræsbevoxede Bakker, samt udplantet Kakao i en enkelt af Dalene.

I andre Dale vil Udplantningen blive fortsat med Kakao og med Appelsiner og Limes. Græsbakkerne ville blive indhegnede, og det er Tanken at anskaffe en Æselshingst og saa mange Hopper, som Græsningen vil kunne ernære, saa at der kan tillægges Muleføl.

Det flade Land langs Kysten tænkes ryddet til Bomuldsdyrkning.

Man forventer, at det vil lykkes i Løbet af nogle faa Aar at faa Nordsideplantagernes Drift ind i rentable Former, men der kan ikke ses bort fra, at det indtil videre vil være vanskeligt at skaffe Arbejdere ud til disse afsidesliggende Ejendomme.

Frenchmansbay og Bolongo paa St. Thomas udgør ca. 510 Agre, hvoraf 97 Agre Græsland, 12 Agre i Sisal, 5 Agre beplantede med Kokospalmer, Resten i Busk.

Driften af denne Ejendom vil foreløbig frembyde Vanskeligheder, da det tager Tid at faa Græsset til at gro og sprede sig paa de stenede Bakker. Rydningen blev i sin Tid foretaget noget planløst af de først ansatte Forvaltere, og man er derved bleven tvunget til at tage Land under Kultur, som maaske helst burde have henligget urørt. Imidlertid tør det paaregnes, at Græsset paa enkelte af Græsmarkerne nu har fæstet Rod saa godt, at en lille Besætning kan overflyttes fra St. Croix til Foraaret, og den vil saa efterhaanden blive forøget. Det er derefter Hensigten at paabegynde Mælkesalg, eventuelt Smørsalg i St. Thomas By og at anskaffe en Baad, som kan sejle Produkterne til Byen hver Morgen.

Sisalplantningen vil endnu behøve flere Aars Vækst og en betydelig Udvidelse, inden den kan give Udbytte. Iøvrigt skulle Rydningerne i det væsentlige foreløbig standses.

Store Kanelbay og America Hill paa St. Jan er ca. 240 Agre. Plantagen har 21 Agre i Bananer, 6 Agre i Kakao, 7 Agre i Ananas, 7 Agre i Bomuld, 31 Agre Græsland, Resten er Skov og Busk.

Den Bakke, hvorpaa America Hills Hus ligger, er nu for største Delen ryddet. Paa den findes dels Ananasplantninger,

dels Græsland. Ananas trives godt paa America Hill, men det har hidtil været vanskeligt at faa Frugten afsat til rimelig Pris. Bananerne trives kun til Dels godt, og de daarligste Plantninger ville derfor efterhaanden blive afløste af Bomuld, som synes at kunne avles af særlig fin Kvalitet. Nyplantning af Bananer vil kun ske i den Udstrækning, som bliver nødvendig for at skaffe Skygge for Kakao. Kakaoplantningen vil — i Lighed med hvad der paatænkes for Kakao- og Lemondyrkningens Vedkommende paa St. Croix Nordsideplantager — kun blive fortsat, indtil den nuværende Beholdning af unge Planter er udplantet, og man vil da afvente Resultatet af denne Kultur, førend Arealerne atter udvides.

Plantagens vigtigste Produkter ere for Tiden Bayrommen og Bayolien, som ere meget efterspurgte Artikler i Vestindien og navnlig i de Forenede Stater. Der findes talrige Baytræer vildtvoxende i Skoven paa Plantagens bjærgfulde sydlige Del. Efterhaanden vil der blive foretaget smaa Rydninger om disse Træer, saa at de kunne udvikle sig frit. Desuden bliver der stadig tiltrukket og udplantet unge Træer paa de til Græs ryddede Arealer.

Iøvrigt indskrænker man foreløbig Rydningerne til mindre Afrundinger af det hidtil afklarede Areal.

Efterhaanden som Græslandet egner sig dertil, vil Plantagen faa en Besætning af Slagtekvæg.

Planteskolen paa la Vallée og Canebay skal fremtidig sættes i Stand til at sælge Planter ogsaa til andre end Selskabets Plantager. De nuværende Beholdninger af Planter skulle efterhaanden udplantes, og for Fremtiden skal der særlig lægges Vægt paa at tiltrække Hondurasmahogni, Galba, Kautschuk og Kokosnødder i større Mængde. Man tilsigter herved dels at faa særlig haardføre og for Øernes Forhold vel egnede Træsorter, dels at faa disse enkelte Træsorter udplantede saavel paa Selskabets Plantager som udenfor disse i saa store Mængder, at de i Tidens Løb kunne faa økonomisk Betydning for Øerne.

Selskabets Virksomhed har efterhaanden antaget et ikke ubetydeligt Omfang. Plantagerne ere nu delte i 7 selvstændige Forvaltninger med ialt 16 Funktionærer og over 400 Arbejdere, medens de samme Ejendomme ved Overtagelsen tilhørte 3 Ejere, der tilsammen ikke beskæftigede 50 Arbejdere, og med den Ud-

vikling, som Bomuldskulturen allerede har naaet, vil der yderligere komme en betydelig Fremgang navnlig af Arbejderantallet i de nærmeste Aar. Paa Selskabets Ejendomme findes nu Fabrik med Lagerhus, 9 Forvalterhuse, c. 150 Negerværelser, 128 Køer og Kvier, 129 Kalve, 26 Tyre, 139 Stude, 51 Heste, 26 Føl, 58 Muler, 14 Muleføl, 21 Æsler, 185 Faar og Lam, 7 Svin, samt ca. 120 Stkr. vildt Kvæg.

Selskabets første Bomuldshøst blev produceret i 1904—05 under meget ugunstige Forhold, saavel hvad Vejrliget som Rensningen angaar, og skønt disse Forhold naturligvis i høj Grad fik Indflydelse saavel paa Høstens Kvantitet som paa dens Kvalitet, opnaaede man dog at sælge Produktet, 28 Baller, for Priser varierende mellem 25 og 28 cts. pr. Pund.

For nogen Tid siden indsendte Administrationen et Andragende til Gouvernementet om Opførelse af en Vejbro ved Cornhill nær ved Longfordfabrikken tilligemed et Tilbud om, at Selskabet skulde tilskyde 1000 Frcs. eller en Trediedel af Udgiften ved Bygningen af Broen, saafremt Gouvernementet vilde udrede det øvrige Beløb, samt endelig Tilbud om at paatage sig Tilsynet ved Anlægets Udførelse. Selskabets Andragende blev fremlagt i Kolonialraadet, og Gouvernementets Forslag om at tiltræde det blev enstemmig vedtaget, efter at Kolonialraadsmedlemmerne Levy, Svitzer, Coulter, Higgins, Merwin og Canegata havde anbefalet det, og flere af Talerne i varme Udtryk havde udtalt deres Anerkendelse af Selskabets Arbejde for Bomuldskulturen.

Selskabets Arbejde vækker nu en stigende Opmærksomhed og Sympati paa Øerne. 7 Plantager paa St. Croix have allerede i indeværende Aar paabegyndt Bomuldsdyrkning, til dels med Frø, købt af Selskabets Beholdning, og deres Høst vil kunne blive ginnet paa Fabrikken paa Longford.

I Driftsaaret 1906—1907 er der al Udsigt til, at adskillig flere Plantere og Squatters paa alle tre Øer ville tage fat paa Bomuldsdyrkning, hvortil Selskabet vil levere vel renset og desinficeret Udsæd, og hermed tør det paastaas, at en ny Kultur, der er af største Betydning for vore Øers Landbrug, vil være indført ved Selskabets Initiativ.

Ny vestindiske Love.

Under den 6. April d. A. har det behaget Hs. Maj. Kongen at stadfæste følgende 11 Love for de dansk-vestindiske Øer:

Lov om Nedlæggelse af Embeder i Dansk Vestindien.

§ 1. Det ene af de to ved Anordning af 14. Marts 1884 § 2 oprettede Embeder som Guvernementssekretær nedlægges.

En af Guvernementsfuldmægtigene beskikkes til at besørge Tjeneste som Ekspeditionssekretær hos Guvernøren.

§ 2. De to Bogholderembeder og de to Kassererembeder paa St. Croix og St. Thomas nedlægges.

Embedet som Toldintendant paa St. Thomas ophæves, og de derunder hørende Forretninger henlægges under Postmesteren sammesteds.

§ 3. Embedet som Politimester paa St. Thomas og Embedet som Landfoged paa St. Jan sammenlægges med Embedet som Underdommer og Skriver paa St. Thomas. Indehaveren af det samlede Embede benævnes By- og Landfoged for St. Thomas og St. Jan. St. Thomas og St. Jans Retskredse forenes, saa at Ret sættes for begge Retskredse under eet. For den ordentlige Ret er Tingsted og Tingtid den for St. Thomas Retskreds foreskrevne.

§ 4. Alle retslige Skridt, der, forinden St. Jans Retskreds er bleven forenet med St. Thomas Retskreds, ere indledede ved St. Jans Landret, fortsættes uden Afbrydelse ved den for St. Thomas og St. Jan fælles Ret. Er en Sag udsat til Foretagelse ved St. Jans Landret, gælder Udsættelsen til den Retsdag, der i den for St. Thomas og St. Jan fælles Ret indtræffer nærmest efter den Dag, til hvilken Foretagelse ved St. Jans Landret var berammet. Er en Sag paastævnet til Foretagelse for St. Jans Landret, skal den anses for at være lovlig paastævnet til den for St. Thomas og St. Jan fælles Ret til Foretagelse paa den første ordinære Retsdag, der følger efter den Dag, der i Stævningen var berammet til Sagens Foretagelse for St. Jans Landret.

§ 5. Naar St. Jans Retskreds er bleven forenet med St. Thomas Retskreds, skal Retsembedsmanden paa St. Thomas og St. Jan til visse af Guvernøren for hvert Aar forud bestemte Tider afholde Ret paa St. Jan til Foretagelse af Politiretssager og Skifteforretninger. Der indrettes derhos paa St. Jan en Kontorafdeling, der holdes aaben en passende Tid daglig efter Guvernørens nærmere Bestemmelse.

§ 6. Bestemmelserne i denne Lov bringes til Udførelse senest ved indtrædende Ledighed i de paagældende Embeder.

§ 7. Denne Lov vil være at revidere senest inden Forløbet af 10 Aar efter dens Ikrafttræden.

Frederik R.
(L. S.)

Vilh. Lassen.

Lov om Ændringer i Lov Nr. 51 af 29. Marts 1904 om et Lotteri paa St. Thomas.

§ 1. Lovens Titel ændres til: »Lov om et dansk Koloniallotteri«.

§ 2. I Lovens § 1 foretages følgende Ændringer:

1. I 1ste Stykke ændres Ordene »Lotteri paa St. Thomas« til »dansk Koloniallotteri«.
2. Punkt a. affattes saaledes:
   »Hvert Aars Lotteri deles i 2 af hinanden uafhængige Serier med lige mange Trækninger i hver. Antallet af Lodder maa ikke overstige 50,000 for hver Serie. Antallet af Trækninger i hver Serie maa ikke overstige 6.«
3. Punkt b. affattes saaledes:
   »Indskuddet til den enkelte Serie for et helt Lod skal være 150 Fr. Lodderne kunne udstedes baade som hele og delte.«
4. Punkt c. 1ste Stykke affattes saaledes:
   »I hver af Lotteriets Serier skal det samlede Gevinstbeløb være mindst 75 pCt. af Indskudssummen for samtlige til Serien hørende Lodder.«
   I Punkt c., sidste Stykke ændres »hæves« til »fordres udbetalte«.
5. Punkt d. affattes saaledes:
   »Trækningerne foregaa offentlig i København under Tilsyn af en dertil af Kongen beskikket Kommission paa 3 Mænd, hvoraf mindst 1 Jurist, der opfylder Betingelserne for at være Medlem af en kollegial Ret. Kommissionen afgør endelig ethvert Spørgsmaal om Trækningens Rigtighed eller Gyldighed, være sig under eller efter Trækningen.«
6. I Punkt e: I 1ste Linie indsættes efter »40 Aar«: »fra 1. April 1904 at regne«; i Linie 3 ændres »10 Aar« til: »15 Aar fra 1. December 1906 at regne«, og i 4de Linie ændres »Pengelotteri i Dansk Vestindien« til »Koloniallotteri.«
7. I Punkt f., Linie 2 ændres »Trækning« til »Serie«, og 2det Punktum udgaar.
8. I Punkt g.: I Linie 3 og 4 ændres Ordene »det samlede Gevinstbeløb i en Serie«, og sidste Punktum i 1ste Stykke udgaar.

§ 3. I Lovens § 2 ændres Ordene »10 Cents for hvert helt Lod« til »2 pCt. af Indskudssummen«.

§ 4. I Lovens § 4, 1ste Stykke, 2den Linie udgaar Ordet »andet« og »Dansk Vestindien« ændres til »de danske Kolonier«.

I samme Paragrafs 2det Stykke, 3die Linie ændres »Dansk Vestindien« til »de danske Kolonier«.

I samme Paragrafs 2det Stykke, 3die og 4de Linie, ændres »50 til 500 dansk-vestindiske Daler« til: »250 til 2,500 Fr.«

§ 5. Lovens § 5 affattes saaledes:

»De det offentlige efter denne Lov tilfaldende Indtægter deles, indtil den ændrede Koloniallov for de dansk-vestindiske Øer af 27. November 1863 træder i Kraft, imellem St. Croix og St. Thomas Kolonialkasser efter et af Finansministeren fastsat Forhold.

Fra det nævnte Tidspunkt indgaa disse Indtægter i Statskassen. Forlods dækkes heraf de af Statskassen i Henhold til den ændrede Koloniallov overtagne vestindiske Udgifter. Hvad der bliver tilovers fordeles, saa længe Antallet af Lodder i hver Serie ikke overstiger 25,000, mellem de vestindiske Kolonialkasser og St. Thomas Havn efter et af Finansministeren for hvert Aar fastsat Forhold. Naar Antallet af Lodder forøges, bliver det ved Forøgelsen fremkommende Overskud at anvende til koloniale Formaal efter nærmere Bestemmelse paa Finansloven.«

§ 6. Finansministeren bemyndiges til at lade Lov Nr. 51 af 29. Marts 1904 optrykke og bekendtgøre i Lovtidenden med de Ændringer, som nærværende Lov medfører.

Frederik R.
(L. S.)

Vilh. Lassen.

Lov om et dansk Koloniallotteri.

Hans Kongelige Majestæts Finansminister gør vitterligt:

I Medfør af den mig ved § 6 i Lov Nr. 108 af 6. April 1906 tillagte Bemyndigelse har jeg ladet Lov Nr. 51 om et Lotteri paa St. Thomas optrykke med de Ændringer, som fornævnte Lov medfører, hvorefter den herved bekendtgøres som

Lov om et dansk Koloniallotteri.

§ 1. Finansministeren bemyndiges til at meddele Bevilling til Oprettelse af et dansk Koloniallotteri paa følgende Vilkaar:

a. Hvert Aars Lotteri deles i 2 af hinanden uafhængige Serier med lige mange Trækninger i hver. Antallet af Lodder maa ikke overstige 50,000 for hver Serie. Antallet af Trækninger i hver Serie maa ikke overstige 6.

b. Indskuddet til den enkelte Serie for et helt Lod skal være 150 Fr Lodderne kunne udstedes baade som hele og delte.

c. I hver af Lotteriets Serier skal det samlede Gevinstbeløb være mindst 75 pCt. af Indskudssummen for samtlige til Serien hørende Lodder.

Gevinstbeløbet fordeles efter en af Finansministeren godkendt Plan, i hvilken tillige vil være at fastsætte Loddernes Antal, Tidspunktet for Trækningerne samt Regler for Bekendtgørelse af Trækningernes Udfald, Tidspunktet for Gevinsternes Udbetaling og for Fortabelse af ikke i rette Tid hævede Gevinster.

Gevinsterne udbetales uden Afdrag i den Mønt, hvorpaa de efter Planen lyde.

Gevinster, der ikke fordres udbetalte i rette Tid, tilfalde Bevillingshaveren og det offentlige til lige Deling.

d. Trækningerne foregaa offentlig i København under Tilsyn af en dertil af Kongen beskikket Kommission paa 3 Mænd, hvoraf mindst 1

Jurist, der opfylder Betingelserne for at være Medlem af en kollegial Ret. Kommissionen afgør endelig ethvert Spørgsmaal om Trækningens Rigtighed eller Gyldighed, være sig under eller efter Trækningen.

e. Bevilling til Lotteriets Drift kan gives for et Tidsrum af indtil 40 Aar fra 1. April 1904 at regne; dog kan Finansministeren med 1 Aars Varsel tilbagekalde Bevillingen, naar Lotteriet har været drevet i 15 Aar fra 1. December 1906 at regne, og Staten til den Tid finder Anledning til at formene den fortsatte Bestaaen af et Koloniallotteri.

Bevillingen fortabes, naar Bevillingshaveren ikke opfylder de ham over for det offentlige i Henhold til Bevillingen paahvilende pekuniære Forpligtelser, eller naar den for Lotteriet godkendte Plan ikke overholdes.

f. Bevillingshaveren skal erlægge en Afgift af mindst 6 pCt. af Indskudssummen for de til hver Serie afsatte Lodder.

g. Til Sikkerhed for Opfyldelsen af de Bevillingshaveren paahvilende Forpligtelser skal der, forinden Lotteriet kan træde i Virksomhed, være tilvejebragt en Garantifond, bestaaende af solide Effekter til samme Værdi som Halvdelen af det samlede Gevinstbeløb i en Serie.

Saafremt Garantifonden formindskes som Følge af lidte Tab, paahviler det Bevillingshaveren, inden en ny Trækning kan finde Sted, enten at forøge Fonden til den paabudte Størrelse eller for det manglende Beløb at stille en af Finansministeren godkendt Bankgaranti.

Staten fører Tilsyn med og indestaar for Tilstedeværelsen af den her nævnte Sikkerhed.

h. Finansministeren fastsætter de nærmere Regler om Lotteriets Ordning og om det offentliges Tilsyn med Lotteriet.

De heraf flydende Udgifter bæres af Bevillingshaveren.

§ 2. For hver solgt Lodseddel vil der foruden Indskudssummen være at erlægge en Stempelafgift, svarende til 2 pCt. af Indskudssummen.

§ 3. Finansministeren bemyndiges til at tillade, at Lodder i det her omhandlede Lotteri kunne afsættes i Moderlandet i saadant Omfang og paa saadan Maade, som af ham nærmere bestemmes.

§ 4. Saa længe en i Medfør af nærværende Lov given Lotteribevilling er i Kraft, skal det ikke være tilladt at oprette noget Pengelotteri i de danske Kolonier.

I samme Tidsrum skal Kolligeren for udenrigske Lotterier, Falbyden af disses Lodder samt Besørgelsen af dermed i Forbindelse staaende Forretninger ligeledes være forbudt i de danske Kolonier. Overtrædelse heraf straffes med Bøder fra 250 til 2,500 Fr.

Overtrædelser af denne Lov behandles som offentlige Politisager.

§ 5. De det offentlige efter denne Lov tilfaldende Indtægter deles, indtil den ændrede Koloniallov for de dansk-vestindiske Øer af 27. November 1863 træder i Kraft, imellem St. Croix og St. Thomas Kolonialkasser efter et af Finansministeren fastsat Forhold.

Fra det nævnte Tidspunkt indgaa disse Indtægter i Statskassen.

Forlods dækkes heraf de af Statskassen i Henhold til den ændrede Koloniallov overtagne vestindiske Udgifter. Hvad der bliver tilovers, fordeles, saa længe Antallet af Lodder i hver Serie ikke overstiger 25,000, mellem de vestindiske Kolonialkasser og St. Thomas Havn efter et af Finansministeren for hvert Aar fastsat Forhold. Naar Antallet af Lodder forøges, bliver det ved Forøgelsen fremkommende Overskud at anvende til koloniale Formaal efter nærmere Bestemmelse paa Finansloven.

Finansministeriet, den 6. April 1906.

Vilh. Lassen

B. Ellermann.

Lov om Ændringer i Koloniallov for de dansk-vestindiske Øer af 27. November 1863.

§ 1. A. Begyndelsen af 2det Punktum i § 1 i Koloniallov af 27. November 1863 affattes saaledes:

»Med Undtagelse af Sager vedrørende de i denne Lovs §§ 49 og 50 omhandlede Anliggender samt med de i nærværende Lovs §§ 57 og 84 indeholdte Undtagelser« etc.

B. Koloniallovens § 10 affattes saaledes:

»De dansk-vestindiske Øer udgøre tvende Overøvrighedskredse, nemlig: Øen St. Croix med underliggende Øer og Øen St. Thomas med St. Jan og underliggende Øer.

Guvernøren er Overøvrighed i begge Kredse. I den Kreds, hvor han til en given Tid ikke selv opholder sig, kan han overdrage Guvernementssekretæren eller Ekspeditionssekretæren paa sit Ansvar at udføre de daglige løbende Overøvrighedsforretninger«.

§ 2. Koloniallovens § 12, sidste Stykke, bortfalder.

§ 3. I Koloniallovens § 18 ske følgende Ændringer:

a. I 1ste Stykke ændres:

»75 vest. Dlr.« til »300 Fr.«

»150 vest. Dlr.« til »700 Fr.« og

»500 vest. Dlr.« til »1500 Fr.«

b. Som sidste Stykke i Paragraffen indskydes:

»Senest inden Forløbet af 10 Aar efter denne Lovs Ikrafttræden undergives de i denne Paragraf indeholdte Bestemmelser om Valgret en Revision.«

§ 4. I Koloniallovens § 19 ske følgende Ændringer:

a. 1ste Punktum affattes saaledes:

»Valgbar er enhver, som har Indfødsret og som i øvrigt er i Besiddelse af de Egenskaber, der begrunde Valgret. Dog mister ingen, der er valgbar ved denne Lovs Ikrafttræden, sin Valgbarhed paa Grund af manglende Indfødsret i de første 10 Aar derefter.«

b. I 2det Stykke bortfalde Ordene »og Præsidenten« og »og Præsidentskabet«.

I Slutningen af 1ste Stykke i Koloniallovens § 22 tilføjes:

»I øvrigt optager Valgbestyrelsen paa Valglisterne alle dem, om hvilke det er den bekendt eller det tør formodes, at der tilkommer dem Valgret«.

§ 5. A. Koloniallovens § 29 affattes saaledes:

»Valgbestyrelsens Formand aabner Valghandlingen til den fastsatte Tid og drager Omsorg for, at Valgene fremmes i god Orden. Forhandlingsbogen og Valglisten for Valgkredsen skulle være tilstede.

Afstemningen sker hemmelig og skriftlig. Ministeren fastsætter de nærmere Regler herom paa Grundlag af de i Lov Nr. 16 af 7. Februar 1901 om Valgene til Rigsdagen indeholdte Forskrifter.«

B. Koloniallovens § 30 affattes saaledes:

»Modtagelsen af Stemmer kan ikke sluttes, forinden der er forløbet 3 Timer fra Valghandlingens Begyndelse. Begærer efter Udløbet af denne Tid ingen, trods Formandens Opfordring, at deltage i Valget, afgiver Valgbestyrelsens Medlemmer, saafremt de selv er valgberettigede, deres Stemmer og underskrive Valgbogen.

Efter at Stemmerne for hver af dem, paa hvem der er blevet stemt, ere optalte, bekendtgøres Udfaldet for de tilstedeværende. De, som have faaet de fleste Stemmer, erklæres for valgte. I Tilfælde af Stemmelighed afgøres Valget ved Lodtrækning, der foretages af Formanden.«

§ 6. I Koloniallovens § 31, 1ste Stykke, bortfalde Ordene »enten« og »af et af de hidtilværende Borgerraad eller af«.

§ 7. I Koloniallovens § 32 ændres Ordene »10 indtil 200 vest. Daler« til: »50 indtil 1,000 Fr·«.

§ 8. A. I Koloniallovens § 36 ske følgende Ændringer:

1) I 1ste Stykke, 3die Linie, ændres »Overøvrigheden« til »Guvernøren«,
2) I 1ste Stykke, 6te Linie, bortfalde Ordene: »eller Overøvrigheden«.
3) I 2det Stykke bortfalde Ordene: »eller Overøvrigheden«.
4) I 3die Stykke ændres »Overøvrigheden« til »Guvernøren«.

B. I Koloniallovens § 37 ske følgende Ændringer:

1) I 1ste Stykke ændres »og Overøvrigheden kunne« til: »kan« og Ordene: »dertil befuldmægtigede« til: »en dertil befuldmægtiget«.
2) I 2det Stykke bortfalde Ordene: »og Overøvrigheden«.

C. I Koloniallovens § 40 ændres »Overøvrighedens« til »Guvernørens«, og Ordene: »eller Overøvrigheden« bortfalde.

D. I Koloniallovens § 41 ske følgende Ændringer:

1) I 1ste Stykke bortfalde Ordene: »eller Overøvrigheden«.
2) I 2det Stykke, 5te og 8de Linie, bortfalde Ordene: »eller Overøvrigheden«.

E. I Koloniallovens § 45 bortfalde Ordene: »eller Overøvrighedens«.

F. I Koloniallovens § 60 bortfalde Ordene: »eller Overøvrigheden«.

§ 9. Til Koloniallovens § 48 gøres følgende Tilføjelse:

»For deres Ytringer i Kolonialraadet kunne de ikke uden Raadets Samtykke drages til Ansvar udenfor Raadet.«

§ 10. Koloniallovens §§ 49—56 affattes saaledes:

»§ 49. Statskassen udreder de til Overbestyrelsen og Kolonialrevisionen i Moderlandet medgaaende Beløb.

§ 50. Statskassen overtager endvidere Udgifterne til Guvernementet, den militære Styrke (Gendarmerikorpset), den for Øerne fælles Skoledirektør og Folkekirkens Menigheder paa Øerne samt til Pensionering og Understøttelse af de nævnte Institutioners Embeds- og Bestillingsmænd samt disses Enker og Børn.

§ 51. De offentlige Bygninger, faste Ejendomme samt Løsøre og Inventariegenstande m. m., der tjene til Fyldestgørelse af Guvernementets, den militære Styrkes og Folkekirkens Menigheders Formaal overgaa i Statskassens Eje. I Tilfælde af Tvist om, hvad der herefter overgaar i Statskassens Eje, afgøres Spørgsmaalet af Kongen.

§ 52. Resten af det Laan paa 600,000 Kr., der er tilstaaet St. Croix Kommune i Henhold til Lov Nr. 86 af 16. Juni 1876 om et midlertidigt Laan til St. Croix Kommune, med paaløbne Renter eftergives.

§ 53. St. Croix Kommune yder Statskassen som Bidrag til de almindelige Statsfornødenheder et aarligt Beløb af 75,000 Fr. St. Thomas Kommune yder indtil videre intet saadant Bidrag.

Senest inden Forløbet af 10 Aar efter denne Lovs Ikrafttræden undergives denne Bestemmelse Revision for at fastsætte Størrelsen af Bidrag fra St. Thomas og eventuelt at regulere Bidraget fra St. Croix.

§ 54. Hver af Øernes to Kommuner har sin særskilte Kolonialkasse, hvis Indtægter og Udgifter med de af de foranstaaende Bestemmelser følgende Forandringer bestemmes som hidtil eller ved senere Love eller Anordninger.

§ 55. Opstaar der Tvist mellem Kolonialraadene om, hvilken Kasse en Indtægt tilkommer eller en Udgift paahviler, bliver Sagen, naar ingen Overenskomst har kunnet opnaas paa den i § 42 omhandlede Maade, at afgøre af Kongen.

§ 56. Saafremt det maatte vise sig, at en Kommune er ude af Stand til ved de ordentlige Indtægter at dække et fremkommet Regnskabsunderskud, skal det af Finansministeriet efter Guvernementets Indstilling bestemmes, at Dækning af Underskuddet tilvejebringes ved en midlertidig procentvis Forhøjelse af Indførselstolden for det paafølgende Regnskabsaar eller — naar Overenskomst derom træffes med Kolonialraadet — ved en Formue- og Indkomstskat, hvis Regler bestemmes ad Lovgivningsvejen.«

Senest inden Forløbet af 10 Aar efter denne Lovs Ikrafttræden undergives disse Bestemmelser en Revision.

§ 11. Koloniallovens § 63 affattes saaledes:

»Indtil anderledes ved Anordning bestemmes, udnævne Kolonialraadene de Medlemmer af Skole-, Hospitals- og Karantæne-Kommissioner eller andre Kommunernes Interesser vedkommende Kommissioner, som før Kolonialloven af 27. November 1863 bleve udnævnte af Borgerraadene. I Tilfælde af et Kolonialraads Opløsning besættes de af dets Medlemmer indtagne Pladser i de heromhandlede Kommissioner midlertidig med andre Borgere ved Udnævnelse af Guvernøren.

Hvert af Kolonialraadene udnævner af sin Midte et staaende Udvalg paa 5 Medlemmer, der under Navn af Kommunaludvalget fører Tilsyn med og deltager i Bestyrelsen af Kommunens økonomiske An-

liggender efter en af Raadet vedtagen og af Finansministeren stadfæstet Vedtægt.

Kommunaludvalget skal paa St. Croix bestaa af 1 folkevalgt Medlem fra hver Valgkreds og 1 kongevalgt Medlem, paa St. Thomas og St. Jan af 3 folkevalgte Medlemmer af St. Thomas Valgkredse, 1 folkevalgt Medlem for St. Jan Valgkreds og 1 kongevalgt Medlem.

I Tilfælde af et Raads Opløsning vedbliver Kommunaludvalget at fungere, indtil det nye Raad er sammentraadt og i sit første Møde har valgt nye Medlemmer til Udvalget. Ved forefaldende Ledighed af Pladserne i Kommunaludvalget besættes dette, saafremt Raadet ikke er samlet og ikke i Forvejen har valgt Stedfortrædere, midlertidig den ledige Plads med et andet Raadsmedlem, saa vidt muligt fra den afgaaedes Valgkreds«.

§ 12. Koloniallovens § 64 affattes saaledes:

»Med Kasse- og Regnskabsvæsenet ved Kolonialkasserne forholdes, indtil anderledes ved Anordning maatte blive bestemt, efter de hidtil gældende Regler. Hvert af Kolonialraadene udnævner aarlig to af sine Medlemmer, der have jevnlig at efterse Kolonial-Hovedkassens og Kassererens Beholdninger og sammenholde dem med Regnskabsbøgerne.

Størrelsen af den Sikkerhed, som skal stilles af Oppebørselsbetjentene, bestemmes af Guvernøren.«

§ 13. I Koloniallovens § 66 udgaa Ordene »for Statskassens koloniale Regnskaber«.

§ 14. Koloniallovens § 84 bortfalder.

§ 15. Koloniallovens § 85 ændres til § 84.

§ 16. Koloniallovens § 86 ændres til § 85 og affattes saaledes:

»Denne den ændrede Koloniallov for de dansk-vestindiske Øer af 27. November 1863 træder i Kraft den Dag, Kongen bestemmer, senest den 1. April 1907.«

§ 17. Samtidig med nærværende Lovs Stadfæstelse kan Kolonialloven for de dansk-vestindiske Øer af 27. November 1863 med de Ændringer, nærværende Lov medfører, udfærdiges af Kongen som »Koloniallov for de dansk-vestindiske Øer« af samme Dato som nærværende Lov.

Frederik R.
(L. S.)

Vilh. Lassen.

Lov om Forbrugsafgift af Rom paa St. Croix.

§ 1. Ved »Rom« forstaas i denne Lov al Slags Spiritus, tilvirket paa St. Croix. Ved »Rombodholder« forstaas den, der har Bevilling til at holde Rombod paa St. Croix.

§ 2. Den af en Romtilvirker fremstillede Rom, som han ikke forbruger i sin egen Husholdning, maa han ikke sælge eller paa anden Maade overlade til andre end Rombodholderne, medmindre Rommen er bestemt til Videresalg til Rombodholderne eller Udførsel fra St.

Croix, og der af Toldvæsenet føres Kontrol med, at saadant Videresalg eller saadan Udførsel finder Sted.

§ 3. Al Rom, der erhverves af Rombodholderne, skal indgaa i disses Oplagsrum.

Oplagsrummene sættes under Toldlukke, saaledes at Rom kun kan indføres i og udføres fra Oplagene ved Toldvæsenets Mellemkomst. Al i Oplagene indgaaende og af Oplagene udgaaende Rom maales af Toldvæsenet, som fører Regnskab over hver Rombodholders Beholdning.

I Romboderne maa Rom kun indføres fra de nævnte Oplag.

Rombodholderne have fri Adgang til deres Oplag under Iagttagelse af de Bestemmelser, som Toldvæsenet foreskriver.

§ 4. Af al Rom, der udtages fra Rombodholdernes Oplag (jfr. dog § 5), erlægges en Afgift af ikke under 1 Fr. (20 Cents) og ikke over $2^1/_2$ Fr. (50 Cents) for hver Gallon Rom, indeholdende indtil 54 pCt. ren Alkohol i Maal efter Tralles' Alkoholometer ved $15^5/_9{}^0$ Celsius (60^0 Fahrenheit). Rom af højere Styrke end 54 pCt. omsættes efter det fundne Maal og den fundne Styrke til Rom af 54 pCt. Styrke og afgiftsberigtiges som saadan.

Afgiftens Størrelse inden for de nævnte Grænser fastsættes for 3 Aar ad Gangen af Kolonialraadet.

Afgiften opkræves af Toldvæsenet og erlægges samtidig med, at Rommen udgaar fra Oplaget. Dog kan Toldvæsenet tilstaa Henstand med Afgiften for den udtagne Rom, indtil Udtagning næste Gang finder Sted, dog ikke udover en Maaned.

En Gallon regnes lig $3^3/_4$ Pot.

§ 5. Af Rom, der udtages fra Rombodholdernes Oplag for under Toldvæsenets Kontrol at udføres fra St. Croix, erlægges ingen Afgift.

Endvidere kan Finansministeren fastsætte Bestemmelser om, at der uden Erlæggelse af Afgift kan udtages Rom fra Oplagene for under fornøden Kontrol at anvendes til teknisk eller industrielt Brug paa St. Croix.

§ 6. Af det Beløb, som Afgiften indbringer, udredes forlods en Sum af 7,200 Fr. (1,440 vestindiske Daler) aarlig til St. Croix Rombodfond eller en Fond med lignende Formaal efter Ministerens Bestemmelse. Resten tilfalder St. Croix Kolonialkasse.

§ 7. Den Rombodholder, som indfører Rom i Romboden andet Steds fra end fra Oplaget, straffes 1ste Gang med en Bøde paa indtil 5,000 Fr. (1,000 vestindiske Daler); begaas Forseelsen 2den Gang, fortaber han sin Ret til Rombodhold, hvorhos hans Rombeholdning forbrydes.

Den Romtilvirker, som overtræder Forbudet i § 2, straffes 1ste Gang med en Bøde paa indtil 5,000 Fr. (1,000 vestindiske Daler); begaas Forseelsen 2den Gang, fortaber han sin Ret til Romtilvirkning, hvorhos hans Rombeholdning og Destillationsapparat forbrydes.

Naar nogen anden end en Romtilvirker sælger Rom til Forbrug paa St. Croix til andre end Rombodholdere med Vidende om, at Rommen ikke er afgiftsberigtiget, straffes han med en Bøde paa indtil 2,500 Fr. (500 vestindiske Daler), hvorhos hans Rombeholdning forbrydes.

§ 8. Rombodholderne og deres Folk ere pligtige til paa enhver

Tid af Døgnet at aabne Adgang for Toldvæsenet til Eftersyn af Romboderne samt til at give Toldvæsenet alle fornødne Oplysninger.

§ 9. De ved Salg af forbrudte Rombeholdninger og Destillationsapparater indkommende Beløb tilfalde Kolonialkassen.

§ 10. Af de i Henhold til denne Lov ikendte Bøder tilfalder Halvdelen Kolonialkassen, Halvdelen Angiveren. Saafremt Angiveren er i Politiets eller Toldvæsenets Tjeneste, fordeles den ham tilfaldende Andel af Bøden mellem Politiets eller Toldvæsenets Personale efter Politimesterens eller Toldforvalterens Bestemmelse.

§ 11. De fra denne Lov hidrørende Sager behandles som offentlige Politisager, dog at der paa tiltaltes Forlangende beskikkes ham en Defensor.

§ 12. Den ved Anordning af 4. Maj 1886, jfr. Anordning af 4. Juni 1898, fastsatte Afgift af Rombodhold paa St. Croix ophæves; endvidere bortfalde de øvrige i disse Anordninger indeholdte Bestemmelser, der ere i Strid med nærværende Lov.

§ 13. Af Rom eller anden Spiritus, som indføres til St. Croix, skal der — saafremt højere Told ikke skal erlægges ifølge Toldloven — svares en Toldafgift af samme Størrelse som den Afgift, der til enhver Tid er fastsat i Henhold til nærværende Lovs § 4 (jfr. § 5, 2det Stk.); Spiritus, der ikke kan graderes, ansættes til et Alkoholindhold af 100 pCt.

§ 14. Overgangsbestemmelse.

Ved Lovens Ikrafttræden maales Rombeholdningen saavel i Rombodholdernes Oplagsrum som i Romboderne. Af Beholdningen i Romboderne opkræves straks Afgift; dog kan Toldvæsenet give Henstand med dens Betaling, indtil der første Gang udtages Rom fra Oplaget.

§ 15. Denne Lov træder i Kraft samtidig med Lov om Ændringer i Koloniallov for de dansk-vestindiske Øer af 27. November 1863.

Frederik R.
(L. S.)

Vilh. Lassen.

Lov for St. Croix om Indførselstolden paa Spiritus, Vin og Øl.

§ 1. Af Spiritus af enhver Art, som indføres til St. Croix, svares en Told af 5 Fr. (1 vestindisk Daler) for hver Gallon.

1 Gallon regnes lig $3^3/_4$ Pot.

§ 3. Af Vin og Øl af enhver Art, som indføres til St. Croix, svares en Told af henholdsvis 25 pCt. og 20 pCt. af Værdien, denne fastsat i Overensstemmelse med St. Croix Toldbodtakst.

§ 3. Denne Lov træder i Kraft samtidig med Lov om Forbrugsafgift af Rom paa St. Croix.

Frederik R.
(L. S.)

Vilh. Lassen.

Lov om Bestyrelsen af St. Thomas Havn.

§ 1. St. Thomas Havn med dertil hørende Grunde og Bygninger, nemlig »Cowells Batteri«, Kølhalingspladsen, »The Hulks«, Fyret paa Myhlenfeldts Pynt, Karantæneanstalten og Kongeværftet, skal fremtidig eje sig selv og bestyres af et Havneraad under Finansministeriets Overtilsyn.

§ 2. Havneraadet bestaar af Guvernøren eller den under hans Sygdom eller midlertidige Fraværelse fra Øen af ham dertil befuldmægtigede som Formand samt 2 af Finansministeriet og 2 af Kolonialraadet for St. Thomas og St. Jan valgte Medlemmer.

Valgene gælde for 6 Aar, dog at det ene af de af Finansministeriet og det ene af de Kolonialraadet første Gang valgte Medlemmer efter Lodtrækning udtræde efter 3 Aars Forløb. De afgaaende kunne genvælges. De af Raadet valgte Medlemmer ere forpligtede til at modtage Valget, medmindre deres Undskyldning godkendes af Kolonialraadet, eller de allerede have beklædt saadan Stilling i 6 Aar eller have fyldt 60 Aar.

§ 3. Havneraadet træder sammen en Gang hvert Fjerdingaar og ellers saa ofte, Formanden sammenkalder det, eller naar mindst 3 af de øvrige Medlemmer fremsætte Begæring derom.

Formanden affatter og forelægger hvert Aar et Overslag over Havnens Indtægter og Udgifter for det følgende Aar fra 1. April til 31. Marts. Efter at dette Overslag er behandlet i og vedtaget af Havneraadet, indsendes det til Finansministeriets Godkendelse, ledsaget af Raadets Bemærkninger.

Ligeledes har Raadet at indsende Havnens aarlige Regnskab til Finansministeriets Revision og Decision.

Raadet afgiver Betænkning over alle Havnen vedkommende Sager, som forelægges det af Finansministeriet. Dets Erklæring indhentes om ethvert Spørgsmaal vedrørende Ordningen af Havnevæsenets Forhold til Kommunen.

Raadet er berettiget til at indgive Andragender til Ministeriet om ethvert Havnevæsenet vedkommende Anliggende, og ethvert af Raadets Medlemmer har Ret til for Raadet at fremsætte Forlag i saa Henseende.

Finansministeren fastsætter Havnetaksterne og udfærdiger de fornødne reglementariske Bestemmelser om Havnens Forvaltning og Afbenyttelse efter forud indhentet Betænkning fra Havneraadet.

§ 4. Under Havneraadet ansættes en Havnemester, som udnævnes af Finansministeriet efter Havneraadets Forslag. Han fører det daglige og umiddelbare Tilsyn med Havnen og forestaar den daglige Drift i Henhold til Havnens Budget samt de gældende Love og Bestemmelser.

§ 5. Der tillægges St. Thomas Havnekasse alle Indtægter, der hidrøre fra Havnen, derunder Skibsafgifter, Karantænegebyrer og Indtægter ved Lods- og Havnevæsenet.

Udgifterne til Havnens Forvaltning, derunder Lønninger til Havnemesteren og Havnens øvrige Personale, til Havnens Vedligeholdelse og

Belysning, til Karantænevæsenet samt til afgaaede Funktionærers Pensionering m. m. afholdes af Havnekassen.

Af Havnekassens Overskud, efter at de ovennævnte Udgifter ere fradragne fra de ovennævnte Indtægter, tilfalder der forlods Kommunen St. Thomas og St. Jan $^1/_2$ dog ikke over 50,000 Fr. aarlig, medens Resten henlægges som en særlig Fond, der tilhører St. Thomas Havn og er bestemt til at anvendes til dennes Bedste. Af denne Fond afholdes Udgifterne til Havnens Forbedring samt til Forrentning og Afbetaling af de i dette Øjemed optagne Laan. Naar det skulde vise sig, at Fonden bliver større, end fornødent til Fyldestgørelse af Havnens Krav, bliver det ad Lovgivningsvejen at bestemme, hvorledes der til Fordel for Øen St. Thomas skal forholdes med det overskydende.

Uden Finansministeriets Samtykke kan Havnen ikke optage Laan, der ikke kunne tilbagebetales i det løbende Regnskabsaar.

§ 6. De nærmere Regler om Havneraadets Forretningsorden, om Ordningen af Havnekassens Regnskabsvæsen samt om Havnemesterens og det øvrige Personales tjenstlige Forhold, fastsættes af Finansministeriet.

§ 7. Denne Lov træder i Kraft samtidig med Lov om Ændringer i Koloniallov for de dansk-vestindiske Øer af 27. November 1863.

Frederik R.
(L. S.)

Vilh. Lassen.

Lov om Told- og Skibsafgifter paa St. Thomas og St. Jan.

§ 1. Alle Varer kunne indføres til St. Thomas og St. Jan saavel fra indenlandsk som fra fremmed Sted. Skydevaaben, Ammunition, brandfarlige og eksplosive Stoffer kunne dog kun indføres under Iagttagelse af de Kontrolbestemmelser, som foreskrives af Guvernementet.

a. § 2. Følgende Varer indgaa toldfrit:

1. Alle Varer, som til offentlig Brug indføres for den danske Statskasses eller Kolonialkassens Regning.
2. Frisk Fisk og Skildpadder; friske Frugter og Grøntsager samt andre Have- og Markvækster til Føde; Stenkul; Muler og Æsler; trykte Bøger og Blade; Guld og Sølv i Barrer samt Mønt; brugt- Rejse og Flyttegods, naar det er den rejsendes eller indflyttendes Ejendom.
3. Fade til Sukker, Rom og Mallas; Staver, Bundstykker, Tøndebaand; Avlsredskaber; Redskaber til Sukkerkogning og Romtilvirkning samt til Sukkermøller; Mølletømmer, ildfaste Sten; Maskineri og Dele deraf; Gødning — alt, saafremt disse Genstande indføres til Forbrug paa St. Jan og ikke ilandbringes paa St. Thomas. Naar derimod Genstandene ilandbringes paa St. Thomas, svare de den sædvanlige under Litr. c. fatsatte Indførselstold; den saaledes erlagte Told tilbagebetales, saafremt det paa en for Toldvæsenet tilfreds-

stillende Maade godtgøres, at Varerne senere ere komne til Anvendelse i Landbruget paa St. Thomas eller St. Jan.

4. Alle paa St. Croix fortoldede Varer, som indføres i danske Fartøjer og ledsages af Toldseddel, der godtgør, at Varerne ere fortoldede paa St. Croix.

5. Alle paa St. Croix frembragte og i danske Fartøjer indførte Varer.

b. Med Hensyn til Indførselstold af Skibe, Baade og Fartøjer gælde fremdeles Bestemmelserne i Anordning af 8. September 1871.

c. Af alle andre Varer svares i Indførselstold 6 pCt. af den Værdi, som Varerne havde paa sidste Afskibningssted, derunder indbefattet samtlige Omkostninger ved Varernes Levering frit ombord paa sidste Afskibningssted.

d. Af Varer, som forblive uoplossede i Skibet og atter udgaa med dette, samt af Varer, som overlosses fra Skib til Skib og enten i Konnossementet eller i en speciel Angivelse ere anførte som bestemte direkte til andet Sted end St. Thomas og St. Jan, erlægges ingen Indførselstold.

§ 3. Af Sukker tilvirket paa St. Thomas eller St. Jan erlægges ved Udførselen 5 pCt. af Værdien i Told.

Af Rom og Mallas tilvirket paa St. Thomas eller St. Jan erlægges ved Udførselen 6 Bit pr. Gallon à $3^{3}/_{4}$ Pot.

Alle andre Varer ere fritagne for Udførselstold.

§ 4. Guvernementet bemyndiges til:

1) at tilstaa Dampskibe under fremmed Flag, som ere i regelmæssig og stadig Fart imellem de dansk-vestindiske Øer, lige Behandling med Dampskibe under dansk Flag i samme Fart i Henseende til Skibs- og Toldafgifter;

2) at tilstaa Damp- og Sejlskibe, som ere i regelmæssig og stadig Fart paa St. Thomas, hensigtsmæssige Friheder med Hensyn til Lossen og Laden i Havnen samt Tilladelse til under fornøden Kontrol, uden Tolds Erlæggelse, at overlosse eller oplægge Fornødenhedsartikler, der for Rederiets Regning indføres i dettes egne Skibe og udelukkende ere bestemte til igen at udføres i Skibene til Forbrug ombord i disse.

3) at tilstaa toldfri Oplæggelse under Toldvæsenets Kontrol i private Pakhuse af saadanne Varer, som indføres til midlertidig Oplæggelse og ere bestemte til at genudføres.

Til Sikkerhed for den Indførselstold, som skal erlægges af de oplagte Varer, saafremt de ikke genudføres, har Toldkassen første Panteret i de oplagte Varer og Fortrinsret til Betaling af samtlige Importørens øvrige Ejendomme, Varer eller Effekter. Guvernementet kan bestemme, at der tillige skal stilles yderligere Sikkerhed. Importøren maa underkaste sig den Kontrol med de oplagte Varer og med deres Ind- og Udførsel, som af Toldvæsenet anses for fornøden, og afholde alle dermed forbundne Udgifter.

Ere Varerne ikke genudførte inden 2 Aar efter Indførselen, bliver Indførselstolden straks at erlægge; dog kan Guvernementet paa be-

timelig indgiven Ansøgning bevilge en forlænget toldfri Oplæggelse for indtil 1 Aar ad Gangen.

For Misligheder ved Oplæggelsen er Importøren ansvarlig efter de almindelige Bestemmelser i Anordningen af 23. Oktober 1885.

§ 5. Anordningen af 23. Oktober 1885 §§ 1—4 og 36 ophæves. Anordningens øvrige Bestemmelser vedblive at være gældende.

§ 6. Denne Lov træder i Kraft samtidig med Lov om Ændringer i Koloniallov for de dansk-vestindiske Øer af 27. November 1863.

§ 8. Denne Lov vil være at revidere inden 5 Aar efter dens Ikrafttræden.

Frederik R.

(L. S.)

Vilh. Lassen.

Lov om Ændringer i Pensionsloven for Dansk Vestindien.

§ 1. § 6, 1ste Stykke, i Pensionslov af 4. December 1863 for de under Kolonialbestyrelsen henhørende Embedsmænd og disses Enker og Børn affattes saaledes:

Naar en fra et Embede i Dansk Vestindien med Pension eller Ventepenge efter denne Lov afskediget Embedsmand forlader Dansk Vestindien, forandres hans Pension eller Ventepenge, saalænge han er fraværende, fra Francs til Kronemønt efter følgende Regel:

af de første 2,000 Francs forandres hver Franc til . . . . 60 Øre.
af de næste 2,000 — — — — - . . . . 50 —
af det øvrige Beløb — — — - . . . . 40 —

Derhos bortfalder den Del af Pensionen, der efter denne Omregning overstiger 6,000 Kr. aarlig.

§ 2. Bestemmelsen i Pensionslovens § 20, hvorefter 1 vestindisk Daler regnes lig med 2 Daler Rigsmønt eller 4 Kroner, ændres derhen, at 1 dansk-vestindisk Daler (5 Francs) er lig med 3 Kr. 60 Ø.

§ 3. Denne Lov træder i Kraft samtidig med Lov om Ændringer i Koloniallov for de dansk-vestindiske Øer af 27. November 1863.

Den finder ikke Anvendelse paa de før Lovens Ikrafttræden pensionerede Embedsmænd eller Embedsmænds Enker og Børn, ej heller paa de Embedsmænd eller paa Enker og Børn efter de Embedsmænd, som ere ansatte før Lovens Ikrafttræden.

Frederik R.

(L. S.)

Vilh. Lassen.

Lov om Lønninger for forskellige Embeds- og Bestillingsmænd i Dansk Vestindien.

I. Guvernementet.

§ 1. Guvernøren lønnes med 30,000 Fr. aarlig. I Bordpenge tillægges der ham 10,000 Fr. aarlig. Guvernementshusene paa St. Thomas og St. Croix stilles paa de Vilkaar og med de Begrænsninger, som af

Finansministeren fastsættes, til Guvernørens Raadighed og holdes for Statskassens Regning forsynede med Møblement, Glas og Porcelæn.

Der tillægges den nuværende Guvernør et personligt Tillæg af 5,000 Fr. aarlig.

§ 2. Guvernementssekretæren lønnes med 14,000 Fr. aarlig. Han er efter Guvernørens nærmere Bestemmelse forpligtet til vekselvis at tage Ophold paa Øerne St. Thomas og St. Croix, og oppebærer til Vederlag herfor et Tillæg af 1,000 Fr. aarlig, som ikke medtages ved Pensionsberegning.

4 Guvernementsfuldmægtige lønnes hver med 6,000 Fr. aarlig. Den ene af Fuldmægtigene fungerer som Ekspeditionssekretær og er ligesom Guvernementssekretæren forpligtet til vekselvis at tage Ophold paa Øerne St. Thomas og St. Croix. Han oppebærer foruden sin Lønning et aarligt Vederlag af 3,000 Fr., som ikke medtages ved Pensionsberegning.

II. Rets- og Politivæsen.

§ 3. Retsembedsmanden paa St. Thomas med St. Jan lønnes med 13,000 Fr., Retsembedsmændene i Christiansteds og i Frederiksteds Retskredse hver med 11,000 Fr. aarlig. I Befordringsgodtgørelse oppebære de hver 1,500 Fr. aarlig.

§ 4. 4 Retsfuldmægtige eller Politiassistenter lønnes hver med 6,500 Fr. aarlig. Der tillægges hver af dem 750 Fr. aarlig i Befordringsgodtgørelse.

Politiassistenterne paa St. Thomas og St. Jan faa fri Bolig. Saafremt der som Politiassistent paa St. Jan ansættes en Læge, skal han foruden den fastsatte Lønning som Politiassistent have et Tillæg aarligt af 1,000 Fr. for at øve gratis Lægetilsyn paa Øen.

III. Told- og Postvæsenet.

§ 5. Toldforvalterne i Frederiksted og Christiansted lønnes hver med 9,500 Fr. aarlig, De skulle uden særskilt Vederlag besørge Stedets Postmesterforretninger. Postmesteren paa St. Thomas lønnes med 10,000 Fr. aarlig. Han er forpligtet til at besørge Toldvæsenets Forretninger paa St. Thomas mod et aarligt Vederlag af 2,000 Fr., der ikke medtages ved Pensionsberegning.

Postmesterforretningerne paa St. Jan udføres uden særskilt Vederlag af den dér ansatte Politiassistent.

§ 6. Postfuldmægtigen paa St. Thomas lønnes med 6,000 Fr. aarlig. Han er forpligtet til uden særskilt Vederlag at deltage i Udførelsen af Toldvæsenets Forretninger paa St. Thomas.

En Toldkontrolør ved hvert af Toldstederne paa St. Croix lønnes med 5,000 Fr. aarlig.

IV. Skolevæsenet.

§ 7. Den for Øerne fælles Skoledirektør lønnes med 12,000 Fr. aarlig og til Rejse- og Befordringsudgifter oppebærer han 1,500 Fr. aarlig.

V. Almindelige Bestemmelser.

§ 8. Guvernementssekretæren, Guvernementsfuldmægtigene, Retsembedsmændene, Toldforvalterne paa St. Croix, Postmesteren og Postfuldmægtigen paa St. Thomas samt Skoledirektøren tillægges der i Alders-

tillæg efter 5 Aars Tjeneste 750 Fr. aarlig og efter andre 5 Aars Tjeneste yderligere 750 Fr. aarlig. Retsfuldmægtigene eller Politiassistenterne og Toldkontrolørerne tillægges der i Alderstillæg efter 5 Aars Tjeneste 500 Fr. aarlig.

Ved Beregningen af den Tjenestetid, hvorefter Alderstillæget bestemmes, bliver der for de Embeder, der besættes af Kongen, at gaa ud fra det Tidspunkt, da Embedsmanden har erholdt kongelig Udnævnelse i det paagældende Embede, for Underdommernes, Toldforvalternes og Toldkontrolørernes Vedkommende fra den Dag, de fik Udnævnelse henholdsvis som Underdommer, Toldforvalter og Toldkontrolør. For Retsfuldmægtigene beregnes Alderstillæget fra Tiden for deres første Ansættelse i saadan Stilling i Dansk Vestindien.

§ 9. Postmesteren samt Skoledirektøren paa St. Thomas udnævnes fremtidig af Kongen.

§ 10 Det hvert Embede tillagte Kontorholdsvederlag, derunder Lønningerne til de lavere ikke i denne Lov nævnte Bestillingsmænd, bestemmes paa Finansloven eller vedkommende Kolonialkasses Budget.

§ 11. Den Befordringsgodtgørelse, der foran er tillagt forskellige Embeder og Bestillinger, tilkommer den vedkommende Stilling med det for hver især ansatte Beløb indtil Udgangen af Finansaaret 1909–10. Derefter fastsættes Beløbets Størrelse ved Finansloven eller vedkommende Budget for 5 Aar ad Gangen.

Indtil St. Jans Jurisdiktion er bleven indlagt under St. Thomas Jurisdiktion, vil dog den i § 3 ommeldte aarlige Befordringsgodtgørelse ikke være at udbetale til Politimesteren paa St. Thomas, som indtil da vil erholde Betaling for den ved hver enkelt Forretning til Befordring forvoldte Udgift efter en af Guvernementet fastsat Takst, dog ialt ikke udover 1,500 Fr. aarlig.

§ 12. Anordning af 14. Marts 1883 om Organisationen af Overbestyrelsen paa de dansk-vestindiske Øer m. m. ophæves.

§ 13. Saavidt Tjenesten tillader det, kan der tilstaas de i denne Lov ommeldte Embeds- og Bestillingsmænd i Løbet af hvert Tidsrum af 4 Aar 4 Maaneders Rejsetilladelse med fuld Lønning For et saadant Tidsrum gælder følgende Forpligtelse til at modtage Konstitution uden Lønningsforhøjelse:

for Guvernementssekretæren Konstitution som Guvernør;
- Guvernementsfuldmægtige — — Guvernementssekretær, Retsembedsmand, Toldforvalter eller Postmester;
- Retsfuldmægtige Konstitution som Retsembedsmand;
- Toldkontrolører — — Toldforvalter og
- Postfuldmægtigen — — Postmester.

§ 14. Bestemmelserne i nærværende Lov gennemføres, snarest ske kan, og senest ved første indtrædende Ledighed i de Embeder, hvis Lønningsforhold paavirkes af Loven.

Frederik R.
(L. S.)

Vilh. Lassen.

Lov om et Gendarmerikorps i Dansk Vestindien.

§ 1. Den dansk-vestindiske Hærstyrke vil være at ophæve. I Stedet derfor oprettes der et militært Gendarmerikorps. Til dette Korps overgaa de tilstedeværende militære Beholdninger af Krigsmateriel m. m., derunder indbefattet de Hærstyrken tilhørende Heste.

Gendarmerikorpsets Opgave er at vaage over den offentlige Orden og Sikkerhed i Dansk Vestindien. I den daglige Polititjeneste samvirker det med det stedlige Politi i Overensstemmelse med de af Guvernøren udstedte Forskrifter.

§ 2. Gendarmerikorpset, over hvilket Guvernøren er øverstbefalende, bestaar af:

Paa St. Croix:
Chefen,
2 Premierløjtnanter,
3 Oversergenter,
4 Sergenter og
80 menige, hvilken Styrke fordeles mellem de 3 Garnisonssteder: Christiansted, Frederiksted og Kingshill.

Paa St. Thomas:
1 Premierløjtnant,
1 Oversergent,
1 Sergent og
30 menige.

Ved Gendarmeriet ansættes derhos en Bøssesmed. Af de menige kan Guvernøren udnævne indtil 4 til Korporaler og indtil 4 til Underkorporaler.

Korpset har 33 Heste.

Naar Guvernøren finder, at særlige Forhold gøre det nødvendigt, kan han midlertidig overføre Tropper fra den ene Ø til den anden.

Auditørforretningerne ved Gendarmerikorpsets Afdelinger besørges uden særligt Vederlag af de vedkommende Underdommere, Lægeforretningerne af Læger, som Guvernøren dertil antager.

§ 3. De menige hverves blandt de i Moderlandet værnepligtige for en Tjenestetid af 3 Aar fra Ankomsten til Vestindien at regne. De antages fortrinsvis blandt dem, der have gennemgaaet den første samlede Uddannelse ved deres Vaaben og tillige tilendebragt den fortsatte Tjeneste, hvis de have været udtagne hertil (jfr. Hærloven af 6. Juli 1867 §§ 13 og 16). Undtagelsesvis kunne de med Krigsministeriets Samtykke antages forinden. Efter Udløbet af den paatagne Tjenestetid kan der med Guvernørens Samtykke tilstaas Forlængelse af Tjenestetiden.

De hvervede blive, naar de have tjent 3 Aar i Korpset, at overføre i Forstærkningen og efter 6 Aars Tjeneste at udslette af Rullen. § 62 i Lov om Værnepligt af 6. Marts 1869 ophæves.

§ 4. Officers- samt Oversergent- og Sergentpladserne i Korpset besættes med Officerer og Underofficerer af Hæren. De ansættes for en

Tid af 3 Aar. Med Guvernørens Samtykke kan der tilstaas Forlængelse af Tjenestetiden.

Som Betingelse for Antagelse kræves for Chefens Vedkommende, at han har gjort tolv, for de øvriges Vedkommende, at de have gjort fem Aars Tjeneste i Hæren, henholdsvis som Officerer og Underofficerer.

Saafremt der til Chef for Korpset antages en Officer, der ikke har opnaaet Kaptajns Grad i Hæren, tillægges der ham saadan Grad, saa længe han beklæder Stillingen som Chef.

De saaledes midlertidig i Dansk Vestindien ansatte Officerer og Underofficerer sættes i det Tidsrum, denne Tjeneste varer, udenfor Nummer i deres Vaaben uden Lønning. Ved deres Tilbagekomst efter den midlertidige Tjenestetids Udløb indtræde de straks i Nummer og i den Lønningsklasse, hvortil de efter deres Grad og Aldersorden høre, uanset om der paa det Tidspunkt haves Nummer ledigt.

Medens de høre til Gendarmerikorpset, lønnes de efter de for dette gældende Bestemmelser.

I Henseende til Pension og Invalideforsørgelse regnes Tjeneste i Gendarmerikorpset lige med Tjeneste i Hæren, dog saaledes at der ved Pensionsberegning kun tages Hensyn til den Lønning, som vilde have tilkommet den paagældende ifølge hans Stilling i Hæren.

Officererne i Korpset maa ikke ansættes i Embede eller Bestilling under den civile Administration samtidig med deres Tjeneste i Korpset, medmindre Tilladelse dertil gives af Finansministeriet for hvert enkelt Tilfælde.

§ 5. Lønningerne for Gendarmerikorpset fastsættes saaledes:

A. Officerernes Lønninger:

Chefen	8,000	Fr. aarlig
2 Premierløjtnanter, hver	6,000	- —
1 do.	5,000	- —

B. Underofficerernes og de meniges Lønninger:

Oversergenterne, hver	3,250	Fr. aarlig
Sergenterne —	3,000	- —
Bøssesmeden	3,000	- —

De hvervede faa hver 3 Fr. 25 Bit pr. Dag, hvorhos der tilstaas Korporaler og Underkorporaler et Kommandotillæg af henholdsvis 200 og 100 Fr. aarlig.

Officerer, Underofficerer og menige have frit Kvarter.

Underofficerer og menige faa fri Overmundering; Underofficerer, som maatte foretrække at holde sig selv med Overmundering, have dog Ret hertil, og der tilkommer dem da Godtgørelse herfor efter de i Hæren gældende Regler samt i Ekviperingsgodtgørelse 500 Fr. ved Udrejsen og 450 Fr. ved Hjemrejsen.

Officererne, Oversergenterne, Sergenterne og Bøssesmeden behandles i Sygdomstilfælde efter de for Hæren til enhver Tid gældende Regler.

De hvervede have fri Medicin og fri Lægebehandling samt endvidere mod Indeholdelse af den halve Lønning fri Hospitalsbehandling.

Naar Naturalforplejning finder Sted, kan det til Dækning af Udgifterne nødvendige Beløb indeholdes i Lønningen, dog ikke udover 1 Fr. 75 Bit for hver Dag den paagældende deltager i Naturforplejningen.

Ved Antagelsen faar hver af de hvervede i Haandpenge 30 Kroner.

§ 6. Officerer og Underofficerer af Hæren, der ansættes til Tjeneste i Gendarmerikorpset, faa halv Lønning fra Ansættelsesdagen, indtil de tiltræde Tjeneste i Vestindien, og ligeledes fra Dagen for deres Afrejse derfra, indtil de paa ny melde sig til Tjeneste i Hæren. De hvervede faa halv Lønning fra Antagelsen indtil Udrejsens Begyndelse, men ingen Lønning, saa længe Udrejsen varer.

Officererne faa endvidere 600 Fr. til Udgifter ved Udrejsen og det samme Beløb til Hjemrejsen samt i Ekviperingsgodtgørelse 600 Fr. ved Udrejsen og 450 Fr. ved Hjemkomsten.

Underofficererne og de menige faa fri Ud- og Hjemrejse eller en hertil svarende Godtgørelse.

§ 7. Der tilstaas ved Udtrædelsen de hvervede, der have gjort mindst 3 Aars uafbrudt god Tjeneste i Korpset, 300 Fr. for hver fulde 3 Aars Tjeneste.

Guvernementet kan tilstaa menige, der efter 3 Aars Tjeneste paa ny lade sig hverve, en fast Løn af 2,000 Fr. aarlig. De kunne endvidere med Guvernementets Tilladelse tage Bolig udenfor Kasernen og gifte sig og faa da tillige Kvartergodtgørelse.

§ 8. De for den hidtilværende vestindiske Hærstyrke gældende Rettergangs- og Straffebestemmelser ere anvendelige paa Gendarmerikorpset, indtil anden Ordning træffes ved særlig Lov.

9. De i Anordning for St. Croix af 5. November 1880 givne Bestemmelser om Tilvejebringelse under overordentlige Forhold af Ride- og Trækdyr til Hærstyrken finde ogsaa Anvendelse med Hensyn til Gendarmerikorpset.

§ 10. Finansministeren gennemfører de i denne Lov indeholdte Bestemmelser og giver de fornødne Forskrifter vedrørende Overgangen fra Hærstyrke til Gendarmerikorps. Ministeren er bemyndiget til at fastsætte de Vilkaar, paa hvilke det kan tillades Officerer, Underofficerer og menige, der ere tjenestegørende ved Hærstyrken, at indtræde i Gendarmerikorpset.

§ 11. Der opføres paa Kingshill paa St. Croix en Kaserne, Kongshøj Kaserne, med Benyttelse af de der værende Bygninger og Ruiner. Kasernen skal kunne afgive Bolig for en gift Officer samt 30 menige Gendarmer. Til dette Byggeforetagende maa anvendes 79,000 Fr.

§ 12. Denne Lov skal revideres inden 6 Aar fra dens Ikrafttræden.

Frederik R.
(L. S.)

Vilh. Lassen.

Altingets Besøg.

Fra Konsejlspræsidenten og Rigsdagens Formænd er udgaaet en Meddelelse om Altingets Besøg. Det fremgaar deraf, at Besøget vil strække sig over Dagene fra den 18. til den 30. Juli.

Som Forretningsudvalg fungerer Bureauchef *Kretz* samt de Herrer Kaptajn i Søværnet *C. Ryder* og Professor ved Landbohøjskolen *C. V. Prytz*, der begge ere godt kendte med islandske Forhold, tildels ogsaa med Medlemmer af Altinget.

Endvidere har Udvalget suppleret sig med følgende Medlemmer: Premierløjtnant i Hæren *F. Cramer*, Kontorchef *B. Krenchel* og Birkefuldmægtig *Hugo Carstensen*.

Programmet for Opholdet er følgende:

Onsdag den 18. Juli, Aften, ankomme Altingets Medlemmer til Nordre Toldbodplads, hvor de modtages af Konsejlspræsidenten og Rigsdagens Formænd og Viceformænd, hvorefter de køre til Hotel Kongen af Danmark, hvor de bo under Opholdet her som Landets Gæster.

Torsdag den 19. Juli, Form. Kl. 11, finder der en Modtagelses-Højtidelighed Sted i den paa Universitetet værende Festsal. Højtideligheden overværes af Hans Majestæt Kongen.

Aften Kl. 7½ finder en Modtagelses-Seksa Sted i Rigsdagsbygningen med Have.

Fredag den 20. Juli, Form. Kl. 9, med Jernbane til Frederiksborg og Fredensborg.

Hans Majestæt Kongen har tilkendegivet Rigsdagens Formænd, at han agter at indbyde Altingets og Rigsdagens Medlemmer til en Déjeuner paa Fredensborg Slot.

Lørdag den 21. Juli besøges — efter Indbydelse af »de samvirkende Landboforeninger i Fyens Stift« — den af disse foranstaltede Jubilæumsudstilling i Odense.

Der tages fra København med Ekstratog Kl. 7 Morgen. Kl. ca. 11 Ankomst til Odense. Kl. ca. 11½ ere Deltagerne indbudte af Odense By til Frokost paa Byens Raadhus. Kl. 2 beses Dyrskuet. Senere samles Deltagerne til en Middag efter Indbydelse fra ovennævnte Landboforeninger. Om Aftenen med Ekstratog tilbage til København.

Søndag den 22. Juli Kl. 5 holder Rigsdagen Middag i Koncertpalæet, Bredgade 28 (»Odd Fellow-Palæet«). Derefter Sejltur til Skodsborg, hvor Aftenen tilbringes.

Mandag den 23. Juli Udflugt til Sydsjælland efter Indbydelse dels fra »Foreningen til Folkemøders Afholdelse i det sydøstlige Sjælland«, dels fra »Andelsudvalget« (Fællesrepræsentationen for Andelsforetagender).

Kl. 10 med Ekstratog til Køge. Frokost gives af ovennævnte Forening for Folkemøders Afholdelse. Derefter Folkemøde paa Køge Aas eller i Billesborg Skov.

Kl. ca. 4 med Ekstratog til Haslev, hvor Andelsmejeriet »Trifolium« m. v. beses. — Kl. 7 samles Deltagerne til en Middag efter Indbydelse fra Andelsudvalget.

Kl. ca. 9½ Ekstratog til Korsør, hvorfra — Kl. ca. 11½ — tages med Damper til Kolding, hvorfra Udflugten i Jylland tager sin Begyndelse.

Tirsdag den 24. Juli, Kl. ca. 7 Morgen, Ankomst til Kolding. Kl. ca. 8 med Ekstratog til Vejen Station.

Herfra — under Ledelse af Askov Folkehøjskole — Køretur i Omegnen, (hvor bl. a. P. la Cours Vind-Elektricitets-Station besøges). Frokost paa Højskolen. Køretur over Ladelund Landbrugsskole til Brørup Station.

Kl. ca. 3½ Ankomst til Esbjerg. — Besøg i Andelsslagteriet, i Statsslagteriet og i Havnen. — Kl. ca. 6 Middag efter Indbydelse fra Esbjerg By.

Onsdag den 25. Juli foretages — under Ledelse af Hedeselskabet — en Tur gennem Midtjylland.

Kl. ca. 6¾ Morgen med Ekstratog fra Esbjerg. Kl. 9 Ankomst til Studsgaard Station. Herfra køres over Hjortsballehøj til Hesselvig. Frokost paa Hesselvig. Engene beses.

Derpaa køres videre til Pontoppidans Mosestation, hvortil der ankommes Kl. ca. 4. Mosestationen beses, og der indtages her, efter Indbydelse fra Herning By, en lille Forfriskning.

Kl. ca. 5½ med Ekstratog fra Herning. Kl. 6,50 Ankomst til Viborg. Domkirken beses. Derefter Middag efter Indbydelse fra Viborg By.

Torsdag den 26. Juli. Kl. 7½ fra Viborg pr. Vogn over Hald og Dollerup til Stendalsgaard. Kl. 11—12 Frokost. Derefter Spadseretur i Plantagen. Kl. ca. 12½ pr. Vogn til Frederiks Station. Derfra med Jernbane tilbage til Viborg. — Denne Udflugt ledes af »Rigsdags-Udvalget«.

Kl. 1 med Ekstratog til Aarhus, hvor der ankommes Kl. ca. 3. Under Ledelse af Aarhus Kommune beses forskellige Se-

værdigheder. Derefter Middag efter Indbydelse af Aarhus Kommune. Om Aftenen pr. Damper til København.

Fredag den 27. Juli, Form. Kl. 11, Sammenkomst i Odd Fellow-Palæet efter Indbydelse fra »Independent Order of Odd Fellows« samt Frokost.

Efterm. Kl. 6½ selskabelig Sammenkomst paa den kgl. Skydebane efter Indbydelse fra Foreningen »De danske Atlanterhavsøer«.

Lørdag den 28. Juli, Form. Kl. 10, Udflugt til Roskilde. Frokost.

Hs. Maj. Kongen har tilkendegivet, at han agter at indbyde Altingets Medlemmer og Repræsentanter for Rigsdagen til en Middag paa Amalienborg.

Søndag den 29. Juli giver Københavns Kommune Kl. 6 Middag paa Raadhuset.

Mandag den 30. Juli, Kl. 10 Form., Afrejse fra Nordre Toldbod.

Som bekendt er det kun Christian den Niende, der af danske Konger har besøgt Island, og det skete, som alle vide, i det Aar, fra hvilket Islands Opsving og Fremskridt datere sig. Dette Opsving turde indeholde Bevis nok for, at der ingen Fare er ved at give Islænderne et Selvstyre i deres egne Anliggender, man kan godt sige et Selvstyre uden Begrænsning eller Hindring. Der opstod snart efter Kong Christians Død det Rygte, at vor nye Konge mulig agtede at aflægge Island et Besøg snarest. Intet kunde i Virkeligheden være klogere end et saadant Skridt. Hvad enten der har været nogen Realitet bag Rygtet eller ej, et er sikkert, at Kong Frederik den Ottende snarest mulig har ønsket at stifte personligt Bekendtskab med Landets valgte politiske Repræsentanter, det islandske Alting. Tanken er fortræffelig; den fandt da ogsaa en hurtig Tilslutning hos alle Autoriteter hernede, og paa Island tør det siges, at den har vundet almindelig Billigelse. Begge Altingets Partier (Majoriteten, som Ministeren er udgaaet af, og Minoriteten eller Oppositionen, der tør betragtes som væsentlig ensartet) sluttede sig til Tanken og have modtaget Indbydelsen fra Konge og Rigsdag[1]).

---

[1]) Et Par Oppositionsblade i Reykjavik udtalte sig i Begyndelsen meget heftig imod Sagen, men det viste sig til alt Held, at de stode isolerede, og at Partiet ikke tog Hensyn til dem.

I og for sig er Sagen saa naturlig som den vel kan være; det kunde endogsaa forbavse en og anden, at ikke noget saadant er sket for længe siden. Grundene til, at det først nu er sket, ere sikkert mange, en Hovedgrund maa vel søges i de politiske Forhold her i Danmark i det hele i Perioden 1880—1900. Men sent er bedre end aldrig — og især hvad denne Sag angaar. Der har jo, som bekendt, været ført en heftig Forfatningskamp paa Island i de sidste 20 Aar af det 19. Aarhundrede. Parterne i denne Strid var det islandske Folk paa den ene og — ikke det danske Folk vel at mærke, men — den danske Justitsminister (eller højst det danske Ministerium paa den anden Side). Det danske Publikum har i Virkeligheden været ganske udenfor det hele. I den danske Presse er der enkelte Gange fremkommet Artikler af politisk Indhold, som vistnok meget faa have læst og som næppe heller egnede sig til at vække den slumrende Interesse. Her er det, Islænderne have gjort sig skyldige i en Fejl. De have ikke søgt det danske Folk. De have talt og skrevet, skrevet meget, i deres egne Blade og Tidsskrifter; de have holdt hinanden i Aande, og det var kun rigtigt, men de burde have forsøgt ved rolige og saglige Indlæg, helst saa officielle som muligt, at faa det danske Folk i Tale, og ikke — den danske Justitsminister alene.

En Meningsudveksling burde være blevet bragt i Stand; jeg tvivler ikke om, at den havde ført til noget godt; personlig Meningsudveksling, personligt Bekendtskab og Vilje til at forstaa hinanden er endnu bedre. Det forestaaende Altingsbesøg er Begyndelsen til en saadan, thi skønt det ikke har egentlig politisk Baggrund eller politisk Øjemed, ville politiske og statsretlige Forhold dog sikkert komme til at spille en Rolle i Samtaler mellem de islandske Politikere og de danske, Mand og Mand imellem. De islandske Altingsmænd ville ogsaa sikkert faa det Indtryk, at man hernede i Danmark ikke vil Islænderne andet end godt, og det oprigtigt. Derfor have ogsaa alle Venner af Island hilst dette Besøg med Glæde.

Det her offentliggjorte Program viser ved sin Righoldighed, at Øjemedet med Besøget ikke blot er at tilbringe nogle Dage sammen i lutter Selskabelighed, men ogsaa at give de islandske Altingsmænd Lejlighed til at sætte sig ind i eller dog faa en Forestilling om dansk Vindskibelighed og Kultur i vore Dage. Dette er fortræffeligt og kan paa mange Maader virke inciterende

og befrugtende. Ganske vist er der kun 6—8 af Altingsmændene, der, saavidt jeg i Øjeblikket kan se, ikke før have besøgt Danmark; men af de øvrige, der have opholdt sig her en længere eller kortere Tid (især da de, der have studeret ved Universitetet, omkring 16), er der i Virkeligheden særdeles faa, der have haft Lejlighed til at se sig ret meget om i Landet. To af de Bønder, der ere Altingsmænd, vides dog at have opholdt sig her en Tid paa Landet, og de bevare derom gode Minder, efter hvad de have fortalt mig.

Det kunde maaske interessere Læserne at vide Besked om, hvem de islandske Altingsmænd bestaa af, og derfor vil jeg her give en kort Oversigt. At de fleste ere Embedsmænd er i og for sig ret naturligt. Der findes da 9 Præster el. Gejstlige (deriblandt Præsteskolens Lektor og en Docent ved samme Skole), en teologisk Kandidat (der er Ejer og Redaktør af Bladet Tjodolfur); af disse har kun én studeret ved Københavns Universitet; saa er der 10 Jurister (Ministeren, Sysselmænd, den forhenværende Landshøvding, Amtmand osv.), 8 Bønder, 4 Købmænd (eller 5, da en forhenværende Sysselmand nu er Købmand og tillige Redaktør), 3 Læger, 1 forhenværende Rektor, 1 Bankbestyrer, 1 Bibliotekar og Museumsbestyrer (har studeret ved Universitetet), en Realskolelærer (ligeledes) og endelig en Docent ved Københavns Universitet.

Jeg slutter denne lille Artikel med et oprigtigt Ønske om, at det forestaaende Møde mellem islandske og danske Politikere maa føre til en god gensidig Forstaaelse af blivende Varighed, at det maa indlede en ny Epoke i Samlivet mellem Danske og Islændere, der trods megen indbyrdes Ulighed ere saa nærbeslægtede, og som maaske netop paa Grund af Uligheden kunne lære af hinanden.

Finnur Jónsson.

Klimatfaren før og nu.

Foredrag i Koloniudstillingen i København 19. Juli 1905
af Prof., Dr. med. *Edv. Ehlers.*
(Efter Talerens Manuskript.)

Ethvert Klima har sine sanitære Plager, og inden vi begynde paa at formulere vore Klager mod de varme Landes Klimatfare, er det ikke mere end retfærdigt at fremhæve, at er der

nye Farer, man udsætter sig for ved at vandre ud, saa er der til Gengæld andre, man slipper for.

Tænk paa, hvilken herlig Ting det er at slippe nogenlunde fri for det barske, nordiske Klimas utaalelige Forkølelsessygdomme. Endnu vigtigere er det, at Europæeren eller rettere Europæerens Børn i Dansk-Vestindien er forskaanede for de hærgende og ødelæggende Børnesygdomme. Skarlagensfeber, Difteritis og Mæslinger kendes derude næsten kun af Navn.

I forrige Aarhundrede var det en meget risikabel Sag at rejse til de varme Lande, selv til saadanne, hvor Europæeren havde Overtaget og var Herre over de Faktorer, af hvilke de sanitære Forhold den Gang antoges at være afhængige. Jeg tænker særlig paa Spørgsmaalet, om der fandtes store Sumpe eller andre stillestaaende Vandpytter. Thi indtil de allersidste Aar af forrige Aarhundrede indskrænkede vort Kendskab til Koldfeberens Aarsag sig væsentligst dertil, at man var enig om at give den Navnet Sumpfeber og anerkende, at den gjorde sin rigeste Høst i Nærheden af store Sumpe, medens man var mere i Sikkerhed paa tørt og højt liggende Steder og kunde undgaa den ganske oppe i Bjærgene. Man forestillede sig almindelig, at den skyldtes giftige Uddunstninger fra Sumpene, der især ved Aftenstid bredte sig ind i de Boliger, der laa for nær ved Sumpene, eller angreb Rejsende, der havde maattet søge Teltleje for en Nat i de farlige Omgivelser.

Men det var kun taagede og ubestemte Forestillinger, man havde om det formodede Smitstof (M i a s m a), der antoges knyttet til Sumpenes Uddunstninger. Ligesom Datidens Brøndgravere troede, at der paa Bunden af Brønden lurede et Fantasidyr (»B a s i l i s k e n«), om hvilket vi i vore Dage véd, at dette »Dyr« er den irrespirable og derfor dræbende Kulsyre, og ligesom man i samme Periode troede paa »Vampyrer«, der sugede Nattevandrerens Blod, saaledes tænkte man ogsaa om Sumpfeberen, der kunde suge Blodet ud af Kinderne paa dem, der levede for nær ved Sumpene.

Man v i d s t e intet bestemt om Aarsagsforholdene.

Hvor Sumpene udtørredes ved Dræning eller Tilplantning, der forsvandt ogsaa Sumpfeberen, saaledes som vi herhjemme have set den forsvinde — sidst fra Lolland og Lyngbyegnen.

Allerede i Oldtiden er det bleven paastaaet, at Malaria skyldtes Insektstik (C o l u m e l l a, V a r r o, V i t r u v i u s), en Tro, der

altid har været fast indgroet hos Hyrderne i den romerske Campagna. — *Emin Pascha* (Dr. *Schnitzler*), der aldrig sov uden Moskitonet, hævdede al Tid, at dette var Grunden til, at han undgik Malaria. Smitstoffet kunde ikke trænge igennem Nettet.

Men alle disse Antagelser beroede kun paa ubestemte Fornemmelser og manglede Beviskraft. I Virkeligheden var Europæeren, der drog ud til Troperne, sikker paa sin Malaria.

I uheldigste Tilfælde døde han. Jeg glemmer aldrig mit første Besøg hos Tropeekviperingsfirmaet *v. Tippelskirch* i Berlin, da jeg skulde ekviperes til min Kretaekspedition 1900, og da *Tippelskirch* viste mig sit Album med Fotografier af de Opdagelsesrejsende og Koloniofficerer, der havde ladet sig ekvipere hos ham. Fotografierne af de kække, unge Ansigter var signerede med Kors ved Kors, der vel kun i de færreste Tilfælde smykker den ukendte Grav, som den unge Mand fandt i det fjærne Tropeland. Mindst den ene Trediepart, maaske mere, bukkede under. Man faar ganske det samme Indtryk af Oberstløjtnant *Jensen-Tuschs* nylig udkomne og højst interessante Værk om »Skandinaver i Kongo«, som ingen Udvandrer til Tropeland burde forsømme at læse inden Udrejsen.

I heldigere Tilfælde slap han hjem til Fædrelandet med ødelagt Helbred, særlig med Lever- eller Miltlidelser.

I heldigste Tilfælde slap han med lettere Anfald og kom sig. Man lagde ogsaa Mærke til, at enkelte Europæere tilsyneladende slap helt fri for Malaria; man forklarede dette som en Art Tilvænning til Klimaet, som man kaldte Akklimatisation, et Begreb, som Lægerne have tumlet frem og tilbage med og skrevet bindstærke Værker om.

I 1880 opdagede Franskmanden *Laveran* i Algier Aarsagen til Sumpfeberen, en lille Mikroorganisme, det saakaldte Plasmodie eller Malarialegeme, der lever i de røde Blodlegemer. Blodmangel er et fremtrædende Symptom ved Koldfeberen. Ved Blodindsprøjtninger paa sunde bevistes det, at disse Plasmodier virkelig var Aarsagen til Sygdommen, og i de følgende 20 Aar lykkedes det ved en Række Arbejder af Italienere (*Celli, Golgi, Marchiafava, Bignani, Sambon*), hvem særlig Spørgsmaalet om den romerske Campagna og Italiens andre Malariaegne interesserede, og Englænderne *Manson, Ronald Ross* (Nobelprisen 1904) o. a. at slaa fast, at det er Moskitos, der ere Bærere af disse

Plasmodier, som de ved Stik af syge Personer selv optage og overføre til sunde Personer.

Disse Undersøgelser have kostet mange Læger Livet; et af de beklageligste Tilfælde overgik *Mansons* egen unge Søn, som vilde bevise, at Malariamyg ogsaa i malariafrit Land (i London) kunde give Malaria, lod sig stikke, blev farlig syg, kom sig, men rejste Aaret efter til Borneo for at studere videre og jog sig dernede en Kugle gennen Hovedet i Febervildelse.

Det var allerede i Forvejen af Lægerne *Sambon* og *Low* bevist, at man kunde leve Maaneder igennen i den romerske Campagne ude ved Ostia, der er berygtet som Europas værste Feberzone, og arbejde i Jorden udsat for den glødende Sol uden at blive angrebet af Sumpfeberen, blot man ved Aftenens Frembrud trak sig tilbage i Læ for de fremmyldrende Moskitos til en lille Træbarakke, hvis Vinduer var forsynede med Staaltraadsnet, der formente Moskitos Adgang — og hvis Dør var dobbelt og forsynet med Portierenet.

Det er ikke alle Myggearter, der spille en Rolle for Forplantelsen af smitsomme Tropesygdomme, men vistnok væsentlig kun tre Arter, Culex, Anopheles og Stegomyia.

Vor almindelige Myg, Culex, er Omslæber af Udviklingsspiren til den Traadorm (Filaria), der fremkalder Dannelsen af de frygtede Elefantben, som ere saare hyppige paa St. Croix, hvor de kaldes »Yamsben« efter Formen af denne store, knoldede Rodfrugt. De inficerede Myg stikke de barbenede Negre og overføre ved deres Stik Sygdommen, som gør dem næsten komplet invalide. Det simpleste prophylaktiske Middel vilde altsaa være at forsyne den indfødte, barbenede Befolkning med Strømper og Støvler til Værn mod Myggestik. Det er ganske forkasteligt i hygiejnisk Henseende at gaa barbenet, og det er et Tilbageskridt i Kultur at virke for Indførelsen af Sandaler (saaledes som Moden for Tiden er herhjemme), idet Sandaler knapt nok kan beskytte Fodsaalen men aldeles ikke Foden mod Splinter, Glasskaar, skarpe Sten, rustne Søm og alskens Smitte.

Myggearterne af Anopheles-Gruppen bære derimod Ansvaret for Koldfeber, medens den tredie nævnte Myggeart Stegomyia har det triste Privilegium at være Overfører af den farlige gule Feber.

For at klare Smitteoverførelsesforholdene ville vi da beskæftige os lidt med denne. Det er en Sygdom, som kun har for-

bigaaende Betydning for Dansk-Vestindien, hvor den kun fra Tid til anden er bleven indført og har foranlediget Epidemier. Det er muligt, at den vil kunne faa noget større Betydning for Vestindien, naar Panamakanalen bliver gennembrudt, og den gule Feber kan rejse paa Dæksplads over til vore Øer fra dens gamle Reder i de mellemamerikanske Vestkysthavne, San Juan del Sur, Manzanilla etc.

Det er i al Fald bleven spaaet, at saaledes vil det gaa, og vi have jo ogsaa set, at da Suezkanalen blev lukket op, lukkede vi samtidig Døren op for en ny Vej til Europa for Pest og Kolera, som tidligere vandrede ad Karavanevejen.

Faren for Gul-Feberinvasion i Europa er dog ikke overhængende; vi have haft enkelte Epidemier i større Havnebyer; men Stegomyia overskrider nødig den 43 Breddegrad.

Og ved Panamakanalen vil der blive passet skarpt paa. Chefen for Sanitetsvæsenet ved Panamakanalen Oberst *Gorgas* er en amerikansk Hygiejniker af første Klasse. Det Arbejde, han og hans Medarbejdere have udført for at gøre Kanallandet sundere, er aldeles beundringsværdigt, og der er stor Forskel paa Dødeligheden blandt Arbejderne her og i den franske Periode, fordi vi nu have bestemte Opgaver at kæmpe for.

Dog er han netop for Tiden i Strid med de administrerende Myndigheder, som synes, at hans Virksomhed er lovlig kostbar. Men saaledes gaar det jo altid. Den simple Forebyggelseskamp synes altid Myndighederne kostbar; under Epidemiforhold tilbyde de derimod at gøre alt, brolægge med Dukater og vande med Eau de Cologne. Til daglig kan man knap faa Vand til at slaa Støvet ned med.

Ogsaa paa de tidligere spanske Øer have Amerikanerne udført et fortrinligt Arbejde, siden Spanierne bleve jagede væk. En Del af Æren maa de dele med indfødte Kubanere. Det var en saadan, Dr. *Carlos Finlay*, der allerede den 14. August 1881 anklagede *Stegomyia* for at være den gule Febers Smittebringer. Ved omfattende Forsøg, der ogsaa anstilledes paa 25 Mennesker (af Dr. *Guiteras* paa »Las Animas« i Habana — Allesjæleshospitalet) og kostede en Læge (Amerikaneren *Lazar)*, en Sygeplejerske og to Soldater Livet, blev det af *Guiteras* og en amerikansk Lægekommission endelig fastslaaet, at

1. gul Feber, ikke smitter fra Person til Person,
2. men kun ved Stik af en Stegomyia;

3. som for højst tolv Dage siden har suget Blod af en Gulfeberpatient, som befandt sig i de tre første Sygdomsdage.

Dr. *Caroll*, som ogsaa lod sig bide, men overstod Sygdommen, har vist os, at det til Dato ukendte Smitstof *ikke* findes i Blodlegemerne, men kun i Blodvædsken, i Serum. Menneskeforsøg ere nu forbudte; der var ligefrem Rift om at komme med, efterhaanden som Tilliden til den gule Febers Læger voksede. De kubanske Soldater, der lode sig hverve til denne Uriastjeneste, bleve betalte med 300 Dollars hver (ca. 1100 Kr.).

Med Hensyn til Sumpfeberen ere Smitteoverførelsesforholdene mere komplicerede, og jeg skal ikke trætte Dem med en detailleret Udvikling af Smitteforholdene ved denne Sygdom, fordi de dog i store Træk ere analoge med den gule Febers.

Opdagelsen af den Rolle, som Myggene spille ved Overførelsen af disse Tropeplager, har selvfølgelig skærpet Hygiejnikernes Interesse for Myggenes Liv og Levnet; thi man kan kun haabe at bekæmpe dem eller udrydde dem, naar man til enhver Tid véd, hvor man kan finde dem.

Medens Culex-Arterne væsentligst sværme om Dagen, holde Anopheles-Arterne sig stille om Dagen og sværme først ud paa Aftenen.

Aftenen er den behageligste Tid i Troperne; Anopheles og Mennesker mødes i rigtig Erkendelse af denne Sandhed, og den Europæer, der elsker at dase paa Verandaen efter Solnedgang, uden skærmende Traadnet, ved den kølende, lumske Whisky-og-Soda, kan ikke undgaa at blive stukket, om han saa ryger aldrig saa mange fine Mexicocigarer. Og vé ham, hvis han falder i Søvn i sin Longchair paa Verandaen, gjort mere eller mindre følesløs af de stærke Drikke. Man maa derude kun sove under Moskitonet, — Dette er en af de mange Former, under hvilke Alkoholismen i Troperne kan nedbryde Europæernes Modstandskraft. Anopheles ere Natdyr, vil man undgaa dem, saa skal man altsaa tage sig i Agt ved Nattens Frembrud.

Fælles for alle Myggearter er endvidere deres Tilknytning til stillestaaende Vande, i hvilke de lægge deres Æg. De behøve ikke nødvendigvis Ferskvand, ved Ismaila har man fundet Moskitolarver i Brakvand i Laguner med 9 pro mille Salt.

Æggene udvikles gennem et Larve- og Nymfestadium, som tilbringes i Vandet, til fuldkomne Insekter. Da Æggene lægges

i Vand, er Regntiden naturligvis deres bedste Periode. *Culex* udvikles fra Æg til fuldkomment Insekt paa 32 Dage, *Anopheles* bruger 40—45 Dage. En enkelt Hun kan aarlig producere 4—10 Generationer gennem Æglægninger af 200—350 Æg ad Gangen.

Culex-Larverne ligge i Overfladen af Vandet med Hovedet nedad og Halen med Aanderøret op imod Vandskorpen. Anopheles har intet Aanderør, men to Sugeringe paa Ryggen; den sidste ligger derfor drivende i Vandskorpen med Kroppen parallelt med denne, og kan derved skelnes fra den mindre farlige Culex.

Det voksne Anophelesmyg sidder i Hvilestilling paa Væggen i en Vinkel paa ca. 45 Gr. med Væggen, medens Culex sidder krumrygget med Bagkroppen parallelt ind mod Væggen.

Den første afgørende Kamp, som vi altsaa bør levere Myggene, er — som det fremgaar af hvad jeg har sagt — Kampen om Vandpytterne. Vi maa ikke i Nærheden af Boligen taale nogen stillestaaende Vande eller Vandpytter. Saadanne bør uopholdelig bortskaffes ved Opfyldning, Drænage og Beplantning. Til Beplantning anvender man med Fordel *Eucalyptus globulus* og *rostrata*, *Calamus*, *Banan*, *Kokospalme*, *Carica Papaya*, *Casuarina equisetifolia* osv.

Vi have endnu mange Laguner at udtørre paa de danske Øer, inden Klimaet bliver sundt; de vrimle i Strandkanten paa St. Jan; ved Byen St. Thomas ligge Laa Beets Lagune og Honduras-Lagunen. Paa St. Croix er Frederikssted belemret med den sumpede Strandbred mellem Værftet og Richmond.

Det er dog ikke de store Vandansamlinger alene, der ere farlige; i de store finde Myggene nemlig en Del Fjender, Fisk, Frøer, Vandnymfer. De smaa Pytter ere maaske nok saa farlige. Det er en gammel Erfaring, at smaa Regnskyl, der ikke skylle Pytterne ud, ere nok saa farlige for Opkomsten af nye Malariatilfælde som store Pytter. Mindre Pytter kunne overhældes med Petroleum, som svømmer ovenpaa Vandet og afskærer Larverne Lufttilførsel.

Man maa i de varme Lande have et Øje paa hver Finger, for at opdage Moskitoernes Smuthuller.

Til Beskyttelse mod Myrerne stiller man Senge, Spiseskabe, Isskabe o. l. med Benene i smaa Vandbeholdere. Hvis man ikke fra Tid til anden hælder Petroleum eller Karbolvand i dem, blive de til Udklækningssteder for Moskitos. Paa samme Maade kan enhver aaben Konservesdaase, ethvert Glas- eller

Potteskaar, der henkastes ved Huset og kan samle lidt Regnvand, blive til et Æglægningssted for Moskitos.

Da det er svært at vedligeholde Haver derude paa Grund af Vandmangelen i den tørre Tid, planter man hyppig Blomster ud i Smaakasser eller værre endnu, i gamle Petroleumsblikdunke eller lignende ikke-porøse Beholdere, der holde paa Fugtigheden. Værre Reder for Moskitos kan man ikke godt tænke sig. Bygningen bør ligge fri for al saadan Vegetation, saavel som for Træer. —

For nylig var den tyske Krydser »Vineta« paa Besøg ved St. Thomas, og Overlægen, Dr. *Gudden*, konstaterede til sin store Overraskelse, at man, selv flere Dage efter Afrejsen fra St. Thomas i aaben Sø, beholdt Moskitos om Bord. Og ved at efterspore deres Hjemsted, fandt han, at de udklækkedes i smaa Urtepotter med spirende Batater, som de sorte Vaskerpiger paa St. Thomas havde foræret Mandskabet i Afskedens Stund. I gamle Skibe kunne Moskitos udklækkes i Vandtønder eller i Lastvandet. Den gamle Skik at lægge Skibe i Karantæne ved Land i Anledning af gul Feber er — efter moderne Principper — forkastelig; det er bedre at landsætte de syge og søge ud i rum Sø med Skibet, hvorved dette efterhaanden befries for Moskitos, som Dag for Dag sejles agterud, fordi de foretage Vandreflyvninger om Aftenen.

Vind og Træk hade Myggene. Skylregn slaar dem til Jorden; ved Støvregn redde de sig derimod ind i Husene. Der sætte de sig saa paa de mørkeste og smudsigste Steder; paa hvidkalkede eller hvidmalede Vægge sætte de sig saare nødig. Gaar man med sorte Strømper, bliver man ufejlbarlig stukken paa Anklerne; hvide Strømper yde langt bedre Beskyttelse.

Det vigtigste Beskyttelsesmiddel er og bliver naturligvis Moskitonettet om Sengen; det findes selvfølgelig hos alle velstillede Familier i vor fjærne Koloni, dog kender man ikke til at anbringe Traadnet for Vinduer og Døre.

De indfødte benytte saa godt som slet ikke slige Beskyttelsesmidler; dertil mangle de Oplysning. Om Natten stænge de derimod Vinduer og Døre i ubevidst Frygt for Natteluften og Maaneskinnet. Det er selvfølgelig Moskitoerne, hvis store Mængde paa denne Maade stænges ude.

Europæeren sover selvfølgelig for aabne Vinduer bag det

skærmende Net. Jeg har i min Rapport af 1903 til Finansministeriet paatalt, at vore Soldater i Dansk-Vestindien maa undvære Moskitonet, hvilket er saameget uheldigere, som Kasernerne i St. Thomas og Frederikssted ligge under meget usunde Forhold.

De forskellige Momenter af Moskitolæren, som jeg her har fremstillet, have forhaabentlig bibragt Tilhørerne en Fornemmelse at, at der i Nutiden er stor Forskel paa Klimatfaren under Forhold, hvor Europæeren er eller burde være Herre (gennem Regering, Kolonialraad o. l.) og under Forhold, hvor de indfødte have den reelle Magt, og hvor Europæeren begynder sin Pionergerning.

Naar vi endnu ikke i Dansk-Vestindien have kunnet tilegne os de Lærdomme, som kunne høstes af de epokegørende engelske Moskitoundersøgelser, saa ligger dette forhaabentlig kun i, at disse Undersøgelser endnu ere saa nye, de dateres egentlig fra de sidste Aar af forrige Aarhundrede. Vi tør derfor endnu ikke paastaa, at det er fuldkommen fareløst at vandre ud til Dansk-Vestindien; men vi ville slutte med det Ønske, at det ikke maa vare for længe, inden Sumpene maa blive udtørrede og opfyldte, de fornødne Plantninger anlagte, og Moskitonettene vinde Indpas i selv de fattigste Hjem, saa at omsider al Moskitosmittefare er udryddet.

Ny Aars-Medlemmer

optagne paa Møderne den 3. April og 10. Maj 1906.

(Hvor intet andet findes anført, er Medlemsbidraget 5 Kr. aarl.)

Navn	Adresse	Indmeldt ved
Ammentorp, E., Kontorchef	København	Kommandør R. Hammer
Arbejderforeningen af 1860	do.	fhv. Overlærer L. Bergh
Askam, Th., Maskinist	Thorshavn	fhv. Kolonibest. Joensen
Bache, O. F., Rektor	Herlufsholm	Borgmester Hänschell
Bertelsen, Erik, Bankbestyrer	St. Croix	Dr. Børgesen
Brendstrup, Holger, Assistent	København	fhv. Overlærer L. Bergh
Frandsen, Dampskibskaptajn	Ærøskøbing	Landinspektør Hvenegaard
Färoyinga - Felag Keypmanahavn	København	fhv. Overlærer L. Bergh
Glückstadt, V. I., Grosserer	do.	Kammerherre K. Sehested

Hans Majestæt Kongens Overtagelse af Protektoratet over Foreningen.

Bestyrelsen har den Glæde at bringe til Medlemmernes Kundskab, at Hans Majestæt Kongen, saaledes som det fremgaar af nedenstaaende Cabinetssecretariatsskrivelse, har overtaget Protektoratet over Foreningen »De danske Atlanterhavsøer«.

Hans Majestæt Kongens Cabinetssecretariat.
Amalienborg, d. 27. Juli 1906.

I Tilslutning til, hvad det behagede Hans Majestæt Kongen at udtale for Hr. Kammerherren ved Audientsen den 16. Juli, har jeg den Ære efter allerhøjeste Befaling herved at meddele, at Hans Majestæt Kongen, som med varm Interesse omfatter Foreningen „De danske Atlanterhavsøer", gjerne efter det derom fremsatte Ønske overtager Protectoratet over samme.

F. Rosenstand.

Højvelbaarne
Hr. Kammerherre K. Sehested,
Ridder af Dannebrog og Dannebrogsmand,
Præsident i Foreningen „De danske Atlanterhavsøer".

Foreningen „De danske Atlanterhavsøer"s Fest for de islandske Altingsmænd.

Ved Sekretær *Ib. Windfeld.*

Saa snart det rygtedes, at Hs. Maj. Kongen agtede at indbyde det islandske Altings Medlemmer til at aflægge et Besøg her i Landet som Regeringens og Rigsdagens Gæster, blev der i et Forretningsudvalgsmøde i Foreningen »De danske Atlanterhavsøer« vedtaget, at man, saafremt Besøget blev til Virkelighed, skulde arbejde paa at faa arrangeret en festlig Sammenkomst mellem det islandske Alting og Foreningens Medlemmer.

I et Møde, som dernæst afholdtes af den islandske Sektion, gik man beredvilligt ind paa Forslaget om en saadan festlig Sammenkomst, og der blev straks nedsat et Udvalg til at arbejde videre paa Sagen. Dette Udvalg, der bestod af Foreningens Præsident, Kammerherre *Sehested*, Professorerne *Finnur Jónsson* og *Th. Thoroddsen*, Kaptajn *Daniel Bruun* og Foreningens Sekretær, udarbejdede dernæst et Program, der blev forelagt og godkendt, først i et Forretningsudvalgsmøde og senere i et samlet Bestyrelsesmøde.

Der blev derpaa rettet en Henvendelse til Consejlspræsidenten og Rigsdagens Formænd om Tilladelse til at maatte indbyde de til Danmark som Regeringens og Rigsdagens Gæster ankommende Medlemmer af Islands Alting til en selskabelig Sammenkomst paa den kgl. Skydebane paa en Dag, som dertil nærmere maatte blive programmæssig fastsat.

Dagen blev saa fastsat til Fredag den 27. Juli, og saasnart dette var sket, blev der udsendt en Meddelelse til samtlige Medlemmer af Foreningen her i Landet, hvori de opfordredes til at deltage i Festen. Resultatet heraf blev, at ca. 150 Medlemmer anmeldte Deltagelse.

Af Gæsterne skal først nævnes det islandske Alting, hvis Medlemmer vi her anføre Navnene paa, og som vare mødte med Undtagelse af et Par Medlemmer, der i sidste Øjeblik bleve forhindrede i at komme til Stede.

Briem, E., Docent, Præp. hon., K.²
Havsteen, J. J., fhv. Amtmand, K.¹ Dbmd.
Stephensen, M., fhv. Landshøvding, Sk. Dbm.
Bjarnarson, Bjørn, Sysselmand.

Bjarnason, L. K. J. H., Sysselmand, R.
Bjarnarson, Þ., Lektor, R.
Bjørnsson, G., Distriktslæge, R.
Flygenring, August, Skibsreder.
Guðlaugsson, Guðjon, Bonde.
Guðmundsson, Guðlaugur, Sysselmand.
Guðmundsson, V., Docent, Dr. phil., R.
Gunnarsson, T., Bankdirektør, K.² Dbmd.
Hafstein, H. T., Hs. Eks. Islands Minister, K.² Dbmd.
Jakobsson, Jon, Underbibliotekar.
Jensson, Sigurður, Provst.
Johannesson, Johannes, Sysselmand.
Jonasson, Hermann, Økonom.
Jonsson, Arni, Provst.
Jonsson, Jon, Disponent.
Jonsson, Pjetur, Bonde.
Jonsson, Steingrimur, Sysselmand.
Jonsson, Þorarinn, Bonde.
Kristjánsson, Magnús, Købmand.
Magnússon, J., Kontorchef i Islands Ministerium, R.
Olafsson, Johannes, Repstyrer.
Olafsson, Olafur, Frimenighedspræst.
Olsen, B. M., Dr. phil., Professor, R.
Pálsson, Eggert, Præst.
Stefánsson, Sigurður, Præst.
Stefánsson, Stefán, Realskolelærer.
Stefánsson, Stefán, Bonde.
Þorðarson, Þorgrimur, Distriktslæge.
Thoroddsen, Skúli, Redaktør.
Þorsteinsson, Hannes, Redaktør.
Vigfússon, Guttormur, Administrator.

Endvidere vare indbudte Hs. Eksc. Consejlspræsident *J. C. Christensen*, Rigsdagens Formænd og Viceformænd, Rigsdagsudvalget, Rigsdagskomiteen, en Del islandske Damer, samt Repræsentanter for Institutioner, der særlig have Interesse for og Kendskab til de islandske Forhold.

Kl. 6½ samledes 260 Damer og Herrer paa den kgl. Skydebane, hvor der var arrangeret Festmiddag i den store Sal, der var fyldt til sidste Plads.

Salen var pyntet med Flag og Grønt samt to store Skjolde med den islandske Falk. Ved hver Kuvert var omdelt et smukt udført Menukort med islandsk Tekst og prydet med den islandske Falk *vis à vis* det danske Vaaben. Tillige indeholdt Menukortet Musikprogrammet, samt en af Forfatteren, cand. mag. *Olaf Hansen* i Dagens Anledning skreven Sang.

Saasnart man var kommen til Bords, udtalte Foreningens Præsident, Kammerherre *Sehested* følgende:

Naar jeg skal have den Ære at byde Velkommen, gør jeg det ikke i eget Navn, heller ikke paa Bestyrelsens Vegne, men jeg gør det som Ordfører for en ret stor Kreds af Mænd og Kvinder, af hvilke dog kun forholdsvis faa have kunnet være her til Stede, spredte som de ere over alle Kongens Riger og Lande.

Disse Mænd og Kvinder have i sin Tid sluttet sig sammen om aandelige og praktiske Opgaver, der alle udstrømme fra det almindelige Formaal, at styrke hverandre i Rigsfølelse.

Vi have sluttet os sammen om dette Formaal i den Tro, som en af disse Festdages Digtere har givet følgende Udtryk: »Vi frister vel fremad med Sambør om Bord«,*) og i det Haab, at Arbejdet med at holde os selv vaagne i en Broderfølelse, der rækker ud over Grændserne for Modersmaalet, maa bære Frugt i videre Kredse og blive værdsat som et Led i Bestræbelserne for Rigets indre Befæstelse.

De kunne tænke Dem, mine Damer og Herrer, at Budskabet om, at Kongen ønskede at byde Islands Alting til Gæst, gik som en Løbeild gennem vore Hjerter, og De ville finde det naturligt, at vi, som leve i hin Tro og arbejde i hint Haab, nærede et levende Ønske om at faa Lejlighed til at række Landets Gæster Haand og Hjerte imøde i broderligt Samlag.

Vi takke, fordi I fulgte vor Indbydelse, og vi byde Eder et hjerteligt Velkommen iblandt os, islandske Mænd, som vel ikke have Modersmaal fælles med os, men som tale det skønne Sprog, som ogsaa vore Fædre talte i længst forsvunden Tid. Lad os løfte vort Glas til en Skaal for Kongen! Kongen, der ofte og nu sidst ikke mindst, idet han ved sit kongelige Initiativ har fremkaldt dette mindeværdige Besøg af Islands Alting i Danmark, har vist, at han ikke føler sig fortrinsvis som Danmarks Konge,

---

*) Kantaten ved Modtagelseshøjtideligheden paa Universitetet.

men at hans kongelige Tanke og Følelse med samme Styrke og Varme omfatter Islands Land og Folk.

Hans Majestæt Kong Frederik VIII leve!

Et nifoldigt Hurra ledsagede denne Skaal, hvorefter Orkestret spillede den danske Nationalsang, der paahørtes staaende.

Inspektør *P. Feilberg*, Søborg, holdt derefter den egentlige Festtale, som vi gengive efter Talerens Manuskript:

De tilstedeværende Herrer fra Island have snart afsluttet en Udflugt til Danmark, der i kort Tid har bragt mange vekslende Billeder — for kort Tid og for mange Billeder ville De maaske sige!

For 10 Aar siden paa denne Dag afsluttede jeg mine Rejser paa Island; det var hos *Olafur Olafsson* i Lindarbæ (Rangárvalla Syssel), tæt ved den bekendte store »Safamýri«, som det var mit Ønske at se, efter at jeg i de foregaaende Maaneder havde færdedes fra Seydisfjord over Eiðar, Möðruvellir, Holar, Olafsdalur, Hvanneyri og mangfoldige andre Steder.

En forunderlig Færd var det, efter at jeg 20 Aar forud (1876 og 77) havde rejst i de samme Egne — forunderligt, som et Eventyr af Tusend og een Nat, at finde alle Lag af Befolkningen optagne af *Einar Asmundsons* Tanker: »Um framfarir Íslands« — de samme Egne og det samme Folk altsaa, som under mit første 2 Somres Ophold endnu tilsyneladende stod ret koldt og ligegyldigt overfor disse Livsspørgsmaal.

Tilsyneladende dog kun! Vistnok var alt lagt tilrette forud, ligesom naar Bøgeskoven her i Danmark springer ud; den ene Dag kan alt være koldt og øde, den næste, med en mild Foraarsregn, bringe friske Skud og grønne Blade; men hvilket mægtigt Arbejde er ikke gaaet forud, skjult i Rødder, Stamme og Efteraarets Knopper. — Imellem de to Rejser laa for Island Løvspringstiden — rig, lys og forunderlig! Før tilbage, nu fremad var Øjet vendt!

De ville i denne Tid have følt, at der er Grænser for, hvad man kan modtage — et lidt længere Ophold kunde maaske vise Dem, at der er Grænser, og det endda ret skarpe Grænser, for hvad man kan udføre!

Et lille Billede fra Tiden for 30 Aar siden vil oplyse dette for vort Vedkommende; vi vare dengang paa Vej til at blive Hollændere, drømte om at forvandle vore Vige, Søer og Sunde

til Agre og Enge, ved lignende kunstige Midler, som man bruger i Holland, skønt vi hverken have Hollands varme og fugtige Sommer eller dets Nærhed ved Europas Handelscentrer.

Denne Galskab, som forøvrigt ikke greb Danmark alene, kostede os mellem 10 og 12 Millioner Kroner, der bogstavelig talt bleve kastede i Vandet.

Billedet af Danmark, som *Ploug* udkaster det:

Vort Land, vort Land, vort Fædreland!
Du Havets yngste Søn,
Som plasker i det blanke Vand
Og tumler med det hvide Sand,
Og svinger lys og mild og skøn
Hver Vaar din Fane grøn!

er saa overordentligt forskelligt fra det Billede, der møder den Rejsende paa Island.

Det bløde og vege i vort Lands Natur præger lige saa sikkert vor Udvikling, som Islands mægtige Jøkler og ensomme Tilværelse give Landets Beboere Karakter og Særpræg; vor Kamp for Tilværelsen er en Leg mod den islandske, og det er jo Kampen og Arbejdet, der hærder Viljen, som Essen Staalet.

Vi vide lidt om det fra Vestjylland, *Fjords* og mange andres Hjem, hvor Viljen og Evnen udvikles under Slægtleds strenge Livsformer; — endnu længere mod Nord-Vest og under endnu barskere Livsformer leve vore Venner fra Island; Naturen optræder ofte der som en streng Herre og ikke som den lydige Tjener, vi kende her. Naar Pastor *Þorvaldur Bjarnarson* paa Melstaður (Húnavatns Syssel) i 13. Sommeruge (mellem 16. og 20. Juli) rider hjem i Frosttaage fra sit Anneks og faar Frostvabler i Ørene, der først helbredes i September, saa viser det strenge Tider, og at der hører stor Udholdenhed og Taalmod til for at finde Former for Fremtidsarbejdet.

Gunnar fra Hlíðarende er dog ikke den Eneste, der har elsket de grønne Lier og vovet Livet for at blive der. Underligt nok — Fjeldkonens Land med de snedækte Jøkler gemmer ogsaa de varme Kildespring — i det ydre et Billede paa de islandske Hjems forunderlige Rigdom, ensomme og spredte som de ere, men varme og lyse midt i den kolde Natur.

Venner fra Island! Jeg er ikke Politiker, ikke særlig kendt med islandske Forfatningsforhold, ikke knyttet til noget Parti,

men jeg er af Hjertet knyttet og i Tanken bundet til gode islandske Hjem, hvor venlig Velkomst og klare Øjne lyse op i mørke, sludfulde Dage.

Det blev altsaa min Glæde og Lykke at se Foraarets Gennembrud paa Island — saaledes som Deres Digter *Jonas Hallgrimsson* skildrer det: »Véd da Ingen, at den hvide Ø — endnu har en Vaar« etc.; blandt Betingelserne, han sætter for Vaarens Komme, er: »haabe paa det Gode«; Haabet og Troen beskæmmer Ingen, det ses bedst gennem alt, hvad der i den sidste Menneskealder er udrettet.

Foreningen »De danske Atlanterhavsøer« kan da med god Grund bringe sin Lykønskning til: »Godt begyndt« og gennem mig udtale Haabet om, at Island fremtidig, som hidtil, maa finde Veje og Midler til Fremskridt, — og dertil yde sin Medvirkning, hvor Forholdene tillade det — alt paa Grundlaget: Hjælp til Selvhjælp.

Det er Aandens Styrke,
Der binder Venskabs og Broderbaand
Mellem dem, som Havet adskiller.
Vi sende vort trofaste Venskab og hjertelig Tak
Igen til vore Venner hinsides Havet.

Saaledes lyder Indskriften paa det omdelte Billede, som De se! kun langt finere og smukkere i det formrige islandske Sprog end i det bøjnings-fattige danske, men lige passende nu for Retningen: Danmark—Island som forud for Vejen: Island—Danmark.

Vor hjerteligste Tak da for Deres trofaste Arbejde og vort bedste Ønske for dets Fremgang og Lykke.

Forsamlingen sang derpaa følgende af cand. mag. *Olaf Hansen* forfattede Sang:

Mel.: Langt højere Bjærge . . . .

Du ligger som Askepot gemt i en Krog,
endskønt du af Herser er baaren,
og lang har dig Vinteren været, men dog
har trofast du biet paa Vaaren
med Blus paa dit Hvælv og med Strøm i din Elv,
med Kamp gennem Aar for at være dig selv.

Hvormange har baaret en Byrde som du
i tavse og trykkende Tider?
Men rank du dig holder i Ryggen endnu,
og djærvt for dit eget du strider.
For intet blev ikke dit Mærke en Falk —
Nu skænke dig Skæbnen en gyldnere Kalk.

En Vagt skal du have i Tinget, hvis Navn
er nynnet af Øxeaas Vande,
hvis Glans gennem Tiden har lyst som en Bavn
og kastet sit Skær over Strande.
Det lede paa Tankernes prøvende Hov
dig ind gennem Fremskridtets Almannagjau.

Vær hilset, I Mænd, der skal grunde det ny,
som Sønner og Døtre skal rejse!
Engang vil det komme, det signede Gry,
da Taget mod Himlen skal knejse.
Og stuvede Skibe skal stævne fra Strand,
naar Fosserne maler med mere end Vand.

Bring Hilsener hjem til det Fremtidens Land,
der gemmer sig hen under Polen!
Og Landslykken være jer Lovsigemand,
naar Skyerne skjuler jer Solen.
En Røst vil vi høre deroppe fra Nord,
som blander sit Løsen i Folkenes Kor.

Paa det islandske Altings Vegne talte Sysselmand *Steingrimur Jonsson*, hvis Tale vi her gengive efter et stenografisk Referat:

Jeg vil tillade mig med nogle Ord at bringe en dybtfølt Tak for den Skaal, som blev udbragt, og for den glimrende og festlige Modtagelse her, som blev et værdigt Led i den ganske enestaaende Modtagelse, vi islandske Altingsmænd have faaet her i Danmark. Denne Tak er dobbelt fra vor Side, fordi Indbydelsen til Festen udgik fra en Forening, som bl. a. har sat paa sit Program at arbejde for Islænderne og for Fremskridt i Island, og hvorfor Skaalen blev udbragt af Islands Ven, Inspektør *Feilberg*.

Naar jeg tænker paa den Modtagelse, vi have faaet her i Landet, saa maa jeg sige, at den for os virkelig har været enestaaende. Vi havde ventet meget; vore Forventninger vare spændte, men Modtagelsen overgik dog alle vore Forventninger.

Alle uden Undtagelse, fra Kongen og Consejlspræsidenten ned til Stodderne og Gadedrengene, have mødt os med samme Elskværdighed, samme Venlighed; og Landet selv har smilet mod os; det har alt forenet sig til at gøre os denne Rejse til et sandt Triumftog.

Men desværre, vi ere ikke Imperatorer, ikke vante til at køre i Triumf til daglig. Men et er sikkert, at vi alle have Fornemmelsen af noget stort ved dette. Det er for os, som om der var grebet om vort Hjerte med en varm Haand, et varmt Haandtag, som jager en Strøm af Blod op fra Hjertet, som sætter vor Følelse i Bevægelse, som skærper vore Tanker og giver Fantasien Flugt. Og, mine Herrer, vi kunne være taknemlige. For Island og for os Islændere gælder paa Sjælelivets Omraade den samme Lov som andre Steder, Inertiens Lov: Der vil undertiden komme over En i de lange mørke Nætter en Sløvhed, en Træghed; det kan gøre godt at faa en Impuls som denne.

Vi Islændere ere Mindernes Folk, og vi ere eller have i det mindste været det i saa høj en Grad, at det er blevet os bebrejdet. Man har sagt til os: I falde i Staver over Jeres Fortid, I glemme Nutiden og I glemme Fremtiden. Det er selvfølgelig tildels berettiget. Men jeg vil dog tillade mig at paastaa, at denne Mindernes Dyrkelse fra vor Side for det første er forklarlig og for det andet ogsaa har sine gode Sider.

Det er let forklarligt, at vi elske vore Minder; thi hvad enten vi se hen til den voldsomme Kraft og Styrke, Landnámsmændene, de norske Vikinger, udviklede, da de koloniserede Landet, eller vi se hen til Islands Udvikling fra Vikingetiden, fra den blodige *Egil,* der tilmed var en glimrende Skjald, ned til *Snorre Sturluson,* ned til ham, Videnskabsmanden og Seeren, den slebne Hofmand og Politiker, den højtdannede Aristokrat — have vi for vore Øjne en høj Kultur, som vi maa, ere nødte til at beundre og elske. Og hvis vi ikke havde den, var det ikke til at leve i Island.

Men denne Mindernes Kultus har ogsaa for mig sine gode Sider. For mig have vi den historiske Mission at opretholde den nordiske Kultur paa de højere Breddegrader, op imod Polarkredsen. Det er en Mission, som er vanskelig, men den er ikke umulig. Det have for det første vore Forfædre vist; og for det andet er der saamange Ting, som vise, at der ere uanede Rigdomme og Skatte at løfte i vort kære Fædreland, Island.

Vi vide, at Rigdommene paa vore Fiskebanker ere næsten uudtømmelige; vi vide, at vort Agerbrug kan give mange Gange mere end det gør; vi vide, at Arbejdskraft er der nok af i Landets Fosser, hvis Menneskets Snille kan tæmme dem; og vi haabe, at Fremtiden vil vise, at vi ere Mænd for at løfte denne Arv, for at løfte Guldet fra Dybet.

Der er et andet Gode, som denne Fortidskultus har været, det er, at den skærper Nationens Hukommelse for det, som er værd at huske. Vi have husket vor gamle Kultur, og jeg tror, at vi ogsaa ville huske denne Rejse til Danmark. Den vil blive en historisk Begivenhed for os alle, for Altingsmændene og for os allesammen, og jeg haaber ogsaa for Landet. Vi ville huske den; og vi ville endmere huske den, fordi vi paa den have set antydet de Veje, vi skulle gaa for at løfte den Skat, som er skjult i vort Fædreland, for at højne den Kultur, som bør rejses der. Jeg kan ikke se andet, end at det Arbejde, som i Danmark er udført i de sidste Tider, paa mange Omraader svarer tildels og nogle Steder fuldstændig til den Kolonisation, som blev udført ved Aar 900 i Island. Hermed mener jeg det store Fremskridt paa Landbrugets Omraade og den store Opdyrkningssag i Jylland. Jeg kan ikke se bedre, end at Askov Højskole f. Ex. paa en Maade har en lige Stilling med de islandske Folkeskoler. Her er en Opgave, som er vanskelig, nemlig den at værge Sydgrænsen for nordisk Kultur, for den nordiske Nationalitet.

Ja, mine Herrer, jeg tror, vi have faaet forskellige Fingerpeg her, der vise os, hvilken Vej vi skulle gaa. Vejen er: taalmodigt Arbejde, Tro paa os selv, Tro paa Landet og en fri Udvikling paa det aandelige Livs Omraade.

Naar jeg nu skal formulere disse mine Ord til en Skaal, som man plejer at gøre, synes jeg, det er naturligt, at jeg vender min Tak til mine Værter. Men hvem ere saa mine Værter? Ja, det er Kongen og det er Rigsdagen, der ere Incitators til dette Møde i Danmark; det er dem, som med mageløs Elskværdighed og usædvanlig Pomp og Pragt have taget imod os.

Men der er flere, der have taget imod os. Landet selv, det gamle Danmark har taget imod os med sin smilende Skønhed, med sin vidunderlige Dejlighed. Og Folket, det danske Folk, Menigmand i Danmark har taget imod os med en Inderlighed og Elskværdighed, som vi aldrig ville glemme. Derfor vil jeg

tillade mig at udbringe en Skaal for det danske Folk og for gamle Danmark.

Umiddelbart herpaa holdt Kaptajn *Daniel Bruun* følgende Tale:

Mine Damer og Herrer!

Der skal i Aften fra danske Islandsfarere, lyde en varm, inderlig Tak for de herlige, dyrebare Minder, vi have hjembragt fra de islandske Hjem, for alle de gode Indtryk, vi have modtaget paa Jøklernes, Vulkanernes og Frihedens Ø.

Det er nu 10 Aar siden, jeg har tilbragt en Sommer her hjemme i Danmark; enhver vil forstaa, at jeg fuldtud glæder mig over den herlige danske Sommer, de grønne Skove, det blaa Hav; men ingen vil fortænke mig i, at jeg netop nu i denne Tid, da alle vore Tanker drages mod Nord, — at jeg længes did op, hvor jeg har tilbragt mine lykkeligste Aar.

Jeg ved, at det er gaaet mange andre danske Islandsfarere som mig. — De ere blevne bjærgtagne af dette Land og dets Befolkning. Her er iaften kommen til Stede — fra fjærn og nær — ikke faa af dem, for sammen med vore kære Gæster endnu en Gang at dvæle i Minderne om de herlige Dage, de tilbragte paa Island, thi den, der blot een Gang har færdedes deroppe, længes tilbage.

Vi længes op paa Højsletterne i Landets Indre, hvor den evige Is glitrer paa Jøklernes hvide Kupler, — hvor Svanerne yngle i Højfjældssøerne, — hvor Islands Floder fødes ved Jøklernes Fod, for siden at samles i stride Strømme, som iler ned mod Havet over buldrende Fosser, der en Gang om ikke længe vil blive Islands Rigdomskilde. Vi længes didop, hvor sorte Lavamarker og mørke Sander strække sig saa langt Øjet rækker — dér ud, hvor — som Nomaden siger — »Horisonten ingen Grænser har«.

Der rider man i Timer, Dage, fremad, fremad! paa de smaa, stærke, islandske Heste, med en Følelse, som kunde de bære en til Verdens Ende. Der slaar man sit Telt op, hvor man vil, og selv om Regnen falder, Sneen pisker mod Teltlærredet, eller det knagfryser, har man det herligt — der føler man sig for Alvor fri, lykkelig og glad.

Men vi længes maaske nok saa meget ned i de dybe

Dale, hvor Fjældene hæve sig til begge Sider, thi der er Horisonten ogsaa vid — om end paa en anden Maade. Der bo Mennesker, som Slægt paa Slægt i de Tusind Aar, Landet har været bebygget, aldrig have været kuede af Enevælde eller alt det, som sætter sit haarde Stempel i Folkekarakteren. Her træffe vi Folk, hvis personlige Frihed aldrig har været traadt helt under Fødder, og som fra Arilds Tid have haft det i Eje, som Samfundene her nede kæmpe en haard Kamp for — der leve frihedselskende, stolte Bønder, som i een Henseende ere langt længere fremme end vi. Hos dem kunne vi lære, hvad Frihed og Lighed under tiltalende Former virkelig vil sige. Der nede i de islandske Hjem er Horisonten vid som oppe paa Højsletten.

Det er nu Høstens Tid deroppe i de dybe Dale. Der øjne vi fra Tid til anden under vor Fart Gaardene med de grønne Tun, hvorfra Høstfolkenes klare, muntre Stemmer lyde smittende til os. Her se vi Mænd, Kvinder og Børn, Gamle som Unge, Præster som Bønder, og Studenter, der ere komne hjem i Sommerferien, for at hjælpe til. Med rappe Hænder skynde de sig at tilendebringe Høhøsten. Ned gennem Dalen øjne vi sikkerlig lange Karavaner af Heste med mægtige Høbundter paa Siden. Maaske sidder paa den forreste Hest en ung Pige over Skrævs, kæk og frimodig. Hun fører Karavanen hjem. Og alt som Dagen gaar, arbejdes der videre, saa Høet kan blive bjærget i Tide.

Dagen lider, Skyggerne falde, og Solen synker bag Fjæld-toppene. Vi høre »Smalen«s eller Faarehyrdens langtrukne, lidt klagende Raab, naar han kalder Malkefaarene sammen for at føre dem ned til Husene, hvor de skulle malkes ved Aftenstid. Saa kommer Natten og lægger, for nogle Timer, den store Stilhed over Fjæld og Dal — og næste Dag begynder Livet og Arbejdet forfra.

Men først og sidst mindes vi fra disse Hjem i de trange Dale det, der danner Centrum i Hjemmene: de islandske Kvinder, disse stolte, stærke, dygtige islandske Kvinder med de blide Øjne og de venlige Smil, som modtoge os paa Tærskelen, og som gjorde et saa dybt Indtryk paa os:

Dem sende vi en Tak for deres ubegrænsede Gæstfrihed, ligesom vi takke Mændene for den djærve, aabne Maade, hvorpaa de toge imod os.

Vore kære Hædersgæster fra Island have i denne, for dem næsten alt for anstrængende Tid dog sikkerlig fundet Øjeblikke, i hvilke de have kunnet sende en kærlig Tanke til deres Egne, hjem til Børnene og til Kvinderne, som nu styre alt, og som — forhaabentlig godt — ville tilendebringe Høsten, saaledes som de saa ofte have gjort tidligere, naar Mændene færdedes ude — paa Tinge, paa Handelsrejser, eller i Fjældene, langt fra Hjemmene.

Vi sende en venlig Tanke med til disse udmærkede Kvinder, som have forstaaet at indgyde os saa dyb en Respekt.

Den islandske Kvinde er i mange Henseender fuldt ud Mandens Lige. Deroppe behøver man ikke at sætte nogen Kvindeemancipationsbevægelse i Gang for at stille hende paa den Plads, der tilkommer hende. Hun staar der, ved Mandens Side, som hun har staaet i Aarhundreder.

Saa bede vi danske Islandsfarere, som have lært at elske Landet og holde af dets Befolkning, da vore Hædersgæster medbringe til Hjemmene en inderlig Tak for de lyse Minder, vi have hjembragt derfra, og for alt, hvad vi have lært.

Vi bede alle de Tilstedeværende med os raabe et Leve for de islandske Hjem — for Ungdommen, der i sig bærer Spiren til Islands fremtidige Storhed — og for Kvinderne, af hvilke vi glæde os over her at se enkelte Repræsentanter, som selv ville kunne modtage vor Hyldest.

Vi udbringe et Leve for den islandske Kvinde med Ønsket om, at naar der næste Gang varsles ind til et stort Stævne af Danske og Islændere, hun da maa være med — fint og fast — at knytte Baandet mellem Island og Danmark.

Leve den islandske Kvinde!

Som Vicepræsident for Foreningen »De danske Atlanterhavsøer« udtalte Professor *Westermann* dernæst følgende:

Mine Damer og Herrer!

Da det er overdraget mig at tale for vor Forenings Repræsentanter paa Island, vil jeg tillade mig at benytte Lejligheden til at gøre lidt Propaganda for Foreningen. Det kunde nu maaske synes mindre smagfuldt at gøre det her, men jeg skal tillade mig at minde om, at det netop — i alt Fald foreløbig — er Repræsentanternes vigtigste Opgave at gøre Propaganda, og jo bedre dette lykkes for dem, desto mere Tak ere vi dem skyldige.

Men vor Forenings Formaal er ogsaa et saadant, at Enhver maa kunne slutte sig dertil, og Enhver være bekendt at agitere derfor. Vore Bestræbelser gaa jo nemlig ikke alene ud paa »at fremme Udviklingen af de til Danmark knyttede fjærnere Rigsdele, navnlig i økonomisk Henseende«, men ogsaa at »styrke Solidaritetsfølelsen mellem Rigets Beboere«, og det maa vel netop være dette, der skal danne Grundlaget for alt godt Samliv og Samarbejde mellem Rigets Beboere, mellem vore islandske Brødre og os. Det er vel særlig paa den økonomiske Udvikling, vor Opmærksomhed er rettet, men næsten alle Nutidens Kulturopgaver staa jo i mere eller mindre direkte Forbindelse hermed.

Da jeg ikke er Medlem af vor islandske Sektion, skal jeg ikke gaa mine Kollegaer dér i Næringen ved at komme nærmere ind paa de Opgaver, der foreligge, og dertil savner jeg ogsaa baade Lokalkundskab og til Dels Sagkundskab; men næsten Enhver af dem, der ere her til Stede, véd jo, at der, som ogsaa nylig udtalt af Hr. Sysselmand *Jonsson,* ere store Skatte at hæve, baade af Landet og af det omliggende Hav. Kun for Jordbrugets Vedkommende, som er det, jeg kender bedst, skal jeg tillade mig et Par Bemærkninger.

Vi Danske ere jo berømte for vort Landbrug, og det er vel særlig her, vi kunne bringe økonomisk Nytte for Island, om end Forholdene ere yderst forskellige, og om end Solen varmer langt kortere Tid dér end her. Men vi maa dog have udryddet den Overtro, som endnu hersker hos mange her i Landet, at der intet væsentligt er at gøre for Landbrugets Forbedring paa Island paa Grund af de uheldige Naturforhold. Der foreligger nu Resultater fra flere Aars Forsøg paa Island, som tyde paa, at Rodfrugt, Kartofler og Græs ved god Behandling af Jorden kunne give Afgrøder, der overstige de paagældende Plantearters Middeludbytte for Danmark. Men skal saadan god Kultur blive almindelig og blive ret udnyttet paa de store Strækninger, der anses egnede til Dyrkning, kræves tekniske Fremskridt ved Jordens Dyrkning samt Organisation og Samvirksomhed saavel hertil som til Produkternes Forædling og Afsætning. Vi kunne uden Tvivl paa flere Maader støtte Islændernes Arbejder i den Retning, og navnlig turde der være Anledning til at pege paa vor Landbo-Undervisning og paa vort Jordbrugs gode Organisation, der i flere Retninger maa kunne yde direkte Støtte

(Hedeselskabet, Fælleshandel og Andelsvæsen) eller tjene som Forbillede, naturligvis skønsomt afpasset efter de lokale Forhold. Jeg kan ogsaa slutte mig til det Ønske, Præsidenten for det islandske Landbrugsselskab, Hr. Lektor *Þ. Bjarnarson,* udtalte i Fjor i et Brev til mig, at unge danske Landmænd vilde optræde som »Landnámsmænd« paa Island — selvfølgelig dog paa moderne Vis, saaledes at de købe Jorden og betale den med dens fulde Værdi. Jeg haaber, at det stedse udvidede Kendskab til Landet og de stedse forbedrede Kommunikationsmidler maa foranledige, at en saadan Tanke ikke ret længe vil synes unaturlig for Danske. For de unge, der vende hjem fra Besøg paa Island, er den lokkende nok, men dette skyldes vel for en væsentlig Del den ualmindelige Elskværdighed og Gæstfrihed, der er vist dem paa Island.

Som Formand for »Foreningen af danske Landbrugskandidater« er jeg glad ved her at faa Lejlighed til offentlig at bringe en hjertelig Tak til vore islandske Værter paa Fællesrejsen i Fjor, og en særlig Tak tillader jeg mig at rette til det islandske Landbrugsselskab, for den Hjælp og Støtte, det har ydet os. Det er jo ikke alle givet at yde storslaaet Gæstfrihed; og det er unægtelig langt vanskeligere at gøre det i de øde Egne paa Island end her i København, men dette Kunststykke er præsteret til saadan Fuldkommenhed, at alle vare imponerede og inderlig taknemmelige derfor.

Vi ere meget glade og stolte over, at det islandske Folks Repræsentanter have villet beære vor unge Forening med deres Nærværelse her i Aften; men efter at D'Hrr. Altingsmænd nylig have overværet de efter vore smaa Forhold storartede Fester, have vi frygtet for, at denne Sammenkomst skulde forekomme Dem lidt tarvelig. Jeg stoler dog paa, at De allerede have faaet det Indtryk, at Hjertelaget her er lige saa varmt for Islænderne, som det har været hos Deres andre danske Værter. Og De vilde ogsaa kunne se et Vidnesbyrd om det Sind, der raader i vor Forening, og som altsaa intet har med Feststemning at gøre, at den islandske Sektion er stillet i første Række af de 4 Sektioner, vor Bestyrelse omfatter, den har dobbelt Indflydelse ved sit dobbelte Medlemstal og dens Formand er Foreningens Præsident. Vi nære her alle Ønsket om, at de Besøg mellem Landene, som i de sidste Aar ere udvidede efter saa stor Maalestok, maa blive

stedse hyppigere, og at Forstaaelsen og Samarbejdet mellem det islandske og det danske Folk stadig maa vokse.

Vor Forening har jo, som sagt, dette til Opgave; men den kan intet udrette uden Støtte fra vore islandske Brødre, og vi ere derfor glade ved overalt paa Island at have fundet forstaaende og varm Tilslutning, specielt som Svar paa vore Henvendelser om at overtage Hvervet som Foreningens Repræsentanter.

En særlig Paaskønnelse og Tak skylde vi derfor vore 10 Repræsentanter paa Island, af hvilke 3 ere her til Stede, nemlig D'Hrr. Lektor *Þorhallur Bjarnarson*, Præsident for det islandske Landbrugsselskab og Repræsentant for Reykjavik, Pastor *Sigurður Stefánsson*, Repræsentant for Isafjords Syssel, og Adjunkt *Stefán Stefánsson*, Repræsentant for Øfjords Syssel.

Det er naturligt, at vi ved denne Lejlighed ønske at bringe vore islandske Repræsentanter en varm Tak for den Støtte, de yde os paa Island ved deres trofaste Interesse og Arbejde for Foreningen, og jeg tillader mig da paa dennes Vegne at udbringe en Skaal for vore Repræsentanter paa Island og at adressere den til de tre nævnte Herrer. De leve!

Sysselmand *G. Guðmundsson* talte for Foreningen »De danske Atlanterhavsøer«*), der havde stillet sig den nyttige Opgave at arbejde for Islands Vel og udbrede Kendskab til Landet; han mindedes Inspektør *Feilbergs* og Kaptajn *D. Bruuns* dygtige Arbejde deroppe og takkede for hvad de og andre havde gjort for at oplyse de Danske om Island og islandske Forhold.

Midt i Talen erklærede Taleren, at han opdagede, at Menukortet var paa islandsk, og mente derfor, at han passende kunde fortsætte sin Tale paa islandsk, hvilket han da gjorde og sluttede med at udbringe et Leve for Foreningen — Lifi og blómgist Atlantseyjafjelagið!

Endnu talte Vicekonsul, Apoteker *Ernst* og Etatsraad *Leth*, begge for det islandske Fiskeri.

Under Festen afsendtes følgende Telegram:

»Til *Kongen*, Charlottenlund Slot.

Danske og Islændinge, samlede hos Foreningen »De danske Atlanterhavsøer« bede Foreningens høje Protektor modtage vor undersaatlige Hyldest.« *Sehested.*

---

*) Desværre foreligger der hverken Manuskript til denne Tale eller fuldstændigt Referat deraf. *Red.*

Herpaa indløb følgende Svartelegram:

»Kammerherre *Knud Sehested*, Skydebanen.

Hans Majestæt Kongen sender en hjertelig Tak for den fremsendte varme Hilsen.

Efter allerhøjeste Befaling:

Castonier,
Adjutant du jour.«

Efter Middagen vandrede man med Musik i Spidsen ned i Skydebanens smukke, gamle Have, der var rigt illumineret, og hvor man modtoges af Sangforeningen »Brage«, der under Ledelse af kgl. Kapelmusikus *Guldbrandsen* sang en Del islandske og danske Sange.

Atter her blev der holdt en Del Taler. Overretssagfører *Steinthal* talte for den udmærkede Modtagelse, Studentertoget i 1900 havde faaet, da det gæstede Island, og bragte paa Deltagernes Vegne en Tak til de tilstedeværende Islændere.

Forsamlingen sang herefter følgende Vers af Islands Nationalsang, digtede af *Bj. Thorarensen* (oversatte af *Finnur Jónsson*):

»Eldgamla Ísafold,
ástkæra fósturmold,
Fjallkonan fríð.
Mögum þín muntu kær
meðan lönd girðir sær
og gumar girnast mær,
gljár sól á hlíð.

Eldgamla Ísafold,
ástkæra fósturmold,
Fjallkonan fríð,
ágætust auðnan þér
upplyfti, biðjum vér,
meðan að uppi er
öll heimsins tíð.«

Ældgamle Island,
elskede Fosterjord,
Fjældkvinde skøn.
Dine Sønner vil du være kær,
saa længe Hav omgiver Land,
saa længe Mand begærer Mø
og Sol beskinner Li.

Ældgamle Island,
elskede Fosterjord,
Fjældkvinde skøn.
Lykkens største Velsignelse
opløfte dig — beder vi —
saa længe al Verdens
Tid bestaar.

Hertil føjedes følgende Vers af *Mylius Erichsen*:

— Hil dig, du stolte Ø,
evig i Storm og Sø
din Grundvold laa!
Stærk er din Frihedsdrift,
evig din Sagaskrift,
evig og uden Rift
vort Venskab staa!

Senere talte Professor *E. Ehlers*, der ligeledes priste den islandske Gæstfrihed i varme Ord, og sluttelig takkede Professor *B. M. Olsen* for den Gæstfrihed, der var udvist under Opholdet her i Danmark.

Endelig skal endnu nævnes, at man havde foranstaltet Fremvisning af en Række udmærkede Lysbilleder, dels af kendte Partier paa Island, dels »levende Billeder« fra Islændernes Ophold her i Landet.

Tilsidst fremvistes som Lysbillede et stort Islandskort, ovenover hvilket var anbragt følgende Ord af *Jónas Hallgrímssons* prægtige Digt:

»Landet er lokkende skønt og tindrende Jøklernes Toppe,
Himlen blaanende høj, Havet er skinnende blankt.«

Først ved Midnat sluttede den vellykkede Fest med et af Handelsgartner *L. Andersen* udbragt Leve for Foreningen »De danske Atlanterhavsøer«.

Plantevæksten i Dansk Vestindien.

Foredrag af Landstingsmand, Oberstløjtnant *Rambusch*.

Det første Indtryk af Dansk Vestindien, som den fra Europa kommende Rejsende modtager efter i et Par Uger ikke at have set andet end Himmel og Hav, er det gribende Indtryk af Rigdom og Skønhed, som Panoramaet her udenfor giver et aldeles naturtro Billede af. Det er fra Indsejlingen til St. Thomas's berømte Havn ved den lille Hovedstad Charlotte Amalie. Byen er bygget op ad tre stejle Høje og i de mellem og foran liggende Lavninger. Dens hvide eller ganske lyse smaa Huse med de skinnende røde eller lysegraa Tage aftegne sig skarpt imellem de grønne Haver, hæve sig terrasseformig bag hverandre og klatre saa at sige op ad Skraaningerne, medens en Krans af 800—1000 Fod høje Bjerge danner en med den yppigste tropiske, grønne Plantevækst beklædt Baggrund og beskytter Havnen saa at sige mod alle Vinde, saa at dens azurblaa Flade ligger glat og blank som et Spejl.

Gaar man i Land for at gøre nøjere Bekendtskab med

Plantevæksten, da bliver det næste Indtryk en Følelse af Hjælpeløshed over for den aldeles overvældende og forvirrende Mængde af fremmedartede, for største Delen ganske ukendte Plantearter. Jeg skal nu søge kortelig at udrede dette Indtryk af Plantevæksten saaledes som den præsenterer sig for et praktisk Landmandsblik, for en Beskuer, der ikke er Botaniker, men maa nøjes med den forholdsvis flygtige Vejledning, som kan tilegnes paa selve Udflugterne og ved et ganske kort og overfladisk Studium.

Begynde vi med den vilde Plantevækst — eller den som i alt Fald for den Besøgende tager sig ud som vild Natur — er det Skovvegetationen, der især tiltrækker sig Opmærksomheden; men denne er af meget forskellig Beskaffenhed. For den lettere Forstaaelse vil det være praktisk, særskilt at betragte hver af de tre Arter, hvori Skovene kan deles, nemlig Kratskoven, Strandskoven og Højskoven.

Den første, Kratskoven, vokser frem overalt, hvor ingen bedre Planter dyrkes eller trives: paa Marker og Bakker, der ere gaaede ud af Kultur, paa Bjerge, hvor Højskoven er nedhugget eller ødelagt, paa Klippeskrænter, som ikke yde bedre Planter Næring, skyder Krotonkrattet op, som oftest til en 3—4 Alens Højde. Sin Karakteristik faar Krattet især fra Krotonarterne, ikke videre kønne, graagrønne, tornede Planter, der afgive tilstrækkelig Skygge til at udelukke Dannelsen af en god Græsbund, men hvis smalle, ret sparsomme Blade i den tørre Tid skrumpe saa meget ind, at de ikke kunne skærme Jorden tilstrækkelig mod Solens brændende Straaler, saa at den udtørres og forbrændes. Krotonkrattet er den vestindiske Jordbunds onde Princip, som Lyngen er de jyske Heders. Af andre Kratplanter bidrage Kaktus- og Agavearterne især til dets Uigennemtrængelighed. Kaktusen, som vi alle kende fra Drivhuse og Stuekultur, findes her vildtvoksende i mangfoldige Arter; en særegen Art bærer en smuk rød Frugt, som indeholder en velsmagende, syrlig, meget lædskende Saft, men den er ikke let at suge ud, da den er ganske tæt besat med haarfine, løst siddende Pigge, som trænge ind i Huden paa Fingre og Læber, ere vanskelige at pille ud igen og foraarsage Svie og Kløe. Agaven vokser op som en stor Busk af 3—4' lange, tykke og 2—4" brede Blade, stive som Staalklinger, langs Kanterne besatte med stive Pigge og endende i en Spids med en Pig saa stærk og spids

som en jævn Stoppenaal. Af Agavebladenes Trevler tilberedes »Sisal Hamp«, en gangbar Handelsvare, hvorfor Agaven ogsaa dyrkes som Kulturplante, ligesom den er vel skikket til Hegnplante, skønt ikke just varig; thi naar den har naaet sin fulde Udvikling, skyder en 6—8' høj Blomsterstængel lige op og blomstrer, og Planten gaar da ud efter Afblomstringen.

Et nyttigt Træ i Kratskoven er Kalebastræet. Ved et flygtigt Blik har det nogen Lighed med et vildt Blommetræ; men dets ofte store Frugter vokse paa en ejendommelig Maade lige ud af Barken, ikke alene paa Grenene, men ogsaa paa selve Stammen. Den udhulede Skal af Frugten bruges som Flaske eller overskaaren som Øse.

Vende vi os nu til Strandskoven, maa vi begynde helt ude ved Kysten, eller rettere sagt helt udenfor den. I Smaabugter og Fjorde, der skære sig ind fra Havet, i Damme og Laguner, der have dannet sig indenfor Kystlinien, vokser det mærkelige Mangrovetræ op i tykke Masser; fra den sumpede Bund skyder Stilke tæt som en Rørvækst op igennem Vandet og fra Grenene sendes Luftrødder i Tusindvis ned igennem Luften og Vandet, til de finde ned i Bunden og fæste nye Rødder dér, omgivende Træet med et mangedobbelt Slør eller Næt, der opfanger og standser alle Støv- og Jordpartikler, nedblæste Blade og Smaakviste og alle andre Smaalegemer, som kunne hidføres af Vind eller Strøm og ved at fastholdes efterhaanden raadne og synke til Bunds. Fjordbunden eller Lagunen forvandles efterhaanden til en Sump og saaledes bidrager Mangroven til Landvinding. Men ud af Mangrovesumpens Mudder udvikles giftige, febersvangre Luftarter og i det stillestaaende Vand udklækkes Myriader af giftige Moskitoer, hvis Stik bidrager lige saa meget til Feberens Udbredelse som Indaandingen af Sumpluften.

Oppe paa selve Stranden findes Manciniltræet, hvis Saft er saa skarp, at den fremkalder Brandvabler paa Huden, ja selv Regnvandet, som driver nedover Bladene, siges at have samme Egenskab, hvorfor Kreaturerne aldrig søge Ly for Regnen under dette Træ.

Strandskovens smukkeste Træ er Sødruen, hvis dobbelthaandstore, nyreformede Læderblade med den blanke, mørkegrønne Overflade og den lysere Underside med rødligt Aarenet danne en smuk Baggrund for de prægtige Drueklaser. Nyttigst

i denne Gruppe er dog Kokuspalmen, som vokser villig paa alle de sandede Strandbredder og ved sine værdifulde Frugter, som den frembringer i stort Antal, giver en betydelig Indtægt af det Areal, den indtager. Den taaler derhos særdeles godt Saltvandssprøjtet fra Havet og yder ved at opfange det Beskyttelse for de indenfor værende Planter af andre Arter, som ellers vilde tage Skade deraf.

Blandt Højskovens Træer vil jeg nævne den stolte Kongepalme; dens høje, slanke Stamme er saa rund og saa lige, som om den var udgaaet fra et Drejelad, men Tykkelsen er skiftevis større og mindre som om den var afdrejet af en uøvet Haand; øverst paa Toppen sidder en forholdsvis lille Krone af mægtige Blade, saa det enkelte Træ faar nogen Lighed med en Kost, men en Allé af Kongepalmer, som de findes paa St. Croix, er skønnere end den stolteste Søjlegang, paa en Gang saa fri, luftig og opadstræbende, at den løfter Sindet til Beundring. Mahognitræet, som hører til de hyppigste Skovtræer, opnaar en mægtig Størrelse og har en fyldig Krone af et mørkegrønt Løvværk med ægformede Smaablade. Silkebomuldstræet gør sig især bemærket ved sin mægtige Størrelse og ejendommelige Form, idet saavel Grene som Rødder (disse højt over Jorden) udgaar fra Stammen som plankeagtige Fremspring paa denne med dybe Gruber imellem. Bay Træet udmærker sig ved et skønt Løvværk af krydret duftende Blade, hvoraf et i Amerika yndet Toiletvand, »Bay Rum« tilberedes. Kampechetræet (Blaatræet) bruges til Fremstilling af forskellige Farver og Beidser, medens et mindre Træ, der med Rette bærer Navnet »Flamboyant« (det flammende), i Blomstringstiden kan være helt skjult af store, skinnende røde Blomster.

Af Frugter findes Vindruer, Figen, Appelsiner og Citroner af aldeles fortrinlig Beskaffenhed, Dadler, Brødfrugttræer, den saftige Mango, Tamarinder, som særlig egner sig til Syltning, Guava, en 2 " stor, rund, gul, ret velsmagende Frugt, der særlig som Gelée nyder Yndest, Alleghita-Pæren, en kvarterlang, ægformet Frugt, hvis Kød danner en yndet Gemyse, Marmie, en stor Frugt med Gulerodssmag, Kinnep, et saftigt Bær, der har nogen Lighed med Kirsebær og især er yndet af Negrene, Soursop, en mere end nævestor Frugt med en ujævn Overflade, i hvis Indre Kærnerne ligger i en trevlet Substans, fyldt med en syrlig Saft, og mange flere.

En Del af de nævnte Planter burde maaske rettere henr[illegible]s til de dyrkede, men man træffer dem allevegne, tilsynela[illegible]e vildtvoksende.

Vender man sig nu til den egenlige Agerdyrkning, d[illegible]r dennes aldeles overvejende Genstand i adskillige Aartier været Sukkerrøret. Det er dette, som har indbragt de store Formuer, og det har i Aarrækker betalt sig saa glimrende, at det næsten helt fortrængte alt andet Agerbrug. Men netop denne Ensidighed i Forening med den raa Rovdrift, der øvedes, blev en Hovedgrund til den økonomiske Nedgang, som Vestindien i de senere Aartier har lidt under. Næst Sukkeravlen har egenlig kun Kvægavlen stadig kunnet hævde sin Betydning. Kvægracen er stor og velskabt, dens Hovednæringsmiddel er Guineagræsset, en af Kvæget yndet Græsart, som hurtig vokser op til en Højde af 6—8 Fod med en Tæthed, som gør det vanskeligt at trænge igennem.

Mange andre Planter dyrkes med Held, om end i ringe Udstrækning, saaledes især Bomulden, som tidligere er dyrket i stor Udstrækning og hvis Dyrkning Plantageselskabet »Dansk Vestindien« har taget kraftig fat paa atter at bringe paa Fode; endvidere Bananen, en urteagtig, 8—10' høj Plante, hvis værdifulde Frugter sidder i Klaser paa indtil 100 Pd., Ananas, Kakao, Kaffe, Tobak, Kautsjuk, Annottaplanten, hvoraf Smørfarve tilberedes o. m. fl.

Af Kornarter kan særlig nævnes Majs og Hirse.

Af Havesager findes en Mængde; foruden en Del af vore egne som Gulerødder, Løg, Tomater og Kartofler, kan særlig mærkes Bataten (»sød Kartoffel«) en Knold, der har nogen Lighed med Kartoflen, men er mere tør og melet, Yams, Salep og især »Pigeon pea«, et lille Træ, der ligner vor Guldregn, men frembringer en spiselig Bælgfrugt, som baade i Udseende og Smag har stor Lighed med vore Linser. Hvem der engang har faaet Smag for denne Frugt, kan — siger Sagnet — ikke forlade Vestindien for bestandig, men føler sig altid draget did igen.

Af Krydderier m. m. findes bl. a. Vanille, Ingefær, Allehaande, Muskat, Kryddernelliker og Ricinus; den af sidstnævnte Plante udvundne Olie (»amerikansk Olie«) benyttes af Negrene til Madolie i Stedet for Smør.

Vil man i en kort Sum karakterisere Øernes Plantevækst,

kan det siges, at den omfatter de fleste af den tropiske og den subtropiske Zones Planter, ja ogsaa adskillige af den tempererede Zones. Aarsagen til at Plantevæksten kan være saa mangfoldig paa saa lille et Areal maa foruden i den frugtbare Jordbund og Øernes bjergfulde Natur, der med den forskellige Højde giver en følelig Temperaturforskel, nærmest søges i det herlige Klima, hvor den tropiske Varme dæmpes og svales af det omliggende Hav og de friske Passatvinde. Dag efter Dag og Uge efter Uge straaler Solen paa den skyfri Himmel og Vejret føles som paa en af de faa, aldeles ideale Sommerdage herhjemme, idet den lette Luft gør Varmen betydelig mindre følelig.

Klimaets største Mangel er de langvarige Tørkeperioder, der kunne virke meget skadelig for Landbruget, men denne Mangel er fremkaldt af Menneskene selv; da Øerne bleve opdagede, vare de skovklædte, og Klimaet mere end tilstrækkelig regnfuldt. I deres Gridskhed for at faa det mest mulige Land under Dyrkning huggede Menneskene Skovene om — og Tørken fik Magt. Plant atter Skove, som vi gøre paa Jyllands Heder, saa skal Regnen nok komme igen; at det kan lade sig gøre paany at fremelske Skov, derom bære de altfor faa og smaa, men aldeles yppige og herlige Skove paa St. Thomas og i Særdeleshed paa St. Jan den Dag i Dag Vidnesbyrd.

Ny Aars-Medlemmer

optagne paa Møderne den 3. April og 10. Maj 1906.

(Hvor intet andet findes anført, er Medlemsbidraget 5 Kr. aarl.)

Navn	Adresse	Indmeldt ved
Hammer, F. L. H., Søfartsinsp.	København	Sekretariatet
Hansen, S. F., Købmand	Klaksvig	fhv. Kolonibest. Joensen.
Heinesen, Z., Købmand	Thorshavn	do.
Heise, Carl, Brygger	Helsingør	Dr. Johs. Schmidt
Helweg Larsen, H. F., Overretssagfører	København	Gouv. Sekr. Helweg Larsen
Herlufsholms Bibliotek	Herlufsholm	Borgmester Hänschell

Navn	Adresse	Indmeldt ved
Holm, C. H., fhv. Landfoged	København	fhv. Overlærer L.
Jarl, C. F., Direktør	do.	Ingeniør Gustav I
Jensen, J. K., Forstander	Haslev	Professor Westermann
Jensen, Thor, Købmand	Reykjavik	Faktor P. Nielsen
Juel, Hofjægermester	Meilgaard	Godsejer G. de Lichtenberg
Jónsson, Stefán Th., Købmand	Seydisfjord	Vicekons., Apoth. H. J. Ernst
Klingemann, Seminarieforst.	Skaarup	Landinspektør Hvenegaard
Kløvborg, Sognepræst	Taasinge	do.
Kühle, C. G. v. de Aa, stud. jur.	Valby	Dr. Johs. Schmidt
Larsen, L. C., Landbrugskand.	Aarstofte	Landbrugskand. L. Frederiksen
Leevy, Fred. Russel, Politifuldm.	St. Croix	Dr. F. Børgesen
Madsen, P. W., Rentier	Hotel Ansgar, Odense	Forstkandidat Dreyer
Michelsen, Marie R.	København	fhv. Overlærer L. Bergh.
Müller, E., Dampskibsexpeditør	Thorshavn	fhv. Kolonibest. Joensen
Ófeigsson, Ólafur, Handelsfuld.	Keflavik	Pastor Kristinn Danielsson
Olsen, Hans, Købmand	Lille Næstved	Borgmester Hänschell
Olsen, Jens, Købmand	Thorshavn	fhv. Kolonibest. Joensen
Petersen, H. C., Sognepræst	Overby	fhv. Overlærer L. Bergh
Poestion, J. C., Regierungsrat	Wien	Sekretariatet
Pontoppidan, Chr., Boghandler	Nykøbing F.	Amtsvejinspektør Holm
Rasmussen, H., Overlærer	Næsgaard	Professor Westermann
Samson, Adolph	St. Croix	Dr. F. Børgesen
Sigurðsson, Haraldur, Tandlæge	København	Isl. Kbmd. Bjørn Sigurðsson
Struck, E., Købmand	Hørsholm	Kaptajn V. Petersen
Sørensen, Th., Provst	Skanderborg	fhv. Overlærer L. Bergh
Tretow-Loof, Premierløjtnant	Viborg	Oberstløjtnant Th. Søegaard
Tulinius, T., Kunstdrejer, Paraplyfabrikant	København	Professor Westermann
Vater, A., Overretssagfører	Nykøbing F.	Amtsvejinspektør Holm
Vestesen, H., Fabrikant	Aarhus	Herredsfoged C. B. V. Hansen
Wanning, Joh. Chr., Landinspektørelev	Glostrup	Sekretariatet
Winge, H., Viceinspektør	Hellerup	Dr. Steenstrup
Øster, A., Fuldmægtig	Thorshavn	fhv. Kolonibest. Joensen

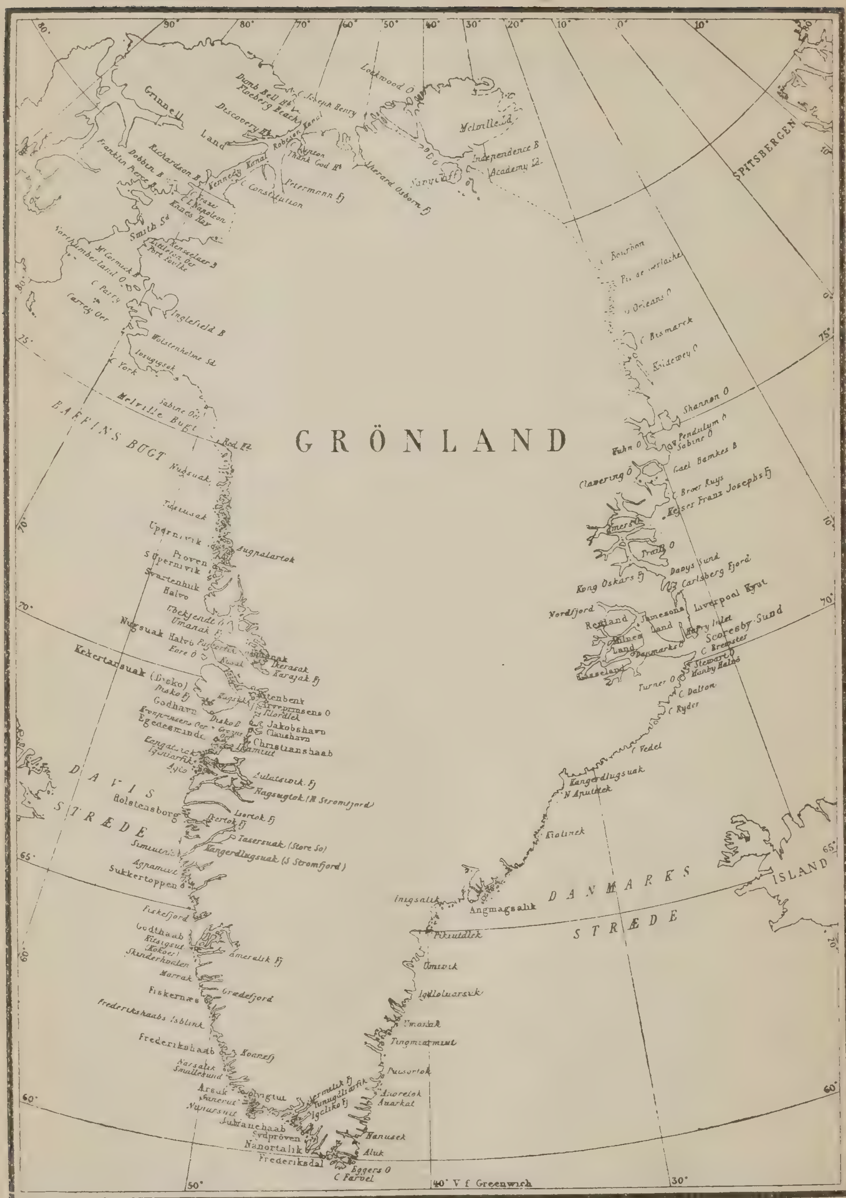
Danmarksekspeditionen
og
Nordøstgrønlands Undersøgelse.

Allerede nu befinde forhaabentlig *Mylius Erichsen* og hans Rejsefæller sig ved deres første Maal. Om alt er gaaet vel, er »Danmarksekspeditionen« naaet ind gennem Polarisen til Kysten, og man er i Færd med at indrette sig.

Mange Tanker sendes i denne Tid derop med Ønsket om Held og Lykke for den store Ekspedition. Ogsaa Medlemmerne af Foreningen »De danske Atlanterhavsøer« ere levende interesserede i, at vi Danske komme fra denne Færd med Ære.

Da der har været udtalt Ønsket om, at der her i »Atlanten« maatte fremkomme en Oversigt over Ekspeditionens Maal og Plan, skulle vi kortelig give en saadan, idet vi forudskikke nogle Oplysninger om de tidligere Undersøgelser af Østgrønlands Kyststrækninger.

Det er uden for al Tvivl, at allerede Nordboerne fra Island have fundet Vej til og kendt større Strækninger af Grønlands Østkyst. Deres forholdsvis smaa Skuder maatte her være dem til Gavn, idet de bedre egnede sig til Manøvrer i Pakisen end større Skibe. Om nogen Bebyggelse paa den golde Kyst kunde der ikke blive Tale. Thi ned langs Østkysten løber den store arktiske Strøm, som danner den betydeligste Afløbsrende for den vældige Masse af Havis, som aarlig dannes i Polarhavet. Som en Barriere ligger den langs Kysten saa at sige i hele dennes Udstrækning. I Farvandet mellem Spitsbergen og Nordenden af Grønland presses Isen meget sammen, saa det hidtil ikke er lykkedes med Skib at naa længere frem end til $78^1/_4{}^0$ n. Br., hvilken Bredde *Hertugen af Orleans* naaede i 1905. Saa snart de vældige Ismasser ere blevne noget fri af Spitsbergen, bliver Isen mere spredt, og Skibe kunne naa ind til Kysten i August—September Maaned paa Strækningen 75^0—70^0; nu presses Isen atter endnu stærkere sammen i det smalle Danmarksstræde mellem Island og Grønland, hvor tilmed Strømmen fra Syd driver Ismasserne om mod Grønlandskysten. Saa snart Isen er kommet fri af Island, kan man atter naa ind til Kysten

GRÖNLAND
BAFFINS BUGT
DAVIS STRÆDE
DANMARKS STRÆDE
ISLAND
SPITSBERGEN
Grinnell Land
Scoresby Sund
Angmagsalik
Godthaab
Frederikshaab
Julianehaab
C Farvel
40° V f Greenwich

— dog kun paa ét Sted, nemlig Angmagssalik, hvor vi have en Handelsstation, og hvor der bor nogle faa hundrede Eskimoer, de eneste paa hele Østgrønlands Kyst. Syd for Angmagssalik er det ikke muligt at lande under almindelige Forhold, eftersom Isen presses tæt ind under Land af Havstrømninger fra Syd og Sydøst.

En Tid antog man, fejlagtigt, at Nordboernes »Østerbygd« havde ligget paa Østkysten, og en Mængde Ekspeditioner forsøgte forgæves at naa ind gennem Isen for at finde den forglemte Bygd, maaske endog Efterkommere efter Nordboerne.

I Hvalfangernes gyldne Tidsalder, da Hundreder af Skibe med Tusinder af Mænds Besætning færdedes ved Spitsbergen og Jan Mayn, var det næppe sjældent, at de fik Østgrønland i Sigte paa Strækningen mellem 70° og 75° n. Br.

Her havde *Hudson*, der søgte en Passage til Kina, set Land i 1607 mellem 70° og 73° n. Br., og derpaa havde forskellige Hvalfangerkaptajner faaet Landkending, saaledes ved Gael Hamkes Bay (1654) paa 74,5°, ved Broer Ruys (1655) paa 73,5°, ved Edam (1655) paa 77° og ved Lamberts Land (1670) endda paa 78,5° n. Br.

I det hele og store var Østkysten dog hyllet i Hemmelighedsfuldhedens Slør, thi her var stedse en Fare for Sejlskibene, hvorfor de søgte at undgaa den. Kun *Knud Walløe* havde berejst den aller sydligste Del af Østkysten i Slutningen af det 18. Aarhundrede. Den første, som satte Foden paa Østgrønlands Kyst i ny Tid, var den berømte Hvalfangerkaptajn *William Scoresby den Yngre*, som i 1822 landede ved 70° 30′, og som siden ved sine fortrinlige Skrifter om Isforhold og Fangst bidrog til Oplysning om Østgrønland. Han undersøgte Kysten fra 69° til 75° n. Br. og landede paa flere Steder ved Scoresbysund. Paa Strandbredden der opdagede han hist og her forladte eskimoiske Bopladser, som syntes at have været i Brug for ikke længe siden. Hans Undersøgelser fortsattes det følgende Aar af Englænderne *Clavering* og *Sabine*, som foretog Pendulobservationer paa »Pendulum-Øen«, ligesom *Clavering* afsøgte Kysten mellem 72° og 76° n. Br.

Han fandt, at den bestod af høje, stejle Fjælde med dybt indskaarne Fjorde. Paa Clavering-Øen traf han nu til sin store Overraskelse nogle Eskimoer, de første Mennesker, man

havde mødt paa denne Kyst. De flygtede dog bort, og man har senere aldrig truffet Eskimoer Nord for 66° n. Br.

Nu levede Tanken om at eftersøge »Østerbygden« op igen, og den danske Stat sendte Kaptajn *V. A. Graah* i Konebaad fra Vestkysten rundt Kap Farvel Nord paa, da man af Erfaring vidste, at gennem Isen vilde det næppe lykkes fra Farvandet ud for Kysten at naa ind til denne. Han listede sig frem indenfor Isen, tæt langs Land, under haard Kamp med Isen, og plantede det danske Flag paa »Dannebrogsøen« paa 65° 15′ 36″ n. Br. den 18. August 1829, uden at have truffet Nordboer og uden at være naaet op til Eskimostammerne ved Angmagssalik.

Vi skulle iøvrigt ikke nærmere omtale flere Forsøg paa i det 19. Aarhundrede at komme ind til Kysten paa sydlig Bredde. Den anden tyske Nordpolsekspedition i 1869—70 til den nordlige Del af Østkysten, under *Koldewey* og *Payer*, opnaaede anderledes betydelige Resultater. Det ene Skib, »Hansa«, forliste paa 71° n. Br., og Besætningen drev i $7^1/_2$ Maaned Syd paa med Isen til de sydligste danske Besiddelser paa Vestkysten, medens man fra det andet Skib, »Germania«, udforskede Kysten mod Nord, lige til man i Foraaret 1870, den 15. April, naaede Kap Bismarck paa 77° n. Br. Dette var det nordligste Punkt, som nogen Europæer hidtil havde betraadt paa Grønlands Østkyst.

Nu fulgte paa sydligere Bredder *Gustav Holm*'s Konebaadsekspedition til Angmagssalik (1883—85), *A. E. Nordenskiöld*'s Landgang ved Angmagssalik (den 4. September 1883), hvilket Sted nuværende Viceadmiral *Wandel* allerede i 1879 havde paapeget som det rimeligste Sted at søge Landgang, *Fridtjof Nansen*'s Landgang paa $64^1/_2$° og derpaa følgende Skifærd over Indlandsisen (1888), *Ryder*'s Ekspedition til Scoresbysundegnene (1891—92), *Amdrup*'s Ekspeditioner til Kortlægning af Kysten mellem Holms nordligste Punkt og Scoresbysund (1898—99 og 1900) samtidig med *Hartz* (1900) med »Skibsekspeditionen« om Bord i »Antarctic« udforskede Egnene ved de store Fjorde nord paa. Her havde Professor *Nathorst* været med samme Skib i 1899 og bl. a. uddybet Undersøgelserne af Landet Nord og Syd for Franz Josefsfjorden, hvor ogsaa Svenskeren *Kolthoff* har foretaget zoologiske Undersøgelser.

Efter Amdrupekspeditionens heldige Gennemførelse var saaledes Grønlands Østkyst, lige fra Kap Farvel paa 59°

45' til Kap Bismarck paa 77⁰ n. Br., undersøgt og kortlagt, for største Delen af danske Forskere.

Samtidig var Vestgrønlands Kortlægning fuldendt, da *Peary* i 1900 vestfra naaede nordligst Land ved Kap Bridgeman, paa Peary-Øen, under 83⁰ 30' n. Br. Tilbage var altsaa Strækningen mellem Kap Bismarck og dette Punkt, (med andre Ord c. 400 Kvartmil, 77⁰—83⁰ 30'), hvortil kom Strækningen 75⁰—77⁰, som kun var meget løst skitseret paa Kortene.

Da kom, som berørt, i 1905 Efterretningen om, at *Hertugen af Orleans* med »Belgica« var naaet op, endog til $78^1/_4{}^0$ n. Br. Ja, han var landet paa $77^1/_2{}^0$. Han havde saaledes distanceret Tyskerne og er til Dato den, der er trængt længst frem mod Nord under Grønlands Østkyst med Skib.

At man fra dansk Side ønskede, at den endnu tilbageværende ukendte Strækning af Grønland maatte blive kortlagt af en dansk Ekspedition var naturligt. Da derfor *L. Mylius Erichsen,* som nys havde tilendebragt sin »Litterære Grønlandsekspedition« til Vestkysten, slog til Lyd for Afsendelsen af en saadan Ekspedition, fandt han velvillige Øren.

Efter at han havde udarbejdet sin Plan, bistaaet af forskellige af vore Arktikere (*G. F. Holm, A. P. Hovgaard, K. J. V. Steenstrup, C. F. Wandel* og *Eug. Warming*) afholdtes der et Møde i Koncertpalæet i København, den 19. Oktober 1905, til hvilket var indbudt saa at sige alt, der havde Kendskab til Grønland eller som interesserede sig for Ekspeditionen. Og i Mødet, der overværedes af Hs. kgl. Højhed Kronprins *Frederik,* deltog desuden Regeringens og Rigsdagens Medlemmer, Universitetet, Videnskabernes Selskab, Geografisk Selskabs Spidser osv.

Efter et indledende Foredrag af Kommandør *Hovgaard* om Resultaterne af de hidtidige danske Forskninger i Grønland fremsatte *Mylius Erichsen* sin Plan til »en dansk Skibs- og Slædeekspedition til Grønlands Nordostkyst mellem den 75. og 83. nordlige Breddegrad, den eneste endnu ikke undersøgte Del af Grønlandskysten.«

Planen, der senere blev ændret lidt, og som blev støttet af de Sagkyndige, gik i første Linie ud paa at søge at kortlægge Kysten fra 75⁰ n. Br. op til Peary Land, der formenes at være en Ø, hvis Nordspids, som berørt, er Kap Bridgeman paa 80⁰ 30'.

Mellem Peary-Land og Grønlands nordligste Del mente han

gik en Passage, den saakaldte Peary-Kanal. *Peary*, der i 1892 over Indlandsisen havde naaet Independence Bay ved 81° 37' n. Br. paa det grønlandske Kontinents nordligste Del, kom, som bekendt, ikke helt ned ved Kysten, men saa kun fra Navy-Klippen i de første Dage af Juli ubrudt Havis, saa langt Øjet rakte. Han mente dog at kunne slutte, at Peary-Kanalen var til, skønt han ikke kunde følge den mod Vest til dens Udmunding. Ogsaa Løsningen af dette Spørgsmaal vil *Mylius Erichsen* forsøge, ikke blot fordi det i ren geografisk Henseende har sin Interesse, men fordi det maaske er den Vej, ad hvilken Moskusoksen, Rensdyret og Ulven — og i disses Spor Eskimoerne ere indvandrede fra det arktiske Amerika til Nordgrønland, for derfra at udbrede sig, bl. a. ned langs Østkysten, i hvert Fald til Scoresbysund.

Eskimoernes Indvandring i Grønland er et af de store interessante Spørgsmaal, som endnu ikke helt er løst.

Kom de mørkhudede, skævøjede og sorthaarede Folk, som i det 14. Aarhundrede lagde »Vester«- og »Østerbygden« øde, og efter hvis Optræden Nordboerne forsvandt, kom de fra Nord eller Syd? Kom de fra Egnen ved Smith-Sund, rundt Grønlands Nordkyst, ned langs Østkysten og videre om paa Vestkysten, følgende til at begynde med det meget smalle Strøg nedenfor den evige Is, langs hvilket Moskusoksen og Ulven havde fundet Vej paa deres Vandring fremad, fremad mod Egne, hvor disse Dyrs Instinkt sagde dem, at der var Udsigt til bedre Føde — eller kom de fra Nordgrønland først ned langs Vestkysten, hvor de fandt gode Eksistensbetingelser, forlod de siden disse og gik de, følgende deres indre Trang til Vandringer, rundt Grønlands Sydkyst videre Nord paa — eller kom de endelig, Flok paa Flok, frem ad begge Veje?

Egnene ved Scoresby Sund synes, efter *Mylius Erichsens* Mening*) at danne: »en Sydgrænse for Nord fra kommende Dyrearter og Eskimoers Eksistensmuligheder og Udbredelse; thi den af Amdrup kortlagte Kyststrækning fra Scoresby Sund til Egnene lidt Nord for Angmagssalik — Strækningen over for Island — egner sig næppe til Opholdssted eller Passage for planteædende Landpattedyr (paa hvilke man gør Jagt) eller for Eskimoer.

---

*) Kfr. »Geografisk Tidsskrift«, 18. Bind, V. Hefte, 1906.

Forsaavidt en saadan Betragtning er rigtig, skulde Angmagssalikerne altsaa være indvandrede fra Vestkysten sydom Kap Farvel til Østkysten, og da man næppe kan tænke sig Konebaad og Kajak brugt langs den omtalte isbelemrede Kyst op til Scoresby Sund, og da Angmagssalikerne bevisligt ikke have udviklet nogen større Færdighed i Slædekørsel (betragt bl. a. Slædens og Piskens primitive Form), vil det af *Amdrup* kortlagte, øde og vanskeligt passable Kyststrøg have dannet et naturligt og uoverstigeligt Skille mellem Konebaads- og Kajakkulturen fra Syd og Slædekulturen fra Nord.«

De nyere Undersøgelser af Sydøstgrønlændernes Sprog og af deres Sagn gøre ogsaa Angmagssalikkernes Indvandring fra Syd antagelig.

De Eskimoer, som *Clavering* mødte, og de ikke faa Rester af Bopladser, som ses paa Kysten flere Steder Nord for Scoresbysund, maa da have tilhørt et Folk, der er kommet Nord om Grønland ned langs Østkysten. Disse Spor vil *Mylius Erichsen* nu have at lede efter paa den uopdagede Kyststrækning, og navnlig i Peary-Kanalen. Noget Haab om her endnu at finde Eskimostammer i Live tør man ikke nære; men Undersøgelser i Husruiner, Teltpladser, Kødgrave og Gravdysser ville blive iværksatte for at kunne konstatere, paa hvilket Kulturtrin de tidligere boende Eskimostammer have staaet, af hvilke Dyr de have levet og hvilke Aarsager der mulig har fordrevet dem eller udryddet dem.

Fund af Dyreknogler vil give Zoologien mangeartede, nyttige Oplysninger om Nordgrænsen for de forskellige Sødyrs og Søfugles Forekomst.

I anden Række vil Ekspeditionen, saa vidt muligt, tillige undersøge den af den tyske Ekspedition 1869—70, Professor *Nathorst*'s Ekspedition i 1899 og Kaptajn *Amdrup*'s Skibsekspedition i 1900 saa nøje kendte Kyst fra 72°—75° n. Br. ethnografisk.

Fra sine Slæderejser frem og tilbage over Melville Bay paa Vestkysten, hvor han opdagede hidtil ukendte Ruiner af Eskimoboliger, fra sit 10 Maaneders lange Ophold blandt Kap-York Eskimoerne, samt fra sine Rejser ned langs hele Grønlands beboede Vestkyst, og endelig fra sit 4 Ugers lange Ophold paa Grønlands sydlige Østkyst i Samvær med nylig døbte Grønlændere, havde *Mylius Erichsen* faaet en stærk Interesse for at

bidrage sit til Løsningen af Spørgsmaalet om Eskimoernes Vandringer og Udbredelse paa de grønlandske Kyster. Den ethnografiske Side af Undersøgelserne er derfor den, Chefen for Ekspeditionen selv vil paatage sig.

Men hertil kommer hans brændende Lyst til at være den, der kommer til at undersøge de sidste Stykker ukendte Land paa Grønlands Kyst.

De store Fjordkomplekser, man rimeligvis vil træffe Nord for 75 Graden og som agtes undersøgte ethnografisk og geografisk, zoologisk og botanisk samt geologisk, er en helt ukendt Verden, til hvis Afsløring man tør knytte de største Forventninger. Ligesaa vil sammenhængende Rækker af meteorologiske og astronomiske Iagttagelser samt Oplysninger om Isforholdene og Strømningerne langs denne Kyst være af uomtvistelig Værdi.

Ogsaa ud over Havisen mod Spitsbergen agter Ekspeditionen at foranstalte Slæderejser for at man kan skaffe Underretning om Isens Art, Havets Dybde, Strømmens Retning og mulig nye Øgrupper.

Efter at Planen var billiget af de Sagkyndige, bevilgede Regering og Rigsdag 130000 Kroner eller Halvdelen af den nødvendige Sum, mod at der ad privat Vej indsamledes lige saa meget*).

Bistaaet af en Udrustnings-Komité, i hvilken Kommandør *G. Holm* og Kaptajn *Amdrup* sad som grønlandskyndige Medlemmer, og Grosserer *Valdemar J. Glückstadt* og Konsul *Erik S. Henius* som forretningskyndige do., blev Ekspeditionen nu organiseret. Der købtes et Skib i Norge, en gammel, men god Hvalfanger, »Magdalene«, bygget af Blaaeg og forsynet med en stærk Beklædning. Skroget er 128 Fod langt og 28 Fod bredt, og det stikker $18^1/_2$ Fod dybt. Det har en lille 120 H.K. Dampmaskine og forøvrigt 3 sejlførende Master, saa det kan have et stort Pres af Sejl. Der findes vel indrettede Rum for Besætningen.

»Magdalene« omdøbtes til »Danmark«.

Ekspeditionens Deltagere, foruden Lederen, ere: Premierløjtnant af Flaaden *Alf Trolle*, Skibschef og Leder af Søopmaalingerne og de hydrografiske Undersøgelser, Premierløjt-

---

*) Foreningen »De danske Atlanterhavsøer« indsamlede en Sum af 6000 Kr. som Bidrag til Ekspeditionen.

nant af Fodfolket (Generalstaben) *J. P. Koch* (tidligere Deltager i Amdrupekspeditionen og i Generalstabens Opmaalinger paa Island), Leder af Landopmaalingerne; Premierløjtnant af Flaaden *H. Bistrup* som første Styrmand; Premierløjtnant af Fodfolket *Høg-Hagen* som Assistent ved Landopmaalingen; Skibsfører *G. Thostrup* som 2den Styrmand; Underbaadsmand *C. B. Thostrup* som Styrmand, Assistent ved Opmaalingerne og Ekspeditionens Sekretær; Læge *J. Lindhard* som Læge og Bakteriolog; Tyskeren Dr. phil. *A. Wegener,* Leder af magnetiske og meteorologiske Observationer; Cand. phil. *Jarner* som Geolog; Cand. phil. *Andr. Lundager* som Botaniker; Stud. mag. *Fritz Johansen* som Zoolog og Assistent ved de hydrografiske Undersøgelser; Førstelærer *Manniche* som Ornitolog og zoologisk Konservator; Stud. med. *P. Freuchen* som Lægeassistent og Fyrbøder; *Achton Friis* som Tegner og Kunstmaler; *Aage Bertelsen* som do. do.; *H. A. Koefoed* som Maskinmester; *I. K. Weinschenck* som do.; *Hans Jensen* som Hovmester, Bager og Kok; *Harald Hagerup* som Elektrotekniker og Sømand; *Ring* som Islods og Sømand; *Peter Hansen, Knud Christiansen* og *Charles Poulsen* alle 3 Matroser af den kgl. grl. Handel; *Gundahl Knudsen* som Fyrbøder og Tømmermand; endvidere to Grønlændere fra Vestkysten samt fhv. grl. Kateket *Jørgen Brønlund.*

At Grønlænderne, navnlig som Fangere, ville blive af stor Betydning for Ekspeditionen, er uden for al Tvivl. Ofte have Eskimoerne frelst Polarfarere fra at dø af Hunger.

Ekspeditionsmedlemmerne ere alle unge Folk, blandt hvilke der vel ikke er mange, som tidligere have færdedes paa arktiske Ekspeditioner. Kun Chefen og Premierløjtnant *Koch* kan siges at have virkelige Erfaringer paa dette Omraade; men sikkerlig vil *Mylius Erichsen* forstaa at bibringe dem alle en glødende Iver og Udholdenhed, saa de spænde alle Evner an — derom er ingen Tvivl. Chefen er alles Foresatte, men iøvrigt ere alle lige og maa deltage efter Tur i al Slags Arbejde, foruden deres specielle Arbejde. Dette Princip, der her for første Gang prøves paa en arktisk Ekspedition, skal nu forhaabentlig staa sin Prøve godt.

Resultaterne søges iøvrigt opnaaede ved Slæderejser i stor Udstrækning. Slæderne ere af nyeste og bedste Arbejde og Konstruktion, byggede i Norge efter *Sverdrup*'s Anvisning. Til at trække dem benyttes grønlandske Hunde, af hvilke man har

et hundrede Stykker. Deres Lod er den samme som ved mange tidligere arktiske Ekspeditioner — at blive ædte, efter at have slidt og slæbt.

Endnu skal nævnes, at der medføres en Automobil paa 7 à 8 H.K. til Brug paa islagte Fjorde. Paa Indlandsisen vil den næppe kunne bruges.

Iøvrigt medfører Ekspeditionen de nyeste og bedste Instrumenter af enhver Slags til Brug for Videnskabsmændene.

Den 24. Juni, Kl. 11 Fm., afgik »Danmarksekspeditionen«, fulgt paa Vej af mange gode Ønsker. Ude i Sundet gav »Olfert Fischer«s Mandskab Ekspeditionen et Hurra, medens Musikken spillede Nationalsangen, derpaa anløb den Frederikshavn for at ordne forskellige Forhold og navnlig for at faa Lasten stuvet ordentlig. Efter fem Dages Ophold her sattes Kursen mod Trangisvaag paa Færøerne, hvor Hundene fra Grønland, hvilke var nedbragte af »Hans Egede«, modtoges, desuden Skindvarer m. m.

Saa stævnedes mod Island for paa Eskefjord at faa forskellige andre Ting. Denne Fjord forlodes den 22. Juli — »alt vel om Bord«.

Derpaa sættes Kursen mod Pakisgrænsen paa 76—77 ° n. Br. for at søge at naa Land nordligst muligt. Her anlægges et Depot og en meteorologisk Station (Station A) oprettes. Et Hus, Proviant, Redskaber, Materiel, Instrumenter for Stationen og til Basis for kommende Vinters nordgaaende Slæderejser udlosses. Kajakker og Slæder osv. aflosses ogsaa til øjeblikkelig Brug for Skibets Kartografer og Naturforskere. Ved Station A efterlades en Kartograf, Stud. med. *P. Freuchen,* en Matros og en Grønlænder, desuden afgives 10 Hunde.

Saafremt Pakisen tillader det, forsøger Skibet at foretage Lodskud østerud, hvorefter det søger en sikker Vinterhavn Syd paa, mellem Kap Bismarck og Shannon-Øen. Imidlertid har man skyndt sig, inden Nyisen dannes, fra Station A og Skibet, at foretage Opmaalinger og Undersøgelser mellem Skibshavnen og det nordligst naaede Punkt. Der udlægges Depoter til Brug paa Slæderejser om Vinteren.

Saa kommer Vinteren 1906—07 med Observationer og Slæderejser. Den mørkeste Tid anvendes til Bearbejdelse af indsamlet Materiale og Forberedelser til den afgørende Slæde-

færd, der paabegyndes i Begyndelsen af Februar. 11 Deltagere afrejse i flere Grupper under Ekspeditionschefen.

1) Ved Stationen bliver en Meteorolog med to Mand.

2) Ud over Havisen kører en Kartograf med to Mand.

3) Nordpaa langs Kysten kører 9 Mand i 3 Grupper: én Gruppe søger til Pearys østligste Punkt paa 83^0 n. Br., for bl. a. at kortlægge Østsiden af Peary-Land. Chefen og 3 Mand gaar op gennem Peary-Kanalen medens den tredje Gruppe paa 3 Mand foretager Undersøgelser og forskaffer ved Jagt Nøddepoter udlagte for de to andre Gruppers Retur.

Senest 15. April mødes Grupperne i Independence Bay for at naa tilbage til Station A.

Inden Udgangen af Maj 1907 maa Station A være forladt og alle tilbage ved Skibet.

Sommeren 1907 foretages Undersøgelser Syd paa fra Station A langs Kysten, om muligt helt ind i Franz Josefs Fjord, hvor der bygges et Overvintringshus for en Meteorolog og to Mand samt lægges et Depot (Station B) for kommende Vinters Slæderejser, navnlig paa Indlandsisen. Skibet skal i Tide søge Vinterhavn, f. Eks. ved Mackenzie-Bugten, ud for Mundingen af Franz Josefs Fjord.

Vinteren 1907—08 foretages Observationer ved Skibshavnen, ligesom der foretages Slæderejser og udlægges Depoter.

Inden Udgangen af Marts søger *Mylius Erichsen* med 11 Mand ind til Station B ved Bunden af Franz Josefs Fjord, hvorfra de ad en hensigtsmæssig Brædal søge op til Indlandsisens Højplateau, hvortil, saa vidt muligt, allerede Sommeren forinden er opbragt Depot. Herfra søger man ind paa Indlandsisen til omfattende Undersøgelser. »Saafremt det lykkes at naa ind paa Indlandsisen ved 40^0 v. L. og en 3 eller 4 Mands Gruppe endnu er forsvarlig udrustet og i god Konstitution, vil det muligvis af denne Gruppe blive forsøgt at trænge frem til Vestkysten og ned til Svartenhuk eller Núgsúak, vel nærmest sidstnævnte Sted, hvor der Aaret forinden vil være udlagt Depot af Proviant, og hvorfra Forbindelse med nærliggende grønlandske Bopladser nemt opnaas.«

Denne Rejse tværs over Grønlands Indlandsis paa nordlig Bredde vil sikkerlig frembyde den aller største Interesse. *Nordenskiöld* og Lapperne gik jo ind paa 68^0 og *Nansen* tværs over

paa 64—65° n. Br. Nu vil man altsaa forsøge at krydse Indlandsisen paa langt nordligere Breddegrader.

Sommeren 1908. Den til Vestkysten ankomne Slædeekspedition vil blive ført ned langs Kysten med et af den kgl. Handels Skibe, og i Slutningen af August s. A. videre til Angmagssalik paa Østkysten, hvorhen Hovedekspeditionen samtidig vil søge hen, saaledes at det hele kan mødes der i Begyndelsen af September.

Inden Udgangen af September 1908 kunne vi altsaa vente Ekspeditionen igen. *B.*

Et Vaabenmærke for Dansk Vestindien.

Af Kapitain *H. U. Ramsing.*

Dansk Vestindien er i Folketal den næststørste af de danske Atlanterhavsøers 4 Grupper; som Koloni er Vestindien ældre end Grønland; men i det danske Rigsvaaben er Vestindien den eneste Rigsdel, som ikke er repræsenteret.

Island fik samtidig med den nye Forfatnings Indførelse sit gamle Vaabenmærke ændret, og da der herved er givet et Præcedens af moderne Dato for Indførelse af Ændringer i Rigsvaabnet, kunde der maaske ogsaa nu efter Vedtagelsen af den nye vestindiske Forfatningslov være Anledning til at optage Spørgsmaalet om Dansk Vestindiens Repræsentation i Rigsvaabnet.

Man har nu, da Interessen for Vestindien atter er vaagnet, ved flere Lejligheder savnet et fastslaaet Vaabenmærke for Øerne.

Ved den vestindiske Udstilling i Industriforeningen i 1904 blev der anbragt et Billede over Udstillingens Indgang, forestillende tre Palmer, hævende sig paa tre stiliserede grønne Øer i et blaat Hav med en opgaaende gylden Sol i Baggrunden. Denne Symbolik af rent dekorativ Natur blev ved Koloniudstillingen i Tivoli i 1905 anvendt som Vaabenskjold, jævnstillet med de tre andre Øgruppers Mærker.

Senere er et lignende Skjold, formentlig efter Arkivar *Thisets* Forslag, bleven anbragt blandt Vaabenskjoldene i Københavns

Raadhus' Festsal. Skjoldet bærer her tre grønne Øer, hver med et Palmetræ og et dansk Flag i Sølvfelt med tre blaa Bølgelinier. Nogen officiel Godkendelse af dette Mærke foreligger der ikke, saavidt mig bekendt.

Ved Udarbejdelsen af Tegningerne til de nye vestindiske Mønter blev jeg underhaanden adspurgt, om jeg kendte noget til Tilstedeværelsen af ældre Vaabenmærker for Øerne. Jeg henledede da Opmærksomheden paa, at de ældre Mønter lige fra den første Udmøntning i 1740 paa Reversen have baaret et fuldrigget Skib med vajende Dannebrog. I første Halvdel af forrige Aarhundrede har dette Mærke dog været afløst af det danske Vaaben, og i den Møntserie, som nu skal inddrages, har det for et enkelt Stykkes, Ticentstykkets Vedkommende været erstattet med et blomstrende Sukkerrør. Man har da almindelig opfattet Skibet som symboliserende St. Thomas og Sukkerrøret St. Croix.

Paa de nye Mønter har man dog helt fraveget denne gamle Tradition. I kunstnerisk Henseende er Udstyrelsen særdeles vellykket, men Guld- og Sølvmønternes Revers med en Gruppe af tre orientalsk udseende Kvinder eller med en Olivengren karakteriserer hverken Øernes Befolkning eller deres Vegetation og giver intet Holdepunkt for et Vaabenmærke for Øerne.

Af andre ældre Tilløb til Vaabenmærker bør det nævnes, at i tidligere Tid, under alle Omstændigheder i Aarene omkring 1830, benyttede Generalgouvernementet paa St. Croix som Mærke et kronet Kors af samme Tegning som Rigsvaabnets Midtekors. Dette Mærke findes endnu paa enkelte større Møbler fra denne Tid i St. Croix Gouvernementshus og er ogsaa anbragt paa Fæstet af de Sabler, som den daværende St. Croix Milits udrustedes med. Mærket er øjensynlig en Allusion til Øens Navn.

Da jeg ikke er Heraldiker, beder jeg om, at følgende Bemærkninger kun maa blive opfattede som en Lægmands Indlæg i Sagen, som mulig kunde give Anledning til Udtalelser fra mere kompetent Side.

Det forekommer mig, at Mærket med Palmetræerne og de tre Bølgelinier, som i den seneste Tid søger at vinde Indpas, er en noget for moderne Sammenstilling at indsætte blandt Rigsvaabnets aarhundredgamle Felter. Det minder mig ogsaa paa en uheldig Maade dels om den kongelige Porcellænsfabriks Varemærke, dels om den nær vore Øer liggende Negerrepublik Haitis palmeprydede Vaaben.

Det gamle Skib med Dannebrog var maaske bedre, men det ligner dog vist for meget adskillige danske Købstadsvaaben og var maaske nærmest egnet til at antages som Mærke af Købstaden Charlotte Amalia, vor ældste dansk-vestindiske By.

Det kronede Kors er derimod i nøje Overensstemmelse med Rigsvaabnets Heraldik. Det betegner ved sine Farver, hvidt med rød Rand, Øerne som danske, og det hentyder tillige til den største af dem, St. Croix, der rummer de to Trediedele af Befolkningen og af Øernes Areal.

Det forekommer mig, at dette Kors, anbragt paa blaat Felt ligesom de andre Atlanterhavsøers Mærker, paa den smukkeste Maade vilde symbolisere Vestindien som danske Øer i det blaa Ocean.

Ny Medlemmer,

optagne paa Møderne den 16/7 og 17/9 1906.

A. Bestandige Medlemmer.

(Bidrag een Gang for alle 200 Kr.)

Navn	Adresse	Indmeldt ved
Nørgaard, H., Godsejer	Ry Nørreskov	Kammerherre Sehested

B. Aarsmedlemmer.

(Hvor intet andet findes anført, er Medlemsbidraget 5 Kr. aarl.)

Navn	Adresse	Indmeldt ved
Adolph, Holger, Grosserer	København	Grosserer Tulinius
Andersen, Fru Departementschef	do.	Sekretariatet
Andresen, Ingeborg, Enkefrue	do.	Professor Westermann
Arneson, Olafúr, Købmand	Island	Handelsfaktor P. Nielsen
Beyer, Holger, Ingeniør	København	Handelsgartn. L. Andersen
Bitz, Overretssagfører	do.	Overretssagf. Steinthal
Bjerre, Folketingsmand	Højstrup	Professor Westermann
Boiesen, C. A. F., Grosserer, cand. jur.	København	Ingeniør H. Sonne
Bærentsen, Carl, Handelsbetj.	Thorshavn	fhv. Kolonibest. Joensen
Bøggild, J. E., cand. jur.	Charlottenlund	Overretssagf. Steinthal

Navn	Adresse	Indmeldt ved
Bøving-Petersen, J. O., mag. sc.	København	Sekretariatet
Carstensen, Hugo, Birkefuldmægtig	do.	Handelsgartn. L. Andersen
Djurhuus, J. C., Købmand	Færøerne	Distriktslæge Djurhuus
Eriksen, Grosserer	København	Professor Westermann
Evensen, A. C., Pastor	Thorshavn	Distriktslæge Djurhuus
Finsen, Steingrim, Bankkass.	do.	Overlærer L. Bergh
Fogh, Distriktslæge	Vordingborg	Overretssagf. Steinthal
Garde, Alfred, Kommandør	København	Kaptajn Ryder
Glistrup, O., Købmand	Ringkøbing	Borgmester Finsen
Godtfredsen, J. Th., Kaptajn	Valby	Sysselmd. P. V. Bjarnasson
Gudmundsson, Hjalmar, Vognmand	København	Sagfører Mandal Bertelsen
Gudmundsson, Vigfús, Agronom	Island	Handelsfaktor P. Nielsen
Hansen, Jules, Ambassaderaad	Paris	Baron V. de Ripperda
Hansen, Vald., Prokurist	København	Handelsgartn. L. Andersen
Harries, K., Professeur de la Sorbonne	Paris	Baron V. de Ripperda
Holst, cand. theol.	Korsør	Overretssagf. Steinthal
Holstein, Baron BernerSchilden	Holsteinhus	Landinspektør Hvenegaard
Høegh-Guldberg, Overetssagf.	Aarhus	Sekretariatet
Jensen, C. V., Fabrikant	København	Landbrugskand. Friis
Jepsen, Konditor	do.	Sekretariatet
Joensen, Joen Fr., Handelsbet.	Færøerne	Distriktslæge Djurhuus
Joensen, O. F., Købmand	do.	do.
Kjeldnes, Ludvig P., Handelsbetjent	do.	do.
Knudsen, Joh., Godsejer, Folketingsmand	Bangsbo	Professor Westermann
Krabbe, Jon, Overretssagfører	København	Sekretariatet
Krabbe, K., Professorinde	do.	Overretssagf. Jon Krabbe
Krabbe, Oluf, cand. jur.	do.	do.
Krabbe, Frue	do.	do.
Larsen, Svend, Dyrlæge	do.	Professor Westermann
Lauersen, Nicolas	Argentina	Sekretariatet
Lauritzen, H., Overretssagf.	København	Overretssagf. Steinthal
Levy, Herman, Grosserer	do.	Sekretariatet
Levy, James, do.	do.	do.
Lützen, exam. jur., Byfogedfuldmægtig	Korsør	Teglværksejer Hecht
Lützen, Nickels, Handelsfuldmægtig	Færøerne	Distriktslæge Djurhuus
Lützen, Sven, Plantør	Thorshavn	fhv. Kolonibest Joensen
Mikkelsen, Axel, Sløjdsinspekt.	København	Sekretariatet

Navn	Adresse	Indmeldt ved
Mortensen, Napoleon, Købmd.	Færøerne	Købmand P. Mortensen
Munch, A. A., Fuldmægtig i kgl. grl. Handel	København	Kapt. D. Bruun
Møller, Aage, Grosserer	do.	Gross. L. Tang
Møller, Andreas, do.	do.	do.
Nancke, Borgmester	Korsør	Overretssagf. Steinthal
Neergaard, de, Hofjægermest., Folketingsmand	Faarevejle	Landinspektør Hvenegaard
Niclasen, Sigrid, Fru	Thorshavn	Overlærer L. Bergh
Nielsen, Pastor	Grønland	Sekretariatet
Nielsen, Chr. August, Assistent	København	Pastor Vibæk
Nielsen, Herman, Grosserer	do.	Sekretariatet
Nielsen, Jacob, Gartner	England	Pastor Bergh, London
Obenhaupt, A.	København	fhv. Kolonibest. Joensen
Obenhaupt, L., Grosserer	do.	Sekretariatet
Olsen, Alfred, Direktør	do.	Kaptajn D. Bruun
Olsen, Kristian S. E., Handelsbetjent	Færøerne	Distriktslæge Djurhuus
Olsen, Olaf, Handlende	do.	do.
Petersen, Dines, Grosserer	København	Grosserer L. Tang
Prior, W., Overgartner	Bregentved	Handelsgartn. L. Andersen
Reimert, A. S., Købmand	Færøerne	fhv. Kolonibest. Joensen
Salomon, Fr. E., Grosserer	København	Sekretariatet
Schiern, H. C., Ingeniør	København	Kaptajn D. Bruun
Schiødt, Julius, Direktør	do.	Administ.Lassen-Landorph
Schmidten, M. G. v., Direktør i Frihavnen	do.	Kommandør F. R. Hammer
Schou, E., Bankdirektør	Reykjavik	Handelsfaktor P. Nielsen
Schou, L. C., cand. polit.	Rudersdal	Sekretariatet
Sehested, H., Kammerherre, Hofjægerm.	Broholm	Jægermester E. Sehested
Sigurdsson, Bogi, Købmand	Island	Isl. Købm. Bjørn Sigurdsson
Skov, F. H., Jægermester	Tybrind	Professor Westermann
Skulason, Gisli, Pastor	Eyrarbakki, Island	Handelsfaktor P. Nielsen
Sponneck, Grevinde	Stockholm	Sekretariatet
Stokkebye, Th., Læge	København	Overretssagf. Steinthal
Tvermoes, Direktør, Etatsraad	Charlottenlund	Professor Westermann
Vorslund-Kjær, Professor, Kgl. Hof-Tandlæge	København	Oberstløjtn. C. V. Sørensen
Wedell, Karen, Comtesse	Wedellsborg	Kammerherre Sehested
Witzskeo, H. F., Generalkonsul	Venezuela	Sekretariatet
Zøylner, Karl, Grosserer	København	do.

Festen for de islandske Altingsmænd.

Da der fra enkelte Sider er fremkommen Yttringer af Misstemning over, at man har maattet nægte Vedkommende Adgang til Festen paa Skydebanen d. 27. Juli, og Bemærkning om, at man dog nok med lidt god Villie kunde have skaffet nogle faa Pladser til, skal man herved oplyse, at det ikke ved Anmeldelsesfristens Udløb var muligt at forandre Bestemmelsen om Valget af Lokale, og det valgte Lokale var jo udnyttet i den yderst mulige Udstrækning. Der var iøvrigt heller ikke Tale om blot nogle faa Pladser, idet der indkom over 40 Anmodninger om Adgangskort efter Anmeldelsesfristens Udløb, og det er selvfølgelig kun disse, man desværre har set sig nødsaget til at afvise.

Paa Udvalgets Vegne:
Sehested.

Nordhavsfiskeri

Lægmandsbetragtninger

Ved Sorenskriver *Chr. Helms.*

Hele Aaret rundt sværme over det nordlige Atlanterhav Skarer af Fiskerfartøjer. Engelske, tyske, hollandske og norske Trawlere og Linefiskere, skotske og norske Sejlkuttere og Sildebaade, franske Skonnerter og Luggere føre til Hjemlandet mægtige Værdier af Nordhavets uudtømmelige Fiskerigdomme. Hvorfor er det danske Flag saa lidet set blandt de fremmede i disse Have, hvor det danske Flag burde have den første Plads?

Kun fra Marts til September ligge de islandske og færøske Kuttere i Søen i et forholdsvis ringe Tal, og hele den lange Vinter se vi kun de fremmede Fartøjer. Her under Færøerne tælles de engelske Trawlere i Hundreder. Hvorfor er dette saa?

Skulde man tro, at nogen Nation havde saa gode Chancer

i Kampen om Nordhavsfiskeriet som netop den danske med dens Støttepunkter, Færøerne, Island og Grønland, som ligge saa at sige i Rigdommens Centrum, medens de fremmede have dens Basis saa langt borte?

Tænk blot paa, hvad en Grimsby-Trawler f. Eks. spilder af Tid og af Kul ved fra Hjemstedet at skulle sejle 2—3 Døgn for at komme frem blot til de færøske Fiskebanker og ved atter at skulle sejle ligesaa langt tilbage igen med Fangsten og for at hente Kul, Proviant m. v.

Der er næppe Tvivl om, at Damp-Fiskefartøjer under dansk Flag, naar de kunde bruge Island og Færøerne som Udgangspunkt for Fiskeriet, kunde have langt flere Fiskedage Aaret rundt — maaske endog 80—100 Dage flere end de fremmede, der maa spilde deres Tid paa at sejle frem og tilbage mellem Hjemstedet og Fiskeripladsen.

Men for at Færøerne og Island skulle kunne bruges som Basis for Fiskerierne, maa det forlanges, at Fangsten kan oplosses eller omlades der, og at Skibene kunne repareres der.

Disse Betingelser ere for Tiden ikke fuldt tilstede, men det burde ikke vare længe, før disse Krav kunde opfyldes. Her paa Færøerne vil der nok i Løbet af nogle Aar findes brugbare Fiskerihavne, og de færøske Købmænds bekendte Foretagsomhed er en Garanti for, at disse Havne ogsaa ville være forsynede med Kul, Salt, Is, Proviant og hvad ellers et Fiskefartøj har Brug for. Saa kan en Trawler eller Linefisker paa ligesaa mange Timer, som de fremmede bruge Dage, være paa Fiskepladsen og atter hjemme igen med fuldt Skib.

Endnu en Ting have vi hidtil savnet, men det Savn er nu afhjulpet: Telegrafen. Færøerne og Island ere nu i telegrafisk Forbindelse med det evropæiske Marked, og den Samvirken mellem Fiskere og Forbrugere, der før saa haardt savnedes, vil være tilvejebragt.

Saa mangle vi bare endnu Kapital og Arbejdskraft. Vi alene kunne ikke starte et Nordhavsfiskeri i stor Stil, men nu kunne vi hjælpes fra Hovedlandet.

Det vil sikkert ikke være nogen slet Kapitalanbringelse at sætte Penge i et Nordhavsfiskeri-Kompagni, der virkede fra Island og Færøerne, og det vilde tilmed være en patriotisk Gærning. Hvert nyt dansk Flag, der hejses i internationale Farvande, yder sit til Landets Gavn og hjælper til at værne mod

den Glemsel, der er det værste af alt for et lille Rige. Kapitalen maa sikkert kunne skaffes, og skulde den danske Kystbefolkning ikke kunne afgive et ypperligt Materiale til Nordhavsfiskere?

Det er tilvisse et haardt Liv at ligge ude i Fiskerskibene paa Nordhavet ved Vintertid, men skulde ikke de danske Fiskere have saa haard en Hud, at de kunne tage de Strabadser, der bæres af Englændere og Nordmænd?

Og har man saa skaffet tilveje alt det nødvendige Grundlag for et Nordhavsfiskeri under dansk Flag, drevet fra Island og Færøerne, bliver Spørgsmaalet: Hvor kunne vi sælge Fisken med Fortjeneste? Herpaa kan Lægfolk naturligvis kun daarligt svare, men man skulde tro, at der maatte kunne gives et tilfredsstillende Svar.

Hvad der fanges af Torsk og andre Fisk, der kan virkes til Klipfisk, kunde sagtens oplosses i Island eller paa Færøerne og virkes der, for saa senere, ligesom nu, at sælges til Italien og Spanien.

Og Fladfisken, der fanges med Trawler? Den skal, siger man — lægges paa Is i Fiskerskibet og maa helst uden Omladning, hvorved den taber saa meget, føres til Salgsstedet. Paa dette Punkt synes Fordelene ved Udgangspunktets nære Beliggenhed ved Fiskepladsen ikke at være tilstede for os, thi paa Færøerne og i Island er der intet større Marked for Varen. Denne Vanskelighed synes at maatte kunne overvindes. Der maatte da gaa regelmæssige og hyppige Transportdampere herfra til Salgsstedet, og man maatte vel kunne finde paa en Pakningsmaade om Bord i Fiskerskibene, hvorved en Omladning kunde foretages uden Ompakning af de enkelte Fisk. Man kunde tænke sig at pakke Fiskene i større Kasser eller Beholdere, der hele kunde losses fra Fiskerskibet til Transportskibet eller — hvis dette ikke laa klar — midlertidig til et Ishus i Land.

Med Hensyn til Transporten af Fiskene er det maaske ikke overflødigt at pege paa, at Afstanden fra Færøerne til nærmeste større danske Havn, Esbjerg, ikke er mere end knap 70 Kvartmil — løselig opmaalt — længere end Afstanden fra Færøerne til Grimsby. Forskellen er altsaa kun en 7 à 8 Timers Sejlads med en blot nogenlunde velsejlende Damper. Hvor Fiskene senere skulde gaa hen, skal jeg ikke komme nærmere ind paa. Mon der ikke skulde være et Marked i Tyskland?

Selfølgelig vil Omladningen af en Del af Fisken og dens Transport ved særlige Dampere koste Penge, men dette vilde dog formentlig langt opvejes ved den Indvinding af Tid og Sparen af Kul, der naas ved de korte Afstande mellem Fiskepladserne og Fiskeriets Basis.

En Ting endnu burde man ikke undervurdere, nemlig den gode Kontrol med de fremmede Fiskeres Overgreb, der faktisk vilde øves ved at have en Dampskibsflaade under dansk Flag liggende ved de nu af fremmede hjemsøgte Grænser for dansk Søterritorium.

Og saa endelig ét. Et dansk Nordhavsfiskeri vilde belære mange Danske om, at vore nordlige Rigsdele ikke ere nogle os ligegyldige Øer langt, langt borte i det yderste Thule, men vigtige Dele af det danske Rige — og slet ikke saa fjærne — vigtige for Rigets Fremtræden udadtil, og det burde aldrig glemmes over al Fuldkommengøren indadtil, at det er af største Vigtighed, — ja en Livssag for os — at vi gøre os gældende overfor de fremmede udadtil overalt, hvor der er en Mulighed derfor. Her er en Mulighed, og det burde derfor være en national Pligt at erobre Førerskabet i de islandske og færøske Farvande.

Hvis disse Lægmandsbetragtninger kunde gøre lidt til, at kyndige Folk tog Spørgsmaalet op, var Maalet med disse Linier naaet.

Før Danmark bliver alvorlig materielt interesseret i Islands og Færøernes Hovederhverv, Fiskeriet, vil der ikke komme et sundt Forhold tilstede mellem disse forskellige Rigsdele.

Hvor langt ligge Færøerne og Island borte?

Ved Sorenskriver *Chr. Helms.*

For den almindelige Bevidsthed i Danmark staa Færøerne og Island som nogle uendelig fjærnt liggende Øer. Hvis man overhovedet gør sig nogen Forestilling om Afstanden, maaler

man praktisk talt denne ved Hjælp af den Tid, det i Almindelighed tager at gøre Rejsen med Dampskib. For de Danske, der have med vore nordlige Øer at gøre, staar det fast, at det tager en Uge at sejle til Færøerne, 8 à 9 Dage at naa det islandske Østland og 10 Dage at komme til Reykjavik, og en Sørejse paa 7—10 Dage er for de fleste Danske en Uendelighed, noget som man paa Forhaand opgiver. For den Købmand, der skal have Varer op nordpaa, er en Rejse af saa lang Varighed heller ikke lokkende. Fragten er dyr, og ikke alle Varer have godt af at ligge saa længe i en Skibslast, saa Færinger og Islændere staa sig ofte ved at tage Varerne i Skotland eller Norge.

»Nej! Færøerne og Island ligge for langt borte, og de lade sig nu engang ikke flytte!« Dette er det sædvanlige Ræsonnement.

Men det er sikkert ikke rigtigt. Øerne lade sig meget vel flytte, og skulle vi paa begge Sider af Atlanterhavet have Glæde af hverandre, — og det ere vi jo nu enige om at ville — saa maa vi flytte Øerne nærmere til Danmark. En Afstand i sig selv er jo intet. Det kommer blot an paa, hvilke Midler vi have til at tilbagelægge Afstanden, og hvor hurtigt det lader sig gøre.

Nu er det jo saa, at en Damper, der løber en jævn god Fart af 10—12 Knob, kan sejle fra København til Thorshavn paa $3^1/_2$ Døgn — og fra Esbjerg til Thorshavn paa blot 60—70 Timer —, til det islandske Østland paa $4^1/_2$ Døgn og til Reykjavik paa 5 à 6 Døgn, medens vi nu bruge 3 à 4 Dage længere om Turen, fordi alle Skibene gaa over Skotland eller Norge.

Kunne vi paa Rejsen til Færøerne spare 3 Dage og paa Rejsen til Island indtil 4 Dage, saa betyder dette, at disse Øer rykke os et Par Hundrede danske Mil nærmere.

Men hvem skal betale Flytningen?

At direkte Dampskibsruter foreløbig ikke ville betale sig, er næppe tvivlsomt, og man kan selvfølgelig ikke forlange, at Dampskibsselskaberne skulle sætte Penge til paa Farten.

Passagererne, der rejse, og Købmanden, der sender eller modtager Fragtgodset, ville naturligvis heller ikke betale dobbelt, og det bør de heller ikke.

Der kan næppe være Tvivl om, at det er Staten, der maa betale. Det er i Statens største Interesse, at Forbindelsen med Island og Færøerne bliver saa hurtig og billig som muligt, og

skulde ikke Staten kunne ofre selv store Beløb aarlig for at knytte de enkelte Rigsdele saa tæt sammen, som det overhovedet er muligt, for at flytte Island og Færøerne hundrede Mil længere mod Sydøst!

Etableringen af en direkte, billig Dampskibsrute til Island og Færøerne bør være et af de første Maal, man sætter sig i Arbejdet for at skabe fælles Interesser mellem Rigets adskilte Dele. Vil man i Danmark ikke ofre noget klækkeligt derpaa, saa vil man nordfra med en vis Føje kunne sige, at de Danskes Kærlighed er meget platonisk.

Professor Thoroddsens Undersøgelser paa Island.

En Anmeldelse af Kapt. *Daniel Bruun.*

Island. Grundrisz der Geographie und Geologie. Von Prof. Dr. *Th. Thoroddsen* I.—II. Gotha: Justus Perthes 1905 og 1906.

Det kan ikke forundre, at Professor *Thoroddsen* nu har udgivet sit Hovedværk om Islands Geografi og Geologi paa et Verdenssprog; beklageligt kun, at vi herhjemme ikke have været i Stand til at bekoste Udgivelsen. Værket fremtræder nu som »Ergänzungsheft Nr. 152« og do. Nr. 153 til »Dr. *A. Petermanns* Mitteilungen«.

Thoroddsen har, som vi alle vide, været banebrydende paa Island med Hensyn til hans Fødeøs Udforskning i geografisk og geologisk Henseende. Der var vel tidligere foretaget omfattende og grundige Undersøgelser paa Island, men først efter at *Thoroddsen* havde gennemforsket Landet paa Kryds og Tværs, blev navnlig det Indre kendt i geografisk Henseende; og hvad angaar Geologien, er han den første, der har givet en samlet Oversigt over den.

Fra Barn af følte *Thoroddsen* sig draget af Naturen, og da han i 1875 var bleven Student ved Reykjavik Skole, rejste han til København for at studere Zoologie under *Japetus Steenstrup*;

men snart toges han fangen af Geologien, og denne Videnskab blev hans Fagstudium. Den hertil svarende Embedseksamen, maatte han af pekuniære Grunde opgive at tage, og hans Fædreneø drog ham til sig igen. Han opnaaede i 1880 en Lærerpost ved Realskolen paa Mødruvellir, og derfra kom han i 1885 til Reykjavik, ved hvis lærde Skole han var Adjunkt lige til 1900. Omtrent hver Sommer færdedes han nu ude paa Forskningsrejser, og da Arbejdet med Uddybningen af Resultaterne blev for stort, kunde han ikke om Vinteren passe sin Gerning. Saa endte det da med, at han bosatte sig i Danmark, ivrigt beskæftiget med sine Studier og Fremlæggelse af Resultaterne af sine Arbejder.

Skønt den lærde Forsker nu kun er godt et halvthundrede Aar (født 1855), har han dog en meget lang og fortjenstfuld videnskabelig Løbebane at se tilbage paa. I ca. 30 Aar har han saa at sige udelukkende syslet med Islands Geografi, Geologi og Naturforhold som og med sit Lands Kulturhistorie. Atten Somre har han tilbragt paa Hesteryg og deraf de 17 med selvstændigt Arbejde. I 1876, da Professor *Johnstrup* besøgte Islands Indre efter Askjas store Udbrud, ledsagede *Thoroddsen* ham en Tid; det var hans første Felttog, og paa dette blev han draget til Naturen i det Indre med uimodstaaelig Magt. Han lagde nu Planen til Islands fuldstændige systematiske Undersøgelse i geologisk Henseende, hvilken snart medførte rent geografiske Undersøgelser tillige. I 1881 kunde han paabegynde Udførelsen af sin Plan, hvilken han i 1898 lykkelig kunde tilendebringe uden nogen som helst anden videnskabelig Medhjælp.

Paa alle sine Rejser, undtagen én, har han iøvrigt været ledsaget af en overordentlig dygtig Følgemand, Lærer *Øgmundur Sigurdsson* fra Havnefjord, som trolig har delt sin Læremesters Farer og Anstrengelser. Ofte have de to alene ligget i Uger paa Højfjældene og i det indre øde Land, alene med deres Heste, til hvilke der ofte maatte medbringes Hø.

Vi skulle give en Oversigt over *Thoroddsens* forskellige Undersøgelsesrejser paa Island:

I 1881 gik han tværs gennem Landet fra Nord til Syd og undersøgte særlig de varme Kilder og Vulkanerne paa Reykjanæs Halvøen og i Thingvallaegnen. I 1882 berejste han Dele af Østlandet, i 1883 Sydvestlandet (Reykjanæs) samt Dele af Vestlandet (Borgarfjordsomraadet) og i 1884 den store Lavaørken

Ódádahraun, Nord for Vatnajökull. Vinteren derefter tilbragte han paa Studierejser i Tyskland, hvorefter han i 1885 vendte hjem for at foretage nogle mindre Udflugter. Den derpaa følgende Vinter studerede han i Italien, i 1886 og 1887 besøgtes alle Fjordene paa Vestlandet, i 1888 og 1889 undersøgtes det Indre: Kølvejen, Thjorsaadalen og Vestranden af Vatna Jökull samt Egnene der omkring (Fiskivötn). I 1890 var han paa Snefjældsnæs paa Vestlandet og i Dala Syssel. I 1891 og 1892 gjorde han mindre Udflugter i Højlandene og fik i de samme Aar Tid til at gøre Studierejser i Tyskland og Sverig. I 1893 og 1894 undersøgtes Skaptafellssyslerne og Egnen ved Vatnajöklens Syd- og Østside. I 1895 var han i den nordøstlige Del af Landet (Langanæs og Melrakkasletten), i 1896 besøgtes Øfjords- og Skagefjords Sysler paa Nordlandet samt Egnene i det Indre ved Hofsjøklens Nordrand. I 1897 berejste han det sydlige Lavland for at studere Virkningerne af Jordskælvet i 1896. Endvidere berejstes samme Aar Hunavatns Syssel paa Nordlandet, endelig afsluttedes i 1898 den systematiske Islands-Undersøgelse i Egnene ved Langjöklens Vestside.

Der var for *Thoroddsens* Vedkommende ikke Tale om kostbart og vel udstyrede Ekspeditioner. Dertil var der ikke Raad, og det kneb ofte at skaffe de smaa Bevillinger, som vare nødvendige. Det islandske Alting og Rigsdagen have afholdt de fleste Udgifter; men ogsaa private have vist Undersøgelserne Velvillie. *Oskar Dickson* og Etatsraad *Gamél* have saaledes ved enkelte Lejligheder ydet ham Støtte. Det, der blev ydet, var dog utilstrækkeligt, naar der var Tale om at rejse i et Land som Island, hvor Rejsemaaden er uhyre kostbar. *Thoroddsen* har derfor af sine egne Midler ofret ikke ubetydeligt for at kunne føre sin Livsopgave fremad til Endemaalet.

Aldrig svigtede Modet ham, aldrig gav han tabt; utrættelig arbejdede han videre med en sjælden Energi og Dygtighed.

Da han endelig i 1901 kunde fremlægge sit geologiske Kort, bekostet af Carlsbergfondet, blev der da ogsaa fra alle Sider ydet ham varm Anerkendelse. Ikke blot var han efterhaanden bleven Æresmedlem eller korresponderende Medlem af forskellige udenlandske Selskaber; men han var ogsaa bleven hædret med Guldmedailler, bl. a. af Videnskabens Selskab i Stockholm. Ogsaa her hjemme fandt han Anerkendelse. Allerede i 1894 var han bleven udnævnt til Æresdoktor ved Univer-

sitetet, hertil kom nu, at han modtog det kgl. geografiske Selskabs Guldmedaille, Videnskabernes Selskabs Sølvmedaille, Professortitel (1902) osv.

Disse Udmærkelser vare ærlig fortjente, thi selv om et og andet maaske vil kunne ændres af senere Forskere, ét er sikkert, at han frem for nogen anden har opklaret Islands Geologi og Geografi.

I det foreliggende Værk giver *Thoroddsen* nu en samlet Fremstilling af de Resultater, han er kommet til. Det danner saaledes en Tekst til det geologiske Kort og er selv forsynet med flere gode Kort. Landets Bygning og de vulkanske Fænomener, som længe havde tiltrukket sig Videnskabsmændenes Opmærksomhed, ere nu blevne opklarede.

I mange Henseender have hans Undersøgelser, som berørt, været banebrydende. Før *Thoroddsen* havde saaledes ingen beskrevet de paa Island ejendommelige kuppelformede Vulkaner af Lava, som f. Eks. Skjaldbreid.

Helt ny var ogsaa hans saakaldte Spalteteori, ved hvilken han først af alle paaviste de lange Spalter, hvorfra Lavaen er brudt ud — uden at der findes Kratere — for derpaa at flyde bort i store Strømme, der brede sig milevidt over Landet.

V. Hintze fremhæver af specielle Undersøgelser i »Biografisk Leksikon«:

Hans Undersøgelser af Islands Tektonik, endvidere hans Bestemmelse af Basaltens Alder i Forhold til Palagonittuffen, hans Paavisning af Samtidigheden af de tidligere til flere forskellige Horisonter henregnede Surtarbrandlag, fra hvilke han har tilvejebragt rige Samlinger af Planteforsteninger, og hans Undersøgelser over Fortidens Jøkler og dertil knyttede Paavisning af de præglaciale Lavastrømme samt hans Iagttagelser af Mærker efter isdæmmede Søer og Havets i tidligere Tider langt højere Vandstand. I det hele har Th. næppe ladet noget Punkt af Interesse være uden for Undersøgelse, saaledes som det fremgaar af hans tidligere Publikationer.

Thoroddsen er en sjælden flittig Skribent. Over 200 Publikationer foreligge fra hans Haand paa flere fremmede Sprog.

Efterhaanden havde han i forskellige inden- og udenlandske Tidskrifter udgivet Resultaterne af sine Iagttagelser, saaledes i det islandske Tidsskrift »Andvari«, »geografisk Tidsskrift«, »Petermanns Mitteilungen«, det kgl. engelske geografiske Sel-

skabs geographical »Journal«, »Verhandlungen der Gesellschaft für Erdkunde zu Berlin« osv., men nogen samlet gennemarbejdet Udgave af hans Skrifter fandtes ikke. Til alt Held er denne nu udkommet, og først nu vil man blive i Stand til ret at vurdere hans store Betydning for sit Lands Udforskning.

Foruden Bearbejdelsen af sine egne Undersøgelser har *Thoroddsen* ogsaa faaet Tid til at udgive indgaaende Studier angaaende Islands historiske Geografi. Han har haft et enestaaende rigt Materiale til sin Raadighed, og han har forstaaet at udnytte det paa en dygtig Maade. Hans »Landfræðissaga Íslands« i fire Bind er udgivet af det islandske litterære Selskab og i alle Tilfælde for en Del oversat paa Tysk af *August Gebhard* (»Geschichte der Isländischen Geographie« I.—II., Leipzig).

I ren geografisk Henseende har *Thoroddsen* gjort meget betydelige Opdagelser.

De hidtil ukendte Kilder til Skaptá, Tungná, Hverfisfljót og Thjorsá har han saaledes fundet, ligesom han har opdaget flere Søer, saaledes bl. a. Langisjór (Langsø) ved Vatna Jökulls Vestrand. Han har foretaget c. 800 Højdemaalinger og bestemt Sne-, Firn- og Gletchergrænsernes nuværende Højder for hele Landet.

Utilgængelige Lavaørkener, hvor næsten ingen Mennesker før havde været, undtagen maaske nogle Hyrder, som ledte efter forvildede Faar, Sand- og Højsletter, har han udforsket.

Jøklerne og Bræerne har han besøgt og beskrevet, ligesom han paa historisk Baggrund har studeret deres periodiske Forandringer.

I Værkets Kapitel I gives en Skildring af de almindelige Overfladeforhold.

Island har en Størrelse af 104,785 Kvadratkilometer og er paa de tre Sider meget indskaaret af Fjorde og Bugter, medens saadanne ganske mangle paa Sydkysten.

Islands samlede Kystlængde beregner *Thoroddsen* til 6000 Km., hvoraf omtrent en Tredjedel falder paa den nordvestlige Halvø.

Landet er et mægtigt Højland af gennemgaaende fra c. 500 til c. 1000 Meters Højde. Her op fra hæve sig mindre Plateauer indtil 1400—2000 M. Lavlandene have, sammenlignede med Højlandene, kun ringe Udstrækning, de udgøre kun $^1/_{15}$-Del deraf;

men de ere til Gengæld af den allerstørste økonomiske Betydning, eftersom Beboelsen næsten udelukkende er knyttet til dem. Højlandet kan, paa Grund af sit barske Klima, ikke bebos, og kun i de ydre og lavere Dele deraf findes Sommergræsgange for Faar. I det Indre er der dog kun meget faa og smaa græsbevoxede Pletter, hvor der i 2 à $2^1/_2$ Maaned om Aaret forekommer lidt Vegetation.

Ved Bredefjord og Hunafloi er den nordvestlige Del af Landet adskilt fra Hovedplateauet, hvorved der dannes to Hoveddele, en mindre og en større. Landtangen mellem de to har en Bredde af 7 Km. og en Højde af 228 M.

Det store Hovedparti er højest i SØ., hvor Vatnajøkulls Snemasser bedække et Areal af 8,500 Kvadratkilometer. Landets Højdeakse gaar fra NV. til SØ., omtrent fra den indre Del af Hvammsfjorden i Retning af Hornefjord. Det er dog ikke nogen sammenhængende Ryg, men en Række snedækte Kupler, som adskilles ved brede Lavninger. Disse sne- og isdække Kupler ere egentlig en Række mindre Plateauer, som hæve sig fra Hovedplateauet op til en absolut Højde af fra 1400—2000 M.; relativt ligge de 600—900 M. over det indre Højland. Den østligste af disse Kupler er den store Vatnajökull, som er adskilt fra Tungnafellsjökull ved Vonarskard (1000 M.); mellem Tungnafellsjökull og Hofsjökull ligger den brede Sprengisandur (650 M.); vestlig for Hofsjökull, mellem denne og Langjökull ligger Kjölur eller Kjalvegur (Kølvejen) (600 M.) og mellem Langjökull og Eiríksjökull Flosaskard (800 M.). Højsletterne Nord for de sidstnævnte Snefjælde, hvilke tildels ere meget rige paa Søer og Sumpe, bære forskellige Navne, som: Stórisandur, Grímstungnaheidi, Arnarvatnsheidi, Tvídægra og Holltavörduheidi.

Ind i Højlandene skære sig mange Dale, og mellem dem ligge Udløbere fra Bjærgene mod Havet.

Det indre Højland bestaar mest af græsløse Ørkener; dog er deres Overfladeforhold noget forskellig, efter den geologiske Beskaffenhed af Fjældene.

Hvor Basalt eller Dolorit danner Underlaget, er Overfladen oversaaet med et Hav af kantede Klippeblokke, hvilke Frosten har sprængt fra hinanden. Hvor der findes Tuff og Breccie er Overfladen mest bedækket med Grus og Lavaslakker, hvilke gennem Forvitring have løsnet sig fra Breccien.

Lavamarkerne bedække meget store Arealer og ere omtrent

vegetationsløse. Et mere trøstesløst Syn end dem kan man vanskeligt finde. Saa langt Øjet rækker, bestaar Jordoverfladen af en kulsort stivnet Masse. Der er intet Spor af Liv, og en trykkende Stilhed hviler over Naturen. De største Lavastrækninger i det Indre ere Ódádahraun (3,500 Kvadratkilometer), Kjallhraun og Hallmundarhraun.

Udenfor Jøkelkuplerne findes ogsaa hist og her enkeltstaaende høje Bjærge paa Højlandet, saaledes N. f. Vatnajökull: Herdubreid (1600 M.), Snæfell (1822 M.) og Dyngjufjöll (1400 M.), en stor vulkansk Bjærggruppe med Kraterdalen Askja. Syd for Langjøklen ligger Ok (1188 M.), Hlödufell (1163 M.) og Skjaldbreid (1063 M.).

I Jøklernes Rande træde hist og her Bjærge og Spidser frem og blandt disse er Vulkanen Öræfajökull (2119 M.), Islands højeste Bjærg, det betydeligste.

Islands Lavlande have kun ringe Udbredelse. I Nord og Øst findes med Undtagelse af Dalmundinger kun smaa Lavlande. Større Lavlande findes kun paa Syd- og Vestlandet; dog have de kun ringe Udstrækning i Forhold til Højlandene. Paa Sydkysten er Landet, nærmest Havet, ganske fladt fra Hornefjord til Reykjanes, men paa mange Steder er dette Lavland saa smalt, at det indskrænker sig til en ubetydelig Strimmel langs Stranden; paa andre Steder udvider det sig til større Sletter og breder sig dybere ind i Landet. Mellem Hornafjördur og Mýrdalsjökull er Kystlandet dannet af Flodaflejringer fra de utallige Gletcherfloder eller Jøkelelve, og bestaar udelukkende af Sand og Grus. Hvor dette Lavland bliver oversvømmet af rivende Jøkelelve, kan der ikke trives nogen Plantevæxt, derfor er Beboelsen paa Vatnajökulls Sydrand indskrænket til spredte Oaser, der ere adskilte ved Grusørkener og rivende, vandrige Floder. Ofte maa Gaardene lægges op paa Fjældsiderne for at være i Sikkerhed for Oversvømmelser. Af disse Sand- og Grussletter er Skeidarársandur den største (ca. 700 Kvadratkilometer). Mellem Lómagnúpur og Mýrdalsjökull bliver Lavlandet bredere.

Islands største beboede Lavland ligger mellem Reykjanes-Halvøen og Eyjafjallajökull og er 4000 Kvadratkilometer stort. Dette Lavland begrænses af Tufbjærge, som næsten overalt bære tydelige Spor af vulkansk Virksomhed. Det

hæver sig jævnt ind efter, til det, i Nærheden af Geysir, naar sin største Højde, inden det gaar over i det indre Højland. I Slutningen af Istiden bedækkede Havet hele dette Lavland. Flere Steder findes Vidnesbyrd herom, bl. a. ved Fund af arktiske Muslinger, Hvalknogler osv. Enkelte fremstaaende Bjærge paa Sletten maa den Gang have ligget som Øer i Havet. Dette Lavland er for største Delen bevoxet med Græs, og intet Steds er Island saa tæt beboet som her, eftersom Landet egner sig fortrinligt til Kvægavl. 3 store Floder strømmer gennem dette Sletteland.

Ved den indre Del af Faxaflói ligger et andet Lavland, paa c. 1000 Kvadratkilometer, hvilket gennemsnitlig er 20—30 M. højt. Det er ligeledes begrænset af stejle Bjerge i en Halvkreds udenom. Dette Lavland er for største Delen bedækket med Moser og Sumpe, af hvilke der rager Basaltrygge frem.

Eftersom Island hovedsagelig er opbygget af vulkanske, basaltiske Bjærgarter, ere de mørke Farvetoner de mest fremtrædende i Landskabet, især dog hvor Basalten er eneherskende.

Godt Halvdelen af Island bestaar af Basalt, og i Øst, Vest og Størstedelen af Nordlandet stige Basaltbjærgene op af Havet med mørke og stejle Vægge. Hvor Tuf og Breccie naar ud til Kysten, ere Bjærgene derimod sjældent stejle.

De store Gletchermasser i det Indre hvile alle paa Tuf og Breccie.

Jøkelelvene ødelægge dog aarlig betydelige Mængder af disse Underlag. Forinden Istiden vare langt større Strækninger i det Indre af Island bedækkede med Tuf- og Brecciemasser, hvilke siden er blevne bortførte. Endnu ses enkelte tilbagestaaende Brecciebjærge hist og her, til Vidnesbyrd om den store Udbredelse af denne Bjærgart i Fortiden. At ikke endnu større Strækninger af Breccieformationen ere blevne bortførte, skyldes hovedsagelig Doloritstrømmes beskyttende Dække.

Stenarternes Modstandskraft mod Vandets og Vindens Indvirkning er iøvrigt meget forskellig. Palagonittuf forvitrer let, og Vand og Vind fører det fine Palagonitstøv ned i Dalene og langt bort til fjærne Egne, medens tungere Lavastykker blive tilbage; Bjærgryggene ere derfor ofte bedækkede med løst, skarptkantet Grus og smaa Lavastykker, hvilke gøre det overordentligt besværligt at færdes der for Mennesker og Dyr.

Beboelsen er, som allerede bemærket, knyttet til Lavlande og Dale, og kun meget faa Gaarde findes paa Højlandets ydre Affald.

De enkelte større beboede Strækninger, som ligge temmelig højt, ere: Mývatnssveiten 300 M. o. H. Mödrudalsfjöll 4—500 M. o. H., desuden Jökuldalsheidi 500—530 M. o. H. Beboerne af disse højtliggende Bygder ere næsten udelukkende henviste til Faareavl. Hertil kommer maaske lidt Fiskeri i Indsøerne. Mødrudalsfjöll er for største Delen bedækket med Flyvesand, og her maa Faarene nøjes med Elymus arenarius (Marehalm) og Salix glauca (Pil). De opholde iøvrigt Livet meget godt derved. Disse Planter indsamles endog til Vinterfoder.

Klimaet er haardt i disse højtliggende Egne. Mödrudals aarlige Middeltemperatur andrager f. Eks. ÷ 0,8° C.

Ligesom Snegrænsen paa Island er meget forskellig, saaledes ere de Grænser, hvortil Bebyggelsen naar op, ogsaa det samme. Den højeste Snegrænse findes iøvrigt paa det nordøstlige Island, og Beboelsen naar ogsaa her højt op.

Paa den nordvestlige Halvø ligger Grænsen for Bebyggelsen kun 80 M. o. H., medens samtidig Snelinien er 400 M. oppe. Sydligere paa samme Halvø ere Højderne henholdsvis 130 M. og 650 M. NNO. for Vatnajökull ligger den højeste Grænse for Bebyggelse 530 M. og Snelinien 1300 M. o. H.

I en Højde af over 500 M. begynder Ørkenen. Oaserne ere her for største Delen meget smaa og ofte knyttede til varme Kilder. De kunne yde Foder til nogle faa Heste i et Par Dage, saafremt de ere bevoksede med Halvgræsser; men naar man drager bort, er alt Græs ogsaa fortæret, og der kan ikke fødes flere Heste for rejsende samme Sommer.

Andre Oaser ere fornemmelig bevoksede med Mosser og ere til ingen Nytte for Rejsende, kun for Faar.

I mange Tilfælde maa den rejsende selv medbringe Hø.

Udenfor de gletcherklædte Arealer bestaa Overfladerne i Højlandene af Stenørkener, Lava og Flyvesand.

I et Land som Island med fugtigt Klima og mange og store Gletchere gives der naturligvis mange vandrige Floder. De største som f. Eks. Hvítá, Ölfusá, Thjorsá, Jökulsá í Axarfirdi osv. ere saa vandrige, at de — som *Sartorius von Waltershausen* siger — ikke give Rhinen noget efter paa den midterste Del af dens Løb.

Firnkuplerne i det Indre tjene som uhyre Vandbeholdere, fra hvilke de fleste af Landets Floder blive forsynede, og da Firnplateauerne stadig drage Regn og Nedslag til sig, bliver Forsyningen altid den samme.

Islænderne skelne mellem »bergvatn« eller klart Vand, og »jökulvatn« eller mælkehvidt Jökelvand.

Da Jøkelelvene ere saa afhængige af Isens Smeltning, variere de i Størrelse fra Dag til Dag og Aar til andet. Mange Jøkelbække forsvinde ganske om Vinteren, men føre i Sommertiden en vældig Vandmængde. Naar Jøkelelve flyde gennem Lavastrømme, blive de ofte ligefrem filtrerede. Dyndet bliver siddende i Lavaens Hulninger, og det klare Vand udspringer som Kilder i Lavaranden.

De rivende og foranderlige Jøkelelve have en ødelæggende Indflydelse paa Kulturen i de Landsdele, gennem hvilke de flyde. De bortføre Græsland og ødelægge hele store Strækninger, hvor Mennesket før har levet; dette er saaledes Tilfældet Syd for Vatnajökull.

Jøkelelvene kunne være meget farlige at passere; selv om de ere meget korte, kunne de have en rivende Strøm. Typisk i saa Henseende er Jökulsá paa Breidamerkursandi, som kun er $1^1/_2$ Km. lang og dog en af Islands mest vandrige Elve. Dens Løb er meget foranderligt.

Vulkanske Udbrud i Jøklerne have ofte foraarsaget store Forandringer i Flodernes Løb.

De islandske Elve have en Mængde Vandfald, der især ere hyppige i Basaltegne.

Iøvrigt ere Floderne kun undtagelsesvis sejlbare, hvilket er en stor Mangel; de danne saaledes snarere Hindringer for Samfærdselen end det modsatte. Den eneste sejlbare Flod i Landet er Hvitá i Borgarfjördur.

Island har mange Søer, men for største Delen ere de smaa. Thingvallavatn og Thórisvatn ere de største, og de ere dog kun 100 Kvadratkm. store. Paa Højlandet, hvor Afløbet er ringe findes mange Smaasøer, fornemmelig i Nærheden af Jøklerne f. Eks.: Fiskivötn paa Arnarvatnsheidi N.V. for Langjøklen og Veidivötn V. for Vatnajökull. Stundom ligge Søerne lige i Gletcherranden som Hvítárvatn og Hagavatn ved Langjökull og Langisjór ved Vatnajökull. Gletchere udmunde ofte i disse Søer,

i hvilke de da kalve. Mange Søer skylde vulkanske Kræfter deres Oprindelse.

Islands Søer have kun ringe økonomisk Betydning for Beboerne.

Lige til Midten af det 19. Aarhundrede var Islands Højdeforhold kun meget lidt kendte. Kun langs Kysten var der i 1801—18, da den store Kystopmaaling fandt Sted, indlagt et trigonometrisk Net, som Islænderen *Bjørn Gunnlaugsson* havde bygget videre paa under sine Opmaalinger.

Da *Thoroddsen* i 1881 begyndte sine Undersøgelser, var der kun kendt 230 Højder paa Island, næsten alle langs Kysten. Kun enkelte Fjældtoppe i det Indre kendte man Højden paa. Hertil kom omtrent 140 Højder, som Geologerne *A. Helland* og *F. Johnstrup* havde maalt i 1882 og 1886.

Disse Maalinger vare dog ganske utilstrækkelige til at give et samlet Indtryk af det hele Lands Skulptur, eftersom man manglede Maalinger for hele store Strækninger, navnlig i det Indre.

Thoroddsen tog sig det Arbejde paa, samtidig med sine geologiske Undersøgelser, at foretage Højdemaalinger i de mindre kendte Dele af Landet. Nøjagtige trigonometriske Maalinger lode sig dog ikke udføre, dels af Mangel paa Tid og Raad, dels fordi *Thoroddsen* jo var ene om Arbejdet. Han benyttede da som oftest Aneroidbarometer. Imidlertid blev det dog til Slutning muligt for ham at forøge Antallet af Højdemaalinger saaledes, at der kunde gives et paalideligt Kort over Islands Højdeforhold. Dette følger med det her omhandlede Værk og er fortrinligt udført.

Til det slutter sig en Liste over ikke mindre end 1150 Højder, der ere maalte af ham og andre. De omfatte næsten alle dem, der have orografisk Betydning. 187 af dem ere maalte trigonometrisk. Hertil komme 41, der bestemtes af Generalstaben paa dens Maalinger i 1902.

Indtil Generalstabens topografiske Afdeling kan faa de fortrinlige Kortblade fuldførte over hele Island, som man er begyndt paa — hvilket dog antagelig vil tage mange Aar — vil *Thoroddsens* Kort være det eneste, der kan raadspørges om Islands Højdeforhold. Højdekortet er et første Forsøg paa at give en hypsometrisk Fremstilling af Islands Overfladeforhold.

I en Anmeldelse af *Thoroddsens* Hovedværk om Islands Geografi og Geologi er det selvfølgelig ikke muligt at komme ind paa alt, hvad der kunde være af Interesse for dette Tidsskrifts Læsere. Vi have foreløbig givet nogle af de Resultater i geografisk Henseende, som det, efter vor Formening, var værd at dvæle ved, og skulle nu med nogle faa Ord omtale Resten.

I Kapitlet III omtales Kysterne.

Af Havets Arbejde til Forandring og Ødelæggelse af Kysterne som og af Laguner, Fjorde, Strandlinier, Kystterrasser m. m. gives en interessant og indgaaende Skildring. Indtil den nyeste Tid har Kendskabet til de islandske Fjorde kun været meget mangelfuldt, og man besad f. Eks. kun faa Dybdemaalinger. Først i de senere Aar har den danske Marine i saa Henseende foretaget et stort Arbejde, hvilket har givet en Række fortrinlige og af Søkortarkivet udgivne Kort til Resultat. Det fremgaar bl. a. deraf, at Havbundens Skulptur er anderledes, end man tidligere havde tænkt. Disse Kort have ogsaa været til stor Gavn for *Thoroddsens* Undersøgelser. Han hævder iøvrigt, at Indskæringerne paa Islandskysten ere af dobbelt Art, enten er det store Bugter, som ere opstaaede ved Sænkninger, eller Fjorde, som ere fremkaldte ved Erosion.

Afsnittet IV omhandler Islands Vulkaner.

Som allerede bemærket er det lykkedes Forfatteren netop paa dette Omraade — særlig ved sin Spalteteori — at fremkomme med helt nye Synspunkter. Iøvrigt har han tidligere paa dansk skrevet baade »Islandske Vulkaners Historie« og det mere populære Arbejde »Islands Vulkaner og Lavastrømme«, gennem hvilke Værker man har en let Adgang til at faa et Begreb om de vældige Naturrevolutioner, som de vulkanske Fænomener have frembragt saa længe Øen har været til.

Skønt Islands Gletchere (Afsnit V) i Størrelse langt overtræffe lignende paa Europas Fastland, vare de dog hidtil kun blevne lidet omtalte, hvilket nærmest havde sin Aarsag i, at de fremmede Naturforskere, som berejste Island, som oftest havde alt for kort Tid til Raadighed til at opsøge de ofte afsides liggende og vanskelig tilgængelige Jøkler. Endnu i Aaret 1881 vare kun 25 af Jøklerne omtalte og beskrevne i Litteraturen. *Thoroddsen* har senere forøget deres Tal til 139. Skønt han beskedent kalder sine Undersøgelser for »Rekognosceringer«, har han dog ved dem i alle Tilfælde faaet Sne- og Gletchergræn-

serne for hele Landet bestemt. Islands Jøkler danne i mange Henseender et Overgangsled mellem Polarlandenes Isdække og Europas Gletchere. Medens man i Grønland kan tænke sig hensat i selve Istiden, maa man paa Island snarere tænke paa en postglacial Tid, i hvilken Ismasserne smeltede ind. Det Areal, som Islands Jøkler indtage, er dog endnu meget betydeligt, nemlig 13,500 Kvadratkilometer. Til Sammenligning tjener, at Alpernes Gletchere kun er 3,000 Kv. Kilm., de norske omtrent lige saa store som Alpernes, de svenske 400 Kv. Kilm. og endelig Gletcherne i Kaukasus 120 Kv. Kilm.

I Kapitel VI gives Betragtninger over Tektonik.

Hovedresultatet af de gjorte Iagttagelser og Betragtninger gaar ud paa følgende:

I Midten af Miocen-Tiden var Island forenet med Grønland, Færøerne og Skotland ved en bred Landbro tværs over Atlanterhavet. Den var et Plateauland, bygget op og dannet af utallige Lavastrømme, som hidrørte fra Kraterrækker og Spalter.

Dette Højland var i et Tidsrum, da der var en Hvileperiode i Udbrudsvirksomheden, bevokset med Skove, hvis Levninger nu findes i de Lerlag, som følge Surtarbranden i de islandske Basaltfjelde.

At Island i Miocen-Tiden har været meget større end nu er bevisligt; det fremgaar bl. a. af de tektoniske Forhold, af det undersøiske Plateau og den undersøiske Ryg, og dernæst af Stumper af miocene Flodlejer, Rester af Floder, som have haft deres Løb over Landomraader, som nu ere sunkne i Havet. Det kan dog være, at Landbroen har været afbrudt af to smalle Sunde, det ene i Danmarksstræde, det andet mellem Færøerne og Skotland, men Island har dengang i al Fald været forbundet med Færøerne ved en bred Landryg.

Ved Slutningen af Miocen-Tiden blev dette Plateau, hvis Højde var 3—4000 Meter, brudt itu og sank, hvorved de nævnte Lande bleve adskilte.

Den miocene Udbrudsperiode afsluttedes iøvrigt paa Island, ligesom i Skotland, ved Gennembruddet af en Mængde Gange, der gaa op igennem alle Lagsuiter til Fjældenes højeste Toppe. Først efter disses Gennembrud begynder en Periode af store Sænkninger og Dislokationer, og ved den Lejlighed forsvandt Landbroen i Havet efterhaanden helt.

Sænkningen fortsættes i Pliocen-Tiden. Island blev i

denne Periode gennemskaaret af meget store Brudlinier tværs over Landet, fra hvilke der udvikledes en voldsom vulkansk Virksomhed. Denne Virksomhed blev fortsat gennem hele den følgende Periode: Istiden lige ned til vore Dage.

I Slutningen af Pliocen-Tiden og i det aller tidligste Afsnit af Istiden laa Strandlinien henved 250 M. under det nuværende Niveau.

Derpaa indtraadte med Gletchernes Tiltagen en positiv Bevægelse af Strandlinien, saaledes at den under Isperiodens Kulmination kun laa 100 M. lavere end nu. Denne Bevægelse fortsattes gennem Istiden saaledes, at ved dennes Slutning Kystlinien laa 80 M. højere end nu, hvorved samtlige Lavlande vare dækkede af Vand.

Siden begyndte den negative Forskydning af Strandlinien, og Havet holdt sig nogen Tid paa en Højde af 40 M. over den nuværende Strandlinie, hvorefter det sank til Nutidens Niveau.

Thoroddsen formener, at der paa Island kun har været een Istid, i Modsætning til forskellige andre Forskere, som mene, at have fundet Beviser for flere saadanne Istider paa Island.

Vi skulle imidlertid ikke her komme nærmere ind paa dette Spørgsmaal, som endnu staar uafgjort.

I det hele taget er der nok at gøre for Geologer paa Island. Thoroddsen har paa en fortrinlig Maade brudt Banen: nu bliver det Andres Sag at uddybe hans Undersøgelser og føre dem videre.

Ogsaa paa et andet Punkt er der Dissens mellem de Lærde. En Del Botanikere have nemlig søgt at forklare Overensstemmelserne mellem Plantevæksten paa Island og de nærmestliggende Lande ved at antage, at der ogsaa efter Istiden (under hvilken Vegetationen maa antages at være uddød), er indvandret en ny Plantevækst over en postglacial Landbro, som skulde have forbundet Skotland med Island over Færøerne og Island med Grønland; men *Thoroddsen* hævder, at en saadan Landbro umulig kan forenes med de Kundskaber, man nu har om Islands Tektonik og Skulptur i Fortid og Nutid. Tværtimod har Island sikkerlig ikke, siden det helt var bedækket med Indlandsis, staaet i Forbindelse med andre Lande. Island havde overhovedet i Slutningen af Istiden eller maaske lidt senere omtrent den samme Form, samme Størrelse og samme Højde som nu.

I Værkets to sidste Afsnit, VII og VIII, gives en indgaaende Oversigt over de geologiske Formationer og deres geografiske Udbredelse.

Fortrinlige Kort medfølge *Thoroddsens* Arbejde. Vi have omtalt Højdekortet. Hertil kommer et stort geologisk Kort, der i Hovedsagen er det samme som Carlsbergfondet bekostede i 1901. Endvidere findes et Kort, der viser Islands Brudlinier og endelig et, hvorpaa Professorens Rejserouter ere indlagte

Af dette sidste faar man først det rette Indtryk af, hvor stort et Arbejde der er gjort paa Hesteryg. Hertil kommer saa den videnskabelige Gennemarbejdelse af Resultaterne, som først nu foreligge paa en Forfatteren værdig Maade.

Foreningens Generalforsamling for 1906.

Foreningen »De danske Atlanterhavsøer« afholder Lørdag den 15. December Kl. 8 Aften i Landhusholdningsselskabets Lokaler, V. Boulevard 34, København, sin aarlige *Generalforsamling*, paa hvilken der aflægges Beretning om Udfaldet af Valgene samt om Foreningens Virksomhed i det forløbne Aar.

Det reviderede Regnskab og Budgettet for næste Aar fremlægges til Godkendelse.

Efter Generalforsamlingen ville Medlemmerne faa Lejlighed til at samles ved en Kop The.

Administration i Grønland.

Ved Provst *Schultz Lorentzen* i Godthaab.

De sidste Par Aars stadig stigende Interesse for Grønland og de stadig stærkere Krav om Reformer i denne vor store og fjærne Koloni have samlet sig i et bestemt formuleret Program, hvis første og vigtigste Punkt er Kravet om Adskillelse af Handel og Administration i Grønland. Herom er det da

ogsaa, at Diskussionen hovedsagelig er ført, og der synes at være Udsigt til, at dette Krav vil blive gennemført i denne Rigsdagssamling, hvorom Indenrigsminister *Berg* har givet et bestemt Tilsagn.

Det synes imidlertid, at man, selv i Kredse med Interesse for og ikke lidet Kendskab til grønlandske Forhold, ikke helt er klar over, hvad Administration i denne Forbindelse vil sige, og hvorfor man nu saa stærkt pointerer denne Væsensforskellighed fra Handelen, der hidtil har tiltaget sig den administrative Myndighed. For at oplyse herom, skal jeg i det følgende i Korthed fremstille, hvad Administration i Grønland er og under en kommende Adskillelse fra Handelen vil blive.

Det er i Grunden noget temmelig nyt at tale om en Styrelse, en Administration af den grønlandske Befolkning, thi herom er det jo, det drejer sig. De danske Embedsmænd i Grønland have deres eget Forum. Da Hans Egede kom til Grønland, tilsigtede man de to Ting, at bringe Kristendommen til Grønlænderne og at drive en lønnende Handel med Grønlænderne, men man tænkte sig slet ikke Muligheden af, at Grønlændernes Samfundsordning derved vilde blive forandret. Foreløbig lod man sig nøje med i den danske Konges Navn at forbyde al Handel med Hollænderne, som før Hans Egedes Tid havde drevet en saadan til lige Glæde for dem selv og for de Indfødte. Naar Hans Egede og hans nærmeste Efterfølgere ivrede mod Angakokkerne, var det mere af religiøs Nidkærhed end for at nedbryde en Samfundsmyndighed, som Angakokkerne forresten heller ikke vare i Besiddelse af.

Men selv om man ikke tilsigtede en Ændring af Samfundsforholdene, maatte dog en saadan nødvendigvis blive Følgen. Det var Missionærernes Arbejdsmetode at samle ved Kolonierne alle de Døbte og dem, der bleve forberedte til Daaben. Disse vare i en lang Aarrække Enker og Familier, hvis Forsørgere ikke vare de bedste Fangere. Og selv om dygtige Fangere toge til Kolonien, skulde de dog snart tabe deres Dygtighed paa Grund af den store Sammenhobning af Mennesker og følgelig ringe Adgang til Fangstpladserne. Missionen maatte derfor underholde disse Døbte, især i Trangstiderne, ved at uddele Levnedsmidler iblandt dem.

Denne Sammenhobning af Grønlændere stred nu imidlertid

imod Handelens Interesse. Jo flere Fangere, der droge til Missionspladserne, des mindre Spæk indhandledes der. Efter langvarige Forhandlinger kom man da endelig til det fornuftige Resultat, at Grønlænderne, som havde samlet sig stærkt især ved de tyske Missionspladser, atter skulde fordeles rundt paa gode Fangstpladser og at Handelen for Fremtiden overtog Missionens Pligt at forsørge de trængende (1775).

Fordelingen blev efterhaanden bedre og bedre gennemført og var jo ogsaa til Grønlændernes Gavn, da deres hele Levevis afhænger af den spredte Bebyggelse. Jeg har anført dette for at vise, hvorledes den første Begyndelse til en vis Administration, nemlig Forsørgelsen af de fattige, træder frem og bliver Handelens Opgave. Det var Købmanden, der bestred denne Forretning. Handelsdirektionen opsendte aarligt, hvad der ved Skibenes Hjemkomst Aaret i Forvejen fandtes af Brød og andet, som ikke igen kunde bruges til Skibsproviantering. Da der et enkelt Aar ingen saadanne kasserede Levnedsmidler findes, beklager Direktionen, at den er nødsaget til at sende »god« Proviant op, men beder Købmændene om at spare derpaa. Naar man tænker paa, hvor korrumperet Embedsstanden i Grønland dengang var, og at Regnskab var en Sjældenhed, kan man ikke tvivle om, at Værdien af meget af den til Grønlænderne bestemte Proviant vandrede i de forkerte Lommer, og naturligvis maatte Købmandens hele Stilling som Uddeler gøre ham til de Indfødtes Herre og disse ganske afhængige af hans Vilkaarlighed.

En anden administrativ Virksomhed, det af og til faldt i de danske Embedsmænds Lod at forrette, var Afstraffelse af Indfødte. I Reglen passede disse sig selv, og hvad der passerede af kriminelt — for danske Øjne — skjultes. Men hænde kunde det jo, at der skete Forbrydelser i eller nærved Kolonien. Jeg tænker ikke særlig paa Forbrydelse mod Europæerne, Opsætsighed el. lign. — Voldshandlinger er jo aldrig skete —, men jeg tænker paa saadanne Ting, mellem de Indfødte indbyrdes, som Mord paa Grund af Blodhævn, eller Mord af en syg, der talte i Febervildelse, Ting, der hørte med til deres hele nationale Forestillingskreds. Skete sligt, og det kom de Danske for Øre, dømte disse undertiden den skyldige og eksekverede Straffen. Men ganske vilkaarligt, da der slet ingen Bestemmelser fandtes i slige Tilfælde, undtagen en Instruks for de danske Betjente.

Da Inspektørembederne oprettedes 1782, tilsigtede ingen at give disse nogen administrativ Virksomhed overfor de Indfødte. Inspektørerne ansattes for at hindre den Snighandel, der hidtil var drevet saa uforstyrret af baade Handelens og Missionens Embedsmænd, og for at vaage over Ordenen ved Kolonierne, hvor der var samlet et Mandskab af danske Matroser og Haandværkere, hvis Lige i Raahed forhaabentlig intetsteds fandtes, og som yderligere forraaedes ved Købmændenes og Assistenternes hyppige Brug af Tampen. Naar Inspektørerne fik det Hverv at sørge for den før omtalte Fordeling af de sammenhobede Grønlændere, var det ikke som en Styrer af de Indfødte, men kun for at virke for Handelens Fremgang og Vinding. At Inspektøren senere blev uniformeret (1792), var for at han kunde optræde med Myndighed overfor fremmede Hvalfangere, og hans Stilling som Skifteforvalter angik kun Europæerne i Landet.

At man i Danmark var ganske klar over, at der i Administrationen slet intet Hensyn var taget til Grønlænderne, som passede sig selv eller maatte finde sig i en ganske vilkaarlig Behandling, fremgaar af et Forsøg, man gjorde paa at indføre en virkelig Administration af de Indfødte. En kongelig Resolution bestemte nemlig 1798, at Finanskollegiet aarlig skulde have Beretning bl. a. om Befolkningens Tilstand og hvad der kunde gøres til Forbedring af dens Kaar. Den da styrende Kommission for den kgl. grønlandske og færøske Handel udtalte til Inspektørerne som sin Mening, at der burde indføres en borgerlig Samfundsorden mellem Grønlænderne, hvorved Misgerninger ved passende Straffelove blev sjældnere og Vindskibelighed tilvejebragtes ved Oplysning. Man ønsker, at Inspektørerne skulle gøre Forslag om, hvilke Love der ere nødvendige for Grønlænderne, og hvorledes en dømmende og udøvende Magt kan organiseres. Den udøvende Magt tænker man sig hos Inspektøren eller Stedets øverste Handelsbetjent, den dømmende kunde ogsaa gode Grønlændere deltage i.

Dette Forslag blev imidlertid ikke til noget. Hverken den ene eller den anden Part gjorde noget alvorligt derfor. Krigen kom 1807—14 med dens stagnerende Indflydelse paa de grønlandske Forhold. Der var fremdeles ingen Administration af de Indfødte udover den vilkaarlige, som var tillagt Handelen, og som væsentlig bestod af Fattigforsørgelse og en delvis Retspleje.

Jeg kan dog ikke undlade at tilføje, at der allerede paa dette Tidspunkt var Tilløb til et Fond som Grundlag for en Administration. Paa de Steder, hvor der dreves Hvalfangst, var det nemlig Skik, at de Grønlændere, der hjalp med hertil, fik Halvdelen af den fangede Hval. Oprindelig fik de denne Halvdel in natura, men Værdierne af Spækket og de kostbare Barder gik derved i Europæernes private Lommer, hvorfor det blev forordnet, at Grønlænderne for Fremtiden kun skulde have Værdien udbetalt. En Del af Halvdelens Værdi blev dog tilbageholdt og betragtet som et Fond, de saakaldte Hjælpekasser for Nord- og Sydgrønland, oprettede 1785 og 1803, der skulde bruges til forskellige Ting, f. Eks. at fremhjælpe »tidlige Ægteskaber« blandt Grønlænderne. Til disse Kasser bleve føjede de Alimentationsbidrag, der fra de danske Fædre flittigt strømmede ind. Kasserne naaede efterhaanden en ret betydelig Størrelse og udgjorde 1867—68 over 25,000 Kr. Denne Sum er nu ganske forsvunden, uden at være brugt til sit oprindelige Øjemed. Og den er dog opsparet af Grønlænderne selv.

Vi maa nu gøre et langt Spring frem i Tiden. Handelen, som fra 1774 var ført for kongelig Regning, gav paa Grund af Embedsmændenes og Skippernes Bedragerier intet Overskud, før Inspektørerne, der ansattes 1782, fik Forholdene ordnede. Fra 1790 begyndte Overskuddet at vise sig og vedblev indtil Krigen 1807. Under og i de nærmeste Aar efter denne var der naturligvis ikke Tale om andet end at erstatte de svære Tab, men fra 1829 af gav Handelen atter Overskud. Direktionen beregnede selv dettes Størrelse saaledes, »at hvert Individ i Landet, Børn og gamle inkl., afgiver til Finanserne circa 10 Rdlr.« (Skr. fra den adm. Dir. til Indenrigsmin. $^{18}/_{2}$ 55). Efter 1855 steg Overskuddet stadig og naaede sit Højdepunkt 1870 (ca. $^{1}/_{2}$ Million), indtil det helt hørte op i 1880 og afløstes af det nuværende regelmæssige Underskud.

Det maa erindres, at Overskuddet først fremkom efter at alle tænkelige Udgifter vare fradragne, hvorfor det er klart, at et Overskud betød en Udsugning af de Indfødte, som maatte svare Afgift til et fremmed Samfund. Retsindige Folk indsaa derfor ogsaa, at dette var urigtigt, og der blev nedsat en Kommission 1851, som bl. a. skulde overveje, hvorledes Overskuddet skulde komme de Indfødte tilgode. Naar Kommissionen, til

hvem Spørgsmaalet blev stillet, om en Adskillelse af Handel og Administration var nyttig, besvarede dette med Nej, var Grunden dertil den, at der slet ingen Tilknytningspunkter fandtes for Forstaaelsen af dette Spørgsmaal. Der var jo ingen Administration. Men Kommissionen fik sin største Betydning derved, at den gav Anledning til, at der virkelig indførtes en Administration, idet daværende Inspektør *Rink* fremkom med et Forslag om Oprettelse af Forstanderskaber, oprindelig udarbejdet sammen med andre Danske, senere ændret i Overensstemmelse med de Synspunkter, der fremkom under Kommissionens Arbejde.

Rinks Forslag blev da gjort til Virkelighed. Først forsøgsvis 1857; Midlerne til Forsøget udrededes af Staten. Endelig 1862—63 kom der en virkelig Ordning af Sagen ved »Foreløbige Bestemmelser om Grønlændernes Kasse og Forstanderskaber«. Disse »Foreløbige Bestemmelser« bleve ændrede i 1872, tildels atter i 1884, men Grundlaget er i alt væsentligt det samme.

Herved indførtes en Administration i Grønland, og vi skulle nu skildre denne, dens Virkemidler og dens Omraade.

Grundlaget for Administrationens Virksomhed er den saakaldte »Grønlændernes Kasse« eller, som det tit tendentiøst ændres til, »de kommunale Kasser«. Disse ere fremkomne paa følgende Maade:

For atter at faa Handelens Overskud til at komme Grønlænderne tilgode, forhøjedes Prisen paa de Produkter, Grønlænderne afhændede til Handelen med en Fjerdedel, senere ændredes det til en Femtedel. Denne udbetales ikke Sælgeren, men indgaar straks i Grønlændernes Kasse. Den kan ikke kaldes en Afgift, som Handelen betaler Grønlænderne, ligesaalidt som det kan kaldes en Gave, at Handelen betaler Grønlænderne for deres Varer. I de Bemærkninger, hvormed Direktoratet ledsagede Bestemmelserne af 1872, kaldtes det da ogsaa for en begyndende »Selvbeskatning«, og Ministeriet betonede udtrykkelig i den Skrivelse, det samtidig tilstillede Forstanderskaberne, at dette Beløb ikke var en Gave.

Paa den Maade indgaar der aarlig 30—40 Tusinde Kroner i Grønlændernes Kasse. Disse fordeles saaledes, at de to Tredjedele indgaa i den saakaldte Kolonikasse, hvorover enhver Kolonis Forstanderskab har Raadighed; den ene Tredjedel deles

atter saaledes, at de to Tredjedele heraf gaa ind i Fælleskassen, hvoraf hvert Inspektorat har sin, den sidste Tredjedel i Fællesfonden, et Slags Reservefond. Udgør saaledes Indhandlingen i et Kolonidistrikt for et Aar 9000 Kroner, faar Kolonikassen en Indtægt af 1200 Kr., Fælleskassen 400 og Fællesfonden 200 Kr. Ethvert af disse Fonds anvendes paa sin særlige Maade.

Kolonikassen er den, Forstanderskaberne have Raadighed over, og dens Midler forbruges fra Aar til Aar, som vi senere skulle vise det. De to andre Kasser tjene dels som Hjælpekasser for Kolonikasserne og til andre Formaal, dels som Reservefonds. I 1904 ejede de to Fælleskasser for Nordgrønland og Sydgrønland tilsammen ca. 270,000 Kr. Fællesfonden, der bestyres af Indenrigsministeriet, og hvorover intet offentligt Regnskab aflægges, siges at eje mellem 100,000 og 150,000 Kroner. Den skulde, hvis intet var forbrugt, i 1904 have været paa 335,246 Kr., men det vides ikke ganske, hvortil man har brugt Resten.

De grønlandske Forstanderskaber fremgaa af almindelige Valg, idet de Indfødte i ethvert Distrikt, som i Reglen bestaar af én større eller et Par mindre Bopladser, vælger én af deres Midte til Parssissok (Forstander). Ialt bestaar et Forstanderskab af 5 til 10 saadanne valgte Forstandere. Desuden er den indfødte Overkateket født Medlem af Forstanderskabet. Af danske ere Præsten, Lægen, Kolonibestyreren og en Assistent fødte Medlemmer, den første født Formand, Kolonibestyreren født Regnskabsfører.

Forstanderskabet mødes regelmæssig to Gange om Aaret — Foraar og Efteraar — til Forhandling og Afgørelse af de forhaandenværende Sager. For at sikre de Indfødte, som altid ere Flertallet, imod Overtalelse og Paavirkning fra de Danskes Side, skulle de samles Dagen forud til et forberedende Møde, for dér at drøfte den foreliggende Dagsorden. Desværre er denne fortrinlige Bestemmelse ikke gennemført saa omhyggeligt, som den skulde.

Der er i Grønland ialt 12 saadanne Forstanderskaber, i Nordgrønland 7, i Sydgrønland 5.

Forstanderskabernes Opgave er først at virke som en kommunal Styrelse. De lede Fattigforsørgelsen. Istedetfor at

det som ovenfor omtalt tidligere var Købmændene, der vilkaarligt uddelte Fattighjælpen, er det nu de valgte Forstandere, som tilbunds kende Landsmændenes Kaar. Kommer en Familie i Trangstid i Bekneb paa Grund af Dovenskab eller Uforsynlighed, kan den henvende sig til Stedets Forstander og af ham faa en Udleveringsseddel, hvorpaa et lille Kvantum af de tarveligste Fødevarer, Rugmel og Spæk, kan faas udleveret af Butikken. Men den, der saaledes ved egen Skyld er faldet det Offentlige til Byrde og Udgift, straffes saa til Gengæld med at miste sin Repartition (herom nedenfor) og sin Valgret. Det anses ogsaa i Grønland i Reglen for en Skam at blive hjulpet af Fattigvæsenet.

Andre Indfødte, som uden egen Skyld ere komne i Nød, Enker, forældreløse, syge o. lign., faa en uegentlig Fattighjælp, der bestaar baade i Mad og Klæder. Denne uddeles af det samlede Forstanderskab efter Indstilling af Stedets Forstander, og den, der nyder den, lider ingen Skade paa sin Ære eller paa sine Rettigheder.

Endvidere har Forstanderskabet Ret til af Kolonikassen at uddele Understøttelser som Hjælp til Selvhjælp. Forældreløse Børn blive forsynede med Kajakker og Fangstredskaber. Unge begyndende Fangere, som have sparet Halvdelen af en Riffels Værdi sammen, kunne faa den resterende Halvdel skænket af Forstanderskabet. Folk, som ville bygge Huse, kunne blive hjulpne med Brædder o. lign. Her ligger en stor og betydningsfuld Opgave, som bør udvikles langt mere end Tilfældet er nu.

Naar alle disse Udgifter til Fattighjælp og Understøttelser samt Forstanderskabets egne Udgifter til Møderne o. lign. ere besørgede, foretager Forstanderskabet en Repartition af Kolonikassens Rest. Dette er en genial Tanke af *Rink*. En dansk Kommune gør et Overslag over sine Udgifter og fastsætter Skatteprocentens Størrelse derefter. I Grønland betale de Indfødte den allerede nævnte store Skat, men faa det opsparede tilbage. Derved opnaas 1) at der altid er tilstrækkelige Midler ved Haanden, 2) at det ligger i Forstandernes Interesse at spare for at gøre Repartitionen saa stor som mulig og 3) at denne Repartition kan foretages efter visse Hensyn, saaledes at et og andet godt Erhverv kan ophjælpes. Jeg skal indrømme, at dette sidste er farligt, fordi det derved bliver muligt kunstigt at opretholde og ophjælpe et Erhverv, der ikke fortjener det og kunstigt at

holde et godt Erhverv nede. Saaledes er det maaske ogsaa brugt. Men det er et fortrinligt Middel i en forstandig og vidtskuende Ledelses Haand til at værne om dem, der trænge til Værn.

Foruden den kommunale Myndighed, som bestaar i Udøvelsen af de allerede nævnte Funktioner, er Forstanderskabet i Besiddelse af en Politimyndighed. Der er noget tiltalende i det, at Befolkningens valgte Tillidsmænd ere dem, der vaage over Ordenen. Selvfølgelig har det ogsaa sine vanskelige Sider. Ethvert af Forstanderskabets Medlemmer er berettiget og forpligtet til at vaage over Ordenen. Heldigvis er der ikke megen Brug derfor. Men det hænder dog og har sin Betydning i Tilfælde af, at der begaas Forbrydelser el. lign Det kan ogsaa ske, at Forstanderen bliver Fredsstifter mellem Uvenner, endog mellem et uenigt Ægtepar.

Endvidere er Retsplejen lagt i Forstanderskabets Haand. Der er den mærkelige Regel, at de Indfødte, som ere ansatte i Handelens Tjeneste som Kolonister, Haandværkere, Udliggere osv., anses for at staa under danske Love. Gøre disse sig da skyldige i et eller andet uregelmæssigt, kunne de kun dømmes af Inspektøren. Men denne har i Grunden ingen lovhjemlet Retsmyndighed udover den at kunne afholde Forhør. Hvad Kendelse han da fælder overfor en saadan i Handelens Tjeneste ansat Indfødt, kan kun betragtes som en disciplinær Afgørelse. Dette er en Urimelighed og bidrager til at forvirre de almindelige Retsbegreber. En hel Klasse af Indfødte er derved stillet paa en anden Fod end deres Landsmænd. Forstanderskabet er ellers det egentlige Forum for alle Retstrætter mellem Indfødte og har alene Ret til at afholde Forhør og fælde Dom i saadanne kriminelle Sager, hvor frie Fangere eller deres paarørende ere indblandede. I mindre Sager er Forstanderskabets Afgørelse endelig, i større Sager maa Inspektørens Billigelse afventes. Der hersker desværre i hele dette Forhold en Uklarhed og en Urimelighed, som der snarest maa raades Bod paa. Alle Indfødte bør være Forstanderskabets Myndighed underkastede, ligesom de ogsaa bør være baade valgbare og valgberettigede til dette. Der maa træffes en Ordning, hvorved en nogenlunde rimelig Adskillelse af Forhørsmyndighederne og Domsmyndighederne kan ske. Bliver Inspektøren en ren administrativ Embedsmand, kan han sikkert uden Vanskelighed

fungere som Dommer i større Sager og holde Ting ved Kolonistederne, medens Forstanderskabet fremdeles kan lægge Sagen tilrette.

Vi bør ogsaa nævne, at Forstanderskabet naturligvis er eller rettere bør være det Middel, hvorigennem den indfødte Befolkning til enhver Tid kan give sin Mening og sine Ønsker tilkende. Til en saadan Stilling har Forstanderskabet dog endnu ikke rigtig kunnet udvikle sig, mest fordi Handelen har været dets Overordnede. Og det vil mest være Handelen, Grønlænderne have Klager imod. Dog kan det hænde, at der for Forstanderskabet kan fremkomme Klager over en eller anden over- eller underordnet Handelsbetjent eller Ønsker om at faa en ny Handelsvare indført eller en ny Handelsplads oprettet. Forstanderskabet kan i saa Tilfælde kun underdanigst henstille til de høje Handelsmyndigheder at skride ind. Sker den Ændring, at Inspektøren bliver en ren administrativ Myndighed, kan han jo ved at faa Politimyndighed over alle, ogsaa over de Danske i Grønland, blive i Stand til at afhjælpe de værste Klager og forøvrigt kan han ved Forhandling med Handelen faa Grønlændernes Ønsker opfyldte, hvis de ellers ere rimelige.

Ved den nye Lov om Grønlands Kirke- og Skolevæsen er der givet de indfødte Forstandere (ɔ: Forstanderskaberne) en Tilsynsret med Skolevæsenet, en naturlig og rimelig Ting. Det er endnu ikke ordnet, hvorledes dette kan ske, men ogsaa der vil en Adskillelse af Handel og Administration være en ret nødvendig Forudsætning. Der er ingen Tvivl om, at dette Tilsyn vil kunne virke udviklende og fremhjælpende for Oplysningen i Grønland.

Et Omraade, der hidtil har hørt under Handelen, men som i Grunden intetsomhelst har med denne at bestille, tværtimod maa anses for at høre med til de administrative Funktioner, er Lægevæsenet. De grønlandske Distriktslæger (nu fem) med deres Stab af Jordemødre ere af en saadan Betydning for det grønlandske Samfund, at det maa anses for unaturligt, at dette Lægevæsen skal være afhængigt af en Handelsstyrelse. Nu maa Lægerne modtage Handelsinspektørernes og Handelsdirektoratets Ordrer og afgive deres Indberetninger og Indstillinger til disse. Kun som Medlemmer af Forstanderskaberne ere Lægerne direkte knyttede til Administrationen. Dette maa naturligvis ændres. Lægerne maa blive uafhængige af Handelen og kun have med

den kommende Administration at gøre. Det er vel ogsaa muligt at træffe en Ordning saaledes, at Staten bærer Udgifterne til Lægevæsenet ligesom til Kirken og Skolen. Vil det ikke ogsaa være rimeligt, om Lægevæsenet i Grønland ligesom paa Færøerne og ligesom Kirken og Skolen fik en Enhed i Styrelsen og et Samarbejde bragt i Stand gennem Ansættelsen af en Fysikus, hvilken Stilling naturligvis skulde beklædes af en af Distriktslægerne, som saa kunde faa en Amanuensis til at hjælpe sig i den daglige Virksomhed?

Bogtrykkeriet ved Godthaab, som drives for Fælleskassens Regning og hvor Bladet »alnagagdlintit« samt Fangelister o. a. trykkes, hører ligeledes under Administrationen.

Tilsidst kan der nævnes en Række administrative Funktioner, som hidtil have været udøvede af Inspektøren eller andre, f. Eks. Tilsyn med, at de danske Skibe ere i Besiddelse af Sundhedspas, at fremmede Skibe overholde de gældende Bestemmelser o. lign.

Alt, hvad jeg i det foregaaende har omtalt, er, hvad man kan kalde Administration i Grønland, baade en kommunal Virksomhed, en — skulle vi sige — parlamentarisk Virksomhed, en retslig Virksomhed osv. Enhver, der læser denne Fremstilling, vil sikkert være ganske klar over, 1) at disse administrative Funktioner ere saa betydningsfulde og saa omfattende, at de nødvendiggør Oprettelsen af en selvstændig Administration, og 2) at disse administrative Funktioner ere saa væsensforskellige og derfor saa uforenelige med Handelen, at de kun kunne hæmmes og holdes nede ved en Afhængighed af denne.

Der er ikke et eneste Punkt, hvor man kan staa uvis overfor, om det hører til Administrationens eller Handelens Funktioner. Om ikke andet, er det et Vidnesbyrd om *Rinks* geniale Fremsyn, at den af ham indrettede administrative Virksomhed gennem Forstanderskaberne har udviklet sig saaledes, at det nu kun er en naturlig og selvfølgelig Konsekvens, at dens Forbindelse med Handelen opløses, og at denne Opløsning kan foregaa uden den mindste Omformning af den enes eller den andens Virksomhed. Netop af den Grund er denne Reform, Adskillelse af Handel og Administration, saa simpel at foretage, fordi den

ikke behøver at skabe noget nyt, kun at konstatere og lovliggøre en allerede stedfunden Udvikling.

Jeg har tidligere gjort opmærksom paa, at denne Adskillelse simplest sker ved

1) at anvende Forstanderskaberne foreløbig, som de ere, med den Virksomhed, jeg ovenfor har fremstillet,

2) at gøre Handelsinspektørerne til rent administrative Embedsmænd uden Forbindelse med Handelen og

3) at lægge hele denne Administration direkte ind under Indenrigsministeriet, som bør bistaas af en kyndig Mand.

Jeg har i det foregaaende gentagne Gange under Omtalen af de forskellige administrative Funktioner i Forbigaaende gjort opmærksom paa forskellige Punkter, der trænge til Reformer, og jeg kunde nævne mange flere, men alle disse Reformer bør ske ved en Ændring af de nugældende »Foreløbige Bestemmelser«, og disse Ændringer bør foretages efter Forhandling med Forstanderskaberne og først efter at Administrationen er bleven selvstændig.

Det næste Skridt paa Reformernes Vej vil da blive en Omordning af Handelen. Adskillelsen af Administrationen vil ikke gøre Handelsstyrelsen mindre omfattende. Fejlen har jo netop været, at Handelsstyrelsen ikke tog sig synderligt af Administrationen. Handelen vil fremdeles have al Virksomhed med Indhandling af Grønlændernes Produkter og Udhandling af europæiske Handelsvarer til disse. Men det vil naas, at Handelens Opgave bliver klar og enkel. Den maa drives paa forretningsmæssig Vis. En selvstændig Administration skal nok sørge for, at den ikke træder Grønlænderne for nær. Saa først kan der blive Tale om at befri Handelsbudgettet for de urimelige Udgifter til dens Flaade, dens Administration o. lign. Og det vil for Ministeriet og Rigsdagen blive let at aflæse paa Regnskaberne, hvor Fejlene ligge og hvorledes de bør ændres.

Tiden til Reformerne er nu inde. Det er det bedste, om disse Reformer kunne foretages uden Brud paa den allerede skete Udvikling, uden Eksperimenteren med den indfødte Befolkning. Der trænges til planmæssig, maalbevidst Handling paa Grundlag af det bestaaende. Det er meget svært for en dansk

Rigsdag og et dansk Ministerium at træffe det rette. Forholdene i Grønland ere jo saa egenartede. Mange ville give Raad. Mange forskellige Motiver ville lægge Raadgiverne Ordene i Munden. Det gælder at prøve og vælge ret. Men i hvad der saa sker, bør det stadig holdes for Øje, at det gælder et helt Folks Velfærd. Derfor maa man vogte sig for letsindige Forsøg, men ogsaa — hvad der er mere Fare for — for en ængstelig Uvirksomhed.

Indtryk fra en Rejse til Vestindien i Vinteren 1905—06.

Af Dr. phil. *F. Børgesen.*

Midt i November gik jeg i Antwerpen ombord i den danske Damper »St. Thomas«, for med den at sejle ud til vore vestindiske Øer. Jeg havde i sin Tid været behjælpelig med at agitere for Tilvejebringelsen af de nødvendige Midler til Starten af det vestindiske Kompagni, hvorfor jeg naturligvis var ret interesseret i at gøre nærmere Bekendtskab med Skibene. Jeg maa da straks bekende, at dette nærmere Bekendtskab beredte mig en ikke ringe Skuffelse. Hermed være ikke sagt, at Skibene ikke i sig selv ere særdeles gode, men det beklagelige, i hvert Tilfælde for en dansk, ligger i, at man meget snart opdager, at de kun af Navn ere danske, men af Gavn tyske, idet de nærmest dirigeres af det store Hamburg—Amerika Paket—Aktien—Gesellschaft. Skibet havde i Hamborg faaet tysk Forretningsfører ombord, og han førte alle Skibets Regnskaber. I et dansk Skib med ellers dansk Besætning er dette i og for sig ydmygende nok, men værre var det dog, at Skibet i selve St. Thomas Havn, i Stedet for at lægge til ved det danske Kulværft, der ejes af østasiatisk Kompagni*), derimod maatte gaa til Hamburg—Amerika Liniens Kulværft. Grunden til dette Forhold er, at det tyske Selskab truede med Fragtkrig og for at undgaa denne, blev der sluttet en Overenskomst for 5 Aar,

*) Skibene ere jo som bekendt nu gaaede over til »Østasiatisk Kompagni«.

hvorefter de danske Skibe ere gaaede ind som et Led i det tyske Selskab. Nu kan man vel ganske vist ikke forlange, at et nystiftet Dampskibsselskab straks skulde indlade sig paa en saadan kostbar Historie som en Fragtkrig muligvis kunde blive; men paa den anden Side kan det jo ikke nægtes, at det er af stor Betydning, at denne Dampskibslinie, f. Ex. ved passende Statssubvention, bevares fuldtud dansk. Thi først da kan der maaske blive Tale om, at den kunde faa nogen større økonomisk Betydning for Øerne. Som Tingene nu have udviklet sig, har den nemlig kun ringe Betydning for disse udover at være en Post- og Passagerlinie.

Det var en tidlig Morgen midt i December, at vi kom ind i Havnen, og som altid kunde man ikke andet end betages af det smukke Skue, som Byens maleriske Beliggenhed paa de 3 Høje og mellemliggende og tilstødende Dale frembyder. Behagelig overrasket blev man ogsaa ved at komme op paa det nybyggede og smukt beliggende Hotel med store, luftige, for Troperne velindrettede Værelser. Under en dygtig Ledelse er der næppe Tvivl om, at man maatte kunne faa Hotellet fyldt med amerikanske Turister i Vintersæsonen. Navnlig i Forbindelse med et smukt beliggende Appendix paa St. Jan, hvor der er let Adgang til at drive Sejlsport og Fiskeri, til Ridning osv., skulde man synes, at Turister maatte kunne tilbringe en behagelig Tid paa vore Øer. For Jamaica er som bekendt Turistbesøget i den senere Tid taget enormt til og er bleven en stor Indtægtskilde for Øen. Selv om nu ganske vist vore Øer langt fra kunne maale sig med Jamaica i storladne Landskaber, ere baade St. Croix og St. Thomas og maaske særlig St. Jan saa naturskønne, at man særdeles godt kan opholde sig der i længere Tid uden at trættes.

Efter disse faa indledende Bemærkninger skal jeg gaa over til, hvad der særlig skal være Genstand for Omtale, nemlig Agerbrug og Frugtavl.

Da jeg sidst besøgte Øerne i 1895—96, var det, bortset fra Græs- og Kvægplantager, kun smaat bevendt med Agerbrug paa St. Thomas. Nu er der paa St. Thomas gjort en god Begyndelse i denne Retning. For nogle Aar siden, omtrent samtidig med Starten af Plantageselskabet »Dansk Vestindien« herhjemme, dannedes et mindre lokalt Selskab paa St. Thomas: »Plantageselskabet St. Thomas og St. Jan«, som nu ejer Plantagen

»Løvenlund«, beliggende paa Nordsiden af Øen. Plantagen bestyres af en ung Mand, Hr. *Engberg*, der er uddannet i Hedeselskabet, og under hans dygtige Ledelse er der her, trods de vanskelige Arbejderforhold, gjort et fortrinligt Arbejde. Foruden Bolig for Bestyreren er der bygget en Del Arbejderboliger, som dog for Størstedelen staa ubenyttede hen, idet Negrene foretrække hver Morgen at gaa den ikke helt korte Vej op over Bjærgene fra Byen og tilbage til denne om Aftenen. Arbejderforholdene ere som nævnt i det hele taget vanskelige paa St. Thomas. Negrene foretrække at arbejde ved tilfældigt Sjov i Byen, hvor de jo ofte ved en enkelt Dags haardt Arbejde kunne fortjene mere end ved flere Dages Arbejde paa Landet, og have de saaledes været heldige og fortjent en god Dagløn, leve de Resten af Ugen paa den uden at arbejde. Det er derfor vanskeligt at faa Arbejdere paa Landet, og Daglønnen er høj. For Koner og Drenge betales der 25 Cts. pr. Dag, hvad der er højeste Dagløn for mandlige Markarbejdere paa St. Croix, og disse faa betydelig mere paa St. Thomas.

Efter et kortere Studiebesøg paa Jamaica overtog Hr. *Engberg* Ledelsen af Løvenlund i 1903, og allerede i Efteraaret s. A. saaedes der B o m u l d, et Aar før Plantageselskabet paa St. Croix, og han har derfor Æren af at være den første, der atter har indført denne vigtige Kultur paa vore Øer. Arealets Størrelse var $^3/_4$ Acre. Frøet fik man fra Syd Carolina gennem »Imperial Departement of Agriculture in the West India«. Første Aars Høst blev paa Grund af den sildige Saaning lille, men Kvaliteten var god. Det næste Aar tilsaaedes 5 Acres med Bomuld, hvortil benyttedes Frø, dels af egen Avl, dels importeret gennem Imperial Departement of Agriculture. Kvaliteten efter begge Udsæd blev ens og udmærket. Siden da har Hr. *Engberg* dels importeret Frø, dels benyttet Frø af egen Avl, stadig med godt Resultat, og han vil derfor nu kun bruge eget Frø, i det Haab derved endog at kunne forbedre Kvaliteten. Denne har stadig været udmærket og »St. Thomas Bomuld«, d. v. s. Løvenlund-Bomulden, som indtil sidste Aar solgtes paa Porto Rico, noteres stadig paa det derværende Marked adskillige Cents højere end Øens egen Bomuld. Bomulden synes derfor at love godt paa Løvenlund; der er Land her, der har givet over 1000 ℔ Bomuld pr. Acre, og det forekommer mig ogsaa, at Bomuldsmarkerne paa Løvenlund maaske

stod nok saa smukt som Markerne paa St. Croix. Der var 21 Acres Bomuld i Aar, og i det kommende Aar er det Meningen at udvide Bomuldslandet noget, dog ikke saa meget, som det var ønskeligt, idet man, begrundet paa de ovennævnte vanskelige Arbejderforhold, har Grund til at befrygte, at det skulde vise sig umuligt, at faa Bomulden indhøstet i rette Tid.

Af Bananer dyrkes der en Del, og da Frugtkompagniet, som havde opfordret til Plantning af denne Frugt, snart stoppede Opkøbet, lykkedes det Hr. *Engberg* at faa sine Bananer afsatte til Frankrig. Hurtige franske Skibe anløbe nemlig en Gang om Maaneden St. Thomas for hjemgaaende. Denne Udførsel var dog endnu i sin Begyndelse, men det maa haabes, at den kan oparbejdes. Bananerne vare delvis anvendte som Skyggeplanter for Kakao, hvormed et mindre Areal var tilplantet, men som dog ikke syntes at trives videre godt her. Derimod stode Lemoner (Limes) fortrinligt. Planter, der vare saaede for $2^1/_4$ Aar siden, vare nu ca. 10 Fod høje, og Kronens Tværsnit omtrent lige saa stor. De blomstrede rigeligt og ville sikkert allerede nu give en god Høst. Endvidere

Bomuldsmark paa Løvenlund. *(F. B. fot.)*

er der plantet en Del Appelsintræer, der tegnede godt. Af Kautschuktræer synes navnlig Castilloa elastica at være brugbar. Toaarige Planter ere 7 Fod høje, og Stammediametren ca. 4 Tommer. Desuden dyrkes der en Del tropiske Jordfrugter, der sælges i St. Thomas, f. Ex. Batater, Yams og Tanier, samt forskellige andre Produkter.

Plantageselskabet »Dansk Vestindien« ejer paa St. Thomas Plantagerne Frenchmansbay og Bolongo. De ligge paa Sydsiden af Øen, Øst for Charlotte Amalie, og ere temmelig tørre, hvorfor de næppe egne sig til andet end Kvægavl og Tilplantning med Tekstilplanter. Der er imidlertid meget ogsaa for Frugtavl vel egnet Land paa St. Thomas. Jeg kan saaledes nævne store Arealer omkring St. Peter, St. Thomas næsthøjeste Punkt. At dømme efter den frodige Vegetation (Bevoksninger med mandshøjt Græs vekslede saaledes med Skove, hvor den fugtige Bund var tæt dækket af Bregner), maa man med Rette formode, at her er der Jord nok til mange forskellige Kulturer. Negrene have her oppe rundt omkring klaret smaa Arealer, hvor de dyrke forskellige Køkkenplanter, som gennemgaaende lykkes tilfredsstillende. Oppe paa Crown, St. Thomas højeste Bjærg, ejer Hr. *Engberg* en mindre Plantage, hvor han planter Kakao og Bananer, der trives godt. Nogle Kakaotræer, som ere plantede for ca. 2 Aar siden, ere nu over 5 Fod høje. Vest for Byen, Syd for Crown, findes betydelige Arealer dels næsten flade, dels bakkede, der sikkert egne sig til forskellige Kulturer, paa de tørrere vel navnlig til Bomuld, paa de fugtigere til Bananer. Af de sidste havde man for et Par Aar siden plantet en Del, men Bananmarkerne stode nu her saavel som flere andre Steder f. Ex. paa St. Jan og groede i Busk igen, idet Folk ikke kunde sælge Frugten og derfor opgave at holde Markerne rene. Bananerne vare i sin Tid tilplantede i Anledning af vestindisk Kompagnis Dannelse, men det viste sig jo snart, at disse Dampere ikke skulde blive til nogensomhelst Gavn med Hensyn til Frugteksport fra Øerne, og da Frugtkompagniet ogsaa meget snart stoppede sine Indkøb af Bananer, var der ingen Afsætningsmuligheder mere for Frugt.

Ere som nævnt Plantageselskabets Ejendomme paa St. Thomas ikke af de bedste, er det derimod en stor Fornøjelse at se dette Selskabs Ejendomme paa St. Croix. St. Croix maa jo siges for Øjeblikket at gennemgaa en Krise. Med de lave Suk-

kerpriser bliver det stadig vanskeligere for Planterne at klare sig med Sukkeravl, og det er derfor paatrængende nødvendigt at finde andre mere rentable Kulturer, som enten helt paa de magrere Jorder kunne erstatte Sukkeret, eller i hvert Tilfælde kunne benyttes som Vekseldrift mellem Sukkerafgrøderne. Plantageselskabet har i denne Henseende gjort sig i høj Grad fortjent ved i stor Stil at paabegynde Dyrkningen af den bekendte »Sea island« Bomuld, en særlig fin Bomuld, som kun kan trives indenfor et begrændset Omraade i Vestindien*).

Plantageselskabet »Dansk Vestindien« ejer et samlet større Kompleks af Plantager, der ligger paa Sydsiden af Øen, Syd for Christianssted, samt et mindre paa Nordsiden af Nordvestbjergene og endelig den lille Sukkerplantage Blessing, der ligger paa Sydsiden, omtrent midt mellem Christianssted og Frederikssted. Det er navnlig paa Plantagerne Syd for Christianssted, de saakaldte Østende-Plantager, at man paa det flade Land har indført Bomuldskulturen i stor Stil. Plantagerne vare, da Plantageselskabet købte dem, dækkede af højt Buskads. De gamle Landeveje vare delvis tilgroede og holdtes kun hist og her aabne af halv- eller helvilde Flokke af Kreaturer. I Aaret 1892 besøgte jeg paa en Ridetur sammen med Plantageejer *Switzer* disse Egne af St. Croix, og vi talte den Gang netop om, hvor fortræffeligt denne Jord var egnet for Bomuld, og hvor sørgeligt det var, at den laa saaledes hen. Det var derfor nu et fornøjeligt Syn, naar man, kommende ad den nyanlagte Vej, der fra Christianssted over Bakkerne leder til Plantageselskabets Ejendomme, oppe fra Højden skuede ud over de allerede nu vidtstrakte grønne Bomuldsmarker. Der var i Aar ca. 400 Acres i Bomuld, men næste Aar vil omtrent det dobbelte Areal komme i Kultur. Paa Longford er bygget en større Fabrik for Rensning af Bomuld, og derhen føres indtil videre al Bomulden, saavel fra Plantagerne paa St. Croix som fra St. Thomas og St. Jan. Senere, alt eftersom Bomuldskulturen antager større Omfang paa Øerne, bliver det vel nok nødvendigt

---

*) Jeg skal her minde om, at, som meddelt i Dagbladene, har Mr. *Thornton*, den store engelske Forening, »cotton growing association«s vestindiske Expert paa Bomuldsdyrkningens Omraade, besøgt de dansk vestindiske Øer og udtalt sig meget rosende om Plantageselskabets Bomuldsmarker. Den her høstede Bomuld skal være af ligesaa god Kvalitet som den fra de engelske Øer.

at bygge flere lokale Renserier, og saadanne lade sig forøvrigt meget godt drive af Vindmotorer, hvad jeg havde Lejlighed til at se paa Tortola i den derværende botaniske Forsøgsstation; navnlig for mindre Plantager vil Vindkraften sikkert være den billigste.

Foruden dette Plantagekompleks har Plantageselskabet som nævnt endnu en mindre Plantage »Blessing« paa Sydsiden, der væsentlig er i Sukker, og endelig Nordsideplantagerne La Vallée,

Interiør fra Bomuldsfaktoriet paa Longford. *(F. B. fot.)*

Rust op Twist, Canebay og Prosperity. Her, hvor man ligeledes tidligere kun fandt Krat og lavere Skov, hist og her med en Ruin fra den gode Tid, og hvor man kun mødte halvforvildede Kvæghjorder, var det glædeligt at se det paabegyndte Kulturarbejde omkring de nette Forvalterboliger med tilhørende nyopførte eller istandsatte Negerbyer. Her var allerede ryddet en Del Land, og noget af dette Land var i Bomuld, som dog ikke forekom mig at staa saa godt som paa Østendeplantagerne. I det hele taget syntes Kulturerne her paa Nordsiden ikke at

være helt saa gode som paa de andre Plantager. Dette skyldes vel nok for en Del, at visse Strækninger, navnlig af Plantagerne La Vallée og Rust op Twist, ere ret tørre og delvis mangle tilstrækkeligt Læ mod Passaten.

For at raade Bod herpaa havde Gartner *Fog*, Forvalter paa Canebay, udplantet en Del Terminalia Catappa, et højt, stateligt Træ, der med Tiden sikkert vil give godt Læ, og længere Øst paa var der i Nærheden af Plantagen La Vallée, hvor der er meget aabent, udplantet en Del Kokospalmer. Det bedste Værn mod Vinden fra Havet er dog begge de to paa Øerne hjemmehørende Arter: Sødrue, Coccoloba uvifera, der oftest er en stor Busk, og Manshinilen, Hippomane Mancinella, der kan blive et højt Træ, og hvoraf der netop paa Nordsideplantagerne, særlig ved Rust op Twist, findes statelige Træer, hvorigennem Nordsidevejen snor sig.

Paa Canebay er et fugtigt, mindre Areal tilplantet med Bananer, som saa meget lovende ud. Her findes ogsaa en lille Planteskole.

I Prosperity, der ved Plantagen Morning Star er skilt fra Selskabets andre Nordsideplantager, findes nogle ældre Kakao-Træer, der trods den mindre gode Røgt under tidligere Ejere dog stode ganske godt og bare rigelig Frugt. Prosperity gør i det Hele taget et frodigt Indtryk og er vel ogsaa den af Selskabets Ejendomme paa St. Croix, der faar mest Regn. Den egner sig sikkert udmærket til Frugtavl. Gartner *Fog* havde her paabegyndt Udplantningen af en Del smaa Kakaotræer fra Planteskolen ved Canebay.

Fra denne Plantage leder en smal Sti, der bugter sig op gennem en delvis skovklædt Dal, hvor der sikkert maa være gode Betingelser for Kakao, over en Bjærgryg, som danner Grænsen for Plantageselskabets Ejendom, ned til Plantagen Canaan, en meget frodig Plads, hvor der ofte falder Regn. Den ligger ved Foden af Blue Mountain, St. Croix' højeste Bjærge. Alle Slags Frugter trives her fortræffeligt. Kakao, der er plantet langs et Bækleje, stod udmærket, og det samme maa siges om Oranger, Mandariner, Lemoner etc. Og den store Frugtbarhed maa saa meget mere beundres, som alt her fik Lov at vokse, som det havde Lyst til uden nogensomhelst rationel Kultur.

Omtrent midt paa St. Croix ligger den, det først dannede, mindre Plantageselskab, Dansk-vestindisk Plantageselskab,

tilhørende Ejendom Castle Coakley. Denne Ejendom ledes af Hr. *Andresen*, under Administrator *Schmiegelows* Overtilsyn. Hr. *Schmiegelow* er bekendt for at være en meget dygtig Sukkerplanter, og under hans kyndige Overledelse stode Sukkermarkerne fortræffeligt, ja, her og paa Hr. *Schmiegelows* nærliggende Ejendom Diamond & Ruby saa man rimeligvis Øens bedste Sukkerarealer. Paa de tørrere til Castle Coakley hørende Arealer, Pearl & Casavagarden, var der paabegyndt Udplantning i stor Stil af Tekstilplanter, navnlig Agave rigida v. sisalensis, af hvis fiberholdige Blade udvindes den bekendte Sisalhamp, der for Bahama-Øerne og den tørre Jucatan Halvø er en betydelig Indtægtskilde. Der vil dog hengaa nogle Aar, før Indvindingen af Taverne kan paabegyndes.

Endelig finder man paa Castle Coakley de det store Plantageselskab tilhørende Tobakshuse. De ere opførte af Tømmer og Brædder og ligge højt oppe paa en Bakke i Nærheden af Plantørboligen. Plantageselskabet har ligeledes paa Castle Coakleys Jord udført et Forsøg med Tobak og er paa Basis af dette ene Forsøg naaet til det Resultat, at Tobaksavl ikke egner sig for vore Øer. Da jeg imidlertid er af den Mening, at man ikke kan slutte noget endeligt af dette ene Forsøg, skal jeg til Belysning heraf fremkomme med nogle Oplysninger, som Prof. *Fawcett*, Lederen af den store botaniske Have, Hope Gardens, paa Jamaica velvilligst har meddelt mig.

Tobaksdyrkningen paa Jamaica, som ledes af Mænd fra Cuba, er bleven til stor Gavn for Øen. Den indførtes for nogle Aar siden af den danske Konsul, Mr. *Soutar* i Kingston, og da den gav et godt Resultat, er der nu betydelige Arealer i Kultur. I den botaniske Have begyndte man naturligvis straks med Forsøg i forskellig Retning. Der er her bygget et Tobakshus, der er ca. 60 Fod langt og 25 Fod bredt. Væggene ere opførte af Grene og Kviste flettede mellem hverandre og derpaa klinede med Ler; man kan da nemt udskære større og mindre Aabninger og lukke dem til igen, alt eftersom man ved Forsøgene finder det bedst. Taget er dækket med fin Græs. Dette Hus kostede 40 Pund; da Pladsen senere blev for indskrænket, har man forlænget Huset med 30 Fod, og Udgiften hertil var omtrent 20 Pund. Tilsammen har altsaa dette store Tobakshus kun kostet lidt over 1000 Kr. Paa vore Øer har Plantageselskabet kun gjort Forsøg med Sumatra-Tobak, og man har i det Hele taget

lagt den Fremgangsmaade, man benytter paa Sumatra, til Grund for Forsøget. Paa Jamaica har man ogsaa, foruden med Habana-Tobak, prøvet med Sumatra-Tobak. Denne trives godt paa Jamaica, men det har dog vist sig, at den paa flere Maader, navnlig ved Fermenteringen, kræver en særlig Behandling, afvigende fra Habana-Tobak. Da Tobakken skulde fermenteres paa St. Croix, vilde Bladene saaledes ikke under Fermenteringen tage tilstrækkelig Varme. Nu er man ved talrige Forsøg paa Jamaica kommen til det Resultat, at medens Habana-Tobak, efter at være tørret i ca. 6 Uger, let lader sig fermentere, er det nødvendigt at fugte Sumatra-Tobakken, før den fermenteres, idet den ellers er for tør til at naa en tilstrækkelig høj Temperatur under Fermenteringen. Da man ikke direkte kan sprøjte Vand paa Bladene, benytter man vaade Tæpper, der hænges op mellem de tørre Rækker af Tobaksblade, samtidig med at man lukker Lugerne i Huset. I den dampmættede Luft, der herved fremkommer, faa Bladene snart en tilstrækkelig Fugtighedsgrad, hvorpaa de stables i Bunker og fermentere saa udmærket. At man paa St. Croix, hvor Husene ere beliggende oppe paa en vindomblæst Bakke, og hvor Bladene derfor rimeligvis ere blevne endnu tørrere end paa Jamaica, ikke har kunnet fermentere Tobakken paa rette Maade, er efter det foregaaende ret naturligt, og at man derfor efter dette ene Forsøg intet endeligt kan slutte om eventuel Tobakskultur paa St. Croix, er lige saa indlysende*). Selv om vi maaske ikke just kunne avle Habana-Tobak paa Øerne — vi vide jo intet sikkert derom —, er det dog meget muligt, at der kunde avles ret god Tobak, om ikke andet saa i hvert Tilfælde til Befolkningens eget Behov. Det maa jo erindres, at Tobak i sin Tid har været dyrket i stor Stil paa Øerne, og den vokser i forvildet Tilstand frodig rundt paa disse. Jeg skal ogsaa fremhæve, at en Mand, der leder et stort Tobakskonsortium paa Puerto Rico, har udtalt sig meget forhaabningsfuldt om visse Arealer paa St. Croix.

Hermed forlade vi foreløbig Plantageselskabets Ejendomme og skulle nu se lidt paa, hvad andre have udrettet paa St. Croix.

---

*) Paa den nu nedlagte botaniske Station, Grange, har der tidligere været forsøgt med Tobak. Naar disse Forsøg ikke have givet særlig tilfredsstillende Resultater, maa Grunden rimeligvis først og fremmest søges i, at Jordbundsforholdene paa Grange skulle være meget uheldige for Tobaksavl.

Lidt paa den anden Side Kingshill paa Vejen til Frederiksted lægger man først og fremmest Mærke til Godsejer *Lachmanns* nye, moderne indrettede Sukkerfaktori. Godsejer *Lachmann* har indlagt sig stor Fortjeneste af Øen, dels ved i det Hele taget at bygge dette store Faktori i denne Del af Øen, hvor der er langt til Centralfaktoriet, dels ogsaa ved den Konkurrence, han har skabt, hvorved Centralfaktoriet saa sig nødt til at give Planterne en højere Pris for Rørene. Flere

Bækken ved „Jolly Hill“ un er Opdæmningsarbejdet. (*F. B. fot.*)

Plantere, der tidligere arbejdede med deres egne, mindre rationelle Sukkerfabrikker, have nu ogsaa gjort det eneste fornuftige, at sælge deres Rør til de store Faktorier, hvorved de jo langt bedre kunne ofre sig for Kulturen alene.

Centralfaktoriet, der som bekendt ligger tæt udenfor Christiansted, har nu to Saftstationer, Petersrest og Jail, hvorfra Saften pumpes ind til Faktoriet. Saftstationerne ere nyombyggede, forsynede med de mest moderne Knusemaskiner; Rørene passere saaledes 11 Valser. Fabrikken skal være en af de bedst

indrettede i Vestindien, og Direktør *Barfoed* har indlagt sig stor Fortjeneste af Anlæget.

Tæt ved Frederikssted ligger det store Hagemannske Concern. Under Ledelse af Administrator *Conrau* og Fabrikejer Hagemanns Søn, cand. polyt. *G. Hagemann*, er der her i de sidste Aar udført et betydeligt Arbejde, som forhaabentlig kan faa Betydning ogsaa for Øerne i det Hele taget. Først og fremmest tænker jeg paa de store Vandingsanlæg, som ere planlagte og allerede delvis bragte til Udførelse. Før ngeniør *Hagemann* kom til St. Croix, har han rejst Jorden rundt, særlig for at studere Sukkerdyrkning, og har med dette for Øje navnlig i længere Tid opholdt sig paa Sandwichsøerne og i Australien, og han har her set den store Betydning, det har for Sukkerrørets Udvikling, om man er i Stand til at vande det. Da han kom til St. Croix, gik han derfor straks i Gang med at planlægge Vandingsanlæg; det er Meningen at skaffe Vand dels ved Hjælp af Vindmotorer, der pumpe Vandet op af mægtige Brønde, som ere gravede rundt om i Terrænet, og hvis Vand har vist sig at være udmærket, dels ved at stemme Vandet op i Bække og lede det ud over Markerne. I dette Øjemed har Fabrikejer *Hagemann* købt en mindre Ejendom »Jolly Hill«, hvortil der hører en vandrig Bæk, som Ingeniør *Hagemann* netop var i Færd med at dæmme op i de Dage, jeg opholdt mig i Vestenden. Det er nu Meningen at oprette en Forsøgsstation for Rørdyrkning. Med Vandet fra denne Bæk mener man at kunne vande ca. 100 acres Land, og der skal gøres Forsøg med saa mange forskellige Rørsorter som muligt, dels med Vanding, dels uden og med forskellige Gødningsstoffer, for derved at komme til Erkendelse af, under hvilke Forhold Rørene trives bedst og hvilke Rør der egne sig bedst for St. Croix.

I »Prosperity Have« er der anlagt en stor Frugthave, hvor der er plantet Ananas, Citroner, Appelsiner, Mandariner, Grape Fruit, Vanille, Kakao og andet. Denne Frugthave kan vandes fra et mindre opdæmmet Bassin i Bunden af Dalen. Der er indført Orangetræer fra Puerto Rico, Sicilien, Nordamerika etc. Af Ananas er der udplantet ca. 20,000 Stk.; hvis der blot for disse kan faas nogle faa Cts. pr. Stk., vil Anlæget kunne forrente sig. Frugten søges først og fremmest solgt paa Øerne*);

*) Der kommer jævnlig Baade med Frugt fra de engelske Øer baade til Christianssted og Frederikssted.

skulde dette imidlertid ikke lade sig gøre, er det Meningen at eksportere Frugten til Amerika, idet Frederikssted regelmæssigt anløbes af Dampere, der gaa til New York.

Det er at haabe, at de indvundne Resultater saavel med Sukkerrøret som med Frugtavlen ogsaa maa komme Øerne i det Hele taget tilgode, hvorved disse Forsøg paa en fortrinlig Maade kunne udfylde Plantageselskabets og Castle Coakleys med Bomuld og Sisalhamp.

St. Croix's Nordvestbjerge synes i det Hele taget udmærket at egne sig for Frugtavl. Der er i de senere Aar i flere af Dalene, der føre ud til Vestenden, f. Ex. i Crequis'et, Sprat Hole og flere Steder plantet Kakao, som stod godt, og som rimeligvis snart kan give Udbytte. Paa Plantagen Annaly er der ogsaa plantet en Del Kakao, og fra gammel Tid vokser der Kakao i den frodige Springgarden- og Caledonia Dal paa Nordvestsiden af St. Croix. Her, hvor der meget jævnlig falder Byger, finder man en yppig Vegetation, og i Skyggen af denne vokser Kakaoen frodig. Der skal være ca. 22 acres beplantet hermed. Den nuværende Ejer, en Irlænder, forsømmer imidlertid Ejendommen i høj Grad, Kakaoen hverken gødes eller beskæres og en stor Del af Frugterne bliver vist næppe en Gang indhøstede. Under kyndig Ledelse maatte der sikkert kunne faas et godt Udbytte. Ogsaa anden Frugt avles her i Mængde, f. Ex. prægtige Grape Fruit, der er meget efterspurgt i Amerika. Ligeledes trives Oranger, Mandariner, Kaffe og Vanille godt. Nogle smaa Muskattræer, der fornylig vare plantede mellem Kakao, stode udmærket.

Kakaotræet er, naar det dyrkes paa passende Terræn og faar den rette Pleje, et udmærket Frugttræ; det egner sig ogsaa godt til at dyrkes i det smaa ved Husmandsbrug. Det har den store Fordel, at det bærer Frugt hele Aaret rundt og saaledes kan give sin Ejer en stadig Indtægt. Paa Jamaica ser man i mange Egne ved hvert et Negerhus en lille Maatte med Kakaobønner, der ligge til Tørring i Solen. Kunde vore Negre lære at dyrke og fermentere Kakao (og det er ikke vanskeligt), fik de derved en Indtægtskilde. Paa Grange's Forsøgsstation har Havebrugskandidat *Hansen* plantet nogle faa Kakaotræer. Som unge skyggedes de af Bananer, nu ere de uden nogensomhelst Skygge. De ere groede helt sammen, og tog man Grenene tilside, saa man, hvor rigeligt frugtbærende de vare.

Træerne vokse her paa et temmelig udsat Sted i alt andet end god Jord, navnlig er der ret tørt, og dog give de, efter hvad Hr. *Hansen* har meddelt mig, et godt Udbytte. Hvis Negrene derfor kunde oplæres til at dyrke Kakao — og naar de kunne det paa Jamaica, maa de vel ogsaa kunne lære det paa vore Øer — var der sket et stort Fremskridt. Hvad om man ved Skolerne havde en lille Have, hvor de vigtigste Kulturplanter dyrkedes i nogle faa Eksemplarer, og man lærte Børnene at pleje og passe dem; det kunde dog være, at nogle, efterhaanden som de fik Hus og Hjem, fik Lyst til selv at plante. Paa Tortola højtideligholder man Kongens Fødselsdag ved en saakaldt »Arbor day«, hvor Skolebørnene plante Træer dels paa den botaniske Station, dels paa Torvet i Byen og andensteds; en fortræffelig Maade at søge at vække Sansen for Træplantning hos Børnene.

Kakaobuske paa den nu nedlagte botaniske Station paa Grange.
(*F. B. fot.*)

Paa Forsøgsstationen paa Grange, der som sagt ikke kan siges at byde særlig gode Betingelser, vokser endvidere Vanille

frodigt; ligeledes Lemoner, Oranger, Mandariner og meget andet, alle Frugttræer, som udmærket egne sig til Kultur i det smaa.

Nu er der ganske vist en meget væsentlig Vanskelighed, der byder sig for Frugtdyrkerne paa vore Øer, og det er som alt nævnt Afsætningsforholdene. Med Kakao, Vanille og andre Produkter, som kunne gemmes i længere Tid, er der imidlertid ingen Vanskelighed, derimod en saa meget større med Hensyn til frisk Frugt. Man havde i sin Tid haabet, at de danske Skibe skulde afhjælpe dette Savn, idet de skulde kunne bringe Frugten frisk her hjem. Dette Haab er imidlertid hidtil bristet; Skibene, der ikke ere forsynede med Kølerum, ere altfor længe undervejs til at dette kan lade sig gøre. Medens de engelske Skibe fra Kingston paa Jamaica tilbagelægge Distancen til Bristol paa ca. 10 Dage og ere vel udrustede med Kølerum, saa at Bananerne synes at være ligesaa friske ved Ankomsten til Bristol, som de vare ved Indskibningen i Kingston, ere vore Skibe, der som sagt ikke ere forsynede med Kølerum, ca. 3—4 Uger om at naa hjem, og Frugten er derfor for Størstedelen fordærvet ved Ankomsten hertil. Hvis vi derfor ikke kunne faa en nogenlunde hurtig direkte Forbindelse, forekommer det mig, at en større Import af frisk Frugt hertil fra Øerne er en Umulighed*). Vi maa nøjes med henkogte Frugter, Jam etc. og haabe paa, at den urimelige Told paa henkogt Frugt fra danske Øer maa falde bort. Grosserer *Moses Melchior* har imidlertid nu velvilligst meddelt mig, at der er ikke ringe Mulighed for, at Skibene ville blive indrettede med Kølerum; i saa Tilfælde kan frisk Frugt sikkert indføres hertil, navnlig hvis Skibene tillige kunde gaa direkte hjem fra St. Thomas.

Ved Starten af en Eksport af frisk Frugt vil det dog næppe straks være let at skaffe tilstrækkelig Frugt, idet Planterne begrundet paa de Skuffelser, de have haft med Hensyn til Frugtkompagniet og Vestindisk Kompagni, i Begyndelsen vel nok ville holde sig forsigtig tilbage; men naar de først se, at det virkelig gaar, komme de sikkert snart med.

Navnlig paa St. Jan, som i særlig Grad egner sig til Frugtavl, klagede man sig over de Skuffelser, man havde lidt. Bananer vare plantede flere Steder i ret betydelig Mængde, men da de ikke

---

*) Dette gælder navnlig Ananas og Bananer; Appelsiner og særlig Lemoner holde sig bedre.

kunde afsættes, opgav man snart at passe dem, og det var nu sørgeligt at se endnu frodige Banankulturer gro til med Busk igen. Lemoner havde Frugtkompagniet lovet at tage til en bestemt Pris, men dels kunde det nok langtfra bruge alt, hvad der produceredes, dels sagde man paa Øen, at Kompagniet, da det viste sig, at det kunde faa Lemonerne billigere paa Tortola, havde købt dem der. Paa Plantageselskabets Ejendom, America Hill, der bestyres af Hr. *Lindquist*, og paa dennes egne Ejendomme Hogsnæs og Dunnisbay er der plantet en Mængde Ananas, som trives fortrinligt, men at faa dem afsatte, er næsten en Umulighed.

Saavel America Hill som Hr. *Liudquist's* Ejendomme ligge paa Nordsiden af St. Jan, og det er en stor Fornøjelse at se, hvor alt trives i disse Plantager, der næsten kultiveres som Haver. Foruden Ananas dyrkes Bananer og Bomuld; den sidste var plantet ind mellem nyplantede Ananas. I en fugtig Skovdal var der ryddet Land i parallelt løbende Striber, saaledes at der mellem disse fandtes bevaret Rækker af Buske og Træer af den oprindelige Vegetation og beskyttet af disse var der udplantet Kakao, som voksede meget frodigt. Det er sikkert en fortrinlig Fremgangsmaade saaledes ikke straks, hvor man vil have Frugttræer, at klare Landet helt, hvorved Mulden let udtørres og ødelægges af Sol og Vind, men derimod at anvende den af Hr. *Lindquist* her benyttede Fremgangsmaade, hvorved Jorden vedbliver at være overskygget. Man kan da senere, efterhaanden som Kakaobuskene vokse til, hugge Skyggetræerne bort, ligesom man, hvis det senere er nødvendigt at have Skygge, kan afløse disse Skyggetræer med nyttige Træer f. Ex. Inga-Arter, som ved at være kvælstofsamlende bidrage til at give Kakaoen Næring.

Paa America Hill findes endvidere et Bayrumdestilleri, hvor man af Baytræets *(Pimenta acris)* Blade fremstiller den i Amerika meget yndede Bayrum. Baytræet vokser vildt paa St. Jan's Bjerge, og hvor man her rydder Krat og Skov, myldrer dette Træ frem i Mængde. Det er allerede af stor Betydning for Øen og vil sikkert i Fremtiden kunne blive af endnu større, naar man først begynder at lægge mere Vind paa dets Kultur.

Man kan i det Hele taget ikke andet end spore god Fremgang paa St. Jan, selv om der rigtignok er langt til, at denne dejlige Ø kan siges at være opdyrket, som den burde være. Det er ikke blot paa America Hill og Hr. *Lindquist's* Plantager, at

Opdyrkningen er i fuld Gang, omtrent midt paa Sydsiden ligger den danske Gesandt i Kristiania, Hr. *Grevenkop Castenskiold's* Plantagekompleks Lamesure med Hope og Bordeaux, hvor der ligeledes arbejdes energisk. Hr. *Castenskiold*, der i høj Grad interesserer sig for vore Øer, har for et Par Aar siden købt disse Plantager, der styres under Hr. *Lindquist's* Overopsyn. Ved Lamesure er der nu opført en tiltalende, smukt beliggende Bolig, og i dennes nærmeste Omgivelser vare Rydningsarbejderne i fuld Gang. Her paa det tørrere og fladere Land skal der dyrkes Bomuld. Oppe paa Bjergene, der ere dækkede af frodig Skov, er det Meningen dels at kultivere Baytræ, dels at forsøge med forskelligt andet f. Ex. Kautschuktræer, hvoraf et mindre Areal allerede var tilplantet.

Paa St. Jan er der altsaa virkelig Fremgang at spore, og der er vist al Grund til at formode, at Øen maa have en smuk Fremtid for sig. Men der er endnu meget at udrette. Saadanne Plantager som Adrian, Rustenborg og Susanneberg bør ikke ligge udyrkede hen. I denne Sammenhæng kommer jeg til at omtale et Forhold, som forekommer mig at være til stor Skade for Øerne, nemlig at der ikke er Skat paa udyrket Jord. Denne kan være af udmærket Grundbeskaffenhed, dyrkes den ikke, er den skattefri. Dette har til Følge, at Ejere, som ved Lejlighedskøb maaske til en meget lav Pris ere slupne til en Plantage, ofte lade deres Ejendomme ligge hen udyrkede og helt forfalde, hvorved der kræves en betydelig Driftskapital for atter at sætte dem i Kultur. Direkte Udgifter have de jo ikke af Plantagerne. Samtidig ville de enten aldeles ikke sælge, eller holde Plantagerne i en meget høj Pris, idet de haabe, at der ved en eller anden tilfældig Begivenhed, f. Ex. det stadig af nogle haabede Salg af Øerne, skulde kunne opnaas en fordelagtig Handel. Hvis saadanne Ejere, foruden Rentetabet, ogsaa skulde betale en følelig Skat af Ejendommen, var det dog muligt, at de vilde sælge til en rimelig Pris. I Følge de nye vestindiske Love bliver der vel en lille Afgift paa udyrket Jord, dog næppe stor nok til at gøre Ejerne af Plantager, der ere ude af Drift, kede af at sidde med dem.

Medens jeg opholdt mig paa St. Jan, tog jeg en Dag over til den nærliggende engelske Jomfruø Tortola, for at se den derværende Forsøgsstation. Jeg ledsagedes derover af Landfoged *Zielian* paa St. Jan, og for at faa det mest mulige Udbytte

af vor Expedition aflagde vi først den engelske Commissioner, Dr. *Earl*, et Besøg og modtog af ham en Introduktionsskrivelse til Bestyreren af Forsøgsstationen, Mr. *Fishlock*. Takket være denne Skrivelse bleve vi modtagne paa det elskværdigste af Bestyreren, der gav mig alle de Oplysninger, jeg ønskede. Stationen er beliggende i Bunden af en bred Dal omgivet af høje Bjergskraaninger. Straks ved Landingspladsen ligger der et lille Faktori, dels for Tilvirkning af Sukker, dels til Rensning af Bomuld. Bomuldspinderiet, der drives ved en Vindmotor, er bygget for et Par Aar siden for en Bekostning af 154 £. Stationen er dels en Forsøgsstation, hvor der dyrkes forskellige Kulturplanter for at udfinde dem, der egne sig bedst for Øen, dels ogsaa en Art Instruktionsanstalt, hvor Øens Beboere kunne faa Belæring om de forskellige Kulturplanters Behandling. Mr. *Fishlock's* officielle Titel er ogsaa agricultural Instructor.

Vi bleve først viste rundt i Sukkermøllen, hvor Stationens og forøvrigt det meste af Øens Sukkerrør blive forarbejdede; det er et lille, gammeldags Værk kun beregnet paa at holde Sukkerdyrkningen i Live. Derpaa gik vi ind i Bomuldspinderiet, der som sagt drives af en Vindmotor. Denne fungerer udmærket, og Benyttelsen af en saadan kan vist anbefales Plantere paa vore Øer, der have langt til Plantageselskabets store Bomuldsfabrik. Mr. *Fishlock* udtalte sig meget forhaabningsfuldt om Bomulden, som sikkert vil blive en god Indtægtskilde. Det er Sea Island Cotton, der dyrkes, og Frøet faas fra St. Vincent, der skal have den bedste Bomuld. Bomuldens Kvalitet afhænger af Længden af de enkelte Haar. Tager man et Bomuldsfrø med vedhængende Frøuld og reder Haarene forsigtig ud til begge Sider, saaledes at Frøet er i Midten, og man dernæst først trækker de længste Haar af, dernæst de næstlængste, skal disse to længste Prøver være over 2 inches lange.

Af Sukkervarieteter bliver der prøvet med forskellige, blandt andet med »Seedling Canes«; den bekendte Barbados 208 giver et godt Udbytte, ligeledes B. 147.

Løg trives udmærket, ja de blive undertiden for store. Det har ved Forsøgene vist sig, at man ikke straks maa saa Frøet paa Blivestedet, men derimod i Frøbede, og først naar Planterne have naaet en passende Størrelse, plantes de i regnfuldt Vejr ud paa Blivestedet. Om Løgkulturen skrives der i Beretningen

om Stationens Drift for 1904—05: »This is one of the industries, which should be taken up by the peasantry, since little skill is required to grow and market onions, and considerable quantities could be sold in St. Thomas.« Man maa haabe, at Planterne paa vore Øer i hvert Tilfælde ville være med til denne Leverance.

Af Kakao er der efterhaanden udplantet en Del paa Øen. Det er navnlig Forastero-Kakao, der dyrkes, og som Mr. *Fishlock* anser for at være den mest egnede Varietet for Tortola og altsaa rimeligvis ogsaa for vore Øer.

Ananas trives ligesom paa St. Jan fortræffeligt, og naar der blot var Eksportmuligheder, vilde det kunne blive en indbringende Kultur. Red Spanish Pineapple skal være den bedste til Export; Black Antigua, som ogsaa dyrkes en Del paa vore Øer, er mindre heldig, idet den navnlig i fugtigt Vejr let angribes af Svamp og i det Hele taget holder sig mindre godt.

Lemoner (Limes) vare ikke lykkedes godt paa Stationen. De led blandt andet af Tørke; men Stykket var nu renset, og der var plantet »Pigeon Peas« mellem Rækkerne, dels for at yde Læ, dels ogsaa for at tilføre Planterne Kvælstof. Rundt paa Øen vokser der derimod mange Lemontræer, som give godt Udbytte, og en Del af disse Træers Frugter var det, man havde faaet solgt paa St. Thomas.

Foruden med ovennævnte Planter er der endvidere gjort Forsøg med Arrowrod, Yams, Guinea Corn og Kaffe *(Coffea liberica)*, der alle trives godt. Af Kautschuk-Træer har man forsøgt med *Castilloa elastica*, der i veldrænet, ikke for tør Jord syntes at love godt. Som vindbrydende Træer, — Stationen ligger meget udsat — anvendes dels *Inga laurina*, dels *Galba*, der bliver et stort Træ, hvis Tømmer er værdifuldt.

Besøget paa Tortola har overbevist mig om, hvor betydningsfuldt det er for vore Øer at have en saadan Forsøgsstation, hvor de for Øerne bedst egnede Kulturplanter og Varieteter udfindes og prøves, og hvor Planterne kunne søge Raad om disse Planters Kultur. Det er jo meget godt, at der paa de omliggende engelske og amerikanske Øer er saadanne Forsøgsstationer, hvorfra vore Øer ogsaa kunne indvinde nogen Erfaring; men dels er der dog nogen Forskel paa Klimaet, som kan bevirke, at denne eller hin Kulturplante, som er god paa én Ø, er mindre heldig paa en anden, dels er det dog navnlig af stor Betydning,

at en saadan Station er nær ved Haanden, for at Planterne der hurtigt kunne faa den bedst mulige Vejledning. Endelig ere jo disse Stationer paa andre Nationers Øer. Hvem ved, om man fremdeles vil se lige blidt paa Fremskridtene paa vore Øer og stadig give denne Vejledning og Støtte? Hvad om f. Eks. England sagde Stop med Leverancen af Bomuldsfrø? Udvalg af Bomuldsfrø til Avl er nemlig et Arbejde, der ikke er helt let at gaa til, der maa stadig foretages et Udvalg ved at samle Frø af de bedste Planter. Jeg skal ikke her nærmere komme ind paa de Methoder, der paa de engelske Øer anvendes for dette Udvalg, men blot fremhæve, at i West India Bulletin, Vol. IV, London 1904, findes der en udførlig Redegørelse herfor.

Medens jeg er ved Omtalen af Bomuldsfrøudvalg, maa jeg dog endnu fremhæve et Forhold, som muligvis, navnlig paa St. Croix, vil umuliggøre al Frøindsamling. Det har nemlig ved gentagne Forsøg paa Tortola vist sig, at Frø, taget selv af den fineste Sea Island Cotton, ved Udsæd Aaret efter giver halvvilde Planter, idet der sker Krydsbestøvning med den paa Tortola rundt i Busklandet voksende forvildede Bomuld; herved umuliggøres al Frøindsamling paa Stationen. Da nu vild Bomuld ogsaa findes almindelig paa vore Øer, f. Eks. meget hyppig paa St. Croix, er der den største Sandsynlighed for, at man ved Udsæd af Frø, der er samlet her, ogsaa vil faa en degenereret Opvækst. Naar det, som ovenfor nævnt, er lykkedes Hr. *Engberg* paa Løvenlund at faa gode Frø af egen Avl, er Grunden formodentlig den, at der ikke er større Mængder af vild Bomuld paa Østenden af St. Thomas; jeg mindes ikke at have set vild Bomuld her. Paa andre Dele af Øen, f. Ex. Nordskraaningen under Mafolie og den nærmeste Omegn af Charlotte Amalie, er der derimod store Mængder af vild Bomuld. Løvenlunds Beliggenhed paa Nordøstsiden af Øen bidrager rimeligvis ogsaa til det gode Resultat, idet Nordøstpassaten, der kommer ind fra Havet, ikke kan føre Støv af vild Bomuld med sig.

I det foregaaende er omtalt, at det Forsøg, som Plantageselskabet har anstillet med Tobak, er faldet uheldigt ud. En Forsøgsstation burde først og fremmest ved Forsøg paa dertil egnet Jord have godtgjort, om Tobak overhovedet egner sig for vore Øer, og dernæst have kunnet give Anvisning paa, hvorledes

Kulturen skulde udføres, saaledes at ikke Planterne skulde være tvungne til at gøre Forsøg.

En anden vigtig Sag for en Forsøgsstation skal jeg ogsaa her berøre. Som Forholdene nu ere, staar det enhver frit for at indføre Planter hvor som helst fra, uden at der føres nogen som helst Kontrol med, at saadanne Planter muligvis ere inficerede med Snyltesvampe og Skadedyr. Og Følgen er, som det ogsaa er sket, at der let kan indføres adskillige saadanne Fjender for Kulturerne. En virksom Kontrol med nyindførte Planter burde snarest iværksættes, og her burde Stationslederen være den sagkyndige. Her kan ogsaa mindes om Mongusens Indførelse. I god Tro, men uden nogen som helst nærmere Kendskab til Følgerne, har man indført et Dyr, som meget hurtigt er bleven til en Landeplage for Øerne.

Og der er mange andre Opgaver, som Bestyreren af en saadan Station burde tage sig af. Jeg vil saaledes navnlig fremhæve Skovsagen. Hvad det gælder om, er dels at vække Interessen for Nyplantning, dels og navnlig at søge Resterne af de bestaaende Skove bevarede og forædlede. Det er Synd og Skam at se, hvorledes Negrene skaanselløst hugge selv de værdifuldeste Gavntræer ned for deraf at brænde nogle usle Trækul og faa en lille Fortjeneste ved at sælge dem i Byerne til Brændsel. Udsatte som Øerne ere for Passatens ødelæggende og udtørrende Indflydelse, er Læ navnlig langs Kysterne af den største Betydning. Naturen selv er som altid bedst i Stand til at raade Bod herpaa, og hvor Mennesket ikke har grebet forstyrrende ind, finde vi ogsaa alle de sandede Kyster dækkede af en for Vinden saa at sige uigennemtrængelig Kystskov, dannet af Sødrue og Manshinil. Men mange Steder, f. Ex. paa Nordvestsiden af St. Croix, rydder man hensynsløst denne Strandskov, idet Manshinilen skal give gode Trækul. En absolut Fredning af Strandskoven burde snarest iværksættes. Kun for det Tilfælde, at Planterne maatte ønske Strandskoven erstattet af Kokosplantninger, burde Rydning tillades og da kun successivt, saaledes at den yderste Bræmme, hvis denne da overhovedet burde ryddes, først blev fældet, naar Kokospalmerne indenfor vare saa store, at de kunde give Læ. Paa Lt. Princess, der ligger meget udsat paa Nordsiden af St. Croix, har Plantageejer *Switzer* med god Forstaaelse af denne Strandskovs Betydning plantet en prægtig Palmeskov iblandet med Manshinil, Coccoloba og Terminalia,

og denne giver fortrinlig Læ for hans Plantage, saaledes at Sukkerrøret vokser frodigt umiddelbart indenfor Læbæltet. Man sammenligne hermed den nærliggende Plantage Judith Fancy, hvor Strandskoven mangler, og hvor Vinden langt ind i Landet umuliggør al Kultur. Men Strandskoven er ikke nok til at give Læ. Ligesom vi paa Jyllands Heder plante Læbælter, bør der paa tværs af Nordostpassaten plantes Bælter af vindbrydende Træer, f. Ex. af Galba, Jnga og Eucalyptus Arter.*) I Mangrovesumpene kan plantes Melaleuca leucodendron, der skal kunne vokse selv paa meget fugtige Steder og ligesom Eucalyptus globolus (Febertræet) bidrager til at udtørre Sumpene. Endelig bør Skovene, hvor de endnu findes, fredes og Træerne i dem efterhaanden omdannes til nyttige Gavntræer. Paa Store La Grange er der saaledes allerede plantet en stor Mængde Mahogny-Træer. Som letgivende Skyggetræ paa Græsgange kan det i høj Grad anbefales at plante det af Hr. *Gunnar Hagemann* til St. Croix indførte Mesquitotræ.**)

Strandskov af Manshinil, Sødrue og Kokuspalme paa Lt. Princess paa St. Croix Nordside. Passatens Indflydelse fremgaar tydeligt af afsvedne Grene paa Træernes Yderside.
(*F. B. fot.*)

*) Paa Jamaica har man med Fordel plantet navnlig følgende Arter: Eucalyptus citriodora, robusta, rostrata, leucoxylon, terecornis og hemiphloia.

**) Om dette Træ har Hr. *Hagemann* meddelt mig, at det gør stor

Den hidtilværende botaniske Station paa Grange skal som bekendt nu nedlægges; nogen betydeligere Nytte har den maaske heller ikke gjort, og hertil er der vist flere Grunde. Det til Stationen udvalgte Land var f. Ex. alt andet end godt, Budgettet har været lille, og endelig skal Guvernementet ikke have vist Stationen nogen særlig Interesse; men Hovedsagen maa dog vist søges i, at Stationen blev oprettet omtrent samtidig med, at Salgstanken dukkede op, og disse for Øerne i det Hele taget uheldige Aar have naturligvis ogsaa virket i høj Grad hæmmende paa Stationens Drift. Der er vist derfor ikke nogen Grund til at sørge over, at de nuværende sidste Rester af den botaniske Station forsvinde. Men paa den anden Side vilde det være i allerhøjeste Grad ønskeligt for Øerne at faa en Forsøgsstation i ny Skikkelse, hvor de forskellige Kulturplanter kunde prøves og deres Værd for Øerne definitivt fastslaas. Agerbrug og Frugtavl ere dog Øernes Hovederhverv, og under en dygtig Mands Ledelse paa et velvalgt Terræn og med et tilstrækkeligt stort Budget skal en Forsøgsstation nok vise sig at gøre Nytte.

Som det tilfulde fremgaar af ovenstaaende, skal jeg til Slut-

---

Nytte paa Hawaji Øerne, hvortil det indførtes i 1837, og hvor der nu findes Skove af det paa over 50,000 acres. Det kan vokse paa tørre Bjergskraaninger paa selv meget slet og stenet Jordbund. Træerne naa i Reglen en Højde af 50—60'; de brede sig stærkt og slaa efterhaanden al anden Busk- og Trævegetation ned. Veddet er brugbart til al mulig Gavntræ og meget durabelt; det har en høj Brændselsværdi og vil alene af den Grund have stor Betydning for Øerne. Naar Træet hugges, skyder det straks fra Roden og er efter nogle faa Aar atter brugbart. En meget vigtig Egenskab ved Mesquito-Træet er, at Bælgene, som Træet bærer i enorme Mængder, afgive et meget nærende Foder. De falde af om Sommeren og ædes enten direkte af Kreaturerne eller samles op for at bruges som Staldfoder; de modnes netop i den tørre Tid, hvor der er mest Trang til Foder. Kreaturerne, der ikke ødelægge de unge Træer, hjælpe ved at æde Bælgene til dets Spredning, idet Frøene ikke altid miste deres Spireevne ved at passere Dyrenes Fordøjelseskanal. Træet er let skyggegivende, saaledes at Græs udmærket kan trives under det ligesom under Acacia Lebbek, der nu almindelig anvendes til Skyggetræ paa St. Croix, og det er jo ligesom sidstnævnte kvælstofsamlende og bidrager saaledes til Græssets Trivsel.

Træet, hvis latinske Navn er Prosopis juliflora DC., leverer endvidere Mesquito- eller Sonoragummi; det hører hjemme i det tropiske og subtropiske Amerika.

ning blot fremhæve, at der jo i det Hele taget spores en betydelig Fremgang paa Øerne, og under den nuværende dygtige Overledelse i Forbindelse med det private Initiativ, er der vist al Grund til at formode, at Øerne gaa en lysere Fremtid i Møde.

Foreningens Generalforsamling 1906.

Lørdagen den 15. December 1906 afholdt Foreningen sin aarlige Generalforsamling i det kgl. danske Landhusholdningsselskabs Lokaler i København.

Præsidenten, Kammerherre *K. Sehested*, aabnede Generalforsamlingen med at byde Forsamlingen Velkommen.

Højesteretssagfører *O. Liebe* valgtes til Dirigent. Han meddelte, at Generalforsamlingen var lovlig indvarslet og gav derpaa Ordet til Foreningens Sekretær, som aflagde Beretning om Udfaldet af de foretagne Valg.

Der var ialt indkommen 226 Stemmesedler.

Til Sektionen for Island genvalgtes Docent, Dr. phil. *Valtyr Gudmundsson* med 214 Stemmer, Professor, Dr. phil. *Finnur Jónsson* med 218 Stemmer, Statskonsulent *Chr. Løfting* med 215 Stemmer, Marinekaptajn *C. Ryder* med 218 Stemmer og Kammerherre *K. Sehested* med 217 Stemmer; som nyt Medlem valgtes Grosserer *Alex. Warburg* med 214 Stemmer.

Til Sektionen for Færøerne var genvalgt Amtmand *Chr. Bærentsen* med 209 Stemmer og Dr. phil. *J. Jakobsen* med 212 Stemmer; som nye Medlemmer valgtes Departementschef *Jerichau-Christensen* og Sysselmand, Folketingsmand *O. Effersøe* med henholdsvis 215 og 218 Stemmer.

Til Sektionen for Grønland var genvalgt Direktør, Folketingsmand *N. Neergaard* med 213 Stemmer og Skibslæge, Folketingsmand *Rørdam* med 193 Stemmer, og nyvalgt Læge *Th. N. Krabbe* med 215 Stemmer og cand. mag. *W. Thalbitzer* med 217 Stemmer.

Til Sektionen for Dansk Vestindien genvalgtes Dr. phil. *C. L. K. Rothe* og Professor *T. Westermann* med henholdsvis 217 og 216 Stemmer, og nyvalgtes Lic. theol. *Lawaetz*, Humlebæk, med 216 Stemmer.

9 Stemmer vare spredte.

Til Revisor valgtes Grosserer *Carl H. Melchior*, København, med 216 Stemmer.

Ved de foretagne Valg af Formænd og Næstformænd inden for de enkelte Sektioner genvalgtes i den islandske Sektion Kammerherre *K. Sehested* som Formand og Professor *Finnur Jónsson* som Næstformand.

I Sektionen for Færøerne valgtes fhv. Overlærer *L. Bergh* til Formand i Stedet for Amtmand *Bærentsen*, Thorshavn, og Kommandør *R. Hammer* som Næstformand.

I Sektionen for Grønland genvalgtes Dr. phil. *Steenstrup* som Formand og Skibslæge, Folketingsmand *Rørdam* som Næstformand, og i Sektionen for Dansk Vestindien Professor *T. Westermann* til Formand og Landstingsmand, Grosserer *Holger Petersen* til Næstformand, ligeledes Genvalg.

I et forud for Generalforsamlingen afholdt Bestyrelsesmøde genvalgtes Kammerherre *Sehested* til Præsident og Professor *T. Westermann* til Vicepræsident for de kommende 3 Aar.

Bestyrelsens Sammensætning efter de foretagne Valg er da saaledes:

Sektionen for **Island**:

Sysselmand, Cand. jur. P. Vidalin Bjarnason, Sauðárkrókur, Island.
Kaptajn Daniel Bruun, R., p. p., Annasvej 16, Hellerup.
Havnekaptajn C. F. Drechsel, R., Dbmd., p. p., Nyhavn 43, K.
Docent, Dr. phil. Valtyr Gudmundsson, R., Amagerbrogade 151, S.
Kommandør A. P. Hovgaard, R., Dbmd., F. M., p. p., Kastelsvej 21, Ø.
Professor, Dr. phil. Finnur Jónsson, R., Nyvej 4, V. (Næstformand).
Grosserer J. A. Lefolii, St. Annæ Plads 16, K.
Højesteretssagfører C. J. O. Liebe, R., Dbmd., Bredgade 30, K.
Statskonsulent Chr. Løfting, Lykkesholms Alle 3 A, V.
Tømmermester, O. W. Olsen, Taarbæk, Klampenborg.
Professor C. V. Prytz, R., Hellerup.
Kaptajn i Marinen C. Ryder, R., p. p., St. Pauls Plads 1, K.
Kammerherre K. Sehested, R., Dbmd., p. p., Addithus, Brædstrup (Formand, Foreningens Præsident).
Professor, Dr. phil. T. Thoroddsen, R., Svanemosegaardsvej 2, V.
Grosserer Alex. Warburg, R., Frederiksborggade 52, K.

Sektionen for **Færøerne**:

fhv. Overlærer L. Bergh, R., Bernstorfsvej 9, V. (Formand).
Amtmand, Landstingsmand Chr. Bærentsen, R., Thorshavn.
Sysselmand, Folketingsmand O. Effersøe, St. Kongensgade 47, K. og Trangisvaag.

Kommandør R. Hammer, R., Dbmd., p. p., Cort Adelersg. 1, K. (Næstformand.)
Stadslæge, Etatsraad E. M. Hoff, R., Dbmd., Sølvgade 84, K.
Dr. phil. J. Jakobsen, Grundtvigsvej 5, V.
Departementschef Jerichau-Christensen, R., Kvæsthusgade 7, K.
Havnebygmester H. B. V. Møller, R., Dbmd., p. p., Østerbrogade 40, Ø.
Professor L. Schrøder, R., Askov, Vejen.

Sektionen for **Grønland:**

Kommandør G. F. Holm, K., Dbmd., p. p., Livjægergade 30, Ø.
Læge Th. N. Krabbe, Dr. Elisabeths Alle 7, S.
Direktør, Folketingsmand N. T. Neergaard, Sortedamsdossering 63 A, Ø.
Skibslæge, Folketingsmand Rørdam, R., St. Pauls Plads 1, K. (Næstformand).
Dr. phil. K. J. V. Steenstrup, R., Forchhammers Vej 15, V. (Formand).
Cand. mag. W. Thalbitzer, Amicievej 25, V.
Viceadmiral C. F. Wandel, K. Dbmd., p. p., Stockholmsgade 25, Ø.

Sektionen for **Dansk Vestindien:**

Etatsraad H. N. Andersen, K., Dbmd., p. p., Stockholmsgade 57, Ø.
Bibliotekar, Dr. phil. F. Børgesen, Østbanegade 7, Ø.
Administrator F. Lassen-Landorph, Lindevej 2, V.
Lic. theol. Lawaetz, Baunebjerggaard, Humlebæk.
Grosserer Moses Melchior, Højbroplads 21, K.
Grosserer, Landstingsmand Holger Petersen, R., Dbmd., Gothersg. 160, K. (Næstformand).
Kaptajn i Ingeniørkorpset H. U. Ramsing, R., Ribegade 8, Ø.
Dr. phil. Rothe, R., Dbmd., St. Jacobs Plads 4, Ø.
Professor T. Westermann, R., p. p., Amalievej 4, V. (Formand, Foreningens Vicepræsident).

Præsidenten, Kammerherre *Sehested*, aflagde Beretning om Foreningens Virksomhed i det forløbne Aar. Taleren meddelte, at Hs. Maj. Kongen havde overtaget Protektoratet over Foreningen, samt omtalte det islandske Altings Besøg sidste Sommer og den Fest, Foreningen lod afholde paa den kgl. Skydebane til Ære for de islandske Altingsmænd. Festen havde været vellykket og de islandske Altingsmænd havde udtalt deres Glæde over, at der ved denne Fest var budt dem Lejlighed til at komme i Forbindelse med en Række Danske og herboende Islændere, som de ikke havde truffet ved de mere officielle Festligheder.

Angaaende Afholdelse af Møder bemærkede Taleren, at et paatænkt Diskussionsmøde om de vestindiske Lovforslag, som sidste Vinter behandledes i Rigsdagen, bortfaldt, da det hurtigt

viste sig, at Forslagene vilde blive vedtagne i tilfredsstillende Form. Derimod var der paa Foranledning af den grønlandske Sektion afholdt et Diskussionsmøde om Spørgsmaalet: Adskillelse af Handel og Administration i Grønland.

Spørgsmaalet om en Omordning af Portotaksterne til Island var stedse Genstand for Foreningens Opmærksomhed og var nu overladt til et Udvalg indenfor den islandske Sektion. Til Støtte for den Mylius Erichsenske Ekspedition havde Foreningen indsamlet et Beløb af 6000 Kroner, som var bleven overgivet Ekspeditionen forinden dens Afrejse herfra.

Foreningen havde modtaget et Andragende om, at denne vilde virke for, at islandske Heste bleve fremstillede ved vore Dyrskuer herhjemme. Imidlertid var dette Andragende kommen saa sent, at man ikke kunde naa at faa Hestene hertil i rette Tid. Mulig kunde man søge at realisere denne Tanke i det kommende Aar.

Taleren meddelte dernæst, at Professor *Westermann* nu ønskede at fratræde som Redaktør af Foreningens Medlemsblad. Da Professor *Westermann* for 3 Aar siden havde overtaget Medlemsbladets Redaktion, havde han gjort opmærksom paa, at dette kun maatte betragtes som en foreløbig Ordning, og han ønskede nu at træde ud af Redaktionen. Taleren bragte paa Foreningens Vegne Professor *Westermann* en varm og anerkendende Tak for den værdifulde Støtte, han ved sin udmærkede Redaktion af Medlemsbladet havde ydet Foreningen, til hvilken Tak Forsamlingen sluttede sig ved at rejse sig.

Fremtidig vilde Redaktionen blive besørget af Foreningens Sekretær, bistaaet af Forretningsudvalget som Redaktionskomité.

Endelig gav Præsidenten nogle Oplysninger om Repræsentanternes og Medlemmernes Antal. Af Repræsentanter havde Foreningen nu 76, hvoraf 54 i det egentlige Danmark, 10 paa Island, 2 paa Færøerne, 2 i Dansk Vestindien og 8 i Udlandet. Medlemsantallet for det egentlige Danmark udgjorde 17 bestandige og 1006 Aarsmedlemmer, Island 61, Færøerne 69 og Grønland 26 Aarsmedlemmer, Dansk Vestindien 1 bestandigt Medlem og 68 Aarsmedlemmer og Udlandet 2 bestandige Medlemmer og 56 Aarsmedlemmer eller ialt 20 bestandige Medlemmer og 1286 Aarsmedlemmer. Det samlede Medlemsantal var saaledes for Tiden 1306 mod 1164 i Fjor, altsaa en Fremgang paa 142 Medlemmer.

Af Foreningens Bestyrelsesmedlemmer var i Aarets Løb Professor *A. F. Feddersen* afgaaet ved Døden, medens Redaktør *Anton Bing* og Justitsraad *R. Müller*, henholdsvis Medlemmer af Sektionerne for Island og Grønland, havde ønsket at træde tilbage.

Pastor *Hoffmeyer*, der er Sekretær for den vestindiske Kirkesag, ønskede at henlede Opmærksomheden paa, at man ude i Befolkningen ikke havde den fornødne Forstaaelse af vore vestindiske Øer som en Del af vort Fædreland, og dette Forhold var for største Delen begrundet i manglende Viden.

De Meddelelser, der nu og da tilflød Dagspressen gennem Ritzaus Bureau, vare altfor korte og forudsatte ofte et nøjere Kendskab til Forholdene derovre. Taleren ønskede derfor, at Foreningen søgte at arbejde hen til, at der i noget videre Omfang blev givet Offentligheden Oplysninger om Dansk Vestindien. Man maatte søge at vinde det danske Folk for og til Forstaaelse af, at det var godt for Danmark at have de vestindiske Øer. En ordnet Foredragsrække Landet over om Øerne og deres Forhold vilde sikkert være af god Virkning, navnlig saafremt disse Foredrag bleve ledsagede af Lysbilleder.

Præsidenten meddelte, at man stedse havde Opmærksomheden henvendt herpaa, men Foreningens Pengemidler slog ikke til, naar Talen var om en større Foredragsagitation ude omkring i Landet. Kunde man skaffe Foreningen et større Medlemsantal, skulde de forøgede Indtægter gerne blive anvendte i den antydede Retning.

Overretssagfører *Høegh-Guldberg* udtalte sin Tilslutning til Tanken om, at islandske Heste kunde blive fremstillede paa danske Dyrskuer, da dette mulig kunde bidrage til at fortrænge en Del af den Mængde russiske Heste, der nu indførtes her til Landet. Taleren ønskede at henlede Opmærksomheden paa, at Programmet for Fællesskuerne i den kommende Sommer blev lagt nu, og Foreningen burde da ved en Skrivelse til Fællesforeningerne søge at skaffe de islandske Heste en fast Rubrik i Katalogerne.

Hvad Spørgsmaalet om Afholdelse af Foredrag angik, mente Taleren ikke, at det krævede ret store Pengemidler, og Foreningen burde netop derfor søge at udvide denne Virksomhed; thi derved opnaaede den at skaffe flere Medlemmer, noget der atter medførte flere Penge. Tilmed kunde der godt tages en lille

Regnskab

over

Foreningens Indtægter og Udgifter

fra 1. Oktober 1905—30. September 1906.

Indtægt:				
Kassebeholdning den 1. Oktbr. 1905	00,00			
Medlemsbidrag	6400,39			
Grundfonden for 1 best. Medlem	200,00			
Renter af Grundfonden	176,52			
Laan af Grundfonden	730,91			
				7507,82
Udgift:				
Medlemsbladet:				
a. Trykning og Klichéer	3005,18			
b. Honorar for Artikler	842,63			
c. Provision for Annoncer	1,20			
d. Ekspedition af Medlemsbladet	288,63			
e. Diverse	50,75			
		4188,39		
÷ Indtægt ved Annoncer		52,89		
			4135,50	
Sekretærens Løn			1200,00	
Porto			385,71	
Møder			100,77	
Kontorudgifter			392,98	
Forskelligt: Diverse Udlæg		161,49		
Tilskud til Festen for Altinget		1131,37		
			1292,86	
				7507,82
Kassebeholdning den 30. September 1906				00,00
Grundfondens Størrelse den 1. Oktober 1906			4400,00	
Laan til Foreningens Kasse den 1. Oktober 1905		633,90		
Laant af Grundfonden		730,91		
Laant i Kontanter		200,00		
				1564,81
Altsaa Formue den 1. Oktober 1906				2835,19
			4400,00	4400,00

København, i Oktober 1906.

Ib Windfeld.

Ovenstaaende Regnskabsextrakt er fundet overensstemmende med de førte Bøger og dertil hørende Bilag. Den fremførte Kassebeholdning fandtes til Stede.

København, den 4. December 1906.

C. L. K. Rothe. **J. A. Lefolii.**

Budget

for

Foreningen „De danske Atlanterhavsøer“

for Aaret 1. Oktober 1906—30. September 1907.

Indtægter.

Kassebeholdning den 1. Oktober 1906	Kr.	0,00	
Medlemsbidrag	—	6500,00	
Renter af Grundfonden	—	175,00	
			6675,00

Udgifter.

Medlemsbladet	Kr.	3500,00	
Sekretærens Løn	—	1200,00	
Porto m. m.	—	450,00	
Møder	—	300,00	
Kontorudgifter	—	400,00	
Forskelligt	—	150,00	
Afdrag paa Skyld til Grundfonden	—	675,00	
			6675,00
Forventet Kassebeholdning den 30. September 1907		Kr.	0,00

Status.

	1. Okt. 1906 Kr.	1. Okt. 1907 Kr.
Aktiver:		
Grundfonden: i Sparekasse	2679,61	3510,19
i Kontanter	155,58	
Laan til Foreningens Kasse	1564,81	889,81
	4400,00	4400,00
Passiver:		
Skyld til Grundfonden	1564,81	889,81
Formue:	2835,19	3510,19

Entré, særlig naar man lod Foredragene ledsage af de nu alle Vegne saa populære Lysbilleder. Et var sikkert, det var den forkerte Vej, man gik, dersom man ventede med at lade afholde Foredrag, indtil Foreningen fik et større Medlemsantal; det vilde være at ligne ved Drengen, der ikke vilde gaa i Vandet, før han havde lært at svømme.

Pastor *Hoffmeyer* sluttede sig til de af Overretssagfører *Høegh-Guldberg* fremsatte Udtalelser angaaende Afholdelse af Foredrag og henviste til de smukke Resultater, som »Udvalget for den vestindiske Kirkesag« havde haft af den Foredragsrække, det havde foranstaltet ude omkring i Landet.

Præsidenten takkede for de af de to foregaaende Talere fremsatte Raad, som skulde blive tagne under Overvejelse.

Herefter fremlagde Sekretær *Windfeld* det Side 548 aftrykte reviderede Regnskab for 1905—06.

Ingeniør *Lunn* ankede over, at der var anvendt et for stort Beløb til Festen for de islandske Altingsmænd. Kun $1/_{6}$ af Foreningens Medlemmer havde haft Fordel af Festen.

Hertil bemærkede Præsidenten, at Bestyrelsen var af den Formening, at Festen havde været til Ære og Fordel ikke alene for de Medlemmer, der havde været tilstede, men for Foreningen, som saadan og derigennem for samtlige Medlemmer.

Regnskabet godkendtes dernæst. Ligeledes forelagdes og godkendes Budgettet for 1906—07.

Udenfor Dagsordenen rettede cand. jur. *Svenn Poulsen* en Forespørgsel til Foreningens Bestyrelse om, hvorvidt denne havde taget Stilling til det i Rigsdagen forelagte Toldforslag, forsaavidt dette angik Dansk Vestindien, der var bleven stillet anderledes end de andre danske Atlanterhavsøer og var udelukket fra de Begunstigelser, der kom til at gælde for disse.

Præsidenten erklærede, at Bestyrelsen ikke havde taget Stilling til denne Sag. Man burde være forsigtig med at lade Foreningen gribe ind paa Omraader, der faldt ind under dansk Politik.

Professor *Westermann* meddelte, at den vestindiske Sektion ved Foranledning fra et Medlems Side for nylig havde behandlet Spørgsmaalet, navnlig hvad angik Tolden paa Frugt og Krydderier. Mulig vilde der herom fremkomme en Indstilling til Bestyrelsen.

Cand. jur. *Svenn Poulsen* henstillede, at Foreningen lod sammenkalde til et Møde om Toldspørgsmaalet.

Dirigenten hævede derpaa Generalforsamlingen, hvorefter Ingeniørkaptajn *H. U. Ramsing* i et interessant Foredrag, som vi senere skulle gengive udførligt her i Atlanten, skildrede Udviklingen i Dansk Vestindien i de sidste Aar. Foredraget, der var ledsaget af en Mængde fortrinlige Lysbilleder, hilstes med stærkt Bifald af Tilhørerne.

Efter Foredraget samledes en Del af Medlemmerne ved et fælles Thebord i et paa Hotel Dagmar reserveret Lokale.

Ny Aars-Medlemmer,

optagne paa Møderne den $^{17}/_{9}$, $^{18}/_{10}$, $^{16}/_{11}$, $^{21}/_{11}$ og $^{15}/_{12}$ 1906.

(Hvor intet andet findes anført, er Medlemsbidraget 5 Kr. aarl.)

Navn	Adresse	Indmeldt ved
Aaberg, C. P., Landinspektør	Lemvig	Landbrugskand. A. Friis
Arge, J. A., Vandmester	Thorshavn	fhv. Kolonibest. Joensen
Beckgaard, H., Købmand	Lemvig	Vicekonsul Andersen
Buckwaldt, F. A., Premierløjtn.	København	Generalstabskapt. Schouboe
Christiansen, M., Købmand	Strænder, Færøerne	Amtsfuldm. Chr. Thygesen
Dethlefsen, V., Læge	Lemvig	Landbrugskand. A. Friis
Elper, P. L. V., Kontorchef	København	Sekretariatet
Engelsted, C. Vicekonsul	Paris	Baron V. de Ripperda
Ernst, Grosserer	Amager	Vicekonsul, Apoth. Ernst
Essemann, G., Købmand	Lemvig	Vicekonsul Andersen
Faulenborg, Chr., Sognepræst	Klaksvig	Distriktslæge S. Djurhuus
Gottlieb, Carl, Direktør	Aarhus	Direktør G. Elmquist
Hammer, Elsa, Expeditrice	Klaksvig	Distriktslæge S. Djurhuus
Hammershaimb, Debess S., Handelsbetjent	Thorshavn	fhv. Kolonibest. Joensen
Hammershøj, P. W., Generalstabskapt.	København	Generalstabskapt. Schouboe
Holstein, Lensgreve	Ledreborg	Kammerherreinde Oxholm
Hoskier, E., Generalkonsul	Paris	Baron V. de Ripperda
Jacobsen, J., Fyrassistent	NolsøFyr, Thorshavn	fhv. Kolonibest. Joensen
Jacobsen, Simon Just, Lærer	Klaksvig	Distriktslæge S. Djurhuus

Navn	Adresse	Indmeldt ved
Jensen, Ephraim, Købmand	Lemvig	Landbrugskand. A. Friis
Jensen, N., Smedemester	Thorshavn	fhv. Kolonibest. Joensen
Joensen, Urbanus, Hdlsfuldm.	Klaksvig	Distriktslæge S. Djurhuus
Johannessen, Chr. L., Lærer	Oreby	fhv. Overlærer L. Bergh
Johnsen, Olafúr, Overlærer	Odense	Forstkandidat Dreyer
Kier, A., Fabriksassistent	London	Direktør Horneman
Krabbe, Th. N., Læge	København	Dr. phil. Steenstrup
Kuhn, C. F., Overretssagfører	do.	Dr. phil. Børgesen
Lassen, L. P. M., Assistent	do.	Sekretariatet
Madsen, Fr , Propr.	Sjørring	Landbrugskand. A. Friis
Matras, J. M., Købmand	Klaksvig	fhv. Kolonibest. Joensen
Melchior, Carl H., Grosserer	København	Administ. Lassen Landorph
Michelsen, F., Realskolelærer, mag. scient.	Thorshavn	fhv. Kolonibest. Joensen
Mouritsen, Lærer	Mørup, Vejle	Kammerherre C. Bech
Müller, I. W., Dyrlæge	Lemvig	Landbrugskand. A. Friis
de Neergaard, Aage, Kaptajn	Nyborg	Teglværksejer cand. Hecht
Olsen, C., Sysselmand	Klaksvig	fhv. Kolonibest. Joensen
Olsen, Sam, Købmand	Thorshavn	fhv. Kolonibest. Joensen
Pallis, C. E., Intendant	København	Generalstabskapt. Schouboe
Paludan, Augusta, Bestyrerinde	Paris	Baron V. de Ripperda
Petersen, C. L., Kgl. Pakhusforvalter	København	Sekretariatet
Petersen, Jørgen, Forstander	Dalum, Odense	do.
Rasmussen, Sognepræst	Lynge	Dr. phil. Steenstrup
Reventlow, F., Greve, Kgl. dansk Gesandt	Paris	Baron V. de Ripperda
Samuelsen, Andreas, Fuldm.	Thorshavn	fhv. Kolonibest. Joensen
Scavenius, O. C., Legationssekretær	Paris	Baron V. de Ripperda
Skaalum, Oluf, Redaktør	Thorshavn	Amtsfulm. Chr. Thygesen
Sthyr, S., Grosserer	København	Dr. phil. Børgesen
Sørensen, Chr., Købmand	Lemvig	Landbrugskand. A. Friis
Thuesen, Vilh., Fabrikant	Aarhus	Direktør G. Elmquist
Timm, A. A., Generalstabskapt.	København	Generalstabskapt. Schouboe
Warburg, Alex., Grosserer	do.	Docent V. Gudmundsson
Wiberg, Sognepræst	Bregninge, Æreskøb.	Løjtnant Heinr. Petersen
Winther, M. A., Lagtingsmand, Fuldmægtig	Thorshavn	fhv. Kolonibest. Joensen

Indholdsfortegnelse.

Foruden Sidetallet har vi af Hensyn til forekommende Henvisninger med Kursiv anført Heftets Nr. samt med Romertal angivet Aargangen. I angiver 1904, II 1905 og III 1906.

Island.

Færøerne.

Grønland.

Dansk Vestindien.

Forfattere.

